ספרי׳ – **אוצר החסידים** – ליובאוויטש

קובץ
שלשלת האור

היכל
תשיעי

שער
חמישי

אגרות-קודש

•

מאת כבוד קדושת

אדמו״ר מלך המשיח מנחם מענדל שליט״א

שניאורסאהן

מליובאוויטש

בתרגום חפשי ללה״ק

חלק א׳

כרכים א׳ – י״א

יוצא לאור על ידי מערכת
„אוצר החסידים״

770 איסטערן פאַרקווי ברוקלין, נ.י.

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים ואחת לבריאה
הי׳ תהא שנת פלאות אראנו
שבעים שנה לנשיאות כ״ק אדמו״ר מלך המשיח שליט״א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

IGROIS KOIDESH
K'VOID K'DUSHAS ADMUR MHM SHLITA
B'Targum Chofshi L'Lahak
Vol. I

Published and Copyrighted by
"KEHOT" PUBLICATION SOCIETY
770 Eastern Parkway, Brooklyn, N.Y. 11213
770kehot@gmail.com

Printed in the Holy Land
5781 • 2021

ב"ה.

פתח דבר

על פי בקשת רבים ובברכת כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח, מדפיסים אנו בזה חלק ראשון מסדרת אגרות קודש — בתרגום חפשי ללשון הקודש[1], הכולל תרגום המכתבים משפת האידית שיצאו לאור בסדרת האגרות קודש — כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח, מהכרכים א-י"א.

בראש הספר באים מפתח האגרות הנדפסים בספר זה וכן צילומי כתי"ק.

מטרת ספר זה הוא לעזר וסיוע בהבנת אגרות הקודש של הרבי שליט"א מלך המשיח גם לאלו שלעת עתה אינם בקיאים ב"לשון אידיש", ועל-כן חשוב להבהיר כי ספר זה, כפשוטו, אינו תחליף ללשון הרב ממש כי אם תרגום בלבד[2]. כיון ש"אותיות מחכימות", בפרט אותיות קדושות של נשיא הדור, הרבי שליט"א מלך המשיח, השתדלנו להלך על חבל דק: מחד, להביא את הדברים שיובנו בבהירות הרצויה, ע"י תרגום, פיסוק, הסבר, פיענוח ר"ת ועוד — אך גם לקמץ בהוספת יתר, שלא לגרוע ח"ו מחינם המיוחד של הדברים כי "כל המוסיף גורע". בדרך זו הקפדנו שלא לשנות מלשונו הזהב של כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח עד כמה ששיך, והשינויים שעשינו הם אך ורק במקום בו היה מוכרח להבנת תוכן הדברים, כאמור.

במהדורה זו לא נדפסו הערות העורך[3], אלא רק הערות כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח שהינם חלק מגוף המכתב. כמו כן, לא תרגמנו משפטים בודדים באידיש, אלא אם כן חלק ניכר מהאגרת הוא בשפת האידיש, ובמקרים אלה הובאה כאן האגרת בשלימותה, "למען ירוץ בהם הקורא".

כמה מהמכתבים הכללים נכתבו ע"י כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח הן בלה"ק והן באידיש (בשינויים) ו"משנה לא זזה ממקומה", תורגמה האגרת משפת האידיש.

על-מנת להקל על הלומדים במציאת האגרת המקורית, תחת כל מספר אגרת, לפני תרגום המכתב, צויין באיזה כרך ועמוד נדפסה האגרת המקורית.

יש להדגיש שעל-אף ההשתדלות המרבית לדייק במילותיו הק' של כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח, הרי — "שגיאות מי יבין" — ויתכן ונפלו אי-אלו טעויות במלאכת התרגום. על כן בקשתנו שטוחה בפני הלומדים לשלוח את הערותיהם אל המערכת על-מנת

---

1 ראה לקו"ש חכ"א ע' 397 וראה גם אג"ק כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח י'תתמד, כרך ל': "ובטח ראתה בתת-כותרת שהוא "תרגום חפשי" ומובן שמלה האמורה לא היתה במכתבי במקורו (באידית)".

2 ראה לקו"ש חכ"א ע' 446 ואילך.

3 נדפסו שם בתחתית האגרות ובאותיות קטנות יותר.

שנוכל לתקנם, אי"ה, במהדורות הבאות.

* * *

ויהי רצון אשר בזכות הדפסת ספר זה, תיכף ומיד ממש נראה את כ"ק אדמו"ר שליט"א מלך המשיח — יחזק השי"ת בריאותו בטוב ובנעימים וימשיך להנהיג את כל "בני ובנות ישראל בכל מקום שהם", מתוך חיים נצחיים, ויוליכנו קוממיות לארצנו הקדושה, ונלמוד מפיו תורתו של משיח, "תורה חדשה מאתי תצא", ויושלם קיום היעוד "אז אהפוך אל עמים שפה ברורה לקרוא בשם ה' ולעבדו שכם אחד", אמן כן יהי רצון.

יחי אדונינו מורינו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד!

מערכת "אוצר החסידים"

ימות המשיח
כ"א אדר ה'תשפ"א (**ה'** **ת**הא **ש**נת **א**ראנו **פ**לאות)
ברוקלין נ.י.

מפתח

סימן	תאריך	שם הנמען	תוכן האגרת	עמוד
כרך א				
כג	[שלהי תש"ב]		תנועת לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה. משניות בע"פ וחברת תהלים	א
כה	ח' תשרי	תלמידי תו"ת מונטריאול	תוכן ותפקיד "תמים"	ב
מב	ד' חנוכה		עבודת מחנה ישראל	ד
מט	ז' שבט		שעת לימודי הדת (של"ה). בית רבקה	ה
נו	א' אד"ש	מרת ב. שיפרין	ביטול הגזירות ע"י "לך כנוס" הנחת תפילין	ו
סא	[ה' אדר שני]			ז
סב	ט' אדר שני	משפחת רבינוביץ'	תנחומין לפטירת הרד"מ. הדפסת ספר לזכרו	ח
סח	ד' ניסן	אגודת נשי חב"ד ואגו"נ נוארק	ה"ברכון" שנשלח לחיילים	ט
עד	כ"ח אייר	מערכת 'החבר'	לימוד התורה לפני ולאחר מ"ת	י
עז	ח' סיון	מו"ה יעקב כ"ץ	מצוות פרו ורבו - יהודי נוסף	יג
צג	י"א מנ"א		חיזוק היהדות בעירו. ספרי קה"ת	יג
קלז	כ"ז שבט	מר חיים ליברמן	ביקורו במל"ח	יד
קמה	כ' אדר	מר ארי' יעקב להמן	השתתפות בהדפסת קונ' ח"י אלול. צדקה רוחנית	טו
קמח	ט' ניסן	מר חיים ליברמן	הו"ל עיתון שבועי	טז
קנז	כ"ד סיון	מו"ה יעקב כ"ץ	החוברת שבועות. מטרת המל"ח. טענת המרגלים	טז
קנט	א' תמוז	מר צבי פלמר	מצות תפילין והוראתה	יח
קסו	י"ד מנ"א	מר צבי פלמר	פי' מארז"ל שמצות תפילין מרופה בבנ"י	כא
כרך ב				
קעג	ט"ו כסלו	מהרח"ש פלמר	חנוכיות. פך שמן בחותמו של כה"ג דוקא	כג
קעד	י"ט כסלו	מו"ה יעקב כ"ץ	שיחת חה"ס	כה
קפט	ד' סיון	מר אלכסנדר כהן	תרומת סטולמן למל"ח. במ"ת - אשר הוצאתיך גו' - יציאה ממצרים וגבולים	כו
קצח	כ"ח אלול	מר אלכסנדר כהן	ראש השנה ולא תחלת	כז
רב	י"ב כסלו	מר צדוק ריבקין	הדפסת סדורים לפליטים באירופה	כח
ריא	א' אד"ר	מו"ה יעקב כ"ץ	השתתפות בהדפסת התו"ש. עבד עברי (מצוה הראשונה אחר מ"ת) לקב"ב	כט
רטז	שושן פורים	מוהר"מ פייגלין	הפצת התורה באוסטרלי'. פי' משלוח כו' לאביונים	ל
רלז	כ"ט סיון	מר י"פ ארלין	הקדשה לקונ' עה"ח. תורה עצה ללשה"ר - עץ חיים	לב
רמה	ט"ז מנ"א	מר א"ל ברייזלובסקי	הדפסת ספרים בשנחאי. תורה היפך מלשה"ר	לג
רמח	י"ב אלול	מו"ה יעקב כ"ץ	הדפסת סה"מ אידיש. כהן מניח ידו ת"י בעלים- בעבודה	לד
רמט	כ"ז אלול	מו"ה אלחנן כהן	ר"ה דוקא ביום בריאת האדם המאיר העולם	לו
רנ	ער"ה	מר בנימין גלזר	פתגם הצ"צ: מלה שבדפוס - לדורי דורות	לז
רנא	בין כסא לעשור	מו"ה גרשון אקסלרוד	ר"ה ולא תחלת	לז

מפתח

רנח	כ״ו כסלו	מו״ה יעקב כ״ץ	נדבות המשכן בי״א-ב תשרי והוקם בניסן - מעלת הזריזות	לח
רסג	כ״ב שבט	מר היטלר ברסקי	על קורות הרמ״מ הורנשטיין וב״ב בגיטו אטווצק	לט
רעא	כ״ג תמוז	מר אלכסנדר כהן	צדקה למע׳ מהשיעור	מ
רפ	י״ב מנ״א	מו״ה יעקב כ״ץ	שיחת תשרי תש״ז. מצב הדחוק של קופת מל״ח	מ
רפא	י״ג מנ״א	האחים דלפון	תרומתם להדפסת ס׳ השיחות. משל לילד שמצא מרגלית כו׳	מב
שה	כ״ה תשרי	מו״ה יעקב כ״ץ	נשיאות כפים. קבלת פני רבו. מכירת פסוקי אתה הראת	מג
שכב	כ״ב טבת	מר ד.ל מקלר	זכרונות להראות דוגמא חיה. תורה מתחלת בבראשית	מה
שלב	ז׳ אד״ר	מר צ.א. קרויזר	תרומה הדפסת שדי חמד. הרוצחים הרגו רק הגופים	מו
שדמ	י״א אד״ש	מר אלכסנדר כהן	גדול המעשה מהעושה. התרחבות עבודת המל״ח	מח
שנו	י״ג ניסן	מוהר״מ העכט	געוואלד . . מה תהי׳ התכלית, משיח כו׳	מט
שעח	ט״ו תמוז	מו״ה יעקב כ״ץ	אפשריות המלחמה עם רוסי׳. שליחות המל״ח	מט
שעט	ט״ו תמוז	קהילת וורשה	ידיעות על משפחת הורנשטיין	נ
שפב	כ״ח תמוז	מרת ס. טוקער	ידיעות על משפחת הורנשטיין	נא
שצא	ב׳ אלול	מוהרמ״צ ווקסלר	תמיכת המל״ח. אלול - אני לדודי גו׳ ואיש לרעהו גו׳	נא
שצד	ח״י אלול	מו״ה יעקב כ״ץ	קיצורים והערות לתניא. שליחות המל״ח בשיקגו	נב
תב	כ״ה אלול	מו״ה אלחנן כהן	ענין הכהן - יורו משפטיך	נג

כרך ג

תכא	י״ב כסלו	מו״ה יעקב כ״ץ	הדפסת פס״ד צ״צ. זכרונות. מאמר כל המרחם	נד
תמט	טו״ב שבט	מו״ה יעקב כ״ץ	ע״ס - אורך ורוחב. כי לא אדם הוא. זריזות במסירת מענה הרבי	נה
תנ	ח״י שבט	צבי אליעזר קרויזר	תרומתו להדפסת ״שדי חמד״	נז
תנח	ו׳ אדר	מו״ה אלחנן הכהן	תמונת אדמו״ר מוהריי״ץ - כאות הכרה	נח
תנט	ז׳ אדר	מו״ה יעקב כ״ץ	ברכת הרבי - להיות גרף: גוט ריך פרום	נט
תעה	ז׳ ניסן	מר ברוך ליטווין	סדר לימוד התניא	ס
תפד	י״ז אייר	מו״ה יעקב כ״ץ	אדמו״ר ממריץ להוסיף בהדפסת ספרים. תרומת רבינסון	סא
תפו	ב׳ סיון	מר ברוך ליטווין	הוראות מהסיפור שבזכרונות	סב
תצא	ערחה״ש	מו״ה אברהם קלישקר	עד מתי? געוואלד ר׳ אברהם כו׳	סג
תצג	ט׳ סיון	מו״ה יוסף ראבינסאן	תרומתו להדפסת ה״שדי חמד״ עשר בשביל שתתעשר	סד
תצג*	ט׳ סיון	מו״ה יעקב כ״ץ	תרומת הר״י רבינסון להדפסת ה״שדי חמד״	סה
תקיא	ב׳ מנ״א	מר מרדכי אונרד	על משפחת הורנשטיין שנספו בטרבלינקה	סה
תקטו	י״ג מנ״א	ברוך ליטווין	הרחקת העצבות. ביהמ״ק הב׳ והג׳ הגשמי והרוחני	סו
תקיט	ו׳ אלול	דר. יוסף גרוצהנדלר	מציצה בפה	סח
תקכו	כ״ו אלול	כללי - פרטי	ב׳ פירושים בראש השנה: תחלה, ראש. ב׳ הוראות מזה שחל בשבת	ע
תקלה	כ״ו תשרי	מר ברוך ליטווין	שימוש ביה״ר של תק״ש. ביאור בסה״מ אידיש	עא

תקנח	ח״י שבט	התקשרות ע״י לימוד תורתו וקיום הוראותיו	עד
תקנט*	כ״ו שבט	אהבת ישראל	עד
תקסה	י׳ אדר	להושיב ג׳ ידידים ולעשות כעצתם	עה
תקעא	כ׳ אדר	מו״ה אלחנן כהן חלום וברכת כהנים. עבודת המל״ח במרסיי ובמרוקו	עו
תקפג	י״ב ניסן	כללי - פרטי ימים אלו צריך להתעלות במילוי רצון אדמו״ר	עז
תקצא	ג׳ אייר	מוהר״א איינבינדר התקשרות	עח
תקצה	ח׳ אייר	מניעת ההתרגשות. אדמו״ר דורש עבודה	עט
תקצז	יו״ד אייר	מוהרא״ח ספירת העומר מלמדת על יוקר הזמן	פ
תרו	י״ז אייר	הקב״ה מרפא ע״י שליח - הרופא	פא
תרט	כ״א אייר	עלי׳ לארץ הקודש	פב
תריא	כ״ג אייר	ההתעסקות בבהכנ״ס ושיעור הלימוד	פג
תרטו	ער״ח סיון	מו״ה אברהם פריז קבלת הנשיאות	פג
תרכא*	ח׳ סיון	ברכת אדמו״ר מוהריי״צ נ״ע	פד
תרכז	י״ט סיון	צדיקיא דאתפטר דאשתכח כו׳	פה
תרכח	י״ט סיון	רפואת הקב״ה ע״י שליח - רופא	פה
תרמ	ז׳ תמוז	רגש אחריות - אחר ההסתלקות. כהנים	פו
תרמג	י״ט תמוז	מר ברוך ליטווין כולל היחיד לפעול על הציבור. תמיכת המל״ח ומחנ״י	פז
תרנח	ג׳ מנ״א	לימוד תורת אדמו״ר ואמירת קאפיטל ע״א	פח
תרס	ג׳ מנ״א	צדקה לפני הדה״נ לקופת רמבעה״נ	פט
תרסט	י״א מנ״א	ברוך ליטווין לפעול עם הזולת לא לשכוח על עצמו	צ
תרפב	י״ח מנ״א	לימוד תורת אדמו״ר כלי לבריאות ופרנסה	צא
תרפח	כ״א מנ״א	עצה וברכה להריון. בטחון והתקשרות	צב
תרצז	כ״ו מנ״א	יוקר הגוף. התלמידות הנוסעות לאמריקה	צג
תשיב	ט׳ אלול	צדקה לקופת רמבעה״נ לפני הדה״נ	צד
תשטז	י״א אלול	חסיד צריך להרגיש שהרבי עמו. בטחון	צד
תשיט	י״א אלול	פ״נ. התקשרות ע״י השפעה על אחרים	צו
תשכ	י״א אלול	מו״ה יעקב כ״ץ ב׳ אופנים בנתינת צדקה. עשר בשביל שתתעשר	צז
תשכז	י״ב אלול	מו״ה דוד שטרספלד תרומתו. שיעורי חת״ת. השפעה על זולתו	צח
תשלג	ט״ז אלול	העתקה. לימוד אומנות. ס׳ החסידות	צט
תשלד	ט״ז אלול	הקב״ה מרפא ע״י הרופא	ק
תשלה	ט״ז אלול	אלול מלך בשדה	קא
תשמב	י״ז אלול	בטחון. צדקה לקופת רמבעה״נ	קג
תשמג	י״ז אלול	ברכה כמו גשם צ״ל זריעה	קד
תשנ	ח״י אלול	כללי חשבון משנה העברה. צדקה גשמית ורוחנית	קה

כרך ד

תשסז	ער״ה	חנוך הבנים - א״א לשנות כשרוצים	קו
תשע	ו׳ תשרי	מו״ה יעקב ווינשטיין פעולות אדמו״ר גודלות	קז
תשעא	ו׳ תשרי	מו״ה שמעון שוקין חזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם	קז
תשעב	ו׳ תשרי	מוהרמ״ז חייטובסקי פתגם אדה״ז: הקב״ה נותן גשמיות כו׳	קח
תשעה	ז׳ תשרי	שרה ולאה מושקוביץ עקרת הבית - אחריות וכחות	קט
תשעו	ז׳ תשרי	חנוך	קט
תשעז	ז׳ תשרי	אהבת האב לבן בגשמיות ובחנוך	קי
תשעח	עיוה״כ	לשכת חשאים	קיא

מפתח

תשפ	מחרת יוה"כ		יצי"מ קרי"ס וסוכה בעבודה. אושפיזין חסידיים	קיא
תשצא	ה' מ"ח		כשהי' עם אדמו"ר במרתף בסוכות ת"ש	קיג
תשצב	ו' מ"ח		ילד דומה לאילן רך	קיד
תשצז	י"ב מ"ח	חגיגת בית רבקה	ברכה למשתתפים	קיד
תשצט	ט"ו מ"ח	בהכ"נ נוסח האר"י מונטריאל	סיום סדר מועד	קטו
תתא	ט"ו מ"ח		תהלים וצדקה - כלי שע"י תומשך הברכה	קיח
תתו	כ"ו מ"ח		הלימוד במוסד שתחת נשיאות הרבי	קיט
תתז	כ"ז מ"ח		תפילין - שמירה לחיילים	קכ
תתח	כ"ז מ"ח		זרוק חוטרא לאוירא אעיקרי' קאי	קכ
תתי	כ"ח מ"ח	מרת חנה גולדשטיין	לפעול בתל' שלא יצטרך למלמד	קכב
תתיז	ז' כסלו		יסוד הבנין עדי עד - תומ"צ	קכב
תתכח	י"ז כסלו		מניעת הריון	קכד
תתלא	ח"י כסלו	מוהלוי"צ אייזנר	שייכות מעמד לי"ט כסלו	קכה
תתלג	י"ט כסלו	מוהרמ"ז פייגלין	שלימות האדם בדור שלישי	קכו
תתלה	י"ט כסלו	מו"ה יצחק שפלטר	גאולתו. קיום ההוראה. לשכת חשאים	קכח
תתמא	ז' דחנוכה	ר"מ ווקסלר	תמיכת המל"ח. עבודת החנוך במרוקו	קכט
תתמו	ג' טבת		הקב"ה מרפא ע"י הרופא	קל
תתמט	ד' טבת	מו"ה יעקב כ"ץ	חייל של אדמו"ר מוהריי"צ נ"ע	קל
תתסו	י"ז טבת	בהכ"נ דורצ'סטר	השתתפות בעבודת אדמו"ר	קלא
תתסז	י"ז טבת	מו"ה אהרן כ"ץ	התפתחות העבודה באפריקה הצפונית	קלב
תתעט	כ"ה טבת	מו"ה יצחק כ"ץ	תרומתו לקרן המוסדות באפריקה הצפונית	קלג
תתפח	ה' שבט		תמיכת ועד מגיני ומרחיבי החנוך הכשר	קלד
תתצה	ט"ו שבט	מוהרא"ד קרמר	ברכתו לקבלת הנשיאות. המשך העבודה ע"י כולם	קלה
תתצח	כ"ב שבט	מוהר"מ טורן	סידור עניני חנוך וכשרות בפרנוולד	קלו
תתקז	ב' אד"ר		שמחה. השגחה פרטית	קלז
תתקח	ב' אד"ר		הקב"ה אינו נשאר בעל חוב	קלח
תתקיג	ה' אד"ר		תפילין לחייל. שיעורים ברבים. לשכת חשאין. העבודה באפריקה	קלח
תתקטז	ז' אד"ר		בטחון. הכלי לברכות - חת"ת	קלט
תתקיט	ט' אד"ר	מו"ה חיים שטיימן	הדפסת ספר לזכותו	קמ
תתקכ	פורים קטן	כללי	אנטי שמד, שע"י ועד מגיני ומרחיבי החנוך הכשר	קמא
תתקל	כ"ז אד"ר	מו"ה יעקב כ"ץ	הטעם שהתורה חוזרת ב"פ על כלי המקדש ולבושי הכהונה	קמב
תתקלא	כ"ח אד"ר	מו"ה חיים שטיימן	ב' עיניים - לראות חסרונות עצמו ומעלות זולתו	קמג
תתקמב	ז' אד"ש		בדיקת מזוזות. לימוד שיחות ולצייר תואר פני הרבי	קמד
תתקמה	י"א אד"ש	מו"ה יעקב כ"ץ	תרומתו להדפסת פס"ד צ"צ ולעבודה משותפת מע"ל	קמה
תתקמו	י"א אד"ש		תרומתו להדפסה ושבנו יניח תפילין	קמו
תתקמז	י"א אד"ש	מר יוסף רבינסון	תרומתו להדפסת השדי חמד ולמוסדות	קמז
תתקנה	כ"א אד"ש		כל מאי דעביד רחמנא לטב עביד	קמז
תתקנו	כ"ד אד"ש		ציור מביע פנימיות הדבר. מניעת היאוש	קמט

תתקנז	כ״ד אד״ש	התל׳ מאמריקה הדרומית	קישור עם המדינות שבאו משם	קנב
תתקסא	כ״ה אד״ש	ביהכ״נ שיקגו	גאולת פורים ופסח. כל דכפין כו׳. מעות חטים	קנג
תתקסג	כ״ז אד״ש	מוהרח״י הולמן	גודל האחריות אחר ההסתלקות	קנד
תתקסד	כ״ז אד״ש		דאגות לימוד התורה מבטלות שאר הדאגות	קנד
תתקסו	ג׳ ניסן	ביהכ״נ רוצ׳סטר	מעמד - השתתפות בעבודה	קנה
תתקסז	ד׳ ניסן	אחי תמימים פיטסבורג	מעות חטים. ארבעה בנים	קנו
תתקסט	ו׳ ניסן	מרת מינדל כ״ץ	גאולת פורים ופסח ע״י נשים	קנז
תתקע	י׳ ניסן	מו״ה יעקב כ״ץ	העבודה באירופה ובאפריקה הצפונית	קנח
תתקעב	י״א ניסן		כשבן תורה בעיר צריך להיות ניכר	קנח
תתקעד	י״א ניסן		הכוונה פנימית של יצי״מ - מתן תורה	קס
תתקעז	י״א ניסן		זעזוע העם הרחיק רבים מהמסורת. חיזוק האמונה והבטחון	קס
תתקפג	י״ג ניסן	בית הכנסת מונטריאל	אילו חסר א׳ כו׳. כל דכפין כו׳	קסב
תתקפד	י״ג ניסן		כל החיים צ״ל חדורים באמונה ובטחון	קסג
תתקפו	כ״ד ניסן		הברכה ברבים: חסיד בהעלם שיהי׳ גם בגלוי	קסד
תתקצ	כ״ו ניסן		בטחון שהמצב ישתפר	קסו
תתקצא	כ״ז ניסן		מעות חטים. כל דכפין כו׳ מביא לחירותנו	קסז
תתקצה	א׳ אייר	מו״ה יעקב כ״ץ	זריזות במעשה הצדקה	קסח
תתקצו	ב׳ אייר		ספה״ע - המשכה המוחין במדות. חסידות - מגלה אחדות	קסט
א׳ד	ט״ז אייר		מתלמידי הר״י דושינסקא. חיזוק היהדות במקומו	קע
א׳ז	ט״ז אייר	מו״ה שמואל לוין	הרושם שנשאר מהיותו תלמיד בחדרים בתו״ת בליובאוויטש	קע
א׳ח	ט״ז אייר		אמירת תהלים	קעא
א׳טז	כ״ב אייר		השתדלות בהרחבת העסק. קב״ע לתורה	קעב
א׳כ	כ״ב אייר	מוהרד״א בורט	עבודת החנוך באפריקה	קעג
א׳כא	כ״ג אייר	מו״ה שלמה בראון	עבודת החנוך באפריקה	קעד
א׳כג	כ״ה אייר		כלים להמשיך הברכות	קעד
א׳כד	כ״ה אייר		בנינו עורבים בעדינו	קעה
א׳כה	כ״ה אייר	מוהרי״ט פרילוק	הרחבת הישיבה בבוסטון. בנינו עורבים בעדינו	קעו
א׳כז	כ״ה אייר	מוהרי״ל אונגר	הוראה מעיבוד שקים	קעז
א׳לד	א׳ סיון	מוהרז״ש דוורקין	רשימת זכרונות	קעט
א׳לה	א׳ סיון	מוהרא״ה איינבינדר	אהבת ישראל כלי לאהבת ה׳. אבג״ד - אהבה ברכה גאוה דלות	קעט
א׳נ	ט״ו סיון	מו״ה יוסף כ״ץ	ברכת כהנים באהבה. חת״ת	קפ
א׳נא	ט״ו סיון	התל׳ המסיימים	לנצל החופש לתומ״צ	קפא
א׳נה	טו״ב סיון	מו״ה יעקב פרל	הוראה מרחיצת בגדים	קפב
א׳נו	כ״א סיון	מוהרמ״מ איינבונד	השתתפות בעבודה במרוקו	קפג
א׳סב	כ״ג סיון		בר מצוה של יצחק אבינו	קפה
א׳סו	כ״ז סיון		עבודה בשמחה	קפו
א׳ע	כ״ז סיון	מו״ה ברוך ליטווין	רושם ביקורו באה״ק. והביא אותנו - בהוי׳ אל תמרודו	קפז
א׳עח	ד׳ תמוז	מו״ה מאיר וויטסקי	ביאור טענת המרגלים	קפח
א׳עט	ד׳ תמוז	מוהרא״ד איידלמן	בהיותם באירלנד - פרנסה רוחנית. חסידי	

			אדמו״ר האמצעי. הסתכלות	קפט
א׳פ	ה׳ תמוז		חסידים אינם בודדים	קצ
א׳צז	י״ג תמוז	מוהר״ל ניומן	אהבת ה׳ התורה וישראל תלויים זה בזה	קצא
א׳ק	י״ד תמוז		תהלים. צדקה. חקת התורה - חקיקה. מתאחד עם התורה	קצב
א׳קא	י״ד תמוז		כנ״ל	קצג
א׳קב	י״ט תמוז	מו״ה אהרן כ״ץ	תרומתו הגיעה ביום הגאולה	קצד
א׳קג	י״ט תמוז	מו״ה יעקב כ״ץ	בענין הנ״ל	קצה
א׳קו	כ׳ תמוז		אריכות ימים - ממולאים ביהדות. ברכת כהנים באהבה - שיהי׳ אהבת ישראל	קצה
א׳קטז	כ״ז תמוז	מו״ה יוסף רבינסון	משכיל אל דל - כשהוא עצמו דל	קצז
א׳קכ	ד׳ מנ״א		השיחה לשלוחי המל״ח	קצח
א׳קכא	ד׳ מנ״א	מוהרח״י גאס	מעמד - התקשרות. השתתפות בעבודה	קצח
א׳קכד	ד׳ מנ״א		אהבת חנם מקרבת הגאולה	קצט
א׳קלב	ט״ו מנ״א	מו״ה יעקב כ״ץ	המופת שבשילוח תרומתו	ר
א׳קלז	כ׳ מנ״א		קובץ לקוטי דינים.מצוות שהאדם דש בעקביו	ר
א׳קלח	כ״א מנ״א		פתגם הצ״צ: מאך דא א״י	רב
א׳קמד	כ״ד מנ״א		כתיבת פ״נ	רב
א׳קמז	כ״ד מנ״א	מו״ה חיים פלוטקין	מעלת התוועדויות	רג
א׳קנה	כ״ח מנ״א		חנוך הבנים - א״א לשנות כשרוצים	רג
א׳קסג	א׳ אלול		אמירת תהילים. ובחרת בחיים - נתינת כח. בטחון וצדקה	רד
א׳קעח	ה׳ אלול		המוסדות במרוקו. צדקה רוחנית. עבודת החנוך בהולנד	רו
א׳קפ	ח׳ אלול		הקב״ה משלם מדה כנגד מדה - ע״י עבודת החנוך נחת מהבנים	רז
א׳קפא	ח׳ אלול	מוהרי״מ גרינברג	השגחה על כשרות - שמשימים בקדרה ושמשימים בראש	רח
א׳קפה	ט׳ אלול	מוהרנ״ד דנברג	אלול חודש החשבון שהקב״ה עושה עם בנ״י	רט
א׳קפו	ט׳ אלול		בטחון	רי
א׳קפז	י״ב אלול	מו״ה ברוך שראם	תפילין לחיילים. שליח צבור - שידע פירוש המילות	ריא
א׳קפח	י״ב אלול	אחי תמימים בוסטון	חנוכת הבית	ריב
א׳רב	ט״ז אלול	מו״ה חיים שטינמן	תרומתו להדפסת ס׳ השיחות	ריג
א׳רטז	ג׳ דסליחות	כללי	שמיטה - שביתה מארציות	ריד
א׳ריז	ג׳ דסליחות	בתי כנסת חב״ד	חיזוק יסוד בהכ״נ	רטו
א׳ריח	כ״ט אלול		העוסקים בחנוך רואים נחת בניהם	רטז
א׳ריט	כ״ט אלול		גודל ערך חברה קדישא של נשים	ריז
כרך ה				
א׳רכז	י״ב תשרי	מוהרמ״מ סווטע	הקדמת שהחיינו ללישב בסוכה בליל ב׳	ריח
א׳רל	ערחה״ס		בניית המקווה בברייטן ביטש	ריט
א׳רלג*	ל׳ תשרי		שלום בית	רכ
א׳רמא	ט״ו מ״ח	איגוד נשים מונטריאל	כשמעמידים פנס מתקבצים	רכא
א׳רמג	כ׳ מרחשון	מוקירי החנוך הכשר	חגיגת בית רבקה	רכב

א׳רמה	כ״א מרחשון		תמיכת הישיבה תו״ת. לא להביא לשינויים בתו״ת	רכג
א׳רנד	כ״ג מ״ח		גודל ענין הזקן. בודאי לא יפריע לשידוך	רכד
א׳רנה	כ״ג מ״ח		קיום תומ״צ - לא להסתפק בצדקה	רכה
א׳רנו	כ״ג מ״ח		קיום המשפחה באשה חולה	רכה
א׳רנח	כ״ג מ״ח		סגולה לחנוך הבן - תמיכת שני בחורי ישיבה	רכו
א׳ערה	ה׳ כסלו		נקב קטן בגוף כו׳	רכז
א׳רעו	ה׳ כסלו		שלום בית	רכח
א׳רעח	ו׳ כסלו		שליח הצבור. תמיכת המוסדות במרוקו	רכט
א׳רעט	ז׳ כסלו		כלים רוחניים לקבלת הברכות	רכט
א׳רצג	י״ט כסלו		טהרת המשפחה	רל
א׳רצד	י״ט כסלו	מו״ה יעקב כ״ץ	בענין שלום בית. הלימוד ברבים	רלא
א׳שא	כ״ב כסלו		השפעה על החיליים שיניחו תפילין	רלב
א׳שג	כ״ד כסלו	מו״ה פנחס קרמר	לבישת הש״ץ טלית במנחה ומעריב	רלג
א׳דש	כ״ד כסלו		תמיכה לילדים היתומים באה״ק. נס פך השמן	רלד
א׳שה	כ״ה כסלו	מו״ה ברוך שראם	תפילין בחוה״מ	רלה
א׳שט	כ״ו כסלו	מוהרז״ז הכהן גפנווויטש	שיאחז בידית הדלת	רלו
א׳שיא	כ״ו כסלו	אגודת נשים	ההתוועדות תביא לפעולות טובות	רלז
א׳שיג	כ״ו כסלו	מוהרמ״מ סווטע	התוועדויות. מצות חנוכה להאיר החושך	רלז
א׳שיד	כ״ו כסלו		דרכי החלטה בשידוך	רלח
א׳שכא	א׳ טבת		טהרת המשפחה	רמ
א׳שכב	א׳ טבת		נשואי תערובת	רמ
א׳שכג	א׳ טבת		תפילין לחיילים	רמא
א׳שלה	ח׳ טבת		תיקון לטעות בזמן הדלקת נרות	רמא
א׳שמו	ט״ז טבת		התאחדות שע״י ביהכנ״ס	רמב
א׳שמז*	טו״ב טבת		תמיכת מרכז הישיבות תות״ל	רמג
א׳שנב	י״ז טבת		חת״ת ותהילים במיוחד לבריאות אמו	רמד
א׳שנו	י״ח טבת		טעימה לפני התפלה	רמה
א׳שסב	כ״ז טבת		רק הרופא צריך להעמיק בעניני הרפואה	רמה
א׳שסח	כ״ג טבת		בטחון. הרגשת האברים - חסרון	רמח
א׳שעא	כ״ו טבת		תמיכת ״מחנה ישראל״. נסיון. אתכפיא	רמט
א׳שעז	כ״ז טבת		חנוך הבנים	רנ
א׳שעט	ר״ח שבט		מזוזה כשרה בחדרו בביה״ר	רנ
א׳שפה	א׳ שבט		קבלת הברכות ע״י כלים - תומ״צ	רנא
א׳שפט	ב׳ שבט		בניית בית בישראל על יסודי התומ״צ	רנב
א׳שצו	ב׳ שבט		המטפס על הר כשעוצר נופל	רנג
א׳ת	ג׳ שבט	מו״ה משה לבנדה	שמייחדי ביהכ״נ לתפלה	רנד
א׳תא	ג׳ שבט	מו״ה ארי׳ אברמסון	ניגון ר׳ אברהם המלאך	רנה
א׳תה	ד׳ שבט		מזונותיו של אדם קצובין כו׳. בטחון	רנו
א׳תו	ד׳ שבט		גירות	רנז
א׳תי	ז׳ שבט	מוהרמ״מ ארונוב	מזוזות עבור מל״ח	רנז
א׳תטז	ט״ו שבט	ביהכ״נ אנשי ליובאוויטש בוסטון	שם ליובאוויטש בביהכ״נ	רנח
א׳תכא	ט״ו שבט		כמה גדולי ישראל התחילו ללמוד בגיל העמידה	רס
א׳תכה	י״ח שבט	מו״ה יעקב כץ	הנשמות שומעות. בענין שלום בית	רסא
א׳תכו	י״ח שבט		כלים לקבלת הברכות - תמיכת תלמידים	רסב

א׳תכט	י״ח שבט		כדברי הרבי - הרפואה ע״י רופא פלוני	רסג
א׳תל	כ״א שבט	אגודת נשים צעירות	לא רק לתמיכה. השפעה על הסביבה	רסד
א׳תלז	אדר״ח אדר		בעניני שמים - ממעל. ובענין הארץ - מתחת	רסה
א׳תלח	אדר״ח אדר		לא להסתפק בצדקה	רסו
א׳תמב	אדר״ח אדר		בטחון. השגחה״פ	רסו
א׳תמד	א׳ אדר		ריבוי הטרדות. מצב הגשמי של אנ״ש. התוועדות	רסז
א׳תמז	ב׳ אדר	מוהרד״ל מקלר	עריכת הדפסת ס׳ הזכרונות	רסח
א׳תנו	י״ב אדר		הצלחת העבודה במרוקו	רסט
א׳תסו	כ״ו אדר		אהבת ישראל. השפעה על הזולת	ער
א׳תסז	כ״ו אדר		התעסקות בעניני שידוכים	ער
א׳תע	כ״ז אדר	מו״ה יוסף רובינסון	בניית מקוואות באה״ק	רעא
א׳תצו	ז׳ ניסן		תפילין - שמירה לחיילים	ערב
א׳תצז	ז׳ ניסן	מו״ה חיים שטיימן	הדפסת ס׳ השיחות	רעג
א׳תצח	ח׳ ניסן	מו״ה יעקב הכהן כץ	התפתחות העבודה במרוקו	ערד
א׳תקיד	י״ג ניסן	אגודת נשים	בזכות נשים צדקניות נגאלו ממצרים	ערה
א׳תקטו	ערחה״פ		בטחון הנשים צדקניות הביא גאולת מצרים	רעו
א׳תקיז	כ״ו ניסן		עיקר החנוך הוא הבפועל ממש	רעז
א׳תקכו	כ״ז ניסן	מרת רחל טלישבסקי	כנ״ל	רעח
א׳תקכח	כ״ז ניסן		פיתוח הבן תלוי בלידתו בטהרה	רעט

כרך ו

א׳תקמג	ה׳ אייר	משפחת קרמר	יארצייט - שמחה וחשבון הנפש	רפ
א׳תקנד	יו״ד אייר	תומכי ״בית רבקה״	בזכות נשים צדקניות נגאלו ישראל ממצרים	רפא
א׳תקסח	כ׳ אייר		במ״ת נעשו כל בנ״י בריאים	רפב
א׳תקסט	כ׳ אייר		רצון יריאו יעשה - יתן לו האפשרות לתת צדקה	רפב
א׳תקעו	כ״ד אייר		סגולה לבנים - אהוי״ר	רפג
א׳תקעח	כ״ד אייר		בקשת מחילה בשבירת שידוך	רפד
א׳תקצ	כ״ו אייר		כל החסידים כמשפחה א׳. ארץ הקדושה	רפה
א׳תקצה	כ״ו אייר		חסידות היא עבור כל ישראל	רפז
א׳תקצט	א׳ סיון		בטחון ושמחה	רפח
א׳תרד	ב׳ סיון		בטחון. כלי לקבל הברכה - צדקה	רפט
א׳תרה	ב׳ סיון		אהבת השם, התורה וישראל - אחד	רצ
א׳תרט	ג׳ סיון	מו״ה יעקב כ״ץ	ברכה לחה״ש	רצ
א׳תריד	ג׳ סיון		התקרבות לחסידות	רצא
א׳תרטו	ג׳ סיון		בטחון	רצב
א׳תרטז	ג׳ סיון		אימוץ ילד שנולד בטהרה	רצב
א׳תרלא	י״ב סיון		כלי לקבלת הברכה - בנין בית לפליטים באה״ק	רצג
א׳תרלב	י״ב סיון		בניית מקוה. טהרת המשפחה	רצד
א׳תרלד	י״ב סיון		הלימוד מבר-מצוה של יצחק	רצה
א׳תרלו	י״ב סיון		מניעת בחינות רנטגן מיותרות	רצו
א׳תרס	כ״ה סיון		לאכול בשביל התפילה	רצז
א׳תרסט	א׳ תמוז		חנוך הבנים במוסדות חב״ד	רחצ
א׳תערב	א׳ תמוז		שלום בית. כלי לקבלת הברכה	רצט

א׳תרפא	ג׳ תמוז	מוהרנ״ג דנדר	השמש יכולה לפעול הרבה	ש
א׳תרפב	ג׳ תמוז		ושחט - ומשך, ע״ד החסידות בנפש הבהמית	ש
א׳תרצה	ט׳ תמוז		התוועדות. המעשה עיקר	שב
א׳שת	י״ד תמוז		ברכה בעת התוועדות	שג
א׳תשה	י״ג תמוז		ההחלטה בעניני יהדות תביא לשידוך המתאים	שג
א׳תשי	ט״ו תמוז	מוה״ר אהרן כ״ץ	תמיכת אהלי״י. חינוך הבנים	דש
א׳תשיא	ט״ו תמוז		יסוד בית בישראל על יסודי התומ״צ	שה
א׳תשיח	כ״א תמוז		חזרה בתשובה. שלום בית	שו
א׳תשלג	כ״ד תמוז		תומ״צ - כלי לקבלת הברכות	שז
א׳תשלח	כ״ז תמוז		התעסקות בעניני חנוך במקסיקו	שח
א׳תשלט	כ״ז תמוז	מו״ה מרדכי באומן	פרנסה גשמית ורוחניות	שט
א׳תשמה	א׳ מנ״א		שמירה. בטחון	שי
א׳תשנ	ב׳ מנ״א		המגבית המאוחדת בשיקגו למוסדות חב״ד	שיא
א׳תשנה	ו׳ מנ״א		שמירת הבריאות	שיב
א׳תשנח	ז׳ מנ״א		לתת המקסימום בחינוך	שיג
א׳תשע	י״ב מנ״א	מו״ה בן-ציון ברוק	מה׳ מצעדי גבר כוננו	שיד
א׳תשעא	י״ב מנ״א		נשואי תערובת	שטו
א׳תשעג	י״ג מנ״א		שמחה למטה מעוררת שמחה למע׳	שטז
א׳תשעט	י״ג מנ״א		אמונה ובטחון	שיז
א׳תשפז	כ״ג מנ״א		ראה גו׳ אשר תשמעון - בלי תנאי	שיח
א׳תשפח	כ״ג מנ״א	מו״ה יחזקאל ליסנר	המגבית המאוחדת למוסדות חב״ד	שיט
א׳תשצו	כ״ז מנ״א		בר פועל - שהתלמיד יהי׳ משפיע	שכ
א׳תתה	כ״ט מנ״א		פיאות מגיל 3	שכא
א׳תתו	אדר״ח אלול		עצות בעניני בית	שכא
א׳תתח	א׳ אלול		צדקה ובטחון - כלי לקבלת ברכות ה׳	שכב
א׳תתיא	א׳ אלול	מו״ה שלום העכט	כלים לקבלת הברכות	שכג
א׳תתיב	א׳ אלול		השגחה פרטית. בא בימים	שכד
א׳תתיט	א׳ אלול		השפעה על הזולת בדרך סיעותיו	שכו
א׳תתכא	ו׳ אלול	ביהכ״נ ליובאוויטש טורנטו	בניית מקוה	שכז
א׳תתכג	ז׳ אלול	ביהכ״נ קהל חסידים	שליחות נציגם - הר״ש ריין	שכח
א׳תתכז	ז׳ אלול	מוהרח״י הולמן	תרומתו לבנין לחנוך הכשר באה״ק	שכט
א׳תתכח	ז׳ אלול	מו״ה משה ויוסף הולמן	בענין הנ״ל	של
א׳תתל	ז׳ אלול		העברת הירושה לתות״ל	שלא
א׳תתלה	יו״ד אלול		משק בכפר חב״ד	שלב
א׳תתמה	י״ד אלול		החלטת גידול זקן	שלג
א׳תתמז	י״ד אלול	מרת מושקא וולפסון	תמיכה מעזבון בעלה לאהלי״י	שלג
א׳תתמט	ח״י אלול	כללי	הקהל - הרחבת מוסדות החנוך הכשר	שלד
א׳תתנה	כ״ב אלול		ספרי קריאה של יראת שמים במלון	שלה
א׳תתסא	כ״ב אלול		משניות ותניא בע״פ	שלו

כרך ז

א׳תתעו	אדר״ח מ״ח	מרת רחל קונין	אגודת נשי ובנות חב״ד	שלז
א׳תתעז	אדר״ח מ״ח	נשי ובנות חב״ד	ההוראה מבראשית ברא גו׳	שלח
א׳תתפב	א׳ מ״ח		התוועדות שמח״ת. מחשבה פועלת	שלט
א׳תתפד	ג׳ מ״ח		רבי מכבד עשירים - שליח ההשפעה	שמ

מפתח

א'תתצ	ד' מ"ח	מוהרחש"ז בכר	הקב"ה נותן פרנסה	שמא
א'תתצו	ח' מ"ח		תומ"צ מקשרים האדם עם הקב"ה	שמב
א'תתקיא	כ"ד מ"ח	אגודת נשי חב"ד מונטריאל	תכנית עבודה	שדמ
א'תתקטז	כ"ה מ"ח		הוראה מפעולת מכונית	שדמ
א'תתקכא	אדר"ח כסלו		יוקר הזמן בגיל הצעיר. לימוד התורה ואמנות	שמו
א'תתקכב	א' כסלו	כללי	חגיגה שנתית - בית רבקה	שמז
א'תתקמה	ט"ז כסלו		מועדון תפילין - יחוד זה הוא נצחי	שמח
א'תתקסא	כ"ז כסלו	ביהמ"ד נוסח אר"י מונטריאל	התוועדות י"ט כסלו. נרות חנוכה	שמח
א'תתקסד	כ"ח כסלו		כל אחד מישראל - בן יחיד להקב"ה	שמט
א'תתקסט	נר החמישי	נשי ובנות חב"ד	מעלת נר חנוכה	שנ
א'תתקעא	אדר"ח טבת		אחדות. מניעת ההגירה מכפר חב"ד	שנא
א'תתקפא	י"ח טבת		מילוי השליחות. חילוק העבודה בין כמה אנשים	שנא
א'תתקפט	כ"ו טבת	מוהרמ"מ סווט	תחנון בי"ט כסלו	שנה
א'תתקצ	כ"ו טבת		פתחו לי כחודה של מחט	שנז
א'תתקצד	כ"ו טבת		צדקה. הוראה מהתהוות נפט	שנח
ב'כו	כ"ז שבט	גמ"ח שומרי שבת	מעלת ענין גמ"ח. ירידת הנשמה צורך עלי'	שנט
ב'לג	ד' אדר		עשירות ניתנת כשליח למסור המעות למוסד. נדר להדפסת ספר	שסא
ב'לד	ה' אדר	מו"ה ברוך ליטווין	עזר למוסדות באה"ק	שסד
ב'מד	ט' אדר	מו"ה חיים פלוטקין	להיות על הציון	שסה
ב'מו	י"ב אדר	מו"ה יעקב כ"ץ	התקשרות באילנא דחיי	שסו
ב'נא	י"ב אדר		שידוכים	שסו
ב'סא	כ"ח אדר	מו"ה יעקב כ"ץ	רפ"ח ניצוצות, ר"ב, פ"ו	שסז
ב'סד	ג' ניסן		חירות מיצה"ר - לע"ל	שסח
ב'עה	י"א ניסן	נשי ובנות חב"ד	ניצול ימי הפסח לתעמולה	שסח
ב'פ	י"ג ניסן		מאכלי פסח. תפילין. נשיאת נשק בשבת	שסט
ב'קיד	כ"ג אייר		מעלת ההתוועדות. חילוק העבודה. לימוד דא"ח	שע
ב'קכא	י"ב סיון	מוהרח"ז קרמר	בהעלותך את הנרות שבלב כ"א - עד שתהא עולה מאלי'	שעא
ב'קלא	ט"ו סיון	מו"ה מענדל איינבונד	תמיכת אהלי"י - אהבת ה' התורה וישראל	שעב
ב'קמה	כ"ד סיון		אלו שהניחו תפילין בצבא חזרו בשלום	שעג
ב'קמט	כ"ז סיון		חלומות בימיו - מדברים בטלים	שעד
ב'קנו	כ"ט סיון	מרת חי' שרה העכט	כינוס אגונ"ח בשיקגו	שעה
ב'קנז	בדר"ח תמוז		כוח האשה לבנות או לעקור ביתה	שעה
ב'קנז*	ב' תמוז	מתפללי בהכ"נ בטורנטו	זכרון הנהגת ההורים בתומ"צ	שעז
ב'קסב	ה' תמוז	מרת קיילא חיטריק	עבסודת אגונ"ח בחודשי הקיץ	שעז
ב'קעה	כ"ג תמוז		מצב הישיבות באה"ק - בלי תערובת לימודי חול	שעח
ב'קעז	כ"ה תמוז		טהרת המשפחה מועיל לבנים בריאים	שפ
ב'קצד	ז' מנ"א		לעמוד בנסיון ולתת צדקה	שפא
ב'קצט	י"ב מנ"א	אגודת נשי חב"ד לונדון	הוראות בעבודתן	שפב
ב'ר	י"ב מנ"א	אגודת נשי חב"ד פריז	הוראות בעבודתן	שפג
ב'רג	כ"ג מנ"א		רק מאנ"ש - מחנכים במוסדותינו	שפג
ב'רלא	ט"ז אלול	מו"ה אלחנן הכהן	נתינת צדקה בכל יום	שפה
ב'רלב	ט"ז אלול		ח"י אלול - חיות באלול	שפו
ב'רלח	א' דסליחות	כללי	ר"ה - יום בריאת האדם, שבו מכריז: בואו	

			ונשתחוה	שפז
ב׳רמ	כ״ז אלול		קיום הבטחתו להקב״ה	שפח

כרך ח

ב׳רנ	כ״ז תשרי	מוהרי״ל שלייפר	תוכן שיחת שבת בראשית. השפעת שמח״ת על השנה. תורת חיים	שפט
ב׳רנד	ב׳ מ״ח		נהיגת מכונית	שצ
ב׳רסב	יו״ד מ״ח		חינוך מקסימלי יעזור לילדים בבגרותם	שצ
ב׳רסה	י״ז מ״ח		ניצוצות חבדיי״ם יצטרפו לנר שבנפשו	שצב
ב׳רסו	י״ז מ״ח		ע״י טהרת המשפחה זוכים לבנים	שצג
ב׳רעז	כ״ו מ״ח		לעודד את בעלה לנסוע בשליחות	שצג
ב׳רפ	א׳ כסלו		הימנעות מדין תורה בין המלמד והנהלה	שצה
ב׳רצא	ט׳ כסלו		הדפסת ספרים ע״י קה״ת דוקא. לימוד דא״ח של הנשיא דוקא	שצה
ב׳רצה	י״ב כסלו	אחי תמימים בוסטון	החגיגה השנתית העשירית	שצז
ב׳רצו	י״ב כסלו	מוהרי״א לוויטנסקי	ביהכ״נ בשכונה החדשה. תמיכת קרן ההצלה לעסקנות ליובאוויטש	שצח
ב׳שג	י״ח כסלו		הוראת דיני טהרת המשפחה לכלה	שצט
ב׳שז	כ״ב כסלו		אמונה ובטחון - זרעא חיא וקימא. לימוד התניא	שצט
ב׳שיח	כ״ז כסלו	אגונ״ח פריז	התעוררות לעבודה	ת
ב׳שכג	נר חמישי	חגיגה השנתית של תות״ל	נס חנוכה ע״י מס״נ. הת׳ - נרות להאיר	תא
ב׳שכה	ב׳ טבת		חייל בצבא הרבי. לימוד האותיות והנקודות	תב
ב׳שכו	ב׳ טבת		ארגון אגודת בנות חב״ד	תג
ב׳שלב	ד׳ טבת		גילוח זקן בסם וע״י תער	תד
ב׳שמ	י״ב טבת	מרת רחל קונין	ויטמנים רוחנים	תו
ב׳שמו	ט״ז טבת		מניעת תעניות. צדקה	תו
ב׳שמח	י״ז טבת		השפעה על הבנים לנהל בית יהודי	תז
ב׳שנב	י״ז טבת		להודות להשי״ת על חסדיו ואח״כ לבקש	תט
ב׳שנח	כ״א טבת		מניעת העצבות. מפריע לעניני קדושה	תי
ב׳שסא	כ״ד טבת		התעסקות בחנוך מביאה הצלחה	תיא
ב׳שסב	כ״ה טבת	מוהרא״מ שליט	שיעורי תורה בביהכ״נ וביהמ״ד	תיב
ב׳שסח	כ״ו טבת	מר ברוך רוזנטל	הוצאה לאור ספרי הרצ״י מיסקי	תיג
ב׳שצב	ו׳ שבט	מו״ה דוד טננהויז	הפצת היהדות	תיד
ב׳שצט	ט׳ שבט	אגודת נשי חב״ד קליבלנד	הרחבתה	תיד
ב׳תג	יו״ד שבט	משתתפי חגיגות תות״ל	תמיכת הישיבה	תטו
ב׳תד	י״א שבט	מוהרש״א פיין	ע״י החלטה להוסיף בצדקה נפתחים הצנורות	תיז
ב׳תטו	י״ז שבט		פתגם הצ״צ: קרא לשמש ויזרח אור	תיח
ב׳תכד	כ״ב שבט		אופן התיקון תלוי בשמירת טהמ״ש של ההורים	תיח
ב׳תלג	כ״ד שבט		נתינת שם ע״י ההורים	תיט
ב׳תלד	כ״ה שבט		קופה לעזר לקניית פאה נכרית	תיט
ב׳תמז	א׳ אד״ר	אגודת נשי חב״ד	חינוך הבנים. צניעות	תכ
ב׳תנב	ד׳ אד״ר		לא לפרסם הריון - עד חודש החמישי	תכא
ב׳תנו	ה׳ אד״ר	אגודת נשי חב״ד בורו פארק	לימוד דינים המצויים	תכב
ב׳תס	ו׳ אד״ר		בענין לתת הצעירה לפני הבכירה	תכב
ב׳תסג	י״א אד״ר		נשיאת פאה נכרית	תכג

ב'תסו	י"ב אד"ר		נסיעה לחתונת הבן	תכג
ב'תפ	כ"ג אד"ר		מעלת קרן גמ"ח	תכד
ב'תפה	כ"ה אד"ר	מו"ה משה	חתן ששמו כשם חותנו	תכד
ב'תפו	כ"ה אד"ר		להתעלם ממחשבות המבלבלות	תכה
ב'תצא	כ"ו אד"ר		השפעה על הסביבה	תכו
ב'תצט	אדר"ח אד"ש	מו"ה יהושע קארף	אפיית מצות	תכז
ב'תקח	ז' אד"ש		הוספה בתומ"צ	תכז
ב'תקכ	י"ב אד"ש	אגודת נשי חב"ד	נס פורים ופסח ע"י נשים	תכח
ב'תקכא	י"ב אד"ש		בטחון שהשי"ת ישמור ויתן זחו"ק	תכט
ב'תקכט	ט"ז אד"ש		שמחה ובטחון	תלא
ב'תקלו	י"ח אד"ש		תמיכת הישיבה תביא הצלחה בעסקיו	תלב
ב'תקלט	כ' אד"ש	מו"ה יצחק טסקין	תספורת בימי הספירה	תלב
ב'תקמד	כ"א אד"ש		העסק בפרנסה גשמית ורוחנית	תלג
ב'תקמח	כ"ד אד"ש		התורה אינה מוחלפת	תלד
ב'תקנא	כ"ה אד"ש		קבלת עונש ע"י התלמיד	תלד
ב'תקנה	כ"ו אד"ש		פאה נכרית	תלו
ב'תקנז	כ"ז אד"ש	ביהכ"נ נוסח אר"י דטרויט	לקחת חמימות ביהכ"נ לבתים	תלז
ב'תקעד	ד' ניסן		מלחמת היצר, תיקון תשובה	תלז
ב'תקפ	ו' ניסן		אמונה ובטחון	תלח
ב'תקפג	ח' ניסן		תעניות ואמירת תהלים בלילה	תלט
ב'תקצז	י"ח ניסן		אמונה ובטחון - ביציאת מצרים	תמ
ב'תרד	י"ט ניסן		השפעה על הנשים. אי ההשתתפות במסבותיהן	תמ
ב'תריב	כ"ה ניסן		לומד תורה - התורה מלמדת אותו	תמא
ב'תרטז	כ"ו ניסן		ספירה - געגועים למתן תורה	תמב
ב'תריז	כ"ז ניסן		שמחה. סעודת משיח באחרון של פסח	תמב
ב'תרכא	כ"ז ניסן	מו"ה בנימין גרשמן	לימוד הל' שו"ב כל השנה	תמג
ב'תרכב	כ"ט ניסן		עזרי מעם ה'	תמד

כרך ט

ב'תרכג	אדר"ח אייר		מחיצה בחתונה	תמד
ב'תרלג	ד' אייר		לקבלת ברכות צ"ל כלים. אמריקה אינה שונה	תמו
ב'תרלז	ז' אייר		נס צריך לעורר הוספה בתומ"צ. פאה נכרית	תמז
ב'תרלט	ז' אייר	מו"ה דוד טננהויז	התקשרות לנשיאים ע"י לימוד תורתם	תמח
ב'תרמד	יו"ד אייר		שמירת בריאות הגוף - מצוה שצ"ל בשמחה	תמט
ב'תרנז*	ט"ו אייר		להשתדל שהחופה תהיה טהורה. אפי' באדר"ח	תנ
ב'תרנט	ט"ז אייר		מסיבות שבת. יותר ממה שבעה"ב עושה עם העני כו'	תנ
ב'תרסז	כ' אייר	מו"ה אהרן כץ	השפעה על הסביבה. תומ"צ לכ"א בשווה	תנא
ב'תרסח	כ' אייר		אין דן יחידי אלא א' - הקב"ה	תנב
ב'תרפג	כ"ח אייר		בטחון דכל מה דעביד רחמנא לטב עביד	תנג
ב'תרפה	כ"ט אייר		מס"נ ההורים לחנוך הבים. חובת הרב	תנג
ב'תרצד	א' סיון		תניא לימוד השייך לכל אחד	תנד
ב'תרצו	א' סיון	מרת דבורה גרינברג	הקדמת נשים לאנשים במתן תורה	תנד
ב'תרצז	א' סיון	מוהרי"א פרידריך	שיעורים בדיני ומנהגי ישראל	תנה
ב'תש	א' סיון		בנה ימשיך בלימודיו בישיבה וימתין בלימוד	

			אומנות	תנו
ב׳תשא	ב׳ סיון	מו״ה אלחנן קאווען	ההשפעה על נער שיתחיל להניח תפילין	תנז
ב׳תשז	ה׳ סיון	מר א. שקלובסקי	חיזוק ביהכ״נ חב״ד בפתח תקוה	תנז
ב׳תשיז	ח׳ סיון		בטחון בהקב״ה עצם הטוב	תנח
ב׳תשיט	ח׳ סיון		טהרת המשפחה. תיקון על העבר	תנט
ב׳תשכ	ט׳ סיון		חיות הגוף תלוי בחיות הנשמה. תומ״צ. תפילין	תס
ב׳תשכב	ט׳ סיון		קבלת פנסיה וגדלת חלקו בתמיכת עניני תומ״צ	תסא
ב׳תשלב	י״ז סיון		שלום בית תלוי יותר באשה	תסב
ב׳תשלה	י״ז סיון		השכירות ותוספת ברכה שמקבלים עבור העבודה במוסדות	תסג
ב׳תשסה	כ״ט סיון		יום הולדת. הנהגת מס״נ בבתי החסידים	תסד
ב׳תשסח	כ״ט סיון		משניות תניא ותהלים בע״פ - בזמנים הפנוים	תסד
ב׳תשעח	א׳ תמוז		בתר גאולת רישא גופא אזיל ע״י התקשרות	תסה
ב׳תשצו	ז׳ תמוז		חנוך הבנים ללימוד התורה	תסה
ב׳תתח	י״ג תמוז	מוהרשש״ז קצנלבויגן	הרחבת אגונ״ח בקליוולנד. מגבית י״ב תמוז למוסדות אהלי״	תסו
ב׳תתכז	כ״דתמוז		מעלת הזריזות בצדקה	תסח
ב׳תתכח	כ״דתמוז		עניני שידוכים. יחסי חו״כ לפני הנישואים	תסט
ב׳תתמט	ו׳ מנ״א		כניסה לדירה החדשה - אחר ט״ו באב. הכנסת סדור וחת״ת לבית	תע
ב׳תתנ	ו׳ מנ״א		אמירת תהלים בכ״י. לא לשחק בהימורים	תעא
ב׳תתנט	י״ז מנ״א		המשך העבודה בישיבה	תעא
ב׳תתסג	י״ח מנ״א		פתחו לי כפתחו של עולם - שפתוח תמיד	תעב
ב׳תתסד	י״ח מנ״א		לא לדאוג ממיעוט הפרנסה	תעג
ב׳תתסט	כ׳ מנ״א	אגודת נשי ובנות חבד	עידוד בעבודתן	תעד
ב׳תתקז	ד׳ אלול		לימודי יהדות והשפעה על הצעירים	תעה
ב׳תתקט	ד׳ אלול		השתלמות בלימודי יהדות - לא במסגרת הישיבה	תעו
ב׳תתקלז	ח״י אלול		הלואה מקופת אדמו״ר תביא הצלחה. ביקור בקבר אביו בתוך י״ב חודש. תיקון על ח״נ	תעז
ב׳תתקלט	י״ט אלול		אמיריקה אינה שונה. דיבור בעת התפלה. שמו ושם אמו בברכה	תעח
ב׳תתקמד	כ״ג אלול		כשהשי״ת שומר ממקרה רע - להוסיף בתומ״צ	תעט
ב׳תתקסג	ימי הסליחות	כללי	חשבון הנפש מהשנה. התורה צריכה לחדור בחיי יום יום - בלי פשרות	תפ

כרך י

ב׳תתקע	ו׳ תשרי		פאה נכרית	תפא
ב׳תתקצז	ה׳ מ״ח		בראשית גו׳ התחלת עבודה כו׳	תפג
ג׳א	ו׳ מ״ח		תורשתיות. בריאות הנשמה. מסורת	תפד
ג׳יב	י״א מ״ח	מו״ה מרדכי ריטש	תמיכת ישיבת אהלי״ במלבורן. להזהר ממפלגתיות	תפה
ג׳יג	י״א מ״ח		שמירת הבריאות ועבודה לטובת המוסדות	תפו
ג׳כא	י״ב מ״ח		נוסח התפלה של אדמוה״ז - א׳ מעשר הזכויות שלו	תפח

מפתח

ג׳לח	כ׳ מ״ח		הסתדרות בחקלאות בכפר חב״ד	תפח
ג׳לט	כ׳ מ״ח	מו״ה א. שקולובסקי	חיזוק ביהכ״נ חב״ד דפתח תקוה	תפט
ג׳מג	כ״א מ״ח		תהו ותיקון מריש כל דרגין כו׳	תצ
ג׳מה	כ״ב מ״ח	אגונ״ח מונטריאל	אופן סידור אסיפות כלליות ומיוחדות	תצב
ג׳נח	כ״ז מ״ח		תיקון לחיסור הנחת תפילין דר״ת יום א׳	תצג
ג׳סו	כ״ט מ״ח	טהרת המשפחה פילדלפי׳	עידוד בעבודתן	תצג
ג׳סז	כ״ט מ״ח		ללמוד מהמשכן שבכל חני׳ הקימוהו מחדש	תצד
ג׳סח	כ״ט מ״ח	מו״ה אהרן פופק	עבודה בטהרת המשפחה בפילדלפי׳	תצה
ג׳עח	ה׳ כסלו		קרא לשמש ויזרח אור	תצו
ג׳פ	ה׳ כסלו		התורה נקנית בדבוק חברים	תצז
ג׳צד	י״א כסלו		לא אירע רע כי אתה עמדי	תצז
ג׳צו	י״א כסלו	מוהר״י חן	מנהגו לגמור התהלים בכל יום	תצח
ג׳קז	ט״ו כסלו	כללי	הישיבות תות״ל - א׳ מיסודות החיים היהודיים	תצט
ג׳קלז	כ״ד כסלו		אף הן היו באותו הנס. סיפור הנרות	תק
ג׳קמא	כ״ה כסלו	ביהכ״נ דרוצ׳סטר	להקשיב לסיפור נ״ח	תק
ג׳קמב	כ״ו כסלו	מוהרי״א טלר	חנוכה - מוסיף והולך	תקא
ג׳קנז	ב׳ טבת	מו״ה חיים שטיימן	התוועדות י״ט כסלו וחנוכה	תקב
ג׳קסז	ה׳ טבת		תיקון ח״נ - להסיח דעת	תקג
ג׳קעב	ו׳ טבת		כשמביטים על העבר רואים נס גלוי	תקג
ג׳קעט	ט׳ טבת	אגונ״ח. פיטסבורג	יסוד האגודה בפיטסבורג	תקד
ג׳קפז	י״ג טבת	מרת רחל קונין	מחיצה בביהכ״נ	תקה
ג׳קצו	י״ז טבת	מר יעקב פרנס	כ״א ארץ חפץ ולא מדבר	תקז
ג׳רה	י״ט טבת	מוהרי״ל מרקין	עשר בשביל שתתעשר	תקח
ג׳רט	כ׳ טבת	חגיגה שנתית תות״ל	ישיבה חיזקה יסודות היהדות בארה״ב	תקט
ג׳ריב	כ׳ טבת		התוועדות י״ט כסלו	תקי
ג׳ריד	כ״ב טבת		חנוך במוסד של יר״ש	תקיא
ג׳רכא	כ״ד טבת		חנוך הילדים בישיבת חב״ד	תקיב
ג׳רכב	כ״ה טבת	מוה״ר חיים שטיימן	בניית מקוה בוויניפג	תקיב
ג׳רל	כ״ו טבת	מו״ה דוד איידלמן	תמיכת אחי תמימים ספרינגפילד	תקיג
ג׳רלד	כ״ז טבת	מרת רבקה שרפשטיין	ארגון אגודת נשי חב״ד	תקיד
ג׳רלט	כ״ט טבת		לשכת חשאין. מעשר - יותר מ10 %	תקטו
ג׳רמג	ר״ח שבט	אגודת נשי חב״ד	השתתפות בעבודת חב״ד. התוועדויות בקשר ליו״ד שבט	תקטז
ג׳רמז	ב׳ שבט		מלחמת היצר	תקיז
ג׳רעז	ט״ו שבט		עבודת חקלאות בכפר חב״ד	תקיח
ג׳רפו	כ״א שבט	גמ״ח שומרי שבת	חתיכת הלחם שלך כו׳ שלך כמו שלי	תקיט
ג׳רצב	כ״א שבט	מוהרגח״א שטיין	עדיין לא אתחלתא דגאולה אבל עומד אחר כתלנו	תקכ
ג׳שה	כ״ה שבט		גם משפטים מיוסדים על מ״ת	תקכא
ג׳שלד	ט׳ אדר	מוהרח״ז קרעמער	המגילה מלמדת - הצלת העם ע״י חנוך הבנים. ט׳ אדר	תקכב
ג׳שלה	ט׳ אדר	משתתפי יובל ה-50	כנ״ל	תקכג
ג׳שמו	ט״ז אדר	חגיגת תו״ת מונטריאל	בימינו הישיבה - יסוד היהדות	תקכה
ג׳שמז	ט״ז אדר		בנין עדי עד - היסוד תומ״צ	תקכו
ג׳שנא	י״ז אדר		שמחה ממה שנמצא עם הקב״ה	תקכז
ג׳שנב	טו״ב אדר	חגיגה שנתית ״בית רבקה״	תמיכת בית רבקה	תקכח

ג'שעד	כ"ז אדר		כניסה לבית חדש לפני חה"פ	תקכט
ג'שעו	כ"ט אדר	מו"ה מרדכי סגל	סידור ערב פורים	תקכט

כרך יא

ג'שפג	ראש חודש ניסן	אגודת נשי חב"ד תל אביב	בזכות נשים צדקניות - גאולת מצרים	תקלא
ג'שצג	ח' ניסן		התחלת זמן חירותינו בעשית מצוה - מעות חטים	תקלב
ג'תיח	כ"ו ניסן	מו"ה מרדכי ריטש	תמיכת הישיבה במלברון. לא לערב מפלגתיות	תקלג
ג'תלב	ב' אייר		השפעה על הסביבה כלי לפרנסה	תקלד
ג'תקא	כ"ג אייר		הכנה לקבלת התורה. הקדמת נעשה לנשמע	תקלה
ג'תקט	כ"ה אייר	הא' שרגא פייוויש הרצוג	נבראתי לשמש את קוני. פיתוח הישיבה במלברון	תקלה
ג'תקיג	כ"ה אייר		עצות לבלבול המחשבות	תקלו
ג'תקכז	ג' סיון	הנהלת בית הכנסת	השכנת שלום	תקלו
ג'תקלא	ד' סיון	שרה מינדל גרליצקי	מסיבות שבת במונטריאל	תקלח
ג'תקלז	ח' סיון	אגונ"ח קליבלנד	עידוד בעבודתם	תקלט
ג'תקנח	ט"ז סיון		התוועדות חסידית. עשר בשביל שתתעשר	תקלט
ג'תקע	י"ט סיון		הפצת ס' באירופה נמסרה ללשכה	תקמ
ג'תקעא	כ' סיון	אגודת נשי חב"ד טורנטו	נבראתי לשמש את קוני. פיתוח הישיבה במלברון	תקמא
ג'תקפה	כ"ז סיון	מר א. שקולובסקי	ביהכ"נ חב"ד בפתח תקוה	תקמב
ג'תרג	ג' תמוז	אגודת נשי חב"ד	התוועדות בקשר לי"ב תמוז	תקמג
ג'תרט	ג' תמוז	מרת רחל לוין	אסיפות אגונ"ח	תקמד
ג'תריט	ז' תמוז		מסקנת המדע - שום דבר אינו בטל	תקמה
ג'תרכד	ט' תמוז		בתר רישא - גאולת י"ב תמוז - גופא אזיל	תקמו
ג'תרכו	יו"ד תמוז	מו"ה שלמה פערין	כשב' נפגשים טובה לשלישי	תקמו
ג'תרלז	ט"ו תמוז		בדיקת תו"מ כל יב"ח. הבטחת אדמו"ר - צדיק גוזר	תקמז
ג'תרמה	י"ח תמוז		התקשרות עם הקב"ה מזרזת את הרפואה	תקמח
ג'תרנט	כ"ב תמוז	מו"ה חיים פלוטקין	הוצאת המעמד צ"ל רק מהקופה	תקמט
ג'תרעו	כ"ז תמוז	מו"ה יונה דרעשער	פי' דברי המהרש"א שנמרצת ל' רבים	תקנ
ג'תשלח	א' אלול		כשיורד לפני התיבה צ"ל פיה"מ ודיני התפילה	תקנא
ג'תשמב	ג' אלול	מו"ה יונה דרעשער	כל יכול - אם גם ב' הפכים	תקנא
ג'תשמו	ו' אלול	מוהרמ"פ כ"ץ	הוראת ממצוות בכורים	תקנב
ג'תשנג	ח' אלול		בדיקת תפילין ומזוזות	תקנד
ג'תשסא	י"א אלול		תענית מדברים בטלים	תקנד
ג'תשסד	י"ב אלול		יחס הבנים להורים קשור לטהמ"ש של ההורים	תקנה
ג'תשסו	י"ב אלול		השפעת מצב הרוח על הבריאות	תקנו
ג'תשצ	כ"א אלול		כיום כולם מכירים בחסידות	תקנז
ג'תשצז	כ"ה אלול		שמחה	תקנז
ג'תתג	ימי הסליחות	כללי	ר"ה - ביום בריאת האדם שמגביה כל הבריאה	תקנח
ג'תתה	שלהי אלול	מו"ה חיים ארונסון	רשימות דא"ח מעזבון אביו	תקס

צילומי כתי״ק

ב"ה, יפי הגבלה
ה'תש"כ – שבת הסתתים להסתלקות-הילולא
של הבעל שם טוב ז"ל
ברוקלין, נ.י.

לבית יעקב (אלו הנשים)
ולבני ישראל (אלה האנשים) 1)
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

יפי ההגבלה –ההכנה למתן תורה– דורשים ותובעים באופן מיוחד, התבוננות עמוקה ופנימית – תורה מהי.

התורה מקיפה אינה אוסף של חוקים בעניינים מסוימים, כי אם מקיפה את האדם כולו 2), מהרגע הראשון שלו ועד האחרון וכל הפרטים בחייו היום-יומיים. זה הוא הסובן הפנימי של תורה כתורת-חיים.

יתירה-מזו, כפי שמסבירים חז"ל מקיפה תורה כל הבריאה כולה בסלחנה וכמשל 3)) בונה בנין אשר לפני שניגש לבנין', מתכנן הוא תכנית הכוללת כל הפרטים של הבנין, כמו כן ציור הכורא ב"ה בתורה את כל הבריאה כולה עד הדרגה האחרונה של דומם.

זה מוביל לאחד היסודות העקריים של תורת החסידות הכללית של הבעל שם טוב, לפי ביאורו את הכתוב: לעולם הוי' דברך נצב בשמים (בתסידות, כלי המשך על המאמר האלקי –יהי רקיע– בשמים) כפי שמבאר באריכות כ"ק אדמו"ר הזקן (בעל התניא והשו"ע) בתורת חסידות חב"ד, בסיומך בשער היחוד והאמונה 4).

(כל – בשמים מעל ועד הארץ מתחת, כל פרטי החלקים שלהם, חיים וקיימים רק מכח-זה ה' שברא ומהווה אותם להחיותם בלי כל הפסק כהרף עין.

מזה נובעת עוד נקודה יסודית –

כי ההשגחה הפרטית 5) – הידיעה האלקית היסודית, וההשגחה הפקיחה את כל הפרטים המחייטים לכל היצירה בן האדם, בחיר הבריאה, עד החלק הכי זעיר של הדומם.

מזה יש להסיק דבר-חשוב גם בקודש–יסוד בתורת החסידות המודגשת בסיומך מאת הבעל שם טוב, [illegible] עם הסביבה [illegible] כל הפרטים הסובבים, שתחילה [illegible] כל יום, [illegible] התרי"ג מצות, עד הפעלים הפשוטים והמשרעות [illegible] יום יום, [illegible] הסח דעתא מהם.

והמצות, מצות עשה ומצות לא תעשה, חדור [illegible] בהתבוננות, בחיות וצורה.

וביסוד סגולה אלה, ערב יום [illegible] יום הסתלקות-הילולא של הבעל שם טוב.

כל זה בכל פרטי החיים היום-יומיים, בין בחייו הפרטיים בין יפורנו מעיבותיו חוצה. [illegible] התורה כולה לפי ההגדרה [illegible]

[illegible] יגיעו חוצה – עד הנקודה הכי רחוקה של כל הבריאה כולה.
זה יפתר את הגאולה האמתית והשלמה על ידי פסיח צדקנו, עת שכל היצירה 10) תראה ותרגיש אנכי ה' אלקיך.

בכרכה – לקבלת התורה בשמחה
ובפנימיות וחג שמח

(פקום החתום)

נדפס לקמן - חלק ב' ע' שסד

אגודת חסידי חב"ד בארצנו הקדושה
בשיאות כ"ק אדמו"ר רבי מנחם מענדל שניאורסאהן מליובאוויטש

ת.ד. [illegible]
טלפון 961898 • 964392

הננו מפרסמים בזה אגרה הקודש של כ"ק הרבי
שליט"א מליובאוויטש עם כניסה השנה תש"מ
(תרגום חפשי)

ב"ה. ו' תשרי, ה' [illegible]
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל
בכל מקום שהם

ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

עם כניסתנו לשנה החדשה, ובעבדנו בעשרה ימי התשובה (עפ"י דאכ-השנה ליום הכיפורים), הרי זו העה להתעכב בהנוגע לענין של "תשובה",

פעמים צריך הוא בעיקר להיות מקבל, או אפילו רק מקבל (כגון התלמיד השומע הורה מרבו), וכך גם באשר לתפקידו להיות משפיע (כגון כשהוא נותן צדקה). ברם, כיון שנדרשה מבנו שלימות, שבל דבק יהיה במדה הנכונה והמושלמת – צריכות, בסיכומו של דבר, להשתוות ההזנהגות שלו כמקבל וההתנהגות שלו כמפיע, כך שיהיו בשלימות (בהתאם לכחות ולאפשרויות שניתנו לו באופן פרטי). כל אחד לעצמה ושתיהן יחד, כאו עבודתו היא בשלימות.

ודבר זה דורש התבוננות מעמיקה וחשבון צדק, כדי שינצל את כל כחותיו [illegible] והפנימיים, במדה המלאה והמושלמת ביותר, בכל התחומי הפעילות של האדם – במחשבה, בדיבור ובמעשה.

בעשרת ימי תשובה, כשהאדם מקבל על עצמו – "קבלה טובה על להבא" החלטות טובות בכל האמור לשנה המעוברה החדשה, המיוחדת בכינה, ביחד עם עריכה (מחדש) של חשבון צדק על השנה החולפת – הרי אין לך דבר העומד בפני התשובה, שום דבר אינו יכול להפריע [illegible] ח"ו, והוא בצלה – בשלימות – בשנל הדברים.

ומקיים הכתוב: "שובה ישראל עד ה' אלקיך", בהתאם לפירוש שיהודים עושים תשובה עד שה', שהוא האלקים "בעל היכולת ובעל ההחה כולם", נעשה,

אגרות־קודש

בתרגום חפשי ללה״ק

— **חלק א׳** —

כרכים א־י״א

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

אגרות קודש

אדמו״ר מלך המשיח שליט״א

בתרגום חפשי ללה״ק

– חלק א׳ –

כג

[כרך א עמוד מ]

[שלהי תש״ב]

ב״ה

מיד עם הגיעו לאמריקה, לפני שנתיים וחצי, התחיל כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א בעבודה בלתי נלאית כדי לעורר את יהודי אמריקה לתשובה, תורה ומעשים טובים, בכדי להבהיר כי הגזירות הקשות על בני ישראל הם חבלי משיח, ואשר קיימת ישועה אחת והיא —

״לאלתר לתשובה, שעל־ידי זה יהי׳ לאלתר לגאולה שלמה ע״י משיח צדקנו בחסד וברחמים״.

דברי כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א פעלו את פעולתם. בחוגים רחבים של הציבור היהודי התחילה תנועת־תשובה, וארגונים יהודיים שונים העמידו תעמולה לתשובה על סדר יומם.

כדי לתת לכל אחד אפשרות לערוך היכרות עם דברי ומכתבי כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א אודות ״לאלתר לתשובה״ ו״לאלתר לגאולה״, הננו מדפיסים בזה ליקוט של חלק מהדיבורים והמכתבים מהתקופה האחרונה.

הננו מעוררים ומקוים, שהרבנים ובני־תורה שי׳, וכל יהודי בעל השפעה בכלל, ינצל בהתאם לדרישת כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א, את ימי הסליחות ועשרת ימי תשובה:

א) להבהיר שהגזירות הקשות הנוכחיות על בני ישראל הינן חבלי משיח;

ב) לעורר כל אחד לתשובה אמיתית וחזוק בקיום התומ״צ;

ג) לפרסם את ענין טהרת האויר ע״י חזרת אותיות התורה, ובפרט משניות, בכל מקום שמותר על־פי דין;

ד) לפעול שכל אחד יירשם בחברות תהלים, אשר, בהסתפחם לחברת תהלים העולמית בירושלים תובב״א, יטלו בכך חלק בתפילתה בעד כלל ישראל.

בברכת כתיבה וחתימה טובה, לאלתר לתשובה — לאלתר לגאולה.

מנחם שניאורסאהן
יושב ראש ועד הפועל

כה

[כרך א עמוד מב]

ב״ה ח׳ לחודש תשרי ה׳תש״ג

כבוד אברכי התמימים, אי״א וו״ח ואנשי מעשה תלמידי ישיבת תומכי תמימים,
ה׳ עליהם יחיו,
מונטריאול

שלום וברכה.

במענה למכתבכם איחולים לשנה טובה,

הנה כל המברך יתברך בברכות מאליפות מעלה מעלה בנפש וגוף בתוספת מרובה על העיקר.

השם ״תמים״ משמעו שהוא שלם בקיום התומ״צ, אשר לפי מארז״ל רמ״ח מ״ע הינם כנגד רמ״ח איברים ושס״ה מל״ת כנגד שס״ה גידין.

חסידות, המגלה את הפנימיות שבכל דבר, ביארה (לקו״ת ד״ה כי המצוה רס״ב ועוד) שכדי שתמים תהי׳ ע״י תומ״צ, זהו ע״י שקיום התומ״צ הוא באופן שהוי׳ — שכל המצוות תלויות באחת מאותיות שם הוי׳ — יהי׳ אלקיך, כחך וחיותך, שהלומד יתאחד עם התורה, ותלמודו בידו, שזה נעשה ע״י הקדמת עבודת התפלה (תו״א ד״ה הבאים ישרש, לקו״ת ד״ה כי תבואו גו׳ ושבתה ועוד).

והנה מי שחטא ופגם והעביר את הדרך ונעשה ע״י כך בעל מום ר״ל, התקנה לכך היא — תשובה, שתשובה מביאה רפואה לעולם.

אבל רפואה אינה אלא מכאן ולהבא, ומקצת שמו — של בעל מום — עליו (יומא פו, ע״א), ותמים כשהי׳ עדיין אינו,

עד שהוא מגיע לאופן נעלה יותר של תשובה מאהבה רבה מעומקא דלבא שזדונות נעשו לו כזכיות (סש״ב פ״ז), שזה עוקר את העון מתחלתו.

הסיוע להגיע לתשובה כזו, שצריכה להיות בכל מאדך (לקו״ת ד״ה ולא אבה וביאורו) הוא ע״י רבי, שחכם עוקר מעיקרו (כתובות עד, ע״ב), ע״י חיפוש ומציאת פתח חרטה אצל החוטא עצמו.

— ובדא״פ יש להעיר לאפשריות דפתח חרטה אעון, ואשר רק חכם יכול למצאו מהא דארבעה הק׳ מתחרט עליהם כו׳ יצה״ר (סוכה נב, ב) —

ובקרוב ממש נזכה כולנו למשיח אתי לאתובי צדיקיא — בכל נפשך — בתיובתא — בכל מאדך.

— ויש להעיר מאגה״ק ס״ד ומלקו״ת סד״ה להבין ענין יו״ט שני של גליות —

בברכת חתימה טובה וגמח״ט, לאלתר לתשובה לאלתר לחיים לאלתר לגאולה,

מנחם שניאורסאהן
יו״ר ועד הפועל

ר״פ מהמשך להנ״ל

והנה בב״נ רק מחוסר אבר פסול, ב״נ ובנ״י נעשה החלוק ע״י מ״ת שענינה ביטול הגזירה דבני רומי לא ירדו כו׳, אלא ששו״א נעשו לאחדים. **בדקות** זהו חידוש תורת החסידות אין עוד ממש, ד׳ אחד מלמטלמ״ע ומלמעלמ״ט, וזהו דב״נ רק מחוסר אבר — העדר המצוה לגמרי — משא״כ חסידים כמה ענינים — מומים — פוסלים — הידור מצוה ובכלל אלק׳ בגמט׳ **הטבע** ובגימט׳ **מום** וצ״ל ברא אלק׳ להבריא הטבע.

מב
[כרך א עמוד סו]

ב״ה, ד׳ דחנוכה, תש״ג

להנדיב הנכבד אי״א וו״ח וכו׳ מוה׳ . .

שלום וברכה.

בטח כבר קבל את כרטיס החבר שלו בחברת משניות בע״פ.

הגמרא אומרת (שבועות לט, א) כל ישראל ערבין זה בזה. אמר על כך הרבי שליט״א: ל״ערב״ יש שלושה פירושים — מתוק, מעורב, ערב. יהודי ליהודי הוא מתוק, יהודי ויהודי מעורבים ויהודי ערב ליהודי שני, עכ״ל.

ע״י תורה אחת נעשים יהודים גוי אחד, המאוחד עם ד׳ אלוקינו ד׳ אחד.

הננו מקוים שלא יסתפק ב׳עינו טובה בשלו׳, ויהי׳ ממזכי הרבים, ויקח חלק ככל האפשרי בעבודה העניפה של מחנה ישראל.

כמו שכ״ק אדמו״ר שליט״א כבר הזהיר פעמים רבות, אנו נמצאים כעת בסוף זמן הגלות, ותורה ותשובה הן האמצעי היחיד להקל את חבלי משיח.

האהבה שכל יהודי צריך לחוש ליהודי שני, מעוררת בלבו את הרחמנות הגדולה ביותר על מי שאינו עושה תשובה בזמן זה.

מקטעי העתונים שהננו מצרפים בזה יראה באיזה תחום, בהתאם לתנאים, קל לך להתחיל לעמוד לפני שמתחילים את העבודה נדמה אולי שהדבר קשה, אבל כאשר כבר ניגשים לעבודה רואים שבעזרת ה׳ פועלים.

בצפי׳ למענהו המיידי,

בברכת לאלתר לתשובה, לאלתר לגאולה,

הרב מנחם שניאורסאהן
יו״ר ועד הפועל

נ.ב. הרבי שליט״א הוציא את המכתב שאנו מצרפים בזה, וזו מצוה גדולה לפרסמו מה שיותר, להדביק בבתי כנסת וכדי׳

מט
[כרך א עמוד עח]

ז׳ שבט, תשג״ה

כבוד הרה״ג והרה״ח אי״א וו״ח
ורב הפעלים וכו׳ וכו׳ מהר״ר . .

שלום וברכה!

במענה על כתיבתו לכ״ק אדמו״ר שליט״א ול״מרכז לעניני חינוך״ בהצעתו אודות השעה החפשית בימי רביעי לילדי בתי הספר:

כ״ק אדמו״ר שליט״א מסר לנו את מכתבו, וזירז אותנו לעשות בזה.

יצרנו קשר עם אנשים שונים שהבטיחו לפעול בדבר.

סיימנו את הכנת הכרטיסים, ובודאי קיבל זאת.

בטח ישלח אלינו דו״ח אודות ״בית רבקה״ שלנו שתחת הנהלתו, כפי שדברנו בטלפון. מצו״ב דוגמא. בימים האלה ימי גזירות קשות כהמן וכמרז״ל — סנה׳ צז, ב — הנה העצה היעוצה ע״י חכמינו ז״ל — ב״מ פה, א — היא ללמד את בני עמי הארץ תורה ולהחזיר רשע בתשובה וכפי׳ התרגום ופירש״י על הפסוק בירמי׳ שם, שהמה מבטלים הגזרה. וכל אחד צריך לראות את העולם חציו זכאי וחציו חייב. ועל ידי מעשיו הטובים מכריע העולם לכף זכות וגורם תשועה והצלה וכלשון הרמב״ם בהל׳ תשובה ג׳ ד׳.

בברכת לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה

יו״ר ועד הפועל

נו
[כרך א עמוד צה]

ב״ה, א׳ אדר ב׳, תש״ג

נשיאה נכבדה מאד, מרת ב. שיפרין,
וחברות חשובות באגודת נשים למען גמילות חסד של זמבין,
ברוקלין

שלום וברכה!

בתודה רבה הננו מאשרים את קבלת ההשתתפות בסך $10.00 לטובת בית הספר לנערות בית רבקה ברחוב צ׳סטר, שהוא אחד מתוך שורת בתי ספר לנערות שנוסדו ע״י מרכז לעניני חינוך.

הננו מקוים שזו איננה עזרה חד־פעמית או מקרית אלא תחילתה של התעניינות וסיוע קבועים בעבודה הנחוצה והקדושה של בית הספר בית רבקה — מוסד שמיועד לחינוך יהודי אמיתי של בנות ישראל.

נשים נכבדות מאד! בזמן הקשה הנוכחי לעמנו ישראל, עלינו לזכור מה התרחש בימי ההמן הראשון שקם נגד היהודים.

אלו שהביאו אז בעזרת ה׳ מפלה על המן, היו אשה ואיש: אסתר ומרדכי.

אסתר לא הביטה על כך שהי׳ לה טוב והיא לא היתה בסכנה, אלא היא סיכנה את חיי׳ כדי להציל את אחי׳ ואחיותי׳.

אך לפני שהלכה לבטל את גזירת המן, היא אמרה למרדכי ״לך כנוס את כל היהודים״ — לך אסוף את כל היהודים לתפילה.

מספרים חכמינו, שמרדכי כינס עשרות אלפי ילדי ישראל ולמד אתם תורה.

בעת־צרה הנוכחית, כאשר שוב הגיע המן גדול, בודאי גם להמן הזה יהי׳ סוף מר וליהודים תהי׳ אורה ושמחה, אבל כל אחד מאתנו צריך לעמול כדי שזה יבוא מה שיותר מהר.

כל אשה בישראל צריכה לצאת בקריאה: ״לך כנוס! קבצו יחד את הילדים והנוער היהודי! גדלו אותם ברוח של מסירת נפש ליהדות ותורה! אנו הנשים, נדאג ב״ה לכך, שהאמצעים להחזקת המוסדות לא יחסרו! העיקר שבנינו ובנותינו יהיו יהודים, יהודים נאמנים

לתורה!״

ע״י החלטיות כזו באה מפלה מהירה מאד על ה׳המן׳ים שבכל הזמנים.

נשים נכבדות מאד! דאגנה לכך שגם בנותיכן תלכנה בעקבותיכן, על ידי קבלת החינוך הנכון הנאמן לתורה במוסדות חינוך המתאימים. דאגו לכך שלמוסדות אלו יהיו אמצעים להתקיים ולהגדיל את מספר התלמידות שלהם, כך שאף בת ישראל לא תשאר בחוץ. בבתי הספר בית רבקה מתחנכות בנות ישראל להיות נאמנות לתורה בגאון, להיות אחיות, נשים — האמהות של הדור הבא, ולכן, בסיוע לבתי הספר בית רבקה אתן מסייעות בהבטחת הנוער שלנו, העתיד שלנו. ובזכות זה נזכה לראות את מפלתו של ההמן בקרוב ממש, ולאורה ושמחה אמיתית.

בברכת לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה

בשם הרב מנחם שניאורסאהן
יו״ר ועד הפועל

נ. מינדל, מזכיר

סא

[כרך א עמוד קג]

[יום ו׳, ה׳ לחודש אדר שני ה׳תש״ג]

ידידינו החשוב מאד הרה״ג ר׳ משה יצחק שי׳ הכט מסר לנו בהתלהבות אודות החלטתו להניח תפילין כל יום חול.

מעומק הלב וברגש של אהבת ישראל הננו מברכים אותו בצעדו החשוב ביותר.

ראש שמניחים עליו תפילין חושב כיהודי, הלב שלידו מניחים תפילין חש כמו לב יהודי ויד הקשורה בתפילין רחוקה ממעשים רעים, אלא עושה תמיד מעשים טובים.

תורה ומצוות הם חיינו, הנחת התפילין שלו היא אושר עבורו ועבור משפחתו, זו טובה לכל עמנו והגנה לארץ בה אנו נמצאים.

מצוה גוררת מצוה, ממצוה אחת באים לשני׳ וכן הלאה.

הננו מאחלים לו שילך מחיל אל חיל ברוחניות ויהי׳ בריא

ומאושר גם בגשמיות.

בברכה לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה

הרב מנחם שניאורסאהן
יו״ר ועד הפועל

סב
[כרך א עמוד קד]

ב״ה, ט׳ אדר שני, תש״ג

משפחת רבינוביץ הנכבדה, שי׳,
בוסטון

שלום וברכה!

בזה הנני להביע את רגשי השתתפותי העמוקים באבידתכם הגדולה בפטירת אביכם ובעלך, הרב החסיד המפורסם לתהלה, וו״ח אי״א ר׳ דוד מאיר ז״ל.

הי׳ לנו בו ידיד אישי מסור לכל המוסדות של כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א, וזכרו ישאר חרות עמוק בלב כולם.

המקום ינחם אתכם בתוך [שאר] אבלי ציון וירושלים.

משפחת רבינוביץ הנכבדה:

כיון שמורגש עתה מחסור גדול בספרי תניא וניצבת לפנינו נחיצות גדולה לחזור ולהדפיס את ספר התניא בעתיד הקרוב, רצוני להציע להקים קרן על שם אביכם ובעלך המנוח לאפשר הדפסת התניא לזכר נשמת הרב המנוח ר׳ דוד מאיר ז״ל.

אינני צריך לבאר לכם את חשיבות הדבר ואת הנחת רוח הגדולה שתגרמו בכך לנשמת הנפטר הדגול ז״ל. ידידנו, הרב הוו״ח אי״א ר׳ ישראל שי׳ גייקובסון, ימסור לכם אישית פרטים נוספים ואני מקווה שתקדישו לדבר את יישוב־הדעת הרציני שלכם.

בברכת אריכות ימים ושנים, ומחה ה׳ דמעה מעל כל פנים.

הרב מנחם שניאורסאהן
יו״ר ועד הפועל

סח
[כרך א עמוד קיד]

ב״ה יום ו׳ ד׳ לחודש ניסן תש״ג

כבוד ידידינו וו״ח אי״א, עסקנים חרוצים רבי מעש, חובבי תורה ורודפי צדקה וכו׳ אגודת חב״ד ואגודת נשים בעיר נוארק, נ. ג׳.
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

בתודה רבה מאשרים אנו קבלת הסכום של מאתיים דולר ($200) כתרומה עבור עלויות הברכון שחולק.

אין לשער כלל את גודל הזכות שבהשתתפות במצוה כזו. באמצעות הברכון מתחזקת בע״ה היהדות אצל אלפי ילדים יהודיים, ומליוני הברכות שתאמרנה אי״ה בברכון זה, תהיינה מליצים טובים על כל אלו שסייעו בכך.

אנו מקוים שנדבתכם איננה בעלת אופי חד־פעמי, אלא תחפשו בכל הדרכים להמשיך לסייע בע״ה למרכז לעניני חינוך בעבודת החינוך העניפה שלו.

אך ביודענו את ההתמסרות הגדולה והמרץ הרב שלכם ליהדות, רוצים אנו לקוות שלא תסתפקו בגיוס כספים בלבד, אלא תעשו את כל האפשרי כדי להביא מה שיותר ילדות לקבל חינוך יהודי מקורי ב״בית שרה״ בנוארק, כמו גם שאר כל העבודות הנחוצות לפריחת בית הספר בע״ה.

בחודש ניסן חודש הגאולה, על כולנו לזכור, יותר מתמיד, את מה שהחכמים מספרים על הגאולה:

בזכות נשים צדקניות נגאלו ישראל ממצרים, הן היו אלו שהעמידו את הדור של מאות אלפי ילדי ישראל, ילדים שעוד בקטנותם ״ראו״ את הקב״ה והכירו בניסים שבהם הוא מקיים ומחזק את עמו, ובקריעת ים סוף, כאשר המצריים, שונאי ישראל, טבעו כולם, והיהודים נשארו שלמים ובהנהגת משה רבינו יצאו לדרך לארץ ישראל, היו ילדים אלו הראשונים להכריז: זה א־לי ואנוהו אלקי אבי וארוממנהו. וזו היתה השירה הראשונה שכל העם היהודי שר ביחד.

בגאולה השלימה במהרה בימינו, שוב — כפי שהמדרש מספר — ישיר העם היהודי, שיר חדש. הבה נכין, אפוא, את כל ילדי ישראל שיוכלו להכריז בגאון:

זה א־לי — זהו האלוקים שלי — ואנוהו — ע״י הנהגתנו הטובה בזמן הגלות, הוא יקים עתה את דירתו, את בית המקדש.

אנו מאחלים לכל ה׳חברים׳ שלכם פסח כשר ושמח והצלחה בעבודתכם,

בברכת לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה

הרב מנחם שניאורסאהן
יו״ר ועד הפועל

עד
[כרך א עמוד קכב]

ב״ה כ״ח אייר, תש״ג

למערכת החבר

שלום וברכה!

לגליון חג השבועות והיובל של ״חבר״, רצוני לכתוב בזה מספר מילים.

חג זה שנקרא שמו ״שבועות״ הוא משום ש״שבעה שבועות תספר לך״, אולם, את יום החג עצמו אמנם אין סופרים. לאידך, את כל הימים עד החג, אכן, מוכרחים לספור, ורק אחרי זה מגיע החג. וזהו אחד החילוקים בין שלושת הרגלים: חג המצות וחג הסוכות קשורים בתורה ביום מסויים בחודש, אבל שבועות מצויין בתורה כיום החמישים מתחילת הספירה (עיין ראש השנה ו, ב).

מה יכולים אנו ללמוד מזה?

* * *

חג השבועות הוא היום שבו הקב״ה נתן לנו את התורה.

גם לפני מתן תורה למדו תורה, שהרי כבר היהודי הראשון, אברהם אבינו, הי׳ ״זקן ויושב בישיבה״, וכך גם כל הדורות אחריו (יומא כח:). אבל אז היו ״אינו מצוה ועושה״, למדו בכוחות עצמם, ללא ציווי על כך, ויכלו להתעלות רק לפי כוחות עצמם, ואפילו אלו

שהיו להם כשרונות גדולים והם התעלו מעלה מעלה, אבל — הכל הי׳ בהגבלה, שהרי כל נברא מוגבל.

כאשר הגיע מתן תורה אמר הקב״ה (שמות רבה פי״ב): התחתונים יעלו לעליונים והעליונים ירדו לתחתונים **ואני המתחיל**, ע״י כך שאני המתחיל, שאנכי נותן את עצמי לכם בתורה (שמ״ר פל״ג) תוכלו להתעלות למעלה מעלה בלי גבול.

ועוד אחת — לאחר מתן תורה כולם יכולים לעשות זאת, הן קטן דעה והן גדול בדעה, כי לכל אחד יש את חלקו בתורה.

לכן הוא נקרא גם מתן תורה — לשון מתנה — כי תורה כזו עם מאור שבתורה, ניתן לקבל רק במתנה ולא בכוח היגיעה בכוחות עצמו.

— בזה יובן גם מדוע משה רבינו בהר סיני הי׳ לומד תורה ושוכח שבסוף אמר איני יודע דבר, עד שהקב״ה נתן לו במתנה (שמ״ר פ׳ מ״א. וראה באלשיך) למרות שאנו יודעים (יומא כ״ח:) שמימיהם של אבותינו לא פסקה ישיבה מהם, היו במצרים ישיבה עמהם שנא׳ לך ואספת גו׳, שמשה למד תורה עשרות שנים קודם לכן. —

אמנם, מתנה לא נותנים לכל אחד, צריך להיות ראוי לזה, ואי לאו דעבד נייחא לנפשי׳ לא יהיב לי׳ מתנתי׳ [=ואם לא שעשה נחת לעצמו לא נתן לו מתנתו].

במה זכו ישראל למתנה זו?

ע״י קיום התורה והמצוות של אבותיהם שבזכות האבות ניתנה תורה (שמות רבה רפכ״ח), וההכנה היתה שבני ישראל יצאו ממצרים ערות הארץ וספרו את הימים מתי כבר יקבלו את התורה והתכוננו לכך (מדרש הובא ר״ן שלהי פסחים, עייג״כ זהר ח״ג דף צ״ז).

* * *

ואת כל זה עלינו לזכור תמיד: יש לזכור שכאשר לומדים תורה, לומדים תורת ה׳ וצריך להיות ה״ברכו בתורה תחילה״ — ברוך אתה ה׳ נותן התורה — לשון הוה, הקב״ה נותן את התורה כעת, ברגע זה, ובמתנה בדיוק כמו במעמד הר סיני, שלכן צריך להיות ״מה להלן באימה ביראה ברתת ובזיע אף כאן באימה וביראה ברתת ובזיע״ (ברכות כב.). צריך שתהי׳ יראת חטאו קודמת לחכמתו שרק אז חכמתו מתקיימת (אבות פ״ג מ״ט). או אז צריכים לספור, להתייגע

ולהאיר את ארבעים ותשעה שערי בינה שהאדם מסוגל להגיע אליהם בכוחות האישיים שלו, וע״י כל זה הוא זוכה לתספרו חמשים יום, שבלימוד התורה נעשה אצלו וד׳ עמו שהלכה כמותו בכל מקום (סנהדרין צג:), הוא לומד ומכוון לאמת לאמתו. ובעבודת וידיעת ה׳ נותנים מלמעלה הארות נעלות ביותר [יעויין ר״ן נדרים לח, א, רמב״ן תחלת פי׳ עה״ת ועוד. ואף דאמרז״ל (נדרים שם) חסר אחד שנאמר ותחסרהו מעט מאלקים, הנה כבר אמרו (ע״ז ה, א) אלמלא הן לא חטאו כו׳ אני אמרתי אלקים אתם].

* * *

כאשר מעמידים כמטרה — ביסוד כתב העת ״חבר״ — להגיע גם לבתים שעד עתה היו רחוקים מיהדות, יש לזכור: כמה שיהודי לא יתרחק וכמה עמוק שלא יפול, הוא יכול לצאת מאפילה לאור גדול, אסור להתייאש ממנו וצריך לומר גם לו שאסור לו לייאש את עצמו.

יש לספר לו ש״אני ד׳ אלקיכם אשר הוצאתי אתכם מארמ״צ״, הקב״ה בכבודו ובעצמו מסייע לו ומוציא אותו מחומריותו, כשם שהוציא את בני ישראל ממ״ט שערי טומאה במצרים.

יש לומר לו שהוא צריך רק לעורר את הרצון שלו, את נקודת פנימיות היהדות — ״פינטעלע איד״ — שבו, והוא יתעלה מעלה מעלה, עד אשר לאחר שיעבור את כל מה שהוא מסוגל להשיג בכוחות האישיים שלו יקבל במתנה מלמעלה שמקדשין אותו הרבה מלמעלה (יומא לט.) ותהי׳ לו חרות מן היסורים, חרות מן הגלות.

באיחולי הצלחה בעבודתכם, ובברכת קבלת התורה בשמחה ובפנימיות, לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה,

הרב מנחם שניאורסאהן
יו״ר ועד הפועל

עז
[כרך א עמוד קכז]

ב״ה, יום ו׳ ח׳ סיון, ה׳תש״ג

כבוד הוו״ח אי״א נבון ונעלה וכו׳
מהר״י הכהן שי׳ כ״ץ

שלום וברכה!

בטח קיבל בזמנו את השיחות לנוער ששלחו לו ע״פ הזמנתו בהיותו כאן, וגם השתדל שיגיעו למקומות הצריכים,

עד כמה גדול ענין מזכה את הרבים, בטח למותר להאריך בזה, ולכן מקוים אנו שגם בעתיד יפעל בענין, ולאט לאט ירחיב את העבודה, למשוך עוד אנשים שיסייעו לו בזה,

שמעתי מכ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א שרבנו הזקן אמר פעם: תורה היא אלוקית ורוחניות, והמצוה הראשונה האמורה להכתב בתורה היא מצות פרי׳ ורבי׳? אלא מאי? התורה, דרכי׳ — והסדר בה — דרכי נועם, המצוה הראשונה היא: יהודי צריך לרצות שיהי׳ עוד יהודי, עכ״ל.

באיחולי חג שמח וקבלת התורה בפנימיות,

ובברכת לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה

הרב מנחם שניאורסאהן
יו״ר ועד הפועל

צג
[כרך א עמוד קסז]

ב״ה, יום ה׳ י״א לחודש מנ״א, ה׳תש״ג

להנדיב הנכבד והנעלה אי״א וו״ח וכו׳ מוהר״ר . .

שלום וברכה!

מפליא אותנו שלאחרונה איננו שומעים ממנו, הי׳ משמח אותנו אם הי׳ כותב לנו מכתב מהנעשה עמו אישית, ומהנעשה עמו אודות חיזוק היהדות בעירו, כפי שדברנו בהיותו כאן.

ה׳כרטיס חבר׳ של חברה משניות בעל־פה שלחנו לו, ובטח

קיבלו.

מפליא אותנו שלא הזמין את הקובצים "היום יום" וחנוך לנער שיצאו לאור לאחרונה וגרמו שביעות רצון גדולה בעולם החסידי. בטח לא הזמין אותם כי לא עודכן אודות הופעתם ולכן הננו שולחים לו חמשה משני הקובצים, עבורו ועבור ידידיו. אם זה נראה לו יותר מדי, יוכל לשלוח את הנותר בחזרה על חשבוננו.

בחודש החורבן — יהפך ב"ב לשמחה ולששון — על כולנו לזכור, שעל מה אבדה הארץ (בבית ראשון) על מאסה של תורה (ב"מ פה, ב) ובבית שני — בשל שנאת חנם (יומא ט, ב)

וזכרון זה צריך לעורר את הרצון החזק לעשות הכל ב**אהבת ישראל חנם** בלא פני' (ראה היום יום ט"ו כסלו מה שאמר רבנו הזקן — בעל התניא ושו"ע — בזה) ובפרט כדי לחזק **חיבת התורה** שזה בא ע"י ההסברה שזוהי חכמתו יתי', ובכלל ע"י התעוררות ליראת שמים.

בברכת לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה

יו"ר ועד הפועל

קלז

[כרך א עמוד רנ]

ב"ה, יום ב' כ"ז שבט תש"ד

הנכבד מאד מר חיים שי' ליברמן

שלום וברכה!

הנני בזה להביע תודתי על ביקורו ב"מרכז לעניני חינוך".

שימח אותי מאוד להכירו, ללמוד ולשוחח אודות הבעיות האקטואליות של החינוך היהודי באמריקה.

הנני בטוח שלשיחה בעת ביקורו אצל חמי כ"ק אדמו"ר שליט"א יהי' המשך מצידו בעבודה מעשית לחינוך היהדות.

במדרש של פרשת השבוע מובא, לא הי' העולם ראוי להשתמש בזהב ולמה נברא — בשביל המשכן ובשביל ביהמ"ק.

המוסר השכל לכל אדם הוא, שכשרון שהקב"ה העניק לו, נברא בשביל המשכן ובשביל ביהמ"ק שבלב כל אחד, ורק בזכות זה ראוי להשתמש בו גם בעולם.

בתקוה לעמוד עמו בקשר בענינים של עבודה בפועל.

שלו, בברכת לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה

הרב מנחם שניאורסאהן
יו״ר ועד הפועל

קמה

[כרך א עמוד רעא]

ב״ה, יום ד׳ כ׳ אדר תש״ד
ברוקלין

כבוד הנכבד וכו׳ רודף צדקה וחסד אי״א וכו׳
מר ארי׳ יעקב שי׳ להמן

שלום וברכה!

מצורף עותק מספר קונטרס ח״י אלול, שהוצאנו לאחרונה. על ידי ידידנו הרה״ג והרה״ח הוו״ח אי״א וכו׳ הרב ר׳ משה פנחס כץ שי׳ ורעיתו תחי׳ מנוארק קבלנו את תרומתו המהירה על סך חמשים דולר ($50) שנתן דרכם בתור השתתפות בהוצאות הדפסת ספר. ולפי בקשתו — שנמסרה דרכם — שמנו את שם אביו ר׳ חיים ב״ר קלונימוס שי׳, כפי שיראה על כריכת הספר.

גדולה היא הזכות של זיכוי הרבים, במיוחד בהדפסת קונטרס חשוב זה.

אחת המצוות הגדולות ביותר היא מצות הצדקה. בצדקה אין הכוונה רק בעזרה גשמית לזולת: שיהי׳ לו מה לאכול, במה להלביש את עצמו, גופו וכדומה, כשמסייעים לזולת ברוחניות, שדואגים שנשמתו תקבל את ״מזונה״ לו היא זקוקה, שלא תסתובב מעורטלת בלי תורה ומעשים טובים, זו אחת הצדקות העדינות והנעלות ביותר שאדם מסוגל לבצע, כפי שהגמרא מתבטאת — זה הביאו לחיי עולם הזה — זה מביאו לחיי עולם הבא.

ואופן עזרה רוחנית לזולת, הוא בנתינת יכולת לקרוא את דברי ההתעוררות והביאורים העמוקים והנחיות ממנהיגי ישראל הגדולים שבכל דור, ובדורנו — כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א.

ויהי רצון שבזכות המצוה הגדולה הזו ישמע בקרוב בשורות טובות מהוריו ומכל ידידיו, ויזכה יחד עם כל ישראל לקבל פני מ״צ

בב״א.

בברכת לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה

הרב מנחם שניאורסאהן
יו״ר ועד הפועל

קמח
[כרך א עמוד רעז]

ב״ה, יום א׳ ט׳ ניסן
ברוקלין

הנכבד מאד מר חיים ליברמן

שלום וברכה!

בקשר להצעה אודות כתב־עת שבועי, בקשתי, אם אפשר להודיע לנו, אם יוכל להגיש לנו בימים הקרובים ביותר את הפרוייקט שלו כפי שדובר בעת ביקוריו במשרדנו.

בתודה מראש.

בברכת חג כשר ושמח לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה

הרב מנחם שניאורסאהן
יו״ר ועד הפועל

קנז
[כרך א עמוד רצה]

ב״ה. יום ה׳ כ״ד סיון ה׳תש״ד

כבוד הוו״ח אי״א נכבד ונעלה
מו״מ באמונה מהור״י שי׳ כ״ץ

שלום וברכה!

מכתבו מלפני חג השבועות — נתקבל בעתו, ולא עניתיו עד עתה כי הייתי טרוד בהכנה לדפוס את קונטרס שיקגו, קובץ ליובאוויטש מס׳ 2, ועוד, ואתו הסליחה.

החוברת ״שבועות״ נחלה הצלחה רבה וזה נותן לנו עידוד להמשיך בסדרת חוברות מסוג זה.

ותודה לו בשם מרכז לעניני חינוך על השתתפותו הגדולה בהפצתם.

לפני שלוש שנים, כאשר חמי כ״ק אדמו״ר שליט״א ניגש לייסד את המרכז לעניני חינוך, אנשים רבים אמרו: באמריקה לא יכול להיות קיום לדבר כזה, אמריקה היא שונה, דברים רבים שאסורים, באמריקה מוכרחים לעשות אותם, באמריקה מותר.

אך העבודה הוכיחה לנו שבאמריקה יכול **ומוכרח** שיהי׳ חינוך על טהרת הקדש, ספרי לימוד ועלוני קריאה נקיים לחלוטין מכפירה, קבוצות ילדים קטנים **שנולדו במדינה זו** שנאבקים למען שבת, יהדות ועוד ועוד.

אלא שאנו זקוקים לעוזרים, כי העבודה גדולה מאד ונחוצה מאד.

ולכן, כל כך יקר לנו כל ידיד מסור, ואנו מקוים שיביא אתו גם את ידידיו.

הרי בפרשת השבוע מסופר מעשה המרגלים. המרגלים היו ראשי בני ישראל ואותה שעה כשרים היו, ואחר כך התחילו באמירת: זבת חלב ודבש היא, כי עז העם היושב בארץ גו׳ עמלק יושב בארץ הנגב גו׳ — שכל זה הי׳ אמת, אבל המסקנה — לא נוכל לעלות אל העם כי חזק הוא ממנו — היתה לא נכונה, והגמרא מסבירה (סוטה לה, א) מה הכוונה: כביכול אפילו בעל הבית אינו יכול להוציא כליו — כפירה.

בדוגמא זו, כשטוענים שבאמריקה יש ״זבת חלב ודבש״, יש את כל התענוגים הגשמיים ועסוקים בהם, מוקפים בעמלקים — ואיך אפשר בכלל לדבר עם מישהו הרחוק מיהדות על חיי תורה ומצוות קפדניים, לא כאן המקום לזה — הרי זה ר״ל היפך האמונה. דרושה החלטה פנימית, כפי שאמר כלב: **עלה נעלה** — ובמילא יהי׳ **יכול נוכל לה**.

בברכת לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה

הרב מנחם שניאורסאהן
יו״ר ועד הפועל

קנט
[כרך א עמוד חצר]

ב״ה, יום ה׳ א׳ תמוז ה׳תש״ד
ברוקלין, נ.י.

הנכבד והנעלה מר צבי פלמר שי׳
ניו ג׳רסי

שלום וברכה!

אחיו, הנכבד מאד מר שלמה שי׳ פלמר, סיפר לי אודותו, ועל יסוד הדברים הנני כותב מכתב זה.

תחילה, כמה שורות אודות מטרתה של חברת ״מחנה ישראל״.

את ״מחנה ישראל״ יסד חמי, הרבי מליובאוויטש הרב יוסף יצחק שניאורסאהן שליט״א, במטרה — בין עוד מטרות אחרות — להכיר ולפרסם בין יהודים מכל החוגים את המובן הנכון ואת הערך הנעלה של היהדות וכן לענות על שאלות העשויות להתעורר בנוגע ליהדות, תורה ומצוות.

לפי מה שאחיו הציג לי אותו, יש לו התענינות בשאלות אלו, ובזה מוסברת הכתיבה שלי אליו, להודיעו שאנו מוכנים לעמוד בקשר, ועל— פי הידיעות שלנו להבהיר בעונג פרטים שונים שנוגעים בבעיות האמורות.

* * *

אחד הרעיונות המרכזיים של היהדות הוא אחדות, לא רק אמונה בד׳ אחד ותורה אחת, אלא גם אחדות אצל כל אדם בחייו הפנימיים.

בניגוד לשיטות האומרות שיש לוותר לגוף מבלי התחשב בנשמה, ואפילו גם בניגוד לשיטה האומרת שתמיד יש לענות ולייגע את הגוף כדי שהנשמה תהי׳ תמיד משלימה וקשורה עם הגוף, אומרת שיטת התורה שבכל אופן הנשמה **צריכה ומוכרחת** להוביל את האדם, אבל תפקידה איננו — לענות את הגוף, אלא להביא לכך שהוא — הגוף — יתנהג, בבריאות, על פי הוראות התורה, הנקראת **תורת חיים**.

אחדות בחיי הנשמה בפרט: קיימות שלוש דעות אודות הקו המנחה של חיי האדם:

א) שיטה אחת אומרת שיש להתחשב אך ורק בשכל הקר

שבראש, הגיון.

ב) שיטה שני׳ סוברת, שיש להתחשב רק בלב וברגשות חמים.

ג) בעלי הדעה השלישית אומרים כי המחשבה או הרגש שבלב אינם חשובים כל כך, העיקר הוא להתנהג כראוי במעשה.

אומרת התורה ופוסקת שאדם צריך להיות שלם, עליו לשאוף להיות מושלם. וניתן להיות אדם שלם רק אם עושים מאמץ ש**הראש**, **הלב** ו**היד** (סמל הגוף) יהיו כולם באחדות והרמוני׳ על־פי הוראות הקב״ה.

וכל כך חשוב קו מנחה זה, עד שרז״ל מסבירים לנו שזהו אחד הרעיונות של מצות תפילין: כאשר יהודי יניח תפילין הוא יזכר שהיד (תפלה של יד), הלב (שכנגדו צריך להניח את התפלה של יד) והראש (תפלה של ראש) מוכרחים להיות מתואמים ביניהם ולחיות חיי תורה יהודיים.

בעומק יותר: קיום מצות תפילין, עצם מעשה הנחת התפילין, יחזק את היהודי ויחזק את כוחות הנשמה שלו לאין שיעור כדי לבצע בחייו את השילוב של יד, לב ומוח בדרך התורה.

הגם שאיננו מבינים כיצד מעשה הנחת התפילין יכול להשפיע על כוחות הנשמה, בדיוק כמו שילד לא תופס את הקשר בין הלחם שהוא אוכל עם העובדה שהנשמה תחי׳ את הגוף שלו.

עד כמה חשובה מצות תפילין ניתן לראות מסיפורים והסברים שונים של חז״ל, אביא כאן רק כמה:

א) (קידושין לה, א) הוקשה כל התורה כולה לתפילין — כל התורה ומצוותי׳ הושוו ופרטים שונים מהם ניתן ללומדם — ממצות תפילין.

ב) הגם שאפשר לצאת ידי חובת מצות תפילין בהנחתם פעם אחת ביום ורק בבית הכנסת או בבית, הרי בימים שאנשים היו נקיים יותר וקרובים יותר לדברים רוחניים, נהגו להניח תפילין במשך כל היום ועשו זאת הן בבית הכנסת ובבית והן ברחוב.

ועד כמה כולם שמרו והחזיקו במצוה זו — אפשר לראות מכך שהגמרא (שבת קל, א) מתלוננת על היחס לתפילין בתקופה מסויימת.

באותה שעה היתה גזירה שמי שיניח תפילין יהרג.

אפשר לחשוב שהפסיקו להניח תפילין? — לא, על כך אין לגמרא

תלונות, המשיכו להניח תפילין.

חושבים שהסתפקו עם **המוכרח** במצות תפילין עצמה, בהנחה פעם אחת ביום שבה יוצאים ידי חובה? לא, גם את זה אין הגמרא מספרת, הניחו את התפילין גם כשהלכו ברחוב מבלי להתחשב בסכנת־חיים, עד כדי כך היו התפילין חשובים ויקרים אצל יהודים אפילו באותה שעה.

ואולם, כיון שרק כמה אנשים יחידים עשו זאת, כמו לדוגמא אלישע בעל כנפיים, מחשיבה זאת הגמרא כמסירות נפש במדה שלא מספיקה לפי הראוי למצות תפילין.

תוספות מסביר עוד יותר, שגם על כך אין מה להלין, ובמה אם כן בכל זאת התבטאה העובדה שמצות תפילין לא היתה חזקה אצל היהודים כפי שהי׳ ראוי להיות, ושהגמרא מתלוננת ומתפלאת על כך?

מביאה הגמרא משל: בזמן הגזירה הלך אלישע ברחוב, וכמובן מאליו בתפילין. ממונה הבחין בו, רדף אחרי אלישע והשיג אותו ושאל אותו מה הוא מחביא, ענה לו אלישע: כנפי יונה.

חוסר התוקף לומר שאלו הם תפילין (אף שמשמעות הדבר לגביו היתה מוות), מוכיח שהיחס לתפילין לא הי׳ כל־כך נלהב כפי שראוי ודרוש למצות תפילין.

* * *

מכל המצוות אנו יכולים ללמוד הרבה, וכל המצוות מחזקות את האדם בכוחות נשמתו (אף שלא תמיד אנו יכולים להבין ולהשיג את זה, כאמור).

ובפרט המצוות שנצטוינו לעשותן מדי יום כתפילין (שחיובם בכל יום מלבד שבת ויום טוב) ונקראות אות — סימן לכך שבני ישראל והקב״ה הם אחד.

* * *

אשמח לשמוע ממנו והנני מבקש שלא יהסס ויפנה אלינו אם לדעתו נוכל לסייע במשהו, כנזכר בתחילת המכתב.

במיטב האיחולים לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה

הרב מנחם שניאורסאהן
יו״ר ועד הפועל

קסו
[כרך א עמוד שכא]

ב״ה, יום ה׳ יד מנ״א ה׳תש״ד

הנכבד והנעלה מר צבי שי׳ פלמר

שלום וברכה!

ראשית ברצוני להתנצל שמפני סבות שאינן תלויות בי לא עניתי על מכתבו עד עתה.

א) הנני מסכים עמו שלכל אחד מאתנו יש ׳משקפיים׳ משלו, באמצעותם הוא בוחן כל דבר, אבל אינני מבין מדוע הוא סבור שזה נכון רק כאשר מביטים על העבר, לדעתי הרבה יותר תלוי ב׳משקפיים׳ כאשר בוחנים באופן כללי את ה׳הווה׳, כי הווה נוגע יותר לחיים האישיים, לכן קשה יותר להעריך אותו לאור האמת הטהורה ללא עירוב פניות אישיות ואהבת־עצמו.

ב) מה העצה למנוע טעות של ה׳משקפיים׳ האישיות בהערכת מאורע מהעבר?

הדרך הבטוחה ביותר היא להתעמק במילים של מספר המאורע ואשר חי באותה תקופה, בערך, ואם לא די בכך, להשתמש בהסברים של אנשים שלפחות היו קרובים לזמן המאורע.

לכן, כדי להבין נכון את כונת דברי ר׳ שמעון בן אלעזר (שבת קל, א) שתפילין לא מסרו ישראל כו׳, התעכבתי על דבר, שלגמרי אינו מובן — במבט ראשון — בגמרא שם: ר׳ שמעון אומר לכאורה דברים ברורים מאוד: א) על תפילין לא מסרו את הנפש למיתה. ב) תפילין הם ״מרופה״ אצל בני ישראל. מדוע, אפוא, זקוקה הגמרא להסבר על כך: ״דאמר רבי ינאי וכו׳״ — היו צריכים להביט מה קורה אצל בני ישראל עם תפילין, והיו רואים אם זה מרופה או לא וכאשר ר׳ שמעון **מספר** שלא מסרו כו׳, מה מוסיף לנו הסיפור של אלישע בעל כנפיים לחיזוק סיפורו של ר״ש (כאשר הגמרא מביאה ראי׳, הכונה היא לחזק **סברא**, **פירוש**, **ביאור**, אבל לא כדי להוכיח, שהדבר שאותו התנא או האמורא **מספר**, אכן התרחש בפועל).

לכן, מוכרחים להזדקק להסבר בזה, והשתמשתי בהסברים של רש״י או תוספות — שחיו 500־600 שנה לאחר הגמרא וקיבלו את פירושי פשט הגמרא ע״י ר׳ גרשום מאור הגולה וכד׳, מבבל, שם

נכתב השי"ס — שלפי זה מובן לשם מה מביאה הגמרא: דאמר ר' ינאי וכו' — כדי להבין את דברי ר' שמעון לא **כפירושם השטחי**, אלא לפי הביאור הנכון: א) **במה** התבטא הי"לא מסרו נפשם למיתה" ב) מה הפירוש של "מרופה בידם".

— הכל כפי שהוסבר במכתב הקודם.

ג) הבאתי את המאמר של ר' שמעון, כתיאור 1) איזה יחס מצות תפילין דורשת. 2) כיצד, בשעה שהדבר הי' כרוך ללא ספק בעונש מות, קיימו את המצוה למרות זאת, ועד כדי כך שיחידים היו מניחים תפילין גם **ברחוב** ו**במשך כל היום**.

ד) הוא כותב: באמריקה כולם מחזיקים ממילה, אבל רבים לא מקיימים את מצות תפילין, משער: לכך התכוין ר' שמעון שמילה אינה מרופה, אבל תפילין כן מרופה.

כאמור, לדעתי, מיוסד על הפירושים של אנשים שהיו קרובים מאתנו לתקופתו של ר' שמעון ב־900 שנה, כתתו של ר' שמעון באמרו מרופה היא — חלש, כלומר לא כל כך חזק כפי שהי' צריך להיות, כפי שנכתב לעיל.

עם זאת, יכולני להסכים אתו בהבא להלן — ואבהיר זאת באמצעות משל: אנשים הולכים יחד בדרך, אחד מהם סר מהדרך בחושך ותעה, עד שכעבור זמן תפס שהוא נמצא באמצע יער, במקום שלא רואים כל דרך, בית, אדם וכדי.

כיצד זה קרה? לא עוברים מיד מהדרך הגדולה והרחבה למעמקי יער עבות, אלא שתחילה הוא ירד מהדרך צעד, אחר־כך נוסף עוד צעד, עד שבמשך הזמן נמצאים בעומק היער העבות. כך גם בענייננו:

מכך שבימי ר' שמעון, היו חלשים, שהניחו תפילין בבית, אבל לא הלכו **למיתה**, כדי להניח אותם ברחוב כל היום, יתכן שצעד אחרי צעד בא המצב הנוכחי אצל חלק מבני ישראל.

אלא שהנני שואל אותו: אם נביט על נישואי התערובת של חלק מהאנשים, על תנועת המסגרת של כומר וראבאי בשבת וביום ראשון, על הסמינרים — הישיבות בהם לומדים להיות רב וכומר יחד, על הראבאי, שמאות אלפים מיהודי אמריקה מחזיקים אותו למנהיג והוא מעניק מנורה שהיתה מאות שנים בבית מדרש לכנסי' **ומתפאר בכך בכל העתונים** ו**ממשיך להיות מנהיג** — אם יאסוף את כל ה'אלופים' שיש באמריקה בתחומים אלו — מה ישאר מהעם היהודי

אצל ילדינו?

במיטב האיחולים ובברכת לאלתר לתשובה — לאלתר לגאולה

הרב מנחם שניאורסאהן
יו״ר ועד הפועל

מזכיר במכתבו אודות הפילוסוף הצרפתי וולטר — החיים עליהם המליץ וההנהגה האישית שלו בין אדם לחבירו, הם אחת ההמחשות הטובות ביותר עד כמה מוכרחת ההרמוניי בין ראש ולב (תאוות) — כפי שהודגש במכתב הקודם — ולאן זה מביא אם ההרמוניי הזאת איננה.

קעג

[כרך ב עמוד י]

ב״ה, ט״ו כסלו, תש״ה
ברוקלין

כבוד ידידי הנעלה וו״ח אי״א עסקן נמרץ ורב פעלים כו׳
מהר״ש נ״י פלמר,
שיקגו.

שלום וברכה!

כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א מרגיש יותר טוב ב״ה, וישלח לו השי״ת רפו״ש בקרוב ממש.

במענה למכתבו מנוב׳ 28:

בכלל, קשה להשיג כמות גדולה של חנוכיות, ואם ישיגו זאת, דורשים בעד הזולה ביותר 27-35 סענט לחנוכי׳.

אם הוא מסכים למחיר זה, בבקשה להודיע לנו על כך מה שיותר מהר, וכן האם הוא מוכן לקבל גם פחות מ־200 במקרה שלא ניתן להשיג את כל כמות החנוכיות.

בנוגע לנס חנוכה אנו מוצאים דבר פלא: הגמרא (שבת כא, ב) מספרת שפך השמן הטהור שנמצא הי׳ מונח בחותמו של **כהן גדול**. כראי׳ לכך שלא נגעו בפך די לדעת שנשאר חתום; לשם מה מספרת לנו הברייתא שהי׳ זה חותמו של כהן גדול?

אלא שמכך יכולים אנו ללמוד, שאם לבני ישראל חשוך ר״ל,

בגשמיות וברוחניות, ויש כאלו הרוצים להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך — איך אפשר לשמור שישאר פך שמן טהור, שממנו ידליקו אחר כך מנורה שלמה? ע״י ששומרים את הפך בחותמו של כהן גדול, יהודי אשר — על פי לשון הרמב״ם (הל׳ כלי המקדש פ״ה ה״ז) — ״שיהי׳ יושב במקדש כל היום ולא יצא אלא לביתו בלבד בלילה או שעה או שתים ביום״.

עוד דבר פלא אנו מוצאים בנוגע לכהן הגדול. הגמרא (יומא יח, א) אומרת: והכהן הגדול מאחיו כו׳ אחיו הכהנים מגדלין אותו.

לכאורה, אם נחוץ שלכהן הגדול תהי׳ פרנסה ובנוסף לכך שיהי׳ גם עשיר, מדוע דוקא משל אחיו הכהנים?

אלא מאי: התורה לא צריכה להזהיר יהודי פשוט על כך. כאשר יגשו ליהודי פשוט ויאמרו לו: הסכת ושמע, הכהן הגדול צריך פרנסה; רצונך להשתתף בכך? רצונך לפעול שכל מכריך ישתתפו בכך? כלל לא יעלה על דעתו לרוץ לרב ולשאול מה כתוב על כך בשולחן ערוך. הוא גם יחשוש שמא הוא יפסיד את ההזדמנות, לזכות ולהשתתף בדבר הקשור בכהן הגדול. שהרי לא ראיתי צדיק נעזב, הקב״ה ודאי יתן לכהן הגדול את כל הדרוש לו, אלא שזה יכול להיות גם לא ע״י אותו יהודי. הוא יקפוץ על ההזדמנות ולא יחמיץ את הזכות לעשות כל מה שביכולתו, הן עם אחרים והן עם עצמו, כדי שה**גדלהו** יהי׳ דוקא על ידו.

אבל כאשר נגשים לכהן, יתכן שהוא יתחיל לומר: א) מדוע אתם באים אלי, הרי בין כך ובין כך אני קדוש. אני יודע לבד מה עלי לעשות. לכו תזכו אחרים. ב) אתם רוצים שאני אתעסק בפרנסתו של הכהן הגדול ועוד אתעסק גם בכך שאחרים ישתתפו בזה? אתם יודעים שעלי מוטלת עבודת בית המקדש? תשאלו את הכהן הגדול עצמו, וגם הוא יאמר לכם מה יותר חשוב. אם אני אתעסק עם הכהן הגדול, עוד עלולה להתבטל עבודת בית המקדש, ואתם אומרים לי לעשות זאת? ומה אומרים הפוסקים על דבר כזה? הרי אתם מחריבים עם הדיבורים שלכם את בית המקדש; זאת לא ארשה שיקרה בשום אופן.

מדגישה התורה — גדלהו משל אחיו הכהנים (וגם הדגשה זו לא תמיד עוזרת!).

ואכן, ממעשה חנוכה למדים אנו: לבית המקדש היוונים הגיעו,

להרוס את המזבח הם יכלו, את המנורה טמאו, אבל פך השמן הקטן שמונח חבוי, ועליו ה**כהן הגדול** השגיח, זה נותר שלם והדליק נרות המאירים אלפי שנים.

לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה.

הרב מנחם שניאורסאהן
יו״ר ועד הפועל

קעד

[כרך ב עמוד יג]

ב״ה, חג הגאולה, י״ט כסלו, תש״ה

כבוד הוו״ח אי״א נכבד ונעלה מו״מ באמונה
מהר״י שי׳ הכהן כ״ץ,
שיקגו.

שלום וברכה!

כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א, הולך ת״ל, יותר טוב, ויתן לו השי״ת רפואה שלמה בקרוב ממש ושבו יקויים משי״נ (תהלים נה, יט) פדה בשלום נפשי גו׳ כי ברבים היו עמדי.

מכתבו בבקשה לשלוח העתקה משיחות־סוכות קבלתי בעתו, עד עתה לא יכולתי למלא בקשתו, כי רק אתמול קבלתי את העותק הסופי. הנני שולח בזה את העותק שלי (כדי לקרוא או להעתיק, כפי שירצה) ומבקש להחזירו לי בהקדם האפשרי.

הנני מסיים בברכת חג הגאולה ושבמהרה בימינו נזכה לגאולה שלמה וכ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א יוליכנו לקראת משיח צדקנו; לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה.

הרב מנחם שניאורסאהן
יו״ר ועד הפועל

קפט
[כרך ב עמוד לט]

ב״ה, ד׳ סיון, תש״ה

כבוד הנעלה והנכבד וו״ח אי״א נו״ח וכו׳
מר אלכסנדר כהן שי׳

שלום וברכה!

בטח יודע שידידנו מר סטולמן שי׳ שלח את ההמחאה עבור ״מרכז לעניני חינוך״ ובהזדמנות זו הנני להביע לו עוד פעם תודה לבבית בעד ההשתדלות, הטרחא והעבודה שלו בזה, הן בעבר הן בהוה והן גם, כפי שכולנו מקוים, בעתיד. ״יישר כח״ העיקרי יש לו מהדברים עצמם שנעשים ויכולים להמשיך ולהתנהל, באמצעות תרומה זו.

בדיבור הראשון בשעת מתן תורה: אנכי ה״א אשר הוצאתיך מארץ מצרים — שואלים (לדוגמא: אבן עזרא שמות כ, א) הרי הי׳ צריך להיות כתוב דבר יותר גדול: אשר בראתי שמים וארץ ואשר עשיתיך — מעבר לכך שזה דבר גדול יותר ״אשר בראתי שמים כו׳״, הוא נותן הסבר חזק יותר עבור **כל** הדורות, בזמן ש״אשר הוצאתיך מארץ מצרים״ ראו רק הדור ההוא, ו**עיקר** החשיבות בזה, גם כן היתה רק עבורם.

חסידות עונה על כך:

הבריאה הרי היא לעשות מאין — יש. בשביל זה יש את ההארה האלוקית, השייכת לעולמות. יציאת מצרים, לאידך, שיכלה להתרחש רק ע״י אותות ומופתים (דברים ד, לד) —כלומר ע״י הוצאת היש מהעקרונות והגבולים של היש והבריאה (זהו גם הרמז במלה ״יציאת מצרים״ — לצאת ממצרים — גבולים, כמו באיכה א, ג) — כאן הי׳ ׳גילוי אלוקות׳ הרבה יותר נעלה. לכן יציאת מצרים נזכרת במתן תורה, שגם הוא נעלה מבריאה וגבולים.

להבדיל, גם באדם כן הוא: ללמד — עצמו או חבר — ללכת בדרך ישרה מלכתחילה, זהו דבר, קל **לפי ערך**. אבל אם צריך לשנות עקרונות ולצאת מגבולים שהתרגלו לחיות בהם וכבר התבררו, בדברים אחדים, כנכונים, אבל במקרה מסויים הם מפריעים — זוהי יציאת מצרים וגבולים — שהיא קשה הרבה יותר.

ובזה תקותי, מר קאווען היקר, שגם הוא יסייע למר שטולמן

שהוא יוכל לצאת מהגבולים והעקרונות שלו ולקבל **במדה המלאה** את ההוראות של כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א. ובודאי, כמו עד עתה, תהי׳ לו גם בזה הצלחה.

בפ״ש ובברכת החג

הרב מנחם שניאורסאהן
יו״ר ועד הפועל

נ.ב.

מצו״ב: א) העתק מכתבי למר סטולמן.

ב) תצהיר־משלים ממנהל החשבונות.

ג) הפרסומים ״שלי״ה״ ו״שבועות״.

קצח
[כרך ב עמוד נט]

ב״ה, כ״ח אלול, תש״ה
ברוקלין

אדון נכבד מאד אלכסנדר שי׳ כהן

שלום וברכה!

בשם ״קה״ת״ ובשמי, רצוני לאחל לו ולכל אשר לו שנה טובה ומתוקה והצלחה בכל יוזמותיו.

הפירוש המדויק של **ראש השנה** הוא, ה**ראש** של השנה. מבארים חכמינו מדוע הוא לא נקרא **תחלת** השנה, אלא **ראש השנה**, כי כשם שהראש מוביל את כל הגוף, כך צריכות ההחלטות וההנהגות הטובות שלוקחים על עצמנו בראש השנה, להוביל את כל השנה.

השנה ראש השנה חל בשבת, ורעיון השבת הוא — שאז האדם מתעלה מחיי החולין ומהדאגות שלו ומתקרב לחיי הנשמה.

זהו גם האיחול שלנו, שבשנה החדשה כולנו נתקדם בהתפתחות הרוחנית שלנו, לקרב את הגוף לנשמה ולהוציא לפועל את כל מחשבותינו הטובות.

בברכת כתיבה וחתימה טובה,

מנחם מ. שניאורסאהן
יו״ר ועד הפועל

רב
[כרך ב עמוד עט]

ב״ה י״ב כסלו, תש״ו
ברוקלין, נ.י.

הנכבד והנעלה אי״א מר צדוק ריבקין שי׳
לאורך ימים טובים

שלום וברכה!

בשמחה הננו לבשר לו, שלמרות כל הקשיים הגדולים שהיו לאחרונה בעקבות השביתה, חוסר האפשרות להשיג נייר וכו׳, עלה בידינו להדפיס את הסידורים עבור אחינו באירופה, שהשתתף בהם ע״י שנטל על עצמו את עלות ההוצאה הראשונה.

בחבילה נפרדת שלחנו לו סידורים אחדים ובימים אלו יוצא משלוח הסידורים הראשון למחנות היהודיים באירופה.

מיותר להאריך אודות המצוה הגדולה שעשה בכך שאיפשר הדפסת הסידורים עבור אחינו בעלי מסירות נפש. רק יתאר לעצמו שפעמים אחדות ביום — בתפילה, אכילה, אמירת ברכות וכו׳ — הם ישתמשו בסידור, ובאותה שעה יחשבו שעליהם להודות ליהודי צדוק ריבקין בניו־יורק הרחוקה, שהוא נתן להם את האפשרות להתפלל לפני הקב״ה כפי שהם, אבותיהם וזקניהם היו רגילים (מעבר לכך שבמקומות רבים לומדים מהסידורים גם בחדרים עם עשרות ילדים).

הגמרא (בבא קמא צב, עמוד ב) מפרשת את הפסוק (שמות כג, כה) ועבדתם את ד׳ אלקיכם, שהכוונה תעבדו באמצעות תפילה, באמצעות קריאת שמע ותפילה.

אנו מאחלים לו שהזכות שנתן לאלפי יהודים את ההזדמנות לעבוד את הקב״ה, תעמוד לזכותו שיקויים בו המשך הפסוק הנזכר: וברך את לחמך ואת מימיך והסירותי מחלה מקרבך גו׳ את מספר ימיך אמלא — שיהי׳ בריא ויזדקן באושר עם אריכות ימים ושנים טובות.

הרב מנחם שניאורסאהן
יו״ר ועד הפועל

ריא
[כרך ב עמוד צו]

ב״ה, א׳ אדר א׳, תש״ו

כבוד הוו״ח אי״א נו״נ מו״מ באמונה
מוהר״י שי׳ הכהן, שיקגו

שלום וברכה!

מכתבי מז׳ שבט בטח קיבל. תקותי שבמהרה יחזיר לי את רשימת שיחות הפסח שהשאלתי לו.

כזכור לו, דיבר איתי פעם אודות שאיפתו ליטול חלק בהוצאה של אחת מההדפסות שלנו. זה עתה אכן נוצרה הזדמנות, ובענין זה הנני כותב לו כעת:

כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א נתן מכבר רשיון להוציא לאור בצילום שכפול ובמספר מוגבל אוסף של שיחות אביו, הרבי נ״ע. הספר אמור להיות מוכן בסוף השבוע; הוא יכיל לערך 330 עמודים.

לעלות הוצאת ספר זה שתגיע לסביבות $1900 הי׳ לנו חשבון כזה: 2 שותפים ב$־500 ואת השאר נשיג באמצעות המכירה. אחד משני השותפים כבר נתן את ה$־500 שלו על החשבון, אבל השני, מצא את עצמו נאלץ לסגת ברגע האחרון מחוסר יכולת לקחת על עצמו את ההתחייבות.

בהזדמנות כזו, רצוני להציע לו להיות השותף השני בסיוע להוציא את הספר הזה. לא יפריע לי אם ישלם את הסכום $100 לחודש בחמשה חודשים.

על גודל הענין, נראה לי שמיותר להאריך בזה עבורו. אלא שאני מבקש, שמאחר והספר צריך להיות מוכן בסוף השבוע, יודיעני את החלטתו מיד **בכל אופן**.

וכדי לסיים בפתגם מפרשת השבוע, פי׳ אלה המשפטים.

כללות הדינים שלאחר מתן תורה מתחילים בדין עבד עברי — כי תקנה עבד עברי שש שנים יעבוד ובשביעית יצא לחפשי חנם. תמוה מאד מדוע מתחילים בדין זה, במיוחד, שלפי הגמרא (קדושין י״ד ע״ב) מדובר כאן אודות עבד שבית דין מכר אותו כי יהודי זה גנב ולא הי׳ לו לשלם את גניבתו: ראשית, אם אכן מתחילים בדין

זה, **הגיוני** הי׳ להתחיל קודם בדין גניבה, שגנב — שנים ישלם, אחר כך אם אין לו ונמכר בגנבתו, ורק אז ללמד את דין עבד עברי; שנית, בכלל מוקשה מדוע הפרשה מתחילה בדיני תקלה — א) יהודי גונב, ב) אין לו נכסים במה לשלם, ג) אף אחד אינו רוצה לסייע לו, עד שבית דין נאלץ למכור אותו לעבד לשש שנים.

אלא שדין זה הוא השתקפות והוראה לכללות ענין המשפטים, שהתכלית היא ללמד את האדם לכפות את הנטיות והתאוות הלא־טובות שלו ולתקן את הרע שעשה בעבר.

אך כיצד בא יהודי לאחר מתן תורה לרצונות ומעשים לא טובים? זאת מסבירים רז״ל בברכות (כח ע״ב), כי יהודי שוכח לפעמים שבעל־הבית — הקב״ה — רואה מה הוא עושה, והוא חושב שביכולתו ״להתגנב״.

העצה לכך היא: העברי נעשה עבד אצל הקב״ה, וע״י כך שבמשך שש שנים יעבוד — עבודה בתורה ומצוות — אזי ובשביעית — באלף השביעי — יצא לחפשי חנם, שאז המצוות תהיינה באופן אחר, כפי שרבנו הזקן מבאר בתורה אור בתחילת פרשתנו.

בברכת לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה

הרב מנחם שניאורסאהן
יו״ר ועד הפועל

רטז

[כרך ב עמוד קח]

ב״ה, שושן פורים, תש״ו

כבוד הנכבד והנעלה וו״ח אי״א וכו׳ מו״ה משה זלמן שי׳ פייגלין, שפרטון, וויקטורי׳. אוסטרליי׳.

שלום וברכה!

מכתבו מה 19 בפברואר התקבל בתודה. שמחנו לשמוע על התרומה הכספית, שכן, מטבע הדברים הנחיצות כאן גדולה מאד. בנוסף לכך שאנו מחזיקים 25 בתי ספר לבנות (בית שרה ובית רבקה), גם עלות הוצאת הפרסומים גדולה מאד, כי הם אינם מודפסים למטרות רווח, ומשלוחים גדולים נשלחים לאירופה וכדי (ה״מרכז לעניני חינוך״, ״מחנה ישראל״ ו״קה״ת״ עובדים יד ביד). לכן מובן

מאליו שכל עזרה היא דבר בעתו.

אמרו רז״ל במצוות ימי הפורים: ״ומשלוח מנות איש לרעהו״ — שתי מנות לאיש אחד ״ומתנות לאביונים״ — שתי מתנות לשני בני אדם (מגילה ז, א).

על פי חסידות ניתן לבאר זאת כך: כידוע נס פורים הי׳ שיהודים ניצלו הן בגשמיות והן ברוחניות (מה שאין כן בחנוכה שאז היתה רק הצלה רוחנית — תורה אור רד״ה ענין חנוכה. ראה גם לבוש הובא בט״ז או״ח סימן תע״ר סק״ג). וישראל זכו לזה על ידי מסירת נפש שלהם על קדוש השם, משום שנתדבקו בו ית׳ בבחי׳ רצון פשוט שלמעלה משכל והבנה, שהרי אם רצו להמיר דתם לא הי׳ המן עושה להם כלום שלא גזר אלא על היהודים וכמ״ש כ״ז בארוכה בדא״ח בדרושי פורים.

והנה תכלית המסירת נפש הוא שישפיע על חיי היום־יום של היהודי, היינו שרק נפשו האלקית תהי׳ המושלת על גופו ונפשו הבהמית. הממוצע ביניהם היא נפש השכלית, וכמ״ש בד״ה רבא חזיא (דשנת תר״צ לכ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א כשהי׳ בארצה״ב בפעם הא׳) ובכ״מ.

אנו יודעים שאין עני אלא בדעת ואין עשיר אלא בדעת. לכן אי אפשר לכנות את הנפש השכלית (ובודאי לא את הנפש האלוקית) אביון באמת לאמיתו משא״כ הגוף ונפש הבהמית, אפשר לכנותם כן.

זוהי משמעות המצוות של פורים, שלאחר מסירות נפשם בזמן ההוא, נצטוו במצוות המרמזות על־כך שנפש האלוקית צריכה להמשיך את מסירות הנפש על הנפש הבהמית והגוף — אלו הן המתנות **לאביונים** (ודוקא **שני** אביונים). ומשלוח מנות איש לרעהו — הנפש השכלית שנק׳ רע (חבר) לנפש האלוקית, שלכן היא יכולה להיות ממוצע, כמבואר בד״ה הנ״ל (**שתי** מנות דוקא כי השכל הוא שכל אמיתי רק כאשר הוא בא למסקנא לאחר שדן מתחילה ע״ד סברא והיפוכה, חסד ודין, קושיא ותירוץ, שזהו ענין השכל, וכמבואר בכ״מ).

והנה, כשם שכל הסוגים האמורים ישנם באדם עצמו, כך ישנם סוגים דומים בין בני האדם: יש אנשים המתמסרים אך ורק לדברים גופניים; יש כאלו שיש בהם רגש טבעי לזולת, או לכל הפחות לקרוביהם; יש כאלה המתמסרים לחשב את מעשיהם, ומתבוננים על־

פי השכל כיצד עליהם להתנהג, אבל הכל לפי השכל האנושי. מהתורה ושכל אלוקי אינם רוצים, לפי שעה, לדעת.

ובדיוק בנקודה זו באה החובה הקדושה, על כל אחד כפי יכולתו, להשתדל להביא את כל הנזכרים לעיל לאמת של תורה ומצוות; משלוח מנות ומתנות לאביונים — לרבים, וכנ״ל.

וזוהי הזכות הגדולה שיש לו; שבארץ שממה שלעת עתה **ישנם**, לפי מכתבו, כה מעט שומרי תורה ומצוה, יהי׳ הוא המפיץ והמשתדל בחזוק התורה והיהדות ע״י דוגמא חי׳ ודיבור, וגם ע״י שיביא אליהם את אור התורה ע״י ספרים שונים, כתבים, חוברות ומאמרים. וזכות הרבים תלוי בו.

בהיותי בטוח שגם בעתיד ימשיך בעבודה האמורה לעיל, ביתר מרץ ובסיועם של בני ביתו שיחיו, הנני חותם בברכת חג הפסח כשר ושמח,

לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה,

הרב מנחם שניאורסאהן
יו״ר ועד הפועל

רלז

[כרך ב עמוד קנא]

ב״ה, כ״ט סיון, תש״ו

כבוד הוו״ח אי״א מו״מ באמונה,
הנעלה מר ירוחם פישל שי׳

שלום וברכה!

בשמחה רבה הנני להודיעו שהספר **עץ החיים** שהוא וזוגתו יחיו לקחו על עצמם את הוצאות הדפסתו, נסתיימה הדפסתו בימים אלו. מצו״ב עותק. יכתוב לנו כמה עותקים לשלוח לו.

אודות גודל הזכות לתת לאלפי ואלפי יהודים את האפשרות ללמוד ספר זה, המכיל את תורתם של הרביים שלנו עם מכתב המבוא של הרבי כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א — בטוחני שלמותר לבאר לו כאן באריכות.

רצוני לשים דגש רק על רמז אחד ודוגמא מפרשתנו:

הפרשה מספרת לנו את ספור המרגלים, כיצד ע״י לשון הרע שלהם הביאו אסון על עצמם ועל דורות ודורות אחריהם, עד לדורנו.

העצה לכך, אומרת לנו הגמרא (ערכין טו, ב) היא תורה, כמו שכתוב: מרפא לשון **עץ חיים**, וב״עץ חיים״ הכוונה כאן — התורה.

גודל העונש על דיבור לשון הרע, שאותו שומעים רק האנשים הנמצאים **בשעה** זו ו**במקום** זה, נותן לנו מושג על גודל הזכות והשכר שישנו על **דיבור** בתורה במקום וזמן מסויימים, ומכך אפשר לשער כמה גדולים הזכות והשכר ב**הדפסת** תורה, שאז יכול הספר, והתורה שבו, להגיע לכל הארצות והספר נשאר ונלמד גם עשרות ומאות שנים לאחר שנדפס.

הנני מסיים בברכה, שהזכות הגדולה תעמוד לו בכל המצטרך לו, וגם להבא יטול חלק בענינים כגון דא, הכוללים בתוכם תורה מצוות ומעשים טובים.

בברכת לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה

הרב מנחם שניאורסאהן
יושב ראש ועד הפועל

רמה
[כרך ב עמוד קסו]

ב״ה, ט״ז מנחם אב, תש״ו

כבוד הוו״ח אי״א מו״מ באמונה, הנעלה
מר ארי׳ ליב שי׳ ברריילובסקי, שנחאי

שלום וברכה!

בשמחה רבה ובעונג קבלתי את פרישת השלום מידידינו האברכים שי׳ שבאו משנחאי, שקבלתם את ההצעה להתמסר להשגת אמצעים להדפסה בשנחאי של ספרי רבותינו הקדושים, תורת אלקים **חיים**.

כמובן מסרתי על כך לכ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א שהי׳ מאד מרוצה לשמוע זאת, ומקוה לקבל ממנו בשורות טובות בזמן הקרוב ביותר.

אודות גודל הזכות לתת לאלפי יהודים את האפשרות ללמוד

ספרים הכוללים תורות של הרביים שלנו, בטוחני שמיותר להסביר לו באריכות. ברצוני להדגיש רק דוגמא אחת שמסופרת ע״י חז״ל:

חז״ל מספרים שכל ענין הגלות החל מכך שהמרגלים דברו לשון־הרע ובזה הביאו אסונות על עצמם ועל דורות ודורות אחריהם, עד דורנו זה.

העצה לכך — כפי שהגמרא אומרת (ערכין ט״ו, ב) — היא תורה, כמו שכתוב ״מרפא לשון עץ **חיים**״, וכאן הכוונה בעץ חיים היא תורה.

גודל העונש על דיבור לשון הרע, ששומעים אותו רק הנוכחים, נותן לנו מושג על גודל הזכות והשכר שישנו על דיבור בתורה במקום וזמן מסויימים, ומכך אפשר לשער כמה גדולים הזכות והשכר בהדפסת תורה, שאז יכול הספר, והתורה שהוא מכיל, להגיע לכל הארצות, והספר נשאר ונלמד גם עשרות ומאות שנים לאחר שנדפס.

ואסיים בברכה שהזכות הגדולה תעמוד לזכותו בכל המצטרך לו וגם להבא יקח חלק בענינים כגון דא, הכוללים בתוכם תורה ומצוות ומעשים טובים.

בברכת לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה

הרב מנחם שניאורסאהן
יו״ר ועד הפועל

רמח
[כרך ב עמוד קע]

ב״ה, יום א׳, י״ב לחודש אלול תש״ו

כבוד הוו״ח אי״א נו״נ מו״מ באמונה מוהר״י שי׳ הכהן

שלום וברכה!

בטח זוכר את שיחתנו אודות הדפסת אחד מספרי כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א על חשבונו וללא שותפים. לא הזכרתי על כך כל הזמן, כי לא הייתי בטוח שניתן לצפות לסיום הדפסת ספר בקשיים השוררים כעת בהשגת נייר, עובדים וכו׳.

כעת הנני בא בהצעה דלהלן: לפי התחייבותו של המדפיס, תוך שבוע־שבועיים יצא מבית הדפוס ספר המאמרים הראשון של כ״ק

מו״ח אדמו״ר שליט״א, שיכיל את מאמרי החסידות באידיש שנדפסו ב״הקריאה והקדושה״ (55 מאמרים, בערך 220 עמודים, תבנית וכריכה כמו תורת החסידות, עלות ההדפסה 1200 — 1400 דולר).

הנני מחכה למענהו: א) האם ההצעה מתאימה לו והוא מקבל אותה, ב) אם כן — האם אפשר לשים את אותו נוסח אודות נדבתו כמו בתורת שלום, או שברצונו לשנות.

כיון שהמדפיס מזדרז עם העבודה, ואני הרי בודאי מזדרז, הנני כותב ע״י דואר אויר ומקוה למענהו גם באופן כזה, ות״ח מראש.

ולסיים מענינא דיומא: פרש״י (פרשת השבוע כו, ד והוא בספרי) כהן מניח ידו תחת יד הבעלים ומניף.

מהו המוסר השכל מזה שצריך להיות שניהם, יד כהן ויד בעלים?

אך כל יהודי מורכב מ: א) כהן, ש״כהני שלוחי דרחמנא נינהו״ (קדושין כג, ב) אתערותא דלעילא שנותנים לו מלמעלה, נפשו האלוקית, שאפילו בשעת החטא היתה באמנה אתו (תניא ספכ״ד). ב) בעלים, ש״והארץ נתן לבני אדם״, אתערותא דלתתא שצריך להתייגע לבד, הנפש הבהמית שנמצאת בעולם ויש לה בחירה חפשית לאן ללכת.

ותכלית הכוונה של בירור עניני העולם היא, שהמובחר והטעים ביותר מהם יהי׳ ״והנחתו לפני ד׳ אלקיך״ ו(הכהן) אוכל זאת, לא לשריפה, ע״ד תורת הבעש״ט עה״פ כי תראה חמור (היום יום עמוד כג) שני הדברים, לאכול ולפני ד׳ אלקיך, וזה יכול להיות ללא רמאות עצמית (ראה תורת שלום 50, 62, 122 כו׳), דוקא אם שניהם נוטלים בכך חלק גם הכהן וגם הבעלים שבכל יהודי, כמובן.

החותם בברכת כתיבה וחתימה טובה.

רמט
[כרך ב עמוד קעב]

ב״ה, כ״ז אלול, תש״ו

כבוד הוו״ח אי״א משכיל על דבר טוב וכו׳
מו״ה אלחנן שי׳ הכהן

שלום וברכה!

על סף השנה החדשה, הנני מאחל לו בשם ״מרכז לעניני חינוך״ ובשמי כתיבה וחתימה טובה בגשמיות וברוחניות.

בהזדמנות זו — אמרה מענינא דיומא.

מכל ענין אפשר ללמוד כמה וכמה דברים, ובפרט מענינים הקשורים עם תורה.

התורה **לא** ייחדה את יום בריאת העולם מכל ימות השנה; אבל לאידך, היא קבעה את ראש השנה ביום הששי למעשה בראשית, יום בריאת האדם!

תוכן הדבר, בקיצור, הוא: בריאת העולם הזה הגשמי היא לא שמחה ולא יום טוב. שכן **אדרבה**, זו עוד ירידה בסדר ההשתלשלות, האור האלוקי מתלבש בעוד לבוש, ולבוש המעלים ומסתיר, זהו חושך כפול ומכופל, עד שיש נתינת מקום לא רק לדעה כוזבת של שתי רשויות, אלא אפילו גם של אני ואפסי עוד.

אך לכן, כאשר מגיע יום בריאת האדם, אשר לו ניתן הכח להאיר עולם זה ע״י עבודתו ע״פ הוראת התורה, ויותר מכך — ע״י עבודתו **ב**עולם הזה, לרומם את **כל** העולמות בכל הבריאה, או אז קובעים יום זכרון למעשה בראשית; האדם מקבל על עצמו מלכותו יתי׳ כדי להמליך אותו בכל הבריאה, כפי שאדם הראשון עשה ביום בריאתו (פרקי דרבי אליעזר פי׳ יא; זח״א רכא:), והקב״ה נותן לאדם שנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

אכפול ברכתי לו ולכל הנלוים אליו כתיבה וחתימה טובה. בברכת לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה

הרב מנחם שניאורסאהן
יו״ר ועד הפועל

נ.ב.

מצו״ב העתק מכתבי לידידנו מר סטולמן שי׳.

רנ
[כרך ב עמוד קעג]

ב״ה, ערב ראש השנה, תש״ז

הנכבד מאד מר בנימין שי׳ גלזר

שלום וברכה!

בשם ״מרכז לעניני חינוך״ ובשמי רצוני לאחל לו ולכל אשר לו ברכת שנה טובה ומתוקה והצלחה בכל יוזמותיו, ובמיוחד הנני לאחל רפואה להוריו החשובים שיחיו.

חמי, כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א ציטט פתגם של ה״צמח צדק״: ״פתגם בדיבור הוא לרבים, מודפס — לדורי דורות״.

הזכות שהיתה לו להדפיס את ספרי ה״צמח צדק״, שע״י זה אלפים ואלפים יחזרו וילמדו בהם, ודאי תעמוד לו להתברך בכתיבה וחתימה טובה לכל טוב בגשמיות וברוחניות.

בברכת שנה טובה

הרב מנחם שניאורסאהן
יו״ר ועד הפועל

רנא
[כרך ב עמוד קעד]

ב״ה בין כסה לעשור, תש״ז

כבוד ידידינו הנעלה וו״ח אי״א חובב תורה ורודף צדקה, העסקן והנדיב המהולל וכו׳ מו״ה גרשון שי׳ אקסלרוד, ולדסטו, ג׳ו.

שלום וברכה!

בשם ״מרכז לעניני חינוך״ ובשמי, רצוני לאחל לו וכל אשר לו, שנה טובה ומתוקה והצלחה בכל ענייניו.

הפירוש המדויק של **ראש השנה** הוא, **הראש** של השנה; מבארים חכמינו מדוע הוא נקרא לא **תחלת** השנה, אלא **ראש** השנה, כי כשם שהראש מוביל אחריו את כל הגוף, כך ההחלטות הטובות בהתנהגות שמתקבלות בראש השנה, צריכות להוביל כל השנה.

וזה גם האיחול שלנו, שבשנה החדשה כולנו נלך קדימה בהתפתחות הרוחנית שלנו ובמילוי חובותינו ובביצוע בפועל של כל המחשבות והתוכניות הטובות שלנו.

תקותנו שמכתב זה ימצא אותו בבריאות הטובה ביותר; מפליא אותנו שמזה זמן כה רב לא שמענו ממנו.

בברכת חתימה וגמר חתימה טובה

הרב מנחם שניאורסאהן
יו״ר ועד הפועל

רנח

[כרך ב עמוד קפה]

ב״ה יום ה׳ כ״ו כסלו, תש״ז.

כבוד הוו״ח אי״א נכבד ונעלה מו״מ באמונה
מהור״י שי׳ כ״ץ

שלום וברכה!

על־פי מכתבו נשלחו לו ספרי המאמרים וכן בחבילה בפני עצמה השיחה מיו״ד כסלו וסיפור חנוכה. בטח קיבל הכל בעתו.

ביודעי רצונו ללמוד את השיחות דסוכות שנכח בהן, מצרף הנני בזה ההעתק שלי — כפי שיראה, הוא אינו מוגה, כיון שאמנם איני יודע מתי תהי׳ ההגהה, אך אינני רוצה לעכב עד אז — ובטח יחזירנו לי **בהקדם האפשרי**.

רצוני להיות בסדר עם הציווי לא תהי׳ לו כנושה, במיוחד לאחר שכותב שלעתים הוא דחוק, אבל תקותי **ורצוני להיות בטוח**, שאם יקח בחשבון המצב הדחוק של מל״ח (ובפרט שמאז שהמדפיס שלח את ספר המאמרים כבר עברו יותר משני חודשים), בהזדמנות הראשונה יעשה כל שביכולתו בזה בהקדם האפשרי.

ולסיים מענין חנוכה:

על חנוכה מסופר במדרש (ילי״ש מ״א רמז קפד) שהמשכן (במדבר) נשלם ב**כ״ה כסלו**, אבל הקב״ה הורה להמתין עם הקמתו עד חודש ניסן, ושילמו ליום זה לאחר 1200 שנה — בחגיגת חנוכה, מבלי הבט על כל זה, משבחים את ישראל בכך שאת נדבותיהם

למשכן נתנו בתוך יומיים: יא־יב **תשרי**. אם־כן, מה היתה התועלת מכך, אם לאחר־מכן כלל לא הזדרזו בהקמת המשכן? אלא מכאן יש ללמוד א) עד כמה הזריזות יקרה, ב) שכל מאמץ של יהודי בדבר מצוה מביא פירותיו גם אם לשעה אין זה ניכר.

בברכת לאלתר לתשובה לאלתר לגאולה.

רסג

[כרך ב עמוד קצב]

ב״ה כ״ב שבט, תש״ז

הנכבד מאד מר היטלר ברסקי

שלום וברכה!

לפני זמן כתבתי לו. כיון שאינני בטוח שהמכתב הגיע, הנני כותב שנית.

את המכתב כותב אליו גיס של מענדל הורנשטיין. הנני פונה אליכם בבקשה הבאה: הגיע לכאן מכתב מאחת בשם לאה ציבוליארזש כעת יאנא ציבולסקא, היא כותבת שבאפריל שנת ארבעים ושתים . . . ברחו בני משפחת הורנשטיין מגטו אוטווצק ליער, האם זו אמת? גיסתי מרת גוראריי סיפרה לי, שהוא הי׳ באוטווצק באותו זמן, לכן הנני משער שיודע מה קרה אתם אז.

הנני מקוה שיענה לי מיד והנני שולח לו את תודתי מעומק הלב מראש.

מנחם שניאורסאהן

לחמי שליט״א לא סיפרנו בינתיים בנוגע לכל זה.

רעא

[כרך ב עמוד רז]

ב״ה כ״ג תמוז, תש״ז

הנכבד מאד מר אלכסנדר שי׳ כהן

שלום וברכה!

שמחתי להתראות עמו לאחרונה ועל ההזדמנות לשוחח עמו בכלל, ובפרט במה ששייך למצב המרכז לעניני חינוך.

בידעי את התעניינותו העמוקה בעבודת המרכז לעניני חינוך, הנני בטוח שמבלי להמתין לשובו של ידידינו מר סטולמן שי׳ ישתדל לעשות הכל כדי לסייע למל״ח במצב הקריטי הנוכחי המאיים לשתק חלילה את העבודה החינוכית.

אדמו״ר הזקן, בעל התניא, אומר באגרת הקדש (סימן ט״ז), שהגם שלצדקה יש אכן שיעור לפי דין השולחן ערוך, הרי זה נכון כאשר מתנהגים בכל המובנים בדיוק לפי הדינים של השולחן ערוך; אבל כיון שאנו, היהודים, הרי מבקשים מה׳ שיתנהג עמנו בחסד וברחמים, עלינו גם בצדקה לנהוג כך, ולא להתעקש על ״שורת הדין״.

הנני מעריך את עזרתו ומסירותו למרכז לעניני חינוך בהכרת תודה עמוקה, ובטח עושה מה שביכולתו. אך במצב הקריטי הנוכחי של המרכז לעניני חינוך הנני מקוה שיעשה הרבה יותר מה״שיעור״ ויעשה מאמץ מיוחד להשיג עזרה זמנית — עזרת הצלה — למרכז לעניני חינוך.

בפ״ש ובכבוד,

הרב מענדל שניאורסאהן
יושב ראש ועד הפועל

רפ

[כרך ב עמוד ריט]

ב״ה, י״ב מנחם אב תש״ז

כבוד הוו״ח אי״א נו״נ מו״מ באמונה מהור״י שי׳ הכהן

שלום וברכה!

ודאי יודע שהייתי חודשים אחדים באירופה וכעת הגעתי עם

אמי שליט״א חזרה.

בבואי מצאתי על שולחני את רשימת שיחת כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א מתשרי תש״ז, ככל הנראה ניתן ממנו — תודה רבה.

בעצם הייתי רוצה לסיים בכך את מכתבי — אבל מצב המרכז לעניני חינוך מביא אותי לכתוב גם את הבא להלן:

המצב הכספי של המרכז לעניני חינוך דחוק מאד, לכך נוספות ההוצאות הקשורות עם עבודתנו המתרחבת באירופה (חינוך והדפסה) למרות שחוסכים מאד בהוצאות. זה מכריח את המרכז לפנות לכל הידידים, לבקשם לשלם תיכף את כל הנדרים והנדבות שלהם מהעבר, וגם לתרום מכאן ולהבא, כפי יכולתם ויותר מכפי יכולתם.

בהחשיבי אותו בין הידידים הקרובים ביותר של מרכז לעניני חינוך, מופנית אליו הפניי, והנני בטוח שהיא תמצא אצלו את ההד הנכון, שיעשה בעצמו תיכף כנ״ל וגם להשתדל שכל אלו שיש לו השפעה עליהם, גם הם תיכף יעשו כן.

הנני יודע שיש לו טענות שונות לדחות זאת בינתיים, רצוני לסיים במאמר רז״ל הקשור בימים שכבר חלפו:

חז״ל אומרים (בבא מציעא דף ל. עמוד ב) לא חרבה ירושלים אלא על שהעמידו דיניהם על דין תורה. וכאשר עושים לפנים משורת הדין (היינו אף **שלו** נראה שעל פי דין הוא פטור מזה בינתיים), זה מקרב את הגאולה ובנין ירושלים.

בתקוה לשמוע ממנו בשורות טובות,

ובברכת לאלתר לתשובה, לאלתר לגאולה,

הרב מנחם שניאורסאהן

בחבילה נפרדת נשלחה לו ההוצאה החדשה ביותר של אוצר החסידים: ספר התולדות.

רפא
[כרך ב עמוד רכא]

ב״ה, י״ג מנחם אב תש״ז

כבוד האחים הוו״ח אי״א וכו׳ מר יצחק, מאיר משה, יעקב יוסף שיחיו

שלום וברכה!

הייתי חודשים אחדים באירופה, וזו הסיבה לכך שכתיבתי התעכבה עד עתה. ובכן, מזה זמן שיצא לאור ספר השיחות של חמי כ״ק אדמו״ר שליט״א, הספר שלקחתם על עצמכם את עלות הדפסתו, לעילוי הנשמה של אחיכם ר׳ שלמה ע״ה.

אודות הזכות שהיתה לכם ע״י נתינת האפשרות להוציא לאור את ספר השיחות ועל העילוי הגדול של נשמת הנפטר, סבורני שאינני צריך להאריך.

אך רצוני לציין כאן מעלה אחת שיש לה דמיון להרבה מצוות אחרות.

חכמינו אומרים שהשכר עבור רוב המצוות איננו בעולם הזה. הביאור על כך הוא על יסוד מה שאדמו״ר הזקן כותב (אגרת הקדש סימן ג), שהשכר גדול מכדי שהעולם הזה יהי׳ מסוגל להכיל.

זהו בנוגע לרוב המצוות. אך ישנן מצוות שענינו עשיית טוב עם אנשים אחרים כאן בעולם הזה. הכוונה — שמצוות אלו יש להן את שתי המעלות: טוב לשמים וטוב לבריות, ואז, בנוסף לשכר של סוג המצוות הראשון, מקבלים גם, מדה כנגד מדה, שכר גם בעולם הזה.

אתם, ע״י שאפשרתם הדפסת ספר השיחות הזה, הפכתם ספר המכיל תורה ומדות טובות נגיש לאלפי אנשים, ואשר חלק מסויים מהם יושפע במציאת הדרך הנכונה ומענה על הבעיות שלהם בעולם הזה.

לכן, זהו ענין שמביא עמו, נוסף לקרן בעולם הבא, גם פירותיהם בעולם הזה ברוב טוב גשמי ורוחני.

בברכת לאלתר לתשובה, לאלתר לגאולה,

הרב מנחם שניאורסאהן

להבין את המבואר במכתב — במשל: מלך גדול ששלט על כל

העולם, יצא פעם מארמונו, פגש ילד בשם ישראל ואומר לו: אני מבקש ממך, שאתה תמצא את היהלומים המתאימים לכתר שלי, כדי שליובל ההכתרה שלי הכתר יהי׳ באמת יפה ומפואר. ישראל עשה זאת, זנח את משחקיו, מצא והביא את האבנים הטובות. מומחים ליטשו אותן וקבעו אותן בכתר ולהכתרה המלך נשא את הכתר, וכולם התפלאו על יופיו.

שכרו של הילד נקבע — שכאשר הוא יגדל ימנה אותו המלך לשר הנעלה ביותר, מעל כל השרים.

למחרת ישראל לא מצא את ארוחתו בזמן הרגיל והוא התחיל לבכות:

אני השגתי את האבנים הטובות למלך, והוא לא מוודא שארוחתי לא תתאחר היום. אבל כאשר הוא גדל — הוא הבין שהשכר האמיתי הוא זה שעשו אותו למשנה למלך. הנמשל ברור.

בהמשך לנזכר לעיל — משל על הסוג השני במצוות: המלך ביקש מישראל שיעשה לו טובה אישית, ויתן לילדים שלו — של המלך — אוכל. ישראל זנח את כל הדברים הנוגעים לו וביצע את בקשת המלך.

לכן השכר, **נוסף** על השכר עבור מילוי בקשה של מלך מלכי המלכים, הוא גם שישראל לא יעמוד בצד רעב כאשר אחרים מקבלים את מזונם ע״י ההשתדלות שלו — של ישראל —, אלא גם הוא יושב ליד השולחן. והנמשל שוב ברור.

שה

[כרך ב עמוד רנו]

ב״ה, כ״ה תשרי תש״ח

כבוד הוו״ח אי״א נו״נ מו״מ באמונה
מוהר״י שי׳ הכהן

שלום וברכה!

שיערתי שנתראה כאן בזמן סוכות (כפי הרגלו לבוא לכ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א לימים אלו) ונאחל לעצמנו פתקא טבא לשנה טובה ומתוקה. לצערי, השנה הוא לא הגיע. תקותי שהכל כשורה בבריאות הגוף אצלו ובני ביתו יחיו.

ממעלות הכהנים ועבודתם, הקיימות גם לאחר חורבן בית המקדש, היא נשיאות כפים בשעת התפלה, שכן בתי כנסיות אכן נקראים מקדש מעט.

אחד הדברים שעליו לרגל בבית המקדש היתה פועלת ביהודים כפי שחסידות מבארת היא, שהי' משתחוה, ולא רק בחיצוניות עם הגוף, אלא גם בנשמתו. דהיינו שהי' מבטל את כל כוחות הנשמה שלו; רצון, שכל ומדות, להי'. במילא מובן שבית הכנסת בו מתבצעת ההשתחואה פנימית בצורה הטובה ביותר, הוא יותר מקדש מעט, קרוב יותר למעלת בית המקדש.

וזאת מוצא חסיד כאשר הוא מתפלל בביהמ"ד של רבו, שהרי כל חסיד בטל, פחות או יותר, לרבי. וחסיד כהן נושא כפיו בביהמ"ד של רבו, בהשוואה לנשיאות כפים בסתם בית המדרש, קרוב יותר לנשיאת כפיים בבית המקדש (שהיתה נעלית שלא בערך מנ"כ במדינה. ראה משנה סוטה לז, ע"ב).

* * *

כידוע לו, כל שמחת תורה בבוקר, מוכרים לפי הסדר של כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א, פסוקי **אתה הראת** בעד המרכז לעניני חינוך. השנה, כאשר לא הי' כאן, הייתי בתחילה מסופק, מה לעשות: א) האם לקנות עבורו פסוק, ב) אם כן, בעד איזה סכום, ובמיוחד שלא כתב על כך.

אבל אחרי כן כשלקחתי בחשבון ש: א) לפי לשון אדמו"ר הזקן (אגרת הקדש סימן טז) לא נעלם ממני צוק העתים אשר נתדלדלה הפרנסה . . ועם כל זה לא טוב הם עושים . . אשר קפצו ידם הפתוחה מעודם עד היום הזה ליתן ביד מלאה ועין יפה. ב) הצדקה אינה רק הלואה להקב"ה . . וגמולו ישלם לו בכפלים בעולם הזה. ג) יש לחוש . . כשחבריו נמנים לדבר מצוה והוא לא נמנה עמהם. ד) כפי ששמעתי פעם מכ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א "לא צריך להורות דרך להקטין". ה) זכין לאדם שלא בפניו — הוחלט אצלי **שאני מצידי** צריך לחשב ולומר שקונה פסוק **כדאשתקד** ובעד אותו סכום (ח"י פעמים ח"י דולר).

את פסוקי "אתה הראת" בשמחת תורה בבוקר שקנו בעד אלה שלא היו כאן, אמר כ"ק מו"ח אדמו"ר שליט"א.

בברכת כט"ס לו ולכל ב"ב שיחיו.

הרב מנחם שניאורסאהן
יושב ראש ועד הפועל

בחבילה נפרדת נשלח אליו מפרסומינו האחרונים, ובבקשה לאשר שקיבלם.

שכב
[כרך ב עמוד רפה]

ב״ה, כ״ב טבת, תש״ח

הנכבד מאד מר ד.ל. מקלר שי׳

שלום וברכה!

שמעתי שכבר חזר ממסעו באירופה, הנני מקוה שהי׳ מוצלח בכל מובן.

משמח אותי לשלוח לו עותק של **ספר הזכרונות** מאת כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א. אם רצונו לקבל עותקים נוספים נשמח לשלוח לו.

כמה מילים על המשמעות של **זכרונות** אלו.

בתורה, כל פרט הוא הרי בעל חשיבות גדולה, ואפילו גם סדר התורה מלמד אותנו הרבה.

תורה היא מלשון הוראה, היינו שהתורה אינה ספר מעשיות, אלא ספר שמלמד. סדר התורה הוא שתחילה בא ספר בראשית, ורק אחר־כך שמות, ויקרא וכו׳. היסוד לכך הוא לא רק מפני שכך הי׳ המהלך הכרונולוגי של האירועים המסופרים, סיבה מספקת ל׳ספר מעשיות׳, לא לספר שהוא מורה־דרך בחיים.

אלא גם, ואולי העיקר, משום שכך צריכה להיות הדרך של לימוד סדר החיים ליחיד, לכלל, לעם שלם.

תחילתו של לימוד כזה אינו הסברת מצוות עשה ומצוות לא תעשה, אלא סיפור והצגת דוגמא חי׳ של יחידים, או דורות שלמים, הורים קרובים או סתם אנשים שחיו את סדר החיים המיוחל, שהם כמו ״סללו את הדרך״, הראו במוחש כיצד יש לחיות את החיים, ואיך אפשר להתגבר על הפרעות שמתרחשות, ואשר רק זו היא הדרך הנכונה בחיים.

ורק אחר כך באות ההוראות: קום עשה, שב ואל תעשה —

בתור מסקנה וכמעט מובנת מאליו מסיפורי החיים המסופרים קודם.

על דרך זה היא המשמעות העיקרית של **זכרונות** אלו.

כמטרה העיקרית אין הכוונה — עד כמה שזה לא יהיו חשוב — לספר את תולדות חייו של פלוני ופלוני, כדי שידעו את תולדות הדורות או האישים ההם.

עיקר המטרה היא להראות לנו דוגמא חי כיצד יהודי — רב, למדן, סוחר, בעל מלאכה, קבצן — כל אחד מהם יהודי גדול בתחומו, עברו את חייהם,

וזה יראה לנו את הדרך הנכונה בזמננו, וגם יקל עלינו להתגבר על הקשיים הקשורים בהליכה בדרך כזו.

אסיים בהבעת יישר כוח לבבי, פעם נוספת, על תרומתו הגדולה להוצאה החשובה הזו.

בכבוד ובברכה.

הרב מנחם שניאורסאהן
יושב ראש ועד הפועל

שלב

[כרך ב עמוד שב]

ב״ה ז׳ אדר א׳, תש״ח

כבוד הנדיב הנכבד הוו״ח אי״א חובב תורה ורודף צדקה, העסקן הנעלה, כמר צבי אליעזר שי׳ בר׳ אברהם עביר הלוי קרויזר

שלום וברכה!

הנני מנצל את ההזדמנות להביע לו תודה לבבית בשם ״מרכז לעניני חינוך״ על יזמתו החשובה וסיועו להוציא לאור הדפוס את סדרת ספרי האנציקלופדי׳ הידועה בשם ״שדי חמד״ מאת ר׳ חיים חזקי׳ מדיני, ז״ל.

בד בבד מאשרים אנו את קבלת נדבתו החשובה — התשלום הראשון בעד פעולה זו. קבלה רשמית מצו״ב.

ספר־אנציקלופדי׳ זה, אשר כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א בחר בו לזכות אותו בזכות הנצחית של המזכה את הרבים, הוא אנציקלופדי׳

חשובה ביותר המכילה פסקי דינים להנהגתו של יהודי, יחיד ורבים, על פי האחרונים ואחרוני אחרונים.

כבר לפני המלחמה האחרונה אזל הספר, והדפיסו אותו בפולין בתרצ״ט־ת״ש. אבל יחד עם מליוני הקרבנות הקדושים, שנספו ע״י הרוצחים י״ש, הושמד גם ספר זה, כך שהנחיצות להחיות שוב ולהדפיס יקר מציאות זה, היא גדולה מאד.

בדיוק כעת אנו קוראים את הפרשיות בהן מדובר על בנית המשכן, שבמקומו בא אחר כך בית המקדש. שונאי ישראל החריבו את בית המקדש שלנו, אבל היתה להם שליטה רק על העצים ואבנים, על הדברים הגשמיים החומריים; על הקדושה הרוחנית אין לשונאים שליטה.

כך גם עם מליוני היהודים שנספו על קידוש השם והספרים הקדושים שנשמדו. רק הגוף והנייר הושמדו, אבל הנשמות ורוח הספרים הם נצחיים.

אבל נשמה ללא גוף אינה תכלית העולם, בדיוק כמו שגוף ללא נשמה אינו יכול להתקיים. ע״י חינוך דור חדש ברוח הקדושים והטהורים שלנו, וע״י הדפסת הספרים הקדושים מחדש והפצת רוחם, מחברים שוב את הרוחניות הנצחית בגופים ולבושים גשמיים.

לכן, אין לשער את גודל הזכות שרכש לעצמו בכך שאפשר לנו להדפיס ולהפיץ את הספר־אנציקלופדי׳ החשוב הזה.

גם אין לשער את הזכות לנשמות הקדושים, הורי זוגתו החשובה מרת סאשע תחי׳, הקדושים ר׳ אלעזר בר׳ נטע ומרת איטא בת מיכל שמסרו נפשם על קידוש השם.

זכות הדבר תעמוד לו ולזוגתו בגשמיות וברוחניות, נסיעתכם תהי׳ בהצלחה, ותתקיימנה הברכות שכ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א נתן לכם.

בברכת כט״ס

הרב מנחם שניאורסאהן
יושב ראש ועד הפועל

שדמ
[כרך ב עמוד שטז]

ב״ה י״א אדר שני, תש״ח

הנכבד מאוד מר אלכסנדר שי׳ הכהן

שלום וברכה!

לכבוד חג הפורים הנני שולח לו בשם המרכז לעניני חינוך ובשמי, איחולים לפורים שמח.

הנני מצרף כאן את המאמר שכ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א הוציא לפורים, וכן העתקים מהמכתבים שלי לידידינו מר סטולמן ומר לסר יחיו.

הגמרא (ב״ב ט, א) אומרת, גדול המעשה יותר מן העושה, כלומר, ככל שגדול שכר התומכים בכספם, הרי גדול יותר שכרו של זה שקרב אותם והביא אותם לכך שיעשו מעשים טובים אלו.

ובכל פעם שאנו חושבים על העזרה החשובה שהידידים שלנו הגישו למרכז לעניני חינוך בעזרתו, וחשים הכרת הטוב כלפיהם, הרי הכרת הטוב שלנו הרבה גדולה עוד יותר אליו, בתור מעשה, שקירב אותם ליהדות בכלל ולעבודת המל״ח בפרט.

הנני מקוה שימשיך את עבודתו הטובה וישתדל להשפיע על ידידינו הטובים לעשות מאמצים גדולים יותר לסייע בביצוע תוכנית העבודה של המל״ח שמתרחבת **ומוכרחת** להתרחב בהתמדה, וכבר עתה הצרכים המנימליים של המל״ח גדולים בהרבה מהצרכים המקסימליים לפני כמה שנים.

בברכה לבבית ומיטב האיחולים לפורים שמח וטוב לב, לו ולכל הנלווים אליו יחיו.

הרב מנחם שניאורסאהן
יושב ראש ועד הפועל

שנו
[כרך ב עמוד של]

ב״ה, י״ג ניסן תש״ח

הרה״ח הוו״ח אי״א עוסק בצ״צ וכו׳ מהור״מ שי׳

שלום וברכה!

מוסג״פ הקונטרס לחה״פ שזה עתה הביאוהו מבית הכורך ובטח ילמדו וגם יזכה בו את הרבים וכרצון כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א.

אקוה אשר שלום לו ולכב״ב שי׳, ובתו הנולדה לו זה לא כבר בכלל כמובן.

החותם בברכת חה״פ כשר ושמח ובפ״ש כהד״ש

הרב מנחם שניאורסאהן

געוואלד [=הצילו!] ר׳ משה מה תהי׳ התכלית, משיח אמר לבעש״ט שהוא מחכה בביאתו ליפוצו מעינותיך חוצה, ואת זה נתנו לנו לבצע ולבסוף מה עושים בזה. אלא מאי, עושים טובה ומתייגעים בגלות — והרבי שליט״א במאמר כשהוא כותב את המילים גאולה העתידה הוא מזכיר מיד לבוא במהרה בימינו אמן.

שעח
[כרך ב עמוד שנז]

ב״ה, ט״ו תמוז, תש״ח

הוו״ח אי״א נו״מ מו״מ באמונה וכו׳ מהר״י שי׳ הכהן

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מי״ב תמוז, מצו״ב הקונטרס לשבועות וכן העתק ממכתבי מד׳ סיון עם התמונה.

חבל אם התמונה ההיא נפלה לידי מי שאינו ראוי.

לפי בקשתו, שאלתי את כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א את דעתו בנוגע למלחמה עם רוסי׳ כעת. הוא סבור שזה עכשיו בכלל **לא** סביר, אלא שמפחידים את הציבור בכך.

בטח יענין אותו לדעת שבהתוועדות חג הגאולה גייס כ״ק

מו״ח אד״ש תמימים אברכים ותלמידים לכמה שבועות לנסוע לעורר ליהדות, חינוך הכשר והפצת ספרים כשרים, ומסר למרכז לעניני חינוך לארגן את הנסיעות.

מצו״ב צילום מכתב של הרבי שליט״א בענין זה.

הנני מקוה שיאשר קבלת מכתב זה ובכלל יבשר בשורות טובות. כאוו״נ דו״ש ומאווה כט״ס

הרב מנחם שניאורסאהן

שעט

[כרך ב עמוד שנח]

ב״ה, ט״ו תמוז, תש״ח

אל הקהילה היהודית בוורשה, פולין

שלום וברכה!

אכיר לכם תודה אם תכתבו לי המידע הבא אודות גיסתי ומשפחתה:

א) יום השנה, ב) היכן נספו, ג) באלו תנאים.

שם גיסתי: שיינא (סוני׳) הורנשטיין (שם הלידה שניאורסאהן).

בעלה: מענדל הורנשטיין.

אם בעלה: מוסיא הורנשטיין.

כתובתם האחרונה באטוואצק: Otwock ,Cliniecka 4.

בציפי׳ לתשובתכם המיידית ובתודה מראש.

מענדל שניאורסאהן

שפב
[כרך ב עמוד שסג]

ב״ה, כ״ח תמוז, תש״ח

גב׳ מאד נכבדה ס. טוקר תחי׳

ברכה ושלום.

מכתבה מה 15 התקבל ומפליא אותי מדוע אינה עונה על השאלות שלי אודות יום השנה של 1) סוני׳ הורנשטיין 2) השנה של בעלה 3) כיצד סייעה להם 4) היכן הם היו ושאר השאלות.

לכאן הגיע מכתב שהם **כולם** בכלל ברחו לפרטיזנים ביערות והם היו כולם **יחד** ולא לחוד.

אקוה שתענה על כל השאלות.

את חבילת המזון בטח כבר קיבלה. ביום שישי נשלח אלי׳ הפניצילין בדואר־אויר.

בציפי׳ למענה שלה.

בשם הרב שניאורסאהן
הרב א. קווינט מזכיר

שצא
[כרך ב עמוד שעו]

ב״ה, ב׳ אלול, תש״ח

הוו״ח אי״א עסקן נמרץ רב פעלים,
הנדיב מהרמ״צ שי׳ ווקסלר

שלום וברכה!

נציגינו, האברכים המצויינים הוו״ח אי״א וכו׳ הרבנים שלום חסקינד ושמעון אהרן סימפסון שיחיו, הביאו לנו פ״ש טובה ממנו ומהתענינותו הנלהבת בעבודת **״מרכז לעניני חינוך״**.

שימח אותנו במיוחד לשמוע שהבטיח לסייע לעבודת המל״ח ע״י ארגון ״תה״ בביתו. בכך יהי׳ לא רק עושה אלא גם מעשה, ומיותר לומר כמה גדולה זכות המצוה. תקותנו שיעדכן אותנו בשעה טובה, כאשר ההתכנסות המתוכננת תתקיים אצלו.

אלול, החודש האחרון של השנה, הוא הכנה לראש השנה, כאשר כולנו באים לבקש אצל הקב״ה כתיבה וחתימה טובה לבריאות, פרנסה וכל טוב בגשמיות וברוחניות.

על חודש אלול יש שני רמזים: א) **אני לדודי ודודי לי** ב) **איש לרעהו ומתנות לאביונים**, אשר שניהם ראשי תיבות: אלו״ל.

שני רמזים אלו מראים כיצד ההכנה של אלול צריכה להיות: קודם כל מוכרח להיות ה״אני לדודי״ — כל יהודי צריך לשוב אל ה׳, עם רגש של תשובה. או אז מוכרח הרגש זה לקבל ביטוי במעשים בפועל, ועל כך מורה הרמז השני — איש לרעהו ומתנות לאביונים.

בכלל, אדם בא במגע עם אנשים אחרים הנמצאים, פחות או יותר, באותו מעמד ומצב שלו. אנשים כאלה נחשבים במדריגה ״רעהו״ — חברים שוים. אבל יש אנשים העומדים בדרגא נמוכה ממנו — בבחינת ״אביונים״ לגביו. הדברים אמורים, מטבע הדברים, הן במובן הרוחני והן במובן הגשמי. העבודה המושלמת היא, כאשר יהודי מקיים את שני הדברים: הן **לרעהו** והן **לאביונים**. העושה ומעשה שעינו טובה בשל אחרים מקיים את שניהם בשלימות, במיוחד כשמדובר בעזרה לעבודה של **מרכז לעניני חינוך**.

ברגשי תודה וברכת השנה,

הרב מנחם שניאורסאהן
יושב ראש ועד הפועל

שצד
[כרך ב עמוד שעט]

ב״ה, ח״י אלול, תש״ח

הוו״ח אי״א נו״מ מו״מ באמונה מהור״י שי׳ כ״ץ

שלום וברכה!

הנני מתנצל על שלא עניתי עד עתה על מכתבו, הסיבה היתה שבנוסף לדאגות, שכבר נעשו רגילות, של המרכז, והטרדות, נוספה ההכנה לדפוס של ספר קיצורים והערות לס׳ לקוטי אמרים שרציתי שיהי׳ מוכן לא יאוחר מח״י אלול לכל הפחות (נצרך עיבוד כמה כתבי יד וכו׳) העתק אחד כמו גם הקונטרס לח״י אלול שאת שניהם צריכים להביא תיכף מהכריכי׳, הננו שולחים לו, נא לאשר קבלתם.

כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א הורה לי לכתוב לו שלפי דעתו, הוא הי׳ צריך לפגוש את מר קישין ולדבר אתו, לעניין אותו תכליתית במוסדות חמי שליט״א ולא להמתין עוד להכנות.

תודה לבבית על עזרתו לשלוחינו, אך ליהודי יש הרי תמיד טענות: א) מדוע חששו לציין שהם שלוחי המרכז? ב) איך יתכן שבגשמיות מפסיד המרכז בשיקגו יותר מבשאר הערים, ובמקרה זה — שוב?. מדוע יש לי טענות אליו? הטעם לכך: חמי שליט״א סיפר לי פעם שבלימודו בחדר כאשר מישהו הי׳ עושה משהו, הי׳ המלמד מעניש את חמי שליט״א באמרו באמת אתה לא אשם ואני מעניש אותך — עד כמה, אפוא, צריך כבר האשם עצמו להבהל!

בבקשה — שוב, הנני מתנצל על אי המענה עד עתה ובברכת כוח״ט.

הרב מנחם שניאורסאהן

תב

[כרך ב עמוד שפח]

ב״ה, כ״ה אלול, תש״ח

כבוד ידידנו הנעלה והכי נכבד, וו״ח אי״א משכיל על דבר טוב וכו׳ מו״ה אלחנן שי׳ הכהן

שלום וברכה!

על סף השנה החדשה הבע״ל הנני מביע בשם מרכז לעניני חינוך ובשמי איחולינו הלבביים לו ולזוגתו החשובה והמשפחה יחיו לכתיבה וחתימה טובה בספר חיים ברכה ושלום ופרנסה טובה וכל טוב בגו״ר.

היות שבנוסף להעתקים שהנני שולח לו, יוצא לו במיוחד להביע רעיונות שלי, הנני רוצה לנצל את ההזדמנות, כמנהגי, בדבר תורה.

הרמב״ם בסוף הל׳ שמיטה ויובל מסביר את מה שאמרה התורה שכהן אינו צריך חלק בארץ כמו לשאר היהודים, כי ה׳ הוא נחלתו, כלומר, כיון שהוא עסוק בענינים רוחניים ומוטל עליו למלא את חובותיו הרוחניים לעם, דואג לו **הקב״ה** לפרנסתו.

תפקידו של כהן הוא יורו משפטיך ליעקב גו׳, להפיץ תורה ויהדות בעם. הנני מאחל לו, אפוא, שבשנה הבאה יוכל למלא את

כל תפקידיו בתור כהן, ובפרט בעזרתו לעבודת כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א שהוא בבחי׳ כהן גדול.

בד בבד הנני להביע את הכרת תודתנו העמוקה בעד התעניינותו הכנה ועזרתו למרכז לעניני חינוך, והנני בטוח שגם להבא יעמוד לצדנו לבצע את התוכנית הרחבה של המרכז לעניני חינוך שע״י זה מתבצעת הכוונה העליונה.

באיחולים ובברכה.

הרב מנחם שניאורסאהן
יושב ראש ועד הפועל

תכא

[כרך ג עמוד יז]

ב״ה, י״ב כסלו, תש״ט

הוו״ח אי״א נו״מ מ״מ באמונה כו׳ מהור״י שי׳ הכהן

שלום וברכה!

מכתבו מהשני בחודש זה קבלתי בזמנו. מצו״ב קבלות עם תודה לבבית בשם מל״ח עבור ההמחאות.

הייתי רוצה גם שהפסקי דינים יצא כבר מהדפוס, אבל ״העיקר שיצא״ אינני רוצה. התחלתי לעבוד על כמה כתבי־יד, כדי להראות את המקור שהדפיסו ממנו, היכן שמדובר אודות דין זה בשאלות ותשובות צמח צדק וכדומה, זה דורש הרבה כח וזמן. בינתים נוספות עוד עבודות — חוץ מהיומיומית, כמובן, לכן הדבר נמשך. בכל אופן, עד כמה שהדבר תלוי בי, הנני מזדרז, והנני מקוה שהעכבה עד עתה גם היא לטובה.

ביום א׳ סיימתי עם זכרונות הרבי שליט״א (באנגלית) — כבר בעבודה יותר משנה וחצי. הנני מקווה שיהי׳ מושלם בחנוכה.

אתמול אמר לי הרבי שליט״א שהוא מתכנן להדפיס לי״ט כסלו את המאמר ׳כל המרחם׳ עם המכתב שכתב אליו בתחלת חשון (כמובן, מבלי לציין למי נכתב). — גם זה יקח לי כמה ימי עבודה. ועל דרך זה, יש מזמן לזמן.

הנני מסיים בברכות כל טוב ות״ח עם התקוה לבשר בשורות טובות

הרב מנחם שניאורסאהן
יו״ר ועד הפועל

בחבילה נפרדת נשלחה הוצאתנו האחרונה — בוסתנאי (באנגלית).

תמט
[כרך ג עמוד סד]

ב״ה, טו״ב שבט, תש״ט

הוו״ח אי״א נו״מ מו״מ באמונה וכו׳ מהור״י שי׳ הכהן

שלום וברכה!

במענה למכתבו מט״ו שבט.

א) במאמר טעמה כי טוב תש״ט סוף פ״ג וז״ל: ונחלקות לג׳ מדריגות חב״ד חג״ת נה״י . . נחלקות ג״כ לג׳ מדריגות חח״ן מימין בג״ה משמאל דת״י באמצע שכ״ז הוא בחי׳ אדם.

פירוש הענין הוא: התחלקות הספירות, שענינן הוא כמ״ש בפתח אליהו, אנת הוא דאפיקת . . עשר ספירין לאנהגא בהון עלמין, יכול להיות מצד שתי גישות:

(א) אורך, מלמעלה למטה, עדינות, קירבה לא״ס ב״ה וריחוק מעולמות, ואז הסדר הוא: חכמה, בינה, דעת, חסד וכן הלאה, שזה עצמו נחלק לשלוש קבוצות כמו באדם, על דרך משל, ראש — חב״ד גוף — חג״ת רגל — נה״י.

(ב) רוחב, מימין לשמאל, גילוי או הסתר השפעת השפעה, או השפעת העדר השפעה, ואז סדר הספירות הוא חח״ן (חכמה חסד נצח) מימין, בג״ה (בינה גבורה הוד) משמאל, דת״י (דעת תפארת יסוד) באמצע. — ראה גם בד קודש לאדמו״ר האמצעי אודות סדר זה.

אך שתי הסדרים נקראים באופן של אדם למעלה כי יש בהם חלוקת דרגות על פי שכל, ואז בא האופן הנעלה יותר של

ב) כי לא אדם הוא לשון הכתוב שמואל א׳ טו, כט כי לא אדם

להנחם ששמואל ענה לשאול.

לא מובן, שהרי איזה חידוש ותירוץ סיפר שמואל לשאול. הרי גם שאול ידע כי לא אדם הוא — כפשוטו. אלא שהוא ביקש, היות והוא עשה תשובה, שימחלו לו, כפי שתשובה תמיד מועילה אצל הקב״ה, ושישאר במלוכה, ומהו, אפוא, התירוץ שהקב״ה אינו אדם — להתחרט?

אלא הכוונה בכך היא, ששמואל אומר לשאול; במקרה זה אין כאן עסק עם מדריגת אדם דלמעלה ששם הוא הסדר של ימין ושמאל, והדבר תלוי במעשה התחתונים. אבל זה שהמלוכה שלך ונתנה לרעך הטוב ממך (ראה שמואל שם פסוק כח) זה בא מהאופן הנעלה מהאדם דלמלעלה ובמדריגה זו לא יכולים להיות שינויים כי לא אדם (דלמעלה) הוא להנחם.

ראה אודות כך תורה אור פרשתנו, סוף הביאור, לד״ה זכור את יום השבת.

ג) שאלני טלפונית מדוע הנני מוסר לו את מענה כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א כל כך מהר.

ישנם ארבעה טעמים בדבר:

(א) דעלך סני לחברך לא תעביד, אילו אני הייתי שואל דבר שנוגע לי וממוצע הי׳ מעכב את המענה זמן מיותר, לא הייתי מרוצה. לפסוק אם זה נוגע לו אם לאו, איני יכול, אולי כן. זה בשאלה בכלל, ובפרט

(ב) בענין של מצוה, ואהבת ישראל בתוכם, הרי בלשון אדמו״ר הזקן (אגרת הקודש כא) ידוע לכל גודל מעלת הזריזות כו׳ וזריזות דאברהם אבינו ע״ה היא העומדת לעד לנו ולבננו עד עולם כו׳ להראות שמחתו וחפצו למלאות רצון קונו ולעשות נחת רוח ליוצרו. זהו במצוה בכלל, ובפרט

(ג) בענין של פרנסה הרי קודם נפסק למעלה פרנסה ואחר כך זה צריך להיות נמשך למטה בפרנסה גשמית, בדרך יכולים להיות ר״ל קטרוגים כדי לעכב שזה ישאר רק ברוחניות, שזוהי המעלה של ברכת כהנים וכהנים שאצלם ישנו סימן השקדים שהם ממשיכים במהירות (ראה לקו״ת סוף פ׳ קרח, דרך מצוותיך להצמח צדק מצות ברכת כהנים), דבר זה ביכלתו של רבי. צריך לא לעכב את המענה בדרך. זהו בנוגע למענה של מצוה ופרנסה בכלל, ובפרט

(ד) הרבי שליט״א הי׳ עייף מעבודת היום כאשר התקשרתם. בכניסתי שאלתי אם לדחות את השאלה למחר — כיון שלדבריכם יש לזה זמן או לא. הוא ענה שאשאל מיד. למדתי מכך שאני בודאי לא צריך לדחות.

החותם בברכת שבתא טבא וכט״ס

הרב מנחם שניאורסאהן

תנ

[כרך ג עמוד סז]

ב״ה, ח״י שבט, תש״ט

כבוד הנדיב הנעלה והנכבד, וו״ח אי״א חובב תורה ורודף צדקה, העסקן הנעלה כמר צבי אליעזר שי׳ ב״ר אברהם עביר הלוי קרויזר

שלום וברכה!

בשם ״מרכז לעניני חינוך״ ובשמי, רצוני להודות לו לבבית בעד קבלת הפנים החמה שהוא ועקרת הבית הנכבדה שלו הראו לעמיתנו החשוב הרה״ג הרה״ח וכו׳ מוהר״ר שלמה אהרן שי׳ קזרנובסקי. לא פחות אנו מודים לו על עזרתו החשובה ע״י המשך ההשתתפות בהוצאות הדפסת האנציקלופדי׳ המפורסמת, ״שדי חמד״, מאת ר׳ חיים חזקי׳ מדיני ז״ל. קבלה רשמית מצו״ב.

בנוגע לחשיבות הספר וגודל הזכות שכ״ק מו״ח אדמו״ר הרבי מליובאוויטש שליט״א זיכה אותו, מיותר לכתוב לאחר שכבר הדגשתי זאת בקוים כלליים במכתבי הקודם. רצוני רק להדגיש כאן את יוזמתו של כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א להדפיס את הספר, המדגישה את עבודתו הכוללת והמסועפת של חמי שליט״א, המקשרת את חכמת החקירה הנעלית ביותר של התורה והחסידות, עם חיי היום־יום של יהודי.

עקרון יסודי זה אנו מוצאים בתורה בכלל, ועשרת הדברות בפרט, שאנו לומדים בפרשת השבוע הזה.

עשרת הדברות מתחילים ב״אנכי״ — המכיל את הרעיונות העמוקים ביותר של אלקות, יחוד, השגחה פרטית ואמונה בכלל, ומסתיימים במצוות די קלות להבנה של ״כבוד אב ואם״, ״לא

תרצח״, ״לא תגנוב״ וכד׳, שזה מראה שאמונתנו איננה דבר ערטילאי, עבור הוגי דעות ופילוסופים בלבד, אלא מעורבת בחיי היום יום.

וכך דואג גם כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א להוציא לאור ספרים לא רק בתחום של פילוסופי׳ חסידית, אלא גם ספרים כמו ה״שדי חמד״, המכילים פסקי דינים בנוגע לכל מאורעות חיי היום־יום של יהודי.

אנו מאחלים לו ולזוגתו הנכבדה ולבנם שיחיו שזכות הסיוע בהדפסת ספר זה, תעמוד לכם להתברך בחיי היום־יום בכל טוב בגשמיות וברוחניות.

בברכת כט״ס

הרב מנחם שניאורסאהן
יושב ראש ועד הפועל

תנח

[כרך ג עמוד פ]

ב״ה, ו׳ אדר, תש״ט

כבוד הוו״ח אי״א נו״מ וכו׳ מוה״ר אלחנן שי׳ הכהן

שלום וברכה!

מתוך הערכה להתעניינותו הרצינית, עזרתו הנחוצה ותמיכתו לטובת ה״מרכז לעניני חינוך״ ובפרט בתקופה הקריטית האחרונה, עונג גדול הוא לי לשלוח לו מתנה בשם ״מרכז לעניני חינוך״ — התמונה המצורפת של כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א, כביטוי להערכתנו העמוקה והכרת התודה אליו, ידיד חביב.

בודאי ידוע לו מאמר רז״ל (סוטה לו, ב) שציור דמות אדם קדוש מול עיני אדם, מוסיפה כוח ללכת בדרך התורה והמצוות. הנני מאחל לו שדמות דיוקנו של כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א תוסיף לו כוחות רעננים לעשות הרבה טובות בכלל, ובפרט בעבודה הרב־גונית והמסועפת של ״מרכז לעניני חינוך״ בה כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א, אתם ואני מתעניינים מכל הלב, וכולנו נזכה לרוב נחת מהעבודה הקדושה הזו.

בברכה לבבית ומיטב האיחולים לו ולמשפחתו

הרב מנחם שניאורסאהן
יושב ראש ועד הפועל

תנט
[כרך ג עמוד פא]

ב״ה, ז׳ אדר, תש״ט

הוו״ח אי״א נו״מ מו״מ באמונה כו׳
מוהר״י שי׳ הכהן

שלום וברכה!

לפי שיחתו הטלפונית, מצורפת בזה המחאה בסך חמשת אלפים דולר ($5000) בתור גמילות־חסד.

בסיום שיחתכם אמש איחל לו כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א ״שיהי׳ גרף ראשי תיבות: **גו**ט **ר**ייך **פ**רום [=טוב, עשיר, יראי־שמים]״.

(גרף באידיש ברוסי׳ הוא תואר כבוד שמשמעותו דומה ל־earl באנגלית).

כיון שאינני בטוח שהבין בבירור את הדברים הנ״ל, הנני מעתיקם כאן. ובטח ישתדל להיות כלי לברכה.

בבקשה לאשר קבלת מכתב זה.

החותם באיחולי כט״ס.

הרב מנחם שניאורסאהן

אולי אפשר לבאר הסדר בהברכה:

גוט (טוב) — עבודת הצדקה. וזהו הקדמה והכנה להברכה . .

רייך (עשיר) — וכמאמר רז״ל (תענית ט, א) עשר תעשר עשר בשביל שתתעשר. והן בגשמיות עשיר כפשוטו והן בפנימיות דאין עשיר אלא בדעת וכמרז״ל (נדרים מא, א) דדא (דעת) בי׳ כולא בי׳. וזהו הקדמה והכנה להברכה . .

פרום (יראי־שמים) — שעל ידי העשירות בדעת מתבונן כדבעי ובא לאהבה את ה׳ וליראה אותו, וכמו שמבאר בתניא באריכות, ואז הוא **רוצה** וחפץ לילך בדרכי השי״ת שביארו רז״ל (רמב״ם הלכות דעות פ״א, הלכה ה׳ ו): והלכת בדרכיו כך למדו בפירוש **מצוה** זו מה הוא נקרא חנון אף אתה הי׳ חנון כו׳. ועל ידי העשירות כפשוטו, הוא גם **יכול** לקיים בפועל חפצו ורצונו זה.

תעה

[כרך ג עמוד צו]

ב״ה, ז׳ ניסן, תש״ט

מר ברוך ליטווין שי׳

שלום וברכה!

מכתבו בשאלה כיצד לומדים תניא כדי ״לטעום מזה״ קבלתי.

אינו מסביר בדיוק, מה כוונתו במלה ״לטעום״ — אני מניח שכוונתו פשוט **להבין**, אלא כיון שקיימת הנחה, שחסידות בכלל ותניא בפרט הם דברים קשים במיוחד וכמעט לא ניתנים להבנה, קורא להבנתו — ב״לטעום״.

הנני מוכרח להבהיר תחילה, שתניא וחסידות, כמו חלקים אחרים בתורה, מתאימים לכל **אחד** שרק רוצה באמת ללמוד ולהבין אותם. ומצד שני, הם מכילים עומק שאפילו החכם הגדול ביותר בחסידות אינו יכול לומר שהוא כבר ״תפס״ הכל, שגם בזה שוים הם לשאר חלקי התורה.

הראי׳ על זה היא שנוספים מאמרים וספרים, שעל יסוד כללי התורה, מגלים חידושים ומוכיחים ומסבירים ביתר עמקות ורחבות את האמור מאז.

הטעם לשתי התכונות האמורות לעיל של התורה בכלל וחסידות בפרט: פשטות ועמקות אינסופית — שלכאורה הרי הן הפכים, הוא מפני שהן חכמתו של הקב״ה הרי כן הוא גם לגבי הקב״ה עצמו, א) גם אנשים פשוטים יודעים, ב) אפילו החכם הגדול ביותר, העוסק בחכמת האלקות אינו יכול להשיג זאת לתכליתו. כך הוא גם לגבי התורה, מפני שאורייתא וקוב״ה כולא חד.

בנוגע לסדר הלימוד של תניא וחסידות חב״ד — אינו כותב במכתבו מה כבר למד בזה, או שכעת רוצה להתחיל. אם בתור התחלה — נראה לי, עד כמה שניתן לומר מבלי להכיר אישית, שהסדר יהי׳: שער היחוד והאמונה, אגרת התשובה, תניא חלק ראשון. בפעם הראשונה ללמוד זאת בלי להתעכב על מילים בודדות — מושגים, גם אם אין הם ברורים לגמרי, אם רק מבינים את כללות הענין של הפרק. — להבנת כללות הפרק של תניא חלק א׳ מסייעים רבות קצורי הפרקים מאת הצמח צדק (נדפסו ע״י ״קהתי״). לאחר סיום

הלימוד באופן זה בפעם הראשונה, ואם הוא לומד גם מזמן לזמן את המאמרים שבספר המאמרים, סבורני שבודאי יוכל ללמוד את התניא באופן יסודי יותר ולהתעכב יותר בפרטיות על עניני הפרקים.

כמובן שאם יש לו שאלות באמור או בלימוד החסידות בכלל, והוא סבור שהנני יכול לסייע בזה, יואיל נא לכתוב לי בפרטיות ובאיזו שפה יותר קל לו להתבטא, ואענה את הידוע לי בזה. — רצוני רק לסכם מלכתחילה, שאם המענה שלי יתעכב בשל עבודתי ב״מרכז לעניני חינוך״ וכיו״ב, לא יתרעם עלי בשל כך.

הנני מקוה לשמוע ממנו בשורות טובות אודות ההתקדמות שלו בלימוד תניא וחסידות והנני מסיים בברכות לחג הפסח כשר ושמח

הרב מנחם שניאורסאהן
יושב ראש ועד הפועל

תפד
[כרך ג עמוד קה]

ב״ה, י״ז אייר, תש״ט

הוו״ח אי״א נו״מ מו״מ באמונה וכו׳
מהר״י שי׳ הכהן

שלום וברכה!

מכתבו מוא״ו אייר, עם שיחת הסדרים המצורפת, קבלתי. ועל־פי מה שציין ברשימת הספרים, שלחו לו את הספרים. בטח כבר קיבל מזמן ויודיע על זה.

הנני מצרף בזה את שיחת ל״ג בעומר, לזכות בה גם את הרבים, וזכות הרבים תלוי בו.

נתקבל מכתב מידידנו מר רבינסון שי׳, שכעת דחוק בכסף ומבקש להמתין מלבוא אליו עד שיודיע. כנראה יודע ממכתב זה.

אנו כעת במבוכה גדולה: המדפיס רוצה כסף. הציבור רוצה את הספרים, ולכ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א יש טענות שבכלל מדפיסים מעט, ושיעבדו יותר במחלקה זו (כמו גם בכל האחרות) ובאינטנסיביות יותר — ולפתע מכתב כזה! לא יכולתי להחליט אם להראות את מכתבו של רבינסון לרבי שליט״א — כי לא חסרה לו עגמת נפש בלאו הכי.

הנני מקווה, שיקח את הענין לידיו, ויראה לפעול בהקדם הכי אפשרי אצל ידידנו מר רבינסון ובינתיים אני ממשיך בעבודה כמקודם — אינני רוצה את הקפידא של כ״ק מו״ח אדמו״ר שליט״א לא על עצמי ולא עליו.

רק חבל שבינתיים הרב קזרנובסקי לא ייצא אליכם השבוע. אבל רצוני לקוות שאשמע מכם בשורות טובות בזה, כדי שהוא יוכל ליסוע כבר בשבוע הבא לכל המאוחר.

המחכה למכתבו מבשר טוב בהקדם ומאחל כל טוב סלה

הרב מנחם שניאורסאהן
יושב ראש ועד הפועל

תפו

[כרך ג עמוד קח]

ב״ה, ב׳ סיון, תש״ט

מר ברוך ליטווין שי׳

שלום וברכה!

מכתבו קבלתי בעתו. לצערי לא היתה עד עתה הזדמנות לענות לו, מפני בשל הטרדה שבהכנת דברים אחדים לדפוס. ביניהם גם שיחת ל״ג בעומר, קונטרס לשבועות, ׳הסיפור השלם של שבועות׳ (כל זה הוריתי לשלוח לו. סיפור שבועות מצורף בזה).

שמחתי לקרוא במכתבו, אודות הרושם החזק והטוב, שעשה התיאור — בזכרונות — של בנימין וולף ושאר הצדיקים הנסתרים על יהודי בית הכנסת שלכם.

הי׳ עליו לשים דגש במיוחד, על שתי מסקנות שכל אחד מאתנו ומהם צריך ללמוד מסיפורים אלו:

א) **בנוגע לזולת**: עם כל יהודי שנפגשים, יש לזכור תמיד, שגם אם הוא נראה פשוט ביותר, ויתכן אף גרוע מכך: אינו יראי־שמים וכדומה — אי אפשר להיות בטוח מה הוא באמת ובפנימיות. שכן נסתרים תמיד היו בעם ישראל, וגם היום ישנם, והרבה הרבה יותר מלמד ואו, במילא צריך ללמד עליו זכות, להיות זהיר בכבודו, להשתדל לעשות לו טובה בכל מה שאפשר וכו׳.

ב) **בנוגע לעצמו**: **כל אחד** מאתנו יש בו כוחות **נסתרים**, שאם

רק ירצה מאוד ויתעסק בזה, יעזור לו השם יתברך להגיע לרמות הגבוהות ביותר, משום שכאשר יהודי מתקשר, ע״י תורה ומצוות, עם הקב״ה שהוא בלי שום הגבלה, יש לאותו יהודי היכולת לעבור ולפרוץ את כל המגבלות, ולכן אומרים חז״ל: **חייב** אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשה אבותי אברהם יצחק ויעקב.

איך מתקדם אצלו הלימוד? עם עצמו ועם זולתו? בטח יש לו קביעות לימוד ברבים?

הנני מסיים באיחולים לחג השבועות הבע״ל, שכולנו נקבל את התורה בשמחה ובפנימיות, ושהיא תהי׳ אצלנו תורת **חיים**, לא תורה שנותנים לה כבוד אבל מחזיקים אותה סגורה כדי שלא תתערב בחיי היום יום, אלא דוקא **תורה** שמנהיגה את **החיים** שלנו ושל כולם.

בברכת יום־טוב שמח.

הרב מנחם שניאורסאהן

תצא

[כרך ג עמוד קיד]

ב״ה, ערב חג השבועות, תש״ט

הוו״ח אי״א נו״מ וכו׳ מהור״א שי׳ הכהן, המכונה אברהם קלישקר

שלום וברכה!

בעונג הנני שולח בזה את הקונטרס לשבועות מכ״ק אדמו״ר מו״ח שליט״א, שהובא זה עתה מהכורך, כמו כן את הסיפור השלם של שבועות, והנני מקווה שינצל זאת לזכות הרבים, וזכות הרבים תלוי בו.

אנו הולכים לקבלת התורה, שואהבת לרעך כמוך הוא כלל גדול בתורה, ועזוב תעזוב עמו הוא אחד מהציווים שלה. ובכן, עד מתי? או שאני אעזור לו במסחרו בצבעים, או שכבר הגיע הזמן, וכבר הגיע מזמן, שהוא יחד אתי יעבוד במרכז לעניני חינוך.

מה התועלת בלדחות ולמשוך עוד שבוע ועוד חודש?

געוואלד ר׳ אברהם, מתי אני אתחיל לחשוב על מה שבאמת טוב עבורי, וכך הוא בנוגע לעצמו?

יום־טוב שמח ושיקויימו כל ברכות הרבי שליט״א.

הרב מנחם שניאורסאהן

תצג
[כרך ג עמוד קטו]

ב״ה, ט׳ סיון, תש״ט

הוו״ח אי״א נו״מ וכו׳ מהר״י שי׳ רבינסון

שלום וברכה!

לפי שיחתנו הטלפונית אמש, עצרנו במהלך היום את ההמחאה, כבקשתו.

כיון שעוד לפני חג השבועות הבטחנו לשלם למדפיס, אנו מנהלים אתו משא ומתן שימתין, על סמך הבטחתו, שבמשך 10 ימים אקבל ממנו בשורה טובה. אני בטוח שבעזרת ה׳ יעמוד בהבטחתו, כדי שלא יהי׳ צורך לעצור חלילה את העבודה באמצע.

למותר להזכיר את מאמר חז״ל (תענית ט, א) — עשר תעשר, עשר בשביל שתתעשר. זאת אומרת, שכאשר יהודי נותן צדקה, זהו מקור וכלי לפרנסה. והרי הוא רואה את זה בפירוש, בפרט בתקופה האחרונה, שכ״ק מו״ח הרבי שליט״א ממציא לו ענינים של פרנסה, ולא רק זאת, אלא גם את הכלי המתאים לקבל זאת, שזהו ענין הצדקה, על־פי מאמר חז״ל הנ״ל, במילא פליאה גדולה היא אצלי זה שהוא מעכב דבר טוב. ומאחר שהוא סוחר ומבין עסק טוב, אינני צריך להאריך.

הנני מקוה שהוא וכל הנלווים אליו יחיו בקו הבריאות בשלמות, ויתן ה׳ שתזכו לקיום ברכות הרבי שליט״א. בפ״ש וברכת כט״ס

הרב מנחם שניאורסאהן
יושב ראש ועד הפועל

תצג*
[כרך ג עמוד קטז]

ב״ה, ט׳ סיון, תש״ט

הוו״ח אי״א נו״מ מו״מ באמונה וכו׳ מהר״י הכהן שי׳

שלום וברכה!

מצורף מכתבי לידידנו הוו״ח וכו׳ מהר״י שי׳ רבינסון.

למדפיס הנני מוכרח לשלם לא יאוחר מסוף שבוע הבא, על מנת שלא יעצור חלילה את העבודה על ה״ישדי חמד״. אני בטוח שהוא יעשה הכל בעזהש״י כדי שההמחאה תוכל להפדות כאן לא יאוחר מסוף שבוע הבא.

במכתבי לידידנו מר רבינסון שי׳ לא רציתי להאריך במאמר חז״ל עשר תעשר, אבל תקותי שבהזדמנות מתאימה ילמד אתו את המאמר והריקותי לכם ברכה בספר המאמרים אידיש, עמוד 94, כדי שתהי׳ לזה פעולה בפועל.

בפ״ש וברכת כל טוב

הרב מנחם שניאורסאהן
יושב ראש ועד הפועל

מכתב מצורף.

תקיא
[כרך ג עמוד קסא]

ב״ה, ב׳ מנחם אב, תש״ט

מר מרדכי אונרד שי׳

שלום וברכה!

היום קבלתי את מכתבו מ 22 ביוני, שהי׳ יחד עם מענדל הורנשטיין בטרבלינקה ויש לו שליחות ממנו.

מענדל הורנשטיין הי׳ גיסי, ואכיר לו תודה אם יכתוב לי מיד כל מה שיודע אודותו ואודות אשתו סוני׳, היכן היו בזמן האחרון, מה אירע אתם, היום המדוייק של השנה שלו והשנה שלה, מה אירע עם אמו של מענדל וכיצד הגיעו לטרבלינקה.

ככל שידייק ויפרט בכתיבתו אלי, כן תגדל הכרת התודה שלי.

הנני מצפה לתשובתו המדויקת והמהירה, ואם אפשר בדואר אויר, ואני מודה לו מראש

מענדל שניאורסאהן

תקטו

[כרך ג עמוד קסד]

ב״ה, י״ג מנחם אב, תש״ט

מר ברוך ליטוין שי׳

שלום וברכה!

מכתבו מאחרי חג השבועות קבלתי. וכפי שסיכמנו בסוף מכתבי הראשון אליו, שלא יתרעם על כך שבשל העבודה ב״מרכז לעניני חינוך״ ו״מחנה ישראל״ התעכבה תשובתי.

מפליא אותי שאינו מזכיר מאומה במכתביו בנוגע להתקדמותו בלימוד לעצמו וגם ברבים. ודאי יכתוב אודות זה בפעם הבאה, והעיקר — שיהיו בזה חדשות טובות לכתוב.

כותב שמכיון שמצב היהדות בעירו ובערים סביב אינו טוב, לכן הוא . . . נפל בעצבות!

הסבור הוא שזו עצה ואמצעי לתקן את המצב?

ודאי יודע, שאדמו״ר הזקן כותב בתניא — פרק כ״ו — **שאדרבא**, ע״י עצבות עוד נחלשים במלחמה שכל יהודי צריך לנהל עם היצר הרע הפרטי שלו, ובכלל עם הרע שבעולם. ואם הוא רואה שהשונא מתחזק חס ושלום, צריך הוא מצידו להיות עוד יותר נמרץ ולחפש עוד דרכים ועצות איך לנצח אותו, וכשזוכרים את הבטחת הקב״ה, ש״את רוח הטומאה אעביר מן הארץ״, וכן וראו **כל בשר** יחדיו כי פי ד׳ דיבר — זה עצמו צריך לתת עידוד וחיזוק, לכל אחד מאיתנו, לנהל את המלחמה, המלחמה שלו, בשטח החזית בה הוא נמצא, ולדעת שכל פעולה טובה שלו לא הולכת לאיבוד, ואפילו אם הוא לא רואה זאת בעיני **הבשר** שלו, הרי בכל מחשבה, דבור או מעשה טוב מאיר הוא את החושך הסביבתי ומקרב את הגאולה האמתית.

״שלשת השבועות״ ו״תשעת הימים״ שחלפו זה עתה, שהם,

לכאורה, גורמים לעצבות, כוללים גם משמעות של תקוה ונחמה. נביאינו אף הבטיחו לנו שהזמן העצוב משבעה עשר בתמוז עד תשעה באב יהפך לזמן של שמחה כאשר משיח צדקנו יבוא במהרה בימינו אמן.

בימים ההם, כשבית המקדש עמד על מכונו, הבנין הגשמי מעץ ואבן הי׳ גם סמל של בית המקדש **הרוחני** של העם היהודי ובתוכו. בית המקדש הגשמי יכל להתקיים רק כל זמן שבית המקדש הרוחני הי׳ קיים.

כאשר בית המקדש הראשון נחרב — הרוחני ע״י העם היהודי עצמו, והגשמי מיד לאחר מכן ע״י נבוכדנאצר מלך בבל — היתה לעמנו משימה כפולה בגלות בבל: ראשית, להעמיד מחדש את בית המקדש הרוחני, ואז את הבנין הגשמי, הבית השני. גם בית המקדש השני שרד כמשך זמן קיומו של החלק הרוחני שבו, ועם חורבן החלק הרוחני, גם החלק הגשמי של בית המקדש באופן בלתי נמנע — חרב.

אולם, בנוגע לבית המקדש השלישי, השי״ת הורה לנו שמשימתנו העיקרית — ולפי דעות רבות, היחידה — היא לבנות מחדש רק את החלק הרוחני בלבד. הקב״ה בעצמו ידאג לחלק הגשמי. לדעת רש״י, תוספות ועוד, בית המקדש השלישי יבנה בידי שמים.

לכן חייב בית המקדש הרוחני להבנות ע״י המאמצים **שלנו**, ע״י תשובה, תורה ומצוות. כל 'לבנה' רוחנית שכל יהודי יוצר, שוב איננה יכולה להחרב לעולם, ותהליך הנחת ה'לבנים' הרוחניות הללו החל באותו רגע בו החלק האחרון של בית המקדש השני עלה בלהבות. זוהי אחת המשמעויות היותר עמוקות של סיפור המדרש (איכה־רבה) שברגע חורבן בית־המקדש נולד משיח.

החלקים העיקריים של בנין בית המקדש הרוחני שיהודים צריכים לבנות בגלות הארוכה והחשוכה, כבר נבנו ע״י הדורות הקודמים של ענקי הרוח של עמנו. לנו נשאר רק לסיים חלק קטן. אבל החלק שלנו מוכרח להיות חדור באותה קדושה של הדורות הקודמים.

המסקנה מכך היא, שאנו עצמנו נהי׳ חדורים ברעיון זה, שכל פעולה טובה על פי תורה שאנו עושים בחיי היום־יום שלנו, כמה שפעולה זו נדמית כגדולה או קטנה בעינינו הבשריות, מניחים אנו בכך את אחת ה'לבנים' האחרונות בבית המקדש הנצחי עבור עמנו

ועבור העולם בכלל, ובכך אנו

בונים את חלקנו בבית המקדש הרוחני ובבית המקדש הגשמי שיבנה מיד אחר כך, במהרה בימינו.

השי״ת יתן שכולנו נזכה לבנין בית המקדש, גם הגשמי, במהרה בימינו אמן.

באיחולי כט״ס

הרב מנחם שניאורסאהן

תקיט

[כרך ג עמוד קעד]

ב״ה, ו׳ אלול, תש״ט

הנכבד מאד ד״ר יוסף שי׳ גרוצהנדלר

שלום וברכה!

הרב הנכבד מאד, הרב משה שי׳ הכט הראה לי את מחקרו אודות מילה (בצרפתית).

בקראי בהקדמה את הודעתו שהוא שייך וקשור דוקא עם חלק זה בעם ישראל השומרים תורה ומצוות בהתלהבות, ומעונין להביא להם תועלת, לחיות את חיי**הם** ולסבול את סבל**ם**,

רצוני גם לקוות שב־35 השנים שחלפו מאז, ביצע זאת בפועל.

בכל הזמנים, כל יהודי וכל בית יהודי הי׳, כלשון חכמינו, עולם מלא, על אחת כמה וכמה בזמן זה, לאחר שכל כך הרבה מליוני יהודים נלקחו מאתנו, וחלק מעבודתם — שליחותם בעולם — הוטל על כתפי הנשארים **כתוספת** לחלק העבודה הקודם שלהם,

הרי כל אחד מאתנו נושא באחריות גדולה עוד יותר בעד הכלל כולו.

ובפרט עוד, אותו אחד שנמצא בעיר שיש בה רק פעילים יהודים ספורים, והוא בעל השפעה על חוג אנשים מסוים, וביכולתו להעשות בעל השפעה על חוג עוד יותר גדול, ודאי שעליו לראות עצמו כחיל, שמליוני הקדושים שהושמדו, העמידו אותו בחזית המלחמה בת אלפי השנים המתנהלת כנגד יהודים כי ״דתיהם שונות מכל עם״ (ואשר

מלחמת המילה שמתאר בספרו היא חלק ממנה),

מלחמה שלפעמים צריך לנהל, לצערנו, גם נגד יהודים הטועים בדרך חייהם, וחובתנו היא לראות שיחזרו וימצאו את דרך היהדות ויתחילו Jalousement Conserver Toutes les Prescritions de la Bible et du Talmud [=לקיים את כל הוראות התנ״ך והתלמוד]

בתור רופא, ודאי יודע יותר טוב ממני, שכאשר ישנו אדם לא בריא, אסור לרופא לומר שהחולה יחכה, עד אשר הרופא בעצמו יהי׳ מאה אחוז כדבעי, ורק אחר־כך הוא יטפל בחולה.

וכפי שהנסיון מוכיח במקרים כאלו, שאפילו אם לרופא חסר משהו, הרי עצם העיסוק בריפוי הזולת, מביא כמעט אוטומטית, רפואה לו עצמו.

* * *

לפני סיום — הערה למחקרו:

עמוד 51: מתוך ההנחה שמציצה היא רק צורך בריאותי וכלל אין לה שום שייכות לצד הדתי של המילה, הוא מציע, בספר מודפס גם ללא יהודים, **שהמלוכות** יתערבו **ויאסרו** זאת!

שלוש התנגדויות:

א) עמוד 54 — היכן שמדובר אודות ״מילה״ אצל מוסלמים, שהיא מסוכנת יותר לפי מה שהוא עצמו כותב, אעפ״כ נזהר ובצדק, וכותב ״יש לקוות שעם הזמן העמים הנוגעים בדבר יבינו להשתמש באמצעים מודרניים״.

וכי מפני שיהודים הם בגלות אצל גוים וצרפת חוששת מפני ערבים צריך להיות כזה הבדל?

ב) מהתערבות של ממשלות באיסורים וכפי׳ בחיים היהודיים מעולם לא יצאה טובה ליהודים לא לנשמתם ולא לגופם, כפי שמוכיחות דוגמאות רבות בהיסטורי׳ היהודית, שבודאי יודע מהן.

ג) כמאתיים רבנים, ביניהם גם **דוקטורים**, לאחר שהם עיינו בטעמים השונים שמביא בכתביו, יצאו בכל התוקף בעד הנחיצות ההכרחית של המציצה. — עיין בשדי חמד כרך 12, קונטרס המילה והמציצה (ורשה 1902).

אגב: עמוד 15 — שורה 16 מלמטה avant צ״ל apres

עמוד 15— שורה 7 מלמטה צ״ל Perse במקום Babyionie

עמוד 20 — שורה 13 מלמטה צ״ל 1135 במקום 1171.

הנני בטוח שכל אחד מאתנו בדרכו, שנינו חפצים רק באמת, ולכן לא יתרעם עלי על שהרשיתי לעצמי לציין כאן רעיונות אחדים המבהירים נקודות בעבודתו.

בכבוד ובאיחולי כתיבה וחתימה טובה

הרב מנחם שניאורסאהן

תקכו

[כרך ג עמוד קפז]

ב״ה, כ״ו אלול, תש״ט

הוו״ח אי״א נו״מ עוסק בצ״צ וכו׳ מהור״י שי׳

שלום וברכה!

לשנה החדשה הבע״ל רצוני לברכו, הוא וכל אשר לו, לשנה טובה ומתוקה בכל מילי דמיטב.

בטח שמע אודות פתגמו של הבעל־שם־טוב שמכל דבר שרואים או שומעים יכולים ללמוד הוראה בחיים (ראה גם ״זכרונות״ עמוד 168). מה ניתן ללמוד מראש השנה הנוכחי במיוחד?

ראש השנה ה׳תש״י חל להיות בשבת.

לראש השנה יש שתי משמעויות: א) תחילת השנה. ב) הראש של השנה (וכמ״ש בלקו״ת פ׳ תבוא בד״ה היום הזה: ולכן נקרא ראש השנה ולא תחלת השנה, כי כמו שיש בחי׳ ראש בנפש שהוא ראש ושכל לגבי הגוף כך יש בחי׳ ראש בשנה והוא ראש השנה). זאת אומרת, כשם שהראש צריך להוביל את כל הגוף, כך צריך ראש השנה, הכוונה להחלטות הטובות וכמו שנוטלים על עצמנו להתנהג בתורה ומצוות בחיי היום יום, צריך להוביל את חיי כל השנה.

שתים מההוראות משבת: 1) שבת **מדגישה** ש**הקב״ה** הוא בעל הבית של כל העולם, במילא הכל נובע **ממנו עצמו**. 2) שבת מצווה שלא להתעסק במלאכה אלא רק להתמסר לתורה ומצוות.

ראש השנה שבתי צריך לעורר אותנו עוד יותר, ולחזק אותנו

שנקבל על עצמנו החלטה מכל הלב על מנת להתנהג לפי׳ במשך כל השנה 1) לא לשכוח שבכל **מקום**, **זמן** ללא הבדל רק הקב״ה הוא בעל הבית, 2) לזכור תמיד, שמטרתנו בימי החול היא לקשר אותם עם הרוחניות של השבת (לכן אנו אומרים היום יום אחד **בשבת**, שני **בשבת**, וכו׳, לא אחד שני בשבוע).

זאת אומרת; שכל דבר, עד כמה שלא יראה חולין בעינינו, צריכים אנו לעשות ממנו ענין של מצוה, דבר רוחני. בכל דרכיך דעהו — **בכל** דרכיך תכיר ותתקשר אתו, עם ה׳.

וכשמקבלים על עצמנו בלבב שלם, עוזר השי״ת שנצליח לפעול זאת בפועל במשך השנה.

(והנה בלקו״ת שם מבאר בהערה והארה אחרי תיבות הנ״ל: הוא בחי׳ גלגלתא דחפיא **על מוחא** שהוא בחי׳ גילוי רצון העליון. זאת אומרת: ענין הראש דראש השנה אינו השכל וההשגה, כי באם יתחיל סדר עבודתו, שצריך להבין ולהשיג ואז יעשה, ואם אינו מבין אזי אינו מסכים לעשות, או שעל כל פנים יחכה — הרי זה היפך כוונת ר״ה, שהוא גילוי **רצון** העליון, גלגלתא דחפיא **על** מוחא. כי גם העבודה צריכה להיות בקבלת עול מלכותו יתברך, אמנם עול אך עול נעים, וכמרז״ל (ברכות יז, א) **רצוננו** לעשות רצונך).

הנני חותם בברכת כתיבה וחתימה טובה, ובתקוה לשמוע בשורות טובות, טובות בגשמיות וטובות ברוחניות

הרב מנחם שניאורסאהן
יושב ראש ועד הפועל

תקלה

[כרך ג עמוד קצו]

ב״ה, כ״ו תשרי, ה׳תש״י

מר ברוך ליטוין שי׳

שלום וברכה!

במענה על מכתבו ושאלותיו:

שאלה א): ביהי רצון שאומרים בין התקיעות לפי נוסחאות אחדות כתוב: ״וישוע שר הפנים״. אמרו לו שבכך ׳הגניבו׳ את שמו של אותו האיש.

מענה: בנוגע לכך כבר נכתב הרבה (ספר מנחת אלעזר — נדפס במונקאטש תרס״ב — חלק א, סימן ע״ה, וחלק ב׳ בסופו. ספר קצה המטה — קליינוורדיין תרפ״ג. ספר עלבונה של תורה — ברלין תרפ״ט. עתון נרות שבת — ירושלים, ערב ראש השנה תש״ו).

הגיעו למסקנה, שצריך להיות כתוב ״וישעיה״ — או וישעיהו — שר הפנים״, שזהו אחד השמות של מלאך מטטרון. שם זה נבחר כי ערכו 400, כמו ״אליהו הנביא זכור לטוב״ וגם קר״ק (רמז לתק׳יעה תר׳ועה תק׳יעה). **וכך מצאו נדפס גם במחזורים וספרים ישנים**. סביר להניח שמסיונרים הגניבו ושינו את השם ל״וישוע״. **הערה**: בעל התניא וכן גם הגאון מווילנא ועוד גדולי ישראל פוסקים שלא לומר יהי רצון זה בכלל. **וכן הוא מנהגנו**.

שאלה ב): בספר המאמרים עמוד 216 כתוב, שר׳ נתן הי׳ שקוע ״במדות כפי שהן על פי דיני התורה ללא כל ויתורים של מדות חסידות״, ובהמשך ש״עסק מעט במדות״. איך מתאימים השניים?

מענה: עיסוק במדות — אהבה ושנאה, יראה ופריקת עול, רחמנות ואכזריות וכו׳ — מורכב משני חלקים: ראשית שהמדות ישמעו לשכל — אתכפיא, **ואחר־כך להפוך** את המדות — אתהפכא. לדוגמא: יש לו מתחרה במסחרו, ובנוסף לכך הוא באותו אזור. — כאשר הוא מרשה לעצמו להתנהג לפי מדותיו והנפש הבהמית שלו, מתעוררת אצלו מדת השנאה למתחרה שלו. בא השכל של נפשו האלקית ואומר לו: אתה הרי מאמין שהקב״ה הוא בעל הבית של העולם, במילא אחד מן השנים: פסק לך השי״ת פרנסה — איך יתכן שהמתחרה יוכל לקחת זאת, הפך רצון הבורא. אם לאידך **מלמעלה** החליטו לתת לך פחות פרנסה, האם אתה סבור שללא המתחרה אין מלמעלה דרך אחרת איך לבצע זאת? ואם כן, הרי הלה איננו לוקח ממך דבר, מדוע אפוא תשנא אותו?! לאחר התדיינות פנימית רבה הוא חש שהשנאה חדלה להשפיע במעשה, אחר כך גם לא בדיבור ולבסוף אפילו לא במחשבה. אבל לאתהפכא, לאהבה, עוד לא הגיע.

אך הנפש האלוקית מתקדמת הלאה ואומרת לו: ואהבת לרעך כמוך. אתה מומחה בתחום שלו, ולך **זה לא יכול להזיק**, עזור לו אפוא בעצה טובה, בהלואה וכדומה. בסופו של תהליך השנאה **תתהפך** לאהבה והוא עושה כך, ודוקא החלק השני נקרא לעסוק במדות ובמדות חסידיות **באמת**, למרות שעל פי דיני התורה אפשר להתחמק בתירוץ ולצאת ידי חובה בחלק הראשון בלבד.

שאלה ג): במאמר הנ״ל מעמידים את ר׳ אברהם שלא הי׳ למדן, אבל בעל מדות טובות ומדות חסידות, בדרגה נעלית מר׳ נתן שהי׳ למדן גדול אבל לא פעל מספיק במדותיו. אין פלא אם כן, שאחרים התנגדו לחסידים שמרוממים עם הארץ בעל מדות יותר מתלמיד חכם.

מענה: אם כן, עליהם להיות גם נגד הגמרא האומרת (תענית ז, א) תלמיד חכם שאינו הגון כו׳ ערפהו (הרגהו, רש״י) והרמב״ם פוסק בהלכות דעות פרק ה׳ איך תלמיד חכם צריך להתנהג וכותב (הלכות תלמוד תורה פרק ד׳) שאם אינו נוהג כך אסור ללמוד ממנו תורה. יותר חריף אומרת הגמרא במקום שני (יומא פו, א) והרמב״ם פוסק כך להלכה (הלכות יסודי התורה ה, יא) שמי שהוא תלמיד חכם גדול וירא שמים אך אופן דבורו עם בני אדם ״אינו בנחת ואינו מקבלן בסבר פנים יפות, אלא בעל קטטה וכעס״, הוא **מחלל שם שמים**, שלכך לא עוזר שום דבר מלבד מיתה!! עוד יותר חריף אומרת הגמרא ביומא (ט, ב) שבסוף בית המקדש השני היו עוסקין בתורה ומצוות, ומפני מה חרב — מפני שהיתה בו שנאת חנם!

יתבונן בזה: יהודים למדו תורה, קיימו מצוות, כלומר שלא גזלו, לא גנבו, לא רימו ולא ביזו את הזולת — אלא שלא רצו לעשות לפנים משורת הדין (בבא מציעא ל, ב) והיתה מדת השנאה, לא מדת האהבה — לכן חרב בית המקדש ובני ישראל הלכו לגלות כבר כמעט 1900 שנה. לעומת זאת, בסוף בית המקדש הראשון, כאשר עברו עבירות חמורות והי׳ מאסה של תורה — הגלות נמשכה 70 שנה!

האם אחרי כל אלה יכול להיות ספק כמה נעלות הן מדות טובות ומדות חסידות?!

בברכות כל טוב

הרב מנחם שניאורסאהן

מענה למכתבו הקודם בהזדמנות הבאה.

תקנח
[כרך ג עמוד רלו]

ב״ה,

. . כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, באחד ממכתביו אודות הסתלקות אביו כותב הוא*, שצדיקים מגיני ארץ אפילו אחר הסתלקות ״הנה לא זה בלבד שלא יפרדו מעל צאן מרעיתם, הנה עוד זאת מתרפסים להדום כסא מרום להתייצב לפני הוד א־ל רם ונשא להגן על עם ישורון״.

אותו דבר נכון גם בנוגע לכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע הכ״מ.

אבל אנחנו מצידנו, צריכים להחזיק ולחזק את הקשר שלנו עמו ביתר שאת ויתר עז, על ידי לימוד המאמרים, שיחות ומכתבים, והתבוננות מעמיקה בהוראות הנמצאות בהם, כמו גם בהוראות הפרטיות שקבלנו, נלך ״בדרך ישרה אשר הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו נצח סלה ועד״**. .

מנחם שניאורסאהן

ח״י שבט, ה׳שי״ת

תקנט*
[כרך ג עמוד רלח]

ב״ה, כ״ו שבט, תש״י

הוו״ח אי״א נו״מ וכו׳ . . . שי׳

שלום וברכה!

אנו עדיין נבוכים מהסתלקות כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״ם זי״ע הכ״מ, ולכן עוד קשה הכתיבה. אבל בהתחשב ברצונו והוראותיו של הרבי, הכ״מ, שודאי מוכרים גם לו, שכאשר מדובר אודות עשיית טובה ליהודי אין להתחשב בשום דבר, הנני כותב לו את השורות הבאות . .

כאמור, קשה לי להאריך. אלא שלפי הרושם שעשה עלי כאשר

---

*) נדפס בספר חכמי ישראל (ניו יארק, תרפ״ד) ע׳ לג.
**) אגרת הקודש סימן כ״ז.

נפגשנו פנים אל פנים, הנני בטוח שאין צורך להאריך. בפרט, שמדובר אודות ענין של אהבת ישראל, שהי׳ אחד מעמודי היסוד של הנהגת כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, וידוע גודל הקורת רוח שגורמים לצדיק כאשר הולכים בדרכיו.

בברכה וברכת כל טוב סלה.

הרב מנחם שניאורסאהן
יושב ראש ועד הפועל

תקסה

[כרך ג עמוד רמה]

ב״ה, יום השלושים אחר הסתלקות כ״ק מו״ח
אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע הכ״מ

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מהו״ר . . . שי׳

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מיום ד׳ ה׳ אדר.

בנוגע לשאלתו אודות נסיעה והסתדרות, נראה לי שיושיב שלושה ידידים טובים שלו, ויספר להם בפרטיות אודות המצב, ושתהי׳ ההחלטה שלהם כפי שטוב בשבילו בגשמיות וברוחניות.

אם יוכל לסדר, יהיה רצוי שהן השלושה והן הוא, כמובן, יאמרו לפני הדיון פרק תהלים וילמדו חלק מהמאמר של יו״ד שבט.

בהיותי היום ביום השלושים על הציון הזכרתיו לטובה.

בברכה

הרב מנחם שניאורסאהן

תקעא

[כרך ג עמוד רנב]

ב״ה, כ׳ אדר, תש״י

הוו״ח אי״א נו״מ וכו׳ מהור״א הכהן שי׳

שלום וברכה!

מצורפת הרשימה ששלח לי (עם העתק נוסף למקרה שיוכל להשתמש בה), והנני מודה לו שוב.

בטח יודע שברכת כהנים קשורה בפתרון חלומות לטובה, שלכן אומרים את הרבונו של עולם כו׳ בברכת כהנים, על אחת כמה וכמה חלום שכהן עצמו חולם.

בהזדמנות זו, רצוני להזכיר לו פעם נוספת אודות הנחיצות והדחיפות הגדולים להעיר את ידידינו בכלל, וידידנו מר סטולמן שי׳ בפרט, לעשות דבר ממשי למען ה״מרכז לעניני חינוך״, שהמצב מחמיר מיום ליום, והרי מוכרחים להמשיך בעבודה בהיקפה המלא, שזהו רצון וחפץ כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, כפי שידוע לו היטב באופן אישי.

רצוני בהזדמנות זו לבשר לו בשורה טובה, שלפי הוראות כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ לפני הסתלקותו, התחלנו כעת, בעזר השי״ת, בפעילות חינוך חשובה במרסי, צרפת, שם נמצאים ׳מחנות ילדים׳ גדולים מהגירת הנוער מצפון אפריקה לארץ ישראל. העבודה מקיפה פעילויות שונות לחזק היהדות וחינוך הכשר ולספק להם צרכים שונים כמו תפילין, ציצית, ספרי לימוד וכו׳. בעתיד הקרוב תקותנו להרחיב את העבודה ולפעול ישירות במדינות צפון אפריקה, משם באים הילדים כעת למחנות.

במילא יכול הוא להיות בטוח, שמה שאמר לרבי הכ״מ ״מאז שהלכתם כבר פעלו משהו״ אכן אמת.

כעת הנני מצפה לשמוע ממנו בשורות טובות בהקדם.

בפ״ש ובברכת כט״ס לכב״ב יחיו, ובבטחון שאין לו תרעומת עלי

הרב מנחם שניאורסאהן

תקפג
[כרך ג עמוד ער]

ב״ה, י״ב ניסן, תש״י

הוו״ח אי״א נו״מ וכו׳ תלמידי ישיבת אחי תמימים
דפיטסבורג שי׳ והמורים שי׳

שלום וברכה!

נדבתם למעות חטים נתקבלה, ומוסג״פ קבלה.

מצורף בזה קונטרס חג הפסח שיצא לאור עתה, ובטח יזכו בו את אחרים.

בכל הזדמנות, ובפרט שבת ויום־טוב, כאשר כל אחד הוא יותר רוחני מכל השבוע, מתאחדים כולנו — אלו שזכו להיות תלמידים או מקושרים — עם הארות ובחי׳ רוחו העצמיות של כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, כמרומז באגרת הקודש של אדמו״ר הזקן סימן כ״ז וביאורו.

כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, אשר הקדיש את חייו לטובת הכלל והפרט, ולטובת המקושרים אליו בפרטי פרטיות, בטח ממשיך גם עתה את ההשפעות שלו.

אך ההשפעות כעת שונות, במדה ידועה, מאשר לפני כן, כי כעת הרי הנשמה חפשית מההגבלות וצמצומים של הגוף ויש לה עלי׳ בעילוי אחר עילוי (שזוהי משמעות המלה ״הסתלקות״), במילא ההשפעות — הן הגשמיות והן הרוחניות — הן באופן יותר גבוה ויותר נעלה.

בדרך ממילא מוכרח, שגם המקבל יתאים עצמו להשפעות הנעלות יותר, ע״י שירומם את עצמו.

כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ לימד אותנו כל חייו כיצד לשגשג, ולא רק במחשבה אלא גם **בפועל**, וגם עתה שפתיו מדובבות גם בעולם הזה ע״י הכמות העצומה של תורות, מאמרים, שיחות ומכתבים. וע״י מילוי חפצו ורצונו בפועל, אנו יוצרים את הכלים לקבל את ההשפעות הנעלות שברצונו להשפיע לנו.

ימי הפסח ויציאת מצרים, מצרים וגבולים, שכל אחד מאתנו מוכרח לצאת מההגבלות אפילו ממצרים דקדושה שלו, וכל שכן מההגבלות של שכלו האנושי ונפשו הבהמית, מסוגלים במיוחד

לשגשוג ברוחניות — (צריך רק להזהר מרמאות ה'ערמומי') — במילא הם גם מסוגלים לקבל את ההשפעות העליונות בגשמיות וברוחניות. והדרך לכך היא לתת לא רק מעות חטים לנצרכים בערב פסח — אלא לעזור לנצרכים ועניים בתורה ומצוות **כל השנה**.

בברכת חג כשר ושמח והצלחה רבה בלימודם ובעבודתם בקודש

מ. שניאורסאהן

תקצא

[כרך ג עמוד רפא]

ב"ה, ג' אייר, ה'תש"י

הוו"ח אי"א נו"מ וכו' מהור"א שי'

שלום וברכה!

מכתבו נתקבל בעתו וההמחאה נמסרה לפי הוראתו. מצו"ב קבלה. הנני מצרף כאן את הלקוט מי"ט כסלו ה'שי"ת, השיחה האחרונה ברבים של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ.

בכל הזדמנות, ובפרט שבת ויום־טוב, כאשר כל אחד הוא יותר רוחני מכל השבוע, מתאחדים כולנו, אלו שזכו להיות תלמידים או מקושרים — עם הארות ובחי' רוחו העצמיות של כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, כמרומז באגרת הקודש של אדמו"ר הזקן סימן כ"ז וביאורו.

כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, אשר הקדיש את חייו לטובת הכלל והפרט, ולטובת המקושרים אליו בפרטי פרטיות, בטח ממשיך גם עתה את ההשפעות שלו.

אך ההשפעות כעת שונות במדה ידועה, מאשר לפני כן, כי כעת הרי הנשמה לא מוגבלת בהגבלות וצמצומים של גוף ויש לה עלי' בעילוי אחר עילוי (שזוהי משמעות המלה "הסתלקות"), במילא ההשפעות — הן הגשמיות והן הרוחניות — הן באופן יותר גבוה ויותר נעלה. בדרך ממילא מוכרח שגם המקבל יתאים עצמו להשפעות הנעלות יותר, ע"י שירומם את עצמו.

כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ לימד אותנו כל חייו כיצד לשגשג, ולא רק במחשבה אלא גם בפועל, וגם עתה שפתיו דובבות גם בעולם הזה ע"י הכמות העצומה של תורות, מאמרים, שיחות ומכתבים. וע"י מילוי חפצו ורצונו בפועל, אנו יוצרים את הכלים לקבל את ההשפעות

הנעלות שברצונו להשפיע לנו. זמן יציאת מצרים, מצרים וגבולים, ספירת העומר וקבלת התורה בחג השבועות, שכל אחד מאתנו מוכרח לצאת מההגבלות אפילו ממצרים דקדושה שלו, וכל שכן מההגבלות של שכלו האנושי ונפשו הבהמית, ולהתכונן לקבלת התורה, מסוגלים במיוחד לשגשוג ברוחניות — (צריך רק להזהר מרמאות ה׳ערמומי׳) — במילא הם גם מסוגלים לקבל את ההשפעות העליונות בגשמיות וברוחניות.

בברכת כ״ט

הרב מנחם שניאורסאהן

תקצה

[כרך ג עמוד רפד]

ב״ה, ח׳ אייר, ה׳תש״י

הרה״ח הוו״ח אי״א נו״מ וכו׳ . . . שי׳

שלום וברכה!

במקרה נודע לי שאומרים עליו שהוא עתה מתרגש בקל, אויפגערעגט וכו׳ בטח שמע מכ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ ולמד בשיחותיו מאמריו או מכתביו, אשר אין מקרה בעולם כי אם הכל בהשגחה פרטית, — ואנו מצדנו צריכים להשתדל לכוון במעשינו לכוונת ההשגחה העליונה. מי אני לדעת ברור כוונת ההשגחה, אבל כיון שנודע לי ע״ד הנ״ל, הרי אפשר שבידי להועיל, במקצת על כל פנים, לזה ולכן באתי במכתבי זה.

סיבת התרגשותו לא אמרו לי, אבל קרוב לומר שהוא מפני שאינו שבע רצון ממצבו, נפש האלקית אינה שבעה רצון מהמצב ברוחניות, נפש הבהמית מהמצב בגשמיות, ובמילא הרי הגוף והנערוועז שבו גיבן זיך נאך.

והנה קשה לי לענות בפרטיות על טענותיו בציור מצבו כמו שהוא בעיניו הוא, כיון שאיני שומע את הטענות ממנו עצמו.

ולכן איני בא אלא במענה כללי, היינו בתיאור מצבו, כמו שאני הנני רואה את המצב, ובהיות שהוא בעצמו נוגע בדבר ע״פ התורה יותר ממני הרי עדותי נאמנת יותר.

והוא: כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ העמידו בקרן אורה זו תורה

ולא הסתפק בזה ונתן לחלקו גם המאור שבתורה, היינו שהוא והמורים שתחת הנהלתו הם חסידים הלומדים תורת הדא״ח ברב או במדה הממוצעת או במעט לכל הפחות, ובהחניכים שלהם נוטעים יראת שמים שזהו תכלית התורה והמצוה.

ולא הסתפק בזה, ומני אז הרי כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ אוחז בידו ומנהלו בכל עסקיו. בנה בית על יסודי התורה והמצוה. ת״ל הי׳ לו לפרנסתו ולפרנסת ב״ב יחיו, יש לו עתה על זה, וקיבל ברכות כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ שגם על להבא יהי׳ כן ולא עוד אלא שיוכל ליתן ג״כ צדקה ביד נדיבה.

הרי ציור בכלל בנוגע למצב הרוחני והגשמי. ואחרי כל זה ממה מתרגש? שנותנים מושלם ועדיין צריך להתייגע? שיש כאן עגמת נפש? שיש צורך להתעסק עם אנשים פשוטים?

זמנו וכוחותיו של הרבי ודאי היו יקרים, זכות לתבוע ודאי היתה לו יותר מלאחרים ואף על פי כן הוא צלח את הכל ובמדה מרובה מאוד.

מי, אם כן, יכול לבוא לקחת על עצמו לתבוע ולומר אינני רוצה כך (ובמילא נראה לי ש)אינני יכול כך, אני הולך מכאן, אני מתרגש וכו׳ וכו׳.

האם זה אכן כך, ר׳ . .?

פ״ש לביתו ולכל בני ביתו שיחיו לברכת כל טוב.

מוסג״פ חוברת שהו״ל זה עתה.

תקצז

[כרך ג עמוד רפז]

ב״ה, יו״ד אייר, ה׳תשי״י

הוו״ח אי״א נו״מ עוסק בצ״צ וכו׳ מוהרא״ח שי׳

שלום וברכה!

מצורפת חוברת, שיצאה לאור עתה. בטח יזכה בה את הרבים וזכות הרבים תלוי בו.

אנו נמצאים הרי כעת באמצע ימי הספירה. מכל דבר אפשר ללמוד הוראה בעבודת השי״ת, ובפרט ממצוה אפשר ללמוד הרבה

מאד.

הספירה גם מלמדת אותנו, בין עוד הרבה ענינים, שזמן יקר, שיש לספור ללא הרף. ואם מחסירים פעם, גורם הדבר נזק לא רק ביום החסר, אלא גם בימים ובשבועות שלאחר מכן. לאידך, לכן, כאשר כן סופרים — גם הימים הבאים ברוכים. ואומרים אלקינו — (כחינו) [ו]חיותנו. מלך העולם — הוא מנהיג את העולם (במילא מובן, שהוא צריך לתת, ויתן, כל טוב לאלו שהוא מכנה בני בכורי ישראל).

כך זה אצל סתם אנשים. ובפרט אצל אנשים שיש להם השפעה על רבים, שפעולותיהם משתקפות בכמה וכמה מישראל. ובפרטי פרטיות אצל אלו שכבר הצליחו בהשפעתם על הרבים, הם ודאי צריכים לנצל כל הזדמנות ואף לחפש הזדמנויות חדשות כדי לפעול בחיזוק התורה והיהדות והפצת התורה ותורת החסידות. וכ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ הבטיח, שחזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם.

החותם בפרישת שלום המושפעים ממנו, איחול רפואה לזוגתו תי׳ והצלחה בעבודה להזריח אור בסביבתו

הרב מנחם שניאורסאהן

מצורף בזה שתי קבלות.

תרו
[כרך ג עמוד חצר]

ב״ה, י״ז אייר, תש״י

מרת . . . שתחי׳

ברכה ושלום!

מכתבה נתקבל בזמנו. ובמענה עליו:

עלי׳ להיות בטוחה, שהברכות שהרבי שלנו, חמי, כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע הכ״מ בירך אותה, הם במלוא העוצמה ויתקיימו.

כפי שכותבת, ביקרה אצל רופא, ובטח מבצעת את הוראותיו.

לרפאות מרפא הקב״ה, ולחזק מחזק הקב״ה. אך התורה מספרת שהוא רוצה, שהדבר יהי׳ חלקית ע״י שליח — רופא והאמצעים שהרופא רושם. צריך גם לזכור תמיד שהרפואות העיקריות הן

המצוות ומעשים טובים, שהקב״ה ציוה על כל אחד מאתנו לעשות. והם נותנים בריאות וכח, כפי שהרבי בירך אותה, וברכת צדיק בודאי תתקיים.

ובברכה ופ״ש לבנה שי׳

הרב מנחם שניאורסאהן

תרט

[כרך ג עמוד ש]

ב״ה, כ״א אייר, ה׳תש״י

הוו״ח אי״א נו״מ עוסק בצ״צ וכו׳ . . . שי׳

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מח׳ אייר. התפילין וכן דברי הדפוס שמבקש, נשתדל לשלוח לו ככל האפשר.

בנוגע להגירתו, מכיון שכ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ הסכים לנסיעה לארץ הקדושה ת״ו, לאחר שיעבור את הבדיקות בלב, זה בודאי יהי׳ להצלחה בגשמיות וברוחניות ובטח יעשה זאת רק לאחר שתעבור התקופה החמה של השנה.

ע״פ בקשתו קראתי את הפדיון הנשלח על הציון וגם הזכרתי אותו שם.

מצורף קונטרס ומכתב.

בברכת כ״ט

הרב מנחם שניאורסאהן

תריא
[כרך ג עמוד שב]

ב״ה, כ״ג אייר, ה׳שי״ת

הוו״ח אי״א כו׳ מו״ה . . . שי׳

שלום וברכה!

מכתבו מט״ז אייר נתקבל.

השאלה אם לעשות עסק הדורש השקעה קטנה ותוכלו ללמוד את המקצוע בתוך 2-3 שבועות — זהו דבר ראוי. אבל עליו למצוא איש נאמן, שייעץ לו, האם ההשקעה כדאית ואיך להתחיל את העסק.

מסתמא ישאר לו זמן חפשי להמשיך גם הלאה את העבודה בבית הכנסת, שזוהי טובה הן ברוחניות הן בגשמיות.

אבקש למסור פ״ש למשתתפים בשיעור שארגן בבית הכנסת ולבאר להם, ש״צדיקא דאתפטר אשתכח בכולהו עלמין״, וגם בעולמנו, ״יתיר מבחיוהי כו״ כמבואר קצת בהקדמה של שתי החוברות המצורפות.

המחכה לבשורות טובות מאתו ומברכו בהסתדרות טובה בהצלחה

הרב מנחם שניאורסאהן

תרטו
[כרך ג עמוד שז]

ב״ה, ער״ח סיון, השי״ת
ברוקלין, נ. י.

הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מוהר״א שי׳ שד״ר

שלום וברכה!

מכתבו מכ״ה אייר זה עתה נתקבל. ומאד מאד נהנתי מה שכותב, בהזכירו את כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, שליט״א. והוא מובן עפמש״כ באגה״ק סכ״ז שחיי הצדיק הם רוחניים אמונה ואהוי״ר. וידוע שהצדיק הולך מחיל אל חיל תמיד.

— ומה שכותב אודותיי, הנה מה מועילה הכתיבה, כשבכל זאת

— אין לי את זה. על עצמי — אין לי צורך לחפש רמזים ופירושים. מספיקה בשבילי התבוננות קלה בנדו״ז במעמדי ומצבי, כדי לדעת במה אוחזים. לכן, מה יכול לשנות אחר עם ראיות ושכל? אלא, מה יהי׳? — הרי מה אני יודע מה חושב הרבי, זוהי אחריותו, ובודאי ידאג לזה. כיצד — אינני יודע. ישנם עוד דברים שאינני יודע.

ואחתום בברכת החג לו לכב״ב שי׳ — (השמות שכותב יזכירום על הציון) — וכ״ט והצלחה בעבודתו

תרכא*
[כרך ג עמוד שיד]

ב״ה, י״ג סיון, ה׳תש״י

הוו״ח אי״א נו״מ וכו׳ מר . . . שי׳

שלום וברכה!

שמחתי מאד לשמוע, שמצבו משתפר בכל המובנים, שמתחיל את העסק בשעה טובה ומוצלחת, ושאחותו מרת . . . תי׳ נוסעת אליו ותשהה אתו משך זמן.

בעת שנפרדנו, בקשתי ממנה למסור לו פ״ש באופן אישי, אך רצוני לחזור גם בכתב על מה שדברנו עמו, בהיותו כאן.

אינו צריך כלל לדאוג ולהיות חסר מנוחה, כיון שקיבל ברכה והבטחה מכ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, ובטח זוכר הוא גם את המילים שהוא הרבי אמר לו אישית בעת רצון ושמחה — שמחת תורה. וכשצדיק אומר, בלי ספק לא יאמר דבר שאינו אמת, חס ושלום. וכפי שכתוב בזהר שצדיקיא דאתפטר, אשתכח בכולהו עלמין יתיר מבחיוהי — צדיק לאחר פטירתו נמצא בכל העולמות עוד יותר מאשר בחייו (הגופניים), מסביר רבנו הזקן שזו הכוונה, שהצדיק משפיע ופועל גם בעולמנו זה עוד יותר מאשר קודם.

הנני מקוה לשמוע ממנו ואודותו, עוד הרבה ידיעות טובות הן בגשמיות והן ברוחניות, ואסיים בכבוד ובברכה ופרישת שלום אחותו תי׳ וגם האחיין שי׳ למרות שאיני מכירו.

הרב מנחם שניאורסאהן

תרכז

[כרך ג עמוד שכא]

ב״ה, י״ט סיון, ה׳שי״ת

מרת . . . תחי׳

ברכה ושלום!

כבקשתה קראתי את הפדיון אודות אחיינה הילד . . . שי׳ בהיכל כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ.

צדיקא דאתפטר נמצא ופועל בעולמנו עוד יותר מבחיוהי, ובפרט רבי לחסידיו ומקושריו ובני־ביתם, נשאר הוא קשור עמם, וממשיך להשפיע להם את ברכותיו בהמצטרך להם לכל אחד ואחת.

ארצה לדעת איזה חינוך הילד מקבל בבית, ואיזה בית יש לו בנוגע לתורה ומצוות.

והשי״ת יזכנו להודיע רק בשורות טובות תמיד. בברכת טוב

הרב מנחם שניאורסאהן

תרכח

[כרך ג עמוד שכב]

ב״ה, י״ט סיון, ה׳שי״ת

מרת . . . שתחי׳

ברכה ושלום!

באמצעות הרב הוו״ח אי״א נו״מ עסקן בעל מרץ וכו׳ מוה״ר יעקב שי׳ הכט קבלתי את הידיעה אודות הניתוח שלה, ולפי בקשתו, קראתי בהיכל כ״ק מו״ח אדמו״ר, חמי הרבי מליובאוויטש, הכ״מ זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע פדיון לרפואתה בקרוב.

בטח מקיימת את הוראות הרופא. לרפאות מרפא הקב״ה. אך התורה מספרת שהוא רוצה שהדבר יהי׳ חלקית ע״י שליח — רופא והאמצעים שהרופא רושם. צריך גם תמיד לזכור שהרפואות העיקריות הן המצוות ומעשים טובים, שה׳ ציוה כל אחד מאתנו לעשות. והם נותנים בריאות וכח.

בברכת רפואה בקרוב ופ״ש לבנה מר . . . שי׳ — שיהי׳ לה ממנו

וממשפחתו רוב נחת, נחת יהודי, —

הרב מנחם שניאורסאהן

תרמ

[כרך ג עמוד שלו]

ב״ה, ז׳ תמוז, השי״ת

הוו״ח אי״א נו״מ וכו׳ מו״ה . . . שי׳ הכהן

שלום וברכה!

הנני מצרף בזה את הקונטרס שיצא לאור זה עתה לחג הגאולה י״ב תמוז הבע״ל, והנני בטוח, שבנוסף לכך שהוא עצמו ילמד אותו, יזכה בו גם רבים אחרים. וזכות הרבים תלוי בו.

עדיין קשה לכתוב אודות הסתלקות הרבי, כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ. אבל מוכרחים לזכור תמיד את האחריות המוגדלת, שהדבר הטיל על כל אחד מאתנו, ובפרט על אלה שזכו לראותו פעמים רבות וזכו שהוא יראה אותם פעמים רבות וחשב עליהם פעמים רבות.

ואנשים אלו, צריך הזכרון לגרום להם התגברות כוחותיהם הרוחניים ביתר שאת ויתר עז, ובפרט כדי להיות ׳מעביר על מדותיו׳, אפילו אם חושבים שצודקים לחלוטין, כפי שהרבי כותב במאמר של שבת תשובה ה׳שי״ת (קונטרס ע׳).

יש לזכור תמיד, שאנו אנשי הרבי, ולהעמיד לעצמו את השאלה: האם הרבי מרוצה ממני שכך אני נוהג? האם יש לי די אתכפיא ואתהפכא כראוי לאיש של הרבי?

. . ואם כהנים הם קפדנים — הרי הם נכדי אהרן הכהן, שענינו הי׳ ״אוהב שלום ורודף שלום״. ובפרט כהנים תלמידי הרבי, כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, שתמיד דרש אהבת ישראל ולראות בזולת רק את מעלותיו (ראה גם בקונטרס המצורף בשיחה).

הנני חושב, שלא נחוץ להאריך בכך, ובקרוב אקבל ידיעה ששלום אצלכם ובכל הפרטים.

בברכת כ״ט מחכה למכתבו מבשר שלום טוב

הרב מנחם שניאורסאהן

תרמג
[כרך ג עמוד שמ]

ב״ה, י״ט תמוז, השי״ת

הוו״ח אי״א נו״מ וכו׳ מו״ה ברוך שי׳

שלום וברכה!

במענה למכתביו מח׳ סיון וב׳ בהעלותך — המענה שלי התעכב בשל הטרדות הגדולות ובשל ענינים של י״ב־י״ג תמוז —

בחוגים בהם נמצא יש לו הזדמנויות טובות מאד, להביא, בעזרת ה׳ יתברך תועלת במלוי השליחות עבורה הובילה ההשגחה העליונה אותו לשם.

נחוץ רק לא להיות נפול ברוחו כשנדמה לו שמספר המושפעים קטן, וגם על אלו ההשפעה חלשה מהרצוי.

במה ששייך לכמות, יש לזכור שכל יחיד הוא עולם מלא, וכדאי שכל העולם יתמסר להצלת יהודי, אפילו אחד ויחיד, בגשמיות, ומכל שכן ברוחניות.

חוץ מזה, ההשפעה הטובה שמקבל המקבל, איננה נשארת רק אצלו, לאחר זמן הוא משפיע לטובה באופן ישיר או עקיף גם על אנשים אחרים מהחוג הצר או הרחב שלו. כשם שכל אבר הוא חלק מגוף, כך בדיוק יחיד הוא חלק מציבור שלם.

ועם ההחייאה הרוחנית של היחיד, מתחזק ממילא מצבו של כל הציבור.

במה שנוגע לאיכות, לא ניתן לתאר את גודל הטובה שעושים עם אדם כאשר מסייעים לו להתעלות, ולו במעט יותר, למעלה.

חוץ מזה שלא ניתן לשער את ערך עשיית אפילו עבירה אחת פחות, ובמצוה אחת יותר, הרי עבירה היתה גוררת עוד עבירה ומצוה גוררת מצוה, ועם כל מצוה הוא נעשה יותר מסוגל להבין נכון רעיון אמיתי, ושיהי׳ לו הכח להביא את הרעיון בפועל. ליהודי אחד לחבוש כיפה, לשני תפילין, לשלישי ציצית, רביעי לעורר לאהבת ריעים ומדות טובות, חמישי לשמור טהרת המשפחה, שישי ללמד את ילדיו תורה וכן הלאה.

בטח נפגש גם עם יהודים שהקב״ה עזר להם שיוכלו לתמוך

כלכלית בהרחבה בעבודה של מרכז לעניני חינוך ומחנה ישראל שכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע הכ״מ יסד והטיל עליהם את המשימה העניפה, לעשות כל האפשרי להחזיר את כל התועים והנחשלים בכלל וצעירים בפרט, ליהדות. בנתינת האפשרות למרכז לעניני חינוך ומחנה ישראל, לדוגמא, להוציא לאור ולהפיץ מה שיותר עניני דפוס בשפות שונות, נעשים שותף בעבודת ההצלה העצומה שהמנדב עצמו אין בכוחו לעשותה, ומובן שזכות זו עושה אותו ראוי יותר לקבל בקלות את ההשפעה הרוחנית לה הוא זקוק.

קשה לפרט במכתב את כל פרטי אפשרויותיו, איך לעשות את עצמו יותר יעיל, אבל העיקר הוא כפי שכ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ הי׳ רגיל לומר ״צריך לדבר פחות ולעשות יותר״.

כל זה בנוגע לעבודתו עם **השני**, אך ישנה העבודה עם עצמו, שכאן נעמד היצר הרע ומפריע בצורה חזקה מאד — אבל על כך בפעם אחרת.

למר הררי כ״ץ, נכתב לפי בקשתו.

מחכה לבשורות טובות

הרב מנחם שניאורסאהן

מצו״ב קונטרס לי״ב תמוז.

תרנח

[כרך ג עמוד שנז]

ב״ה, ג׳ מנ״א, השי״ת

הוו״ח אי״א נו״מ וכו׳ . . . שי׳

שלום וברכה!

מכתבו נתקבל, ועל פי בקשתו בהיותי על הציון של כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, הזכרתי אותו לפרנסה היכן שיהי׳, הקב״ה יכול הרי לתת לו פרנסה גם במונטריאול.

בתור תלמיד מתומכי תמימים בטח יש לו שיעורים בנגלה ובחסידות ולומד גם בזמנים קבועים את החסידות של הרבי כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, וכדאי לומר כל יום בל״נ עד ראש השנה הבע״ל את הפרק של הרבי בתהלים פרק עא שזה הוא בתור כלי לקיום

ברכותיו שבירך אותו במילואן.

בברכה

הרב מנחם שניאורסאהן

תרס

[כרך ג עמוד שנט]

ב״ה, ג׳ מנ״א, ה׳שי״ת

הוו״ח אי״א וכו׳ . .

שלום וברכה!

את מכתבי מוא״ו תמוז בטח קיבל ותקותי שיענה על השאלות שבו:

בנו שי׳ מסר לי שבתכם . . . מרגישה לעיתים לא טוב . . . בטח היתה אצל רופא ומקיימת את הוראותיו. היא מדליקה הרי נרות כל ערב שבת ויום טוב, ראוי גם, אם כן, לדאוג, לכל הפחות עד שתהי׳ בת שמונה עשרה, שתתן לפני הדלקת הנרות שלוש מטבעות לצדקה לקופה של ר׳ מאיר בעל הנס. גם כדאי שתאמר בכל יום עד ראש השנה את הפרק ע״א בתהלים.

כמו כן מסר לי בנו שי׳ אודות דודתו . . . שהיא לא בקו הבריאות, יש למסור הנ״ל גם לה אודות מילוי הוראות רופא מומחה שיורה לה מה לעשות. ושתשים שלוש מטבעות בקופת רמבעה״נ לפני הדלקת הנרות ולכל הפחות פעם בשבוע תיתן אוכל ליהודי (אורח, או עני).

לרפאות מרפא הקב״ה. הוא עושה זאת חלקית ע״י רופא, אבל כתרופה ה**עיקרית** ליהודים, הוא התאים צדקה, מעשים טובים ופרק תהלים. אקוה לשמוע ממנו שבריאותן הוטבה והולכת ומשתפרת.

בשם הרב מנחם שניאורסאהן
הרב א. קווינט מזכיר

תרסט
[כרך ג עמוד שסז]

ב״ה, י״א מנחם אב, השי״ת

מר ברוך שי׳ ליטווין

שלום וברכה!

קבלתי את מכתבו מערש״ק פ׳ דברים עם ההמחאה עבור המרכז לעניני חינוך. הקבלה מצורפת.

מה שכותב שרצה לכתוב מכתב יותר ארוך, אבל נמנע מכך, כי הנני עסוק מדי, רצוני להבטיח לו, שאני תמיד שמח לקבל מכתבים מפורטים, ואני קורא אותם בעיון הראוי, אבל יתכן, שהמענה שלי מתעכב בשל העבודה הרבה, ורצוני שלא ישמרו תרעומת, וודאי גם הוא לא ישמור תרעומת.

בהמשך למכתבי הקודם שתוכנו הי׳ אודות הפעולה עם **הזולת**, רצוני להוסיף כאן שורות אחדות על מהות העבודה שכל אחד **צריך ויכול** לפעול עם **עצמו**. כפי שכ״ק מו״ח אדמו״ר אמר פעמים אחדות בשיחות: צריך לעשות עם הזולת, אבל לא לשכוח גם על עצמו.

אך היצר הרע נקרא ׳ערמומי׳, במילא הוא בא לכל אחד לפי מהותו. ואם הוא רואה שהלה בעל חוש בעסקנות ציבורית (עבודה סוציאלית), אומר הוא לו; למה לך לעסוק עם עצמך — הרי הצלת נפשות דוחה הכל, וחוץ מזה, אם ביכולתך לגרום לאחרים להיות יותר יראי שמים, ודאי שבנוגע לעצמך כבר אין לך מה לדאוג.

זאת מבקש הרבי להבהיר, שאסור לו להתפתות מה״ערמומי״, ויש לבדוק עצמו אם הכל אצלו כמו שצריך להיות על פי תורה ומצוות כפי שחסידות מבארת אותם.

בכלל ה**עבודה** עם עצמו היא בשלושה דברים: תורה, עבודה (תפילה) וגמילות חסדים, וכל זה צריך להיות עם **עבודה** — לעבוד על עצמו ביגיעה, וכל זמן שזה לא נעשה ביגיעה, העבודה עוד לא כמו שצריך. כפי שכתוב בתניא פרק ט״ו, שהמלחמה עם היצר הרע דורשת מאמץ הרבה יותר מכפי שהטבע מאפשר, שאז נקראים ״עובד אלקים״.

זאת צריך כל אחד למדוד בעצמו היטב, עד כמה הוא מתעסק במלחמה עצומה זו, כמבואר באריכות בתניא פרק למד.

הנני מקווה שלא יתרעם על הסגנון הישיר שלי. הנני ממתין לשמוע ממנו בשורות טובות הן בעבודה עם עצמו והן בעבודה עם הזולת.

באיחול כל טוב, ובברכה לו ולכב״ב שי׳

מנחם שניאורסאהן

תרפב

[כרך ג עמוד שפא]

ב״ה, י״ח מנחם אב, השי״ת

הוו״ח אי״א מו״ה . . . שי׳

שלום וברכה!

במענה למכתבו מי״ב מנחם אב.

הנני מקוה להשי״ת שבריאותו תשתפר.

מה שכותב שלצערו קשה לו למסור שיעורים בגלל יסורי הבריאות, הרי זה בדיוק כאילו מישהו הי׳ אומר, שאיננו יכול לקחת תרופה כי עדיין איננו בריא. שכן שיעורים בתורתו של כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ הם כלי להמשיך ברכותיו לבריאות הנכונה ולפרנסה. במילא אם מתלוננים על פרנסה ובריאות, האמצעי לכך הוא לחזק את השיעורים, ועי״ז הפרנסה והבריאות תהיינה כפי שצריך להיות.

ויהי רצון שיוכל ללמוד ללא הפרעות של בריאות ופרנסה, וכמרז״ל כל המקיים את התורה מעוני סופו לקיימה מעושר.

החותם בברכה

מנחם שניאורסאהן

תרפח

[כרך ג עמוד שפו]

ב״ה, כ״א מנחם אב, השי״ת

הוו״ח אי״א נו״מ וכו׳ . . . שי׳

שלום וברכה!

במענה למכתבו מט״ז מנחם אב אודות מצב הבריאות של זוגתו תי׳

אינו מובן מה שכותב אודות סיבות שאינה יכולה להרות, כשבתחילת המכתב מזכיר שבאלול תש״ט כן היתה הרה. ודאי אם כן שזה יכול להיות גם עכשיו.

לכן נראה לי שלא תעשה דברים חריגים, כפי שהוא כותב. שתשאל שוב רופא מומחה מה עלי׳ לעשות ובטח הוא ימצא אמצעים רגועים, ועל ידי רופא פלוני ועל ידי סם פלוני הכל יצליח ותתקיים ברכת כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ אשר השי״ת ישמח לבבם בזרעא חייא וקיימא.

מה שכותב שזוגתו תחי׳ נעשתה מכל זה עצבנית וכו׳

יש למסור לה, שהקב״ה מנהיג את העולם כפי שיותר טוב, והוא יודע מה עדיף, וכתב בתורה שילדים הם ברכה. במילא זה מגיע ליהודים, ואם לפעמים הברכה מתעכבת, יש לדעת שלכולנו יש רבי גדול הוא כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ וסוף כל סוף הוא יממש את כל הברכות שלו עבור כל המקושרים אליו.

צריך אבל להתחזק בהתקשרות אליו. אך אם מתעורר ספק בקיום ברכתו ונהיים עצבניים בשל כך, זה סימן של חלישות, ח״ו, בבטחון ובהתקשרות. ובפרט, אם זה עוד משפיע על הבריאות, ודאי שזה לא יותר מעצת היצר.

היא והוא עצמו מוכרחים להיות חזקים בבטחונם בהוי׳ ובמשה עבדו של דורנו, הוא כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, וזה גופא מסייע להקדים את המשכת ברכתו הק׳ לזרעא חיי וקיימא ולכל טוב.

בטח זוגתו תי׳ נותנת בל״נ צדקה לפני הדלקת הנרות לקופת ר״מ בעל הנס, והוא אומר בכל יום בל״נ את פרק התהלים של הרבי הוא פרק ע״א.

כשזוגתו תי׳ תהי׳ בהריון בשטומו״צ מסתמא לא תפרסמו בתקופה הראשונה, אבל תמסרו מיד לרבי על הציון.

החותם בברכה

מנחם שניאורסאהן

תרצז
[כרך ג עמוד שצח]

ב״ה, כ״ו מנחם אב, ה׳שי״ת

הוו״ח אי״א וכו׳ מו״ה . . . שי׳

שלום וברכה!

מכתבו מעש״ק נחמו נתקבל, ותודה להשי״ת על הידיעה שבריאותו השתפרה, ובטח תלך ותשתפר גם בעתיד, כבכל עניני קדושה — כי בריאות הגוף של יהודי גם היא דבר שבקדושה, כפי שכ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ אמר כמה פעמים בשם אביו כ״ק אדמו״ר (הרש״ב) נ״ע: כמה זה (הגוף) יקר, עד שבשבילו נתנו כל כך הרבה תורה ומצוות —שצריכים לשגשג, להשתפר ולהתעלות.

כך צריכה להיות גם הבריאות אצל יהודי, שזה לא יבלבל אותו, חלילה, מתורה ועבודה.

תודה מיוחדת בעד הידיעות אודות לימוד חסידות בקביעות, עם התוועדות, כמו גם עבור ידיעות על הלימודים בבית רבקה ובית שרה. ראוי מאד שתהי׳ לתלמידות הנוסעות לאמריקה כתובת המל״ח, אבל צריך גם להשתדל, שתלמידות הנוסעות למדינות אחרות תשמורנה את הקשר שלהן ועל ידי זה תקבלנה את העידוד הנחוץ וחיזוק בדרכן בנסיבות החדשות שלהן.

את הפ״נ אקרא, כבקשתו, על ציון כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, ויהי רצון שתהי׳ נסיעתה בעתה ובזמנה כשורה צלחה.

החותם בברכה ופ״ש כל החבורה שתחי׳

מנחם שניאורסאהן

תשיב
[כרך ג עמוד תטו]

ב״ה, ט׳ אלול, ה׳שי״ת

מרת . . . תחי׳

ברכה ושלום!

במענה למכתבה, שרופאים סבורים שעלי׳ לעבור ניתוח ומבקשת ברכה,

בטח מקיימת מנהג ישראל לתת לצדקה לקופת רבנו מאיר בעל הנס לפני הדלקת הנרות.

מן הסתם הרופאים שאצלם היתה מומחים, וזו דעת שניים מהם לפחות.

אם כך הוא, שה׳ יעזור שהניתוח יעבור כשורה, והיא תוכל לבשר בשורות טובות שהתברכה בזרעא חייא וקיימא.

בברכת רפואה שלימה וכתיבה וחתימה טובה,

מנחם שניאורסאהן

הננו מתעניינים לדעת מהו מצב משפחתה שי׳ ומה העיסוק שלהם.

תשטז
[כרך ג עמוד תיט]

ב״ה, י״א אלול, השי״ת

התמים הוו״ח אי״א וכו׳ מו״ה . . . שי׳

שלום וברכה!

הצטערתי לשמוע שאינו בקו הבריאות כ״כ; ויש אומרים שמזמן לזמן נופל ברוחו. והי׳ לי פלא גדול על זה, כי ידוע ומתבאר בכמה מקומות בתורת החסידות, אשר חסיד צריך להרגיש את האמת — (שבאמת כך הוא בכל הנבראים; הונפלינו של חסידים ובפרט תמימים, הוא זה שהם צריכים גם **להרגיש** זאת ולא רק להבין בשכל). —

ואלו הם שני ההפכים שיש בכל נברא, שמצד אחד — מצד עצמו — הוא לא ממש, אבל מצד השני — מצד זה שהוא ברי׳ של מהות

ועצמות א״ס ב״ה, שזו כל המהות שלו — גם הנברא הוא כל יכול.

אם לסתם יהודים וחסידים קשה להרגיש זאת, אבל, זה צריך להיות בפשטות הגמורה אצל תמימים מקושרים לנשיאם הוא כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ. כיון שכל אחד מהם צריך לדעת ולחוש, שצדיקא דאתפטר אשתכח בכולהו עלמין — וכפי שרבנו הזקן מוסיף: גם בעולם הזה המעשה — יתיר מבחיוהי, שהרי סרו ההגבלות של מקום. במילא צריך כל אחד לחוש שהרבי נמצא יחד אתו.

במה שנוגע להתבוננות במעמד ומצב שלו, לכך ישנם זמנים מיוחדים שצריך לעשות זאת, אבל בשאר הזמן עדיף לחשוב על הרבי, כיצד הוא תמיד עם מקושריו וכיצד הוא מנהיג אותם על כל צעד ושעל.

והרעיון כשלעצמו, אפילו ללא התבוננות מיוחדת, צריך לפעול חיזוק בכל כוחות הנפש על מנת לנצל אותם מתאים לפי רצון כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ.

ואם נופלות מחשבות צדדיות כלשהן היפך מהנ״ל, צריכים לדעת שזו עצת היצר, שמחפש דרכים שונות לבלבל מתורה ועבודה.

היוצא מזה, שצריך להיות חזק בבטחונו בברכות צדיק הוא כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ אשר הוא עומד עליו ומנהלו בדרך הישרה, ובלבד שלא יהי׳ נופל ברוחו, ויאמר בכל יום פרק ע״א מתהלים, והעיקר, שיהי׳ מונח במוחלט, שהרבי אתו, והוא יכול לסמוך עליו שהכל יהי׳ טוב, כי עצמות ומהות א״ס ב״ה הרי הוא תכלית הטוב, והרבי הוא הממוצע המחבר עם עצמות ומהות א״ס ב״ה וממלא את הרצון שהכל יהי׳ טוב, וסוף סוף שיהי׳ בטוב הנראה והנגלה . .

בברכת כתיבה וחתימה טובה, המחכה לבשורות טובות

מנחם שניאורסאהן

תשיט

[כרך ג עמוד תכא]

ב״ה, י״א אלול, השי״ת

שלום וברכה!

מה ששואל במה שנותנים לי פדיונות להקרא על ציון כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, הנה א) שאלה זו צריך לשאול אצל הנותנים ולא אצלי. ב) קרה זה גם בחיי כ״ק מו״ח בעלמא דין, שהיו מוסרים על ידי פדיונות אליו. ג) במה שמקשה שעי״ז הנני פוטר את הנותן מהרהורי תשובה ומשפיכת דמעות, הנה לא עלה זה בדעתי, ולפעמים הנני מפרש זה בביאור להנותן. ולפעמים הנני מקשר זה הקריאה עם הבטחת הנותן לאיזה ענין של תורה ומצוה מצד הנותן. ות״ל אשר כבר ראיתי פירות בפועל מכמה וכמה שקיימו ומקיימים הבטחתם.

. . בכל מכתביו שכותב לא ראיתי שמזכיר במה שמתעסק בהשפעה על אחרים לקרבם לתורת הדא״ח ולהתקשרות עם נשיאנו הוא כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ. משל למה הדבר דומה למלך שהטיל על שכם אחד מעבדיו תפקיד מיוחד, והלז מתעסק בתפקיד אחר, אשר מפני זה בטח ממעט מזמנו ומשימת לבו למילוי התפקיד שהטיל עליו המלך.

כ״ק אדמו״ר (מהורש״ב) נ״ע אמר שהתמימים הם נרות להאיר, ז״א אשר תפקידם המיוחד שהטיל עליהם רבם (שגם על פי נגלה כל המלמד את בן חברו תורה מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו, ובפרט בחסיד ורבי שהוא לא כאילו ב״כ״ הדמיון, אלא ילדו ממש, והרבי אמר שילידיו צריך להיות נר להאיר). בלשון פשוטה, עליו לוודא שבמקום בו הוא נמצא, יהי׳ אור, כי זהו כל מהות ותפקיד נשמתו שבשבילו ירדה מאיגרא רמה לבירא עמיקא . .

ב . . . נמצאים אלפי יהודים שאינם יודעים אודות חסידות או אודות הרבי, ואלו שיודעים, גם הם לא יודעים כפי שצריך לדעת. ויהודי מהתמימים המבוגרים יותר, שיש לו כמה וכמה סיפורים בקבלה וענינים בחסידות נמצא בד׳ אמות שלהם וחושב לעצמו מה לי ולהם. והרי הרבי נ״ע אמר שהוא צריך להיות נר להאיר? הוא ישאיר זאת לפעם אחרת.

כעת הרי חודש אלול, וכמו שבכל השנה אינני אוהב לשאול קושיות, על אחת כמה וכמה שאינני רוצה להאריך כעת בחודש אלול.

אף על פי כן, הייתי מציע, אחר בקשת סליחתו, שיעשה לעצמו קביעות ללמוד לעצמו בתורת כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, וקביעות כמה פעמים בשבוע ללמוד עם אחרים בזה, ויחפש דרכים בהשתדלות הראוי׳ כדי לקרב יהודים לתורה ולמצוות בכלל ולתורת החסידות של כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ בפרט. ובאם יתעסק בזה, סבורני שהרבי יעזור לו, ש . . . יצליח למלא את רצון הרבי הוא כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ.

בברכת כתיבה וחתימה טובה

מנחם שניאורסאהן

תשכ

[כרך ג עמוד תכג]

ב״ה, י״א אלול, השי״ת

הוו״ח אי״א מו״מ באמונה וכו׳ מהר״י הכהן שי׳

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מר״ח אלול, עם המוסגר בו, מצורף בזה קבלה על ההמחאה להדפסת הקונטרס לר״ה הבע״ל. ומצוה גוררת מצוה אשר ילך הלוך וגדול במעשה הצדקה, כפי כוחותיו עתה ועוד יותר.

שכן אצל הקב״ה הרי קיימות שתי דרכים: דרך אחת היא, שתחילה הוא נותן כסף ורואה כמה מפרישים מזה לצדקה, לפי ערך, ודרך שני׳ היא, שנותנים צדקה יותר ממה שיכולים והקב״ה אינו נשאר בעל חוב, והוא נותן אחר כך עוד, פי כמה בצמצום אם נתנו מעשר, או פי כמה בבזבוז אם נתנו חומש. במילא נמצא שבעד כל דולר שנותנים יותר, כפי **שנדמה** יותר מכפי הכוחות, הקב״ה נותן חוץ מדולר זה עוד כמה וכידוע בכמה ספרים.

לכן בקראי במכתבו שאינו רוצה לאחר את ההזדמנות לתת קצת צדקה, ובפרט בחודש אלול, ובראותי את סכום ההמחאה שלו, פלא אצלי שמרחם על הקב״ה, ומה אכפת לו, לו ההמחאה שלו היתה כך שהקב״ה הי׳ נותן לו הכנסה ופרנסה שלא בערך יותר מכפי שהוא העריך את עצמו עם הצדקה של המחאה זו?

תקותי שלא יתרעם עלי, וגם יזכור, שהרבי תמיד רצה

לעשותו לגביר, שאחת הדרכים לכך היא עשר תעשר — לתת צדקה **כפי שהרבי רצה**, וכאשר לא מתמקחים, גם הקב״ה לא מתמקח, כפי שמבואר באגה״ק סימן י״ג, שאפילו המבזבז חומש זהו מבחינת הצמצום והגבול בעבודת ה׳, אבל מי שהוא ממידת החסד וההתפשטות בעבודת הוי׳ (שבמיוחד יש לזה שייכות לכהנים, כי הרי כהן הוא איש החסד) ואין מעצור לרוח נדבתו בין בצדקה ובין בת״ת (וכו׳), אזי מסיים רבנו הזקן שגם הקב״ה נוהג עמו במידת חסדו הגדול ובלי גבול ותכלית.

ישמח אותי לשמוע בשורות טובות מהנעשה במחנו בכלל, וגם מהנעשה עם אחיו שיחיו. אקוה לשמוע ממנו שבעסקיו מסתמנת התעוררות. מעניין אותי גם לדעת מה נעשה אודות המשפט שלו וההצעה אודות בנין.

בברכת כתיבה וחתימה טובה, המחכה לבשורות טובות

מנחם שניאורסאהן

תשכז

[כרך ג עמוד תל]

ב״ה, י״ב אלול, השי״ת

הוו״ח אי״א וכו׳ מו״ה דוד שי׳

שלום וברכה!

הרה״ח הוו״ח אי״א וכו׳ הרב ר׳ ישראל שי׳ ג׳ייקובסון מסר לי את שמותיו וכן את שתי ההמחאות למעמד ולישיבה. הקבלות נמסרו להרב ריי״ד שי׳.

את השמות שנמסרו אזכיר כבקשתו, על ציון כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ בשעת הכשר והוא בטח יתן את ברכתו. הנני מקוה שהוא ובני ביתו שי׳ יהיו כלים טובים על מנת לקבל את ברכות הרבי בגשמיות וברוחניות. מהדרכים להכין את הכלים הוא לשמור את השיעורים שהרבי הכ״מ הנהיג: בכל יום פרשה חומש עם רש״י מפרשת השבוע, תהלים לאחר תפילת שחרית כפי שנחלק לימי החודש, ותניא כפי שהרבי הכ״מ חילק לימי השנה.

הנני משער שודאי יקיים את השיעורים ואשמח אם יודיע לי מזה.

מהסתם נותן צדקה מזמן לזמן, לא רק בגשמיות אלא גם ברוחניות. ז״א להשפיע על מכיריו לקרב אותם לתורה ומצוות ויראת שמים, וכאשר רוצים באמת הקב״ה עוזר למצוא את המילים והדרכים הנכונות איך לפעול השפעה טובה על הזולת, וזה נותן גם חיזוק לעצמו, שמתחזקים פנימית, וכמו כן לבני הבית נוסף חיזוק בלימוד התורה וקיום המצוות, שזהו הרצון של נשיאנו כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ.

בברכת כתיבה וחתימה טובה

מנחם שניאורסאהן

תשלג

[כרך ג עמוד תמ]

ב״ה, ט״ז אלול, ה׳שי״ת

הרה״ח וו״ח אי״א וכו׳ . . . שי׳

שלום וברכה!

שני מכתביו מד׳ ראה ואי׳ תצא קבלתי. כבקשתו אקרא את הפדיונות שלו על ציון כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, ובטח ימשיך ברכה והצלחה עליו ועל כל הנלווים אליו שמזכיר במכתבו.

בנוגע לשאלתו ששואל אודות העתקה, ומסתמך על מכתבי כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ אודות נסיעתו, אינני מבין מדוע הוא חוזר ושואל עוד פעם, ומה הנני יכול להוסיף לו על מכתבי הקודם שכבר כתבתי בענין זה. בכל אופן, כפי שיחליט, שיהי׳ להצלחה בגשמיות וברוחניות.

הפי״נ בעד המורה מ״בית שרה״ אקרא על הציון של כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, והוא בטח יתן ברכתו להמצטרך לה בגשמיות וברוחניות.

בנוגע ללימודיו במקצוע . . . שהפסיק, והוא שואל אם כדאי להמשיך ללמוד בחודש אלול, הנה גם הואספת דגנך ותירושך ויצהרך הוא גם ענין בתורה ומפרשת קריאת שמע, אלא שצריך לעשות זאת על פי הוראות התורה וביראת שמים. לכן נראה לי שימשיך לימודיו להצלחה וישתלם במקצועו, והשי״ת יתן ברכתו שימצא פרנסה היכן שיהי׳ בכשרות, במנוחה ובהרחבה.

בברכת כתיבה וחתימה טובה, המחכה לבשורות טובות ממנו ומכל אלו שמזכיר במכתבו

מנחם שניאורסאהן

לא כדאי להשתמש בספר החסידות מאת אברהם כהנא, ובפרט עתה שישנם כל כך הרבה ספרים מודפסים אודות חסידות ותורת החסידות, שנכתבו ע״י אדמו״רים וע״י חסידים.

תשלד

[כרך ג עמוד תמא]

ב״ה, ט״ז אלול, ה׳שי״ת

הרה״ח וו״ח אי״א וכו׳ . . . שי׳

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בלי הוראת הזמן בו כותב כי זוגתו תחי׳ אמר לה הרופא שצריכה להיות איזה ימים בבית רפואה כדי לעשות חקירה ודרישה, וזוג׳ תחי׳ יראה וחרדה מבית רפואה מפני חששות שונות (שאין להם יסוד),

הנה עליו להסביר לה באותיות המתאימות לפי מצב רוחה עתה, אשר — ה׳ ברא את העולם והוא מנהיג את העולם, הן בחצי כדור התחתון היכן שאנו נמצאים, הן בחצי כדור העליון היכן ש . . . ואתם נמצאים. והוא אמר ויהי, הוא ציוה ויעמוד, שכל מה שנעשה בעולם לא נעשה ללא ה׳, וכל מה שה׳ רוצה — נעשה. אלא שה׳ רוצה שיעשו כלי בטבע, היינו שענינים ייעשו בדרך הטבע.

כאשר יהודי, איש או אשה, חש לא טוב ויש לקרוא לרופא, אין הכוונה שהרופא יעשה כפי שיעלה ברצונו, אלא תוכן הדבר הוא, שהשי״ת בחר ברופא זה כשלוחו לבצע דרכו שליחות זו.

וכאשר יש בטחון בה׳, בלי ספיקות, שהוא מנהיג את העולם, זוכים אז שרואים זאת גם בעיני בשר על כל צעד ושעל: כיצד ה׳ מחזיק אותנו, כל אחד, ביד, ומוביל אותנו באופן יותר טוב עבורנו, הן בגשמיות והן ברוחניות.

במילא, אם היא תלך לבית הרפואה לפי הוראות הרופא, היא עדיין נשארת ברשות ה׳. וה׳ ישמור אותה ויראה שזה ׳ילך׳ כפי שיותר טוב לה הן לבריאות הגוף והן לבריאות הנפש.

היא רק צריכה להיות חזקה באמונה ובטחון, שודאי תקויים הברכה שהרבי, הוא כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, בירך אותה, מברך כעת ויברך גם הלאה שתהי׳ לה רפואה, והוא והיא יוכלו בקרוב לבשר בשורות טובות, שהיא מרגישה את עצמה בריאה.

מסתמא היא נותנת לצדקה בקופת רבינו מאיר בעל הנס בערב שבת ויום־טוב לפני הדלקת הנרות, והוא ודאי אומר את הפרק תהלים של הרבי שהוא עתה פרק ע״א לכל הפחות עד יו״ד שבט ה׳תשי״א. כמובן כל זה בלי נדר.

בברכת כתיבה וחתימה טובה, המחכה לבשורות טובות

מנחם שניאורסאהן

תשלה

[כרך ג עמוד תמג]

ב״ה, ט״ז אלול, ה׳שי״ת

מרת . . . תחי׳

ברכה ושלום!

קבלתי מכתבה מכ״ז מנחם אב, בו מתארת את מצבה ומתאוננת שחסר לה בטוב וביראת שמים.

כתוב בחסידות אודות חודש אלול ומובא גם במאמר כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, שבחודש אלול הקב״ה הוא כקיסר היוצא לשדה, ששם כולם יכולים לגשת אליו, ושם הוא מקבל את כולם בסבר פנים יפות ובחיוך, מבלי הבט על מצבו של האיש או האשה הנגשים אליו.

הנמשל הוא, חודש אלול הוא החודש האחרון של השנה, אז יש לעשות חשבון הנפש על כל השנה שעברה שאדם לא יבהל כשהוא מתבונן בהנהגתו בזמן שעבר.

אומרים לו, דע לך! למרות שאתה בשדה ועדיין אינך יודע אם אתה ראוי שיכניסו אותך למקום בו גרים אנשים ישרים, אך עליך לדעת שמלך מלכי המלכים יצא אליך לשדה, ששם אתה יכול לגשת ישר אליו ולשטוח את בקשתך, והוא יקבל אותך בסבר פנים יפות ובחיוך, במילא אל לך להבהל.

ולמרות החשבון שעשית ממעשיך, דיבוריך ומחשבותיך אינו

טוב, אבל כיון שיש לך עסק עם אב הרחמן — אבא מלא רחמנות, הרי אם רק תקח החלטה, שמכאן ואילך תעשה כל שביכולתך כדי להיות כפי שה' רוצה, ודאי תהי' לך כתיבה וחתימה טובה, שנה טובה ומתוקה, הן לגוף והן לנשמה.

בפרט צריכה להתעודד אמא שגידלה ילדים ההולכים בדרך הישר, בדרך התורה ובדרך החסידות, שזו אחת הזכויות הגדולות ביותר, שיכולות להיות לאשה, וזה יעזור לה לצאת מהמצב שאינו כפי שצריך להיות, ולעלות על הדרך הנכונה לקבל טוב גשמי ורוחני.

כולנו צריכים לדעת, שהי' לנו רבי גדול וגם עתה יש לנו רבי גדול הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, שביקש ופעל וגם עתה מבקש ברכה והצלחה ליהודים בכלל ולאלו הקשורים עמו בפרט.

הרבי ידע ויודע גם עתה את חולשות האנשים או נשים בקהל עדת החסידים, אך מבלי הבט על כך התפלל עבורם והוא מתפלל עליהם, שיהי' להם מה שהם צריכים, בני חיי ומזונא רויחא, ושה' ימחל להם העבירות שלהם, מתוך התחשבות במצב בו הם נמצאים ואת הנסיונות מהיצר הרע.

במילא, כולנו צריכים להחליט, שמהיום והלאה נהי' יותר טובים, והסכמה זו תמשיך ברכה והצלחה שלכולנו — וגם היא ובני ביתה שיחיו בכלל — תהי' שנה טובה ומתוקה, יתמלאו משאלות לבו של כל אחד לטובה, שיהיו יראי שמים ובמילא יהי' טוב, בגשמיות וברוחניות.

כל אלה שהזכירה במכתבה אזכיר בשעת הכושר על ציון כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ לברכה ולכתיבה וחתימה טובה.

הנני מאחל לה ולכל הנלוים אלי', כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה, ובטח תוכל לבשר בשורות טובות מעצמה ומכל הנלווים אליה

מנחם שניאורסאהן

תשמב
[כרך ג עמוד תנב]

ב״ה, י״ז אלול, ה׳שי״ת

מרת . . . תחי׳

ברכה ושלום!

במענה למכתבה מה 9 בשמיני, בו מתארת מצבה, שכתבה על כך לרבי כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, והוא ענה לה אז . .

עלי׳ לדעת, שהרבי תמיד קיים הבטחותיו בפרט עתה בשנת ההסתלקות, שאז, כפי שרבינו הזקן כותב, יורדות ההגבלות השונות שהיו קודם, לכן עלי׳ להיות בטוחה ותקיפה באמונתה ובבטחונה, שהבטחת הרבי תתקיים, וזו רק שאלה של זמן. מובן מאליו . .

מה שכותבת אודות בתה . . . שתחי׳, הנני זוכר עוד מזמן היותי בפריז, כאשר היא מסרה אז על ידי את בקשתה . . . שלחו לה אז סידור, והנני בטוח, שבהיותה מתחנכת בבית רבקה, היא משתמשת בסידור, כנראה, לעתים קרובות, והוא כנראה כבר קרוע. הוריתי כעת לשלוח לה סידור חדש. השי״ת יעזור, שמה שתתפלל בסידור יהי׳ לרצון לפני אדון כל . .

בכלל הרי עכשיו ימי אלול, ותיכף מגיעים ימי הסליחות, אחר כך ימים הנוראים וימי השמחה של סוכות ושמיני עצרת, יש לדעת שכך הוא גם אצל כל יהודי, הן איש הן אשה: כאשר מבקשים מה׳ שהוא יהי׳ רחום וחנון ונוצר חסד, זה מעורר את הלב ונקודת היהדות שבכל יהודי ואז ה׳ מכפר אם נהגו פעם שלא כדבעי ונותן כתיבה וחתימה טובה, ואז באים הזמנים השמחים, ישנה שנה טובה בגשמיות וברוחניות.

ודאי שומרת על המנהג לתת צדקה בקופת רבינו מאיר בעל הנס לפני הדלקת נרות שבת ויו״ט, שהוא סגולה לבריאות ופרנסה.

כשאהי׳ על ציון כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ אזכיר אותה, בעלה ובתכם לכתיבה וחתימה טובה והנני מאחל לכם שהבטחתו של הרבי תתקיים בהקדם, ותהי׳ לכם כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

בברכת כתיבה וחתימה טובה,

מנחם שניאורסאהן

תשמג

[כרך ג עמוד תנד]

ב״ה, י״ז אלול, ה׳שי״ת

הוו״ח אי״א וכו׳ מר . . . שי׳

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו ופדיון אודות ברכה והצלחה לו ולזוגתו תחי׳ ושני בניכם שיחיו, ובלי־נדר בהיותי על ציון כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ אזכיר את כולכם בבקשה לכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

בטח שמע את הפתגם שהרבי כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ אמר, שברכה היא כגשם, שקודם יש לזרוע בעצמו, ואחר כך ע״י הברכה נעשה מגרעין אחד שזרעו פי כמה וכמה יותר. כך גם כאשר עושים, מצדו, ענין של תורה ומצוות בכלל, וצדקה בפרט, הרי למרות שאדם עושה לפי כוחותיו, המוגבלים, הוא מתברך שה׳ נותן לפי כוחותיו הבלתי מוגבלים, בריאות, פרנסה והצלחה לו ולזוגתו ולילדים שיחיו.

הנני בטוח שיחפש, וגם ימצא, דרכים כיצד לעשות הן עם עצמו והן עם אחרים בצדקה, תורה ומצוות, וזה יהי׳ כלי מתאים לכל מה שהוא ומשפחתו זקוקים.

עוד ברצוני לבקש ממנו למסור לדודו . . . שי׳, שלפי בקשתכם אזכיר גם אותו על ציון כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ ואבקש שיתברך ברפואה בקרוב, וכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

מצו״ב קבלה על נדבתו ללשכת חשאין של מחנה ישראל, שמקרן זו נעזרים אנשים ומוסדות שבשל טעמים מסוימים צריכים להעזר ללא פרסום, והרי צדקה בסוד היא אחד האופנים הנעלים ביותר בצדקה.

בברכת כתיבה וחתימה טובה

מנחם שניאורסאהן

תשנ
[כרך ג עמוד תסד]

ב״ה, ח״י אלול, השי״ת

אל אחינו ואחיותינו, בני ובנות ישראל,
די בכל אתר ואתר,
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

בעומדנו על סף השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, מתעורר כל אחד מאיתנו לעשות חשבון נפש מכל הקורות אותו במשך השנה החולפת.

כל אחד לוקח את ההחלטה, שהשנה החדשה תהיה טובה יותר בכל המובנים, והוא פונה בתפילה לאבינו שבשמיים לתת לו כתיבה וחתימה טובה. שנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

חכמינו זכרונם לברכה אומרים, שעל-ידי נתינת צדקה התפילה מתקבלת ופועלת, שהקב״ה יכין לנו בריאות, פרנסה, ואושר.

כפי שהאדם מורכב מגוף ונשמה, במילא כשמדברים אודות עניות, זהו הן במובן החומרי — הצרכים השייכים לגוף, והן במובן הרוחני — הצרכים השייכים לנשמה. כך גם בצדקה, ישנה צדקה בשביל הגוף. וצדקה בשביל הנשמה. אומרים חכמינו (תדבא״ר פכ״ז) כי תראה ערום וכיסיתו, למה מתכוון הנביא בזה? הוא מתכוון שכאשר אתה רואה אנשים ללא תורה, תלמד עמם קריאת-שמע ותפילה, וקרב אותם לקיים מצוות, ללמוד תורה, וכן הלאה.

בימים אלו של חשבון הנפש, צריך כל אחד, איש או אשה, לתת חשבון, כמה צדקה הוא נתן למען הנצרכים בגשמיות, וכמה צדקה הוא נתן עם הנצרכים ברוחניות. חשבון גם האם זה מתאים למידת יכולתו, רוחנית וגשמית, וכעת ישנו עוד זמן להשלים את שהחסיר.

ובדיוק כפי שאפילו עני יכול ומוכרח לעזור לחברו העני במה שיש לו. כך יכול ומוכרח כל יהודי, אפילו עני ברוחניות, לעזור לחברו העני ברוחניות במה שיש לו במובן הרוחני. לתת השפעה טובה על הסביבה לקרבם לתורה ומצוות.

ואלה שהם עשירים בגשמיות, כמו גם אלה שיש להם אוצרות רוחניים — בעלי תורה, בני הישיבה וכדו׳ — מוכרחים לתת ביד

רחבה מכספם ואוצרותיהם הרוחניים, להציל, לרפא, ולחזק את הנשמה והגוף של אחיהם ואחיותיהם.

הנני מסיים באיחול וברכה, שאבינו שבשמיים, אב הרחמים. יכין לכולנו כתיבה וחתימה טובה, לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות, וישלח לנו את הגאולה האמיתית והשלימה על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו אמן.

המברך ומתברך בכתיבה וחתימה טובה

מנחם מענדל בן חנה שניאורסאהן
חתנא דבי נשיאה כבוד קדושת אדוננו
מורנו ורבנו (מליובאוויטש) זוצקללה״ה
נבג״מ זי״ע הכ״מ

תשסז

[כרך ד עמוד ב]

ב״ה, ערב ראש השנה, ה׳תשי״א

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ״ג אלול:

. . בנוגע לשאלה להיכן למסור את בתו . . . ללמוד? ודאי יש צורך בדרכי שלום להגיע להבנה בנושאי טענותיו כלפי הנהלת הישיבה אבל בתו ודאי אינה אשמה והיא חייבת בכל אופן לקבל חינוך יהודי טהור, כי בתו אינה צריכה לסבול בשל סכסוך שעדיין לא יושב, וחינוך של ילד לא ניתן לשנות מתי שמתחשק.

ערב ראש השנה אינו מתיר את הזמן להאריך בענין כפי הדרוש, אך הנני משער שהשורות הספורות דלעיל הינן מספיקות, והשי״ת יעזור שהוא ואשתו תיי ירוו מבתם רוב נחת יהודי.

הרב מנחם שניאורסאהן

תשע
[כרך ד עמוד ו]

ב״ה, ו׳ תשרי, ה׳תשי״א

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מו״ה יעקב שי׳

שלום וברכה!

שמחתי לקבל ממנו פ״ש נעימה ע״י ידידנו הרה״ג והרה״ח וכו׳ וכו׳ מוהרש״א קזרנובסקי שי׳. הוא גם מסר לי את השתתפותו בסך 100$ שנתן על דעתי, ואשר חילקתי בין המוסדות הק׳ והעבודה שנוסדו ע״י כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ לצדקה ועזר בחשאין. וכמו כל הענינים שחיים וצומחים, גם כל הפעילויות של כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ מתנהלות ומתרחבות ב״ה. יש לקוות שעם ברכתו של הרבי ובעזרת כל ידידי הרבי ופעולותיו, בפרט הידידים שזכו להיות אצלו אישית וליהנות מהשפעתו, יתפתחו כל הענינים של צדקה, חינוך הכשר והרבצת התורה ומצוות ומעשים טובים בכלל, למעלה מעלה.

שמחתי גם לשמוע מהרב קזרנובסקי פ״ש נעים מ . . . שי׳, בפרט בעניני יהדות. הנני מקוה שמלבד שאר עניני תורה ומצוות הוא מתמסר גם בקביעת עתים ללמוד מזמן לזמן את תורתו של כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ וחסידות בכלל, שזה נותן חיות בכל הענינים שכל אחד מאתנו צריך לפעול.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לו ולמשפחתו שיחיו,

מנחם שניאורסאהן

תשעא
[כרך ד עמוד ז]

ב״ה, ו׳ תשרי, ה׳תשי״א

הוו״ח אי״א וכו׳ מו״ה שמעון שי׳

שלום וברכה!

שמחתי לשמוע פ״ש ממנו ע״י ידידנו וו״ח אי״א וכו׳ מו״ה אברהם חיים שי׳ בלק. במיוחד שמחתי לשמוע שעלה בידו לדאוג לכך שנטילת ידים תהי׳ כדבעי. רואים כאן שוב כמה נכונים דברי כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ אשר ״חזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם״ —

שכאשר יהודי רוצה באמת, ה׳ עוזר לו שהרצון יתבצע.

סבורני שזה יתן לו כח ועידוד לנצל גם להבא כל הזדמנות לעשות למען היהדות, אשר כשעושים עם הזולת, זהו כלי לברכה והצלחה בדברים שחסר לו עצמו, כי ה׳ לא נשאר בעל־חוב ומשלם פי כמה בכל המצטרך.

ישמח אותי לשמוע ממנו, מזמן לזמן, בשורות טובות הן בגשמיות והן ברוחניות.

בברכת חתימה וגמר חתימה טובה לו ולכל בני ביתו שיחיו,

מנחם שניאורסאהן

תשעב

[כרך ד עמוד ח]

ב״ה, ו׳ תשרי, ה׳תשי״א

הוו״ח אי״א וכו׳ מו״ה משה זאב שי׳

שלום וברכה!

בטח זוכר את ביקורו אצלי, כאשר סיפר לי אודות העסק שבדעתו להתחיל לאחר יום־כפור. רצוני לנצל כאן את ההזדמנות לאחל לו חתימה וגמר חתימה טובה, שזה כולל גם שהעסק החדש שהוא מתעתד לעשות יהי׳ בהצלחה בגשמיות, ומהי הצלחה בגשמיות, ביאר כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ בפתגם של אדמו״ר הזקן: הקב״ה נותן ליהודים גשמיות ויהודים עושים מגשמיות רוחניות.

מסתמא הוא אומר תהלים, הנני מציע לו, שבשלושת החודשים הבאים יאמר כל יום את פרק ע״א (71) מתהלים, נוסף לשיעור תהלים שאומר בלאו הכי, ואקוה שזה יהי׳ כלי לברכה.

הנני מציע עוד, שיבקש את ידידנו הרה״ח וו״ח אי״א וכו׳ ר״ד שי׳ עדעלמאן לעשות קביעות ללמוד יחד את תורתו של הרבי.

הנני פורש בשלום אחיו שותפיו שי׳. הנני מקוה שיבשר בשורות טובות בכלל ובפרט.

בברכת חתימה וגמר חתימה טובה,

מנחם שניאורסאהן

תשעה
[כרך ד עמוד י]

ב״ה, ז׳ תשרי, ה׳תשי״א

מרת שרה תחי׳ ומרת לאה תחי׳

ברכה ושלום!

קבלתי את מכתבן מ 5 בספטמבר, ולשנה החדשה הנני מאחל להן ולכל הנלווים עליהן חתימה וגמר חתימה טובה בכל המצטרך לכאו״א.

בטח יודעות את הביטוי היהודי שהאשה נקראת ״עקרת הבית״, משום שהיא עיקר הבית, כיון שברצונה והנהגתה תלויים הרצון וההנהגה של בעלה וילדי׳. מכך אנו לומדים שני דברים: ראשית, כמה גדולה האחריות שהקב״ה הטיל על האשה, ושנית, כיון שהקב״ה הטיל כזו אחריות על האשה היהודי׳, הוא בטח נתן לה את הכוחות שתוכל לבצע את שליחותה באופן הטוב ביותר.

המשמעות של ראש השנה היא ה״ראש של השנה״, בדיוק כשם שכאשר הראש רוצה, הדבר יכול להתבצע באמצעות הגוף, כך מתבצעות בפועל בכל ימות השנה ההחלטות הטובות של בני ובנות ישראל בימים אלו, לקרב את עצמנו לרבונו של עולם ע״י תורה ומצוות, שזוהי הסגולה לבריאות ופרנסה והצלחה בכל הענינים.

בברכת חתימה וגמר חתימה טובה להן ולכל הנלווים אליהן שיחיו,

מנחם שניאורסאהן

תשעו
[כרך ד עמוד יא]

ב״ה, ז׳ תשרי, ה׳תשי״א

מרת . . . תחי׳

ברכה ושלום!

מכתבה בו כותבת על עצמה בעלה שי׳ ובתה תחי׳ קבלתי. כותבת שזה כבר משך זמן שבעלה שי׳ לא מצליח בעסקים ומבקשת ברכה.

כעת הרי מגיעה שנה חדשה, במילא יהודים צריכים, להיות בטוחים, שבהיותם בניו של הקב״ה, ומכיון שיש להם אבא רחמני (אב הרחמים) שודאי רוצה לעזור לכל הילדים במה שחסר לכל אחד, בפרט כאשר הילדים פנו אליו בראש השנה ובימים אלה בבקשה לבבית לעזור להם, צריכים להיות בטוחים שהשי״ת קיבל את הבקשות ויתן גם לכם שנה טובה ומתוקה שבעלה שי׳ יתחזק בבריאות והפרנסה תשתפר ויהי׳ לכם רוב נחת מבתכם . . . תחי׳, נחת יהודי.

כותבת, שהיא עדיין זוכרת מה שסבה סיפר לה, הנני בטוח שהיא מספרת אותם לבתה כדי שתתרגל מילדות לצעוד בדרכי היהדות ותגדל להיות בת ישראל בכל הפרטים. ובנוגע לילד אף פעם לא מוקדם מדי להתחיל בחינוך יהודי, וככל שנותנים יותר וככל שמתחילים מוקדם יותר, כך יותר בטוחים שמבלי הבט על הסביבה הילד ישאר ילד יהודי וההורים ירוו רוב נחת, נחת יהודי.

מעניין אותי לדעת באיזה סוג מוסד בתכם מקבלת את חינוכה. בטח היא מבקרת בבית ספר שבו לומדים איתה יהדות. גם מעניין אותי לדעת מהם העסקים שמנהל בעלה, והאם הוא נוטל חלק פעיל בחיי בית הכנסת ובשיעורים של לימוד תורה בבית הכנסת.

הייתי מגיע למסקנא, שערב שבת וערב יום־טוב לפני הדלקת הנרות תפריש לצדקה לקופת רבינו מאיר בעל הנס, שזוהי סגולה לבריאות ופרנסה.

את תרומתה מסרתי ללשכת חשאים, קופת הצדקה שנותנים ממנה עזרה ליחידים ומוסדות בחשאי, שזהו אחד האופנים הנעלים ביותר של צדקה. הקבלה מצורפת.

בברכת חתימה וגמר חתימה טובה,

מנחם שניאורסאהן

תשעז

[כרך ד עמוד יג]

ב״ה, ז׳ תשרי, ה׳תשי״א

שלום וברכה!

. . רצוני לעוררו, שצריך להיות עינו טובה בשל אחרים, ובפרט

ילדים הפרטיים. תקותי, אפוא, שעומד בקשר אתם ומנצל השפעתו עליהם לא רק בענינים של צדקה, אלא גם לקרבם לתורה ומצוות, כל אחד באופן המתאים לו ביותר, ובמילים שיכולות להשפיע הכי טוב. ואם אהבת האב אל הבן מתבטאת בענינים הקשורים בגוף, על אחת כמה וכמה שהיא צריכה להתבטא בענינים הקשורים עם הנשמה, שזה נוגע הן בעולם הזה והן בעולם הבא.

בברכת כתיבה וחתימה טובה,

מנחם שניאורסאהן

תשעח

[כרך ד עמוד יג]

ב״ה, ערב יום הכיפורים, תשי״א
ברוקלין

שלום וברכה!

. . מצורפת קבלה מלשכת חשאים על תרומתו. העבודה של לשכת חשאים שנוסדה והתנהלה אישית ע״י כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ היא לתת סיוע ליחידים ומוסדות במקרים מסויימים שמתן הסיוע צריך להיות שלא בפרסום, שזהו אחד האופנים הנעלים ביותר של צדקה. כמו כל הפעולות של כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ גם זו ממשיכה להתנהל.

תשפ

[כרך ד עמוד יד]

ב״ה,

ענין מיוחד ישנו בקיום מצות סוכה, והיא **הידיעה**, דכיון דכתיב למען ידעו וגו׳ לא קיים המצוה כתיקונה אם לא ידע כוונת מצות הסוכה, שצוונו לישב בסוכה זכר ליציאת מצרים[1].

וכבר נתבאר בכמה מקומות[2] אשר עיקר הדעת אינה הידיעה

---

1) ב״ח לטור או״ח ר״ס תרכ״ה. מג״א שם. והובאו בשו״ע רבינו הזקן. — בב״ח שם כותב שבדוגמת זה הן ג״כ מצות ציצית ותפילין. אבל — בהם נאמר רק זכרון, משא״כ בסוכה שכתבה תורה למען **ידעו**. ובדרז״ל (סוכה, ב, א) עד עשרים אמה אדם **יודע** כו׳.
2) ראה תניא פמ״ב. תו״א ר״פ משפטים. תו״ח שם. ובארוכה בהמשך ר״ה עת״ר

לבד מפי סופרים ומפי ספרים אלא העיקר הוא להעמיד דעתו ולתקוע מחשבתו בחוזק ואומץ הלב והמוח עד שתהא מחשבתו מקושרת בזה בקשר אמיץ וחזק.

והידיעה היא אשר בסוכות הושבתי ואשר הי׳ זה בהוציאי אותם מארץ מצרים[3].

והנה בכל יום ויום בבוקר ובערב חייב אדם לראות את עצמו כאלו הוא עת יציאת מצרים והיא יציאת נפש האלקית ממאסר הגוף כו׳ ע״י עסק התורה והמצות בכלל ובפרט בקבלת מלכות שמים[4].

ובלשון כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ[5]:

״ראשית הדבר הוא היציאה ממיצרים וגבולים, שבכללות העבודה הם דרכי החיים הכלליים שהאדם עושה תוכניות באופן אורחות חייו, עם המיצרים והגבולים שקיימים אצלו לפי מעמדו ומצבו. זאת אומרת לפי איך שהוא רוצה להעמיד עצמו בחייו כו׳.

ראשית דבר מוכרח להיות יציאת מצרים, לצאת מכל ההגבלות, זאת אומרת שאיזו תכנית שלא תהיה אצלו מוכרח להיות אצלו קביעות עתים לתורה בכל יום, ואת התפילה הוא מוכרח להתפלל, לא רק לומר המילים וכו׳

אחרי יציאת מצריים ישנה קריעת ים סוף, כיוון שכאשר האדם מתחיל בדרכי העבודה. מיד נוצרים אצלו הפרעות שונות, שכל אחד מהם יותר חזק ובעוצמה גדולה יותר. כמו אצל בנ״י ביציאתם ממצרים. מצד השונא מול הים, ובעצמם בהיותם במדבר.

קריעת ים סוף היתה מלמעלה, הקב״ה קרע את הים ועשה ממנו דרך בשביל בני ישראל כמו דרכי היבשה, אלא שלפני כן היה מוכרח להיות מי שיקפוץ לים, וכאשר היה את האדם בעל מסירות הנפש שקפץ, אז הפך השי״ת את הים ליבשה.

ואז הושיבם הקב״ה בסוכה ״וכמשל תינוק תיכף שנולד הנה רוחצין אותו מזוהמתו, וכורכין אותו בכריכת בד נקי׳, אשר בזה הנה לבד זאת שנשמר מן הזוהמא שמבחוץ, הנה עוד זאת שמתיישרים

ד״ה ואני נתתי ואילך.

3) כי הוי לי׳ לומר בסוכות הושבתי את בנ״י במדבר, ולמה תלה זה ביצי״מ (ב״י או״ח סתרכ״ה).

4) תניא פמ״ז. תו״א פ׳ וארא ד״ה לכן אמור. ובכ״מ.

5) שיחת שמע״צ תרצ״ג (קונטרס כא).

ומתחזקים אבריו, והגם שהוא רק לפי שעה, אבל זה פועל בחיזוק אבריו גם על כל זמן גידולו והיותו לאיש.

אשר כן הוא בעבודה דכאשר האדם פועל בעצמו היציאה מהמיצרים וגבולים שלו, לצאת מהתכניות שלו, שעושה בארחות חייו שאז הרי הרע של נפש הטבעי עם צרכי החיים הגשמיים והבשריים שלו נעשים עדינים, אז תיכף צריך להיות ויסעו לסוכות.

סוכה היא המקיף, אבל המקיף שפועל בפנימי׳, וכמשל מכריכתו של התינוק הנ״ל שזה נוגע בחיזוק אבריו גם בהיותו לאיש.

וזהו כי בסוכות הושבתי את בנ״י בהוציאי אותם מארץ מצרים״.

וסיוע וכח על זה בכל ימות השנה נמשך מחג הסוכות בכלל וקיום מצות ישיבת סוכה בפרט.

והזכרת נשיאינו ופעולותיהם ותורתם מסייע בזה, וכידוע פתגם כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ: שישנם האושפיזין החסידיים: הבעש״ט, ההי״מ אדמו״ר הזקן, אדמו״ר האמצעי, אדמו״ר הצמח צדק, אדמו״ר מהר״ש נ״ע, אדמו״ר (מהורש״ב) נ״ע.

ואף אנו נאמר: כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ.

מנחם שניאורסאהן

מחרת יום הכפורים ה׳תשי״א. ברוקלין, נ.י.

תשצא

[כרך ד עמוד לא]

ב״ה, ה׳ מרחשון, ה׳תשי״א
ברוקלין

שלום וברכה!

. . כיון שכותב, שהי׳ במקלט לפני סוכות ת״ש יחד עם כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, הייתי מעונין לדעת את כל הפרטים שזוכר מאז: מה כ״ק מו״ח הכ״מ דיבר אז, או עשה, או הורה לאחרים לעשות, וכן הלאה.

תשצב
[כרך ד עמוד לא]

ב״ה, ו׳ מרחשון, ה׳תשי״א

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את המברק שלו שבתו תחי׳ התחילה ללכת לישיבה. תקותי שהוא ואשתו ירוו ממנה רוב נחת יהודי בגשמיות וברוחניות.

בטח שמע את המשל, שילד הוא כמו עץ צעיר. בדיוק כמו ששינוי קטן בעץ צעיר גדל במשך הזמן ומתפשט במדה רבה, כך יש לכל הזדמנות בחינוך ילדים השפעה עצומה בעתיד. לכן בטח ישתדלו. הוא וזוגתו לשפר את חינוך בתם תחי׳ שתגדל בת ישראל טובה ותרוו ממנה נחת יהודי רב.

בברכת כט״ס,

מנחם שניאורסאהן

תשצז
[כרך ד עמוד לה]

ב״ה, י״ב מרחשון, ה׳תשי״א
ברוקלין

לכל המשתתפות באסיפה השנתית של אגודת הנשים של ברונזוויל למען ״בתי הספר בית רבקה״ י״ג מרחשון, ה׳תשי״א

ברכה ושלום!

בשמחה ובעונג נודעתי על אודות פעולותיכן לטובת ״בתי הספר בית רבקה״ בכלל ועל אודות התאספותכן כעת למטרה זו בפרט.

ההכרה, שבתי הספר ״בית רבקה״ נוסדו ע״י כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע הכ״מ, ושבהמשך עבודתכן לטובת המוסד יש לכן שותפות בעבודתו של הרבי הכ״מ, חייבת לתת לכם עידוד וחיזוק להמשיך בעבודת הקודש במרץ הכי גדול, ולמשוך כשותפות גם את הידידות והמכרות שלכן.

וכפי שהרבי הכ״מ אמר פעמים רבות: הקב״ה אינו נשאר בעל חוב, וזכות עבודתכן האמורה תתן לכן ולמשפחותיכן שיחיו בריאות, פרנסה ונחת, נחת יהודי מהילדים שיחיו.

בברכת הצלחה בכל, ובעבודה זו בפרט,

מנחם שניאורסאהן

תשצט

[כרך ד עמוד לו]

ב״ה, ט״ו מרחשון, ה׳תשי״א
ברוקלין

כבוד הנשיא הגבאים והמתפללים דביהכ״נ נוסח האריז״ל, מונטריאול, ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

בעונג נודעתי ע״י הרה״ח וו״ח אי״א וכו׳ מוהר״ר משה חיים שי׳ סאפאטשינסקי ששיעור המשניות שמונהג על ידו בבית הכנסת החשוב שלכם נמשך בהצלחה, וביום הראשון הבא אי״ה תעשו סיום על סדר מועד.

רצוני לשלוח את ברכתי, שימשיך ביתר הצלחה מאשר עד עתה, וכמו כל דבר חי, שילך ויגדל תמיד הן בכמות והן באיכות, היינו, שיגדל מספר הלומדים, ועוד יותר שתגדל החיות בלימוד, כמו גם ההבנה וההסברה.

תורתנו הק׳ שניתנה מהקב״ה ית׳ שהוא אין־סוף, גם היא אין־סוף, והיא שרירה וקיימת באותו תוקף בכל המקומות ובכל הזמנים; בדיוק כפי שהיא היתה תקפה כאשר הקב״ה נתן אותה לישראל ע״י משה רבינו על הר סיני, כך תקפה היא בזמנינו, של ימי הגלות החשוכה ובכל מקום בכדור הארץ.

התורה היא אין־סוף גם בכך שבכל ענין שבתורה יש אין־סוף פירושים המתחלקים לארבעה סוגים: **פ**שט **ר**מז **ד**רוש **ס**וד[1].

* * *

משניות סדר מועד (מסכת חגיגה) מסתיימות בהלכה שמזבח

1) ראה שער הגלגולים הקדמה יז.

הזהב ומזבח הנחושת (אינן מקבליו טומאה) מפני שהן כקרקע, דברי ר״א, וחכ״א מפני שהן מצופין.

הפירוש הפשוט בזה הוא: מזבח הזהב שהי׳ במקדש, כמו גם מזבח הנחושת שהי׳ במקדש, לא היו מקבלין טומאה. מסביר ר׳ אליעזר שהטעם לכך הוא משום שהתורה מדמה אותם לקרקע, וקרקע אינה מקבלת טומאה, חכמים אומרים שהם לא מקבלים טומאה כי הם היו רק מצופים בזהב או בנחושת, במילא הציפוי בטל למה שבפנים, והפנים אינו מקבל טומאה.

הרמז ומוסר השכל שאנו יכולים ללמוד מהמשנה בסוף סדר מועד ולהשתמש בהם לחיי היום יום שלנו:

כל אחד בעירו ובהתאם למצבו, הוא מקדש שהשכינה שורה בו — ושכנתי **בתוכם**. בבית המקדש יש כלים שונים, כך גם בכל יהודי יש ענינים שונים: שכל, רגשות כו׳. בענינים אלו יכול להיות שתתערב פני׳ צדדית, מחשבת חולין, לא קדושה, ואף יתכן שיתערב לא רק דבר חולין אלא אפילו דבר לא נקי, דבר שקשור בעבירה ח״ו, דהיינו היפך הרצון של ה׳ יתברך, היפך מתורה ומצוות.

במילים אחרות: כלי האדם — השכל או המחשבה או כח אחר — נטמא, ויש לחפש דרכים כיצד זה יכול לחזור ולהיטהר ולשוב להיות כלי של המקדש, כי מקדשו של הקב״ה — כל יהודי, איש ואשה — צריך להיות טהור.

בני אדם נחלקים (בגשמיות, או ברוחניות) לעשירים ועניים. על העשיר אומרים שאצלו הכל זהב[2], ועל העני — שהמטבעות שלו הם נחושת[3].

אצל כל יהודי ללא יוצא מן הכלל, איך שלא יהי׳ מצבו בעניניו הפנימיים או החיצוניים וברגשותיו, נקודת היהדות — דאס פינטעלע איד — הרוצה לעשות את רצון ה׳, תמיד שלימה, כפי שהרבי כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע הכ״מ אמר: יהודי אינו רוצה ואינו יכול להיות מנותק מאלוקות. וזה נקרא בשם מזבח. פירושו של מזבח הוא לשחוט (זביחה) ולהביא קרבן להשם ית׳.

אומרת המשנה שהן היהודים שהם מזבח הזהב — היהודים העשירים — והן אלו שהם מזבח הנחושת — היהודים העניים —

---

2) ראה ב״ב כה, ב: מצפון זהב כו׳ להעשיר יצפין.

3) ראה משנה רפ״ד דב״מ דרק ג׳ סוגי מטבעות הן: זהב כסף ונחושת.

כאשר נזכרים שהם מזבח, שהרצון הפנימי, האמיתי, הוא לשחוט את היצר הרע ולעשות את רצון ה׳, אינן מקבלים טומאה. והנימוק לכך הוא, מפני שהן כקרקע, בדיוק כמו קרקע שהכל דורכים עלי׳, כך (כפי שאנו מבקשים ונפשי כעפר לכל תהיה) אין לנו רצון אישי אלא רק הרצון שהשי״ת גילה לנו בתורה הק׳.

דברי ר׳ אליעזר (בן הורקנוס) שנקרא ר׳ אליעזר הגדול, שהיה שקול כנגד כל חכמי ישראל[4], ומבלי הבט על גדולתו, הוא לא תפס מקום בעיני עצמו, עד אשר כדברי הגמרא[5], מעולם לא אמר דבר מה שלא שמע מרבותיו. לכן, הוא ראה מיד בכל יהודי גם את פנימיותו, את נקודת היהדות, ישראל, אורייתא וקוב״ה כולא חד[6], שכל חייו של יהודי הם לקיים תורה ומצוות. והוא לימד את תלמידיו את הדרך שהשכל העצום בא יחד עם ביטול **מוחלט**, כפי שבא לידי ביטוי בשיטה שמעולם לא אמר דבר מה שלא שמע מרבותיו.

וחכמים אומרים — שאר החכמים סברו שדרך זו קשה מדי לכל, לא רבים יכולים ליישם שיטה זו, לכן הם לקחו בחשבון גם את החיצוניות של יהודי: קורה לפעמים שנכשלים ח״ו, ובפרט ״מזבח הזהב״, שלעתים קרובות מתלהבים בעניני זהב, עד שזה מביא אותו לא לעשות, לפי שעה, את רצון ה׳, וגם אצל עניים (מזבח הנחושת), מצד זה שהם משתכרים את כספם בקושי, גם הם עוברים לפעמים על רצון הוי׳ אעפ״כ אומרים החכמים — נקודת היהדות (המזבח) אינו מקבל טומאה, מפני שהן מצופין,

כי הן הזהב אצל העשיר הן הנחושת אצל העני אינם אלא כיסוי מבחוץ, אבל בפנים נקי, ולא יכול לקבל טומאה, והפנימיות הינה כה חזקה, שסוף כל סוף הציפוי בטל לפנימיות. וסוף כל סוף הוא בודאי יעשה תשובה ויגיע לאמת: שהחיים והקיום של יהודי אינם אלא אלוקות, שלזה מגיעים רק על ידי לימוד התורה וקיום המצוות.

ואלו הם גם הכלים לברכות הגשמיות שהקב״ה הבטיח בתורה: אם בחוקתי תלכו ואת מצוותי תשמרו גו׳ ונתנה הארץ יבולה ועץ השדה יתן פריו גו׳.

בברכת הצלחה וכ״ט לכל לומדי השיעור,

---

4) אבות פ״ב, מ״ט.
5) סוכה כז, ב. כח, א.
6) ראה זח״ג עג, א.

מנחם שניאורסאהן

נ.ב.

הענין הנ״ל בעומק יותר ובקיצור נמרץ: יעויין בספר המצות להצמח צדק, מצות בנין מקדש פ״ב, דארבעה כלים ראשים היו במקדש, מנורה ושולחן מזבח הפנימי ומזבח החיצון, והם כנגד חגת״ם, ובזה מובן רישא דמשנה הנ״ל דמנורה ושולחן שייך בהם טומאה, משא״כ מזבח הפנימי ומזבח החיצון שהם בקו האמצעי (ראה ג״כ לקו״ת במדבר ס, א. שם נא, א) שעולה בפנימיות הכתר, הארון (נגנז, כי אין שייך שליטה ח״ו בו) שבקדש הקדשים שבו מונחים הלוחות. ובכל זה צריך טעם על זה כיון שזהו **מידות** שבקו האמצעי, והטעם הוא שהם כקרקע, כאין ואפס דכתר (הוספות לתו״א ריש מג״א). ובכל זה מקרא מפורש וכתוב שדומה לקרקע — רק במזבח החיצון, מל׳ — מזבח אדמה תעשה לי, כי נעוץ סופן בתחילתן ותחילתן בסופן. ועד שאפילו בשבה״כ — ארעא (רק) אתבטלת. ובשני המזבחות גופא — מזבח הפנימי, תפארת ז״א, הוא עשיר לגבי מזבח החיצון, מלכות דלית לה מגרמה כלום.

והטעם שאין צריך טבילה, אותיות הביטול, משום שהם עצמם ביטול דומים לקרקע, או שציפויין בטול לגבי הפנימיות.

ורבי אליעזר הרומז על עצמות ומהות א״ס ב״ה, שנקרא ע״ש אלקי אבי בעזרי (במדבר פי״ט, ז), ונק׳ הגדול, במקום גדולתו כו׳, ראה גם בהחיצוניות — הפנימיות, ואין צורך שהציפוי יהי׳ בטל לגבי הפנימיות, כי גם הציפוי מצד עצמו בטל, אין עוד.

משא״כ לחכמים, והלכה כמותם, כי לא בשמים היא, כ״א הנהגה דסדר השתלשלות, הציפוי מצד עצמו יכול לקבל טומאה, אלא שע״ז שנעשה ציפוי לפנימיות בטל. ואכמ״ל וד״ל.

תתא

[כרך ד עמוד מא]

ב״ה, ט״ו מרחשון, ה׳תשי״א

שלום וברכה!

ע״י ידידינו הרה״ח וו״ח אי״א וכו׳ מוהר״ר יהודה צבי שי׳ פוגלמן שמעתי שאינו בריא ומבקש ברכה,

בטח הוא מטופל ע״י רופא טוב וממלא את הוראותיו, כי ה׳ רוצה שתמיד יהי׳ שליח טבעי, שהרפואה תבוא ע״י דרך טבעית. אך צריך כלי שבאמצעותו יתממש הרצון העליון, והכלי לכך הוא לומר כל יום כמה פרקי תהלים ולתת צדקה כפי יכולתו (לפי האפשרויות) ולהשתתף בשיעור הנלמד בבית כנסת.

הנני מקוה שודאי יעשה את כל הדברים הללו, והשי״ת ישלח רפואה בקרוב שיוכל להמשיך בעבודתו ותהי׳ לו פרנסה בכשרות ובמנוחה.

בברכת רפואה גשמיית ורוחניית,

מנחם שניאורסאהן

תתו

[כרך ד עמוד מח]

ב״ה, כ״ו מרחשון, ה׳תשי״א

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מיום א׳ וירא, בו כותב שנכדתו, הילדה . . . תחי׳ מרגישה לא נוח בכיתה היהודית ובוכה לעתים קרובות, והוא סבור שזאת השפעת הלימודים היהודיים.

בירורתי איזה לימודים ואיזה ספרי־לימוד משתמשים שם, ולפי המידע שקבלתי, אינני מאמין שהבסיס הוא כפי שהוא סבור, אלא כנראה הסיבה היא שאין לה חברה מתאימה וכדומה.

לכן יש להשתדל שמחנכת הכיתה תמצא עבורה חברות מתאימות, אז תרגיש נכדתו מן הסתם יותר טוב, והוא יראה שאין כלל סיבות להיות מודאג מזה.

עליו לדעת, שזה שנכדתו לומדת במוסד שנוסד ע״י כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ ועמד תחת הנהלתו, ועומד גם היום תחת אותה הנהלה, אינו ענין שעלול לגרום עגמת נפש ח״ו, אלא ההיפך, זה מביא בריאות בגשמיות וברוחניות, וע״י הילדים הלומדים במוסדות אלו נכנסת חמימות יהודית חסידית ואור בבתי הוריהם.

אקוה לשמוע ממנו בשורה טובה שנכדתו תחי׳ מרגישה יותר טוב ומתקדמת טוב בלימודים היהודיים שלה.

בברכה ותקוה לשמוע בשו״ט,

מנחם שניאורסאהן

מצו״ב רשימת הדברים משבת פ׳ בראשית, ובטח יקרא אותם בשימת לב הראוי׳, בפרט הסעיפים כ״א וכ״ב.

תתז
[כרך ד עמוד נ]

ב״ה, כ״ז מרחשון, ה׳תשי״א
ברוקלין

ברכה ושלום!

ידידינו הרבנים הנכבדים הרה״ג והרה״ח וו״ח אי״א עוסקים בצרכי ציבור באמונה וכו׳ מוהר״ש שי׳ לויטין ומוהר״א שי׳ סימפסון מסרו לי פ״ש ממנה וממשפחתה שיחיו.

הנני לשלוח את ברכתי שבנה הב׳ . . . שי׳ שהלך לשרת, יחזור הביתה בריא וחזק. עם זאת, רצוני לבקשה למסור לבנה שי׳ שיהי׳ זהיר בהנחת תפילין כל יום (למעט שבת ויום־טוב), שזוהי שמירה להנצל מסכנה. הנני שולח כאן גם שתי חוברות לשלוח לבנה שי׳ עם איחולי הטובים ביותר. היא יכולה גם לתת לו את כתובתנו אם ברצונו להתכתב עם משרדנו ולקבל מזמן לזמן חומר ספרותי מתאים ומועיל לקריאה . .

בברכה,

מנחם שניאורסאהן

תתח
[כרך ד עמוד נ]

ב״ה, כ״ז מרחשון, ה׳תשי״א
ברוקלין

שלום וברכה!

שמחתי לשמוע פ״ש ממנו ע״י ידידינו הרבנים הנכבדים הרה״ג הרה״ח וו״ח אי״א עוסקים בצרכי ציבור באמונה וכו׳ מוהר״ש שי׳

לויטין ומוהר״א שי׳ סימפסון. הם סיפרו כיצד ניכר בביתכם החינוך שקיבלתם מאביכם ע״ה, שהי׳ מחסידי ליובאוויטש הזקנים.

הפ״ש הטובה מאשרת את מה שרואים תמיד בחיים כמה נכון מאמר חז״ל זרוק חוטרא לאוירא על עקרי׳ קאי — כאשר זורקים מקל לאויר הוא חוזר ונופל על שורשו.

המשמעות העמוקה יותר בזה היא: עץ גדל ומתפשט, והן הגזע (העץ עצמו) והן הענפים הולכים ומתרחקים מהשורש, בפרט כאשר מצד כמה סבות **נדמה** שענף נגדע, ח״ו, ונעשה מקל יבש לעצמו ואפשר לחשוב שכבר אין לו קשר עם השורש שלו, אבל באמת יהודי אף פעם לא נפרד מהשורש שלו, והראי׳ שאפילו המקל היבש נופל גם הוא לשורש. צריך רק את האדם המתאים שיזכיר באותיות המתאימות אודות השורש.

שימח אותי שמשפחתו אינה זקוקה לתזכורת מבחוץ, כי אצלו בוערים האור והחמימות החסידיים שירש מהוריו. תקותי שאור וחמימות אלו עוד יתחזקו ויקבלו את הביטוי האמיתי שלהם בעניני תורה ומצוות.

יש פתגם מכ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, שהקב״ה אינו נשאר בעל חוב, הנני מאחל לו שבזכות זה שישתתף בצדקות שונות, ובפרט באלה הקשורות עם המוסדות של כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, ישמח השי״ת לבותיכם בפרט [לזרעא חייא וקיימא] וימלא משאלות לבם לטובה בגשמיות וברוחניות.

המלצתי שזוגתו מרת . . . תחי׳ תתן צדקה בכל ערב שבת ויום טוב לפני הדלקת הנרות, בקופת ר׳ מאיר בעל הנס, והוא עצמו בשעת הנחת תפילין יזכיר לעצמו שהוא קשור עם כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, שזה יהי׳ הצינור שעל ידו תקויים הברכה [לזרעא חייא וקיימא].

בברכה,

מנחם שניאורסאהן

תתי
[כרך ד עמוד נג]

ב״ה, כ״ח מרחשון, ה׳תשי״א
ברוקלין

מרת חנה תחי׳

ברכה ושלום!

שימח אותי לקבל את מכתבה ממוצש״ק פ׳ לך עם התמונות המצורפות של שני ילדי׳ יחיו שתזכה עם בעלה לגדלם לתורה לחופה ולמעשים טובים.

עונג מיוחד גרמה לי כתיבתה שנבחרה כנשיאת הארגון למען טהרת המשפחה, והעבודה הולכת וגדלה.

הרבי כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ אמר פעם, שמלמד טוב הוא זה שמלמד את התלמיד עד שסוף כל סוף הוא יוכל ללמוד בעצמו ולא יזדקק למלמד. כך גם בעבודה בצרכי ציבור: העסקן הציבורי הטוב הוא זה שעבודתו מחדירה חיות שלחברי האגודה עצמם יהי׳ חשק לעבוד, ולא יצטרכו להגיע כל פעם להתעוררות מצד הנשיא של האגודה או פקידים אחרים . .

מנחם שניאורסאהן

תתיז
[כרך ד עמוד סב]

ב״ה, ז׳ כסלו, ה׳תשי״א
ברוקלין

האברך וו״ח אי״א וכו׳ מו״ה . . . שי׳
העלמה הכבודה . . . תחי׳

שלום וברכה!

הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצרכי ציבור באמונה וכו׳ . . . מסר לי אודות מכתבם אליו, בנוגע למה שהם מבקשים הסכמתי וברכתי לשידוך שלהם, וגם אודות מה שהם כותבים לו בנוגע לאופן קביעת חייהם להבא אי״ה.

אצל בני אדם בכלל ואצל יהודים בפרט, כשמשתדכים, זהו דבר

שמבקשים מהקב״ה שזה יצליח, ואם מבקשים מעומק הלב, השי״ת יצליח שזה יהי׳ בנין עדי עד, בנין חזק ונצחי.

כל מלה בביטוי שחכמינו ז״ל משתמשים בו היא מדויקת. גם הביטוי ״בנין״ נכון בכל הפרטים.

כשבונים בנין אחד התנאים העיקריים על־מנת שהבנין יהי׳ חזק, הוא לוודא שהיסוד שעליו הבנין עומד יהי׳ חזק.

ההבדל העיקרי בין היסוד וכל הבנין הוא שבנוגע לכל הבנין מעניקים תשומת לב לא רק לתכונות הפנימיות אלא גם למראה החיצוני. אבל בנוגע ליסוד אין חשיבות לחיצוניות. הדבר העיקרי הוא שהיסוד יהי׳ חזק ואיתן ובנוי מהחומרים הטובים ביותר.

כך גם בשידוך בין צעירים יהודיים נוגע שהחומרים של היסוד יתאימו לדרישות של בית יהודי, ושזה יהי׳ די חזק לעמוד בפני נסיונות שונים.

חומרי הבנין אצל יהודים בכלל הם תורה ומצוות, ונוסף על זה בבתים חסידיים, החמימות הפנימית והאור שתורת החסידות החדירה בתורה ומצוות, ואשר התפשטה ע״י נשיאי חב״ד בכל דור ודור ובפרט בדורנו ע״י נשיאנו כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ.

הכוונה שבפועל ממש יקבלו על עצמם לימוד התורה וקיום המצוות מעשיות בחיי היום יום, ובפרט בענין מידות טובות, מידות חסידיות, שהקו העיקרי בזה הוא אהבת ישראל, כמבואר במקומות רבים בשיחות כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ. כלומר: כשרות, שמירת שבת, טהרת המשפחה, קביעות עתים לתורה, צדקה, אהבת אחים וכן הלאה.

— וכל הענינים האלו, לבצעם כפי שחסידות דורשת מכולנו.

כאשר תקבלו על עצמכם את כל הדברים הללו, הנני שולח לכם את ברכתי שהשידוך [. . .] בשעה טובה ומוצלחת, תבנו בית בישראל על יסודי התורה והמצוות כמבואר בתורת החסידות.

בברכה.

תתכח

[כרך ד עמוד עו]

ב״ה, י״ז כסלו, ה׳תשי״א
ברוקלין

ברכה ושלום!

מכתבה מכ״ז חשון קבלתי בעתו. בגלל העבודה הרבה שיש לי, לא היתה לי האפשרות לענות על מכתבה עד עתה.

שואלת במכתבה, כיוון שיש לה שני ילדים שיהיו בריאים, הרופא מייעץ לה להשתמש בתכנון ילודה, רצונה לדעת דעתי בזה.

בטח יודעת שתכנון ילודה בכלל אינו תואם להשקפת התורה המביטה על ילדים כברכה מהקב״ה, שבה ה׳ מברך את ההורים. התורה אף מחזיקה שאצל יהודי אין ענינים פרטיים, כי כל יהודי הוא חלק מכלל העם היהודי וכל הענינים ה״פרטיים״ של כל יהודי יש השפעה על כל העם היהודי. זה נוגע לתקופה הנוכחית במיוחד, לאחר הגזירות ושמדות ר״ל שעל ידן כל כך הרבה מליוני יהודים נספו על קידוש השם.

למרות זאת, במקרה שזה נוגע לבריאותו של יהודי, איש, אשה או ילד, שבריאותו של יהודי, לפי לשונו של הרמב״ם היא מדרכי עבודת השם יתברך, הרי במקרים **מסויימים** התורה מכירה בצורות **מסויימות** של תכנון משפחה.

אבל קשה לתת הוראה כללית בזה, כי הדבר תלוי במהות הנזק שהלידה עלולה להביא לאם, וכן גם באופן ביצוע התכנון.

לכן הנני מייעץ לה, שלאחר שתשוחח שוב עם הרופא שלה והוא יורה לה על איזה צורה של תכנון הריון כוונתו, תפנה לרב חסידי אורתודוכסי ותשמע חוות דעתו.

השי״ת ינחה אותה בדרך הנכונה שתהי׳ בריאה בשלימות, ויהי׳ לה הרבה נחת מילדיהם יחד עם בעלה הרב שי׳.

בברכה,

מנחם שניאורסאהן

תתלא
[כרך ד עמוד פא]

ב״ה, ח״י כסלו, ה׳תשי״א
ברוקלין

הוו״ח אי״א נו״מ עסקן בצ״צ וכו׳ מו״ה לוי יצחק שי׳

שלום וברכה!

מכתבו וההמחאות המצורפות קבלתי בתודה. בטח כבר קיבל בינתיים את הקבלות ישר מהמזכירות.

כעסקן ותיק בעניני מעמד, בטח מיותר להאריך עבורו אודות הענין של מעמד. אך מכיון שערב י״ט כסלו, רצוני להדגיש כאן את השייכות המיוחדת של ענין המעמד לחודש כסלו בכלל וי״ט כסלו בפרט.

בטח יודע פרטי המאסר והגאולה של רבנו הזקן — י״ט כסלו, ומהמאסר והגאולה של בנו אדמו״ר האמצעי — יו״ד כסלו.

הרביים בכל הדורות, מהבעש״ט (מייסד תורת החסידות הכללית) ואדמו״ר הזקן (מייסד תורת החסידות החב״דית) עד ימינו, למרות שהיו להם נשמות גדולות ביותר והבינו באופן העמוק ביותר את גדלות ויוקר לימוד תורה, נגלה דתורה ונסתר דתורה, ומונחים בעניני אלקות, אעפ״כ הם לא התיחסו לעצמם אלא התמסרו לכל עניני הכלל, ולא רק זאת, אלא גם הלכו עד מסירת נפש כדי לעשות טובה אפילו לאיש פרטי, וחמי הרבי כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ סיפר, שהצמח צדק אמר, שכל מסירות הנפש של סבו (רבינו הגדול) היא כלא (כמו כלום) לגבי מסירות הנפש של ניתוק עצמו מהועמך לא חפצתי (התבוננות עמוקה וגעגועים — כלות הנפש — לאלוקות) והתמסרות לעשיית טובה ליהודי.

באותה שיטה צעדו כל נשיאי חב״ד מאדמו״ר הזקן עד כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ ולפי שיטה זו הפעילות שלהם היתה לא רק באהבת ה׳ ואהבת התורה, אלא גם באהבת ישראל, ללא הבדל אם חסיד אם עולם׳שער, אם למדן או אם איש פשוט, אם מבוגר או ילד.

חלק מהפעולות, בהתאם למה שאפשרו התנאים, נעשה באופן גלוי, וחלק מהפעולות — כמו צדקה לאישים או מוסדות במקרים ידועים שבהם לא הי׳ צריך להיות פרסום, ובפעולות דומות — נעשו

בחשאי ובחלקם הגדול מהקופה הפרטית של נשיאי חב״ד.

כל הפעולות הללו נמשכות גם היום, ואנו מקוים להשי״ת שעם עזרה מהמקושרים, חסידים ותלמידים של כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, תהי׳ האפשרות שהם ימשכו גם הלאה לפי ערך הצרכים שלצערנו נעשים גדולים יותר, ובפרט בענין הצדקה בחשאי שנלקחת בחלקה מקופת המעמד.

בימים שלפני י״ט כסלו וביי״ט כסלו עצמו שהוא, כפי שכ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ אמר, ראש השנה לחסידות ודרכי החסידות, כל הרביים ובפרט בעל השמחה, רבינו הזקן, מעוררים רחמים על כל אלו שמסייעים להמשיך את העבודה בכל הענינים שהוא, בעל השמחה, ייסד, ויורשיו אחריו מממשים בפועל בדור אחר דור.

אסיים בברכה, שפעילותו בענין המעמד תמשיך לו ברכה והצלחה בכל המצטרך לו, ואבקש למסור פ״ש לכל אלו המשתתפים בזה והמסייעים לו בעבודתו.

בברכת חג הגאולה גאולתנו ופדות נפשנו,

מנחם שניאורסאהן

מצו״ב חוברת י״ט כסלו באידיש ובאנגלית, וכן גם מכתבי הכללי אודות י״ט כסלו.

תתלג

[כרך ד עמוד פד]

ב״ה, י״ט כסלו, חג גאולתנו ופדות נפשנו, ה׳תשי״א
ברוקלין

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצרכי ציבור באמונה וכו׳
מו״ה משה זלמן שי׳

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מערב ראש חודש כסלו בו מודיע שבי״ט כסלו צריכה להתקיים החתונה של נכדתו מרת אסתר תחי׳.

נוסף על המברק ששלחתי לו, רצוני להביע שוב את ברכתי בכתב, מזל טוב מזל טוב, שתהי׳ בשעה טובה ומוצלחת בבניו עדי עד ובדור ישרים יבורך, והוא והורי הכלה וכל המשפחה ירוו רוב נחת,

נחת יהודי ונחת חסידי.

כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע הכ״מ אמר פעם בהתוועדות, ששלימותו של אדם מושגת בדור שלישי — אצל הנכדים, וזה מיוסד על הפסוק חוט המשולש לא במהרה ינתק, ומאמר רז״ל שכאשר התורה מחזיקה שלש דורות אזי אפשר לומר לא ימושו מפיך.

למרות שאינני מכיר אישית את נכדתו, יכול אני לשפוט ממכתביו ומהדיווחים שהנני מקבל מאוסטרלי׳ אודות עבודתו ואופי החיים שלו ושל משפחתו שיחיו, יש לקוות שגם במקרה שלו אפשר לומר את הפסוק ומאמר רז״ל הנ״ל, שזה מביא את ההשלמה בו עצמו שב״ה גידל את ילדיו בדרך היהדות, ולא רק את ילדיו, אלא שהחינוך שלהם הי׳ כזה שגם הם חינכו את ילדיהם שי׳ בדרך היהדות.

במיוחד גדל ערכו בזמן הגלות, בפרט בשנים אלו, כאשר החושך כל כך עב, ועוד יותר במדינה שכל כך הרבה שנים היתה רחוקה ממרכזי התורה. בתנאים אלו לבצע מה שיהודי צריך לבצע, זה כרוך במסירות נפש, שישנה בירושה מהורים והורי ההורים.

הנני בטוח, שהוא וילדיו וכל המשפחה שי׳ ימשיכו הלאה בעבודתם לסייע לעשות את אוסטרלי׳ למקום תורה וחסידות, ע״י ישיבות ומוסדות חינוך כשרים בכלל, הן לבנים והן לבנות, ושהעבודה כולה תהי׳ ספוגה באור וחמימות חסידיים.

אסיים בברכה שראש השנה לתורת החסידות ודרכי החסידות יביא לו ולכל המשפחה כתיבה וחתימה טובה בלימוד החסידות ודרכי החסידות, שבדרך ממילא זה יביא לכם גם ברכה והצלחה כפי שהרבי כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ מסיים במכתבו — ״בכל הדרוש לכם בגשם וברוח״.

בברכת מז״ט,

מנחם שניאורסאהן

תתלה

[כרך ד עמוד פז]

ב״ה, י״ט כסלו, חג גאולתנו ופדות נפשנו, ה׳תשי״א
ברוקלין

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מר יצחק שי׳ שפאלטער

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו ושמחתי לקרוא שהכל עבר בשלום ב״ה והוא השתחרר לגמרי.

גם, ועוד יותר, שימח אותי לקרוא במכתבו שמקיים ועושה מה שהצעתי לו. אני כותב ״עוד יותר״ בדבר השני, כי במה שנוגע לשחרור, הרי השי״ת רוצה שליהודי לא יהי׳ שום צער, והשמחה היא שקיבל את הברכה והי׳ ראוי לזה.

אבל הדבר השני הרי הוא דבר התלוי בבחירתו ועל כך השי״ת נתן לכל אחד בחירה חפשית, במילא יש אפשרות שהיצר הרע יתערב ויפריע להוציא את הדבר הטוב לפועל. וכאשר כותב שעושה מה שהצעתי לו, ואשר יש לקוות שזה יתמיד, גרם לי הדבר שמחה מיוחדת.

בטח יודע אודות היום־טוב י״ט כסלו, ובכל אופן הנני מצרף בזה חוברת בנושא זה שהדפסנו באנגלית. ממנה תקבלו סקירה אודות עיקרים אחדים של חסידות ותקותי שיקבע זמן ללמוד בזה. ידידנו המשותף מר אהרן שי׳ כץ בטח יסייע לו בזה.

אסיים בברכה ואיחול שתמיד יוכל לבשר בשורות טובות בנוגע לעצמו ובנוגע לבני ביתו שי׳,

מנחם שניאורסאהן

מצו״ב קבלה על ההמחאה שמסרתי ללשכת חשאים שע״י ״מחנה ישראל״ — הקרן המיוחדת שנוסדה ע״י כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ לצדקה ללא פירסום ליחידים ומוסדות. עבודה זו, אשר כמו כל שאר הפעולות של כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, נמשכת גם הלאה ומתרחבת ב״ה.

תתמא
[כרך ד עמוד צג]

ב״ה, ז׳ דחנוכה, ה׳תשי״א
ברוקלין

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצרכי ציבור וכו׳
הר״מ שי׳ ווקסלר

שלום וברכה!

שימח אותי לשמוע אודות אסיפת המומחים בביתו שתתקיים ביום רביעי הבא בהשתתפות מר בן שי׳ פלט ועוד בעלי בתים חשובים, כדי ליצור בסיס לסיוע ממשי ל״מרכז לעניני חינוך״.

זה כבר עשר שנים שה״מרכז לעניני חינוך״ מנהל את עבודת החינוך המסועפת שלו כאן במדינה וכמעט בכל פינות העולם. העבודה החיונית הזו מתנהלת ללא מבצעי פרסום רועשים, כי יש לה סיוע מאישים אחראים היודעים כיצד לתמוך בעבודה זו. כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע הכ״מ דאג בעצמו לחלק גדול מהתקציב של ה״מרכז לעניני חינוך״.

אך לאחר ההסתלקות של כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ נוצר מצב קריטי המסכן את כל קיומו של המרכז לעניני חינוך. מצד שני, ביודענו את רצון כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, העבודה נמשכת במלוא היקפה. התנאים גם דרשו להרחיב את העבודה בצפון אפריקה, שם יסדנו שורת מוסדות חינוך לילדים ונוער על שמו של המייסד הגדול — ״אהלי יוסף יצחק״.

לא ניתן לתאר את הזכות הגדולה של השתתפות בעבודה הקדושה להאיר לבבות יהודיים ובתים יהודיים באור וחמימות של תורתנו הקדושה ומצוותיי. ויום־טוב החנוכה שאנו חוגגים כעת, בהחלט צריך לתת לנו השראה למעשים בפועל. המצב מאד קריטי, הזמן מאד קצר. אנו מקוים שהאסיפה תביא תוצאות טובות ומשמעותיות בפועל ממש. ואקוה לשמוע ממנו בשורות טובות.

כיון שכ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ מנהל גם הלאה את המוסד בטח ישלח ברכתו לו ולמשפחתו שי׳ וכל אלו המשתתפים עמהם במפעלכם החשוב לטובת ה״מרכז לעניני חינוך״ שהשי״ת יצליחם בכל יוזמותיהם, הפרטיות ולטובת הכלל ובפרט לטובת ה״מרכז

לעניני חינוך״ ויברכם בבריאות ובפרנסה מתוך הרחבה.

בברכת חנוכה,

מנחם שניאורסאהן

תתמו
[כרך ד עמוד צט]

ב״ה, ג׳ טבת, ה׳תשי״א
ברוקלין

ברכה ושלום!

מסרו לי, שהיא סובלת מכאב ראש ר״ל וכו׳, ועל פי הבקשה הזכרתי אותך לטובה ולברכה כשהייתי על ציון כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, ובטח הרבי כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ ברך אותך ברפואה ושיהי׳ לך אריכת ימים ושנים טובות.

החכמים זכרונם לברכה אומרים, בפרשם את מילות התורה ״ורפא ירפא״, שהתורה נתנה אפשרות שרופאים יוכלו לרפא חולים, כי השי״ת רוצה שהעולם יתנהל בדרך הטבע. אבל יש לדעת, שהשי״ת מנהיג את העולם, והוא רוצה שליהודים יהי׳ טוב ונותן להם טובה, ולך בפרט יתן אריכת ימים ושנים טובות, שיהי׳ לך נחת מכל ילדי׳ ונכדי׳ יחיו, נחת יהודי ונחת חסידי.

בברכה,

מנחם שניאורסאהן

תתמט
[כרך ד עמוד קג]

ב״ה, ד׳ טבת, ה׳תשי״א
ברוקלין

הוו״ח אי״א נו״נ מו״מ באמונה וכו׳ מהר״י הכהן שי׳

שלום וברכה!

את שני מכתביו מח״י כסלו וד׳ חנוכה קבלתי והמענה שלי התעכב בגלל הטרדות השונות ובעיקר מפני שבינתיים דברנו טלפונית.

אך בכל אופן רצוני לציין כאן שוב שהזכרתי אותו בי״ט כסלו

ובערב ראש חודש טבת על ציון כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ. לפי מה שדברנו בהיותו כאן, הוא יהי׳ חייל של הרבי כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, או אז הרבי יקח על עצמו את הדאגה לענינים שהוא ובני ביתו שיחיו צריכים בגשמיות וברוחניות, והוא יכין כלים רחבים לקבל אותם במילואם. תקותי שבקרוב יוכל לבשר בשורות טובות שהברכות של כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ התקיימו . .

הנני מצרף כאן את הקונטרס לחנוכה וכן גם את מכתבי הכללי, הגם שהם התאחרו בשל סיבות טכניות, אך הענינים המדוברים שם נוגעים לכל השנה כולה.

המחכה לבשורות טובות, בברכה לו ולכל בני ביתו שי׳,

מנחם שניאורסאהן

תתסו

[כרך ד עמוד קכב]

ב״ה, י״ז טבת, ה׳תשי״א
ברוקלין

כבוד הנשיא והגבאים והמתפללים של בית הכנסת נוסח האר״י אנשי ליובאוויטש דורצ׳סטר, מס.
הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳, ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

ע״י ידידנו הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מוה״ה יהודה ליב שי׳ הלוי הורוויץ, קבלתי את הסיוע מבית הכנסת שלכם שנשלח על דעתי ואשר חלקתי לפי הקבלות שתקבלו מהמזכירות.

מיותר להדגיש את גודל הזכות שיש לכל אחד ע״י השתתפות בעבודתו של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע הכ״מ בתחומים השונים של חינוך והצלה שהוא ניהל. בטח אתם מבינים גם את האחריות הגדולה המוטלת על כל אחד לתמוך ולהרחיב את כל העבודות הללו של כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, שעל ידי זה יוצרים לעצמנו גם את הכלים לקבל את הברכות שהוא ודאי רוצה להשפיע על המקושרים שלו והמסייעים בידו, להתברך הם ובני ביתם שיחיו בכל מילי דמיטב בגשמיות וברוחניות.

בברכת כל טוב,

מנחם שניאורסאהן

תתסז
[כרך ד עמוד קכג]

ב״ה, י״ז טבת, ה׳תשי״א
ברוקלין

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מו״ה אהרן שי׳ הכהן

שלום וברכה!

אחיו ידידנו הוו״ח אי״א נו״נ משאו ומתנו באמונה וכו׳ מו״ה יעקב שי׳ הכהן שלח לנו את ההמחאה שלו על סך $100 ששלח על דעתי, וחילקתי את זה לארבעה חלקים: מעמד, עבודה באפריקה, לשכת חשאים ומרכז לעניני חינוך, ואת הקבלות יקבל עם מכתב זה.

בנוגע למעמד, מרכז לעניני חינוך ולשכת חשאים אחסוך את הכתיבה אליו, כי ודאי יש לו היכרות עם עבודה זו. רצוני להתעכב כאן על התחום החדש של עבודתנו באפריקה, שבודאי ישמח אותו להכירה.

שבועות אחדים לפני הסתלקות כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, בשעה שנזדמן לדבר אודות עבודת מרכז לעניני חינוך ע״י לשכת הפליטים באירופה, אמר לי כ״ק מו״ח אדמו״ר: כיון שבצפון אפריקה נמצא בלי עין הרע קיבוץ גדול של יהודים, עם הרבה ילדים וילדות כן ירבו, וכיון שהעניות שם ל״ע גדולה מאד, לכן נראה לי, שחלקם הגדול אינו יכול לקבל חינוך, למרות שהם כולם יראי־שמים בתכלית — יש להתחיל לעבוד שם. בפרט שהמחי׳ שם היא בזול יחסית ובכסף מועט אפשר לפעול דברים גדולים, במיוחד שכל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא.

על יסוד הוראות כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ התחילו מיד לחקור את המצב בצפון אפריקה. בתחילת הקיץ שלחנו לשם נציג שלנו שיערוך היכרות אישית עם המצב על אתר. באמצע הקיץ נסע לשם נציגנו והתחילה עבודתנו להכשיר את הקרקע, לארגן מוסדות חינוך שיהיו מתאימים לאותה מדינה, וכדומה. הנציג שלנו עדיין נמצא שם ומנהל את העבודה בקביעות.

כמובן העבודה מתעכבת מאד בגלל המחסור בכסף, והלב כואב עוד יותר, כאשר מתבוננים שעם עוד כמה דולרים הי׳ אפשר לפעול הרבה יותר. למשל, החינוך של ילד אחד במשך חודש עולה בערך

שמונה עד תשע דולר בישיבה, דולר עד דולר וחצי בתלמוד תורה. בזה נכללות הוצאות של מלמד, שכר דירה, וארוחות פעם אחת או שתיים ביום.

אך מבלי הבט על המחסור בכסף, ומתוך זכירת ההוראות של כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, לווינו הלוואות שונות, וכידוע, כבר יש לנו שם בית מדרש למורים (להכין מלמדים, מילידי המקום, כדי שלילדים לא יהיו קשיים עם השפה); ישיבה גדולה; ישיבה קטנה; תלמוד תורה לבנים; תלמוד תורה לבנות; שיעורי ערב לבעלי־מלאכה ועובדים שעסוקים ביום. וכן מנהלים שם מגעים על פתיחת רשת תלמודי־תורה ב־20 עד־30 ערים.

כל המוסדות שיסדנו שם, ושעוד נייסד בעזר השי״ת נושאים את השם הכללי ״**אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש**״, ורואים על כל צעד ושעל איך העבודה מצליחה ב״ה ואיך הרבי כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ מנהל זאת גם עתה. בטח כולנו נהנה מהזכות הגדולה של השתתפות בעבודה ונמלא את חובתנו בעזר השי״ת.

הנני מקוה, שהכל אצלו כשורה. אבקש למסור פ״ש למר יצחק שי׳ שפלטר (עניתי לו על מכתבו לפני זמן מה), וכן לקצב שלכם מר ריבקין שי׳.

הנני מקוה לשמוע ממנו בשורות טובות.

בברכה,

מנחם שניאורסאהן

מצו״ב הקונטרס שיצא לאור לא מכבר לט׳ טבת, היום שבו הסתיימו י״א חודשים מההסתלקות, וכן מכתב השייך לקונטרס.

תתעט

[כרך ד עמוד קלו]

ב״ה, כ״ה טבת, ה׳תשי״א
ברוקלין

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מו״ה יצחק שי׳ הכהן

שלום וברכה!

ע״י אחיו הוו״ח אי״א נו״נ מומ״ב וכו׳ מו״ה יעקב שי׳ הכהן

התקבלה ההמחאה שלו לצדקה על דעתי, ומצורפת הקבלה.

כפי ששמעתי מאחיו שי׳ פתח לפני זמן קצר חנות בגדים במיאמי. רצוני לאחל לו הצלחה ביזמתו החדשה, שזה יהי׳ מקור לפרנסה בהרחבה בגשמיות וברוחניות.

נדבתו הופנתה לעבודה שאנו מנהלים בעזהשי״ת באפריקה, שם יסדנו ב״ה שורה של מוסדות חינוך — בית מדרש למורים, ישיבה, ישיבה קטנה, תלמוד תורה לבנים, תלמוד תורה לבנות וכו׳ — כולם על שמו של כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ — ״**אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש**״. העבודה מתפתחת ומתרחבת ב״ה מיום ליום, ואפשר לראות ב״ה את ההצלחה היתירה מכך שידו של הרבי מנהלת אותם. ובטח כל המשתתפים בעבודת הקודש יתברכו על ידי כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ בהצלחה טובה בגשמיות וברוחניות.

אקוה לשמוע ממנו בשורות טובות מזמן לזמן.

בברכה,

מנחם שניאורסאהן

תתפח
[כרך ד עמוד קמו]

ב״ה, ערב שבת קדש, ה׳ שבט, ה׳תשי״א
ברוקלין

לועידה השנתית השביעית של
ועד מגיני ומרחיבי החינוך הכשר,
תחת הנהלת ״מרכז לעניני חינוך״

שלום וברכה!

ההשגחה העליונה זיכתה אתכם להשתתף בעבודה הגדולה והחשובה של ה**ועד** בתחום החינוך, ובפרט ב״שעה ללימוד הדת״, שבכך — במילותיו של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקלה״ה נבג״מ זי״ע הכ״מ — הסרתם ואתם מסירים מאלפי ילדים יהודיים כתם החרפה של בורות מוחלטת בעניני יהדות, וילדים למאות, בנים ובנות, כן ירבו, הודות להשפעתכם הטובה התחילו לקבל חינוך כשר.

העבודה שאתם עושים בתחום זה, היא הצדקה הרוחנית

הגדולה ביותר לעניים בדעת, וענין של הצלת נפשות ממש. בעד מצוה כזו, בפרט שהיא לא יכולה להעשות ע״י אחרים, כל הקרבה עצמית אינה גדולה מדי.

הנני מקוה, שתתאמצו ככל האפשרי להגדיל ולהרחיב את עבודתכם, להגדיל את מספר הילדים והמקומות של ״שעות ללמוד הדת״ במסגרת התוכנית שלכם, כדי להסיג את מהלך ההתרחקות של ילדים יהודים, בחזרה למקורם בתורה ויהדות.

רצוני גם לקוות שחוגים הכי רחבים של יהודים בעלי הכרה, אנשים ונשים, שמכירים ב**חובה** וב**זכות** שלהם לתמוך בעבודתכם בכל היכולת.

בזכות של הצלת נפשות של ילדי ישראל תתברכו אתם והמסייעים והתומכים שלכם מהשי״ת בעבודתכם ובענינים הפרטיים שלכם בכל המצטרך לכם, כברכת הרבי, כ״ק מו״ח אדמו״ר הכ״מ, בגשמיות וברוחניות.

בברכת הצלחה רבה,

מ. שניאורסאהן

תתצה

[כרך ד עמוד קנג]

ב״ה, ט״ו שבט, ה׳תשי״א
ברוקלין

הוו״ח אי״א נו״מ עסקן רב פעלים בעל מדות וכו׳
מו״ה אברהם דובער שי׳

שלום וברכה!

קבלתי את המברק שלו, והנני מודה לו על האיחולים הטובים שמביע בו.

נעם לי במיוחד ביטוי תקותו, שמה שכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע ועכ״י יסד יצליח גם הלאה.

מובן מאליו, שכדי שהעבודה הזו תוכל להתקדם בהצלחה, צריך את סיועם של אלו שהם בעלי השפעה על חוגים יהודיים רחבים, בפרט אלו מאנ״ש שהיתה להם הזכות להיות קרובים לעבודה הזו,

ואשר להם הראה כ״ק מו״ח אדמו״ר זצ״ל את הדרך כיצד למלא את חובות ושליחות נשמתם.

לכן תקותי, שגם הלאה ישתתף בעבודה במלוא הסיוע, במעשים בפועל, כדי שכל אחד מאתנו וכולנו יחד נוכל להמשיך את העבודה של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצ״ל בהחזקת היהדות והפצת התורה בכלל, ותורת החסידות בפרט.

בברכה לו ולכל ב״ב שיחיו בטוב הגשמי והרוחני,

מנחם שניאורסאהן

תתצח

[כרך ד עמוד קנו]

ב״ה, כ״ב שבט, ה׳תשי״א
ברוקלין

הוו״ח אי״א עסקן בצרכי ציבור וכו׳ מו״ה מ. טורן שי׳

שלום וברכה!

בהמשך לכתבו אודות מצב החינוך בפרנוולד וההתכתבות הקודמת שלי בנושא זה, רצוני לשתף אותו בידיעה שכעת קבלתי דו״ח מהג׳וינט בפריז, אודות החקירה שהם עשו בשאלה זו.

לפי דו״ח זה, הנהיגו שורת הטבות במצב: הסכימו שרק מורים בעלי יחס חיובי לענינים דתיים ילמדו תנ״ך; שבעת שעות הדת ותנ״ך הילדים ישבו בכיסוי ראש; שהילדים והילדות יהיו נפרדים.

בנוסף לכך הדו״ח מספר, שתקציב מיוחד נקבע עבור הרבנות בפרנוולד להחזקת מקוה ועבור ההשגחה על כשרות בבתי החולים. למורים דתיים יש כרטיס מזון מוגדל מ־5 אשתקד ל־12 בשנה זו, ואשר הג׳וינט סידר שגם המורים הדתיים יקבלו את מעמדם מ׳אירו׳, ושהנחיצות בצרכי הרבנים והדת במחנה, מסופקים במדה רבה יותר מאשר בעבר.

לדעת הדו״ח, כשלוקחים בחשבון את הנ״ל, התלונות אינן נחשבות כל כך כקריטיות עבור התוכנית כמו בעיקר כגורם של קבוצה ליצור תוכנית משלה.

מעניין אותי לדעת מה המצב כעת ועד כמה השיפורים האמורים

נשמרים, וכו׳.

בברכה ופ״ש כל החבורה תי׳,

מנחם שניאורסאהן

תתקז

[כרך ד עמוד קסה]

ב״ה, ב׳ אדר ראשון, ה׳תשי״א
ברוקלין

שלום וברכה!

. . בטח זוכר, ורצוני להדגיש כאן שגם יקיים, את מה שכ״ק מו״ח אדמו״ר אמר לו וחזר ואמר, שצריך להיות תמיד בשמחה.

בטח זוכר גם את שיחתנו, שהעולם אינו הפקר ח״ו, אלא כשם שהקב״ה ברא אותו, כך הוא מנהיג אותו גם כעת, בכל עת ובכל שעה; שום דבר לא נעשה ללא השגחה פרטית. זוהי אמונה פשוטה של כל בני ישראל, מאמינים בני מאמינים.

כולם גם מאמינים שהקב״ה הוא תכלית הטוב, לכן בטוח, שכל מה שהוא עושה הוא לטובה.

כשזוכרים זאת, ומזמן לזמן מתבוננים בזה, יותר קל להבין הרבה התרחשויות בחיים, והדבר העיקרי הוא, שזה נותן את הבטחון האמיתי בחיי היום יום, כפי שדוד המלך אמר: ה׳ רועי — במילא — לא אחסר . . כי אתה עמדי.

אשמח אם ימצא זמן פנוי לכתוב לי כמה מילים אודות בריאותו. הנני מאחל לו החלמה טובה, ומקוה שיוכל לבשר בשורות טובות בזה.

בברכת כל טוב,

מנחם שניאורסאהן

תתקח
[כרך ד עמוד קסו]

ב״ה, ב׳ אדר ראשון, ה׳תשי״א
ברוקלין

שלום וברכה!

קבלתי כמה פ״ש שונות מדודו . . . ע״י המשולחים שלנו מזמן לזמן בהיותו בשווייץ, וע״י קרוביהם כאן.

היתה לי גם הזדמנות להכיר באופן אישית את . . . ולראות עד כמה אופי כמו שלו זקוק לידידות ותשומת לב ידידותית.

בטח למותר לעורר את תשומת לבו לזה, או להדגיש את גודל הענין הן מנקודת מבט של אנושיות והן מנקודת מבט של התורה, אבל ארשה לעצמי להדגיש את גודל המצוה שתהי׳ לו ולזוגתו תי׳ ע״י שיתנו לדודו . . . יותר מאשר תשומת לב וידידות רגילים.

על פי פתגם של כ״ק מו״ח אדמו״ר שהקב״ה אף פעם אינו נשאר בעל חוב, בטוחני, שהקב״ה ישלם לכם ע״י הצלחה רבה וחיים מאושרים ורוב נחת מבנכם שי׳.

בברכת ברכה והצלחה לו ולבני ביתו שי׳,

מנחם שניאורסאהן

תתקיג
[כרך ד עמוד קסט]

ב״ה, ה׳ אדר א׳, תשי״א
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו, בו מבקש ברכה עבור בנו . . . שי׳ הנמצא בצבא:

ברצוני לבקש ממנו לכתוב ולהזהיר את בנו אודות שמירה רבה להניח תפילין כל יום, ולשלוח לו את ה׳מסר׳ מכ״ק מו״ח אדמו״ר המצו״ב, — יכתוב לי גם את שם אמו —, והשם יתברך ישמור את בנו שי׳ שהוא יחזור הביתה בריא.

מעניין אותי גם לדעת, האם יש שיעורים ברבים בבית הכנסת שלו, האם יש מנין בכל יום, והאם אומרים תהלים לאחר התפילה כל יום בבוקר.

מצו״ב קבלות על הסכום ששלח. ״לשכת חשאין״ היא הקופה שהתיסדה ע״י כ״ק מו״ח אדמו״ר, ואשר ממנה עוזרים לאנשים המתביישים לקחת צדקה בגלוי.

העבודה בצפון אפריקה, התחילה על פי ההוראות של כ״ק מו״ח אדמו״ר שנתן לנו לפני הסתלקותו, וכבר יש שם ישיבה גדולה, ישיבה קטנה, בית מדרש למורים, תלמודי תורה לבנים, בתי ספר לבנות, שיעורי ערב וכו׳.

העבודה כעת החלה וצריכים סכומים גדולים עבור המשכה, והשי״ת יעזור בהצלחה.

בברכה ופ״ש המתפללים יחיו.

תתקטז

[כרך ד עמוד קעב]

ב״ה, ז׳ אדר א׳, תשי״א
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מב׳ פ׳ משפטים ופ״נ.

צריך להיות חזק בבטחון בהשי״ת, המנהיג את כל העולם ללא הבדל, שישמור ויגן עליו, וסוף סוף יביא להסתדרות טובה בגשמיות וברוחניות.

צריכים גם שיהיו כלים טובים כדי לקבל את כל הברכות, וזהו תורה ומצוות, ובפרט: לומר תהלים כל יום כפי שהתהלים נחלק לימי החודש, ללמוד כל יום פרשה חומש מפרשת השבוע עם רש״י (ביום ראשון עד שני, ביום שני עד שלישי וכו׳) ואת שיעור התניא כפי שנחלק ע״י כ״ק מו״ח אדמו״ר לימי השנה.

מדוע אינו מזכיר דבר אודות שידוך?

השי״ת יעזור לו לבשר בקרוב בשורות טובות.

בברכה.

תתקיט

[כרך ד עמוד קעה]

ב״ה, ט׳ אדר ראשון, ה׳תשי״א
ברוקלין

הוו״ח אי״א נו״מ וכו׳ מו״ה חיים שי׳

שלום וברכה!

את שני מכתביו עם ההמחאות המצורפות, מקדמה עבור הדפסת ספר של כ״ק מו״ח אדמו״ר וכן עבור מעמד, קבלתי בעתו. מצו״ב הקבלות ברוב תודה.

לפי בקשתו, הזכרתי אותו ואת זוגתו שתי׳ להמצטרך להם על ציון כ״ק מו״ח אדמו״ר. ובטח כבר עורר וגם הלאה יעורר רחמים למעלה, עבור שניכם לבריאות הנכונה ולמנוחת הנפש והגוף, וגם שתהיו יותר שמחים. ובפרט כעת, שקיבל ולקח על עצמו את הזכות של הדפסת ספר ממאמריו או שיחותיו, ועי״ז להאיר בכמה וכמה בתים יהודיים בכל קצוי תבל, בטח הרויח שזה ימשיך אור וחמימות אצל עצמו, צריך רק לפתוח את הדלתות והחלונות כדי שזה יכנס פנימה, וזהו ע״י תהלים, תורה (חומש עם רש״י, תניא, שיעור במאמרים או שיחות של הרבי, וכיו״ב) שזה פותח את הלב ואת הראש.

על שאלתו מתי לשלוח את שאר הכסף — אינני רוצה להקשות עליו. אבל ככל שהכסף יהי׳ כאן יותר מוקדם, כך יקדימו המסדר, המדפיס וכו׳ לעשות את עבודתם.

אקוה שבמכתב הבא יכתוב גם על שיפור במצב רוחו, ומבריאות שניהם.

בברכה, המחכה לבשורות טובות.

תתקכ
[כרך ד עמוד קעו]

ב״ה, פורים קטן, ה׳תשי״א
ברוקלין.

אל אחינו בני ובנות ישראל,
ולאלו אשר בניו־יורק רבתי בפרט,
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

חוגים יהודיים מסויימים, היכן שתורה ומצוות הם לצערנו, לעת עתה, במצב מוזנח, חשופים לסכנה של תעמולה גדולה מצד מסיונרים, שמטרתם, באופן גלוי או מוסתר, להביאם לשמד ר״ל. הם מכוונים את מעשיהם במיוחד כלפי ילדים, שחינוכם היהודי הוזנח.

אם תמיד הי׳, שכל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא, הרי על אחת כמה וכמה כעת, כאשר בבת אחת לקחו מאתנו מליונים מאחינו ואחיותינו הקדושים והטהורים שנהרגו על קידוש השם, הרי כל נפש היא עולם מלא, ומוכרחים להפנות את הכוחות הגדולים ביותר כדי לשמור על הקשר שלו עם שמו יתברך.

גדולה היא האחריות בנוגע לילדים בפרט, שבעתיד עליהם לבנות בית בישראל, שכל השפעה רעה עליהם, ומכל שכן השפעה של כפירה ר״ל, נוגעת לדורותיהם ולדורות דורותיהם.

משום כך שמחתי מאד לשמוע על התעוררות גדולה יותר שהתחילה בחוגים היהודיים האחראים לנקוט אמצעים **מעשיים** להאבק בהשפעות המדרדרות, ולשמור נשמות יהודיות מלהנתק ח״ו מהמקור היהודי.

הנני שמח במיוחד לסייע לעבודת הצלת נפשות של ״**ועד מגיני ומרחיבי החינוך הכשר**״, אשר נוסד ע״י כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, תחת השגחת ה״מרכז לעניני חינוך״, שעיבד תוכניות גדולות בתחום זה ומתקדם להגשמתן.

זו ודאי חובתו של כל יהודי, איש או אשה, לסייע בעבודה חשובה ודחופה זו לפי מיטב אפשרויותיהם, וזכות המצוה הזו של הצלת נפשות ודאי תעמוד להם להתברך בכל טוב.

בברכה,

מ. שניאורסאהן

תתקל

[כרך ד עמוד קצ]

ב״ה, כ״ז אד״ר, ה׳תשי״א
ברוקלין

הוו״ח אי״א נו״נ משאו ומתנו באמונה וכו׳
מו״ה יעקב שי׳ הכהן

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ״ג אדר ראשון . .

בנוגע למצב בבית הכנסת, שכותב שהמצב הגשמי קריטי ולכן לא שילמו את משכורתו של הרב שליט״א חודשיים וכו׳, גם מר לוויטנסקי שי׳ דיבר אתי על כך טלפונית במוצאי שבת. בטח יודע מזה. גם לו אמרתי את דעתי, שעד כמה שאני יודע את יחסו של כ״ק מו״ח אדמו״ר לבית הכנסת שלכם ולרב שלכם שליט״א, נראה לי, שבמקרה זה הי׳ כ״ק מו״ח אדמו״ר אומר, שבינתיים בעלי־בתים יוציאו את הכסף, ובהזדמנות הראשונה יש לעשות נסיעה, או מגבית או דבר דומה, להשיג את הכסף כדי לכסות את הגרעון וגם קרן מיוחדת למטרה זו שלא יצטרכו להזדקק להלוואות.

מפליא אותי מאד שאינו כותב דבר אודות העסק של מר יוסף שי׳ רבינסון. תקותי שימלא זאת בהזדמנות הבאה.

אסיים בדברים מההתוועדות השבת האחרונה פי׳ ויקהל — בקיצור.

בתורה בכלל, ובתורה שבכתב בפרט, כל מילה ואפילו כל אות מחושבת. לכן אנו מוצאים שהלכות רבות נלמדות ממילים בודדות או אפילו אותיות בודדות. אעפ״כ אנו מוצאים, שבפרשיות ויקהל פקודי יש חזרה על כל אריכות התיאור של כלי המשכן ולבושי כהונה, שכבר תוארו פעם אחת בפרטי פרטיות בפרשיות תרומה ותצוה.

לכאורה הרי הי׳ אפשר לכתוב בקיצור, שבני ישראל עשו את כלי המקדש ובגדי כהונה כאשר ציוה ה׳ את משה, וכך הי׳ אפשר לחסוך עשרות פסוקים בתורה.

התירוץ על כך הוא על דרך התירוץ שניתן על קושי׳ דומה: מדוע חוזרים על קרבנות הנשיאים בפרשת נשא שתים עשרה פעמים. התירוץ על כך הוא, שהקורבנות הנשיאים כל נשיא פעל דברים

אחרים, כפי שזה מרומז במדרש פ׳ נשא (תורה אור, סוף פ׳ בראשית, עמוד 15, טור 2; לקוטי תורה פ׳ ברכה, דף צ״ח, טור 3).

על דרך זה אפשר ליישב את הקושי׳ בנוגע לפרשיות ויקהל פקודי:

כאשר כלי המשכן ולבושי הכהונה נכתבו לראשונה (תרומה, תצוה) הי׳ זה: א) מהקב״ה בעצמו, ב) למשה רבינו, שלא קם כמוהו, ג) כשמשה רבינו הי׳ בהר סיני, כשעמד במדריגה גבוהה שלא בערך מכפי שהי׳ בהיותו למטה, שהרי שם לחם לא אכל ומים לא שתה. מה שאין כן כלי המקדש ולבושי כהונה כפי שהם כתובים בויקהל־פקודי הם כפי שהם נעשו: א) ע״י בני ישראל, ב) כאן למטה, ג) מזהב וכסף ונחשת וכו׳ גשמיים. אעפ״כ, מבלי הבט על ההבדל הגדול בין הבכח והבפועל, מתי התבצעה תכלית הרצון של הקב״ה ומתי התקיימה הבטחתו ושכנתי בתוכם — דוקא במשכן הגשמי של ויקהל פקודי ולא במשכן הרוחני של ה״הראת בהר״.

המוסר השכל עבורנו הוא, שלא ניפול ברוחנו, כשנחשוב, איך נגיע לעשיית דבר של רצון העליון ולכוין את הכוונה העליונה, כאשר כל אחד מאתנו יודע באיזה מעמד ומצב הוא עומד, ובכללות אנו נמצאים בחושך כפול ומכופל של הגלות המר. אבל, אף על פי כן הקב״ה מבטיח, שאם רק הוא נדיב לב, היינו, שעושים דבר בחמימות ולבביות יהודית וחסידית, אזי ישנו הושכנתי בתוכם, **והקב״ה** עוזר למלא ולכוין לכוונה העליונה.

. . מצו״ב קבלה.

בנוגע לשאלת בית הכנסת, כתבתי באותו תוכן גם למר לויטנסקי שי׳.

תתקלא

[כרך ד עמוד קצב]

ב״ה, כ״ח אד״ר, ה׳תשי״א
ברוקלין

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מו״ה חיים שי׳

שלום וברכה!

משמח אותי לראות, שהוא מאלו שהם אומר ועושה, וכבר סילק

עד עתה אלף דולר על חשבון ההדפסה.

מחר, ערב ראש חודש, כשאהי״ אי״ה על הציון של כ״ק מו״ח אדמו״ר אזכיר אותו וזוגתו תחי׳ לטוב.

מיותר לחזור שוב אודות גדלות המצוה שלקח על עצמו לסייע להפיץ את אור תורת החסידות, שזה יהי׳ ודאי צינור להכניס בביתו אורה וטובה, והעיקר שהכל יהי׳ בשמחה וטוב לבב, ושיראו הכל בעין טובה. כפי שכ״ק מו״ח אדמו״ר סיפר, שכאשר הי׳ ילד קטן שאל פעם את אביו, מדוע הקב״ה נתן לאדם פה אחד ואף אחד, אבל שתי עיניים. אביו ענה לו אז, שזהו בכדי שבעין הימנית יראו את המעלות של הזולת ובעין השמאלית יראו את החסרונות האישיים.

הנני מצרף כאן קטע מדבריי בהתוועדות שבת זו.

בברכה.

תתקמב
[כרך ד עמוד רו]

ב״ה, ז׳ אד״ש, תשי״א
ברוקלין

שלום וברכה!

מידידנו הרה״ח הוו״ח אי״א נו״מ וכו׳ מוה״ר חנוך הנדיל שי׳ הבלין, נודעתי שהי׳ — ל״ע — לא בריא כמה שבועות, ושינתו אינה סדירה.

כשאהי׳ אי״ה על הציון של כ״ק מו״ח אדמו״ר אזכיר אותו ואת אשתו תי׳ להמצטרך להם, ובטח יעורר עליהם רחמים להשפיע להם אריכות ימים ושנים טובות.

לדעתי, הי׳ צריך הם לבדוק את המזוזות בביתם, ולפני השינה ללמוד לפחות כמה שורות בשיחות כ״ק מו״ח אדמו״ר, ולצייר את פניו הקדושים לפי מיטב זכרונו, ובעזה״י תקותי שיבשר לי בשורה ששינתו הוטבה.

בברכה לאריכות ימים ושנים טובות שיוסיף בהם אומץ בתורה מצוות ומעשים טובים.

תתקמה
[כרך ד עמוד רט]

ב״ה, י״א אדר שני, ה׳תישׁ״א
ברוקלין

הוו״ח אי״א נו״נ משאו ומתנו באמונה עוסק בצרכי ציבור וכו׳ מהור״י הכהן שי׳

שלום וברכה!

קבלתי מכתביו מערב ראש חודש אדר ב׳ ומיום ו׳ אדר ב׳ ומפני רוב הטרדות לא היתה לי עד עתה אפשרות לענות. בטח לא יתרעם . . .

הנני מאשר קבלת הצדקה לדעתי ששלח, אשר חילקתי לשני חלקים: חצי להת[ח]ייבות להדפיס את הפסקי דינים, וחצי לעבודתנו ב׳שותפות׳ מעבר לים. בנוגע לקבלות, כל זמן שאינו כותב לשלוח, אין שולחים.

בנוגע לענינים של ידידנו הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מו״ה יוסף שי׳ רבינסון, פלא גדול אצלי שעד עתה לא קבל את ההלואה. אקוה להיות בערב פורים על ציון כ״ק מו״ח אדמו״ר וכיון שההמחאות עדיין נמצאות בידו, אולי יחזיק אותם עד אחרי פורים.

מצו״ב קבלה עבור הנדבה של $35 לעילוי נשמתו של אפרים ע״ה גאלוב. אולי יכול להודיע את שם אמו של הנפטר.

יישר כח לבבי על הבשורה טובה אודות מר . . . שי׳. מפליא אותי שהוא לא כתב לי כפי שהבטיח לכתוב את הבשורות הטובות. הוא מסר לכם אודות תוכן שיחתנו, כאשר התנדב לתת $3000 להדפסת ספרי כ״ק מו״ח אדמו״ר, ועניתי לו על כך שעליו לפעול שהבן יתחיל להניח תפילין יום יום, ורק לאחר שחזר שוב אודות הכסף, אמרתי לו שאין צורך בשלושה, שיהי׳ שניים וחצי וזה ילך להדפסת הספרים כנ״ל. אקוה שיקיים את שתי ההבטחות, הן בנוגע לתפילין, הן בנוגע להתחייבות להדפסה, ונוכל לבשר אחד לשני בשורות טובות תמיד כל הימים.

כיון שאינני יודע את כתובתו של מר . . . שי׳, רצוני להטריח אתכם למסור את המכתב המצורף והקבלה, ותודה מראש על הטרחה.

בברכת שמחת פורים וכ״ט.

תתקמו

[כרך ד עמוד ריא]

ב״ה, י״א אדר שני, ה׳תישׁ״א
ברוקלין

שלום וברכה!

שמחתי לקבל פרישת שלום טובה ממנו ע״י ידידנו הוו״ח אי״א נו״נ מו״מ באמונה עוסק בצרכי ציבור משכיל על דבר טוב וכו׳ וכו׳ מו״ה יעקב הכהן שי׳ כ״ץ, כמו גם את ההמחאה כהתחלה להתחייבותו להדפיס ספר מכתבי כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע.

הנני מקוה שודאי זוכר היטב את שיחתנו כשהי׳ כאן, ושבנו שי׳ מניח תפילין יום יום, כפי שדברתי אתו, וימשיך בזה, דבר שיביא ברכה והצלחה לו ולכם בכל הענינים.

כיון שפורים מתקרב, שהוא קשור עם שמחה אצל יהודים, רצוני לסיים ברעיון שחמי הרבי כ״ק מו״ח אדמו״ר הסביר בשיחת פורים תש״א, כשהתחילו הגזירות של אותה תקופה:

ענינו של פורים הוא שמבלי הבט על הגזירה שהמן הרשע רצה לבצע נגד יהודים מפני שהם יהודים, היהודים החזיקו ביהדותם ביתר תוקף והיו גאים בכך. לכן בטלה הגזירה ונהי׳ ונהפוך הוא, מיגון לשמחה. כך בכל הזמנים, כשאנו היהודים נהי׳ גאים בכך שאנו יהודים ונהי׳ תקיפים ביהדות, מבלי הבט על ההפרעות שזה גורם, נשתחרר מכל ה׳המן׳ים, הן ה׳המן׳ים בגשמיות והן ה׳המן׳ים ברוחניות, ותהי׳ ליהודים אורה ושמחה וששון ויקר.

בברכת שמחת פורים ופרישת שלום לבנו שי׳.

תתקמז
[כרך ד עמוד ריב]

ב״ה, י״א אדר שני, ה׳תשי״א
ברוקלין

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מו״ה יוסף שי׳

שלום וברכה!

היום קבלתי את העוגה מהברית של נכדו שלמה יצחק שי׳. בהזדמנות זו רצוני לחזור שוב על ברכת מזל טוב שלי וכשם שהכניסוהו לבריתו של אברהם אבינו כן יכניסוהו לתורה ולחופה ולמעשים טובים, והוא וזוגתו שתחי׳ יקבלו נחת יהודי וחסידי הן מנכד זה והן משאר ילדיכם שיחיו, ושזה יהי׳ לא רק במנוחת הגוף אלא גם במנוחת הנפש.

המעשים הטובים שעשה עד עתה, במיוחד ההדפסה של ״שדי חמד״, כמו כן מה שהתחיל לפעול לטובת החזקת המוסדות של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, תעמוד לו ולכל הנלוים אליו להמשיך ברכה והצלחה בכל הענינים, ובקרוב ממש יוכל לקיים את הבטחתו לתמוך במוסדות האמורים באפריקה ביד רחבה, ותהי׳ לו אפשרות להגדיל את עזרתו כפי שהעבודה דורשת ולבו היהודי רוצה.

מטובו למסור ברכת מזל טוב לרגל הברית להורי הרך הנימול, בנו מר ישראל זלמן שי׳ וזוגתו מרת פריידל תחי׳, ולסבתא מרת רחל תחי׳ והסבתא־רבה מרת בריינדל תחי׳ לאריכת ימים ושנים טובות.

בברכת שמחת פורים.

תתקנה
[כרך ד עמוד רכ]

ב״ה, כ״א אדר שני, ה׳תשי״א
ברוקלין

ברכה ושלום!

ציער אותי לשמוע מבעלה הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ איש רב פעלים וכו׳ . . . שמרגישה שבורה וקשה לה לחזור לעצמה בסיבת מה שאירע ל״ע.

בכלל הרי כל בני ישראל, הן אנשים הן נשים, מאמינים בני מאמינים, היינו, שכולם מאמינים וגם מבינים בשכל, שהקב״ה, ורק הוא, מנהיג את העולם.

בנוסף, מאמינים כל בני ישראל באמונה שלימה, שהקב״ה הוא תכלית הטוב, הטוב עצמו.

גם ודאי שמעה את פתגם חמי כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שמסר בשם הבעל שם טוב, שכל יהודי, הן איש הן אשה, יקר אצל הקב״ה כבן יחיד אצל אביו (באמת יותר מזה, אלא שאנו משתמשים במשל זה, כי אנו לא יכולים לתאר לעצמנו אהבה גדולה יותר מאשר לבן יחיד).

מכל זה מובן במילא, שכל מה שהקב״ה עושה הוא לטוב. ומכיון שהקב״ה רוצה שליהודים יהי׳ טוב לא רק ברוחניות אלא גם בגשמיות, ודאי שהטוב אינו רק ברוחניות אלא גם בגשמיות.

כאמור, כל בני ישראל מאמינים בזה ומבינים את זה גם בשכל.

אבל קורה במקרים מסויימים, שהדבר נשאר אצל האדם באמונה ובהבנה, ולא מגיע למרבה הצער לרגש בלב. במילא הוא מסיק שאירועים מסויימים הם סיבה לשברון לב ועצבות ח״ו. מכיון, שכך הוא בגלוי אצלו, והכוונה האמיתית שזהו לטובה נשארת עלומה בשכל, יכול גם להיות לפעמים שהאירוע שעשה עליו את הרושם הלא טוב, גם הכונה האמיתית שלו — תכלית הטוב — נשארת בהעלם מהעין האנושית ואיננה מודגשת.

אך אם אדם פועל על עצמו להמשיך את האמונה וההבנה גם ברגש הלב, שכלל לא יתכן אחרת, אלא כל מה דעביד רחמנא — כל מה שהקב״ה עושה, לטב עביד — לטוב בגלוי, עד שגם הלב מרגיש זאת, רואה הלה את הטוב גם בגלוי, השכר שהקב״ה נותן הוא הרי מדה כנגד מדה — מאותו סוג: שהקב״ה חושף לכל, ובפרט לו עצמו, את הטוב העלום באירוע, ורואים זאת גם בעיני בשר.

מובן מאליו שזו עבודה קשה לפעול בעצמו. אבל העבודה קלה יותר לאלו שגדלו אצל הורים חסידיים, לאלו שנישאו לחסידים, ולאלו שבנו את ביתם על יסודות חסידיים שיהי׳ חדור ברוח החסידות ומנהגי החסידים.

הנני מאחל לה, שבקרוב מאד הקב״ה יראה לה יחד עם בעלה שי׳ ובנה שי׳ את תכלית הטוב שישנו באירועים שונים בחייכם,

שעד עתה לא ראיתם את זה, ותהיו מרוצים כולכם יחד בגשמיות וברוחניות.

בברכה.

תתקנו

[כרך ד עמוד רכב]

[כ״ד אד״ש תשי״א]

שני מכתביו, אחד ללא תאריך והשני מכ״ב אדר, נתקבלו בעתם. לצערי, מפני רוב הטרדות לא היתה לי אפשרות לענות עליהם עד עתה.

מצו״ב הנני שולח לו את הקונטרס לפורים ואת הקונטרס לב׳ ניסן, ועתה למענה על מכתביו:

שמחתי מאד לקרוא שמנצל את כח הציור שלו ומתכונן לערוך תערוכה, ואשר העתונות כתבה על כך ביקורות טובות. בטח יראה להתקדם בכך ולנצל את כשרונו, שהשי״ת חננו, להביא חיזוק ביהדות ויראת שמים.

בנוגע לעיקר מכתבו בו מתאונן על מעמדו ומצבו, ומרגיש עצמו שבור מאד ולעתים נופל ביאוש ואינו מוצא לעצמו מקום וכיוצא בזה, ולכן רוצה להתראות, כדי שנוכל לשוחח פנים אל פנים.

פגישת שני ידידים — זהו דבר ראוי וגורם עונג רוחני לשני הצדדים, אבל לדחות עד אז, ובינתיים להשאר באותו מעמד ומצב של יאוש ח״ו וכו׳ וכו׳, מי מאתנו יכול להרשות לעצמו דבר כזה?

אינו כותב את הסיבה המביאה אותו למצב רוח שכזה, במילא אינני יכול להכנס לפרטים להוכיח שהסיבות הן ענינים המדומים הנובעים מעצת היצר, היינו, שגם אם יש לענין איזו שהיא אחיזה, אבל מה שהוא מנוצל ליאוש ונמיכות רוח זה אינו אמת, אלא רק תכסיס של היצר, אשר כ״ק מו״ח אדמו״ר קרא לו ״הערמומי״, כי הוא ניגש לכל אחד בסגנון שיתפוס אותו.

כאן חובה עלי להגביל את עצמי עם הערה כללית בכל הענין. בהסתמך על פתגם הבעל שם טוב, שכ״ק מו״ח אדמו״ר חזר עליו פעמים רבות, שכל יהודי יכול ללמוד הוראה בעבודת ה׳ מכל מה שהוא רואה או שומע, רצוני להאיר את המקרה שלו בפרט.

בטח יודע שעיקר אמנות הצייר בחכמת הציור, היא יכולתו להתנתק מהחיצוניות של הדבר, ומבלי הבט על הצורה החיצונית, יוכל להעיף מבט "פנימה" ולראות שם את פנימיות ועצמות הדבר, ואחר כך למסור זאת בציור, באופן שהרואה את הציור של הצייר, יתגלה לו מה שלא הבחין בו קודם, כי התוך הי' מוסתר על ידי ענינים טפלים. כך מגלה הצייר את עצמות ומהות הדבר שהוא מצייר, והרואה זאת, רואה את הדבר באור אמיתי אחר והוא תופס שלפני כן היתה לו טעות.

ככל הדברים האלה וככל החזיון הזה, הוא אחד העיקרים בעבודת האדם לקונו.

כפי שיודעים מהתורה בכלל ומחסידות בפרט, כל הבריאה כולה נובעת מדבר ה', והדבר ה' מהווה ומקיים אותה בכל עת ובכל רגע. רק שמצד כח הצמצום והגבורה האלוקי', נמצא דבר ה' בהעלם והסתר ונראית רק החיצוניות.

כעת ענין העבודה, הנסמך על האמונה הפשוטה שאין עוד מלבדו, הוא שהגישה לכל ענין בחיים תהי' מנקודת מבט זו, ושיביאו לידי גילוי כל אחד כפי יכולתו, ככל היותר את האלוקות שבכל דבר, ולהקטין, עד כמה שניתן, את ההעלם והסתר של החיצוניות על האלוקות שבתוכו.

כך גם בנוגע לכל אחד בפרט, שכן בנים אתם להי' אלקיכם, אומר על כך בתניא (פרק ב') כמו שהבן נמשך ממוח האב, כך בביכול נשמת כל איש ישראל נמשכה ממחשבתו וחכמתו ית', שהוא וחכמתו אחד, במילא זהו העיקר וכל המהות ועצמות של כל בני ישראל, וגם הוא בכלל.

כיון שהקב"ה רצה שהנשמה לא תצטרך להגיע ל'נהמא דכסופא', הוא נתן לה יכולת עבודה, ולא סתם עבודה, אלא עבודה ביגיעת נפש ויגיעת בשר, שעל ידי עבודה זו הוא יקבל כל טוב עד למדריגות היותר עליונות, וכל זה בתור **שכר עבודה**.

ועוד דבר מבהיר הרבי (בתניא), שלא יחשבו שיש כאלה שאצלם הדבר לא יתבצע, אומר הוא שזה לא יתכן, כי אפילו מתוך שלא לשמה בא לשמה בודאי כו' כי לא ידח ממנו נדח (תניא סוף פ' ל"ט).

במילא יש להזהר שהענינים הטפלים לא יעלימו על עיקר האדם ותכלית הכוונה.

זה שיש לאדם קשיים, נסיונות וענייני בירורים, אלו הם האמצעים כיצד להגיע לתכלית הדבר, כלומר, שהנשמה תוכל להיות מה שהיתה עוד לפני האתה בראתה, שאז הרי — נשמה שנתת בי טהורה היא, ותעפיל לדרגות עוד יותר גבוהות, שכן יפה שעה אחת בתשובה ומעשים טובים בעולם הזה מכל חיי העולם הבא, בשל כך, הרי אסור להרשות לקשיים של עמידה בנסיונות, או אפילו הכשלון אם נכשלו מזמן לזמן, להתגבר על השמחה שצריך להרגיש מכך שכל אחד הוא בני בכורי ישראל, ומההבטחה שישנה מהקב״ה עצמו, שועמך כולם צדיקים.

במילא כשבא יהודי, במיוחד אם הוא כזה ששמע מאור החסידות, או כזה שלמד תורת החסידות, ובודאי אם הוא כזה שהקב״ה זיכך אותו ביסורים, וכותב שהוא ח״ו ביאוש ואינו מוצא לעצמו מקום וכו׳ וכו׳, הרי זה לא רק היפך האמונה, אלא גם היפך השכל!

הקב״ה מבטיח בכל תוקף ועוז, שלא ידח ממנו נדח, ואינו דורש מהאדם שיעשה מעבר לכוחות — (כי אין הקב״ה בא בטרוניא עם בריותיו) — אלא רק שיעשה כפי כוחותיו. לאחר מכן אומר הוא לו, שיספיק אם יהי׳ פתחו לי פתח כחודו של מחט — **ואני** אפתח לכם כפתחו של אולם.

כל זאת אומר הקב״ה, והוא בא ואומר שהחשבון הוא ח״ו אחר, במילא בא היאוש, רפיון ידיים ושכנוע עצמי שהמצב מפעם לפעם מתדרדר?!

השאלה היא: דברי הרב ודברי התלמיד, דברי מי שומעים? ושאלה זו עליו להציב לעצמו: לו נדמה כך והקב״ה אומר שהמצב אחרת, וכי יש ספק מי צודק?

עד כאן בנוגע להתדיינות.

בנוגע לפועל עליו לדעת, שהוא אחד מקהל החסידים, **במילא** הוא מקושר לאילנא דחיי, וההתקשרות היא כפי שאומרים בפסוק, אתם הדבקים בה׳ אלקיכם חיים כולכם היום, מביא הרבי בקונטרס לב׳ ניסן את מרז״ל אפילו ביום שכל העולם כולו מתים, אתם חיים. ומה היום כולכם קיימין, אף לעולם הבא כולכם קיימין, במילא יש לו הבטחה אישית מרז״ל, שחיים כולכם היום וחיים כולכם לעולם הבא.

במילא יש לנצל את הזמן לתורה ומצוות ביראת שמים, ולנצל את הכשרון בו חננו הקב״ה, שיביא תועלת ביראת שמים.

זה מהדברים שאין לדחות למחר, כי מחר צריכים להתבצע הדברים של מחר, והיום אלו של היום, וכדי לעשות את כל הדברים הללו, יש לדעת אשר **כל** ההפרעות הן עצת היצר, ואת האמונה יש להוריד בשכל (מוח) ורגש (לב) ובפועל ממש במחשבה דיבור ומעשה.

כאשר יתמסר לזה, למרות שנדמה לו שיכול להתחיל רק כחודו של מחט, הקב״ה יתן הצלחה ויפתח כפתחו של אולם.

הנני מקוה שלא יתחשב בכך שהמענה שלי התאחר כל כך, ויענה בקרוב בבשורה משמחת, שעושה ברוח הנכתב לעיל.

בברכה — המחכה לבשורותיו הטובות בקרוב ממש.

תתקנז
[כרך ד עמוד רכו]

ב״ה, כ״ד אדר שני, ה׳תישׁ״א
ברוקלין

להתלמידים התמימים שי׳ הבאים מאמריקה הדרומית

שלום וברכה!

שימח אותי מאוד לשמוע אודות ההתעוררותכם והחלטתכם להתאסף מזמן לזמן להתחזק בקשר ביניכם בעניני לימוד והנהגה, ולהכשיר עצמכם לפעולות ממשיות בחיזוק היהדות בכלל וחינוך הכשר בפרט במדינות מהן אתם באים, ולעמוד גם כעת בקשר תמידי עם חבריכם באותן מדינות כדי לעוררם לפעול בחיזוק היהדות, לשלוח כמה שיותר ילדים ללמוד כאן בישיבות וכו׳.

כדאי שתמשכו לעבודתכם גם תלמידים מישיבות אחרות הבאים מדרום אמריקה.

מה שאתם כותבים אודות שאלות ותשובות בעניני יהדות, לא נחוץ שכל אחד יכין כל שבוע שאלות ותשובות, אלא שהדבר יתבצע על ידי אחד או שניים.

ודאי יונהג אצלכם גם להבא פרוטוקול של כל פעולותיכם, ותקותי לשמוע מכם דיווחים חיוביים מזמן לזמן.

בברכת שקידה והתמדה בלימוד התורה ביראת שמים ובפעולה על הזולת בכל זה בהצלחה.

תתקסא
[כרך ד עמוד רלא]

ב״ה, כ״ה אדר שני, ה׳תשי״א
ברוקלין

כבוד המתפללים והגבאים דבית הכנסת נוסח האר״י
דשיקגו, ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

ע״י הרה״ח וו״ח אי״א נו״מ איש אשכולות ורב פעלים וכו׳ מוהר״ר שלמה זלמן שי׳ הכט התקבלה השתתפותכם במעות חטים, ומצו״ב הקבלה.

הנני מבקש למסור יישר כח וברכה למנדבים ובני ביתם שיחיו.

כעת הוא הזמן שבין פורים ופסח, שרז״ל קוראים לשניהם בשם גאולה, ההבדל הוא רק שגאולת פורים הביאה רק לגאולה מהגזירה, אבל היהודים עדיין נותרו אז בגלות, בזמן שגאולת פסח הביאה חירות, לכן פסח מצויין בתור זמן חירותנו.

התחלה של חגיגת הפסח פותחת בקריאה כל דכפין ייתי וייכול כל דצריך ייתי ויפסח, זאת אומרת, שלפני שאנו מתחילים בעצמנו את הסדר, אומרים אנו שכל הנזקקים ינתן להם כל מה שהם צריכים. לאחר מכן אנו נגשים לסדר. זה נותן לנו את הזכות שיהי׳ לנו זמן חירותנו אמיתי, וזהו אחד הענינים שפועלים בצדקה בכלל ובמעות חטים בפרט, שהרבה יותר ממה שפועלים עבור הזולת בצדקה או במעות חטים, פועלים הרבה יותר עבור עצמו, כי על ידי זה זוכים להשתחרר מדאגות גשמיות ורוחניות ויש את זמן חירותנו האמיתי לכל אחד בפרט, — ובמהרה בימינו — נזכה לזמן חירותנו הכללי, השי״ת יוציא את כולנו מהגלות על ידי משיח צדקנו, שיביא לנו את הגאולה האמיתית והשלימה.

בברכת חג הפסח כשר שמח וכל טוב גשמי ורוחני.

תתקסג
[כרך ד עמוד רלג]

ב״ה, כ״ז אד״ש, תשי״א
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״מ וכו׳ מוה״ר חיים יעקב שי׳

שלום וברכה!

את ההמחאות ממנו ומזוגתו תחי׳, קבלתי, ומצו״ב הקבלות.

שמעתי רבות אודותיו, והנני שמח שהוא באותה התקשרות כתמיד, וכיום לאחר ההסתלקות של כ״ק מו״ח אדמו״ר, כל אחד צריך להרגיש יותר את האחריות שהוטלה עלינו כולנו, ולעורר בעצמו יותר כוחות ויותר עמוקים, להמשיך את הדברים הגדולים והקדושים, שהרבי כ״ק מו״ח אדמו״ר הותיר לנו, שהם יהיו בהצלחה בגשמיות וברוחניות.

בטח יש לו שיעורים בלימוד תורה, שיחזיק בהם ויוסיף כמה שביכולתו, ויוסיף במעשי הצדקה וחסד, ולהשפיע גם על אחרים.

בברכה לבריאות הנכונה ולאריכות ימים ושנים לו ולזוגתו תי׳.

מוסג״פ הקונ׳ לב׳ ניסן.

תתקסד
[כרך ד עמוד רלד]

ב״ה, כ״ז אד״ש, תשי״א
ברוקלין.

שלום וברכה!

הנני שמח לשמוע — ממכתבו — שב״ה אצלו הכל כשורה, אודות הקביעות עתים לתורה שלו, ושבתו . . . תי׳ לומדת טוב.

בנוגע ללימוד גמרא, שויתר על הקביעות כי קשה להתעמק בזה:

הנני סבור שהוא צריך לחדש את הקביעות בלימוד גמרא, והדאגה והצער מכך שיש קשיים בלימוד וההבנה, ולמרות זאת ממשיכים ללמוד, כי זוהי חכמתו ורצונו של הקב״ה, מורידה מדאגות אחרות וצער מפרנסה ובריאות.

מחר אי״ה אהי׳ על ציון כ״ק מו״ח אדמו״ר ואזכיר את כולכם לברכה והצלחה בכל הנחוץ לכם.

הנני מקווה שגם להבא יבשר לי בשורות טובות ואסיים בברכת טוב גשמי ורוחני.

מצו״ב הקונטרס של ב׳ ניסן.

תתקסו
[כרך ד עמוד רלה]

ב״ה, ג׳ ניסן, ה׳תשי״א
ברוקלין

כבוד המתפללים והגבאים דבית הכנסת אגודת אחים
נוסח אר״י רוצ׳יטסר, ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

בעונג קבלתי הפ״ש מכם, כמו גם את השתתפותכם בקופת מעמד, שנמסרה, ומצו״ב הקבלה.

הי׳ לי נעים מאוד להוודע, שהנזכר לעיל יכול להחשב לא רק כהשתתפות בכסף, אלא גם כסימן של נטילת חלק והתאחדות עם העבודה הגדולה והמסועפת מאוד, שנוסדה ונוהלה ע״י כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, וממשיכה להתנהל גם הלאה ברוח שהוא ציין.

אך כדי שיהי׳ אפשר להמשיך בעבודה העצומה חייבים שתהי׳ עזרה מכל אלה שיש להם רגש בנחיצות הגדולה של עבודה כזו, ובפרט כל אלה שהיתה להם הזכות, באיזה אופן שיהי׳, להיות בקשר עם כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, וחשים בשל כך כמובן־מאליו את החוב והזכות לסייע בהמשכת כל הענינים שהוא יסד וניהל.

העזרה יכולה להנתן בשני אופנים: עזרה באמצעות כסף ועזרה באמצעות השתתפות אישית בעבודה. תקותי, שעזרתכם תהי׳ בשני האופנים, וההשתתפות האמורה היא סימן בטוח לכך, ולפי מאמר חז״ל במשנה, שתהי׳ עינו טובה בשל אחרים, יראה כל אחד להשפיע על חוג ידידיו ומכריו, לקרב אותם לכל הענינים עבורם כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע השקיע כל כך הרבה מסירת נפש.

לקראת חג הפסח הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה, הנני מאחל לכולכם עם ב"ב שיחיו פסח כשר ושמח.

בברכת טוב גשמי ורוחני.

תתקסז

[כרך ד עמוד רלז]

ב"ה, ד' ניסן, ה'תשי"א
ברוקלין

אל תלמידי ישיבת "אחי תמימים" פיטסבורג,
ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

ע"י ידידי הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"נ וכו' מוהר"ר שלום שי' פויזנר, ראש הישיבה שלכם, קבלתי את השתתפותכם ל"מעות חטים".

משמח אותי לראות, שאינכם שוכחים את אחיכם העניים במדינה זו ומעבר לים, ומשתדלים לסייע להם כפי יכולתכם.

בטח יודעים אתם, שבהתחלת הסדר תופסים הילדים מקום בראש עם "מה נשתנה" ואשר ההגדה מדברת על ארבעת סוגי הבנים, אחד חכם, כו'. ילדים שלומדים, בכלל, הרי אינם שייכים לסוג "שאינו יודע לשאול" או "תם", אך כדי להשתייך לסוג של אחד חכם, צריך ללמוד תורה ביראת שמים ולהיות ירא שמים. אך מכיון שאין שיעור לחכמה, הנני מברך אתכם שתתמידו בשגשוג בלימודים, שירוו מכם רוב נחת.

בבקשה העבירו להוריכם את ברכתי לפסח כשר ושמח, וכן לכולכם.

בברכת הצלחה בלימוד התורה ביראת שמים.

מ. שניאורסאהן

תתקסט
[כרך ד עמוד רלח]

ב״ה, ו׳ ניסן, ה׳תשי״א
ברוקלין

אגודת נשים צעירות ליובאוויטש,
ובראשן היו״ר הרבנית מרת מינדל תי׳ כץ

ברכה ושלום!

בעונג קבלתי מכתבן עם התרומות המצורפות לחלוקה בין מוסדות שונים שנוסדו ונוהלו ע״י כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, הקבלות מצו״ב.

בוודאי תמשכנה גם הלאה בעבודתן הטובה ותעשינה עוד מאמץ גדול יותר ליצור סיוע כמה שיותר גדול עבור המוסדות הק׳, שעל ידי זה אתן יוצרות גם לעצמכן את הצינורות באמצעותם שולח הקב״ה לכן ולכל אשר לכן ברכה והצלחה.

בזמן הזה בין פורים לפסח צריכות נשי ישראל בפרט להתבונן בחשיבות ימים טובים אלה ומשמעותם. גם פורים גם פסח הם ימים טובים של הצלה וגאולה, עם הבדל שהצלת פורים היתה כשהיהודים היו בגלות וגם לאחר מכן נשארו בגלות זמן מסוים, בעוד שגאולת פסח היתה מעבדות לחרות מושלמת. אך בשני המקרים — וזאת רצוני להדגיש כאן — הגאולה באה בשל השתתפות נשי ישראל: פורים — אסתר, ופסח, אומרים חכמינו זכרונם לברכה, שבזכות נשים צדקניות בישראל הגיעה הגאולה, כי הן חיזקו את הרוח ועודדו את בעליהן, וגידלו דור יהודי צעיר ומסור, מבלי הבט על כל הקשיים וההפרעות של הגלות.

נשי ישראל צריכות לפעול בכל הכוחות להחזיק את שלשלת הזהב שהאמהות והסבתות שלהן צרפו בכל הדורות, כדי למהר בעזרתן את הגאולה השלימה על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו.

בברכת חג כשר ושמח.

מ. שניאורסאהן

תתקע
[כרך ד עמוד רמ]

ב״ה, יו״ד ניסן, ה׳תשי״א
ברוקלין

הוו״ח אי״א נו״מ מו״מ באמונה וכו׳
מהו״ר יעקב שי׳ הכהן

שלום וברכה!

מסתמא יהי׳ כאן בפסח אי״ה, או אז יהי׳ לי העונג לשוחח עמו אישית באריכות. אקוה, שמשפחתו שיחיו יסתדרו כראוי בפסח, ואני מאחל להם יום־טוב כשר ושמח.

מפליא אותי שהכסף ממר זקס שי׳ טרם הגיע. בטח יזרז אותו.

כפי שמסרתי לו טלפונית, לפני כמה ימים הגיע מאירופה בא כוחנו הרה״ג והרה״ח וו״ח אי״א וכו׳ וכו׳ מוהר״ר בנימין שי׳ גורודצקי. הוא הביא דו״ח מפורט אודות עבודתנו באירופה ובפרט בצפון אפריקה, שהעבודה מתנהלת בלי־עין־הרע בהצלחה יוצאת מהכלל, אך לאידך, למרבה הצער, המצב הכלכלי לחוץ מאד, בפרט שהג׳וינט הקטין את הסבסוד שלו עבור עבודתנו.

לכן רצוני במיוחד לדעת מה נעשה עם ההלואה אצל ידידנו מר יוסף שי׳ רבינסון, שהיא קשורה עם השתתפותו בהוצאות עבודתנו באפריקה.

הנני מקווה שכאשר יבוא אי״ה יביא בשורות טובות בנוגע לפועל ממש.

בברכת חג כשר ושמח לו ולכב״ב שי׳.

תתקעב
[כרך ד עמוד רמב]

ב״ה, י״א ניסן, ה׳תישי״א
ברוקלין נ.י.

מוסג״פ הקונטרס לחג הפסח הבע״ל, והוא לזכות בו את כל סביבתו ללמוד בו, וגם ללמוד ממנו לעשות ולקיים את המסקנא מהאמור בו, הן בהנוגע לעצמו, הן בנוגע לזולתו: פעולת נפש האלקית

על נפש הבהמית, פעולה על הזולת ממש כי.

האמור (בשיחה דחוה״מ פסח אשר בקונטרס) לר״מ ומנהלי הישיבות ובנוגע לאמריקא — הוראה ברורה היא לכל אחד ואחת אשר בעל השפעה הם, וכלשון הרב, הוא כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, בשיחתו זו:

עלינו להבהיר לכם את גודל האחריות שההשגחה העליונה הטילה עליכם . .

עיר שנמצא בה אברך בן־תורה, צריך להיות מורגש שבעיר זו ישנו יהודי . .

עליכם ״לקחת לידים״ את בני הנוער.

וכל ארבעת הסוגים של בנים ובנות בכלל זה: חכם ורשע, תם (טפש) ושאינו יודע לשאול — אין יוצא, וכמש״נ וארבה את זרעו.

ועל ידי ה״לקיחה״ (נעמען) והגישה המתאמת לכל אחד ואחת מהם, נמשכת ומקיימת הברכה שבסיום שיחה הנ״ל, אשר השי״ת נותן הצלחה במילוי שליחות ועבודה זו.

בברכת חה״פ כשר ושמח ופ״ש כל החבורה תחי׳.

מ. שניאורסאהן

* * *

בנועם קבלתי הדו״ח מהב״כ וכו׳ וכו׳ מהורב״ג שי׳ ע״ד עבודת כ׳ נוסף על מש״כ ישר אלי. ומעלין בקדש.

כיון שא״א להקיף את כל הזקוקים לחינוך כשר — במצבנו עתה — מובן, אשר דין הקדימה לאלו שאין בזה סירכא (כמו עירוב למודי קודש וחול יחד וכיו״ב) ולאלו שאין להם חנוך כלל.

— ותשומת לב ביחוד להכשרת מורים ומדריכים ע״י קורסען מתאימים וכיו״ב.

* * *

לזולתו . . על נפש הבהמית: ראה תניא פכ״ט, ד״ה מצה זו (בקונטרס) סוף פ״א.
כל אחד ואחת: בראשית רבה פל״ט, יד; מכילתא שמות טו, כא ועוד.
טפש: גירסת הירושלמי פסחים פ״י ה״ד.
וארבה: ארבה בגימט׳ ד׳ פעמים בן (שער הליקוטים וליקוטי תורה להאריז״ל, ריש פ׳ בא; פע״ח שער הק״ש, פכ״ח).

חלוק הפסח מאשר קרבנות שאכילת האדם עיקר בו. פו״מ, ולפעול בגוף הגשמי בחייו הגשמיים. ועדמש״כ בהקדמת הקונ׳ לענין מצה מהמשך וככה הגדול.

תתקעד

[כרך ד עמוד רמד]

ב״ה, י״א ניסן, ה׳תישׁ״א
ברוקלין

שלום וברכה!

לכבוד חג הפסח, זמן חירותנו, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה, הנני שולח לו מיטב איחולי לפסח כשר ושמח.

כל שנה בזמן חירותנו, צריך כל יהודי לחוות ולהחיות מחדש את המשמעות היהודית של זמן חירותנו, שהכוונה הפנימית שלו היתה — בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את הא׳ על ההר הזה: מתן תורה. והשפעת הדבר צריכה להיות מורגשת בחיי היום יום כל השנה, בלימוד התורה וקיום המצוות בכלל, וברגש אחריות עמוק לחינוך הכשר בפרט, שהילדים היו והינם תמיד הערבות לקיום ולחירות אמיתית של עמנו.

בברכת חג כשר ושמח לו ולב״ב שי׳.

תתקעז

[כרך ד עמוד רמז]

ב״ה, י״א ניסן, ה׳תישׁ״א
ברוקלין

ברכה ושלום!

קבלתי מכתבי׳, אחד מכ״ד אדר ב׳ והשני ללא תאריך. לפי בקשתה, בהיותי על ציון כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע הזכרתי לטובה לכל המצטרך. בבקשה תכתוב לי את שם אמו.

בכלל, אם המענה שלי מתעכב לפעמים, הפירוש הוא רק שהמענה התאחר, אבל את הבקשה הנני ממלא בהקדם האפשרי. אך הכתיבה תלוי׳ בטרדות הרבות המגבילות את זמני.

שואלת אודות סגולה. בכלל אין דרכי לתת סגולות, אבל כמו בכל בית יהודי יש לבדוק את המזוזות ולדאוג שהנוגע בדבר יאמר תהלים כל יום.

ודאי צודקת במה שכותבת במכתבים, שכבר סבלו די צרות, וכבר הגיע הזמן שכל אחד יוושע בכל המצטרך לו, ובפרט בבריאות הנכונה. הנני מקוה, שתוכל לבשר לי בשורות טובות בזה.

ההערה שברצוני להעיר כאן, למרות שאינני בטוח לגמרי שהיא מתאימה בשלימות במקרה זה, היא:

בכלל, תחושת הבטחון של אדם תלוי׳ בפרטים רבים בדבר שחוץ ממנו ונעלה ממנו. ברור יותר, היא נובעת מרגש האמונה והבטחון בבורא עולם, בכלל, ובורא עולם קטן — זה האדם — בפרט. לאחר הזעזועים הגדולים של דורנו, שזעזעו יסודות רוחניים מגוונים, וניתקו אנשים רבים משרשים עמוקים של מסורת משפחה ועם, השפיע הדבר על אנשים רבים, שנדמה להם שהם תלויים באויר. כוונתי אפילו המאמינים שבהם, שאצלם נהיתה האמונה דבר שאין לו קשר עם חייהם המעשיים: חושבים על כך, אומרים שמע ישראל או מודה אני, לעתים קרובות אכן גם עם פירוש המילות, ועדיין מסתובבים כל היום עם הרעיון שהם בודדים, וכל אחד מסיק מזה מסקנות לפי טבעו ותהלוכות נפשו.

כדי להחזיר אנשים אלה לאיזון, הדרך המעשית היא לחשוף בהם את מסורת המשפחה ומסורת האבות, שגם כעת טמונה אצלם בנשמה. אז הם יווכחו שאדם אינו בודד, ויתרה מזו, שאדם אדון לגורלו רק עד גבול מסויים, והעיקר בכלל תלוי בהקב״ה. במילא הוא לא צריך לשאת את הכל על כתפיו, לחוש אחריות עצומה עבור הכל, שלא לדבר על תחושת יאוש לדברים מסויימים או מצבים מסויימים.

כאשר מקשרים אנשים אלו עם רגש של אמונה ובטחון, שבלי ספק מושרש בהם עמוק, מביא להם זה מנוחה, ומסייע להם לעבור את ה״בעל כרחך אתה חי״ בבריאות, ולבצע טוב יותר את התפקיד שיש לכל אדם בחיים.

מובן מאליו, שלכל דבר, ובפרט בענינים הקשורים עם פנימיות הנפש, נחוצה סייעתא דשמיא, וכאן כבר זכות אבות מסייעת, שבאים ממשפחה כזו והורים כאלה שהיו חדורים מקצה לקצה באמונה ובטחון, שסוף כל סוף זה יעורר את הצאצאים, שגם הם יגיעו לכך.

הנני מקוה שתבשר לי בשורות טובות ואסיים בברכת חג כשר ושמח לה ולכל הנלווים אלי׳.

בברכה שתבשר בשורות טובות בקרוב.

מעניין אותי לדעת אודות הרכב משפחתה וכו׳.

תתקפג

[כרך ד עמוד רנד]

ב״ה, י״ג ניסן, ה׳תישׁ״א
ברוקלין

כבוד המתפללים והגבאים דביהמ״ד נוסח האריז״ל במונטריאול, ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבם מכ״ט שבט. ושמחתי שדברי ההתעוררות שהרה״ח וו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מהור״ר משה חיים שי׳ ספצי׳נסקי הביא לכם, מצאו הענות חמה. בכך לא הי׳ לי ספק, כפי שחז״ל אומרים, אני ישנה ולבי ער, אני ישנה בגלותא ולבי ער לתורה ולמצוות. רצוני גם כן לקוות — וזה העיקר — שההתעוררות תמשך במעשים בפועל בכל שלושת הענינים שכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע הדגיש לעתים כל כך קרובות, אהבת ה׳ אהבת התורה ואהבת ישראל.

כעת בעמדנו בימי פסח, בטח ידוע לכם מה שרז״ל מספרים לנו, שביציאת מצרים היו צריכים להיות כל הששים רבוא בישראל, ואילו חסר אפילו אחד, הי׳ הדבר מפריע ח״ו לכל הנותרים. הוראה עבורנו במילים אלו היא, ובימי פסח בפרט, שכולנו צריכים לזכור ולהשקיע את הכוחות הגדולים ביותר לקרב לתורה ויהדות, כל אחד בישראל, איש, אשה, צעיר וזקן, שזה נוגע לא רק לזה שמקרבים, אלא גם לנו כולנו.

זהו גם אחד הרמזים בתחילת הפסח, לפני שאנו עומדים להתחיל לערוך את הסדרים, הננו מכריזים ומודיעים שכל דכפין ייתי וייכול כל דצריך ייתי ויפסח, ומשמעותו הן כפשוטו — סיוע בגשמיות, והן סיוע ברוחניות, ורק אחר כך אפשר לומר השתא הכא לשנה הבאה בארעא דישראל, השתא עבדין לשנה הבאה בני חורין.

הנני מאחל לכם כולכם ובני ביתכם שיחיו פסח כשר ושמח ומקוה לשמוע מכם בשורות טובות בכל הענינים. ובקרוב ממש נזכה שתקויים הבקשה שאנו אומרים ומבקשים, לשנה הבאה בארעא דישראל בני חורין, על ידי משיח צדקנו בב״א.

בברכת חג כשר ושמח.

תתקפד
[כרך ד עמוד רנה]

ב״ה, י״ג ניסן, ה׳תיש״א
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

קבלתי את מכתבו בעתו, רק שבשל הטרדות הרבות לא יכולתי לענות עד עתה. ליתר דיוק, אין לו צורך במענה שלי, כיון שהרי קיבל מענה מחמי כ״ק מו״ח אדמו״ר כשהי׳ כאן.

בכל אופן, ברצוני לחזור על מה שדברתי כבר כמה פעמים:

פעם אחת ולתמיד יש לדעת, שאמונה אינה דבר שצריך להשאר רק ברעיון, אלא מוכרחה לחדור בכל החיים.

הרי אין כל ספק שהוא מאמין, והרי הדבר הראשון באמונה הוא, שהקב״ה מנהיג את העולם. ואם יש בכוחו להנהיג מיליארד וחצי בני אדם, דבר ודאי הוא שגם בנוגע לענייניו יקויים הכתוב בפסוק: אני עשיתי ואני אשא ואני אסבול **ואמלט**.

כעת יתבונן: הקב״ה מבטיח שאני אסבול ואמלט, והוא מודאג אם גוי ממדינה זו או אחרת יוכל ח״ו להפריע לקב״ה לבצע הבטחתו. וכמסקנה מכך יתבונן בעצמו, אם הקב״ה זקוק לכך שהוא ידאג כיצד הקב״ה יסייע לו להנהיג ויפתור את בעיותיו, או שללא הדאגות שלו גם־כן יצליח הקב״ה למצוא את הפתרון הטוב?

סוף כל סוף עליו לזכור שהרבי הוא כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע ברך אותו, וברכת צדיק ודאי תקויים, במילא גם ברכתו שלו ודאי תקויים. אלא מה, נתנו לו שתי ברירות: או שעד שיראה בקיום הברכה, יתהלך מודאג אולי ח״ו הברכה לא תקויים, ואחר כך, כאשר היא תקויים, תתוסף לו עוד דאגה, למה

הי׳ צריך לבזבז כל כך הרבה כוחות נפש בדאגה לחינם; — או שיהי׳ חזק בבטחון ובאמונה שלו בהשי״ת, שהוא ינחה אותו בדרך הנכונה ויקיים את כל הברכות שבירכו אתכם, ולאחר מכן, כשיראה איך הן מתקיימות בפועל ממש, יוכל לומר לעצמו: ראה כמה טוב נהגתי, שלא דאגתי על דברים שלא הי׳ ממה לחשוש אודותם.

זוהי אחת מהכוונות בברכות חמי אליו, ולא רק בתור ברכה, אלא גם בתור ציווי, שיהי׳ בשמחה, כי בעזר השי״ת, הבעיות שנדמה לו שהן כל כך קשות יפתרו, וכלל אין לו מה לדאוג, והוא יכול להיות בשמחה ולקיים את הציווי עבדו את ה׳ בשמחה.

הנני מאחל לו פסח כשר ושמח, ובריא ושמח תמיד, והנני מצפה לשמוע ממנו בשורות טובות בקרוב.

מצו״ב שיחה מפסח תש״ג, שבטח תעניין אותו.

תתקפו

[כרך ד עמוד רנח]

ב״ה, כ״ד ניסן, תשי״א
ברוקלין

שלום וברכה!

. . זה לשון הפ״ש שבקשתי את בנו שי׳ למסור לכבודו שי׳:

״לחיים, שאבא יהי׳ חסיד בגלוי חסיד בהעלם הרי הוא כבר, ילדים חסידים יש לו ת״ל, אך כאשר יהי׳ חסיד בגלוי, יוכל לסייע לילדיו להיות חסידים בגלוי״.

ופירוש הדברים:

בהכירי את חמי כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, יודע אני בוודאות שהוא הי׳ צדיק, ודברי צדיקים ופעולותיהם אמת, והם חיים וקיימים לעד, וברור אשר **שום דבר** מהם לא הולך לאיבוד.

שמעתי כמה פעמים מכ״ק מו״ח אדמו״ר כיצד הוא דיבר אודותיו ואודות זוגתו תחי׳ וכמה כוחות השקיע בו ובזוגתו תחי׳, הן ישירות בשיחות עמכם, והן בעקיפין, בדרכיו, עם פרק תהלים וכו׳, גם שמעתי מכ״ק מו״ח אדמו״ר אודות התקוות שתלה בילדיו שי׳, ואשר רואים אפילו בעיני בשר, שהן מתקיימות בהדרגה יותר ויותר.

על יסוד הנ״ל, שפעולת צדיק ובפרט של רבי, שום דבר מהן לא הולך לאיבוד, הנני בטוח, שכל הדברים הטובים שחמי הרבי רצה לראות בכם, יבואו בפועל, חלק מהם כבר בא בפועל, ובטוחני שהכל יהי׳ בגלוי בכל מאת האחוזים.

מובן מאליו, שלא מדובר כאן על קיום המצוות כפשוטו, שזה תמיד הי׳ אצלכם ובביתכם, אלא כאן מדובר על ענינים שלפנים משורת הדין, שבזה לא שייך להגביל הגבלות, וכמה שנברא לא יגיע, הוא תמיד יכול להתעלות בזה עוד יותר.

אבל הרי אין חבוש מתיר את עצמו, לכן זקוקים לסיוע מאחר, כפי שאדמו״ר האמצעי (בן אדמו״ר הזקן) אמר, שאז זה שתי נפש אלקית נגד נפש הבהמית אחת, ובפרט שישנו סיוע מכזה, כמו כ״ק מו״ח אדמו״ר, שזכותו כשלעצמה היא גדולה, נוסף לזכות אבותיו הקדושים שמסייעהו.

וזהו פירוש הדברים שהתכוונתי ש״הוא חסיד בהעלם, ושיהי׳ חסיד בגלוי״ בהנהגה של לפנים משורת הדין בתכלית, שכ״ק מו״ח אדמו״ר נתן לו כוחות — וכפי שכבר כתבתי — לא רק בדיבורים אתו פנים בפנים, אלא גם בהיותו לבד בחדרו, עם פרק תהלים וכו׳, אבל הוא עדיין לא ניצל את **הכל** בגלוי, כי בלתי אפשרי לנצל ברכה של צדיק עד סופה ותכליתה.

במילא איחלתי, שהברכות שכ״ק מו״ח אדמו״ר בירך אותו, בפניו ושלא בפניו, יתקיימו במילואן.

והברכה הכי הגדולה אצל כל אדם ובפרט אצל יהודי, הרי היא נחת מהילדים, וכמרז״ל בכל אדם מתקנא חוץ מבנו וכו׳, הכרזתי **זאת** בפירוש והסברתי, שברכת כ״ק מו״ח אדמו״ר תקויים בו, שילדיו יהיו חסידים בגלוי.

ב

וטעם הדבר שמסרתי לו את הברכה ע״י בנו שי׳ **בעת ההתוועדות** הוא, כי כתוב בספרים, שבשעה שיהודי אומר דבר ברכה, ועשרה יהודים נוכחים ועונים אמן, נעשה דבר הברכה, ברכה של **רבים**, ורבים אשר אכל בי עשרה שכינתא שריא (סנה׳ לט, א), ובפרט שהיו נוכחים מאות, וזהו זמן של סעודת שבת ויו״ט, שהיא סעודת מצוה, ובפרטי פרטיות, כאשר זה גם במקום קדוש בית הכנסת ובית המדרש, לא רציתי להפסיד את ההזדמנות, בראותי שישנם נוכחים,

ואנו נמצאים בין יהודים ידידים טובים, הנמצאים בהתעוררות, ניצלתי את ההזדמנות, כדי שזה יהי׳ עם הסכמה של כל הנוכחים, יהודים שהם שבתיים וחגיגיים ובזמן סעודה שלישית, שהוא זמן רעווא דכל רעווין (כפי שאנו אומרים בזמירות השבת ומקורו בזהר הקדוש), שהם כולם יסכימו, שהברכות שכ״ק מו״ח אדמו״ר נתן יקויימו במילואן, ואחד מהעיקרים הוא, להיות חסידים, לעשות לפנים משורת הדין, ולעשות טובה לזולת, אפילו כשלעצמו יהי׳ נזק ח״ו מזה, כפי שהתוספות מפרש את הפירוש חסיד וכו׳ (נדה יז, א, ועיין גם כן, שבת קך, א) . .

בפ״ש לכל בני ביתו שי׳ ובברכה.

תתקצ
[כרך ד עמוד רסג]

ב״ה, כ״ו ניסן, התישׁ״א
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו וגם פ״ש ממנו ע״י הרה״ח וו״ח איי״א עוסק בצרכי ציבור באמונה וכו׳ מוהר״ר יוסף שי׳ וינברג. מצד אחד שימח אותי לקבל ממנו פ״ש, אבל מצד שני כואב לשמוע שקשה לו להתאים את עצמו למצב החדש, ולוקח ללב בכל החריפות את המצב בו נמצא (בעזרת השי״ת רק **באופן זמני**).

בטח לוקח בחשבון גם את המצב במקום שממנו ניצל, ומתבונן מזמן לזמן בחסדים שהשי״ת עשה עם כל היהודים, וגם אנו בכלל, שניצלו מכל הדברים האיומים שיהודים עברו בשנים האחרונות.

בנוגע למצבו כעת, אין שום ספק שבמשך הזמן יסתדר באופן שיוכל שיהי׳ לו, לא רק מה שנחוץ לו בגשמיות אלא גם, שמחה במצבו הרוחני, ויהי׳ שמח לא רק עם עצמו אלא שיוכל גם להשפיע על סביבתו, שיהי׳ ניכר שניתוסף יהודי, חסיד, שזכה במשך שנים רבות להיות בקשר עם כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע ושאב ממנו כל כך הרבה כוחות, לא רק לשאת את החבילה הפרטית שלו, אלא גם להשפיע על סביבתו ברוח החסידות, שהכוונה היא להפיץ את שלושת האהבות, אהבת ה׳, אהבת התורה ואהבת ישראל; במילים לגמרי פשוטות: להקל את חיי עצמו וסביבתו ע״י אור

וחמימות התורה ומצוות בכלל, ולפי דרך החסידות בפרט.

במילא אסור לו ליפול ח״ו בעיני עצמו מכך שבינתיים זה הולך לאט. הנני בטוח, שבהדרגה המצב ילך וישתפר יותר ויותר, ויוכל לבשר בשורות טובות, שבטחונו ומצב רוחו התחזקו, והמצב הגשמי נעשים יותר טובים וייעשו יותר טובים.

הנני מאחל לו כל טוב ומביע את ברכתי, ש**מהר מאוד** יוכל לבשר בשורות טובות בכל הענינים האמורים. כמובן, כשאהי׳ באהל אזכירו להמצטרך לו וכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע ודאי יעורר רחמים שיהי׳ לו מה שצריך בגו״ר.

המחכה לבשו״ט.

בטח מכיר פחות או יותר את מצב היהדות בעירו ומשתדל להשפיע ולהכיר את אלה שבא עמהם במגע עם החמימות של תומ״צ.

תתקצא

[כרך ד עמוד רסד]

ב״ה, כ״ז ניסן, ה׳תישי״א
ברוקלין, נ.י.

כבוד העסקנים והמנדבים למפעל מעות חטים
פל ריוור, מס. ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

ע״י הרה״ח וו״ח אי״א נו״מ איש רב פעלים וכו׳ מהור״ר משולם זלמן שי׳ הכהן שכטר התקבלה לפני פסח השתתפותכם במעות חטים ומצו״ב הקבלה.

אבקש למסור יישר כח וברכה למנדבים ומתעסקים ובני ביתם שיחיו.

מעות חטים קשור עם ההכרזה כל דכפין ייתי וייכול כל דצריך ייתי ויפסח שהיא התחלת חגיגת הפסח. זאת אומרת, שלפני שאנו מתחילים את הסדר בעצמנו, אנו אומרים שיתנו לכל הנזקקים את כל הנצרך להם. אחר כך אנו הולכים לערוך את הסדר. זה נותן לנו את הזכות שיהי׳ לנו זמן חירותנו אמיתי, וזהו אחד הענינים שעושים בצדקה בכלל ומעות חטים בפרט, שהרבה יותר ממה שעושים עבור

הזולת בצדקה או מעות חטים, עושים עבור עצמנו, כי על ידי זה זוכים ומשתחררים מדאגות גשמיות ורוחניות, וזוכים לכל אחד בפרט לזמן חירותנו אמיתי, — ובמהרה בימינו — נזכה לזמן חירותנו הכללי, השי״ת יוציא את כולנו מהגלות ע״י משיח צדקנו, ויביא לנו את הגאולה האמיתית והשלימה.

בברכת כל טוב גשמי ורוחני.

תתקצה

[כרך ד עמוד רסח]

ב״ה, א׳ אייר, ה׳תשי״א
ברוקלין, נ.י.

הוו״ח אי״א נו״נ משאו ומתנו באמונה וכו׳
מהור״י שי׳ הכהן

שלום וברכה!

בהמשך לשיחתנו הטלפונית, הנני מצרף בזה העתק מכתבי למר יוסף שי׳ רבינסון, כמו גם את 20 ההמחאות על שם מר סיימון ומר קפלן שי׳ המסודרות אחת על אחת, לתאריך מאוחר ביומיים מהמחאתו של מר רבינסון, והחל מההמחאה השישית, לפי הוראתו שאמר, שצדקה קודמת.

אגב רצוני גם להדגיש מה שאדמו״ר הזקן כותב באגרת הקודש, סימן כ״א, שככל שגדול ענין מצוה, יש לזריזות בה עושים את המצוה משמעות גדולה ביותר. ובפרט, כותב זאת אדמו״ר הזקן אודות ענין הצדקה, וזה לשונו: זריזותו של אברהם אבינו ע״ה היא העומדת לעד לנו ולבנינו עד עולם כו׳, ומוסיף, שבפרט ב״מעשה הצדקה העולה על כולנה כו׳ כש״כ שטוב לנו גם בעולם הזה להקדימה כל מה דאפשר״.

רצוני לסיים באיחול, שיקויים מה שאומרת הגמרא, עשר תעשר, עשר בשביל שתתעשר, וגדול המעשה יותר מן העושה, שגדולה זכות המשתדל שהצדקה תכנס לקופה, משל זה שנותן את הצדקה. השתתפותו בעבודה שכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע יסד באפריקה תהי׳ צנור להמשיך בטוב הנראה והנגלה בבריאות הנכונה לו ולזוג׳ וכב״ב שיחיו, והצלחה רבה בעסקיו, הן הגשמיים והן הרוחניים. וכיון שמעלין בקדש, יזכה גם להגדיל את חלקו בעבודת חמי הרבי, שיהי׳ הלוך וגדול למעלה מעלה.

הנני מקווה לשמוע ממנו בשורות טובות בכל עת. בברכה רבה

בגשמיות וברוחניות.

תתקצו
[כרך ד עמוד רסט]

ב״ה,

מתוך המרגליות הרבות שישנן בשיחה המודפסת בזה, אחת העיקריות היא — (ראה אות טו):

פעם ידעו שצריכים להיות — (להיות) יהודי ירא שמים, חסיד. היום צריך לדעת — ולדעת ללמוד, חסידות. הוא והדבר הם שני ענינים (עכ״ל בקיצור קצת).

זהו גם אחד הענינים דספירת העומר — המשכת המוחין במדות[1], שיתנהגו לפי הוראת המוחין והשכל — את מה שהוא **יודע** (במוחו) ללמוד (נגלה דתורה), חסידות (פנימיות התורה) — שהוא **יהי׳** בחיי היום יום. שהוא והידיעות שלו יהיו דבר אחד.

ובעצם, זהו גם אחד מהענינים של פנימיות התורה — שגילוי הדבר הוא לג בעומר (לקמן אות כא) — לאחד ולהראות שהכל הוא אחדות: חומריות אינה אלא כדבר חיצוני שיש לזכך, ולעשותו ללא־חומריות, ובגשמיות — לגלות את הפנימיות שלו, המתאחדת עם רוחניות ונשמת הדבר.

או אז נעשה האדם — נשמתו, גופו וכל ענינו — **דבר אחד**.

והדרך לכך, היא ע״י פנימיות התורה. המוכיחה בתורה עצמה שהכל אחד. פנימיות התורה מוכיחה[2] כיצד בתורה רזי תורה ותורה הנגלית — לבושא דאורייתא, גופא דאורייתא, נשמתא דאורייתא ונשמתא לנשמתא דאורייתא[3] — הם דבר אחד. ובפרט בלג בעומר, שהגילויים של לג בעומר הם, שבעל ההילולא — רבי שמעון בר יוחאי — גילה רזין דרזין. ״מלין קדישין דלא גליאן עד השתא . . דהוא (קוב״ה) וכל סייעתי׳ קדישא דילי׳ אתו למשמע בחדוה מלין סתימין״.

מנחם שניאורסאהן

ב׳ אייר ה׳תשי״א ברוקלין נ. י.

---

1) נתבאר בדרושי ספירת העומר בארוכה. ראה גם ד״ה אני לדודי (קונטרס נז — לג בעומר תש״ח).

2) ראה קונטרס לימוד החסידות פי״א.

3) זוהר ח״ג קנב, א.

א׳ד
[כרך ד עמוד רעז]

ב״ה, ט״ז אייר, ה׳תשי״א
ברוקלין

שלום וברכה!

. . כותב שהוא תלמיד של הרה״צ הרה״ג כו׳ וכו׳ מוה״ר יוסף דושינסקי זצ״ל, ואשר לבנו — יבדל לחיים טובים — נתן שם אחריו,

בטח עושה כל שביכולתו, ללכת בדרכים שהרה״צ הרה״ג דושינסקי רצה, וגם להיות עינו טובה בשל אחרים לקרבם ליהדות, ומעניין אותי לדעת מכך בפרטיות.

ומה שכותב, שהיהדות במקומו חלשה מאד, זה גופא טעם מספיק, שהנמצא במקום שבו היהדות חלשה, יחזק אותה.

וזה שכותב, שצריך שלוחים יותר טובים לשם כך, הרי ידוע פתגם כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שהשם יתברך מביא יהודי למקום, לא רק כדי שתהי׳ לו שם פרנסה גשמית, אלא גם בשביל פרנסה רוחנית, שיאיר את המקום בו התיישב ונמצא שם, וכשיתחיל לעשות בזה, ולעשות בחשק, השי״ת יצליחו, ויבשר בשורות טובות בזה.

מצו״ב השיחה מל״ג בעומר מכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שזה עתה יצאה לאור, ובטח יקרא אותה, וזה יביא לו תועלת בעבודת השי״ת.

המחכה לבשו״ט בברכה.

א׳ז
[כרך ד עמוד רפ]

ב״ה, ט״ז אייר, תשי״א
ברוקלין

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מוה״ר שמואל שי׳

שלום וברכה!

שימח אותי — בזמנו — לקבל דרישת שלום מכם על ידי הרה״ח

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצרכי ציבור וכו׳ מוה״ר אלי׳ שי׳ סימפסון שהתוועדתם בזכרונות מזמנים עברו, הימים המאירים, כשהייתם בין כתלי החדרים של הישיבה תומכי תמימים בליובאוויטש.

בטח יודעים אתם אודות פתגמו של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שאמר בשם הבעל שם טוב הקדוש, שכל מאורע אצל יהודי, הרי הוא בהשגחה פרטית — לא מקרי — .

ודאי הוא, שזה שהשי״ת זימן ואתם נפגשתם והתוועדתם, תקותי שהשפיע לטובה לא רק על הרב ר׳ אלי׳ סימפסון שי׳ אלא גם עליכם, והראי׳ לכך היא, שהדבר פועל התקרבות למקור החיים של כל היהודים, שזה הוא תורה ומצוות.

ואלו שזכו להוודע גם מאור החסידות, ומההנהגה של דרכי החסידות, יש להם חמימות בעשיית טובה ליהודי, וגם חמימות בלימוד פרשה חומש, עין יעקב גמרא, תניא וספרי חסידות, שכל הדברים הללו, העושה אותם פעם אחת, נותר מכך רושם על כל החיים, והדבר תלוי אך ורק ברצון, וכשירצה ודאי יוכל.

מצו״ב השיחה מל״ג בעומר מכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שזה עתה יצאה לאור, וקריאת השיחה ודאי תעשה לו רוב טוב.

אקוה לשמוע בשורות טובות ממנו, ואחתום בברכה לו ולכל בני ביתו שיחיו.

א׳ח
[כרך ד עמוד רפא]

ב״ה, ט״ז אייר, תשי״א
ברוקלין

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו השני בו מבקש ברכה עבורו ועבור זוגתו תחי׳.

כשהייתי על ציון כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, הזכרתי אתכם לטובה, ובטח יעורר כ״ק מו״ח אדמו״ר רחמים רבים עבורכם לרפואה קרובה, ושניכם תקבלו נחת, נחת יהודי, מילדיכם

יחיו.

יהיה טוב מאוד, שתנהיגו אמירת תהלים בבית הכנסת, גם בימי החול, לפחות כמה פרקים, ותמסרו למתפללים יחיו, את הדברים שאמר כ״ק מו״ח אדמו״ר, שאמירת תהלים מגינה מהרבה ענינים לא טובים ח״ו וממשיכה רוב טוב בהמצטרך לכל אחד ואחד.

מצו״ב השיחה מל״ג בעומר מכ״ק מו״ח אדמו״ר שזה עתה יצאה לאור, והנני מקווה שימצא את הזמן המתאים לקרוא, לפחות קטעים, לפני המתפללים יחיו, שזה ודאי יביא תועלת לכולכם.

בברכה.

א׳טז

[כרך ד עמוד רפט]

ב״ה, כ״ב אייר, ה׳תשי״א
ברוקלין

שלום וברכה!

ע״י הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצרכי צבור באמונה וכו׳ מוה״ר מרדכי שי׳ חודקוב קבלתי מכתבו, בו כותב שהעסק כעת שקט והוא מודאג מהחובות שיש לו.

אין צורך להיות מוטרד בקשר לזה, כי באופן כללי יש כעת מיתון בעסקים, למרות זאת צריך לנקוט בהשתדלות למצוא לקוחות חדשים ולא להמתין עד שהם יבואו בעצמם לחנות, אלא גם ללכת אליהם, ולפרסם בין הידידים שלכם והמכרים שלהם שיש לכם דברי הלבשה, ובודאי ישלח השם יתברך פרנסה מידו המלאה והקדושה.

אך הוא צריך לשמור על קביעות הלימוד שהנהיג, שזה ישמור את צנורות ההשפעה פתוחים, לו ולזוגתו יחיו לכל המצטרך לכם.

הנני מקוה שיבשר לי בשורות טובות בזה, מצו״ב השיחה מל״ג בעומר שזה עתה נדפסה, ובטח ילמד אותה בעצמו, וחלקים מתאימים ממנה ימסור לזוגתו תחי׳.

בברכה לפרנסה טובה.

א׳כ
[כרך ד עמוד רצג]

ב״ה, כ״ב אייר, ה׳תשי״א
ברוקלין, נ.י.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מו״ה דוד ארי׳ שי׳

שלום וברכה!

מצורפת קבלה עבור תרומתו שהעברתי לעבודת החינוך שלנו באפריקה. העזרה היא דבר בעתו כיון שהעבודה ב״ה התרחבה מאד, ומוכרחת להמשיך ולהתרחב.

לאורך שנים הוזנח מאוד מצב החינוך בצפון אפריקה בגלל העניות הגדולה השוררת שם, כמו גם בגלל שחסרים שם פעילים ועסקנים בתחום זה.

אבל בעזר השי״ת השתנה המצב בשנה האחרונה לטוב ע״י מוסדות החינוך שיסדנו שם: ישיבות, ישיבות קטנות, תלמודי־תורה לבנים ות״ת לבנות, השתלמויות ערב לעובדים ובית מדרש למורים, להכשיר מורים ומלמדים מהנוער המקומי.

מטרת התוכנית שלנו בצפון אפריקה להקים תלמודי תורה וישיבות בכל הערים והעיירות. העבודה הזו, שקשורה גם בסיוע גשמי, כמו מזון, ביגוד וכדומה, דורשת מטבע הדברים סכומים גדולים. אבל זוהי זכות גדולה ונדירה ליטול חלק בעבודה הקדושה הזו שהתחילה ביוזמת כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, והנני מקווה, שחובבי תורה בכלל ואנ״ש בפרט יתאמצו לתת ולהשיג עזרה גדולה ככל היותר, שעי״ז יגרמו צנורות גדולים ורחבים לברכה והצלחה בגשמיות וברוחניות.

הנני שולח ״מסר״ עבור בנו מר זלמן יעקב שי׳ ומאחל לו שיחזור הביתה בריא.

בברכה.

א׳כא
[כרך ד עמוד רצה]

ב״ה, כ״ג אייר, ה׳תשי״א
ברוקלין, נ.י.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מו״ה שלמה שי׳

שלום וברכה!

מצורפת קבלה עבור השתתפותו בעבודת החינוך שלנו בצפון אפריקה, וכן קבלה קודמת בעד מעמד.

בטח ישמח אותו לשמוע שעבודתנו בצפון אפריקה הולכת ומתרחבת ב״ה. מוסדותינו: הישיבות, ישיבות קטנות, ת״ת לבנים ות״ת לבנות, השתלמויות ערב לעובדים, וגם בית מדרש למורים התפרסמו, ומספר התלמידים עולה מיום ליום. כמו כן פונים אלינו מערים ומדינות שונות בכל חלקי צפון אפריקה להרחיב את עבודתנו גם למקומות שהיא עדיין לא מגיעה לשם לעת עתה.

זו באמת עבודה של הצלת נפשות, כי בגלל העניות הגדולה מצד אחד, וההשפעה של לעומת זה מהצד האחר, נמצאים אלפי ואלפי ילדים באותן מדינות בסכנה גדולה של ניתוק ח״ו מיהדות.

משום כך חייב כל אחד להתאמץ ליטול חלק כמה שיותר בעבודה וגם להשפיע על ידידים ומכרים שגם להם יהי׳ חלק בעבודה, שעי״ז פותחים צנורות לקבל את הברכות האלוקיות בגשמיות וברוחניות.

בברכה.

א׳כג
[כרך ד עמוד רצז]

ב״ה, כ״ה אייר, ה׳תשי״א
ברוקלין

ברכה ושלום!

קבלתי מכתבה בו כותבת אודות בריאותה, ובריאות אמה ואודות ילדי׳ . . . עם משפחתו ובנה . . . יחיו:

כשהייתי בל״ג בעומר שעבר על ציון חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, הזכרתי את כולכם, ובטח הוא מעורר רחמים שהשם יתברך יעזור לכל אחד מכם במה שכל אחד צריך, הנני מקווה שתבשר לי בשורות טובות.

אבל כדי לקבל את הברכות מה׳ ברוך הוא, צריך להכין כלים, שהם, שהבית יהי׳ בית יהודי חם ומואר;

תדאג שהמזוזות תהיינה כשרות, ולפני הדלקת נרות בכל ערב שבת וערב יום טוב תתן צדקה, ואת ילדי׳ תזהיר להניח תפילין כל יום — חוץ משבת ויום טוב — ואם אין להם אפשרות להניח תפילין בבוקר, שיעשו זאת במשך היום, עד שקיעת החמה, וכשיעשו כן, מקווה הנני שהברכות יגיעו אליהם.

בבקשה תמסור למרת . . . תי׳ שהזכרתי את בנה על ציון חמי כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע ושהיא תכתוב לו מיד, שיקפיד על הנחת תפילין כל יום — חוץ משבת ויום טוב — מתי שרק יש לו כמה דקות פנויות במשך היום מהבוקר עד הערב, אפשר להניח את התפילין ולו לכמה דקות בלבד, אבל העיקר שיניח תפילין בכל יום בלי יוצא מהכלל, ובשכר זה ישמרהו השי״ת והוא יבוא הביתה בריא ושלם, הנני שולח מסר, מצו״ב, שהיא תשלח לבנה שי׳.

בברכה.

א׳כד
[כרך ד עמוד רחצ]

ב״ה, כ״ה אייר, תשי״א
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחר שנפגשנו בבית המדרש, לא היתה לי אפשרות לראותו פעם נוספת, לכן הנני כותב לו כעת ושולח ברכתי לבתו ולחתנו יחיו, שיהי׳ לכם נחת מנכדכם ובנם . . . שי׳ ותגדלוהו לתורה לחופה ולמעשים טובים.

ובעמדנו לפני חג השבועות, זמן מתן תורתנו, מובא במדרש שהשי״ת ביקש ערבות, ורק לאחר שבני ישראל נתנו ערבות: הילדים שלהם יקיימו את התורה, אז השי״ת הסכים לתת לישראל את

התורה הקדושה.

וזה צריך להיות מוסר השכל לכולנו, שכל אחד שרוצה לקבל את התורה כמו שצריך, עליו להשתדל שהילדים והנכדים שלו, וגם ילדים של יהודים אחרים, יתחנכו בדרך התורה, ולסייע למוסדות ולכל אלו שמתעסקים בחינוך הכשר של ילדי ישראל בנים או בנות שיהיו יהודים טובים ויראי שמים.

בברכת חג שמח ופ״ש לחתנו ובתו יחיו בברכת מזל טוב.

א׳כה

[כרך ד עמוד רצט]

ב״ה, כ״ה אייר, תשי״א
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ באמונה כו׳
מוה״ר יום טוב שי׳

שלום וברכה!

בעונג קראתי מכתבו בו כותב אודות ההתקדמות וההצלחה בעבודת הישיבה אחי תמימים בבוסטון, ועל עבודתו וסיועו הקבועים לישיבה.

עודני זוכר את דבריו החמים, כאשר נפגשנו זמן קצר לאחר ההסתלקות של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע אודות המוסדות של חמי כ״ק אדמו״ר, ובטוחני שגם להבא ימשיך את עבודתו הטובה בעד כל המוסדות של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע וגם ישפיע על מכיריו וידידיו למשוך אותם לעבודה, וזה גופא — כפי שמובא בספרים — יביא הצלחה בענייניו הפרטיים.

אודות שאלתו והצעה לבנות מחדש עוד כמה חדרים באותו בנין של הישיבה, כי המקום הנוכחי צר מדי ואינו יכול להכיל את כל התלמידים שרוצים להכנס לישיבה, אלא שזה צריך לעלות כמה אלפי דולרים וכמה מהחברים מתלבטים אם לעשות זאת,

לדחות ילדים שמעוניינים להכנס ללמוד בישיבה, הנה מלבד זאת שדבר זה עצמו אסור לעשות, זה גם יביא ח״ו נזק לשמה הטוב של הישיבה, ובמילא גם נזק בהכנסה של הישיבה, ולפי איך שהוא מציג את המצב שאין ברירה אחרת אלא לבנות מחדש את החדרים

של בנין הישיבה הקיים, בטח גם שאר החברים יסכימו לזה, והשם יתברך יתן שזה יהי׳ בהצלחה.

אנו נמצאים כעת קרוב לימי חג השבועות, זמן מתן תורה, מובא במדרש שלפני מתן תורה הקב״ה ביקש ערבות, ולא הסתפק בערבות של האבות הקדושים וגם לא של רועי ישראל, עד שבני ישראל אמרו שילדיהם יהיו הערבים, שילמדו אותם תורה ויחנכו אותם ביהדות, ורק אז השי״ת הסכים לתת את התורה הקדושה. וזה צריך להיות מוסר השכל לכולנו, שאחת מההכנות לקבל את התורה, היא פעילות מוגברת בחינוך ילדי ישראל.

אבקש למסור את ברכתי פרישת שלום לכל המלמדים בישיבה והמסייעים לישיבה בגשמיות וברוחניות, וביחוד להרה״ג והרה״ח הוו״ח אי״א נו״מ עוסק בצ״צ באמונה וכו׳ וכו׳ הרב זובר והרב קסטל יחיו.

בברכת קבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

מצורף בזה השיחה מל״ג בעומר, שנדפסה לא מכבר, אשר אני בטוח שתעניין אותו.

א׳כז

[כרך ד עמוד שב]

ב״ה, כ״ה אייר, תשי״א
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מוה״ר יהודה ליב שי׳

שלום וברכה!

שימח אותי לשמוע פ״ש ממנו ע״י הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצרכי צבור באמונה וכו׳ מוה״ר אלי׳ שי׳ סימפסון, והוא גם סיפר לי על ההתוועדות יחד בסביבה חסידית חמה, וכפי שחמי כ״ק אדמו״ר אמר את הפתגם, שהתוועדות חסידית מחממת את הראש ואת הלב עד העקב של הרגליים, וכשבאים הביתה מהתוועדות כזו, מכניסים אור וחמימות לבית, שהבית יהי׳ יותר מואר ויותר חמים מאשר הי׳ קודם.

בטח יודע מה שכ״ק מו״ח אדמו״ר סיפר פעמים רבות בשם הבעש״ט הקדוש, שכל דבר שיהודי שומע ורואה, ביכולתו ללמוד

מזה מוסר השכל בעבודתו הפרטית לשי״ת, ובפרט מדבר שהוא מקור פרנסה, שקשורים בזה משך זמן, הרבה ימים בשנה והרבה שעות ביום.

העסק שלו שהולך לעשות בשעה טובה ומוצלחת, עם הפטנט החדש, מתבטא בכך שלוקחים שקים משומשים, שעי״ז שהשתמשו בהם נתפסו בהם חיידקים, שלא זו בלבד שאינם מביאים תועלת, אלא אדרבה הם עוד עלולים להזיק למה שיכניסו בשקים. מחפשים עצות, אפוא, כיצד להסיר את החיידקים, ואחת העצות היא שמניחים את השקים במקום סגור, ועושים שם חם יותר מהרגיל, חום שהחיידקים לא יכולים לסבול, ובמילא השקים משתחררים מהחיידקים, ואפשר להשתמש בהם שוב.

כך גם בחיים שלנו, כשהיצר הטוב בא לאדם בגיל שלש עשרה שנה, האדם הוא כבר משומש, ע״י היצר הרע שבא לפני שלש עשרה שנה, והוא היצה״ר טוען שיש לו חזקה על גוף האדם ועל המחשבות דיבורים ומעשים שלו, והוא הבכור, הנה ישנה עצה לכך שבמחשבה דיבור ומעשה לא יתפסו בקלות פניות מחשבות זרות או כוונות לא טובות מהיצה״ר, והעצה לכך היא, שלזמן מסויים יתנתקו מהאויר החיצוני, יסתגרו בד׳ אמות של בית הכנסת, ישיבה או בית מדרש, ושם להתחמם יותר מהרגיל, באהבת השם אהבת התורה, ואהבת ישראל, והשק הפרטי משתחרר מהחיידקים של היצר הרע, ומה שמכניסים בו אז, הוא בריא ושימושי, וכשם שבשקים — כפשוטם — לא די בחיטוי חד פעמי כדי שזה יהי׳ מושלם, כך גם בשק האדם, כשקמים מהשינה, צריך להתמלא מחדש בחמימות חסידית ואז יכולים להיות בטוחים שיצליחו להיות עובד ה׳ לומד תורה ומקיים מצוות.

הנני מאחל לו הצלחה בעניניו, והשי״ת יעזור שיקויים בו מה שכ״ק מו״ח אדמו״ר סיפר בשם אדמו״ר הזקן בעל התניא, השי״ת נותן ליהודים גשמיות, פרנסה בהרחבה, ויהודים עושים מהגשמיות רוחניות, שהם מנצלים זאת לפרנס עצמם ובני ביתם בכשרות, להחזקת היהדות והפצת התורה.

הנני מקווה לשמוע ממנו בשורות טובות.

בברכת חג שמח וקבלת התורה בשמחה וב[פ]נימיות.

א׳לד
[כרך ד עמוד שיא]

ב״ה, א׳ סיון, תשי״א
ברוקלין.

הרה״ח וו״ח איי״א נו״נ וכו׳ מוה״ר זלמן שמעון שי׳

שלום וברכה!

בנועם קבלתי מכ׳ המודיע שקבעו זמן חתונת חניכתו תחי׳ ליום ה׳ יו״ד סיון הבע״ל, ומטובו למסור לה ברכתי שתהי׳ החתונה בשעה טובה ומוצלחת ויבנו בית בישראל על יסודי התורה והמצוה כפי שנתבארו בתורת החסידות ובדור ישרים יבורך.

בברכת מזל טוב מזל טוב.

נהניתי לקרוא במכתבו שמתעתד הוא לרשום זכרונותיו משנות תר״פ— תרפ״ו שהי׳ אז ברוסטוב, ובטח ירשמם בפרטיות, וכמאמרו של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שכאשר מוסרים סיפור יש למסור אותו עם תיאור ה׳הווי׳ [=״ארום״], הזמן ומקום והסביבה, כפי שמובא בשיחות של כ״ק מו״ח אדמו״ר, שאביו כ״ק אדמו״ר (מוהרש״ב) נ״ע, הרגיל אותו בשאלה, מה אתה זוכר, כדי שע״י כך ייחקקו בזכרונו כל הענינים שראה או שמע, ובזמן זה שהשכחה מצוי׳ יותר בעולם, נחוץ מאד שכל סיפור בכלל יכתב, ועם כל הפרטים שבזה. בדיוק כשם שלוחות הראשונות ולוחות האחרונות עצמם היו כולם פנים (אלא שלוחות הראשונות פעלו ג״כ בעולם שלא תהי׳ שכחה). יעוין ד״ה לך לך תרס״ו. ביוהשמע״צ תרפ״ט. ועוד.

א׳לה
[כרך ד עמוד שיב]

ב״ה, א׳ סיון, תשי״א
ברוקלין.

הוו״ח איי״א נו״נ וכו׳ מוה״ר אלי׳ הירש שי׳

שלום וברכה!

מכתבו מכ״ח אייר קבלתי, ותודה על הבשורה טובה שזוגתו של הרב . . . שי׳ מרגישה יותר טוב, והשי״ת יזכהו לבשר תמיד בשורות

טובות.

שמחתי לקרוא במכתבו שהוא וזוגתו תחי׳ עזרו להרב . . . בעת דחקו, שעל ענין ואהבת לרעך כמוך, כבר אמר הלל שזהו כלל התורה. ביאר חמי כ״ק אדמו״ר בשם אדמו״ר הזקן בעל התניא, אשר ואהבת לרעך כמוך הוא כלי לואהבת את הוי׳ אלקיך. אקוה שאהבת השם ואהבת ישראל ילכו אצלו יחד, וכפי שהרבי הצמח צדק אמר, אל״ף בי״ת, אלף, אהבה, בי״ת ברכה, גימ״ל, גאוה, דלי״ת, דלות, ח״ו.

ולקראת חג השבועות הבע״ל הנני מברכו שיקבל על עצמו את התורה על כל השנה בשמחה ובפנימיות.

א׳נ
[כרך ד עמוד שכז]

ב״ה, ט״ו סיון, תשי״א
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מוה״ר יוסף שי׳

שלום וברכה!

ע״י הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצרכי ציבור באמונה כו׳ וכו׳ מוה״ר שלמה זלמן שי׳ הכט, קבלתי הפ״נ שלו:

כשאהי׳ על ציון חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, אזכיר אותו, ובטח הוא יעורר רחמים להמצטרך להם.

השם יתברך ציוה על הכהנים לברך את היהודים, **באהבה**, שתהי׳ להם אהבת ישראל בכל ההנהגות שלהם, והם מובטחים מהשם יתברך, ש**ואני אברכם**, שהוא משפיע גם להם באהבה, היינו, בטוב הנראה.

בטח שומר השיעורים של לימוד חומש — פרשה מפרשת השבוע — כל יום, וכן שיעור תהלים יומי (כפי שהתהלים נחלק לימי החודש) וגם את שיעור התניא כפי שחמי, כ״ק אדמו״ר, חילק אותו לימי השנה.

בברכה לבריאות הנכונה ושיבש״ט גם בזה.

א׳נא
[כרך ד עמוד שכח]

ב״ה, ט״ו סיון, ה׳תישׁ״א
ברוקלין, נ.י.

לתלמידים המסיימים והוריהם
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

לחג הסיום (ההסמכה) שלכם, הנני מברך את כל התלמידים המסיימים העוברים לכתות ומחלקות יותר גבוהות בדרכם בחינוך על טהרת הקודש.

מתחילה חופשת הקיץ, ימי מנוחה ורענון הכוחות, ואגירת כוחות חדשים לזמן הבא עלינו ועליכם לטובה.

עליכם לדעת, ילדים אהובים, שכוונת החופש אינה הפסקה — התנתקות — מלימוד ומחינוך. ילד יהודי אסור לו להיות ללא תורה וחינוך הכשר אפילו יום אחד, קיץ או חורף. אדרבה: בשים לב לזמן הפנוי הרב שיש לתלמידים בימי הקיץ הארוכים, עליכם לנצל זאת לחזרה יותר יסודית של מה שכבר למדתם, ולהתכונן להמשך דרככם, דרך התורה ומצוות.

כך — יחד עם אגירת כוחות גופניים חדשים — תשאבו גם כוחות רוחניים חדשים, ששניהם יחד, ובעיקר, אכן, הכוחות הרוחניים, עושים את האדם שלם ובריא.

ואתם, הורים יהודיים, הנושאים תמיד באחריות של הורים ומחנכים בעת ובעונה אחת, עליכם לזכור, כי במיוחד בחודשי הקיץ, כמעט כל האחריות מוטלת עליכם.

הנני שולח לכם את ברכתי, אשר השם יתברך יתן לכם, ילדים אהובים, ולהוריכם, וכן למלמדים ומחנכים שלכם, שיחיו, בריאות בגשמיות וברוחניות, עם הרבה נחת, נחת יהודי, מתוך מנוחת הגוף ומנוחת הנפש.

בברכה לקיץ בריא — בגשמיות וברוחניות.

מ. שניאורסאהן

א׳נה
[כרך ד עמוד שלד]

ב״ה, טו״ב סיון, ה׳תשי״א
ברוקלין, נ.י.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מו״ה יעקב שי׳

שלום וברכה!

בקשר לביקורו אצלי, רצוני להביע ברכתי שנית שהוא וזוג׳ שתי׳ יאריכו ימים ושנים טובות.

שנים ארוכות וטובות באמת, משמען אצל יהודים כאשר ממלאים אותן, מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף, בפעולות טובות; זאת אומרת, כאשר ממלאים את הימים והשנים בפעולות הקשורות בתורה ומצוות, המבטאים במעשים בפועל את שלושת האהבות, אהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל. חיים כאלו מביאים הצלחה וברכה הן בבית הפרטי, והן בביתם של הילדים והנכדים שי׳.

לפי מה שאמרתי לו בעל־פה, הרבי חמי זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע מסר פעמים רבות פתגם של הבעל־שם־טוב, שמכל דבר שיהודי רואה או שומע, עליו ללמוד מוסר השכל איך לעבוד את ה׳. מובן מאליו שגם מעיסוק תמידי יש ללמוד.

כביסה או בגד לפני לבישתו הוא נקי לחלוטין ומגוהץ למשעי, והכל נמצא במקום המתאים. אבל כאשר לובשים אותו במשך זמן, זה נהי׳ מקומט, או מאובק או מוכתם. אעפ״כ, לא צריך לזרוק כביסה או בגד כזה, אלא מוסרים אותו למכבסה או לניקוי, בעל המכבסה מכניס את הבגד לכלי או למכונה, שם יש מים בטמפרטורה חמה או לוהטת, מים חמים, וכן כימיקלים או סבון, שכל זה מסיר את האבק ואת הכתמים, ואחר מגהצים אותם ע״י שמניחים עליהם משא או מכבש, או אז אפשר שוב ללבוש את הבגד.

אותו דבר הוא עם נשמה יהודית. כאשר הקב״ה נותן ליהודי את נשמתו, הן איש הן אשה באופן זהה, הנשמה נקי׳, מגוהצת ומתאימה לכל אחד, כפי שאנו אומרים בברכות השחר: נשמה שנתת בי טהורה היא.

אך במשך הזמן, כיון שמשתמשים בה גם לעניני העולם, היא מתקמטת כשמשתמשים בה לא למה שהקב״ה רוצה, ויתכן שנדבק

בה אבק או כתם, כשלא עושים ח״ו מצוה שצריך לעשות, או שח״ו עוברים עבירה שאסור לעשות.

מלמדת אותנו התורה, שאף על פי כן, ח״ו לא יאבדו את התקוה לנקיון הנשמה והתאמתה לחיי האדם היהודיים. אלא יש להביא אותה לטמפרטורה חמה, זאת אומרת לחמם אותה בחום התורה ומצוות, ש׳תתבשל׳ בזה ותהי׳ לה בזה חיות. החום צריך להיות לח, שתהי׳ לה לחלוחית ודביקות לכל הדברים שבקדושה, שאת זה ניתן לפעול בעצמו ע״י תפילה לבבית, שעל כך נאמר. שפכי כמים לבך; וע״י לימוד לבבי, כמו שכתוב: הוי כל צמא לכו למים, אין מים אלא תורה, — הצמא שילך לשתות מים, ולא סתם מים, אלא תורה.

לכך יש לערב דברים שונים: לתת צדקה, לשמור כשרות ומצוות אחרות, שע״י זה הנשמה חוזרת ונעשית נקי׳ לחלוטין. ואם מניחים עלי׳ משא של תורה, אף שנדמה שזה נטל, הרי לא זו בלבד שאינו פוגע בדבר, אלא מגהץ אותו, כל דבר במקומו, בצורתו ותבניתו המתאימה. כלומר, שע״י תורה ומצוות הנשמה נעשית מה שהיא צריכה להיות.

אסיים בברכה לאריכות ימים ושנים טובות לו ולזוגתו תחי׳ שיהי׳ לכם הרבה נחת יהודי מכל ילדיכם שיחיו.

בברכה.

א׳נו
[כרך ד עמוד שלו]

ב״ה, כ״א סיון, תשי״א
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מוה״ר מנחם מענדיל שי׳

שלום וברכה!

שימח אותי לקבל פ״ש ממנו ע״י הרה״ח הרה״ג הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ באמונה וכו׳ מוה״ר שלמה זלמן שי׳ הכט, וגם לקבל ממנו את נדבתו לצדקה על דעתי;

חילקתי את זה כדלהלן, 3 חבילות עבור כולל חב״ד בירושלים, 3 חבילות עבור ישיבת תורת אמת בירושלים, ו־3 חבילות עבור ישיבת עולי רוסיא בלוד, ואת השאר מסרתי לקופה של לשכת המרכז, עבור

העבודה שנעשית בצפון אפריקה, שבטח שמע עלי׳ מהרה״ג הכט שי׳, ואמסור לו בקצרה על כך:

שבועיים לפני ההסתלקות של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, הוא אמר לי, שהי׳ צריך להתחיל עבודת חינוך הכשר בצפון אפריקה, שם נמצאת קבוצה גדולה של יהודים — כן ירבו — ויהודים יראים, והחפצים בחינוך כשר עבור ילדיהם, אלא שמפני העניות הגדולה שלהם, לחלק גדול מהם אין אפשרות להוכיח זאת.

בהתאם לשאיפתו של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, נשלח לצפון אפריקה, זמן קצר לאחר הסתלקותו, שליח מיוחד להכיר את המצב במקום,

וכיום, כבר כמעט שנה מאז, נפתחו שם מספר ישיבות, ישיבות קטנות, תלמודי תורה וחדרים לילדים ולילדות, ותודה לא־ל הכל הולך בהצלחה רבה, הילדים מאד מרוצים, לומדים ומצליחים בלימודים. המניעה היחידה להרחיב את עבודת החינוך כנדרש, היא חסרון באמצעים כספיים. והכאב גדול עוד יותר, כיון שאמצעי המחי׳ שם זולים, וכמה דולרים לחודש מספיקים כדי להכניס עוד ילד לחינוך כשר, ובכל דולר שנכנס ל״לשכת המרכז״ ניתנת האפשרות להעמיד על רגליו עוד ילד יהודי ולחזק את הקשר שלו לתורה ומצוות, ושהוא כבר ישאר יהודי אמיתי לכל החיים.

מעניין אותי לדעת אם יש לו קביעות עתים ללימוד תורה, ובאילו ספרים, ובטח שומר את התקנה של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, ולומר את שיעור התהלים היומי בכל יום אחרי התפילה, בלי נדר.

החותם בברכה לאריכות ימים ושנים טובות, ויוכל לעלות בתורה ומצוות ובמצות הצדקה בפרט, ולשמוע ממנו בשורות טובות.

בברכה.

א׳סב
[כרך ד עמוד שמב]

ב״ה, כ״ג סיון, ה׳תישׁ״א
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

לרגל הבר־מצוה שלך, הנערכת בשבת זו פ׳ שלח, רצוני לחזור כאן שוב על הברכות שאמרתי לך בעל־פה כאשר היית אצלי, שיום הבר־מצוה שלך יהי׳ התחלה של חיים יהודיים מלאים בתורה ומצוות, כי ביום הזה אתה נעשה יהודי שלם ובוגר, עם כל הזכויות וכמו גם כל ההתחייבויות בלימוד התורה וקיום המצוות הקשורות ליהודי.

אחת מהבר מצוות הראשונות הידועות לנו, מתוארת במדרש (בראשית רבה פרשה נ״ג). היתה זו הבר־מצוה של יצחק אבינו. כפי שהמדרש מספר, אברהם אבינו עשה אז סעודה גדולה, אלי׳ הוא הזמין קהל גדול, כיון שאברהם אבינו הי׳ מלך, הוא הזמין לסעודה את שאר המלכים שהיו בזמנו, ביניהם עוג מלך הבשן.

ממשיך המדרש ומספר, שכאשר ראו את שמחתו של אברהם אבינו הזקן, שהי׳ אז בן מאה ושלוש עשרה שנים, ובנו היחיד יצחק, אמר המלך הגדול עוג מלך הבשן: איזה ערך יש לאברהם ויצחק ולכל מה שהם מייצגים ונאבקים עבורו, בשעה שהם כל כך קטנים ומועטים בכמות, באצבע אחת אני יכול למעוך אותם.

ענה על כך הקב״ה: יבוא זמן שעוג מלך הבשן יראה את רבבות היהודים שיצאו מילד זה, וינצחו אותו!

מכך צריך כל אחד מאתנו להסיק לעצמו, שאם לפעמים נופלת לו מחשבה, שיהודים בין העמים הם עם קטן וחלש — במובן הגשמי — בפרט שכל הדברים למענם בני ישראל מוכנים למסור את נפשם, אין להם אוהדים רבים, ובכל דור נמצאים ״עוג״ים״, זאת אומרת גבורים גדולים וענקים בגשמיות וחומריות, הלועגים להם ואומרים, מה אתם יכולים לפעול, כאשר באצבע אחת אנו יכולים למעוך אתכם ואת רעיונותיכם —

לימדונו אבותינו אברהם יצחק ויעקב שלא להתפעל מהם. ״אחד הי׳ אברהם״ — הוא הי׳ היחיד בעולם כאשר הוא התחיל להפיץ אלוקות, והוא לא התבייש ולא התחבא, והלך בראש מורם,

ובכל מקום שרק בא — ויקרא שם בשם ה׳, הוא לימד את כולם על הקב״ה, והורה כיצד ללכת בדרכיו.

לכן, כאשר בנו יחידו, בנו היחיד משרה, נעשה בר־מצוה, הוא התעלם מכך שמסביב היו כל כך הרבה ילדים מעמים אחרים, עם אמונות אחרות וסגנון חיים אחר, ולמרות זאת אברהם אבינו עשה משתה גדול, וניצל את ההזדמנות כדי להפיץ אלוקות.

וכדי שלא יחשבו שמסירות נפש יכולה להסתיים ח״ו ללא הצלחה, מספר המדרש שכאשר ישנו התוקף הראוי לא להתפעל מהמלעיגים ולא להתחבא בקיום תורה ומצוות, סוף כל סוף מנצחים לא רק ברוחניות אלא גם בגשמיות, בדיוק כמו שעוג מלך הבשן נפל במלחמה שניהל נגד היהודים, בני אברהם יצחק ויעקב.

הנני מקוה שגם אתה תלך בתוקף הראוי בקיום התורה והמצוות, אז יצליחך השם יתברך, שתהי׳ לך גם השפעה טובה על הסביבה לקרב אותם לתורה ומצוות ולהאיר את כל הסביבה.

בברכה שהוריך וגם סבא וסבתא שי׳ ירוו ממך הרבה נחת, נחת יהודי.

א׳סו

[כרך ד עמוד שמז]

ב״ה, כ״ז סיון, ה׳תישי״א
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . הנני מקווה שכאשר אינו יכול ח״ו ללכת לבית הכנסת, שומר הוא בכל זאת את שיעוריו בלימוד בהיותו בבית, שזה עצמו עצה וסגולה שבקרוב מאוד יוכל ללכת לבית הכנסת ללמוד את השיעורים ברבים,

בטח יודע מהמנהג החסידי שהבעל שם טוב הנהיג, שיעבדו את השם יתברך בשמחה, שעל ידי זה אפשר לפעול יותר מאשר ע״י העבודה בצד ההפכי, כי שמחה פורץ גדר, וכאשר השמחה היא כפי רצון השם יתברך, באהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל, אזי נותן הקב״ה מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה, שיהי׳ ממה לשמוח ללא חשבונות מיותרים.

הנני מצפה לבשורה טובה ממנו שבריאותו השתפרה והוא ממשיך ללכת לבית הכנסת, כמנהגו הטוב.

ואחתום בברכה לאריכות ימים ושנים טובות, שהפירוש בזה כפול: כפשוטו, שנים ארוכות ובריאות, ובנוסף לכך, שהשנים באמת טובות ומלאות בטוב, ואין טוב אלא תורה ומצוה.

בברכה.

א׳ע
[כרך ד עמוד שנא]

ב״ה, כ״ז סיון, תשי״א
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״מ עוסק בצ״צ וכו׳ מו״ה ברוך שי׳

שלום וברכה!

שמחתי לקרוא במכתבו שהתענין לעומק וגם הכיר את מצב אחינו בני ישראל באה״ק ת״ו — שזהו הרי אחד המשמעויות של אהבת ישראל ״שמצב הזולת יהי׳ באמת נוגע לו״.

חבל אם הידיעות והרושם שקיבל ילכו לאיבוד, כנראה רשם זאת, לפחות ראשי פרקים מזה, ואם כן, אודה לו אם ישלח זאת אלי (על מנת להחזיר).

על כל פנים, אבקשו לענות לי, אם אפשר, על השאלות הבאות (שהנני מציג לפי סדר הנקודות שמביא במכתבו):

א) הרושם מביקורו בכפר חב״ד.

ב) האוירה בה לומדים תלמידים ממוסדות חינוך שונים.

ג) פרטים על מספר הילדים הנמצאים בהשפעת מפלגות שונות.

ד) ידיעות על החיים הרוחניים במעברות בכלל, ועל החינוך שם בפרט.

ה) בטח התבונן בפרשה שקראנו זה עתה, אתמול בבוקר: (שלח יד, ח־ט) אם חפץ בנו הוי׳ והביא אותנו וגו׳ ונתנה לנו (**והוא** יתן אותה לנו, הרי היא אז) ארץ אשר היא זבת חלב ודבש (אבל תנאי נצחי בדבר) אך בהוי׳ אל תמרודו (וכאשר זעקו — שם, פסוק מ־מב

— הננו ועלינו . . . ויאמר משה . . . אל תעלו (היודעים אתם למה) כי אין הוי׳ בקרבכם).

וזו הנקודה העיקרית שהנני מחפש לגלות אודות המצב שם, היש לו ידיעות בזה? לא המצב בארץ כנען, אפילו לא בארץ ישראל, אלא המצב בארצנו הקדושה, אשר תבנה ותכונן במהרה בימינו ממש על ידי משיח צדקנו, אילו יהודים היכן שהם רק נמצאים, הן בגלות כאן הן בגלות שם, יקיימו את מה שמשיח אמר שהוא בא **היום** (לו רק) אם בקולי תשמעון (סנהדרין צח, א).

בפ״ש לב״ב שיחיו, ובברכה.

א׳עח
[כרך ד עמוד שנח]

ב״ה, ד׳ תמוז, תשי״א.
ברוקלין.

האברך הוו״ח אי״א וכו׳ מו״ה מאיר שי׳

שלום וברכה!

קבלתי בעתו את מכתבו מא׳ דראש חודש תמוז, והנני שמח לשמוע שהתחדש השיעור בבית הכנסת, ותודה על הפ״ש שהוא מסר לבעלי בתים בבית הכנסת ומהסדר של שבת מברכין, והנני מקוה שיוכל גם לפעול עליהם להנהיג את שאר הסדרים של שבת מברכין, לומר תהלים וכן הלאה.

ודאי ימסור להם גם אודות מה שדובר בש״ק פ׳ שלח, אודות חטא המרגלים, שהרי היו יהודים הגונים — כשרים — כפי שרש״י מפרש, ואעפ״כ לא רצו ללכת לארץ ישראל, מבואר בחסידות, שטעות המרגלים היתה, שבהיותם במדבר הי׳ להם עסק רק עם תורה ורוחניות, כי לאכול הי׳ להם את המן, לשתי׳ הי׳ להם את בארה של מרים, והבגדים שלהם גדלו יחד אתם, כפי שרש״י מפרש על הפסוק שמלתך לא בלתה מעליך, לכן הם לא רצו להתעסק עם ענינים של עולם הזה, שבהכנסם לארץ ישראל היו צריכים להכנס לסדר אחר, לעבד את האדמה, לעסוק במסחר וכדומה, למרות שזה עצמו הרי צריך להיות על פי תורה, להשמר מגניבה לשון הרע השגת גבול וכו׳, ולקיים את המצוות של מעשר, שביעית, תרומה, אבל הי׳ נשאר מעט זמן ללימוד ולתפילה, טענו המרגלים מפני מה יחליפו את

העבודה המעודנת שיש להם במדבר, בעבודה של ארץ ישראל שם יש להתעסק עם פירות הארץ (לא עם מן) ועם העם היושב בקרבה (לא כמו במדבר, שם עם לבדד ישכון) במילא תהי׳ זו ארץ אוכלת יושביי, שתאכל את הרוחניות ואת הקדושה של עם ישראל.

אך הם טעו בכך, וכפי שהתורה אומרת, שטובה הארץ מאד מאד, למרות שהעבודה פשוטה ובדברים פשוטים, אבל זה מה שהקב״ה רוצה, שאפילו הדברים הפשוטים, גם בהם יהי׳ ניכר שיהודי עושה זאת כמו שצריך לעשות, וזה יקר אצל הקב״ה יותר מאשר לימוד התורה במדבר.

וזה צריך להיות מוסר השכל לכולנו, שבהמצאנו בגלות כה קשה, שמפני סיבות לא יכולים ללמוד שמונה שעות ביום, ובסך הכל משתתפים בשיעורים ברבים בבית הכנסת, וגם השיעורים אינם בענינים העמוקים בתורה, אלא הם בסך הכל לימוד דינים מקיצור שולחן ערוך, אגדות חז״ל או סיפורי צדיקים, אעפ״כ לא צריכה להיות נמיכות רוח, ותמיד צריך לזכור שטובה הארץ מאד מאד, שכאשר לא מתפעלים מכל הקשיים ומתנהגים כפי שיהודי צריך להתנהג, יכולים גם על ידי זה להשלים את הרצון העליון, כמו עם לימוד התורה במדבר, וכשעושים זאת בשמחה, הרי זה יקר עוד יותר.

אבקש ממנו למסור פ״ש לכל הנוטלים חלק בשיעורים, והשם יתברך יעזור שלימוד השיעורים יהי׳ בהצלחה, ושיקחו מהשיעורים חמימות יהודית ויכניסוה לבתיהם.

בברכה.

א׳עט
[כרך ד עמוד שס]

ב״ה, ד׳ תמוז, תשי״א
ברוקלין.

הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מהו״ר ארי׳ דוב שי׳ שו״ב

שלום וברכה!

קבלתי שני הפ״נ שלו, ולכשאהי׳ על ציון כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, אקראם, ובטח יעורר ר״ר למילוי משאלות לבבם לטובה ובטח יבשרני בשו״ט מכל הנעשה עם כל אלו אשר כתב

אודותם בהפ״נ . .

ובנוגע לנסיעתם לאירלנד, הנה בכלל מהראוי הוא שימצאו אופן איך שיהי׳ בנסיעה זו ג״כ פרנסה רוחנית, מובן הדבר עד כמה שגדול ענין פרנסה גשמית ג״כ, עפ״י המבואר בנגלה דתורה ובפרט כפי שנתבאר בתורת החסידות, אבל אעפ״כ משהו לא נוח, מנין חסידים ותמימים נוסעים פעם פעמיים ושלוש, שוחטים מאות בהמות, מקבלים תשלום בשטרלינג או פרנקים, וחוזרים הביתה, בעיני בשר עכ״פ לא נראה בזה, שום מילוי שליחות בעלמא דין, ולא איזו שהיא עדינות בכלל.

מסופר שבזמן אדמו״ר האמצעי, היתה הוראה לכל החסידים שבאו לליובאוויטש, שבנסיעתם חזרה, או יותר נכון בהליכתם חזרה, יחזרו חסידות בכל המקומות שהם עוברים, ואפילו בעיירות קטנות ביותר, בכל מקום שדרכם חזרה עוברת, למרות שתכלית נסיעתם או הליכתם לליובאוויטש היתה להיות בליובאוויטש ולחזור הביתה, וכל המקומות שבהם עברו לא היו אצלם מקום המפסיק, אלא דבר המחבר.

מובטחני שלאחר הסתכלות החזקה כמבואר בכתבי כ״ק מו״ח אדמו״ר מהו ענין ההסתכלות וכו׳ הנה למרות זה שתכלית הנסיעה לאירלנד היא להשתכר לפרנסתם ופרנסת ב״ב יחיו ולחזור למקום דירתם, הנה בטח גם במקומות והענינים שבינתים יש לפעול מה, אשר יהי׳ ניכר שהי׳ זה ע״י עסק של חסידים ותמימים ומקושרים של כ״ק מו״ח אדמו״ר.

ויה״ר שימצאו עבודה המתאמת ואופן המתאים שגם בנסיעה זו יוסיפו עכ״פ מעט אור בחושך העולם.

בברכה לנסיעה כשורה ועבודה בהצלחה ופ״ש כל חבורתו שתחי׳.

א׳פ

[כרך ד עמוד שסא]

ב״ה, ה׳ תמוז תשי״א
ברוקלין.

ברכה ושלום!

הפ״נ שלה התקבל, וכשאהי׳ על ציון כ״ק מו״ח אדמו״ר

זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע אקרא את הפ״נ שלה, ובודאי הוא יעורר רחמים רבים שתהי׳ לה רפואה קרובה.

בטח יש לה רופא האומר לה איך תתנהג, והיא מבצעת כפי הוראותיו,

בכלל, צריכים חסידים — הן אנשים והן נשים — לדעת, כפי שכ״ק מו״ח אדמו״ר כתב פעם לאחד, שחסידים **אינם בודדים** במילא עלי׳ להיות חזקה בבטחון שע״י זה שקשורים עם חסידים ועם דרכי החסידים, עי״ז קשורים גם באילנא דחייא — מעין החיים — במילא אין צורך להיות מודאגים, ואדרבא להיות חזקים בבטחון שהשם יתברך ינחה אותה וישלח לה כל מה שהיא צריכה, וכאשר חזקים בבטחון, פועלים שרואים זאת גם בעיני בשר בחיי היום יום.

אקוה שתוכל לבשר לי בשורה טובה משיפור מצב בריאותה, ואסיים בברכה לרפואה קרובה.

א׳צז
[כרך ד עמוד שעט]

ב״ה, יום הגאולה, י״ג תמוז, ה׳תשי״א
ברוקלין, נ.י.

הוו״ח אי״א נו״נ בעל מדות טובות חובב תורה ורודף צדקה וכו׳ וכו׳ מהור״ל שי׳ ניומן

שלום וברכה!

הרי זה מובן מאליו שמאוד מענינים אותי קורות כל אחד מאנ״ש, ובפרט של אלו שעברו כל כך הרבה בשנים האחרונות ונדדו למצוא מנוחה במרחקים. גם מעניין אותי, באופן טבעי, כיצד מתגייסים אחינו המקומיים לטובת החדשים שזה עתה הגיעו.

לכן שימח אותי לשמוע מהרה״ח וו״ח אי״א נו״מ וכו׳ וכו׳ מוהר״ר . . . שסייע לו בשעתו בעשיית טובה, ואכן ברצוני לבקשו שגם להבא יסייע לו בטובה לפי מיטב יכולתו, שעל ידי זה שעושה טובה לזולת, עושה לעצמו טובה עוד יותר גדולה, בגשמיות וברוחניות.

כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע הדגיש ש״שלושת האהבות״ — אהבת ה׳, אהבת התורה ואהבת ישראל — תלויות אחת בשני׳, וביטוי כל אחת מהאהבות הללו במעשים, מסייע גם לאחרים,

עד שסוף כל סוף כולם מתאחדים יחד, שזו היא העבודה והמטרה של יהודים.

בקשר ליום הגאולה של חמי הרבי כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע ששוחרר מידי הסובייטים בתרפ״ז, נדפס **קונטרס יב־יג תמוז**, שמשמחני לשולחו אליו.

הנני מקוה לשמוע ממנו בשורות טובות מעבודתו לטובת הכלל והפרט.

בברכה בגו״ר המחכה לבשו״ט.

א׳ק
[כרך ד עמוד שפא]

ב״ה, י״ד תמוז, תשי״א
ברוקלין.

שלום וברכה!

על ידי הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מר . . . קיבלתי תרומתו בסך חמשה דולר, אותה העברתי לקופת לשכת חשאין, שזו היא קופה ממנה מסייעים לאנשים או ענינים, ללא פרסום, וצדקה באופן כזה זכותה גדולה מאוד, והנני מקווה שצדקה בסתר זו תעזור שבקשתו עבור . . . (שעבורו נתן הצדקה) תעזור שהוא יתחיל להרגיש יותר טוב בבריאותו.

הגמרא מלמדת אותנו שהמתפלל בעד חבירו והוא צריך לאותו דבר הוא נענה תחילה (כאשר אחד מבקש מהשם יתברך עבור השני, והוא עצמו גם צריך את זה, עונים לו קודם), וכפי שבכלל, בזמנים אלו, לכל אחד ישנו דבר החסר לו, רצוני לברכו, שהשם יתברך ימלא את מה שחסר לו, ושביתו יהי׳ בית יהודי אמיתי של תורה ומצוות, ואשמח כאשר יכתוב לי מכך.

כפי שהנני מבין, הרי הוא הולך לבית הכנסת לעתים יותר קרובות, הייתי מציע לו שיקח על עצמו — בלי נדר — לשמור את התקנה של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע לומר כל יום לאחר התפילה בבוקר, שיעור יומי בתהלים (כפי שהתהלים נחלק לימי החודש), והייתי מציע לו גם להתרגל לתת צדקה כל יום לפני התפילה, שחרית ומנחה (וכאן לא נוגע הסכום, אלא הקביעות, שכל פעם לפני התפילה לא תחסר נתינת הצדקה לפני כן).

בפרשה שקראנו בשבת שעברה, מתחילה הפרשה בפסוק ״זאת חקת התורה״, מבואר בתורת החסידות שהמלה **חקת** משמעותה גם **חקיקה**, שההבדל בין חקיקה לכתיבה הוא בכך שבכתיבה הדיו הוא דבר אחד והדבר שעליו כותבים הוא דבר שני, רק אחר כך — לאחר הכתיבה — זה נעשה דבר אחד, אבל בחקיקה, כאשר חוקקים אותיות על אבן, האותיות הן חלק מאותה אבן עצמה, כך גם בלימוד תורה וקיום המצוות, זה צריך להיות באופן של **חקיקה** שהוא והתורה ומצוות שהוא מקיים, הם דבר אחד, ואז, אומרת לנו התורה, אם בחקותי — מלשון חקיקה — תלכו, אזי ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה וגו׳.

הנני מקוה לשמוע ממנו בשורות טובות ואחתום בברכה.

א׳קא
[כרך ד עמוד שפג]

ב״ה, י״ד תמוז, תשי״א
ברוקלין.

שלום וברכה!

שמחתי לשמוע ממר . . . אודותו ואודות עבודתו הטובה לעניני יהדות, ומר . . . כותב לי גם שכעת הוא זקוק כעת לרפואה;

כשהייתי ביום שני שעבר י״ב תמוז, על ציון חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, הזכרתי אותו לרפואה, ואקוה שיוכל לבשר לי בשורה טובה שכבר מרגיש יותר טוב, ואודה לו על הבשורה הטובה בזה.

רצוני לעורר אותו על התקנה של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, לומר כל יום לאחר התפילה בבוקר שיעור תהלים יומי (כפי שהתהלים נחלק לימי החודש) כך שבמשך חודש יסיימו לפחות פעם אחת אמירת כל התהלים. וגם ללמוד כל יום פרשה חומש עם פירוש רש״י, והנני מקווה שישתדל בלי נדר לקיים זאת — אמירת התהלים ולימוד חומש עם פירוש רש״י — מכאן ולהבא, ששני הענינים של שיעורים אלו ממשיכים ברכה והצלחה בחיים של יהודי.

בפרשת השבוע שעבר שקראו בשבת, הפסוק הראשון הוא זאת חקת התורה, בתורת החסידות מבואר שלמלה **חקת** יש משמעות

נוספת, מלשון **חקיקה**, שזהו רמז שיהודים צריכים ללמוד תורה ולקיים מצוות באופן של **חקיקה**, לא כענין של כתב, שהדיו הוא דבר נפרד והדבר שעליו כותבים הוא דבר נפרד, ורק לאחר זמן הם מתחברים וקשורים זה עם זה, אלא צריך שיהי׳ — לימוד התורה וקיום המצוות — באופן של חקיקה, כפי שחוקקים אותיות על אבן, שהאותיות הן מאותה אבן עצמה, לא דבר זר שנוסף, כך גם בקיום המצוות ולימוד התורה, צריך להיות כענין החקיקה, שהוא והתורה והמצוות, הם דבר אחד. ואז, אומרת התורה, אם בחקותי — מלשון חקיקה — תלכו, אזי, ונתתי גשמיכם בעתם ונתנה הארץ יבולה וגו׳.

בברכת רפואה קרובה.

א׳קב
[כרך ד עמוד שפד]

ב״ה, י״ט תמוז, ה׳תישי״א
ברוקלין, נ.י.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מו״ה אהרן שי׳ הכהן

שלום וברכה!

ע״י אחיו הוו״ח אי״א נו״נ משאו ומתנו באמונה וכו׳ מו״ה יעקב הכהן שי׳ קבלתי את השתתפותו בעבודתנו החינוכית בצפון אפריקה, ומצורפת קבלה.

שימח אותי במיוחד, שהשתתפותו הגיעה ביום הגאולה — י״ג תמוז, היום בו כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע שוחרר מידי היבסקים ברוסי׳ בשנת תרפ״ז. שכן יום זה משמש אותנו כולנו כעידוד וחיזוק בעבודתנו עבור תורה ויהדות, וחינוך תורני עם מסירת נפש, לפי הדרך הסלולה שכ״ק מו״ח אדמו״ר הוליכנו בה. וביום זה חמי הרבי נושא רינה ותפילה עבור כל הצועדים בדרכו, שהקב״ה יתן להם ולבני ביתם שיחיו בריאות והצלחה בפרנסה, שיקל עליהם ויוכלו טוב יותר ליטול חלק בעבודתו הקדושה.

הנני מקווה לשמוע ממנו ומבני ביתו שיחיו בשורות טובות תמיד.

בברכת הצלחה בגו״ר.

א׳קג
[כרך ד עמוד שפה]

ב״ה, י״ט תמוז, ה׳תישׁ״א
ברוקלין, נ.י.

הוו״ח אי״א נו״נ משאו ומתנו באמונה וכו׳
מו״ה יעקב שי׳ הכהן

שלום וברכה!

שימח אותי לקבל את מכתבו מערב חג הגאולה י״ב תמוז, שהגיע בחג הגאולה. השתתפותו ושל אחיו אהרן שי׳ הכהן כמו גם של מר בנימין שי׳ זקס, היו דבר בעתו מה טוב, ויצרתם לעצמכם זכות מיוחדת עם מעשה בפועל בחג הגאולה, סיוע בעבודת הקודש של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע.

ביום הבהיר של חג הגאולה ודאי נושא כ״ק מו״ח אדמו״ר רינה ותפלה עבור מקושריו בפרט ועבור אלו הפועלים עבור התורה והמאור שבתורה במסירות נפש, שהקב״ה יקל עליהם את השתתפותם ויאפשר להם להגדיל את השתתפותם, מתוך בריאות הנכונה ומתוך הרחבה בגשמיות וברוחניות.

מצו״ב מכתבים עבור אחיו מר אהרן שי׳ ומר בנימין שי׳ זקס, ות״ח מראש על טרחתו בזה.

בברכת הצלחה בעניניו ושיבשר בקרוב אודות זה.

א׳קו
[כרך ד עמוד שפח]

ב״ה, כ׳ תמוז, ה׳תישׁ״א
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

שמחתי שהיתה לי ההזדמנות להכיר את שני בניו שיחיו שבקרו אותי. הם עשו רושם טוב, ובטוח הנני, שכאשר ידברו אתם יותר בנוגע ליהדות וקיום מצוות מעשיות, הי׳ הדבר מקבל אצלם את הרושם הראוי, והי׳ אף בא לידי ביטוי אצלם ואצל בני ביתם להתקרב לתורה ומצוות יותר מאשר עד עתה.

בשיחתנו, סיפרו לי שסובל מהפרוסטטה, ויש כוונה של רופא שכדאי לבצע ניתוח, אלא שהוא מתחבט בזה, בחושבו שהוא אינו חזק דיו לכך.

נראה לי, שישאל חוות דעת של שני רופאים מומחים, וגם יספר להם את דעתו. ואם יוחלט אצלם שיעשה את הניתוח, יעשה בשעה טובה ומוצלחת לפי הוראותיהם, והשי״ת יתן שזה יעבור כשורה ובהצלחה, ותהי׳ לו אריכות ימים ושנים טובות, שהפירוש בזה הוא כפשוטו, הרבה שנים ארוכות טובות ורגועות, אך יש בזה גם כוונה פנימית, שהשנים תהיינה ארוכות וטובות גם ברוחניות, זאת אומרת, ממולאות ביהדות, יהדות לעצמו וגם על ידי השפעה על הסביבה, ובפרט על הילדים והנכדים, שינהיגו בתיהם וחייהם בדרך התורה והמצוה.

כעת ב״שלושת השבועות״, המזכירים לנו את החורבן, יש לזכור גם את מה שהגמרא מספרת לנו, שעיקר הסיבה של החורבן היא שנאת חינם. כיון שאנו רוצים כולנו ומצפים כולנו לגאולה, שלימה ואמיתית בקרוב ממש, נחוץ לעשות השתדלות מיוחדת להסיר את הסיבה שגרמה לחורבן, ז״א, נחוץ לעשות השתדלות מיוחדת לאהבת ישראל. זה בפרט שייך לכהנים, האומרים בברכת הכהנים — לברך את עמו ישראל באהבה, שלפי מה שכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע מסר בשם אחד הצדיקים הנסתרים, יש למילים אלו גם את הכוונה — לברך את עמו ישראל במדת האהבה, שתהיי להם אהבה אחד לשני, ויבטאו זאת במעשים בפועל, בגשמיות ועוד יותר — ברוחניות.

הנני מקוה לשמוע ממנו בשורות טובות. הנני מבקש למסור פ״ש לבניו שיחיו, ומקוה לשמוע גם מהם בשורות טובות.

בברכה.

א׳קטז

[כרך ד עמוד שצח]

ב״ה, כ״ז תמוז, ה׳תשי״א
ברוקלין, נ.י.

הוו״ח אי״א נו״מ וכו׳ מו״ה יוסף שי׳

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מה׳ בלק. הנני מאוד שמח, שקבל על עצמו את ההצעה שהצעתי בהיותי על הציון של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שיעמיד אלף דולר עבור עבודת הרבי חמי באפריקה. כמובן יחשב על חשבון תוכנית השתתפותו בסך חמשים אלף דולר.

זה שהתאמץ לשלוח את הכסף בזמן, למרות שהי׳ בחוסר במזומנים, עוד מגדיל את זכותו, זה גם מתאים לפסוק ״אשרי משכיל אל דל ביום רעה ימלטהו ה׳״, שהפירוש בזה הוא גם, שבזמן שמישהו מצומצם בכסף והוא במובן זה ״דל״ בעצמו, ולמרות זאת אינו מתחשב בזה ונותן צדקה יותר מכפי היכולת שלו באותו זמן, ואז ודאי יקויים גם מה שנכתב בהמשך ״ואני בתומי תמכת בי ותציבני לפניך לעולם״ — ואני, בכולי (באמונה) אתה תומך בי והעמדת אותי לפניך לתמיד (תהלים מ״א).

הנני גם מקוה, שיקויים מה שכתוב בנביא מלאכי, שהשי״ת אומר ובחנוני נא בזאת — תנסו (תבדקו) אותי במצות הצדקה, או אז תראו ״אם לא אפתח לכם ארובות השמים והריקותי לכם ברכה עד בלי די״ — שאני אפתח עבורכם את חלונות השמים ואשלח לכם ברכה ללא הפסקה. השי״ת יתן, שיראה זאת בפועל ממש בהצלחה מופלגה ויוכל לעמוד בכל התחייבויותיו ועוד להגדילן.

בברכת הצלחה ומנוחה.

א׳קכ
[כרך ד עמוד תא]

ב״ה, ד׳ מנ״א, תשי״א
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . מצו״ב רשימה ממה שאמרתי לתלמידים הנוסעים בשליחות מרכז לעניני חינוך לחזק תורה ומצוות ויהדות בכלל במדינה, והנני מקווה שלא יסתפק בקריאה בלבד, אלא גם יעשה בהתאם לרעיון, המיוסד על ההוראות ששמעתי מחמי כ״ק אדמו״ר בזמנים שונים, אודות הנחיצות של עבודה כזו.

השם יתברך יעזור לכולנו, שכל אחד מאיתנו יבצע את השליחות בעלמא דין, שזהו אמצעי לקבל את הברכה והצלחה מהשם יתברך בעניינים הפרטיים ובפרט בעניינים של בריאות הגוף ונפש.

המחכה לבשורה טובה.

א׳קכא
[כרך ד עמוד תב]

ב״ה, ד׳ מנ״א, תשי״א
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מהו״ר חיים יעקב שי׳

שלום וברכה!

שימח אותי לשמוע פ״ש ממנו ע״י ידידנו הרה״ג והרה״ח אי״א נו״מ עוסק בצרכי צבור באמונה כו׳ וכו׳ מהו״ר אברהם אלי׳ שי׳ אקסלרוד, והוא גם שלח את כספי המעמד שלו,

הנני בטוח, שהשתתפותו במעמד אינה בכסף בלבד, אלא זה מראה יותר על רגש לבו ואבן בוחן של התקשרות לכל הענינים של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, אשר מסר נפשו לנטוע תורה ויהדות **בכל** רחבי תבל ובמיוחד במדינה זו, ואשר גם עתה, כלשון הזהר הקדוש, צדיקא דאתפטר אשתכח בכולהו עלמין יתיר מבחיוהי (צדיק לאחר הסתלקותו מהעולם, נמצא בכל העולמות יותר מאשר בחייו כאן) הוא משגיח על כל ענינו שפעל, ויש לו קורת

רוח, שעניניו גדלים ומתרחבים בהצלחה, ועל כל אלו המשתתפים ומסייעים בעניניו, כל אחד לפי יכולתו, הוא — הצדיק — מעורר עליהם רחמים, להתברך כל אחד במצטרך לו.

בהזדמנות זו הנני שולח לו ראשי דברים ממה שאמרתי לתלמידי הישיבה המנצלים את חופשתם לנסוע ברחבי המדינה כדי לחזק יהדות, ואני מקוה שזה יעניין גם אותו, ביכולתו לנצל בקלות את הרעיון שבשיחה, להשפיע על מכריו, לקרבם יותר לתורה ומצוות בכלל ולמנהגי ודרכי החסידות בפרט,

בברכה לאריכות ימים ושנים טובות, לגמרי כפשוטו, שנים ארוכות ובריאות, וגם כפי הכוונה הפנימית של זה, שתהיינה אלה שנים טובות ובריאות, ממולאות בתורה אור ונר מצוה.

א׳קכד

[כרך ד עמוד תה]

ב״ה, ד׳ מנ״א, תשי״א
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . בתשעת הימים, נזכרים כולם במאמר רז״ל, שהחורבן הי׳ בגלל חטא שנאת חנם, זאת אומרת לא לאהוב את הזולת ללא כל נימוק, וללא כל יסוד, אנו, כל היהודים, רוצים הרי לצאת מהגלות כמה שיותר מוקדם, במילא יש להסיר את הסיבה שגרמה לגלות, שהתיקון לכך הוא ״אהבת חנם״, כלומר לאהוב יהודי ללא נימוק, ואפילו יהודי כזה שלעם ישראל אין ממנו טובה, ולא יודעים האם בכלל יש לאיזה שהוא יהודי טובה ממנו, וספק אם אפשר ליחס לו את הפסוק ואהבת לרעך כמוך, כי איננו רעך ר״ל, הוא לא לומד תורה ולא מקיים מצוות, אך באה ״אהבת חנם״ שגם יהודי כזה יאהבו, וכשנוהגים כך, מסירים בזה את הסיבה שגרמה לחורבן ולגלות, ובכך מאיר יהודי את פינתו, במילא נעשה אור בחלקו בעולם ונוספת יותר אורה, עד שסוף כל סוף יאירו את הגלות ונזכה לגאולה השלימה והאמיתית בעגלא דידן ע״י משיח צדקנו.

בברכה לקיץ מוצלח בגשמיות ורוחניות.

א׳קלב
[כרך ד עמוד תיב]

ב״ה, ט״ו מנ״א, תשי״א
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״מ מו״מ באמונה וכו׳ מהר״י שי׳ הכהן

שלום וברכה!

זה עתה נתקבל מכתבו מאתמול והנני ממהר לענות אודות מופת נוסף של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע:

כל הזמן הצטערתי מזה שבערב ראש חודש מנחם אב לא יכולתי למסור באהל ששלח את ההמחאה הרגילה שלו לעניינים של הרבי, אבל כיון שהרבי אמר לי לא ללחוץ אותו בכסף — כפי שכבר מסרתי לו פעם — לא יכולתי לעשות בזה מאומה, עכשיו אני רואה שהרבי הכניס בו את הרעיון ישירות, או בלשון שכותב ״לבי נוקפי״ שזה דומה לכרוזים מלמעלה שמכניסים באדם מחשבות והחלטות טובות ללא הכנה מצידו, וכמו שנתבאר בלקוטי תורה פ׳ תצא (לו, ד) ובארוכה יותר במאמר אז ישיר דשנת ת״ש. מסתמא יש לו את המאמר . .

והשי״ת יעזור לו לא רק לא למעט ח״ו ממנהגיו הטובים, אלא להוסיף עליהם וכמרז״ל מעלין בקודש.

ובפרט נראית ההשגחה פרטית שכל הנ״ל הי׳ בחמשה עשר באב שעל יום זה אומרים חז״ל (סוף תענית) מכאן ואילך דמוסיף יוסיף — בנוגע לתורה, ובמילא מובן שהתורה פועלת אותו סדר והנהגה גם במצוות ובפרט במצות הצדקה הנקראת בשם מצוה סתם ושקולה כנגד כל המצוות (ראה תניא פרק ל״ז, אגרת התשובה סוף פרק ג׳ אגרת הקדש סימן ג׳ ד׳ סוף סימן ה׳ ו׳ ח׳ ט׳ י׳ י״ב).

בברכת הצלחה בעסקיו הפרטים, ויעשה בשמחה ובטוב לבב מהגשמיות רוחניות.

א׳קלז
[כרך ד עמוד תיז]

ב״ה,

בעונג קבלתי, בשעתה, את הצעתו של הרה״ח הוו״ח אי״א נו״מ וכו׳ מו״ה מנחם זאב שי׳ הלוי, שיחבר קובץ של דינים ומנהגים

הנוגעים בחיי היום יום, ואשר לא נזהרים בהם מספיק, רוב האנשים משום שאינם יודעים את חומר הדינים ומנהגים, ואחרים משום שאינם יודעים מהם בכלל.

ובשמחה רבה בשל הופעת הקובץ הראשון, הנני כותב שורות אלו בתור איחול וברכה.

ברכה, שתקויים בדברים היוצאים מן הלב של הרה״ח המקבץ ועורך, ההבטחה[1] שנכנסים אל הלב של אלו שהקובץ יגיע אליהם, שהם יישמו זאת בפועל ממש, יקיימו את הדינים ומנהגים, כל אחד לפי ענינו, בקום ועשה ושב ואל תעשה.

שודאי יסייעו בזה, ובמדה רבה ביותר, הקטעים המתאימים משיחות כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, ממכתביו וכו׳, שהרה״ח המקבץ צירף.

* * *

בכמה מקומות הראו לנו עד כמה חשובה הזהירות בענינים אלו, הנחשבים אצל אנשים רבים כדברים קלים. הזהירו אותנו[2] שזה יכול להביא, ח״ו, לירידה מהדרך לגמרי: הוי מושכי העון בחבלי השוא, דדש בי׳ בעקבא ולא חייש עלי׳, ולבתר אתתקף ואתעביד כעבות העגלה, ואתתקף ההוא חטאה ואסטי לי׳ בהאי עלמא ובעלמא דאתי. הזהירו אותנו[3] אודות העונש: למה אירא בימי רע (משום) עון עקבי, מצוות קלות שאין בני אדם משגיחין בהן אלא משליכין אותן תחת עקביהן, יסובני. אבל גם הבטיחו לנו[4] אודות גודל השכר:

והי׳[5] עקב תשמעון, אם המצוות קלות שאדם דש בעקביו תשמרון, ושמר הוי׳ אלקיך לך את הברית ואת החסד אשר נשבע לאבותיך ואהבך וברכך והרבך וגו׳.

מנחם שניאורסאהן

אור ליום הרביעי פ׳ והי׳ עקב תשמעון,
עשרים במנחם אב, ה׳תישי״א ברוקלין, נ. י.

---

1) ראה ספר הישר לר״ת שער יג הובא בשל״ה ש׳ האותיות אות למ״ד.
2) זהר מקץ קצט, רע״א. וראה אגרת התשובה פ״ז.
3) תנחומא ר״פ עקב. וראה לקו״ת דרושים ר״ה סב, ד.
4) פרש״י ״פ עקב. וראה תו״א ויצא כג, ג.
5) אין והי׳ אלא שמחה (ב״ר פמ״ח), משא״כ הוי (מושכי העון) — צרה. ויובן השייכות לעקב עפמשנ״ת בפי׳ המלות להצ״צ (ח״ב מס׳ דרך מצוותיך) עה״פ אשרי יושבי ביתך (בענין הוי), ובלקו״ת ראה ל, ד. וברשימות איכה ע׳ לא (בענין והי׳). — בענין עקב ראה עץ חיים שער לח פ״ג. שער הפסוקים בראשית כו, ה. לא, יט. ובכ״מ.

א׳קלח
[כרך ד עמוד תיט]

ב״ה, כ״א מנ״א, תשי״א
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מי״ז מנ״א בו כותב שאביו שי׳ תובע מהילדים שיחיו לתת לו את היכולת לנסוע לאה״ק ת״ו, ואמכם שתי׳ אינה רוצה להצטרף . .

רצוני לספר לכם סיפור ששמעתי מחמי כ״ק אדמו״ר, חסיד של הצמח צדק רצה לנסוע לארץ ישראל. אמר לו הצמח צדק: לר׳ הלל לא חסרה ארץ ישראל, ולך חסרה ארץ ישראל, עשה כאן ארץ ישראל (מהסיפור רואים שהצמח צדק הי׳ קורא גם שלא בפניו בתואר רבי ר׳ הלל) אקוה שכאשר יהיו לו בשורות טובות בזה יכתוב לי.

אתמול, בשל יום הזכרון של אבי ז״ל, הייתי באהל כ״ק מו״ח אדמו״ר, והזכרתי אותו ואת בני ביתו להמצטרך להם.

הנני משער שהמאמר — באנגלית — אודות אפריקה וגם החוברת עסקנות ציבורית כנראה כבר קיבל, ויודיע על כך.

בברכה.

א׳קמד
[כרך ד עמוד תכד]

ב״ה, כ״ד מנ״א, תשי״א
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . זה עתה נתקבל מכתבו מכ״א מנ״א . .

הפ״נ אקרא על הציון הק׳. אבל נבהלתי לקרוא באחד מהם ולמלשינים אל תהי תקוה כו״! על רק צריכים לנצל זאת! ויותר מכך: בגלל זה כ״ק מו״ח אדמו״ר ייצא מגן עדן, וילך לבית דין של מעלה, לבקש ש . . . געוואלד [=הצילו!], ר׳ . .!

א׳קמז
[כרך ד עמוד תכז]

ב״ה, כ״ד מנ״א, תשי״א
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מוה״ר חיים שי׳ שו״ב

שלום וברכה!

כבר דאגתי מכך שמזמן לא שמעתי ממנו, ולכן שמחתי מאד לקבל פ״ש ממנו ע״י הרה״ג והרה״ח הוו״ח אי״א נו״מ עוסק בצ״צ מוה״ר מאיר שי׳ אשכנזי, שת״ל אצלו הכל שלום.

שימח אותי גם לשמוע, שביקר את מר . . . שי׳, ואני משער שכאשר יבקר אותו מזמן לזמן, ישפיע עליו בהדרגה שיתקרב ליהדות, והנני משער שאם ימצאו גם הדרכים לסייע לו בגשמיות, זה במילא יעזור שגם יאזין יותר למה שיאמרו לו בנוגע לרוחניות.

מפליא אותי, שאינו מזכיר אודות התוועדויות חסידיות, קידוש או מלוה מלכה המתקיימות בעירו, שבטוח כאשר נמצאים אחד או שניים המתעניינים בזה, הרי סוף כל סוף, הם מושכים לכך ציבור, וקשה לשער בתחילה מה יכולות התוועדויות כאלה להביא כדי לקרב את לבם של ישראל לאביהם שבשמים.

הנני מקוה, שמילים ספורות אלו יעוררו אותו להשפיע על מכריו, לסדר התוועדויות כאלו, ומסתמא אין צורך בהרבה טרחה ויגיעה בזה, והנני בטוח שזה יביא תוצאות טובות . .

בברכה המחכה לבשו״ט.

מצורף פה הקבלות על שלוחם.

א׳קנה
[כרך ד עמוד תלד]

ב״ה, כ״ח מנחם אב, ה׳תישי״א
ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלום!

קבלתי מכתבה, ושימח אותי לשמוע שבנה שי׳ מבריא מהניתוח.

הנני מקווה שמרגיש טוב. גם כותבת שלבתה תי׳ אירעה תאונה ומבקשת ברכה. תקותי שבתה מרגישה אף היא יותר טוב, ותוכל לבשר בשורות טובות בזה.

בהזדמנות זו רצוני לעורר, שכשם שאמא דואגת אודות בריאות הגוף של ילדי׳, עלי׳ גם לדאוג אודות הבריאות של הנשמה של ילדי׳. מקווה הנני, שמנצלת השפעתה על בני׳ ובתה שי׳, שבתיהם יהיו בתים יהודיים כפי שבתים יהודיים צריכים להיות.

ישנן אמהות המשערות שהילדים לא יצייתו, ולכן אינן מדברות אתם בנוגע ליהדות; אחרות מתביישות לדבר. אך שני הדברים אינם נכונים, כי אין להתבייש בנוגע לבריאות הנשמה של הילדים. הנני אף בטוח שכאשר מדברים עם ילדים פעם ופעמיים ומסבירים להם במילים המתאימות, שהדרך האחת והיחידה עבור יהודים, להיות מאושרים באמת ושיהיו בתים מאושרים, היא רק הדרך היהודית של תורה ומצוות, סוף כל סוף פועלים זאת אצלם.

בתקוה לשמוע ממנה בשורות טובות, בברכה.

א׳קסג
[כרך ד עמוד תמ]

ב״ה, א׳ אלול, תשי״א
ברוקלין

שלום וברכה!

שימח אותי לשמוע פ״ש ממנו ע״י הרה״ח אי״א נו״מ עוסק בצרכי ציבור מהו״ר יוסף שי׳ וינברג, שמצב בריאותו טוב יותר מכפי שהי׳ ושנסיעתו המתוכננת לא יצאה לפועל, הרי ידוע הפירוש של **אשרי יושבי ביתך** — שזוהי מעלה ל — **עוד יהללוך סלה**.

הנני משער שנוטל חלק בשיעורי תורה, ומשתדל לתמוך בלומדים במדינתו, כהוספה לתמיכה ששולח מחוץ למדינתו.

מעניין אותי לדעת כיצד בריאותו ואודות עסקיו, גם אודות ענינו הרוחניים, ויכול לכתוב לי באידיש או באנגלית (כפי שנוח לו יותר לבטא ידיעות ואיחולים):

ברצוני לעוררו — למרות שאני משער שודאי עושה זאת —

לומר כל יום בבוקר לאחר התפילה את היום תהלים (כפי שהתהלים נחלק לימי החודש) ובחודש אלול עד יום כפור, להוסיף גם את פרקי התהלים שאודותם חמי כ״ק אדמו״ר מסר בשם זקנו הצמח צדק ורבנו הזקן (בעל השולחן ערוך והתניא) שיאמרו אותם בימי חודש אלול עד יום כפור, וכפי שהם מפורטים ב״היום יום״.

בפרשת ראה, שקראו אתמול, אומרת התורה, ראה נתתי לפניך את החיים וגו׳ ובחרת בחיים, ביאר כ״ק מו״ח אדמו״ר, שבכך שהקב״ה אומר ליהודים, ובחרת שתבחרו בתורה ומצוות, שזוהי דרך החיים, הרי באמירת ובחרת, נותן הקב״ה כח לכל יהודי, שיוכל לעמוד בנסיונות שיש לו מבחוץ, וגם נגד הטענות של יצרו הרע מבפנים, ושילך בדרך התורה ומצוות, שזה נותן לו חיים ארוכים, חיים טובים וחיים של פרנסה והצלחה.

אצלנו המנהג שכבר מתחילת אלול מזכירים כתיבה וחתימה טובה, הנני מאחל לו לזוגתו ולילדיו יחיו כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

נדבתו ששלח ע״י הרה״ח וכו׳ מהו״ר יוסף שי׳ וינברג, קבלתי ומסרתי ל״לשכת חשאין״ שמטרתה לסייע לאנשים או מוסדות, שזה צריך להעשות ללא פרסום, כדי לא לבייש אותם או לא להזיק להם, שצדקות שכאלו, הן מהנעלות ביותר במעלת הצדקה.

נ.ב.

זה עתה קבלתי שוב את הפ״ש שלו ע״י הרה״ח הוו״ח אי״א נו״מ עוסק בצ״צ וכו׳ מהו״ר יוסף שי׳ וינברג, ואת המכתב הארוך שכתב אליו, ועל כך הנני לעוררו:

. . כותב שהוא מודאג, כי אינו בטוח אם מילא את שאיפת חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, ואת ההוראות שנתן לו בזמנו איך להתנהג בעסק, ואולי לא מילא זאת בדיוק, ולכן חושש שזה גרם את עגמת הנפש ח״ו בבריאות ובעסק.

בודאי מיותר להדגיש, שחמי כ״ק אדמו״ר רצה תמיד ורוצה גם היום, רק להטיב ולשמח יהודים, במילא להיות מודאג ובעגמת נפש ח״ו — אפילו כאשר כן הוא כפי שחושש שלא קיים הכל כפי שהוא כתב לו — שלכן מענישים, זהו ההיפך מהנהגתו התמידית וגם הנוכחית של חמי כ״ק אדמו״ר, לעזור ולהטיב לזולת, אבל בשום אופן לא להעניש — באפשטראפען — חס ושלום.

לכן, דעתי היא, שבלי נדר, כמה פעמים בשבוע ילמד ויקרא את הזכרונות והשיחות של חמי כ״ק אדמו״ר, ויהי׳ חזק בבטחון, שכל הברכות שחמי כ״ק אדמו״ר נתן לו, בודאי יתקיימו, וירצה ויוכל להנהיג את ביתו בדרך התורה והמצוה עוד יותר מאשר לפני כן, ולתת צדקה ביד רחבה ולב שמח.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה לו ולכל ב״ב שי׳.

א׳קעח

[כרך ד עמוד תנה]

ב״ה, ה׳ אלול, ה׳תישי״א
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו בו כותב אשר נשמר, ת״ל, מעגמת נפש עד עתה, והנני מקוה, לפי מכתבי מי״ג ניסן, שגם להבא לא יהי׳ לו היזק ועגמת נפש ח״ו ויוכל לבשר בשורות טובות אודות כך.

גם שימח אותי מאד לקרוא במכתבו שהשתדל, אשר מהכסף שנשאר מה״אידישן פארייין״ יוקצב סכום מסויים עבור הישיבות שלנו במרוקו. קשה לתאר במילים את הזכות הגדולה שישנה ע״י השתתפות בעבודת החינוך במרוקו, בפרט שלפי תנאי החיים שם אפשר לפעול דברים גדולים בסכומים קטנים יחסית. מצד שני האחריות לאחינו במרוקו הרבה יותר גדולה, כשלוקחים בחשבון שהקרקע הרוחנית כבר מוכנה שם, ואין צורך לבוא ולהלחם בעד רעיון החינוך הכשר, אלא אדרבה, הם באים ותובעים, בתביעה נפשית, שיארגנו אצלם חינוך הכשר ויצילו את הילדים שלהם; והם טוענים, בצדק, מדוע לא נותנים להם את מלוא האפשרות לכך.

ובדיוק כמו בצדקה גשמית, ככל שגדולה האחריות של מצות צדקה אפילו כשנותנים לעני, על אחת כמה וכמה גדולה יותר האחריות, כאשר העני בא ומספר את מצבו ודורש, אף כי ללא מילים, מדוע לא מסייעים לו.

על דרך זה ביתר שאת ויתר עז, בצדקה רוחנית, שכאשר מחיים ילד יהודי עם תורה ומצוות, אזי מביאים אותו לא רק לחיי העולם

הבא, אלא עושים לו גם חיים מאושרים בעולם הזה.

עניין אותי לקרוא במכתבו, גם אודות אפשרות ונחיצות לפעול עבור חינוך הכשר בהולנד, ובנוגע לזה בבקשה לפנות ישירות ללשכתנו בפריז ובא — כוחינו הרה״ג והרה״ח וו״ח אי״א נו״מ עוסק בצרכי ציבור וכו׳ מוהר״ר בנימין גורודצקי שי׳. אך אין משנים מצדקה לצדקה ואין מערבים שמחה בשמחה, במילא הכסף שייעדו לעבודה במרוקו צריך ללכת לשם, והנני מקוה שיוכל למצוא מספיק אנשים מעונינים על אתר כדי לנהל שם את עבודת החינוך המקומית ללא מניעה של אמצעים כספיים. חלק מההכנסה אפשר לבנות גם על שכר לימוד, והעיקר, שככתבו, לאחר השנה הראשונה תהי׳ אפשרות לכלול את העבודה במגבית היהודית המאוחדת של הולנד.

כיון שבח״י אלול ובערב ראש השנה אהי׳ בלי־נדר על הציון של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, הרי אם ישלח לי את השמות (יחד עם שמות האמהות) שלו ושל כל ב״ב שיחיו, כשאהי׳ על הציון אזכיר אותם להמצטרך להם.

אסיים בברכה, שאצל זוגתו הכל יהי׳ כשורה וההריון והלידה יהיו בעתו ובזמנו ובנקל, ויחד אתה יגדלו את כל ילדיהם לתורה לחופה ולמעשים טובים.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

מצו״ב קטע משיחת שבת מברכים ר״ח אלול, שודאי ינצל באופן המתאים.

א׳קפ
[כרך ד עמוד תנח]

ב״ה, ח׳ אלול, תשי״א
ברוקלין.

שלום וברכה!

ע״י הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ באמונה מהו״ר יעקב שי׳ העכט שמעתי בשעתו שהניתוח לבנו שי׳ היה בעתו ובזמנו, ואקוה שעתה מרגיש עצמו בטוב ויוכל לבשר בשורה טובה בזה שהולך וטוב ומתחזק, ואקוה שעשו העקס־ריי כאשר דברנו בהיותו אצלי, ואתענין לדעת מה הראה הנ״ל.

בידעי ע״י הרה״ח כו׳ וכו׳ מהו״ר יעקב שי׳ העכט על דבר עבודתו הטובה בבית הכנסת שלו ובפרט בהתלמוד תורה, הנני מקוה שלזמן הבא יעבוד בזה בעוד יותר מאשר עתה, וידוע פתגם כ״ק מו״ח אדמו״ר זוצקללה״ה נבג״מ זי״ע, שהקב״ה משלם מידה כנגד מידה, שבעבור זה שמתעסק בשביל טובת ילדים יהודים, שהם בנים אתם לה׳ אלוקיכם, משלם השי״ת בנחת יהודי, מהילדים, ומבנו שי׳ בפרט.

והנני חותם בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה ובכלל זה בריאות טובה עבורו ועבור כל משפחתו יחיו.

א׳קפא

[כרך ד עמוד תנח]

ב״ה, ח׳ אלול, תשי״א
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מו״ה יצחק מאיר שי׳

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מעש״ק ראה, בו כותב שהוא משגיח על כשרות במושב זקנים של הג׳וינט, וקשה לו לפעול את מה שרוצה, כי לא בכל רוצים לציית למה שרוצה, ושואל האם יעבור להתעסק ב [. . .]

דעתי היא, שמאחר שהשי״ת נתן לו דבר כזה, מקום שביכולתו לסייע שהמושב זקנים יתנהל בכשרות ובודאי כשיהי׳ שם יוכל להשפיע, שלא רק מה שמכניסים בקיבה יהי׳ בכשרות, אלא גם שמה שמכניסים בראש יהי׳ בכשרות, לדעתי אינו צריך לעזוב משרה זו, ובטוחני שכאשר יחפש עצות גם ימצא את הדרכים המתאימות להשפיע, על מי שהדבר תלוי בו שימלאו את הוראותיו, והשכר על כך שהמושב זקנים ינוהל על טהרתו, קשה לשער את הזכות שבזה, ולכן בטוחני שזה יביא לו ברכה והצלחה בעניניו הפרטיים וגם נחת מילדיו יחיו.

בברכת כתיבה ותימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

נ״ב: מצו״ב קטע משיחת שבת מברכים אלול, ובטח יוכל לנצלו באופן המתאים בין תושבי המושב זקנים, שיחיו.

א׳קפה

[כרך ד עמוד תסה]

ב״ה, ט׳ אלול, תשי״א
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצרכי צבור כו׳
מו״ה נחום דוב שי׳

שלום וברכה!

שמחתי מביקורם של בניו ובנותיו יחיו אצלי, ובפרט מהפ״ש שהביאו ממנו (וגם את הפ״נ).

כשאהי׳ על ציון חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, אקרא את הפ״נ שלו, ובטוחני שהוא יעורר רחמים רבים שתקויים בקשתו שכותב בפ״נ, בקרוב, ויוכל לכתוב ולבשר בעצמו בשורות טובות בזה.

בטח יודע, שאת החודש הנוכחי אלול, נהג חמי כ״ק אדמו״ר לכנות חודש החשבון, אשר השם יתברך נתנו לכולנו לעשות חשבון מהשנה שחלפה וגם לקבל על עצמנו החלטות טובות לשנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה.

במדרש כתוב, שמה שהקב״ה מצוה לישראל לעשות, גם הוא עצמו עושה זאת, במילא מובן שבחודש הרחמים — אלול — גם הקב״ה עושה חשבון מכל הדברים הטובים שבני ישראל עשו במשך חודשי השנה שעברו (מהמעשים הלא טובים לא עושים חשבון, כי יהודים הרי ודאי יעשו תשובה, במילא המעשים הלא טובים ר״ל ימחקו ולא ישאר מהם שום רושם) אבל המעשים הטובים הנשארים לנצח, הרי תיכף מראש חודש אלול, עושים מהם חשבון, והקב״ה שהוא הרי תכלית הטוב, עושה הוא את החשבון בעין יפה, והוא מוכן לתת עבור כך לכל היהודים מידו המלאה הקדושה הפתוחה והרחבה, הכל בהמצטרך להם, ובודאי ליהודים הלוקחים על עצמם החלטות טובות על השנה הבאה, לוקח הקב״ה גם את זה בחשבון, וזה מגדיל את הזכות ואת השכר של הזכיות שיש ליהודי.

בשנה שעברה הגדיל בעזה״י את הקרן גמילות חסד וגם הכניס את ספרי התורה, וגם תמך במוסדות חינוך דתיים, שזו הרי זכות הקשורה עם רבים, מלבד הענינים הפרטיים שלו בתורה ומצוות

שעושה בתור יחיד, במילא הנני בטוח שהשי״ת לקח כל זאת בחשבון, ויוסיף לו במדת החסד והרחמים שלו, ויתן לו כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה, שבזה נכללת בריאות טובה ושיוכל לשגשג בלימוד תורה, בצדקה ובתפלה בציבור.

פ״ש אישי ממני ימסרו לו ילדיו יחיו. רצוני להזכיר כאן, את מה שמסרתי בעל־פה ובקשתי שיארגן התוועדות חסידית, פעם אחת או כמה פעמים, וודאי שבמסיבה חסידית יתעוררו באהבת ישראל, אהבת התורה ואהבת השם, וגם יברכו אותו באריכות ימים ושנים טובות.

בברכת בריאות הנכונה וכוח״ט לשנה טובה ומתוקה.

מצו״ב הקבלה על דמי הפ״נ.

א׳קפו
[כרך ד עמוד תסז]

ב״ה, ט׳ אלול, ה׳תישי״א
ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלום!

קבלתי מכתבה מה־8 בספטמבר, ושמחתי לקרוא בו שגם היא כבר מבחינה, כפי שכותבת במכתבה, שבריאות בנה משתפרת והוא יותר רגוע, וגם ד״ר וילדר אמר זאת.

כפי שכבר אמרתי לה פעם, אשר כיון שהרבי חמי נתן ברכתו, שבנה יהי׳ בריא, הוא בודאי יקיים את דבריו. זו רק שאלה של זמן.

אכן אין ספק שקשה לחכות, אבל כאשר חזקים בבטחון שהברכה תתקיים, זה עוזר בשני אופנים: בינתיים הרבה יותר קל להמתין עד שרואים זאת בפועל, וככל שהבטחון חזק יותר, יותר מהר, מגיע קיום הבטחת הצדיק.

הנני מקוה שתהי׳ חזקה בבטחון, חזקה עוד יותר מאשר עד עתה, וזה גם מחזק את בטחוני שבקרוב תראה שזה הולך לבנה הרבה יותר טוב ועוד יותר טוב בכל המובנים.

כיון שכותבת שבנה שי׳ כבר הולך לבית הספר, הנני מקוה לשמוע שמקבלת דיווחים טובים אודותו.

הנני מסיים בברכת כתיבה וחתימה טובה לה, לבעלה ולבנה שי׳, לשנה טובה ומתוקה.

א׳קפז

[כרך ד עמוד תסח]

ב״ה, י״ב אלול, תשי״א
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מיום א׳ שכולכם ב״ה בריאים, ומבקש ברכה בעד בנו הנמצא בשירות צבאי:

כשאהי׳ על הציון של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, אזכירו להמצטרך לו.

בטח למותר לזרז אותו, שיורה לבנו, שישמור להניח תפילין כל יום (חוץ משבת ויום טוב) ואם אין באפשרותו להניח את התפילין בבוקר, שיעשה זאת במשך כל היום עד שקיעת השמש, והשי״ת ישמור עליו שיהי׳ בריא ושלם.

בקשר לזה שהוא ש״ץ בראש השנה ויום הכפורים בפרט, רצוני לעורר אודות מה שכ״ק מו״ח אדמו״ר רצה, שאלו המתפללים כשליח ציבור לפני העמוד, ובפרט ימים נוראים, יעיינו בפירוש המלות וגם בפירוש הפיוטים.

וגם שלכל הפחות בערב ראש השנה וערב יום כפור יטבלו עצמם במקוה.

מובן מאליו שזהו בנוסף לדינים וענינים שישנם בשולחן ערוך, שעליהם מיותר לזרז.

נדבתו נמסרה ללשכת חשאין המסייעת ליחידים ומוסדות, בסתר ללא פרסום, כדי לא להזיק להם. וזכות הצדקה תעמוד לו ולבני ביתו שי׳ שתהי׳ לכולכם כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

בברכת.

א׳קפח
[כרך ד עמוד תסט]

ב״ה, י״ב אלול, תשי״א
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסקי בצ״צ באמונה מנהלי ישיבת
אחי תמימים ליובאוויטש בדרוצ׳סטר־בוסטון,
ד׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

בשמחה רבה קבלתי מכתבם, שבשבוע הבא מתכוננים לחגוג את חנוכת הבית, בו זמנית עם תחילת זמן הלימוד בישיבה.

רצוני בזה להביע ברכתי לכל חברי ההנהלה וכן לראשי הישיבה ומורים כמו גם לכל אלו שסייעו ומסייעים בגשמיות וברוחניות, שהשם יתברך יתן להם אושר בכל ענייניהם הפרטיים והכלליים.

ידוע הפתגם של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע שהי׳ אומר לעיתים קרובות, על יסוד מרז״ל שהקב״ה נותן שכר מדה כנגד מדה, במילא כל אלו שעובדים לקרב יהודים לאבינו שבשמים, שכל ישראל נקראים בניו, נותן להם הקב״ה כמה פעמים ככה, שיהי׳ להם הרבה נחת יהודי מילדיהם, מבני ביתם ומעצמם.

ענין חנוכת הבית הוא, שבבית נמצא האדם עם כל החפצים שלו וכל התכונות שלו שכן הבית מקיף הן את החיצוניות והן את הפנימיות, והבית צריך להגן עליו מדברים שונים שיכולים ח״ו לגרום לו נזק. במדה רבה עוד יותר נכון הדבר בנוגע לישיבה, שישיבה בודאי ובפרט ישיבת ליובאוויטש, אינה רק כדי ללמד את התלמידים ואת התלמידות לימוד מסויים, אלא בעיקר לגדל אותם ליהודים שלמים בכל העניינים שלהם, וגם להגן עליהם מרוחות שונות הנושבות כל פעם בעולם, וכיום בתוספת חוזק וסער, ורוצות לנתק — הי״ת — ילדים יהודים ממקורם, שזהו תורה ומצוות המקשרים אותנו עם הקב״ה.

הנני בטוח, על יסוד הברכות שכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע בירך את הישיבה אחי תמימים ליובאוויטש בדרוצ׳סטר־בוסטון, שהיא תלך בדרך הנ״ל, לגדל תלמידים ותלמידות להיות יהודים שלמים, הן בהיותם בבית והן בלכתם ברחוב, הן בהיותם

בישיבה והן בצאתם מהישיבה. בזה רצוני להוסיף גם את ברכתי, שהשי״ת יעזור לכם שמספר התלמידים והתלמידות יגדל עוד ועוד, שבקרוב תוכלו לומר שהמקום אינו מספיק ונדרש בנין עוד יותר גדול מהנוכחי.

הנני מסיים בברכה, כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה לכל העובדים במוסד הק׳ וידידיו, בגשמיות וברוחניות גם יחד.

א׳רב
[כרך ד עמוד תפו]

ב״ה, ט״ז אלול, ה׳תשי״א
ברוקלין, נ.י.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מו״ה חיים שי׳

שלום וברכה!

לקראת השנה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה הנני מאחל לו ולכל בני ביתו שיחיו כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

הנני שמח לבשר לו, שהמדפיס ממשיך כל הזמן בעבודה, מלבד שבועות ספורים אלו לפני ראש־השנה ותחילת תשרי, שהוא מוכרח להפסיק בגלל עבודות מיוחדות לתשרי שיש לו. הנני מקווה שיוכלו לסיים את כל העבודה, והכריכה בכלל, בסביבות י״ט כסלו, אם לא יהיו עיכובים בלתי צפויים מראש.

רק שהנני מקוה, שליום־טוב החסידי הגדול, כאשר לאדמו״ר הזקן בעל התניא יחד עם תורת החסידות הי׳ נצחון גדול, יוכל לצאת לאור **ספר השיחות**, שהדפסתו התאפשרה הודות לתרומתו הנדיבה.

. . בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

א׳רטז
[כרך ד עמוד תק]

ב״ה, ג׳ דסליחות, ה׳תישׁ״א
ברוקלין נ.י.

לבני ובנות ישראל, בכל מקום, ה׳ עליהם יחיו

שלום רב וברכה מרובה!

בימים אלו בהם נמצאים אנו בדרך בין השנה החולפת והשנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל בני ובנות ישראל לטובה ולברכה, בימים אלו של התעוררות רוחנית וחשבון,

מתחזקת אצל כל אחד ההחלטה, שהשנה הבאה תהיה יותר טובה ויותר מרוממת — בחיים יום יומיים ובחידושים מעשיים עבור עצמו ועבור הזולת.

אם כך הוא בכל השנה — בשנה זו במשמעות מיוחדת, כיון שהשנה הבאה תשי״ב — היא שנת **שמיטה**.

שנת השמיטה היא, במובנים מסויימים, מיוחדת. בדומה לשבת שהוא הים הקדוש בשבעת ימי השבוע, כך שנת השמיטה היא השנה הקדושה בשבעת השנים החולפות, התורה נותנת תוכנית מיוחדת בשנת השמיטה: ושבתה הארץ שבת לה׳.

כל הנזכר לעיל בגשמיות, במשמעות פיזית.

במובן עמוק יותר, במשמעות הרוחנית, הכוונה היא, ששנה זו מזכירה: **ושבתה** הארץ — להיפרד מה״ארציות״ והגסות, להיות רוחניים יותר. **שבת להוי׳** — לעזוב את האידיאלים המלוכלכים וה״רוחניים״ כביכול, המביאים, סוף סוף, למעשים נמוכים וגסים יותר, ולהתרומם לעדינות אמיתית ע״י תורה ומצוות שניתנו מהקב״ה. והעדינות והרוחניות צריכה לחדור בחיים בכל הפרטים, הן באכילה, בשתיה, בעסק, וכדו׳. אפילו דברים הקשורים עם חיים יום יומיים גשמיים ופיזיים, צריכים גם כן להיות מלאים באור של אלוקות.

חדורים ברעיון של שבת ושמיטה בחיינו היום יומיים, ומחליטים להחזיק בדרך של תורה ומצוות במסירות נפש, שעמנו החזיק והמשיך בדרך כבר יותר משלשת אלפים שנה, בוודאי נזכה לכתיבה וחתימה טובה, לשנה טובה ומתוקה בטוב הנראה והנגלה.

המברך ומתברך בכתיבה וחתימה טובה,

מנחם מענדל בן חנה שניאורסאהן

א׳ריז
[כרך ד עמוד תקב]

ב״ה, ג׳ דסליחות, ה׳תישׁ״א
ברוקלין, נ.י.

אל החשובים נשיאי, גבאי, מתפללים וחברים
בתי הכנסת ״נוסח אר״י״ ״צמח צדק״
ו״ליובאוויטש״, די בכל אתר ואתר, ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

לקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל בני ובנות ישראל לטובה ולברכה, הנני שולח לכם את ברכתי לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

חכמינו זכרונם לברכה אומרים, ששם יש לו משמעות פנימית חשובה. השם ״נוסח אר״י״ או ״צמח צדק״ או ״ליובאוויטש״ וכדי שבית כנסת נושא, יש לו משמעות פנימית גדולה והשפעה.

זקניכם ואבותיהם מסרו נפשם כדי לרומם ולייקר את השם החסידי שנשאו באחריות ובגאון. גם אתם, ילדיהם ונכדיהם, ודאי תדעו כיצד להעריך את האחריות הגדולה המוטלת עליכם, לשמור ולהנציח מסורת אבות וירושה הגדולות שהם השאירו בידיכם.

לכן הנני פונה אליכם בימים אלה של התעוררות רוחנית וחיות מחודשת: חזקו את יסודות בית הכנסת שלכם, הן בכמות — להגדיל את מספר החברים והמתפללים, במיוחד בין הנוער; הן ברוחניות — ע״י שיעורים בלימוד תורה וחסידות: חומש, משניות, גמרא, עין יעקב, שלחן ערוך, תניא, מאמרים וכו׳, והתוועדות חסידית מזמן לזמן, כך שבית הכנסת שלכם יהי׳ חי, חמים ומואר.

בטח לא תחמיצו את הזמן הטוב והמתאים של הימים הקדושים הבאים, ליצור תחי׳ מחודשת בבית הכנסת שלכם בדברים האמורים לעיל. הנני מקווה שתקראו, אם נחוץ, אסיפה מיוחדת כדי לבצע זאת בפועל ממש, והקב״ה בטח יצליחכם. ישמח אותי לשמוע בשורות טובות בזה. ועל פי פתגם כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע:

זו חזקה שעבודה רצינית אינה הולכת לאיבוד.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לכל אחד מהמתפללים וחברים, הוא ואת ביתו, זרעו וזרע זרעו יחיו, בתוך כלל אחינו בני ישראל, לשנה טובה ומתוקה,

מ. שניאורסאהן

א׳ריח

[כרך ד עמוד תקג]

ב״ה, כ״ט אלול, תיש״א
ברוקלין.

שלום וברכה!

בעונג קבלתי מכתבו מד׳ אלול, ושמחתי לקרוא בו, שממשיך את עבודתו בעסקנות ציבורית לסייע ליהודים דתיים בכלל וגם אנ״ש בעניני הישיבה בפרט, וזה דבר ודאי, שלא זו בלבד שזה לא יפריע להצלחה בעסקיו, אלא אדרבה זו תהי׳ סיבה וכלי להרחבת הכלים של פרנסה בהם השי״ת יתן לו מהיום והלאה מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה.

בטח שמע מהפתגם שחמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, נהג תמיד לומר, שכל אלה המסייעים בחינוך הכשר של ילדי ישראל, הנקראים בנים אתם לה׳ אלקיכם, נותן להם השי״ת מדה כנגד מדה שיהי׳ להם נחת אמיתי, נחת יהודי מהילדים שלהם, וגם במקרה זה בודאי כך יהי׳ שלו ביחד עם זוגתו תחי׳ יהי׳ נחת, נחת יהודי, מבתכם תחי׳.

כשהייתי על ציון חמי כ״ק אדמו״ר בח״י אלול, שהוא יום הולדת מורנו הבעש״ט וכ״ק אדמו״ר הזקן בעל השו״ע והתניא, הזכרתי אותו ואת בני ביתו שיחיו להמצטרך לכאו״א מכם, והוא בטח יעורר רחמים למעלה, שתהי׳ לכם ברכה והצלחה.

שמחתי להכיר את בתכם תחי׳ — כאשר היתה אצלי בדרכה ללונדון — שעשתה עלי רושם טוב, אשר זה מחזק את הבטחון שלי, כפי שהנני כותב לו, שיהי׳ לכם ממנה נחת יהודי.

בנוגע לעגמת נפש מהשותף הלא יהודי, לדעתי עליו להתבונן,

אולי גרם, בשוגג או באונס, עגמת נפש ליהודי, באמצעות או על־ידי העסק, וכשיתקן זאת, בטח תסור ממנו עגמת הנפש מהלא יהודי.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה הנני בזה להביע ברכתי ברכת כתיבה וחתימה טובה לו ולב״ב שיחיו, לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה.

נ״ב. מצו״ב מסר [=עלון] באנגלית, וכן מכתב כללי לר״ה, שודאי יעניינו אותו.

א׳ריט

[כרך ד עמוד תקד]

ב״ה, כ״ט אלול, תשי״א
ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלום!

שמחתי לקרוא מכתבה מד׳ תבא, בו כותבת שבעלה שי׳ מרגיש יותר טוב בבריאות, ובנה . . . שי׳ סייע בעסק, והנני מקוה שתוכל לבשר לי בשורות טובות ממנה ומכל בני ביתה.

שימח אותי לקרוא במכתבה שארגנה חברה קדישא של נשים, שכלל לא ניתן לשער הזכות הגדולה של חסד של אמת, ושכולנו נזכה במהרה לתחיית המתים ובלע המות לנצח, ושיקויים ואתם הדבקים בה׳ אלקיכם חיים כולכם היום, פשוט בגשמיות.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי לבעלה ולה ולב״ב שיחיו, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה.

א׳רכז
[כרך ה עמוד ה]

ב״ה, י״ב תשרי, תשי״ב
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מהו״ר מנחם מן שי׳

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מא׳ האזינו, בו שואל אודות מה שבסידור נוסח אדמו״ר הזקן כתוב שגם בליל ב׳ של סוכות, קודם יברכו לישב בסוכה ואחר כך שהחיינו, ואצלנו נוהגים הפוך, שבלילה השני מברכים קודם שהחיינו ואחר כך לישב בסוכה.

מענה: מנהגינו מיוסדים על מה שחמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, סיפר איך אביו (אדמו״ר מהורש״ב) נ״ע נהג, וכך גם כתב אביו נ״ע בהגהות בסידור בו התפלל (ראה עוד בסידור תורה אור שנדפס בניו יורק, תש״א, בהגהות דף רל״ג, ד״ה קידוש לשלש רגלים).

ובכלל בטח יודע שרבותינו דייקו מאד במנהגים, אלא שלא הכל — כיצד נהגו — פרסמו, ולכן חסידים לא ידעו מכך, ומזה נבעו אי הבנות, וזוהי הזכות של דורנו, כפי שחמי כ״ק אדמו״ר אמר פעמים רבות, אודות מה שגילו דברים שעד עתה לא נתגלו, וכעת נתנו רשות לגלות אותם, כך גם גילו לנו כעת אוצרות של סיפורים מרבוה״ק זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שלא גילו עד עתה, שרבים מהם כבר נדפסו בשיחות שנדפסו כבר, ורבים מהם כבר מוכנים לדפוס.

שמחתי לקרוא במכתבו, שיודע את מוצאו החסידי, ועוד יותר מזה שמרגיש כיצד להעריך זאת ואף מתנהג כך בפועל, הנני מאחל לו אריכות ימים ושנים טובות, פשוט שנים בריאות וארוכות וגם כפירוש הפנימי בזה, שיהיו ממולאים בדברים טובים, ואין טוב אלא תורה ומצוות וכו׳.

בטח שומר השיעורים שחמי כ״ק אדמו״ר קבע, ללמוד כל יום פרשה חומש עם רש״י (מפרשת השבוע) ולומר ״יום תהלים׳ כל יום (כפי שהתהלים נחלק לימי החודש) וגם שיעור תניא — כפי שמובא במורה שיעור — שאלו הם כלים להמשיך ברכה והצלחה בכל הענינים.

בברכה.

מה שכתוב בסידור שבליל ב׳ יהי׳ כמו בליל א׳ — את זה כתב המסדר, ולא אדמו״ר הזקן. אדרבה, בשולחן ערוך אדמו״ר הזקן (סי׳ תרמ״ג ס״א) אדמו״ר הזקן **הוסיף** שתי מילים **בליל א׳** — ומזה לומד הרבי (מהורש״ב) נ״ע, שבליל ב׳ לא כך הדין. וכמו שכתב בהגה הנ״ל.

א׳רל

[כרך ה עמוד ט]

ב״ה, ערב חג הסוכות, תשי״ב
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל בברייטן ביטש,
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

בשמחה קיבלתי את הידיעה אשר בברייטן ביץ׳ נוסד ״ועד טהרת המשפחה״ שמטרתו לבנות שם מקוה כשר.

בשמירת טהרת המשפחה תלוי לא רק הקיום הרוחני, אלא גם הקיום הגשמי של הפרט ושל הכלל.

בשל כך נחיצות קיומו של מקוה כשר בכל אזור יהודי, שיתן לכל אשה יהודי׳ את האפשרות לשמור טהרת המשפחה ללא קשיים מיותרים, אינה מוטלת בספק, ושום קשיים לא צריכים לעצור את הבני׳ של מקוה.

כמובן, שיש חשיבות הכי גדולה שהמקוה יבנה כמה שיותר מוקדם, וכל המציל נפש אחת מישראל כאילו הציל עולם מלא, ומדי גדולה היא האחריות לדחי׳ אפילו לזמן קצר.

לכן הנני פונה בבקשתי לכל אלו שביכולתם לסייע בזה, ובפרט לתושבי׳ היהודיים של ברייטן ביטש, להשתתף בהתלהבות הכי גדולה בהשגת האמצעים המתאימים לבניית המקוה.

בטחוני חזק שהרבנים, נשיאי בתי הכנסת ועסקני האזור, ודאי לא ינוחו עד שהמקוה יפתח בעזרת השם יתברך בעתיד הקרוב.

זכות המצוה הגדולה תעמוד לכל אחד ואחת המשתתפים בזה, להתברך מהשם יתברך בכל המצטרך להם בבני חיי ומזוני רוויחי.

א׳רלג*
[כרך ה עמוד יב]

ב״ה, לי׳ תשרי, ה׳תשי״ב
ברוקלין, נ. י.

שלום וברכה!

לפי מה ששמעתי, לצערי הגדול, טרם יושבה אי ההבנה בין בנו . . . שי׳ וזוגתו תחי׳. גדולה עוד יותר עגמת נפשי כשאני שומע שהם עדיין לא גרים ביחד, ואפילו יש כאלה שמדברים על גט ביניהם.

הנני מוצא זאת בתור חובתי לכתוב לו, כי בטח יש לו השפעה על בנו, שתדעו, שמתעסקים כאן בדבר שנוגע **לכל חיי** בנו, במילא גם ביחס אליכם, ההורים שלו, זוהי **שאלת־חיים**. עליכם להשקיע עצמכם בענין ולפעול שיהי׳ ביניהם שלום־בית, ושהם יסתדרו בחיים משותפים נורמליים לעצמם, ללא ההורים שלה וללא ההורים שלו, שאז יהי׳ להם יותר קל לחזק את השלום־בית, כפי שצריך להיות בבית יהודי.

שמעתי אודות הטעמים השונים שנותנים שהם מפריעים לחזור ולייצב את השלום־בית, ושמעתי גם את הטעמים שבנו סיפר לי בהיותו אצלי. ואחרי כל הטעמים האלה הנני מוצא כחובתי להדגיש שמשחקים כאן בשאלת־חיים של שני אנשים צעירים, ואסור לערב בזה שום ענינים צדדיים.

יש גם לזכור מה שתורתנו הקדושה מלמדת אותנו, שהקב״ה אמר, שאפשר אפילו — במקרים מסויימים — למחוק את שמו הקדוש ובלבד לייצב שלום־בית בין בעל ואשה. מזה עצמו כבר אפשר להבין כמה גדולה הסכנה לאלו שמפריעים לשלום־בית, וכמה גדול לאין שיעור השכר לאלו שמסייעים לחזור ולייצב שלום־בית בין בעל ואשה.

סבורני, שאחסוך לכתוב יותר בדבר להורים שהאושר של ילדם ודאי יקר להם. הנני מקוה שיעשה כל האפשרי לכנס יחד את בנו עם זוגתו ולחזור ולבנות את השלום־בית, ויעזור הקב״ה שבגלל זה תהי׳ לכם בריאות ונחת יהודי מילדים אלה ומשאר הילדים שיחיו.

בברכה.

א׳רמא

[כרך ה עמוד כ]

ב״ה, ט״ו מרחשון, תשי״ב
ברוקלין, נ. י.

לאגודת נשים צעירות מאנ״ש במונטריאול, ה׳
עליהם יחיו

ברכה ושלום!

בנועם קבלתי את המכתב, שנכתב ע״י מזכירת אגודתכן, מרת חי׳ קרמר תחי׳, בו כותבת, שהתקיימו בחירות לחברות ועד ונבחרה נשיאות, ומבקשת ברכה להצלחה בעבודתכן.

הנני מברך את כולכן, וחברות הועד בראש, שתמשיכו בעבודתכן בהצלחה, להפיץ את אור התורה והמצוות בכלל, ושל חסידות ודרכי החסידים בפרט, לא רק בבתיכן, אלא גם בסביבתכן, כך שכל אחת מכן תשמש פנס המאיר בשטח מסויים את חושך הגלות סביבו.

ידוע פתגם כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שענה לאחד שהתלונן, שהוא יחיד בסביבה שאינה רוחנית ובודאי לא חסידית. ענה חמי הרבי על כך: כשמעמידים פנס ברחוב בלילה, מתקבצים סביבו.

מכך למדים אנו שני דברים: א) ליהודי בכלל, ולחסיד בפרט, הן איש הן אשה, אסור להסתפק בהחזקת פנס בביתו, אלא צריך להוציאו גם לרחוב. ב) לא רק שזה מושך אנשים, שצריך להתאמץ לקרב אותם, אלא יהיו גם חוגים מסויימים שיתקבצו, מעצמם, סביב הפנס.

הקב״ה יעזור, שע״י תוספות האור שכל אחת מכם תוסיף ברחוב, יוסיף הקב״ה אור כמה פעמים ככה, שיהי׳ אור אצל כל אחד הן בגשמיות והן ברוחניות.

בברכת הצלחה בעבודתן עבודת הכלל, וגם בענייניהן הפרטיים,

המחכה לבשורות טובות אשר נגשו כבר לעבודה בפועל וכבר רואות פרי טוב בעמלן.

א׳רמג
[כרך ה עמוד כב]

ב״ה, כ׳ מרחשון, תשי״ב
ברוקלין, נ. י.

לכל מוקירי החינוך הכשר ובפרט לאנ״ש
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

לחגיגת יובל העשור מיסוד וקיום ארגון בתי הספר לנערות ״**בית רבקה**״, תחת השגחה של ״מרכז לעניני חינוך״ ומהמוסדות הק׳ שנוסדו ע״י כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע,

הנני בזה להביע את ברכתי לכל העסקנים, ידידים ותומכים שסייעו בהתפתחות ופריחת המוסדות הק׳ הללו, ובראשם הרה״ח הוו״ח אי״א נו״מ עוסק בצרכי ציבור באמונה בעל מרץ ורב פעלים וכו׳ מהור״י שי׳ ג׳׳יקובסון. הודות לעבודתם הבלתי נלאית והמסורה, התפרסמו מוסדות אלו עם מאות תלמידות, שחונכו ברוח התורה עם יראת שמים ומידות טובות, נחת להורים ומקור גאוה לכולם.

ביום ג׳ לחודש כסלו הבע״ל, מתקיימת, בעזהשי״ת, חגיגת יובל העשור של ״**בית רבקה**״. רצוני לפנות בזה בקריאה של חיבה והתעוררות לכל המייקרים את יסודות התורה והיהדות, ואנ״ש בפרט:

חוב קדוש הוא לתמוך במוסדות החינוך ״בית רבקה״, וכל אחד, איש ואשה, צריך לראות כזכות גדולה את השתתפותו האישית בחגיגה, ולסייע בכל האפשרויות, בעושה ומעשיה, לקיום בתי ספר ״בית רבקה״ הקיימים כבר, ופתיחתם של חדשים.

בשעה זו, כאשר מוסדות אלו נאבקים על קיומם בגלל קשיים כלכליים, כל עזרה אינה רק תמיכה, אלא גם הצלה, — הצלת הבסיס הכי חשוב של חינוך הבנות על טהרת הקדש.

הקב״ה אינו נשאר בעל־חוב, וכל העושים והמסייעים בתחום החינוך הכשר, ובפרט המשתתפים והמסייעים של ״בית רבקה״, ודאי יתברכו מהשי״ת בהמצטרך להם בגשמיות וברוחניות.

בברכת הצלחה מרובה בעבודתם בקדש ורב טוב גשמי ורוחני.

א׳רמה
[כרך ה עמוד כד]

ב״ה, כ״א מרחשון, ה׳תשי״ב
ברוקלין, נ. י.

שלום וברכה!

קבלתי את מכתבו מיום ד׳ פ׳ לך, בו כותב שיש לו אפשרות לקבל מענק, שבועידת . . הוקצבה לישיבת . . וישיבות אחרות.

בטח יודע שישיבות ליובאוויטש קיימות יותר מ־50 שנה, ותמיד התייחדו בכך שהן על־מפלגתיות, ואינן תלויות בשום השפעות והתערבויות צדדיות, ומצטיינות ביראת־שמים קפדנית בכל הפרטים.

בכך התפרסמו ישיבות ליובאוויטש בכל העולם, שם שמזכיר לא רק עיר, אלא הוא סמל של שיטה שלימה. היסודות העיקריים של שיטת ישיבות ליובאוויטש הם: לעמוד בתוקף על התוכנית שמייסד הישיבה קבע, לא להגרר אחר רוחות מסוגים שונים המנשבות בחוץ, ולא להניח על עצמן כל חותם של מפלגה איזו שלא תהי׳.

מבלי הבט על כך, שלעתים קרובות מאד הקשתה עמדה זו את מצבה הכלכלי של הישיבה, הרי במשך 54 השנים מאז נוסדו ישיבות אלו, תמיד נעשה המאמץ הגדול ביותר לא לסור מהתוכנית, גם כאשר הי׳ מדובר על מענקים גדולים מאד וקבועים ממפלגה זו או אחרת.

מסקירה זו על ההיסטורי׳ והנהגת ישיבות ליובאוויטש, ברור גם מה צריכה להיות, לדעתי, עמדתו בשאלה: לא תתכן כל שאלה אודות לקיחת מענק ממפלגה, גם אילו המענק הי׳ ענקי, כי זה נגד רצון מייסדי הישיבות, ששמם ורעיונותיהם יקרים לנו, ואשר אנו מוכרחים להחזיקם בכל הכוחות.

כאשר גם לוקחים בחשבון, שאחרי כל החשבונות בעל־הבית על ההכנסה וההוצאה של מוסד — הוא הקב״ה, יהודי מאמין, אינו יכול לקבל את הרעיון שעל ידי שהוא יציית להוראת מייסדי הישיבות, חמי הרבי ואביו נ״ע, יתן הקב״ה משום כך פחות הכנסה לישיבה. אדרבה, בשעה שיחזיקו בתוקף בדרכיהם, הקב״ה ירחיב את הצינורות והמקורות להחזיק ולהרחיב את הישיבות.

הדורש שלום כל העובדים עמו, ובברכת הצלחה בעבודתם בקדש, וכל טוב גם בעניניו הפרטים.

א׳רנד
[כרך ה עמוד לה]

ב״ה, כ״ג מ״ח, ה׳תשי״ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה על מכתבה מי״ב חשון, בו כותבת אודות . . . הנמצא באה״ק ת״ו, ויש לו קשיים בשידוך, ולדעתה אם יקצר את זקנו, יהי׳ יותר קל להשיג עבורו שידוך, ובפרט שהיא רואה שהרבה יהודים דתיים עושים כך:

מיותר להאריך בזה, שכל היהודים ללא יוצא מהכלל, אנשים ונשים, מאמינים בני מאמינים, מאמינים ויודעים שהקב״ה מנהיג את העולם הגדול וגם את העולם הקטן של כל אדם, בהשגחה פרטית, וכדי שאנשים ידעו איך להתנהג, נתן להם הקב״ה את התורה הקדושה המורה את הדרך מה מותר לעשות ומה אסור לעשות, במשך כל חיי האדם. ובין כל המצוות הללו, ישנה גם המצוה להיות עם זקן (ישנם אפילו הסוברים שמותר לספר את הזקן — אבל גם הם מכירים בכך שלהיות עם זקן זו מצוה — אבל ישנם האומרים שאסור לספר את הזקן, כמו הצמח צדק, נכד של אדמו״ר הזקן בעל התניא והשולחן ערוך, הפוסק להלכה, שאסור על פי תורה לספר את הזקן) בכל אופן זה ברור, שלהיות עם זקן ולא לספר אותו היא מצוה, וזה מוכיח שזהו ענין של יראת שמים.

במילא מובן, כי מאחר שהכל תלוי ברבונו של עולם, ובפרט בעניני שידוכים, שניכר בהם, יותר מאשר בדברים אחרים, שרק הקב״ה הוא בעל הבית בשלימות, והוא ברוך הוא ציוה שלהיות עם זקן ולא לספר אותו היא מצוה, הרי כל אחד מבין ברור בהחלט שלא יתכן שזקן יהי׳ מניעה לשידוך, שהוא באמת **הזיווג שלו**, ואם נדמה שהזקן מפריע לשידוך, הרי זו הוכחה, שזה אושר עבורו ששידוך כזה לא יצא לפועל, ואת הזיווג האמיתי שלו השם יתברך יזמין לו בזמן הנכון, והם ינהלו חיים יהודיים מאושרים בדרך התורה ומצוות.

ינעם לי לשמוע ממנה, אודות משפחתה, כמה זמן הם כבר במדינה ובמה הם מתעסקים.

בברכה.

א׳רנה
[כרך ה עמוד לז]

ב״ה, כ״ג מ״ח, ה׳תשי״ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

קבלתי מכתבה מי״ג חשון, עם המצורף ממנה ומהאחרות, ובטח כבר קבלה את הקבלות על כך.

כותבת במכתבה שמרת . . . שולחת נדבתה לז״נ אמה . . . נראה לי שהיא בידידות אתה, אולי הייתה צריכה להסב את תשומת לבה לכך שלמרות שנתינת צדקה היא מצוה גדולה, אך בה לבד לא די, כשם שלא די בכך שאבר אחד באדם הוא בריא, אלא כל האברים צריכים להיות בריאים, כך גם בנשמה של יהודי, לא די שהיא בריאה במצוה אחת, עד כמה שהמצוה הזו לא תהי׳ גדולה, אלא יש לפעול שכל הנשמה תהי׳ בריאה, כלומר, צריך לקיים את כל המצוות, שבזה עושים את הנשמה כולה בריאה.

תקותי שתמצא את המילים והסגנון המתאימים, זאת אם היא החסירה עד עתה במצוות אחדות, הרי שמהיום והלאה תקיים גם את כל המצוות שבת ישראל צריכה לעשות, והשם יתברך יצליחה שדיבורי׳ אלי׳ ישפיעו.

כשאהי׳ על ציון חמי כ״ק אדמו״ר אזכיר את כולכם, כל אחד להמצטרך לו, והשי״ת יעזור לה לבשר בשורות טובות, ובפרט אודות שידוך הבן שי׳.

בברכה.

א׳רנו
[כרך ה עמוד לח]

ב״ה, כ״ג מ״ח, ה׳תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי את מכתבו המפורט מט׳ חשון אודות נדודיו עד בואו לאה״ק ת״ו ומצב חיי המשפחה שלו, ושואל דעתי אודות זוגתו תחי׳:

דעתי היא שאינו צריך לחשוב על פירוד, ח״ו, מזוגתו תחי׳, ועליו להיות חזק בבטחון בהשם יתברך, שהוא ברוך הוא ישלח לה רפואה והיא תשוב הביתה בריאה, ותוכל לגדל יחד איתו את ילדיכם שיחיו לתורה ולחופה ולמעשים טובים.

טוב הדבר שהכניסו את זוגתו תחי׳ לבית רפואה, שם תקבל את הטיפול הדרוש.

מה שכותב אודות חמיו וחמותו שיחיו, תמיד קשה לשמוע טענות מרחוק, דעתי היא שיושיב שלושה מזקני הרבנים שלנו מאנ״ש, או שהוא וחמיו יסכימו על אחד הרבנים, והם — או הוא — ישמעו את הטענות שלכם ובודאי ימצאו מוצא, ויבקש את הרבנים לכתוב לי את דעתם בזה לאחר שישמעו את הטענות משני הצדדים.

הנני שמח לשמוע מסדר יומו בלימוד, ורצוני להציע לו, שיהיו לו גם ענינים של תורה בעל־פה, כמו הפרקים הראשונים בתניא, מאמר חסידות מכ״ק מו״ח אדמו״ר, וכמה פרקי משניות, כדי שבהליכתו אל ומהעבודה וכיוצא בזה ובעיקר כאשר מתחילות ליפול מחשבות זרות, יהיו לו מיד דברי תורה במה לדחות את המחשבות זרות, וכמאמר, מעט אור דוחה הרבה חושך.

בברכת רפואה קרובה לזוגתו תחי׳ ואשר ביחד עמה תגדלו את כל ילידיכם שיחיו לתורה ולחופה ולמעשים טובים.

א׳רנח
[כרך ה עמוד מ]

ב״ה, כ״ג מ״ח, ה׳תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

ע״י הרה״ח הוו״ח אי״א נו״מ עוסק בצ״צ באמונה וכו׳ מוה״ר מנחם זאב הלוי שי׳ גרינלאס, נודעתי אודות הבר־מצוה של בנו מו״ה . . שי׳ והנני שולח לו את ברכתי — במכתב המצו״ב.

הרה״ח וכו׳ מוהרמ״ז שי׳ הנ״ל, כותב לי שיש לו עגמת נפש מכך שלבנו אין חוש — רגש — ללימוד.

דעתי היא שהי׳ צריך לקחת על עצמו להחזיק שני בחורי ישיבה,

ולהרבות בצדקה בכלל, מובן שזהו בהוספה לכל עניני הדרכה של בנו שי׳ בשקידה והתמדה בלימוד, ולקוות להשם יתברך שיחדיר בו חוש בלימוד והתמדה וחיות.

בברכה לנחת יהודי חסידי מבנו שי׳.

א׳ערה

[כרך ה עמוד נט]

ב״ה, ה׳ כסלו, תשי״ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

בנועם ובשמחה קבלתי מכתבו מיום ב׳ חיי שרה. כבר דאגתי מכך שכל הזמן לא קבלתי ממנו שום ידיעות, ורק חלקית הרגיע אותי המכתב שקבלתי מבנו שי׳, בו הי׳ פרישת שלום ממנו.

הנני שמח שמצאתם דירה, ותקותי שהוא וזוגתו תחי׳ ירגישו שם טוב, ותוכלו לנצל את הזמן לחזק את הבריאות כראוי, בריאות הגוף כפשוטו, שאצל יהודי זה מביא גם לבריאות הנשמה, כפי שכתב המגיד ממעזריטש לבנו ר׳ אברהם המלאך, שצידד מאוד בתעניות וסיגופים, ובכלל הי׳ מופשט מהעולם הגשמי. אביו, המגיד, התווכח איתו לעיתים קרובות וניסה לפעול, שיעבוד את ה׳ לא בדרך זו. כותב האב לבן ש״נקב קטן בגוף עושה חור גדול בנשמה״. אנו רואים זאת גם בעיני בשר, שאלו שרוצים לעבוד את ה׳ בלי שיהיו להם בלבולים מצד הגוף, כחולשה וכדומה, יכולה עבודתם להיות בשלימות.

חוץ מזה, גם מבואר בספרים רבים שהגוף איננו רכוש האדם אלא של ה׳, במילא צריך האדם לשמור ולהחזיק את הגוף במצב טוב (כמובן לא על חשבון נזק לנשמה). לכן גם לפי הדין היהודי, הרי החובל בעצמו — מי שמזיק לעצמו, לגופו, למרות שבבית־דין של מטה לא מענישים אותו על כך, אך הוא חייב בדיני שמים, ובלשון רבנו הזקן: אין לאדם רשות על גופו כלל להכותו ולא לביישו ולא לצערו בשום צער כו׳ אלא אם כן עושה בדרך תשובה, שצער זה טובה הוא לו להציל נפשו שחת.

תקותי שבקרוב יהיו לו שם חוג מכרים, שיוכל להשפיע עליהם שיבריאו בפלורידה לא רק בגוף אלא גם בנשמה.

בהזדמנות זו הנני מצרף את חוברת י״ט כסלו שי״ל בפעם הראשונה וכן הקונטרס לי״ט כסלו, שבסופו נדפסו מכתבים אחדים מכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע.

הנני מאחל לו, שיחד עם זוגתו שתי׳, ינצל את שהותו בפלורידה על הצד היותר טוב בכל הפרטים בהנאה בגשמיות וברוחניות.

בברכה.

א׳רעו

[כרך ה עמוד סא]

ב״ה, ה׳ כסלו, תשי״ב
ברוקלין.

. . אינני מרוצה. כפי שמראה מכתבה, אותו בטחון בהשם יתברך שיש לצפות מבת ישראל בכלל ומאשה חסידית בפרט, איננו במדה הראוי׳ אצלה. ובמילא זה משפיע על הבריאות שלה וגם על ביתה.

כל יהודי — איש ואשה — צריך לזכור תמיד, שהשם יתברך המנהיג את העולם הגדול, הרי אין כל ספק שהוא מנהיג גם את העולם הקטן של כל אחד מאתנו, וכשם שיש לו דיעה בעולם הגדול, כך ודאי יש לו דיעה בעולם הקטן, וצריך לסמוך עליו, שודאי הוא מנהיג לטובה, ולא צריך להפריע לזה, ע״י חוסר בטחון בו ברוך הוא, או ע״י דברים שאינם על פי תורה, שאחד מהם הוא שלום בית.

עד אחרי ביאת המשיח, אין אדם ללא חסרון, במילא ודאי שכשם שלאחד יש חסרון, כך גם לשני יש חסרון, וכיון שלא רוצים לפתוח ולהדגיש את החסרון האישי, כך לא צריך להדגיש ולהגדיל את חסרון הזולת. כך זה צריך להיות אצל כל היהודים בכלל, ובפרט כשמדובר אודות בעלה ואבי ילדי׳.

לא באתי לומר לה מוסר, אלא להסב את תשומת לבה שמצבה אינו כה חמור כפי שהיא מתארת לעצמה, ואינו יוצא מהכלל כפי שנדמה לה, וכל אחד מכם צריך להעלים עין מדברים מסויימים, ועדיף למצוא את הדרכים שיהי׳ אצלכם שלום בית. וכאשר שורר שלום בית, זהו הכלי בו השם יתברך יוצק ברכה והצלחה עם בריאות טובה, פרנסה ונחת מהילדים.

לדעתי, היתה צריכה לבקש מהרופא שלה לתת לה הוראות

אודות האכילה והשתי׳ שלה והנהגת הבית ולעשות כפי שיורה והשם יתברך ודאי יעזור לכם שהכל יהי׳ בזמן ובאופן טוב ובהצלחה.

בברכה.

א׳רעח

[כרך ה עמוד סג]

ב״ה, ו׳ כסלו, תשי״ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

. . שמחתי לקרוא במכתבו, שכאשר ארגנו חזן שאינו מתאים בקהלתו, התפלל בגלל זה בביתו. זו השיטה הנכונה תמיד, כי כאשר שליח הציבור אינו כראוי, הרי לא זו בלבד שאינו מועיל, אלא הוא עוד גורם נזק, ובמילא במצב כזה הרי עדיף להתפלל ביחידות.

בטח יראה לפעול, שהמענק שנקבע עבור עבודת החינוך שלנו במרוקו — ימסר לנו, שישלחו זאת לכאן, ואם זה בשום אופן לא אפשרי, אזי שהדבר ישלח ללשכתנו בפריז, כי כעת ניתן לפעול עם כל פרוטה הרבה מאד בתחום חינוך הכשר.

בהזדמנות זו הנני מצרף את החוברת אודות י״ט כסלו, שתקותי שודאי ינצל אותה היטב, הן לעצמו והן לאחרים.

בברכה.

א׳רעט

[כרך ה עמוד סד]

ב״ה, ז׳ כסלו תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . כשאהי׳ על ציון חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע אקרא את הפדיון נפש עבורו ותקותי שהוא — חמי — יעורר רחמים רבים שבריאותו תתחיל להשתפר ותשתפר יותר ויותר.

בטח יודע, שכדי לקבל ברכה מהשם יתברך דרושים שיהיו

כלים, ולכן אציע לו, שיהי׳ זהיר במיוחד בהנחת תפילין בכל יום (חוץ משבת ויום טוב) שהתפילין של יד, שמניחים כנגד הלב, מביאות בריאות ללב, והתפילין של ראש, שמניחים כנגד המוח, שהמוח מנהיג את כל הגוף ע״י העצבים, מביא הדבר בריאות לכל הגוף, וגם לומר בכל יום כמה פרקי תהלים, ולתת כל יום סכום מסויים לצדקה, בלי נדר עד פסח הקרוב הבע״ל, כמובן טוב לתת צדקה גם אחר כך, אבל לכל הפחות עד פסח ישמור לעשות זאת, והנני מקוה לשמוע ממנו בשורה טובה שבריאותו משתפרת והרופאים שבעי רצון ממצב בריאותו.

בברכת רפואה קרובה.

א׳רצג

[כרך ה עמוד פ]

ב״ה, י״ט כסלו, תשי״ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

קבלתי מכתבה ושמחתי לשמוע שהכאבים שלה כמעט שחלפו, ותקותי שתרגיש עוד יותר טוב.

אודות מה שכותבת שבתה תחי׳ ממורמרת מכך שילדי׳ אינם מתנהגים לפי היהדות,

תמסור לה שעם התמרמרות בלבד, לא עוזרים, אלא צריך להשפיע עלי׳, ורק ע״י דרכים טובות ודבורים טובים, ובקשות, ואין להתעייף מלדבר בזה, פעם אחת, פעמיים, שלוש פעמים עד שסוף כל סוף משפיעים, קודם מעט ואחר כך יותר ויותר.

כותבת גם שבן בתה שי׳ עומד להתחתן — מוכרח וצריך לדבר עם כלתו שתתנהג כפי שבת ישראל צריכה להתנהג ובמיוחד אודות טהרת המשפחה, כשרות ושמירת שבת, ולהסביר לה שבהנהגתה תלוי האושר שלה, האושר של החתן שלה ושל הילדים שלהם שיהיו להם. וכשמאמינים בהשם יתברך רואים אחר כך גם בעיני בשר שזה הביא טובה בגשמיות וברוחניות.

בברכה לבריאות טובה ונחת יהודי מהילדים והנכדים.

א׳רצד

[כרך ה עמוד פא]

ב״ה, י״ט כסלו, תשי״ב
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ מו״מ באמונה וכו׳
מוה״ר יעקב שי׳ הכהן

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מי״ז כסלו, עם הפ״נ המצורף בעד . . . לשלום בית. כאשר אהי׳ על ציון כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע אזכיר אותה להנ״ל.

אינו כותב פרטים אודותה, תקותי שמנהלת בית יהודי, ורצוני רק לעורר שבהקדם האפשרי תבדוק את המזוזות בביתה, ושכל פעם לפני הדלקת הנרות בערב שבת ובערב יום טוב, תתן צדקה לקופת רבי מאיר בעל הנס (רמבעה״ן) והנני מקוה שעם הזמן, ובפרט כאשר יעכלו את הרעיון שלפעמים צריך לוותר, שע״י המעט הזה ניתן להרויח רבות, היא תוכל לבשר בקרוב בשורה טובה שהשלום בית משתפר.

הנני שמח לקרוא במכתבו, שמשתדל שלימוד המשניות בבית הכנסת אנשי שלום יחזיק, אבל כפי שכותב במכתבו שבני ביתו לא מרוצים מזה, כי יוצא שהסעודה מתאחרת, דעתי היא שעליו למצוא מישהו שיקח על עצמו ללמוד לפני הציבור, ועוד טעם בזה שאין להפסיק בית הכנסת מההרגל לשלם בעד לימוד ברבים (אם קודם שילמו על זה), ובפרט באמריקה, שכאשר משלמים על כך יש לזה יותר חשיבות.

בטח קיבל את הקונטרס לי״ט כסלו ומכתבי הכללי השייך אליו, ותקותי שעשה התוועדות, כפי שכותב כ״ק מו״ח אדמו״ר — התוועדות חסידית, והשי״ת יעזור לנו כולנו שבי״ט כסלו שהוא ראש השנה לחסידות, תקויים בנו ברכת כ״ק מו״ח אדמו״ר: גוט יום טוב, לשנה טובה בלימוד החסידות ודרכי החסידות תכתבו ותחתמו.

בברכה.

א׳שא
[כרך ה עמוד פח]

ב״ה, כ״ב כסלו, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבך מי״ג כסלו, בו אתה מאשר את קבלת מכתבי וכותב שאתה מרגיש בריא ב״ה, ואתה פחות או יותר מרוצה מהמצב כפי שהוא.

במכתבך אתה כותב שאתך נמצאים עוד 26 בחורים יהודיים שלעת עתה הם עדיין חפשיים (במובן של תורה ומצוות), בטח אתה עושה כמה שאתה יכול לקרב אותם לתורה ומצוות ושהם אכן יקיימו בפועל ממש, ואינך צריך להתפעל מהתירוצים שהם נותנים לך, אדרבה זה מוכיח כמה גדולה הרחמנות עליהם, וכשמדברים אתם, סוף סוף משפיעים עליהם, בתחילה מעט ואחר כך יותר ויותר, ובמיוחד בנוגע להנחת תפילין, עליך להסביר להם, שחוץ מזה שזוהי אחת ממצוות השם יתברך, הרי זו גם סגולה לאריכות ימים, ובדיוק כשם שבצבא לומדים איך להתנהג כדי להשמר מהיזק ח״ו, ומי שלא לומד את זה מביא נזק לעצמו וגם פועל נגד השלטון, כך גם כל חייל יהודי, יש לו אמצעי הגנה שלו, שאחד מהם היא הנחת תפילין, וכשאין אפשרות להניח תפילין בבוקר, בזמן התפילה, יכולים הם לעשות זאת, לפחות, במשך כל היום, עד שקיעת השמש. ותקותי שתמצא את המילים המתאימות להשפיע על חבריך היהודיים.

את החשבונות של השם יתברך אי אפשר לדעת, ויתכן, שזהו אחד הדברים עבורם מחזיקים מישהו במקום זה, וכאשר הוא יבצע את זה, יתכן שאז יחזור לביתו, בהסכמת השלטון.

לרגל חג החנוכה, מצו״ב מהוצאת המרכז לעניני חינוך שהוצא לאור בקשר לחנוכה, ונראה לי שתוכל להסביר לחבריך גם בתוספת הסבר אודות חנוכה, וגם — מוסר השכל לכולנו, שכולנו, ללא יוצא מהכלל, צריכים ללמוד תורה ולקיים מצוות, מבלי להתחשב בכל הפרעות.

בברכה.

א׳שג
[כרך ה עמוד צא]

ב״ה, כ״ד כסלו, תשי״ב
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מהו״ר פנחס שי׳,
מזכיר ביהכ״נ נוסח ארי״י אנשי ליובאוויטש

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו בשם מתפללי ביהכ״נ נוסח ארי״י אנשי ליובאוויטש, עם ההמחאה המצורפת לטובת הילדים היתומים בארצנו הקדושה ת״ו, ומצו״ב מכתבי לבית הכנסת, שבטח ימסור למתפללים שיחיו באופן המתאים.

בנוגע לשאלתו, בשם המתפללים שיחיו, שחלק מהמתפללים אומרים שיתעטפו בטלית לתפילה לפני העמוד, לקבלת שבת וכן בשבת לפנות ערב למנחה, וחלק מהמתפללים אומרים שבביהכנ״ס נוסח ארי״י, לא צריכים להתעטף בטלית בעת התפילה לפני העמוד בתפילות הנ״ל, ושואל דעתי בזה:

מענה:

מנהג ליובאוויטש — כפי ששמעתי מחמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע ובזמנו גם נדפס ב״היום יום״ י״ט כסלו ה׳תש״ג, **אין השליח ציבור מתעטף בטלית, למנחה או למעריב, לא בשבת ויום טוב ולא בראש השנה,**

מאידך, לגרום למחלוקת בגלל זה הרי לא כדאי, ואם יכולים לפעול זאת חלק ללא מחלוקת, כדאי שגם בביהכנ״ס שלכם ינהגו כפי שנוהגים כל אנשי ליובאוויטש, שבטלית מתפללים רק בשחרית וביום כפור שלם מעת לעת, ואם יש חשש מחלוקת, הרי גדול השלום שלמען השלום יש לותר על דברים מסויימים, אבל על כל פנים לוותר רק בנוגע לשבת במנחה, אבל לא בנוגע לקבלת שבת, שאז יש **אחדים** הסוברים שיש **סכנה בדבר***.

והשם יתברך יעזור לשמור מנהגי ישראל, כי מנהג ישראל תורה היא וזה מביא הצלחה גם בענינים הגשמיים.

בברכה.

---

*) ספרים שנזכרו בשערי תשובה או״ח סי״ח. ראה גם פמ״ג שם. שו״ת שם משמעון מהדו״ק סי׳ א־ב.

א׳דש
[כרך ה עמוד צב]

ב״ה, כ״ד כסלו, תשי״ב
ברוקלין.

אל כבוד מתפללי בית הכנסת נוסח אר״י
אנשי ליובאוויטש, ובראשם הגבאים הנכבדים,
בעי״ת דורצ׳סטר יע״א, ד׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

הנני מאשר בזה את קבלת התמיכה שלכם בעד הילדים היתומים באה״ק ת״ו.

הדבר שימח אותי מאד, הן העזרה עצמה, ויותר מזה התענינותכם במצב ילדי ישראל באה״ק ת״ו, ועזרה מקהילה חרדית עבור הילדים באה״ק ת״ו, היא הצלחה כפולה, העזרה עצמה היא הצלה בגשמיות. ומה שהיא נשלחת מקהילה יהודית חרדית, היא הצלה ברוחניות, כי אז העזרה נמסרת לילדים באה״ק ת״ו ברוח זו, שתהי׳ בהתאם לשאיפת התורה ומצוות, המחזקים את הקשר של ילדי ישראל עם אביהם שבשמים.

חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע אמר פעמים רבות, שהשם יתברך לא נשאר בעל חוב, ומשלם מדה כנגד מדה אבל בתוספת מרובה, כפי שהשם יתברך יכול, וכשמסייעים לילדים יתומים בארצנו הקדושה ת״ו, עוזר השם יתברך לכל המנדבים והמתעסקים באסיפת הנדבות ברוב נחת, נחת יהודי ממשפחותיהם ילדיהם ונכדיהם וגם מעצמם.

ולימי החנוכה הבאים, אשר השם יתברך הראה אז את הנס הגדול, שמעט שמן שהי׳ צריך להספיק ללילה אחד, האיר שמונה ימים שלמים עד שהכינו שמן כשר חדש, כך גם היום בזכות התורה ומצוות שכל היהודים מקיימים, יעזור השם יתברך שחושך הגלות יתחיל להיות מואר מיד, בנר אחד, שני נרות וכן הלאה, עד שיגיע האור הגדול במהרה בימינו על ידי משיח צדקנו.

בברכת טוב גשמי ורוחני.

א׳שה

[כרך ה עמוד צג]

ב״ה, כ״ה כסלו, תשי״ב
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מוה״ר ברוך שי׳ ש״ץ

שלום וברכה!

. . על שאלתו, שאחד החברים בבית הכנסת שלו העיר לו שמכיון שכולם בבית הכנסת מניחים תפילין בחול המועד, צריך גם הוא להניח תפילין, ושואל חוות־דעתי בזה:

מענה:

השאלה הובאה בשו״ת רבות, כי בזה נוגעים בשאלת לא תתגודדו, שחז״ל דורשים לא תעשו אגודות אגודות, לכן נפסק שאם מישהו נוהג **להניח תפילין** בחול המועד, ועתה הוא נמצא — בעת התפילה — בבית כנסת בו כולם **לא** מניחים תפילין, אסור לו להניחם, לעומת זאת, מי שנוהג **לא להניח** תפילין בחול המועד — כפי מנהג האריז״ל, הבעל שם טוב ותלמידיו — הרי גם כשהוא נמצא בעת התפילה בבית הכנסת שבו כולם כן מניחים תפילין, עליו להחזיק במנהגו שלא להניח תפילין, כיון שאין כאן החשש של לא תגודדו, כי מי שרואה אותו שאינו מניח תפילין, זה יכול להיות מפני סיבות אחרות לגמרי, לדוגמא, מכיון שכבר הניח תפילין, או משום שעדיין אינו מוכן להניח תפילין, שלכך צריכים גוף נקי וכיוצא בזה.

פסק דין האמור מובא בספרים אשל אברהם סי׳ ל״א, שו״ת מנוחת משה סי׳ ס״ד, שו״ת לבוש מרדכי מהדו״ת סימן קכ״ג, בספר מאסף לכל המחנות, בקצוש״ע עם פי׳ שערים מצוינים בהלכה (דפוס ניו־יורק תשי״א) סוף סימן יו״ד וכו׳.

בברכה שיבשר בשורות טובות, ופ״ש לכל מתפללי ביהכ״נ שלו.

נ״ב: מצו״ב חוברת י״ט כסלו שודאי ישתמש בה עבור המתפללים שיחיו.

א׳שט
[כרך ה עמוד צז]

ב״ה, כ״ו כסלו, תשי״ב
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מוה״ר זלמן זרח שי׳ הכהן.

שלום וברכה!

בשמחה קבלתי בעתו את מכתבו בו כותב שמרגיש יותר טוב, ותקותי שמאז ועד היום בריאותו השתפרה בהרבה ויבשר לי בשורות טובות בזה.

בטח קיבל הפ״ש ממני אליו ע״י הרה״ח הוו״ח אי״א נו״מ עוסק בצ״צ וכו׳ מוה״ר יוסף שי׳ הלוי וינברג שד״ר, ואני משער שהשתתף בהתוועדות י״ט כסלו, וכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע כותב באחד ממכתביו, שכל התוועדות חסידים צריכה להביא החלטות טובות הן בתורה הן במצוות ובפרט באהבת ריעים, אבל העיקר שזה יבוא גם בפועל.

נהניתי לקרוא במכתבו, שבזכרונו חקוקות אותן השנים הטובות כשהי׳ בליובאוויטש וכיון שכל זכרון גורם המשכה ומשיכה של הנשמה, ודאי שאותה משיכת הנשמה מהזכרונות הטובים ההם לא תשאר ללא פועל טוב ובטח תביא חיזוק בדרכי החסידות ולימוד תורת החסידות, ואזי מה שאדמו״ר הזקן כותב שכל אחד ואחד שיאחז בידית הדלת שלו, הוא יוציא אותו מן המיצר אל המרחב, מן הגשמי אל הרוחני, ומן הגיהנום, וכ״ק אדמו״ר (מוהרש״ב) ביאר זאת, מן הגיהנום, ענינים גשמיים חומריים של עולם הזה, ובפרט אלו שזכו להיות זמן רב עם רבי, בודאי שסוף כל סוף תהי׳ לכך ההשפעה המיוחלת, ותעמידו בקרן אורה לטוב לו בגשמיות וברוחניות.

אקוה לשמוע ממנו בשו״ט ואסיים בברכה לבריאות הנכונה בגו״ר.

א׳שיא
[כרך ה עמוד צט]

ב״ה, כ״ו כסלו, תשי״ב
ברוקלין.

לאגודת הנשים
של ברונזוויל ואיסט ניו יורק,

ברכה ושלום!

שימח אותי לשמוע שאתן מתכוננות לחגיגה השנתית של אגודת הנשים שלכן, ואקוה שעשיתן את ההכנות המתאימות, והשם יתברך יעזור שזה יהי׳ בהצלחה בכל הפרטים, הן בגשמיות והן ברוחניות.

חמי כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שאף תמיד שכל התכנסות תביא למעשים טובים הן בגשמיות והן ברוחניות, ורואים אנו במוחש שכאשר יהודים החדורים ברוח חסידית מתאספים יחד, צומחות מזה פעולות טובות בכל שלושת הדברים שלמען האמת חד הם, אהבת השם יתברך, אהבת התורה ואהבת ישראל.

אבקשכן למסור את ברכתי לכל המשתתפות בחגיגה, והנני שולח את ברכתי, שעבודת אגודתכן תלך ותגדל, והשם יתברך משלם מדה כנגד מדה, יתן השם יתברך ברכותיו לכל אחת, שאצל כולכן יגלו הלוך וגדל כל הדברים המצטרכים לכל אחת ולמשפחתה בבני חייא ומזונא רויחא.

בברכת הצלחה בעניניהם הכללים והפרטים.

א׳שיג
[כרך ה עמוד קב]

ב״ה, כ״ו כסלו, תשי״ב
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מוה״ר מנחם מן שי׳

שלום וברכה!

שימח אותי מאד לקבל מכתבו בו כותב שהתוועדו בחג י״ט כסלו עם סיום משניות, ניגנו את ניגון רבנו הזקן וחזרו חסידות.

הי׳ זה נכון מאד לסדר התוועדויות כאלו לעתים הכי קרובות. ובפרט שבת מברכים החודש, ויומי דפגרא, כי כאשר יהודים חסידיים מתאספים יחד, בטח חוזרים דבר תורה, דבר־תורה חסידי וגם סיפורי צדיקים יסודי עולם, שמאמרי רז״ל וספורי צדיקים מרעננים את הנפש האלקית, ונותנים לו כח להמשיך את העבודה שהוטלה עליו, להאיר את הגוף ונפש הבהמית שלו וחלקו בעולם השייך לאותו יהודי.

וכיון שמצות חנוכה היא הרי להדליק נרות, משתחשך, ומלילה ללילה להוסיף אור בנרות, הרי זה מוסר השכל לכללות החושך של הגלות, שלכל יהודי ניתן הכח להאיר את חושך הגלות ומפעם לפעם להוסיף אור, וכמרז״ל מעלין בקדש.

הנני מבקשו למסור ברכתי לכל אלו שהשתתפו בהתוועדות י״ט כסלו זו. ובהשתתפות סמלית בהתוועדות הקרובה, הנני מצרף $5 שינוצלו לדברים המסייעים להתוועדות כמשקה, קינוח וכו׳.

בברכה לבריאות הנכונה ופ״ש כל המתועדים שיחיו.

א׳שיד

[כרך ה עמוד קג]

ב״ה, כ״ו כסלו, תשי״ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

. . אך ברצוני לכתוב ולהתייחס למה שגם היא עצמה כותבת, שהדבר החשוב ביותר הוא נושא השידוך, היא כותבת שלפי דעתה אינה רואה שום הצעה מתאימה בזה.

אבל תקותי היא, שכאשר תהי׳ לה הגישה הנכונה להצעות המגיעות אלי׳, השם יתברך יזמין לה שידוך מתאים לה בגשמיות וברוחניות.

עלי׳ לדעת לעצמה, שבעולם הזה אין שום דבר שיהי׳ ׳פרפקט׳ — תכלית השלימות — וכך נכון לגבי אנשים, שאין שום אדם שיכיל את כל המעלות, ובמילא אין צורך להמתין עד שימצא דוקא אחד כזה, כפי שמדמיינים. וכיון שזה נכון, שאף אדם אין לו את כל המעלות, בטח גם עצמו יש בו חסרונות, אלא שעל עצמו מביטים בעין

טובה, במילא צריך גם את זה לקחת בחשבון, ושבדברים מסויימים צריך לוותר ולהעלים עין, ולקוות שבמשך הזמן חלק מהחסרונות — מדומים או אמיתיים — יתיישרו וישתפרו, ואז — בגישה זו לשידוך — הבחירה הרבה יותר קלה, וכל הגישה לבעיית השידוך נעשית שמחה יותר.

בנוסף ברצוני לעורר את תשומת לבה לכך שלא יכולים לשער ולהעריך בדיוק, כיצד ייראו שני האנשים לאחר החתונה שלהם, כי חתונה היא חוי׳ כזו שגורמת שינויים מסויימים וגדולים לשני האנשים שמתחתנים, ואת השינויים הללו בלתי אפשרי לצפות מראש, הכוונה שבשאלת שידוך, עד מדה מסויימת אין בחירה, וצריך לסמוך על השם יתברך שהוא ברוך הוא יוליכם לאושר וטוב, והרי רואים במוחש שאנשים עושים כך, ואחר כך מנהלים חיים, וחיים מאושרים, עד 120 שנה.

וכן הוא גם במקרה שלה, שלא יכולים לפני כן לחשב מראש בכל 100% כל הצעה שמציעים לה, כיצד זה יראה בעתיד, אחרי החתונה, וצריך לסמוך על השם יתברך, והוא ברוך הוא שיכול להנהיג עולם כל כך גדול, בטח יוכל להנהיג גם את העולם קטן של כל אחד בפרט, ובאופן כזה שיהי׳ טוב הן בגשמיות והן ברוחניות.

תקותי, שתקרא את מכתבי זה פעם ופעמיים ותתבונן במה שהנני כותב לה, ועיקר כוונת מכתבי הוא, שמהיום והלאה הגישה שלה להצעת שידוכין תהי׳ ללא דעה קדומה שהשידוך אינו מתאים לה אלא שאעפ״כ יש להתעניין, אלא בדיוק להיפך, גישתה לשידוך צריכה להיות, שהשי״ת ודאי יזמין לה שידוך שהוא טוב עבורה, במילא יכול גם להיות שזוהי הצעה זו, במילא יש להתעניין ולדעת במה המדובר. הנני מאחל לה שזה יהי׳ בקרוב ממש זיווג המתאים לפני׳ בגשמיות וברוחניות ותבנה בית בישראל על יסודי התורה והמצוה.

בברכה.

נ״ב:

יכולה לכתוב לי בשפה שבה יותר קל ונוח לה, ברוסית, באידיש, או בצרפתית.

א׳שכא
[כרך ה עמוד קיב]

ב״ה, א׳ טבת, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

ע״י הרה״ח הוו״ח אי״א נו״מ עוסק בצ״צ וכו׳ מוה״ר ארי׳ ליב שי׳ קרמר, קבלתי מכתבו עם הפ״נ עבור בת־דודו . .

הנני מעונין לדעת האם בת־דודו שומרת על טהרת המשפחה, ובאם לאו ח״ו, שתקבל על עצמה במלוא התוקף לשמור טהרת המשפחה מהיום והלאה, וגם להורות לה לתת בכל יום בבוקר (חוץ משבת קודש) צדקה לצדקת רבי מאיר בעל הנס, וגם לבדוק את המזוזות בדירתה שתהיינה כשרות. ותקותי שיכולה להיות חזקה בבטחון בהשם יתברך, שהכל יהי׳ כשורה ובזמנו, ותוכל לבשר בשורה טובה בזה.

בטח יש לה רופא הבודק אותה מזמן לזמן והיא מבצעת את הוראותיו בנוגע לזהירות מנשיאת דברים כבדים וכדי׳.

אינני כותב ישירות אלי׳, כי רצוני שהוא מצידו יכתוב לה ויבאר את הנחיצות לציית למה שאני כותב, ובמיוחד בנוגע לטהרת המשפחה. הנני מצפה לשמוע ממנו בשורות טובות בזה, וימסור את ברכתי לבת־דודו מרת . . . תחי׳ כנ״ל.

בברכה.

א׳שכב
[כרך ה עמוד קיג]

ב״ה, א׳ טבת, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . נבהלתי לשמוע שנכדו . . . חי עם לא יהודי׳, והי׳ נכון מאד שעם קבלת מכתב זה, יפגש עמו בהקדם האפשרי, ויאמר לו שעל ידי כך מביא אסון על עצמו ועל הלא יהודי׳, אסון — **פשוט בגשמיות**, ואל יתן לרמות את עצמו, בכך שגם אחרים נוהגים כך והם שלמים,

וכדי להציל את עצמו וגם אותה, יראה שיפרדו בהקדם האפשרי, וזה נוגע לשניהם בגוף ונפש.

בברכה לבשורות טובות בהנ״ל בהקדם.

א׳שכג

[כרך ה עמוד קיד]

ב״ה, א׳ טבת, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . יכתוב לבנו מר . . . שי׳, בהקדם האפשרי, שישמור להניח תפילין כל יום (כמובן, מלבד שבת ויום טוב) ואם אין לו אפשרות להניח תפילין בבוקר, יעשה זאת במשך היום, מזריחת השמש ועד שקיעת השמש, ויבאר לו במכתבו, שהנחת תפילין היא מצוה בפני עצמה, במילא לא משנה בענין זה, מה מעמדו בקיום מצוות אחרות, וסגולת מצוה זו — הנחת תפילין — בפרט, היא אריכות ימים, שיחזור הביתה, ומצו״ב גם מכתב — באנגלית — לבנו בענין זה, עם מסר מחמי כ״ק אדמו״ר, שנשלח בשעתו לחיילים בצבא.

בברכה.

א׳שלה

[כרך ה עמוד קכו]

ב״ה, ח׳ טבת, תשי״ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

קבלתי מכתבה ממוצאי שבת קדש מקץ, בו כותבת אודות המקרה, ע״י הטעות של העתון, בנוגע לזמן הדלקת הנרות:

תחלק לצדקה, במשך כמה שבועות, $7.02 (שבעה דולר ו־2 סנט) ועדיף לעשות זאת בערב שבת לפני הדלקת הנרות, וכן ללמוד דיני שבת, בקיצור שולחן ערוך, — עד כמה שידוע לי יש קיצור שולחן ערוך מתורגם גם באנגלית, סביר שיהי׳ לה יותר קל ללמוד מהתרגום האנגלי — והי׳ כדאי מאד שתמשוך ללמוד עוד נשים אחדות, כדי

ללמוד יחד, וגם תסיח דעתה מכל הענין, ותבדוק שוב את המזוזות בביתה.

א׳שמו
[כרך ה עמוד קלו]

ב״ה, ט״ז טבת תשי״ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

שמחתי לשמוע פ״ש מבית הכנסת שלכם והמתפללים בכלל, ומהשתתפותכם בפעולות השונות שחמי הרבי, כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״ם זי״ע, יסד וניהל. הפעולות הללו ממשיכות להתנהל בע״ה, וכמו כל דבר חי, הן צומחות וגדלות בהתמדה. לכן הנני גם בטוח שמזמן לזמן גם השתתפותם תגדל.

בית הכנסת הוא, כפי ששמו מורה, מקום שמכנס ומאחד כמה וכמה יהודים, כן ירבו. כמובן, יש ביניהם סוגים שונים של בני אדם, אבל ענינו של בית הכנסת מאחד אותם.

יש התאחדות של בני אדם גם מסיבה אחרת, כמו שותפות עסקית, אבל ישנו הבדל יסודי בין התאחדות זו להאמורה לעיל.

כאשר אנשים מתאחדים עסקית, אין זו אחדות אמיתית, כי שותף אחד הולך עם השני כדי שתהי׳ לו מזה תועלתו אישית. במילים אחרות, הוא מחפש בשותפו מה הוא עצמו יכול ליהנות; הוא מחפש בזולת, לא את הזולת, אלא את עצמו. לכן קורה, שכאשר אחד מהם משער שאינו יכול לקבל מהשני את הרווח האישי הראוי, השותפות מתפרקת.

שונה באופן יסודי היא התאחדות על יסוד של תורה ומצוות בכלל, ובית הכנסת בפרט. כאן מתאחדים יהודים לא לצורך רווח גשמי אישי, אלא כדי לבצע ענין של תורה ומצוות, תפלה וצדקה. מאחד אותם הרעיון הכללי — לעשות את רצון הקב״ה, שבכללות מתבטא באהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל. התאחדות כזו יכולה לשרוד לתמיד, בדיוק כמו שתורה ומצוות הם נצחיים.

הנני שולח ברכתי, שבית הכנסת שלכם יהי׳ בית הכנסת אמיתי, היכן שכל החברים והמתפללים מאוחדים ברעיון של ״ויעשו כולם

אגודה אחת לעשות רצונך בלבב שלם״. זה גם פותח את הדרך לקבל את ברכת הקב״ה, כל אחד במצטרך לו בבני חיי ומזונא רויחי.

בברכה.

א׳שמז*
[כרך ה עמוד קלט]

ב״ה, טו״ב טבת תשי״ב
ברוקלין, נ.י.

למשתתפים בחגיגה השנתית השתים־עשרה של ישיבות תומכי — תמימים ליובאוויטש בארצות הברית,
ד׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם הנני מאחל ונותן ברכה מקרב ולב לכל המשתתפים בחגיגת ישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש בארצות הברית, אשר בעצם נוכחותכם כאן — מבטאים הנכם איחולכם ורצונכם לרכוש את הזכות הגדולה שבנתינה בהמשך הסיוע שלכם למרכז הישיבות תומכי־תמימים.

כל יהודי אמריקה המביטים בעינים פקוחות ובהתעניינות חמה על מצב היהדות במדינה, מכירים בחידוש הגדול, הבלתי ניתן לתיאור, שכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע חולל באמריקה בעבודתו בכלל, וע״י ישיבותיו בפרט.

ההשפעה הגדולה והעמוקה שישיבות תומכי תמימים פועלות על החיים היהודיים באמריקה, והדוגמא של מסירות נפש ליהדות שמחונכי ישיבות אלו מראים — היא עובדה מוכרת לכל.

מרכז הישיבות עובר משבר כלכלי קשה, אשר לא רק שהוא מקשה על ההתרחבות הדרושה של הישיבות, אלא הוא גם מעמיד בסכנה, חלילה, את המוסדות הקיימים כבר.

ידועה גדולתה של מצות הצדקה. אבל לעתים קרובות עושים חשבונות להגביל את נתינת הצדקה בגלל סיבות שונות.

ישיבות תומכי תמימים מוכרחות לזכות בהכרה שהן מבתי — היוצר החשובים ביותר, שבהן תלוי לא רק הקיום של לימוד התורה ביראת שמים בלבד — שזה כשלעצמו הוא עיקר ויסוד קיום עם

ישראל — אלא גם של חיי הפרט והחברה היהודיים, שמוכרחים להיות מושפעים מרוח היהדות והתורה. כשמדובר בבעיות קיומיות כאלה, נופלים הטעמים להגבלות וחישובים בסיוע שמוכרח להנתן ללא תנאי.

הנני מקוה ורוצה להיות בטוח, שכולכם, ידידי ישיבות תומכי תמימים, תעשו את המאמץ הגדול ביותר ותגישו את מקסימום העזרה, כדי לכסות את הגרעון של מרכז הישיבות תומכי תמימים ולתת לו את האפשרות להמשיך הלאה בעבודתו.

הקב״ה איננו נשאר בעל־חוב, ובודאי יסייע לכל הממלאים את חובתם בכל המצטרך להם.

הנני מסיים את פנייתי בדברי הרב הוא כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, במכתבו האחרון למשתתפים בדינר השנתי של ישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש בשנת השי״ת, וזה לשונו:

יחזק השי״ת את בריאות כולכם ויתן לכולכם פרנסה טובה בהרחבה ונזכה כולנו ובני ביתנו יחיו בהרמת קרן התורה וקרן ישראל סבא ולגאולה קרובה על ידי משיח צדקנו ויוליכנו קוממיות לארצנו הקדושה במהרה בימינו אמן.

בברכה

מ. שניאורסאהן

א׳שנב

[כרך ה עמוד קמה]

ב״ה, י״ז טבת, תשי״ב
ברוקלין.

קבלתי את הפ״נ שלך בעד אמך . . . תחי׳.

צריכים להיות חזקים בבטחון בהשם יתברך שהוא יעזור שבריאותה תשתפר, ויש לסדר שתהי׳ בהשגחת רופאים, שאם היא בבית־רפואה בודאי שכן הוא. ומזמן לזמן יש להתעניין בנעשה עמה, כי עצם ההתעניינות משפיעה על אנשי בית־הרפואה, בראותם שמתעניינים בה, לשפר את יחסם אלי׳.

ובתור בן עליך להיות זהיר בשלושת השיעורים שכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע תיקן, שזה בחומש תהלים ותניא. וגם לומר בכל יום חמשה פרקי תהלים על הסדר במיוחד עבור

בריאות אמך תחי׳ והשם יתברך יעזור שתוכל לבשר בקרוב שבריאות אמך השתפרה והולכת ומשתפרת יותר ויותר.

בברכה לתלמוד תורה ביראת שמים.

א׳שנו

[כרך ח עמוד קנ]

ב״ה, י״ח טבת, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . בהמשך לשיחתנו הטלפונית, הרגשתי שלא הונח אצלו בנוגע לבריאות בכלל, ובפרט בנוגע לטעימת מזונות קודם התפילה, והנני מעתיק כאן פתגם מהבעל שם טוב הקדוש, נדפס בכתר שם טוב, ובטח יודע מה שחמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה אמר בהתוועדויות האחרונות, שחסיד צריך ללמוד את הכתר שם טוב ואת האור תורה להמגיד ממעזריטש.

בכתר שם טוב חלק א׳ דף י״ז (בדפוס שתח״י) איתא: ״כאשר גופו חולה גם נשמתו נחלשה ואינו יכול להתפלל כראוי אעפ״י שהוא נקי מעבירות לכך צריך האדם לשמור בריאות גופו מאד״.

בברכה לבריאות הנכונה, ושיוכל לבשר בשורות טובות ובטח זוכר גם אודות מה שדברנו, לפנות לחברת הספרדים בעירו עבור סיוע לעבודתנו במרוקו.

א׳שסב

[כרך ה עמוד קנו]

ב״ה, כ״ז טבת, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי את מכתבו מכ״ד טבת בו מתאר מצבו, ואשר ראה את הדו״ח של הרופא וכיצד זה השפיע עלי, ואיך שמדמיין את העתיד, ולכן אומר תהלים ומבקש מהשי״ת, ושואל דעתי:

מענה:

זה שאומר תהלים ומבקש מרבונו של עולם, זה ודאי טוב, כי הוא ברוך הוא בעל הבית על כל העולם ועל כל אדם עם כל הפרטים שלו, אבל מה שכותב שהתבונן בדו״ח של הרופא, ומדמיין את העתיד, אינני בדעה אחת אתו, כי הדבר בהחלט אינו שייך אליו, ולא לכך נברא.

הרה״ג וכו׳ מוה״ר דוב יהודא שי׳ שחט, כותב לי, שהוא יהודי בעל תורה ומצוות, במילא ודאי שהוא מאמין שהשם יתברך הוא אדון העולם — בעל הבית של העולם — ואנו רואים אפילו בהנהגה אנושית, שאצל מנהיג טוב הכל מחולק אצלו באופן שאחד לא יפריע לשאר, וכל פרט בהנהגה ישמש את המטרה שלשמה נעשה. ואם הדבר נכון באדם שמוגבל בכל ענייניו, ולכן עלול גם לטעות לפעמים, מכל שכן וקל וחומר שזה ודאי כך בהנהגה של הרבש״ע, שכל דבר שנמצא צריך למלא את המטרה ושלימות בשליחות **שלו**, וכשחוטפים ועושים ענין אחר, יש בכך שני חסרונות א) כיון שזה לא מתאים לענינו, הרי זה רק מקלקל ב) זה מושך — מסיט — ממילוי השליחות שלה הוא באמת נועד.

וכל הנ״ל מתאים גם בענינו. בגלל סיבות שונות, שהם ודאי בהשגחה פרטית, רפואה איננה המקצוע שלו, והוא חונך כיהודי שומר תורה ומצוה, ואנו למדים מכך שני דברים: א) שנושאי רפואה אינם השליחות שלו מהשי״ת בעולם, ב) ששמירת תורה ומצוות, שבזה נכלל גם מצות ואהבת לרעך כמוך, הוכיח תוכיח וכו׳ וגם כמו שכתוב בספר תנא דבי אליהו, כי תראה ערום וכסיתו, שכאשר רואים יהודי ערום מתורה ומצוות, צריך להשתדל להלביש אותו בתורה ומצוות, זהו בדיוק תפקידו, והשליחות שבשבילה נוצר.

מזה מובן, שכאשר יאמר השערות ודעות בחכמת הרפואה, הרי ראשית, זה יסיט אותו ממילוי השליחות **שלו** שהותאמה עבורו, 2) בענייני הרפואה שלו, הוא יכול ח״ו רק לקלקל, אבל בשום אופן לא לתקן, והקלקול בזה יכול להיות ח״ו מפני שכתוצאה מעצבנות נדמה לו דברים **שלא יהיו**, במילא זה מחליש את מזלו, וזה מחליש את הבטחון שלו בהשם יתברך, ע״י שמתבונן ומתעמק במה שאומר רופא זה, ומה ימציא פרופסור ההוא וכך הלאה.

וכיון ששואל את עצתי, הנני אומר לו, שעליו להתנהג כפי שהתורה הקדושה דורשת, והתורה אומרת שהיא — התורה — נתנה

רשות **לרפאות**, ז״א שהתורה נתנה רשות לאדם לפנות לרופאים ונתנה רשות ואפשרות לרופאים, רק כדי לרפא ולתקן את האדם, ולכן נוהגים כולם שהולכים לרופא ואחר־כך עושים מה שהם מצווים לעשות, ולו אין עוד מה לעשות בדבר, ועליו להשאיר זאת לרופא, ומה שעליו לעשות הוא להיות בטוח בה׳ יתברך שתהי׳ לו אריכות ימים ושנים, וכמו שכתוב בפסוק יראת ד׳ לחיים, הרי ככל שיתחזק בטחונו בה׳ יתברך, וככל שהספיקות שלו בזה יפחתו, וככל שיתמסר יותר למילוי שליחותו בעולם — כאמור לעיל — לשמור תורה ומצוות וגם להשפיע על אחרים בכיוון חשיבה זה, כך תהי׳ לו יותר אריכות ימים ושנים טובות, כפשוטו, ללא פרשנות בזה, וישכח לגמרי מהדו״ח שקרא בספרי רפואה, כי זו איננה השליחות שלו וזה בכלל לא שייך אליו, וכיון שזה לא שייך לו, אין זה יכול להטיב לו, ובדרך כלל זה עושה את ההפך הגמור ח״ו.

יאמר בכל יום שיעור תהלים (כפי שנחלק לימי החודש) אחר התפילה בבוקר, וילמד בכל יום חומש עם פרש״י, וגם ישתתף בשיעורים הנלמדים ברבים, שאחד השיעורים לכל הפחות יהי׳ לימוד החסידות, וכמובן, לשים לעצמו כמטרה, כאמור בפסוק וכפי שהבעל שם טוב הקדוש דרש זאת מחסידים, ״עבדו את ה׳ בשמחה״, עבדו פירושו הן בתפילה ובתורה והן באכילה ושתי׳ וכל שאר הדברים שאדם עושה, ואפילו באמצעות שינה, כפי שהרמב״ם כותב בהלכות דיעות, וכשיעשה כך, יתחיל להרגיש יותר טוב, ועוד יותר טוב, ויהי׳ יותר בריא ויותר בריא, ויוכל לבשר לי בשורות טובות בזה.

גם ראוי, שכל יום לפני התפילה בבוקר ולפני מנחה, יתן כמה אגורות לצדק (כמובן, חוץ משבת ויום טוב).

הנני מקוה ובטוח, שיקבל את הצעתי והוראותיי כאמור, ויודיע לי על כל האמור בהקדם האפשרי.

בברכה לבריאות טובה ורפואה קרובה ויוכל במנוחת הנפש ומנוחת הגוף למלאות שליחותו בעלמא דין לאריכות ימים ושנים טובות ולהיות חסיד.

נ״ב: בטח משתתף בהתוועדויות החסידיות המאורגנות [. . .] בעירו.

א׳שסח
[כרך ה עמוד קסה]

ב״ה, כ״ג טבת, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

שימח אותי לקבל פ״ש ממנו ע״י הרה״ג הרה״ח הוו״ח אי״א נו״מ עוסק בצ״צ וכו׳ מוה״ר יוסף שי׳ הלוי וינברג, וכן להוודע עליו, אודות ההשתתפות הלבבית והסיוע שלו בשליחותו.

ודאי הוא שהשם יתברך ישלם לו כמדתו כמה פעמים ככה, בכל הענינים שהוא ובני ביתו זקוקים, אבל הודאגתי מקריאת מכתבו שאינו מרוצה ומצב רוחו שפוף, דבר שמאוד מפליא אותי, כי כשעושים צדקה ותומכים במוסדות הכשרים של הקב״ה וכיו״ב נעשים שותף עם הקב״ה, ומה יכולה להיות שמחה גדולה יותר מזה שמתקשרים עם הקב״ה? ובמה עוד, יותר חזק, יכולים להיות יותר בבטחון שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, מכיון שקשורים עם הקב״ה, וכפי שרבנו הזקן כותב בתניא, שע״י שהאדם נותן צדקה, מתעלה גם כל הכסף והרכוש שנשאר אצלו, וכפי שרבנו הזקן מבאר באריכות באגרת הקודש שע״י מצות צדקה, הקב״ה משפיע טוב בענינים גשמיים, בבריאות ושאר הענינים הגשמיים שאדם צריך.

חמי כ״ק אדמו״ר, אמר פעם, שהסימן שאדם בריא, הוא שאינו מרגיש את האברים שלו, כאשר הוא מתחיל להרגיש את הראש או את הלב, הרי זה סימן שזה לא בסדר (ובאמת זה מרומז בפסוק — מלכים ב׳ ד, יט: ויאמר אל אביו ראשי וגו׳) — ומכך גם לומדים על הפחיתות של מדת הגאוה, שהוא חש את מעלותיו — אפילו כאשר הן באמת קיימות — כי זה גופא שמרגיש את המעלות, מהוה הוכחה שהוא לא בסדר, וכאשר לא מרגישים את המעלות הרוחניות, הרי זה על פי רוב, אדם בריא ברוחניות. וכך גם בנוגע לבריאות גשמית, שאין צורך להתבונן במצב הבריאות, כמובן צריך להיות זהיר ולמלא אחר הוראות הרופאים, אבל לא להתבונן בזה, אלא להיות בטוח, שהשי״ת המנהיג את העולם הגדול, בודאי ינהיג גם את עולמו — של האדם — לטובה, והוא ב״ה ידאג גם לכל הדרוש לבריאות, ומה שנדרש מהאדם הוא, שיהי׳ ואתם הדבקים בה׳ אלקיכם, שאלו הם הענינים של תורה ומצוות, וכשזה מה שנמצא במחשבה, ישנה בריאות ואין

כל דאגות וזוכים להצלחה גדולה לא רק בענינים רוחניים אלא גם בענינים גשמיים כעסק וכד׳.

אקוה לשמוע ממנו בשורות טובות, ושאת דאגת הבריאות הטיל על הרבונו של עולם, והוא לוקח על עצמו את הדאגה לענינים של תורה ומצוות בעצמו ובסביבתו.

והנני מברכו בבריאות הנכונה וטוב גשמי ורוחני, המחכה לבשו״ט.

א׳שעא
[כרך ה עמוד קסח]

ב״ה, כ״ו טבת, ה׳תשי״ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

קבלתי את ההמחאות עבור ״מחנה ישראל״ שהשאיר לפני נסיעתו חזרה, למלא ולהמשיך במנהגו הטוב.

מלבד מעשה הצדקה של ההשתתפות בעבודה הרחבה ורבת התחומים של ״מחנה ישראל״, שכל המרבה הרי זה משובח, ומלבד המעלה שבאי הקטנת מידת הצדקה שהיו רגילים לתת בעבר, שאת גודל הדבר למותר להדגיש,

הנני מעריך במיוחד את פעולתו הטובה הנוכחית ביודעי את הנסיון שבטח הי׳ לו בזה — לפי מה **שהוא** רואה את מצבו ברגע הנוכחי.

ככל שהנסיון קשה יותר, כך חזקה יותר צריכה להיות מדת האתכפיא (כפי׳ עצמית כדי לעמוד בנסיונות). מלבד המצוה הגדולה שכרוכה בכך, משפיעה פעולת האתכפיא על שיפור וזיכוך ה״אני״. מדת האתכפיא יקרה מאד אצל הקב״ה ופותחת צינורות בלתי רגילים להמשיך את ברכתו והצלחה בגשמיות וברוחניות.

בברכה שבקרוב יבשר שעושה עסקים טובים.

א׳שעז
[כרך ה עמוד קעג]

ב״ה, כ״ז טבת, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

כבר מזמן לא שמעתי ממנו, ומעניין אותי לדעת, ראשית, כיצד מרגיש הוא וגם זוגתו שיחיו, וגם אודות מה שדברנו כשהי׳ אצלי, אודות הבית עם השכנים וכו׳ וגם אודות הצד הרוחני, בנוגע להשפעה על הצאצאים ברוח מה שדברנו.

רצוני בזה לשוב ולחזור על דברי, כפי ששמעתי מחמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, וכפי שרואים זאת גם בעיני בשר, הרי אין שום ספק, שכאשר מדברים פעם, פעמיים ויותר, הרי סוף כל סוף פועלים, לכל הפחות באופן חלקי, ובפרט כאשר מדברים עם הצאצאים ובדרך שלום הרי דברי חכמים בנחת נשמעים.

מצו״ב רשימה, מה שאמרתי לפני התלמידים כשנכנסו אלי בחנוכה שחלף, אך הדברים שייכים לכל היהודים, כי כל עבודתם של יהודים היא ככתוב ואתם תהיו לי ממלכת כהנים וגוי קדוש, שכל יהודי צריך לראות עצמו ככהן, שענינו להמשיך קדושה בעצמו ובפרט במשפחתו, ובהיותו חסיד יש לו גם את ההבטחה מאדמו״ר הזקן, שאמר שבזכות המסירות נפש שלו, הרי כאשר יעשו בענין של תורה ומצוות בודאי יצליחו.

בברכת כל טוב לו ולבני ביתו שיחיו ולשמוע בשורות טובות בכל הנ״ל.

א׳שעט
[כרך ה עמוד קעה]

ב״ה, ראש חודש שבט, ה׳תשי״ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

השי״ת יעזור שהניתוח יעבור כשורה, ושיוכל לבשר בשורות טובות אודות זה.

טוב הי׳ אם יוכל להחזיק בחדרו בבית־הרפואה מזוזה כשרה, ולקבל על עצמו, שמיד בצאתו מבית־הרפואה, יתן בכל ערב שבת וערב יום טוב משהו לצדקת רבנו מאיר בעל הנס, ויאמר בכל יום פרק תהלים בלשון הקדש, ואם זה קשה לו, אזי באנגלית.

אקוה לשמוע בשורה טובה, שמצבו משתפר, ואסיים בברכה.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

א׳שפה

[כרך ה עמוד קפג]

ב״ה, א׳ שבט, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

ע״י הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ וכו׳ מוה״ר ניסן שי׳ פינסון, קבלתי בזמנה את הידיעה על חוות דעת הרופאים אודות בריאותו, והיום קבלתי ממנו את הבשורה הטובה ששימחה אותי לשמוע שהניתוח הי׳ כשורה והשם יתברך יעזור שמצבו ילך וישתפר מזמן לזמן עד שיוכל לבשר שבריאותו שלימה בתכלית.

אך בכדי שיהי׳ אפשר לקבל את הברכות מהשם יתברך צריך שיהיו כלים טובים שיכילו את ברכות השם יתברך ואצל יהודים הכלים הם תורה ומצוות, והנני מקוה שגם הוא יקח על עצמו בלי נדר להתחזק בתורה ומצוות, וככל שיעשה כך חזק יותר ולעתים קרובות יותר, כך במדה רבה יותר ומהר יותר ישלח לו השי״ת את ברכותיו, ובפרט ברצוני להציע לו להיות זהיר בהנחת תפילין בכל יום ולאחר התפילה לומר כמה פרקי תהלים, ולפני הנחת התפילין, יתן כמה פראנקים לצדקה.

גם ישפיע על האחים שלו שי׳ שגם הם יניחו תפילין (מלבד שבת ויום טוב) ועליו לבאר לו, אשר הוא כרופא יודע עד כמה בריאות הגוף תלוי׳ בבריאות הנשמה המשפיעה ע״י מערכת העצבים שיהיו חזקים ורגועים, בנוסף הוא בתור רופא בטח יודע עד כמה יש תרופות ושיטות באמצעותם מרפאים אנשים, מבלי לדעת איך ומדוע זה מרפא, ואעפ״כ עושים זאת, כי רואים שזה מביא תועלת ועזרה, וכך גם בנוגע לתורה ומצוות, שהעיקר איננו ההבנה, אלא

העשי', והבטחון שכך הוא הדבר, וכפי שאנו רואים בהיסטורי' של העם היהודי, שמבלי הבט על כל הצרות והרדיפות שהאומות תכננו ועשו ליהודים, בכ"ז היהודים נשארו והם חיים, כך גם לגבי היהודי הפרטי, תוכן התורה והמצוות צריך להיות העיקר, ולא להעמיד כל תנאים בפני הקב"ה שהוא הרופא הגדול ביותר, שקודם יבינו כיצד תשפענה התרופות ואחר־כך יקח את התרופה, אלא סומכים על הד"ר והפרופסור, בדיוק כך צריכה להיות הגישה של יהודי לתורה ומצוות, וזה מבריא את האדם בנשמתו וגם את גופו.

בברכה שיבשר בשורה שמרגיש הטבה בבריאותו.

א'שפט

[כרך ה עמוד קפז]

ב"ה, ב' שבט, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

ע"י הרה"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ וכו' הרב מוה"ר שניאור זלמן שי' טאובל נודע לי שקבע את יום חתונתו למזל טוב, לכ"א שבט, והשם יתברך יעזור שתהי' בשעה טובה ומוצלחת ויחד עם זוגתו יבנו בית בישראל על יסודי התורה והמצוה, שיסודות התורה ומצוות כבר יושמו ונבדקו על ידי אלפי משפחות יהודיות, ועמדו ושרדו את כל סערות הזמנים והקשיים — ונשארו שלמים.

וכך גם בחייו של כל יהודי העומד להנשא, שהוא מקבל על עצמו החלטה איתנה לבנות את ביתו וחיי משפחתו על יסודות התורה ומצוות, מברך אותו השם יתברך בבית חם ומואר, ובית ממנו מאיר ומפיץ אור וחום בסביבה, ובפרט כדי להאיר ולחמם את בני המשפחה הקרובה, היהודים הדרים בסביבה, ובכלל כל היהודים עליהם יש ויכולה להיות השפעה.

השם יתברך יעזור לו ויתן לו את המחשבה הטובה והחלטה האיתנה, לבנות את ביתו ואת חיי משפחתו על היסודות האמורים, בדרך התורה והמצוות, שהיא הדרך של האושר האמיתי והצלחה בגשמיות וברוחניות.

בברכת מזל טוב.

א׳שצו
[כרך ה עמוד קצה]

ב״ה, ב׳ שבט, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

בהמשך לשיחתנו שהיתה כאשר ביקר אותי, רצוני להדגיש בזה אודות המדובר, והוא שכל אדם צריך להעמיק ולהתבונן בכך שהוא נברא ע״י הרבונו של עולם, וזה בטוח שיש בכך כוונה, והכוונה היא כפי שכתוב במשנה במס׳ קידושין ״אני לא נבראתי אלא לשמש את קוניי״, זאת אומרת שהאדם נברא כדי למלא את רצון הקב״ה בעולם, ומהו רצון השם יתברך, כבר נאמר באופן ברור ומדויק בתורה שבכתב ובתורה שבעל פה, שבה יש הוראות ברורות כיצד צריך להתנהג בחיי היום יום, ולא רק לרבנים, שוחטים ומלמדים אלא גם לסוחרים, פקידים, רופאים, עורכי־דין וכו׳.

ההתחלה של יהודי היא, שכאשר הוא קם משנתו הוא אומר ״**מודה** אני לפניך **מלך** חי וקים שהחזרת בי נשמתי **בחמלה רבה** אמונתך״, היינו שהוא מכיר בכך שהשם יתברך הוא בעל הבית של העולם ומושל על העולם **בחמלה רבה**, כלומר שמה שהשם יתברך דורש מאדם ומיהודי בפרט, הרי הוא — ברוך הוא — דורש רק מה **שיכולים** לעשות, ליתר דיוק, מה שנדרש מיהודי, **ודאי** שבזמן המתאים, יכול — האדם — לבצע.

ובפרט במקרה שלו, שהשם יתברך עזר לו והסתדר בעירו, וגם יש לו השפעה על סביבתו, צריך ומוכרח הוא להתעניין, בתור שליח — נציג של — השם יתברך, יומם ולילה, להאיר את סביבתו באור תורה ומצוות, וכן —

אי אפשר להסתפק במצב כפי שהי׳ אתמול, ולומר שכבר יצאו ידי חובה. כי הוכחה על דבר שהוא חי, היא שהוא **צומח**, וכפי שחמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע אמר משל על חייו הרוחנים של יהודי, בדיוק כמו אחד המטפס על הר תלול, הוא אינו יכול לעצור באמצע, כי מיד כשרק יעצור יחליק למטה, ולא צריך להבהל איך אפשר לטפס — לעלות — ללא הפסק, הרי זה כאמור לעיל, מכיון שהקב״ה דורש זאת, בודאי שהוא — ברוך הוא — נותן כוחות ואפשרויות לכך, ואפשר לראות דוגמא לכך גם מגוף האדם, שחלקים

שונים של האדם מוכרחים לנוח מזמן לזמן, אבל המוח והלב, פועלים תמיד ללא הפסק, וזו הוכחה שגוף האדם, חי.

תקותי שיתבונן במה שדיברנו ובמה שהנני כותב לו כאן, והשם יתברך יחזק אותו שיוציא לפועל את השליחות הרוחנית יהודית שלו מהשם יתברך בעירו נור־וולק, להשפיע על סביבתו ועל כל מי שיש לו השפעה, לקרב אותם יותר ליהדות ולתורה ומצוות. וכאשר יעשה בזה כאמור, זה בודאי יהי׳ בהצלחה.

סיפר לי אודות בנו ובתו שיחיו, ומאי הידיעה האם הם קוראים אידיש ברהיטות, הנני מצרף כאן העתק מכתב שכתבתי לקבוצת סטודנטים שביקרו אותי, ואקוה שזה יעניין גם את ילדיו שיחיו.

בברכה שיבשר לי בשורות טובות אודות כל האמור, ובתקוה שעוד נפגש לפני נסיעתו ואולי עוד קודם לכן, כפי שדיברנו בהיותו אצלי.

בברכה.

א׳ת

[כרך ה עמוד ר]

ב״ה, ג׳ שבט, ה׳תשי״ב
ברוקלין, נ.י.

הנכבד ונעלה, איש ירא אלקים, עסקן רב פעלים,
הנדיב מו״ה משה שי׳ לבנדה

שלום וברכה!

שימח אותי לקבל דו״ח מבא־כוחי האישי ומנהל לשכת העזרה האירופאית שלנו, הרה״ג והרה״ח וו״ח אי״א נו״מ עוסק בצרכי ציבור באמונה וכו׳ מוהר״ר בנימין שי׳ גורודצקי, אודות ביקורו במדריד.

נעם לי במיוחד לשמוע אודות עבודתו החשובה לטובת הכלל, שהוא וזוגתו תחי׳ הקדישו בית־הכנסת לטובת הקהל, וכו׳, וכעת לקח עצמו לעשות תיקון גדול בקהילה ע״י יסוד מטבח כשר, ולמטרה זו הקדיש בנין מתאים במרכז העיר.

למותר להאריך בגודל הזכות והמצוה להיות ממזכי הרבים, ובפרט בכאלה ענינים חשובים כגון אלו, הנזכרים בתפלת מי שברך — מי שמייחדים בתי כנסיות לתפלה כו׳ ופת לאורחים כו׳, שמתן שכרו בצדו — הקב״ה ישלם שכרם כו׳ וישלח ברכה והצלחה בכל

מעשה ידיהם.

אך רצוני להביע תקותי ולהדגיש, אשר כמו כל דבר חי, גם העבודה הטובה שלו תלך ותגדל, ואשר יגדיל את מאמציו בכל הענינים לטובת הכלל, לחזק תורה ויהדות הן בין תושבי המקום והן בין הנוער הלומד.

הקב״ה אינו נשאר בעל־חוב, והוא בודאי גם ישפיע לו בשפע ברכות ויצליחו הן בעבודתו לטובת הכלל והן בעניניו הפרטיים, בגשמיות וברוחניות.

מאוד ישמח אותי להמשיך לקבל עוד חדשות טובות אודות עבודתו.

בברכה.

א׳תא

[כרך ה עמוד רא]

ב״ה, ג׳ שבט, תשי״ב
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מוה״ר ארי׳ שי׳

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתב, בו כותב אודות הזכור לו מניגון שאביו לימד אותו, וסיפר לו שאת הניגון שר הרב הקדוש ר׳ אברהם המלאך בנו של המגיד ממעזריטש בלכה דודי, ומציע שיבואו אליו וילמד את הניגון.

הנני מודה לו על ההתעניינות בזה, ואקבל את הצעתו. הנני מקוה שלאחר יום השנה של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, יו״ד שבט (כי עד אז עסוקים בהכנות ליום השנה), אבקש אחדים מהתלמידים שיבקרו אצלו, וכהבטחתו ודאי ילמד אותם את הניגון.

הנני מקוה שכאשר תהי׳ לו בשורה טובה בעניניו יודיעני ותודה לו מראש.

בברכה.

נ״ב: בקשר עם יום השנה של חמי כ״ק אדמו״ר, מצו״ב הצעות הנהגות וכו׳.

א׳תה
[כרך ה עמוד רד]

ב״ה, ד׳ שבט, ה׳תשי״ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

אמש מסר לי הרב חודקוב שי׳ אודות שיחתם הטלפונית, וזה עתה הגיע מכתבו, מסירה מיוחדת, עם קטעי העתונות.

בנוגע לזה שדואג ונדמה לו שסוחר אחר עלול להצר לו בהזמנות ולהקטין את פרנסתו חלילה, ושואל דעתי,

הנה, על־פי בקשתו, כשאהי׳ על הציון של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, אזכירו עוד פעם.

בכל אופן, עליו להיות בטוח, ככל היהודים, שהם מאמינים בני מאמינים, שמזונותיו של אדם קצובים לו מראש השנה ועד יום הכפורים, וההכנסה שהקב״ה קבע עבורו, שהנני בטוח שהיא בהרחבה, אף אחד לא יוכל ח״ו להקטין, ובודאי לא לקחת.

רק צריך להיות חזק בבטחון בהקב״ה, וזה צריך להיות בשמחה, כמו שכתוב בזהר פ׳ תצוה (קפ״ד, ב) שעולמנו התחתון מקבל את כל ההשפעות מלמעלה, ואם כאן למטה הוא בשמחה ואור, כך נותנים גם אור ושמחה מלמעלה, וכתוב עבדו את ה׳ בשמחה, במילא, כשיהודי שמח, אזי השמחה למטה ממשיכה עליו שמחה מלמעלה.

בפרט בעניינו, שיש לו את הזכות של מזכה הרבים ע״י שמאפשר הדפסת ספר של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, בטח תעמוד לו שתהי׳ לו פרנסה בהרחבה, ומה שחשוב עוד יותר, שישתמש בזה בהצלחה לדברים בריאים ולעניני תורה ומצוות ביד רחבה.

אקוה לשמוע ממנו בשורות טובות.

בקשר ליום ההילולא של כ״ק מו״ח אדמו״ר הנני מצ״ב הצעותיי בנוגע למנהגים בזה.

בברכה.

א׳תו
[כרך ה עמוד רה]

ב״ה, ד׳ שבט, ה׳תשי״ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

שמחתי לקבל ידיעה ע״י מזכירי, שזוגתו שתחי׳ כבר ב״ה בבית ומחלימה היטב. תקותי שהמצב ילך וישתפר.

ברצוני לעורר שוב אודות אחותו ומה שהי׳ עליו לברר בנוגע לגירות.

בטח יודע מהספרים הקדושים עד כמה אפילו יום נוגע בשאלת גירות.

תקותי שיתמסר לדבר בזריזות, ויתקן את מה שצריך לתקן, בהקדם. אין על כך תירוץ, אפילו אם נדמה שלא יפעול, כי האמת היא שאם עושים ברצינות, פועלים במוקדם או במאוחר, ולכל הפחות במדה מסויימת. תקותי לשמוע בשורות טובות בזה.

בקשר עם יום השנה השני של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, הנני מצרף בזה רשימה של הצעותיי כיצד להתנהג. הוא, כאחד שזכה להיות אצלו אישית, בטח ימלא חלק מההצעות בנוגע ליום השנה, או כולן.

בברכה לשמוע ממנו בשורות טובות.

א׳תי
[כרך ה עמוד רט]

ב״ה, ז׳ שבט, תשי״ב
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מוה״ר מנחם מענדיל שי׳

שלום וברכה!

. . נודעתי לא מכבר שיודע מלאכת הסופר סת״ם, רצוני להציע לו שיכתוב למרכז לעניני חינוך — מל״ח — אם יוכל לכתוב מזוזות (שמסתמא כותב לפי דעת אדמו״ר הזקן) וכמה בערך זה צריך לעלות,

ויקח בחשבון שזהו עבור אמריקה, שהמזוזות לא צריכות להיות בתבנית גדולה.

בנוגע לעניני דפוס, כחוברות תפילין וכיו״ב, מסרתי את זה למל״ח, ויפנה ישר למרכז לעניני חינוך.

תשואות חן על הסיפור אודות רבנו הזקן, כאשר הי׳ בארשא, ובטח יש בזכרונו עוד מהני מילי מעלייתא [= מדברים טובים כאלו], שבהם יהנה אותי, ות״ח מראש.

בטח למותר לעוררו אודות הבחור איתו למד הרב פלוקסברג זמן מה (את שם הבחור אינו כותב) שכדאי לבקרו פעם נוספת ולעוררו שימשיך את הלימוד, ואם אין לו חשק ללימוד, כדאי להשתדל לעשות אצלו רצון.

מצו״ב הנהגות יום ההילולא של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, ובבקשה לפרסם באופן המתאים.

בברכה.

א׳תטז

[כרך ה עמוד רטו]

ב״ה, ט״ו שבט, תשי״ב
ברוקלין.

להמתפללים דבית הכנסת אנשי ליובאוויטש בבוסטון,
ובראשם הנשיא והגבאים, ד׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

בנועם קבלתי הפ״ש מכם ע״י הרה״ח הוו״ח אי״א נו״מ עוסק בצ״צ באמונה וכו׳ מוה״ר אלי׳ שי׳ סימפסון, וברך לקחתי ואשיבנו, למסור ברכתי לכל מתפללי וחברי בית הכנסת עם משפחותיהם שיחיו בהמצטרך להם בבני חיי ומזונא רוויחא.

כאחד מבתי הכנסת הותיקים ביותר במדינה ובפרט בבוסטון, הנושא את שם ליובאוויטש, מיותר להדגיש את הזכות הגדולה לשאת שם זה שם העיר ליובאוויטש, ממנה התפשט ביתר שאת וביתר עז ענין לימוד החסידות והנהגה בדרכי החסידות מאז ימי אדמו״ר הצמח צדק ואילך, שהשם ליובאוויטש עצמו מזכיר שיטה שלימה

בחיים.

וכפי שכ״ק מו״ח אדמו״ר סיפר, אשר השם ליובאוויטש (עיירה קטנה בליטא) שמשמעותו בשפה הרוסית אהבה, ניתן בשעתו בשל כך שאחד ממייסדי העיירה, מהצדיקים הנסתרים, הצטיין באהבתו לאנשים בכלל ולכל הנבראים שהשם יתברך ברא.

ומה שחסידי חב״ד קשורים בשם ליובאוויטש, אין זו מקריות, וכפי שכ״ק מו״ח אדמו״ר אמר בשם הבעל שם טוב הקדוש, שכל דבר בעולם הוא בהשגחה פרטית, וכך גם בנידון זה, המורה על הקשר העמוק של חסידות עם שלושת האהבות אהבת השם, אהבת התורה, ואהבת ישראל, שאינן ניתנות לחלוקה, וצריכות להיות נלוות לחיי היום יום של כל יהודי.

שלושת האהבות הנ״ל, באות לידי ביטוי במדה מסויימת בבית כנסת, שבבית כנסת מתפללים ואומרים ואהבת את ה׳ אלקיך — אהבת השם — קוראים בתורה ומברכים אשר בחר בנו מכל עם, ונתן לו את תורתו — אהבת התורה — ובבית הכנסת הרי נעשים גם ענינים של צדקה, שהיא ביטוי לאהבת ישראל.

הודאגתי לשמוע מהרה״ח הוו״ח אי״א נו״מ עוסק בצ״צ וכו׳ מוה״ר אלי׳ שי׳ סימפסון, שרבים עוברים מהאזור בו נמצא בית הכנסת, וקשה שיהי׳ מנין בכל יום, ואולי הי׳ ראוי שחברי בית הכנסת יסכמו לקבוע סניף של בית הכנסת באזור החדש אליו יהודים עוברים, ולאט לאט יוכלו להעביר את כל הפעולות של בית הכנסת ובמיוחד את דרכי ומנהגי החסידים לאזור החדש, שגם שם ישמש השם ליובאוויטש מורה דרך לשאר המתפללים כיצד יהודים חסידיים צריכים להתנהג.

הנני מסיים בברכתי לכל המתפללים בגשמיות וברוחניות.

א'תכא
[כרך ה עמוד ריט]

ב"ה, ט"ו שבט, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

בשמחה קבלתי מכתבו מג' פרשת שמות, בו מתאר את חינוכו וחייו עד לאחרונה. הנני כותב בשמחה, כי פעמים רבות כבר שמעתי אודותו, אבל לא ישירות ממנו, ואני מקוה שמהיום והלאה, יעמוד בקשר מכתבים שיביא לתוספת בתורה ומצוות.

אינו מזכיר במכתבו, אודות הקביעות שיש לו בלימוד תורת הנגלה וגם בתורת החסידות, כי כעת נמצאים בעירו כמה אברכים שיכול לדבר אתם בענינים אלו וגם לעשות קביעות ללמוד אתם נגלה וחסידות, ואקוה שלא ידחה זאת אלא יסדר זאת בהקדם האפשרי, אם לא עשה כן עד עתה.

בנוגע למה שמתלונן על כך שלא היתה לו אפשרות ללמוד בצעירותו, הנה שני פרטים בזה, א) היו רבים מגדולי ישראל שבגלל סיבות שונות התחילו ללמוד רק בשנים המאוחרות, ואעפ"כ זה הי' אצלם בהצלחה גדולה. ב) מזה גם מובן, שאין זו אמתלא לפטור את עצמו, או להקל מעליו כעת את ענין לימוד התורה ובמקצועות התורה השונים, ובפרט בנוגע לתורת החסידות.

ובהמשך לזה שהשי"ת זיכה אותו ונתן לו את האפשרות לחנך ילדי ישראל שהם בניו של הקב"ה, ולקרב את לבם לאביהם שבשמים, הרי בטוח שתהי' לו סייעתא דשמיא, להצליח בלימודו הוא וגם בחינוך ילדיו ביחד עם זוגתו שיחיו, ואקוה לשמוע ממנו בשורות טובות.

בברכה.

א׳תכה
[כרך ה עמוד רכד]

ב״ה, י״ח שבט, תשי״ב
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״מ באמונה וכו׳
מוה״ר יעקב שי׳ הכהן

שלום וברכה!

מצו״ב המענה שלי על הפ״נ שקבלתי על־ידו עבור מרת . . . תחי׳ ובטח אם יהי׳ צורך בזה ימצא את האותיות המתאימות להסביר לה.

שמחתי לקרוא במכתבו שלמד בסעודה שלישית את המאמר די״ג שבט, ותקותי אשר לא רק כפי שהצמח צדק אמר להרה״צ ר׳ הלל, שהנשמות שומעות, אלא כבר יש לו גם את הדרך כיצד גם הנשמה, כפי שהיא קשורה בגוף, וגם הגוף, ירגישו זאת, ואם לא לגמרי אזי בהדרגה, כפי שכתוב בחומש מעט מעט אגרשנו מפניך.

מזכיר במכתבו אודות שלום בית של מר . . . וזוגתו שיחיו, יש להסביר לאבא את מה שכתבתי לו כאשר עדיין הי׳ מדובר על שידוך זה, שהם צריכים ליסד את ביתם על יסודות־תורה נכונים, שזה נוגע לא רק לאושר של הנשמה אלא גם לאושר הגופני, ואם מבינים זאת או לא מבינים זאת, אין זה משנה הרבה, כשם שממלאים אחר ההוראות של פרופסור גדול משיגים את התועלת, גם כשלא יודעים את הטעם מדוע, ובפרט שזה ציווי של בורא עולם שהוא גם הרופא כל בשר.

מובן מעצמו שכאשר אהי׳ על ציון כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, אזכיר את מר . . . וזוגתו שי׳ לשלום בית, אבל אין לשכוח על העיקר, שצריך להיות אצלם ״שלום בית״ של הנשמה עם הגוף, וזה מקל שלא בערך גם את השלום בית בבית . .

וכיון ששבת פ׳ יתרו היא השבת שבו מסופר על קבלת התורה, בטח ינצל בבית הכנסת שלו את המסופר בקונטרס ח״י אלול תש״ג עמוד ל״ו, שבקבלת התורה השי״ת הוביל את שישים רבוא היהודים חוץ מזקנים וכו׳ לחדר ולמד אתם קמץ אל״ף, אָ, שזו האות הראשונה של אנכי, ויעוין שם בארוכה.

בברכת שבתא טבא.

א׳תכו
[כרך ה עמוד רכה]

ב״ה, י״ח שבט, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

ע״י הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ באמונה וכו׳ מוה״ר משה שי׳ הכהן שייביץ׳ קבלתי פדיון נפש בו כותב לי שהיא, מרת . . . עברה ניתוח וגם בעלה מר . . . שי׳ אינו חש בטוב.

כאשר אהי׳ על הציון הק׳ של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, אזכיר את שניהם לרפואה ולהטבת הבריאות, ואקוה שתוכלו לבשר לי בשורה טובה, שגם אתם מרגישים שבריאות שניכם משתפרת.

כדי לקבל את הברכות מהשם יתברך, צריך לשם כך להגדיל את הכלים (נפח הקיבולת), שאלו הם עניני תורה ומצוות.

כוונתי בזה היא ששניכם צריכים לקבל על עצמכם להחזיק תלמיד ותלמידה במוסדות שהם על שם חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע בארצנו הקדושה תבנה ותכונן במהרה בימינו על ידי משיח צדקנו, וגם היא מרת . . . תתן צדקה לצדקת רבי מאיר בעל הנס, בכל פעם לפני הדלקת נרות ערב שבת קודש, והוא מר . . . שי׳ יאמר כל יום לאחר התפילה בבוקר כמה פרקי תהלים, לכל הפחות כפי שהתהלים חולק לימי החודש. גם הי׳ נכון מאד, שיבדקו את המזוזות בביתם, אם הן כשרות כדין.

הרה״ח הר״מ שי׳ שייביץ׳ הכהן מזכיר במכתבו גם אודות בניהם מר . . . ומר . . . שיחיו, וכשאהי׳ על הציון של חמי כ״ק אדמו״ר, אזכיר גם אותם להצלחה במסחרם, ושינהלו חיים יהודיים, חיים מאושרים, הן לגוף והן לנשמה, שזו ההצלחה האמיתית שיכולים להתברך, ואני בטוח שגם הם — ההורים — מנצלים את השפעתם בדרכי נועם כדי להסביר להם — לבניהם — שהנהגה כזו מביאה אור וחמימות בחיים יהודיים.

אקוה לקבל מכם מכתב ששניכם מרגישים יותר טוב ומודה לכם מראש על הבשורה הטובה.

בברכה.

א׳תכט
[כרך ה עמוד רכח]

ב״ה, י״ח שבט, תשי״ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

קבלתי מכתבה מ־2/11, ובטח מסרה לד״ר וילדר, אודות מה שכותבת לי במכתבה על המאורע עם בנה שי׳.

כשהייתי על הציון של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע הזכרתי את כולם, ובזה ברצוני לחזור על מה שכבר אמרתי כמה פעמים, שזה ודאי שהברכה של צדיק יסוד עולם ודאי תתקיים, זו רק שאלה של זמן.

זה יותר ממובן מאליו ולמותר להאריך בזה, עד כמה שזה קשה לחכות לשעה המאושרת הקרבה ובאה, ובפרט לאב ואם שאצלם הבן שי׳ הוא בן יחיד, אבל צריכים להיות חזקים בבטחון בבורא יתברך שהוא הבעל־כוח האמיתי ורופא כל בשר ומפליא לעשות, ובטח הוא ברוך הוא ישלח את רפואתו בזמן המתאים, והיא ובעלה שיחיו יזכירו בשמחה את אותו הזמן שבו הוא סבל, ויהי׳ לכם הרבה נחת מבנכם שי׳.

מה שכותבת שהפסיקה לתת לבנה את הכדורים שד״ר וילדר נתן לו, הי׳ עלי׳ לשוחח על כך עם ד״ר וילדר ולשמוע את חוות דעתו בזה.

ובנוגע לשאלתה, האם תפנה לרופא אחר, אם ברצונה רק להתייעץ, אינני רוצה לעצור בעדה, אבל כיון שחמי כ״ק מו״ח אדמו״ר יעץ שבנה שי׳ יטופל ע״י ד״ר וילדר, אפשר לסמוך עליו, רק שעלי׳ לעדכן את הד״ר וילדר, שידע תמיד את מצבו של בנה שי׳.

הנני מסיים את מכתבי באיחול מעומק הלב שברכתו של חמי כ״ק אדמו״ר תתקיים במהרה, והיא ובעלה שיחיו יודיעו בבריאות על כך בהקדם.

בברכה.

נ״ב: כיון שבמכתבה לא מזכירה על עצמה, הנני מקוה שהבריאות שלה והבריאות של בעלה שיחיו משביעות רצון.

א׳תל
[כרך ה עמוד רכט]

ב״ה, מוצש״ק כ״א שבט, תשי״ב
ברוקלין.

אגודת נשים צעירות ליובאוויטש, ד׳ עליהן יחיו

ברכה ושלום!

בנועם קבלתי את מכתבן בו מדווחות על עבודתן בקוים כללים וכן מודיעות שבמוצש״ק זו פ׳ יתרו מתקיימת אצלן ״מלוה מלכה״.

ובמענה למכתב, הנני להביע את האיחול והברכה, שתגשמנה את התקוה שהרבי כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע הטיל על אגודתן, שדברי צדיקים קיימים לעד, ואיחול ודרישה של צדיק, איננה סתם דרישה, אלא זו גם נתינת כח, כלומר שזה נותן כוחות מיוחדים, לאלו שמהם הרבי דורש, שימלאו את דרישתו במילואה. קו מיוחד הי׳ אצל הרבי כ״ק מו״ח אדמו״ר, שהטיל את דרישותיו ותביעותיו בצורה כזו, שהלה ימלא זאת בחסד ובשמחה, וכל אלו הזוכות להיות באגודה זו, שנוסדה כשהרבי הי׳ בעלמא דין, ואשר ודאי גם כעת הוא — כ״ק מו״ח אדמו״ר — מגן על האגודה בכלל ועל כל אחת מהחברות בפרט, בטח תגייסנה את כל הכוחות שלהן כדי למלא אחר הדרישות שלו מהן, ובכך לגרום נחת רוח במלוא מובן המלה, שזהו גם צנור וכלי להמשיך ברכה והצלחה גם בעניינים הפרטיים שלכן.

גם מובן מאליו שתפקידן אינו רק — כפי שהן כותבות במכתבן — לגייס כספים למוסדות ליובאוויטש, כי ככל שזה יהי׳ ענין גדול, בכך לבד לא די, ובתור כאלו שבכל אחת מהן תלוי׳ במדה רבה השפעה בבתיהן וגם ההשפעה על סביבה מתאימה, עליהן לשמש גם דוגמא חי׳, איך אשה חב״דית צריכה להתנהג בעצמה, איך היא צריכה להקים את ביתה, ואיזו השפעה יש לה על כל סביבתה, שיוכלו לומר בגאוה ראו גידולים שגידלתי, זוהי אשה חסידית אמיתית וממנה ניתן ללמוד.

וכפי שכתוב בפרשת השבוע שקראו הבוקר בשבת זו בתורה, כה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל, אומר על כך המדרש, שהקב״ה אמר למשה רבינו, קודם תאמר לבית יעקב אלו הנשים ואחר־כך ותגיד לבני ישראל אלו האנשים, ובדרך זו יהי׳ לתורה קיום בישראל,

וכן הוא גם בפרט בהנהגה של דרכי החסידות ושל הנהגת החסידים, עליהן לכוין את עצמן שיראו את התאמר לבית יעקב ואת העמדה הנכונה בבתיהן, ובמשך הזמן בבתי הידידות והמכרות שלהן.

בברכת הצלחה בעבודתן.

א׳תלז
[כרך ה עמוד רלז]

ב״ה, אדר״ח אדר, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

את מכתבו מב׳ יתרו קבלתי בזמן, והמענה שלי התעכב בשל יום השנה של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, ההכנות ליום השנה והענינים הקשורים ביום השנה גם אחריו, והשי״ת יעזור לכל אחד מאתנו לבצע את השליחות שחמי כ״ק אדמו״ר הראה והנחה את הדרך בה יש ללכת, בדרך התורה ומצוות עצמה, כי אפילו בדרך התורה ומצוות עצמה, מוצא היצר הרע אופנים כיצד להחליש ולעכב את השגשוג בזה.

שימח אותי לקרוא במכתבו שהוא חזק בבטחון בהשי״ת, והנני מקוה שבקרוב יוכל גם לראות את השפעת הבטחון שלו בנוגע לעסקיו בפועל ממש.

אך מפליא אותי, כיון שיש לו בטחון בהשי״ת בנוגע לגשמיות ופרנסה, הרי מכל שכן וקל וחומר שצריך להיות חזק בבטחון בהשי״ת בנוגע לילדים והנהגתם, שהרי זה מזעזע יהודי יותר מאשר ענינים גשמיים, ואילו הוא, כאשר הוא מגיע לענין זה, כותב לי במכתבו שמתנחם בכך שהם יותר טובים מאחרים וכו׳.

בטח שמע מהפירוש — שמובא בספרים רבים — על הביטוי **בשמים ממעל ועל הארץ מתחת**, שכאשר באים לעניני שמים הקשורים עם השי״ת וקדושה, יש לראות את ה**ממעל**, להביט אל אנשים נעלים יותר ולהשתדל להתעלות אליהם, **ועל הארץ מתחת**, שבענינים גשמיים, יש להביט למטה, מה קורה אצל נחותים ממנו, שגישה כזו גורמת שהוא שמח בחלקו, שאז הוא העשיר האמיתי — איזהו עשיר השמח בחלקו —

מיותר להדגיש שליובאוויטש בכלל, ואני בפרט, איננו מטיפי מוסר ללא תכלית, וכוונתי בכותבי את השורות דלעיל היא כפולה, א) לתרום את מה שביכולתי לתוקף הבטחון שלו שהשי״ת יתן לו פרנסה ובריאות טובה, ב) לחזור שוב על מה שדברתי אתו בהיותו כאן, לא להתעייף מלדבר עם הילדים שלו בנוגע להנהגתם בעניני תורה ומצוות, ודברי חכמים — ובפרט כשהם בנחת, נשמעים.

בברכה שיבשר בשורות טובות.

א׳תלח
[כרך ה עמוד רלח]

ב״ה, אדר״ח אדר, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . מה שכותב בפתקה שלו, שגם להבא יוכל לתמוך בזקנים ומסכנים שתמיד מסייע להם, ודאי זוהי מהמצוות הגדולות והיקרות, אבל אעפ״כ כשם שלגוף אנושי יש אברים רבים וצריך לדאוג שכל האברים יהיו בריאים, כך צריך לדאוג שגם כל אברי הנשמה יהיו שלמים, לכן אי אפשר להסתפק בנתינת צדקה בלבד, ועליו לדאוג שיהיו לו שיעורים בתורה בהתאם למעמדו ומצבו, וגם לומר כל יום לאחר התפילה בבוקר שיעור תהלים (כפי שהתהלים מחולק לימי החודש) וגם ללמוד בכל יום לפחות כמה פסוקים חומש עם פירוש רש״י מפרשת השבוע, והנני מקוה שגם בזה יוכל לבשר לי בשורות טובות.

בברכה לרפואה קרובה.

א׳תמב
[כרך ה עמוד רמב]

ב״ה, אדר״ח אדר תשי״ב
ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלום!

בעתו קבלתי הפדיון נפש עבורה ע״י הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ

וכו׳ מוה״ר יהודא צבי שי׳ פוגלמן, בו הוא כתב לי שהיא סובלת מפחד מסוים:

רצוני בזה להדגיש שוב, שכל יהודי הן אשה והן איש צריכים להיות חזקים בבטחון בקדוש ברוך הוא, וכיון שכל יהודי מאמין באמונה שלימה שהקדוש ברוך הינו שליט העולם, כך הוא ברוך הוא הינו גם שליט על החיים של כל יהודי יחיד, הן איש והן אשה, ומכיון שבטוח שהשם יתברך הוא טוב, ודאי שהוא ינהיג לטובה, וכאשר נמצאים תחת השגחתו — השגחה פרטית — של השם יתברך, אין ממה להבהל, וכפי שדוד המלך אומר בתהלים, לא אירא רע כי אתה עמדי, והאתה עמדי הוא אצל כל יהודי.

הנני מקוה שהשם יתברך יראה גם לה באופן ברור הטבה במצבה ותוכל לבשר בשורות טובות.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
המזכיר

א׳תמד
[כרך ה עמוד רמג]

ב״ה, א׳ אדר תשי״ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו ממוצש״ק יתרו עם הפ״נ, שאקרא — בל״נ — על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, ובטח הוא יעורר רחמים רבים עליו ועל בני ביתו לכל המצטרך לכל אחד מכם.

מה שכותב שיש לו עגמת נפש, מכך שאינו מקבל מענה כל כך מהר, וכו׳, הרי עגמת הנפש היא ללא כל יסוד, וכמובן שגם אני הייתי רוצה לענות על כל המכתבים מוקדם ככל האפשר, אבל מה אני יכול לעשות, אין זה תלוי רק בי, הטרדות של ענינים רבים לוקחות זמן רב מאד, במילא נשאר רק זמן מוגבל כדי לענות על מכתבים, וגם בזה עצמו יש סדר של קדימה ואיחור, אמנם בנוגע לפ״נ ובקשת ברכה, את זה הנני עושה מוקדם ככל האפשר, ורק ההודעה שמלאתי את זה מתעכבת, לכן אין ממה שתהי׳ עגמת נפש ח״ו.

מדאיג אותי כתבו וגם הידיעות משאר אנ״ש שיחיו, אודות המצב הגשמי של אנ״ש שאינו בהרחבה, אבל הנני מקוה שזה רק זמני, ושבקרוב ירחיב השי״ת את גבולם בפרנסה גשמית, והם ירחיבו את גבולם בפרנסה רוחנית וכמרז״ל הכל בידי שמים חוץ מיראת שמים, שאת זה יש לעשות לבד, והנני גם מקוה שאצלו בפרט ישתפר המצב הגשמי, ובפרט — כפי שכותב במכתבו — שיש לו כלי לזה בעסק בשותפות.

שימח אותי לקרוא במכתבו אודות ההתוועדות של י״ט כסלו, נר החמישי דחנוכה, ויו״ד שבט, ומה שכותב שאינו רואה בעבודה תכלית מההתוועדות, את זה אי אפשר לדעת מיד על אתר, יתכן שכעבור זמן זה יתגלה, ובמיוחד שבאופן כללי ענין של מצוה שעושים אפילו במשך שעה קלה, הרי זה כפי שרבנו הק׳ כותב בתניא פכ״ה ויחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד, וכאשר יש בהתוועדות חסידים מנין יהודים, הרי אכל בי עשרה שכינתא שרי׳ (והמשנה הרי אומרת אפילו שלשה או שנים גם הם עד״ז) וזה נשאר למעלה, שהרי זה העיקר — נצחי לעולם ועד, פירוש שקשורים עם עצמות לעולם ועד, ובפרט ע״י ענין אהבת ישראל, שע״י זה שכולנו כאחד, יש גם ברכנו אבינו, והשי״ת יעזור לכולנו שחודש אדר, שעל חודש זה פסקו חז״ל שמרבין בשמחה, ואינם נותנים שום הגבלות עד מתי השמחה תחזיק, שיהי׳ גם זה נצחי לעולם ועד, כפי שרבנו הזקן כותב, ולהמשיך השמחה בגשמיות וברוחניות.

בפ״ש כל החבורה ובברכה לפרנסה בהרחבה בקרוב ממש.

א׳תמז
[כרך ה עמוד רמו]

ב״ה, ב׳ אדר תשי״ב
ברוקלין, נ.י.

הוו״ח אי״א נו״נ סופר מהיר וכו׳
מו״ה דוד ליב שי׳ מקלר

שלום וברכה!

בשמחה רבה נודעתי שניגש למילוי הבטחתו שנתן עוד לכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע אודות הכנת המשך ה״זכרונות״ לדפוס.

שמחתי גם לראות ולקרוא את המאמר הראשון של זה, שזה מחזק את בטחוני, שמכאן והלאה תתנהל העבודה בקצב קבוע ומהיר, ובזה למלא את שאיפתם של אלפי חסידים וסתם יהודים, שחיכו כל כך הרבה להמשך.

מיותר להדגיש את חשיבות ה״זכרונות״ של יהודים בכלל, ולאלו המתעניינים בתולדות יהודים ויהדות וחסידות בפרט רצוני רק להזכיר את הזכות הגדולה הקשורה בעבודה זו ולאחל לו הצלחה עוד יותר מאשר בחלק הראשון.

בברכה.

א׳תנו
[כרך ה עמוד רנח]

ב״ה, י״ב אדר תשי״ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

ע״י הרה״ג והרה״ח וו״ח אי״א נו״מ עוסק בצ״צ וכו׳ מהור״ר שלמה זלמן שי׳ הכט, נתקבלה תרומתו לעבודת החינוך שלנו בצפון אפריקה. השתתפותו היא בהחלט דבר בעתו.

העבודה בצפון אפריקה שהתחילה ביוזמת כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע זמן קצר לפני הסתלקותו, התפתחה והתרחבה ב״ה, וניתן לראות את ההצלחה האלוקית המלווה אותה בדרכה הקשה. בדו״ח האחרון שקבלתי משם, ניתנת רשימה של 52 מוסדות שכבר קמו ב״ה בערים ועיירות שונות ואפילו בכפרים הנידחים ביותר במרוקו. ברשת רחבה זו של מוסדות חינוך — הנושאת את השם אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש, על שם המיסד הגדול — נכללים בית מדרש למורים, ישיבות, ישיבות קטנות, תלמודי תורה, בתי ספר בית רבקה לילדות, שיעורי ערב למבוגרים וכו׳. מלבד החינוך הכשר על טהרת הקודש שהילדים מקבלים חינם, רבים מהם מקבלים גם עזרה גשמית, כמו ארוחות בחינם, ביגוד וכו׳.

אף שב״ה התוצאות מאד משביעות רצון, איננו יכולים להסתפק בכך, כי אסור לנו לשכוח, שעדיין ישנם הרבה מאוד ילדי ישראל מעולפים, המסתובבים ללא תורה וללא חינוך ונמצאים בסכנה נפשית

גדולה.

לכן יש לקוות, שגם ידידינו מצידם יגדילו את השתתפותם בעבודת הקדש הזו של הצלת נפשות. השתתפות זו פותחת צנורות רחבים להמשיך ולקבל את הברכות האלוקיות לעצמו ולכל בני הבית, בגשמיות וברוחניות.

בברכה לשמוע בשורות טובות ממנו ומכל אשר לו שיחיו.

א'תסו

[כרך ה עמוד רסט]

ב"ה, כ"ו אדר, תשי"ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

. . מעניין אותי לדעת, אם לוקחת חלק בעבודת הנשים היהודיות בעיר שלה, ובאיזו עבודה.

בטח יודעת שמקובל אצל יהודים, שכל היהודים הם כמשפחה אחת, שצריכים להיות קשורים זה עם זה ע"י אהבת ישראל שזה מעורר ומביא להשתתפות בעבודה ציבורית, כדי להביא בכך תועלת לחוג אנשים רחב יותר. וזה נותן גם סיפוק רוחני בחיים הפרטיים. ובכל מצב שלא יהיו, תמיד יש אפשרויות לעזור לאנשים שבאים אתם במגע.

בברכה לכל טוב ובפרט עם נחת מבנה,

פסח כשר.

א'תסז

[כרך ה עמוד רסט]

ב"ה, כ"ו אדר, תשי"ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

. . שימח לשמוע שמציעים לה כעת שני שידוכים, והתקוה שתתעניין בהם ותראה לבחור ביותר מתאים לה.

בטח מיותר להדגיש שלמרות שמצד אחד לפני שמחליטים על שידוך, צריך להתבונן בזה היטב, אבל בד בבד צריך גם לדעת, שאי אפשר להיות בטוחים בכל מאת האחוזים מראש, ונחוץ לסמוך על השם יתברך, המנהיג את העולם הגדול וגם את העולם הקטן של כל אדם, ואשר הוא ברוך הוא בטח יוביל לטוב יותר, צריך רק לחזק יותר את הקשר עם השם יתברך ע״י הנהגה בדרך התורה ומצוות, והשי״ת מבקש גם שלכל ענין יעשו כלי בטבע, כלומר בדרך טבעית, ולכן כל דבר, וכך גם בעניני שידוכים, צריך גם להתעניין לבד, אבל לא לאחוז בשני קצוות, דהיינו לא לחטוף את הראשון הבא ליד, וגם לא לברור יותר מדי.

תקותי שבריאותה כבר יותר טובה ובקרוב אקבל ממנה בשורה טובה שמצאה זיווג ראוי ובונה בית בישראל, בית מאושר בכל הפרטים.

בברכה, המחכה לבשורות טובות.

א׳תע
[כרך ה עמוד ערב]

ב״ה, כ״ז אדר, ה׳תשי״ב
ברוקלין, נ.י.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצרכי ציבור וכו׳ מו״ה יוסף שי׳

שלום וברכה!

קבלתי מכתב מהרב משה שפירא מתל אביב, בו הוא מדווח אודות העבודה שהוא מנהל, ליסד כמה שיותר מקוואות בארצנו הק׳ ת״ו, שעד עתה הם כבר יסדו יותר ממאה מקוואות במעברות הפליטים (ממדינות ערב, בולגרי׳, רומני׳, הונגרי׳, פולין וכו׳). הקושי שלהם הוא בהשגת החומרים הנחוצים, כמו אמבטיות, צינורות, מלט, אריחי חרסינה, וכד׳, שאי אפשר להשיג שם גם תמורת כסף.

לכן, ביודעי את יחסו וחמימותו לענין טהרת המשפחה ומקוואות, רצוני לשאול האם יש לו את האפשרות ע״י השפעתו, להשיג את החומרים הנחוצים להם שם לבניית מקוואות.

הנני מקוה לשמוע ממנו בשורות טובות.

בברכה.

א׳תצו
[כרך ה עמוד רצו]

ב״ה, ז׳ ניסן, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . ודאי מיותר להדגיש, שהוא צריך לכתוב לבנו מר . . . שי׳ שעד כמה שזו חובתו של כל יהודי בכל הזמנים להניח תפילין, הרי זה חשוב עוד יותר במיוחד למי שנמצא בצבא, אשר הנחת התפילין שומרת אותם ומביאה אותם סוף סוף במועד הקבוע הביתה בריאים ושלמים.

זאת שמענו מחמי כ״ק אדמו״ר בעת מלחמת העולם האחרונה, וגם ראינו זאת במוחש — עובדה שהוכחה בבירור — שכל היהודים ששמרו על הנחת תפילין בהיותם בצבא, חזרו הביתה בריאים ושלמים.

קורה בעת התמרונים או התרגולים, שלא ניתן להניח תפילין בבוקר, ויש לדעת שניתן לעשות זאת — להניח תפילין — במשך כל היום עד שקיעת החמה, לפחות להניח תפילין ולומר בהם קריאת שמע ואחר־כך לחלוץ אותן — אם אי אפשר זמן ממושך יותר לומר גם תפילות נוספות — ואת כמה הדקות הללו ניתן למצוא כל זמן שנמצאים בצבא, אפילו בזמן תמרונים ותרגולים וכדי. והנני בטוח שימצא את המילים המתאימות ויסביר את האמור לבנו שי׳, והשם יתברך יחזיר אותו בזמן המתאים בריא ושלם הביתה.

אסיים בברכה לחג הפסח כשר ושמח לו ולבני ביתו, ופ״ש לאחיו מר . . . שי׳ שהי׳ כאן לפני זמן ושוחחנו אז באריכות.

נ״ב:

מצו״ב מסר לפסח, שאני מקוה שיעניין אותו.

א׳תצז
[כרך ה עמוד רצז]

ב״ה, ז׳ ניסן, תשי״ב
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ וכו׳ מוה״ר חיים שי׳

שלום וברכה!

את מכתבו קבלתי בעתו, ובגלל רוב הטרדות התעכב המענה שלי עד עתה.

בנוגע לשאלתו, מתי יהי׳ מוכן ספר השיחות של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שלקח על עצמו את הוצאות ההדפסה:

כמעט כל הספר כבר נסדר, אבל לפני ההדפסה עלי ללמוד אותו כדי לתקן את הטעויות, שישנן תמיד כאשר מסדרים (את האותיות) מכתב, ובשל העבודה הרבה בקשר עם ההתרחבות — בלי עין הרע — בהצלחה גדולה של הרבה ישיבות ותלמודי תורה לבנים ולבנות, שנוסדו על שם חמי כ״ק אדמו״ר, לוקחת יותר מדי זמן ומרץ, כי ישנם כבר, באה״ק ת״ו, באפריקה, אוסטרלי׳, ומזמן לזמן נוספים עוד (בסה״כ ישנם בינתיים בערך ששים — 60 — ישיבות ותלמודי תורה במדינות האמורות), ולכן בשל העבודה הרבה בזה, אין מספיק זמן ללמוד את הספר מתחילה עד סוף, ועושה זאת מעט מעט עד כמה שהזמן מאפשר ולכן מתעכבת ההכנה לדפוס, למרות זאת הנני מקוה לה׳ יתברך, שהוא ב״ה יתן הצלחה בזמן, ויהי׳ אפשר להכין את הספר לדפוס יותר מהר מאשר עד עתה, ומובן מאליו שכאשר תהי׳ בשורה טובה בזה, אודיע אי״ה.

ואסיים בברכת בריאות טובה לו ולכל ב״ב שי׳ וחג הפסח כשר ושמח.

נ״ב:

מצו״ב העתק מכתבי כללי לחג הפסח הבע״ל, ואולי כדאי שיפרסם אותו באופן מתאים.

א׳תצח

[כרך ה עמוד חצר]

ב״ה, ח׳ ניסן, ה׳תשי״ב

הוו״ח אי״א נו״נ משאו ומתנו באמונה וכו׳
מהור״י שי׳ הכהן

שלום וברכה!

. . מעניין אותי לדעת אם יש לו חדשות טובות מהחברה של היהודים המרוקנים והספרדים, מהם קיוו שיקבלו תמיכה לעבודתנו במרוקו.

בסוף שבוע שעבר הגיע הרה״ג והרה״ח וו״ח אי״א עוסק בצצ״ב וכו׳ מוהר״ר בנימין שי׳ גורודצקי מפריז, שגם ביקר במרוקו לפני זמן קצר. הוא הביא לי דיווח מפורט מעבודתנו, עם שני קצוות בולטים: מצד אחד העבודה מתקדמת בהצלחה גדולה ב״ה, ומצד שני הנחיצות הגדולה באמצעים לבצע את העבודה ולהרחיבה עוד ועוד.

אקוה שכמנהגו הטוב מהרבה שנים, גם בשנה זו יהי׳ יחד אתנו בפסח. בהזדמנות זו יוכל לשמוע יותר פרטים אודות הדיווח של הרב גורודצקי. אני מזכיר זאת כעת בתקוה שאולי יוכל לפני היציאה לנסיעה לכאן להעלות שוב שאלה זו לחברה האמורה או גם אחרות, כדי להשיג את העזרה הנחוצה, שתהי׳ דבר בעתו.

מצו״ב העתקים של המסר שלי לפסח, שתקותי שיעניין אותו ויביא לו תועלת.

הנני שולח לו גם את מכתביי לאחיו מר מרדכי שי׳ ומר יצחק שי׳, ות״ח על הטרחה למסור להם.

בתקוה להתראות עמו בקרוב כאן, ובברכת חג הפסח כשר ושמח לזוגתו והמשפחה שיחיו.

א׳תקיד
[כרך ה עמוד שיז]

ב״ה, י״ג ניסן, תשי״ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

לחג הפסח, שנחגוג בתוך כלל ישראל בימים אלה, רצוני לברך את כל החברות באגודת הנשים ומשפחותיהן, פסח כשר ושמח.

ודאי ידוע לכולן מה שהמדרש מספר, שיציאת מצרים היתה בזכות הנשים הצדקניות שבדור ההוא, וזכותן התבטאה בכך שחנכו דור יהודי, בנים ובנות.

וכך גם בגאולה המיוחלת שכולנו מקוים שתבוא ע״י משיח צדקנו במהרה בימינו, הדבר תלוי במדה רבה גם בהנהגה של נשים יהודיות בכל מקום שיהודים נמצאים, והעיקר ע״י השתתפותן בחינוך ילדים, של ילדיהן וגם לסייע לאחרים לחנך את הדור הצעיר החדש בדרך התורה ומצוות.

אגודת הנשים שלכן שנוסדה במיוחד כדי לתמוך במוסדות שנוסדו ע״י חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע הולכים בדרך זו, של תורה ומצוות, תקותי שאגודת נשים זו תגדל ועבודתכן תהי׳ בהצלחה בגשמיות ותביא פירות טובים ברוחניות, והשם יתברך יברך את כל החברות והפעילות והמנהלות בברכה והצלחה בעניניהן הפרטיים.

בברכת חג הפסח כשר ושמח.

א׳תקטו
[כרך ה עמוד שיח]

ב״ה, ערב חג הפסח, ה׳תשי״ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

לקראת חג הפסח שאנו, בתוך כלל ישראל, עומדים לחגוג, הנני מאחל לכן פסח כשר ושמח, שמח באמת.

ודאי יודעות אתן את המסופר במדרש, שיציאת בני ישראל ממצרים היתה בזכות נשים צדקניות שבאותו הדור.

אחד מביטויי הצדקות של הנשים הי׳ שמבלי הבט על כל הקשיים וחושך הגלות, ובפרט בעשרות השנים האחרונות, הי׳ להן תמיד בטחון חזק בהשם יתברך שהוא ברוך הוא יקיים את הבטחתו על הגאולה, ולמרות שהן לא ידעו מתי הגאולה תבוא, ומזמן לזמן נעשו הגזירות של פרעה יותר חזקות ויותר קשות, ובפרט הגזירה על הילדים היהודיים עד לגזירה הקשה כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו, עם כל זה לא פחתה תקותן, הן אף דאגו להעמיד דור חדש, ללא התחשבות בגזירות, ולמרות שלא היתה לפניהם כל דרך כיצד ינצלו הילדים שיוולדו, ואיך הם יחסכו מהם את גזירת פרעה של כל הבן הילוד היאורה תשליכוהו,

ועל ידי בטחון ותוקף זה, שלא להתחשב בשום דבר של ההבנה האנושית, כיון שהקב״ה הוא בעל הבית של כל העולם, ואף אחד לא יכול לעמוד מולו, הן גידלו דור שלם, רבבות ומאות אלפי ילדים, וילדים אלו היו הראשונים שהכירו את השם יתברך בקריעת ים סוף, והם היו אלו שאחר כך קיבלו את התורה בהר סיני, והחזיקו את העם היהודי.

מכל דבר שישנו בתורה, עלינו להפיק הוראה לכל יהודי, וכך גם בנוגע אלינו ואליכן, שצריך להיות חזקים בבטחון בה׳ יתברך שרק הוא ברוך הוא הינו הבעל הבית המוחלט של העולם, ונגדו אף אחד לא יכול לעשות שום דבר, אפילו כאשר לא רואים כיצד זה בטבע, השם יתברך ימלא את שלו, שכל הקשורים אליו — ברוך הוא — ע״י הבטחון בו, ומנהלים חיים של תורה ומצוות, הוא ישלים להם בכל הפרטים ובפרט בילדים זרעא חייא וקיימא לאריכות ימים ושנים,

וכשם שבמצרים, למרות שקודם לכן לא ראו דרך בטבע כיצד תהי׳ הגאולה, אבל זה לא החליש את הבטחון שלהן ללדת ולגדל ילדים, ושלילדים תהי׳ אריכות ימים, ויש לקוות שגם בזמננו, ע״י הבטחון החזק בהשם יתברך נזכה גם אנו כולנו לגאולה האמיתית והשלימה ע״י משיח צדקנו.

בברכת חג הפסח כשר ושמח ורוב נחת ובריאות לאורך ימים ושנים טובות.

א׳תקיז

[כרך ה עמוד שכ]

ב״ה, כ״ו ניסן, ה׳תשי״ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

שימח אותי לקבל מכתבו מה׳ ניסן, בו משתף אודות לידת בתו . . . תחי׳. הנני שולח איחוליי הפנימיים, שהוא וזוגתו תחי׳ יגדלוה לתורה ולחופה ולמעשים טובים יחד עם כל שאר ילדיכם שיחיו.

גם שימח אותי לשמוע, שמצב הפרנסה אצלו הוטב. תקותי, שגם להבא ילך וייטב ויוכל לבשר בשורות טובות בזה.

בנוגע לשאלתו איזה מקצועות ללמוד עם הילדים הפונים אליו ומבקשים ללמוד אתם? —

למרות שבמדה מסוימת הדבר תלוי באופי הילדים, גילם והחינוך בביתם, אך הנחי׳ כללית ניתן לתת, שהיא מתאימה בכל המקרים, והיא, שבזמננו חייב עיקר המשקל להיות מושם על לטעת ענינים של יראת־שמים בילדים יהודיים, כמו גם את הרעיון שיהדות מוכרחים ליישם בחיי היום־יום, ולא די ללמוד על כך בלבד, או אפילו ליישם רק בשבת ויום טוב בבית הכנסת.

כשיוצאים מתוך הנחה זו, יש לנצל כל הזדמנות שילדים יכירו וידעו כיצד לברך ברכות, לשמור שבת, כשרות וכו׳. ואפילו אם ישנם ילדים שלימוד כזה עלול להפחידם, יש לתת להם אותו בהדרגה, ובכל מקרה זו צריכה להיות המטרה העיקרית.

כיון שההמחאה נשלחה ונתקבלה בימים שלפני פסח, מסרתי

חצי לקרן מעות־חיטים וחצי למוסדות החינוך שלנו לילדות במרוקו על שם כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע — אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש, לזכות הרכה הנולדת בתכם תחי׳ לאורך ימים ושנים טובות.

מצו״ב מכתב כללי לפסח, שתוכנו מתאים לכל השנה.

בברכה.

א׳תקכו
[כרך ה עמוד של]

ב״ה, כ״ז ניסן, תשי״ב
ברוקלין.

מרת רחל תחי׳
ברכה ושלום!

בשמחה קבלתי מכתבך מאחרי פסח, בו את מודיעה שהתלמידים והתלמידות שלך כבר התחילו להתפלל, ומבקשת עבורם ברכה.

בטח את יודעת מה שמובא בספרים רבים, שכל יהודי, וילד יהודי בפרט, יקרים אצל הקב״ה, ועוד יותר מילד בן יחיד להוריו, במילא אין ספק, שהקב״ה רוצה לתת לכל אחד מהם ברכה והצלחה בכל ענייניהם.

אך מוטל חוב קדוש וזוהי זכות עבור אלו שמחנכים ולומדים עם הילדים, שיעשו כל מה שרק ביכולתם, שהילדים יהיו כלים טהורים וכלים טובים להכיל את הברכות מהשם יתברך, ובפרט במקרה זה, עלייך להשתדל לטעת בהם ענינים הקשורים ביראת שמים, דהיינו שיחבשו כיפות, ילבשו טלית קטן, ויהיו זהירים לומר מודה אני וברכות, ברכות הנהנין, שמע ישראל וכדומה, וכשיעשו זאת בודאי יצליחו עם הילדים, וזה ימשיך ברכה והצלחה לאלו המסייעים בעבודת קודש זו.

בברכת הצלחה בעניני׳ הפרטים גם כן.

א׳תקכח
[כרך ה עמוד שלב]

ב״ה, כ״ז ניסן, תשי״ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

זה עתה קבלתי את מכתבה שנשלח בדואר אויר מג׳ חול המועד פסח,

בו כותבת אודות בנה . . . שי׳ שאינו מפותח כראוי ושואלת את דעתי ומבקשת ברכה:

הנני שמח לקרוא במכתבה שזוכרת את מוצאה ובפרט את סבה שהי׳ מפורסם בעולם החסידי וגם את אבי׳, עליהם השלום, ותקותי שאין זה רק שזוכרת אותם, אלא שזה גם משפיע עלי׳ שתנהיג את ביתה ברוח כזו שתשמח לא רק את אבי׳ אלא גם את סבה, עליהם השלום, וע״י זכרון **זה** ממשיכים ומקבלים ומכילים את הברכות מהשם יתברך בנוגע לעצמה ובנוגע לילדי׳ שיחיו.

בנוגע לשאלתה אודות בנה בפרט, בטח יודעת שלכל דבר קל יותר למצוא עצה, כאשר יודעים את הסיבה לכך, לכן תקותי שלא תקבל שלילית את שאלתי, ותענה לי איך היתה המציאות, האם בנה שי׳ נולד בטהרה — כלומר האם באותו זמן שמרה על המנהגים היהודיים של מקוה וטהרה כמו שצריך — ולאחר קבלת המענה הברור שלה, אענה לה את דעתי בזה. ובינתיים — עד קבלת תשובתה — כשאהי׳ בסוף חודש זה על הציון הקדוש של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, אזכיר את בנה שי׳ לבריאות טובה, וכשתכתוב לי את השם ושם האם של בעלה וגם את השם של בתה תחי׳, אזכיר גם אותם על הציון הקדוש.

בינתיים, עלי׳ לבדוק את מזוזות דירתה אם הן כשרות, וגם לראות שבנה שי׳ ישן עם כיפה וילבש טלית קטן, וכמובן יאכל **רק** מאכלים כשרים.

בברכה לה ולכל בני ביתה שיחיו.

א׳תקמג
[כרך ו עמוד יח]

ב״ה, ה׳ אייר ה׳תשי״ב

אל הצאצאים החשובים של הוו״ח אי״א נו״מ עוסק בצרכי ציבור וכו׳ מו״ה משה אליעזר ע״ה ומרת רחל עלקה ע״ה קרמר

ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

נודעתי ממכתבו של הוו״ח אי״א נו״מ עוסק בצרכי ציבור איש רב פעלים וכו׳ מו״ה אברהם דובער שי׳, שהיום בלליה הוא יום השנה של אביכם המנוח ע״ה, וכ״ב אייר הוא יום השנה של אמכם המנוחה ע״ה. והנני בזה להביע לכולכם את איחולי וברכתי, שהזכרון של הוריכם ז״ל יהי׳ אצלכם חי לאורך ימים ושנים טובות.

בכלל יום השנה קשור בשתי תנועות. מצד אחד, כמבואר בספרים, ביום הזה יש לנשמת הנפטר עלי׳, שהיא עוברת לעולם רוחני נעלה יותר, שזו הרי שמחה לנשמה, ובמילא גם לכל הקרובים לה לאורך ימים ושנים טובות.

מהצד האחר, כאן למטה, מרענן יום השנה את זכרון הפטירה, הגורם תנועה של היפך השמחה.

אך באמת, צריך יום השנה לעורר כאן למטה לא תנועה של היפך השמחה, אלא תנועה של תשובה רצינית, התבוננות וחשבון הנפש: להתאים את החיים האישיים כאן בעולם הזה, למהלך חיי הנשמה למעלה — בעלי׳ אחר עלי׳. זאת אומרת, כשם שהנשמה למעלה מתעלית כל שנה, בהליכה מחיל אל חיל, כך צריכים כאן למטה כל אלה הקשורים עם הנשמה, ללכת גם הם מחיל אל חיל ע״י התעלות בתורה עבודה וגמילות חסדים.

ועל ידי זה גורמים גם לנפטרים את הנחת רוח הכי גדול האפשרי.

זה מדגיש גם את ההשקפה היסודית בדתנו, שבאמת ענין המיתה בכלל אינו קיים בקדושה — ואצל יהודים בפרט. ישנו רק מעבר מעולם אחד לשני. ואצל אלו שבתקופת חייהם כאן למטה היו קשורים תמיד בקדושה תורה ומצוות, המעבר הוא באותו כיוון

בעילוי אחר עילוי, מחיל אל חיל, קודם בעולם הזה הגשמי ואחר כך בעולם הבא, בעלי׳ אחר עלי׳.

בברכה.

א׳תקנד

[כרך ו עמוד ל]

ב״ה, יו״ד אייר ה׳תשי״ב
ברוקלין, נ.י.

קבוצת מנהטן לטובת ״בית רבקה״
ה׳ עליהם יחיו

ברכה ושלום!

לחגיגה השנתית השביעית של סניף נשות מנהטן לטובת בתי הספר ״בית רבקה״, המתקיימת מחר אי״ה, יום ג׳, י״א אייר, ה׳תשי״ב, הנני שולח את איחולי וברכתי.

חכמינו זכרונם לברכה, מספרים, שבזכות נשים צדקניות נגאלו בני ישראל ממצרים. הזכות התבטאה בכך, שמבלי הבט על הגזירות הקשות וסבל הגלות, הם העמידו דור נאמן של ילדים יהודיים, שהיו מסורים לה׳, אלוקי אבותיהם.

השי״ת הבטיח לנו שהגאולה השלימה העתידה, במהרה בימינו, תהי׳ דומה לגאולה של יציאת מצרים.

זאת אומרת, שבדיוק כמו פעם, כך גם, היום, גאולת עם ישראל תלוי׳ בנשי ישראל, שבידיהן נמצא חינוך ילדי ישראל.

הנני מקוה שתמשיכו את עבודתכן, הן בחינוך ילדיכן האישיים, הן בסיוע בחינוך ילדים אחרים, וכן, במיוחד, תעשו כל מאמץ לחזק את הפעילות שלכן לטובת בתי הספר ״בית רבקה״, שבהן מתחנכות האמהות היהודיות העתידיות, שתמשכנה את המסורת של הנשים הצדקניות בכל הדורות.

בברכת הצלחה בעבודתכן, שע״י זה אתן פותחות גם צנורות לברכות אלוקיות עבורכן וכל הנלווים אליכן שיחיו בגשמיות וברוחניות.

א'תקסח
[כרך ו עמוד נב]

ב"ה, כ' אייר, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . הוו"ח ר' . . . שי' מסר לי, שהוא וזוגתו מרגישים לא כל כך טוב.

שניכם צריכים להיות בטוחים שתתחילו להרגיש יותר טוב, ובפרט שאנו מתקרבים לחג השבועות, זמן מתן תורתנו, שבמדרש מובא, שאז במתן תורה, כל בני ישראל הבריאו, שזוהי הוכחה נוספת על הנאמר בתורת הבעל שם טוב, שהשי"ת רוצה שיעבדו אותו גם עם הגוף, ולא על ידי עינוי הגוף, אלא יעבדו את השי"ת בשמחה ובבריאות טובה ולהיות מסורים לקיום התורה והמצוות, והשם יתברך יעזור לכם לקבל את התורה בשמחה ובפנימיות מתוך בריאות הנכונה.

בברכה.

א'תקסט
[כרך ו עמוד נג]

ב"ה, כ' אייר, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

בזמנו קבלתי מכתבו עם התרומות המצורפות עבור מעות חטים וכולל חב"ד.

שימח אותי לקרוא במכתבו, שאכפת לו על שאין לו אפשרות לתת לצדקה כפי שהי' רוצה, בטח מתבונן במה שאנו אומרים בתפילה — באשרי — רצון יראיו יעשה, שהקב"ה ממלא את הרצון של אלו שהם יראיו, ולכן הנני מקוה, שהקב"ה בראותו את רצונו להמשיך במנהגיו הטובים בצדקה ובמעשים טובים אחרים, השי"ת יעזור לו שתהי' לו היכולת לזה, והנני מאחל לו שיעשה זאת מתוך שמחה ובריאות הנכונה.

בברכת קבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

א׳תקעו
[כרך ו עמוד נט]

ב״ה, כ״ד אייר, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מט״ז אייר, בו כותב, שהרופא אמר לזוגתו תחי׳ בענין העבור, שמבנה האברים אינו מפותח אצלה כראוי:

לא צריך לפחד מזה, כיון שיש מאות ואלפי מקרים שרופאים משערים שמבנה האברים אינו מפותח, ועם זאת יש להם זרעא חייא וקיימא. בהתאם לכך, אם הרופאים נותנים אמצעים כמו כדורים וכדומה, אך לא חריפים, צריך לעשות לפי הוראותיהם, אבל לא שום ניתוחים ואמצעים חזקים דומים, והשי״ת יעזור שבזמן המתאים, אשר אני מקוה שאיננו רחוק, יתברכו הוא וזוגתו שיחיו בולד חייא וקיימא.

ידוע — וכבר נדפס — המכתב מרבנו הזקן, בו כותב, שסגולה לילדים היא לימוד המביא לאהבת השם ויראתו יתי׳ שזהו לימוד החסידות, ולכן הינך צריך לקבוע עם אחד השכנים שלו שיעור בלימוד החסידות, לכל הפחות שלוש פעמים בשבוע (היינו שלא יעברו שלושה ימים בלי ללמוד שיעור בחסידות). מובן מאליו שאחד משלושת הימים צריך להיות שבת קודש ושני הימים האחרים, כפי שיהי׳ יותר נוח.

בטח שומרת זוגתו תחי׳ את המנהג הטוב של בנות ישראל לתת לצדקת רבי מאיר בעל הנס, כל פעם לפני הדלקת הנרות ערב שבת וערב יום טוב, ועליו להזהירה, להקפיד מאד על שמירת כיסוי הראש, הנני מקוה שכאשר שניהם ימלאו את האמור לעיל יוכל לבשר לי בקרוב בשורה טובה שזוגתו הרתה בכדי שאוכל למסור זאת על הציון של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע.

בברכה לו ולזוגתו שיחיו לחג השבועות שמח ולבשר בשורות טובות.

א׳תקעח
[כרך ו עמוד סא]

ב״ה, כ״ד אייר, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מ־5/13 בו שואל בשם בנו, עצה אודות השידוך שמציעים לו, ולא בטוח לו אם הורי הנערה יוכלו לסייע לו בסכומים גדולים.

דעתי בזה היא, מכיון שכותב שיש לה מעלות המתאימות לבנו, זהו העיקר בשידוך, ואודות פרנסה השי״ת יעזור להם, ומן הסתם בתקופה הראשונה לכל הפחות יסייעו ההורים משני הצדדים, ובפרט שכותב שלהורי הנערה יש בית־חרושת.

כותב שהוא חושש מקפידא של הרב . . . עליו, שהציעו את בתו לבנכם שי׳, על כך קשה לי לענות מבלי לדעת פרטים בזה, עד כמה הרחיקו לכת בשידוך זה, אם בנכם לא נפגש אתה ולא הבטחתם דבר, אין מה לחשוב עליך שוב ושוב, אבל אם בנכם הבטיח לה דבר מה, אזי יש לבקש ממנה מחילה, ובטח יכתוב לי עוד פרטים בזה.

כשאהי׳ על הציון של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, אזכיר אותו, את זוגתו ואת בנו שיחיו, כל אחד מכם להמצטרך לו.

בברכה לחג שבועות שמח.

נ״ב: ודאי זהיר לומר תהלים כל יום וגם את השיעור בלימוד חומש, וזוגתו נותנת צדקה בעד רבי מאיר בעל הנס כל פעם לפני הדלקת הנרות ערב שבת וערב יום טוב, כפי שכבר כתבתי לו במכתב הקודם.

א׳תקצ
[כרך ו עמוד עג]

ב״ה, כ״ו אייר, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

שמחתי להוודע מאנ״ש בארצנו הקדושה שהגיע לשם לביקור, והנני מקוה שינצל את ביקורו בארצנו הקדושה ת״ו באופן טוב בכל מאת האחוזים.

לדעתי נחוץ ביותר שיחפש ויתענין בנוגע לשידוך, ובטח יש לו שם ידידים, ועל פי פתגם חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שכל החסידים הם כמשפחה אחת, ובלי ספק אצלי, שאנ״ש שם יעזרו לו בזה, וגם בענינים האחרים כמה שרק יוכלו, וכאשר הוא יפעל בזה במרץ הראוי, השם יתברך יעזור שזה יהי׳ בהצלחה.

אני משער שמיותר להדגיש לו אודות השם של ארץ ישראל, שאין זה רק שיהודים קוראים לה כך, אלא גם בכל העולם הלא יהודי היא נקראת הארץ הקדושה, וכפי שכתוב בתורה הקדושה שזוהי ארץ אשר עיני הוי׳ אלקיך בה מראשית השנה ועד אחרית שנה, זאת אומרת, שעד כמה שיהיו קרובים אל הקדוש ברוך הוא כשנמצאים בחוץ לארץ ישראל, צריך שתהי׳ תחושה הרבה יותר חזקה של קירבה אל השם יתברך כשנמצאים בארץ ישראל.

ובדיוק כשם שכאשר מישהו נמצא במקום מואר באור חזק, והוא עוצם את העינים, ולא רוצה בשום אופן לפתוח אותן ולהיווכח שאכן יש אור, ויטען שחשוך, ברור שזה לא משנה את העובדה שהמקום מואר מאוד, כך גם בנוגע לארץ ישראל שאפילו כאשר עיני־הנשמה — בגלל סיבות שונות — אינן פקוחות לרווחה, אין זה משנה את האמת, שזוהי ארץ אשר עיני הוי׳ אלקיך בה תמיד,

במילא כאשר זוכים להיות עוד יותר קרוב אל הקדוש ברוך הוא, בודאי שמקבלים תוספת כח בנשמה, כדי שיוכלו לקיים ולהביא את כל ההחלטות הטובות בפועל ממש בחיי היום יום, וכל הדברים הללו, שנראה שבלתי אפשרי לקיים אותם, הרי כשנמצאים בארץ ישראל, ישנה הזדמנות להיווכח שזה הרבה יותר קל מכפי ששיערו לפני כן, ולא זו בלבד שזה לא גורם נזק ח״ו, אלא אדרבה, זה אפילו

עוד מסייע בכל הדברים הנצרכים.

מובן מאליו, אין כוונתי לומר דרשות, אלא בנוגע לפועל ממש: כל אחד מאתנו אינו מושלם בכל, במילא חסר לו גם בעניינים מסוימים בתורה ומצוות, שעל פי רוב יש לכך אמתלא — הצטדקות — שקשה ליישם את הדברים בחיים בגלל פרנסה, שכנים, או מצד הגוף, אבל כשמתבוננים, אפילו לזמן קצר, הרי ברור, שמאחר שהוא ברוך הוא, הוא בורא העולם וגם בורא האדם, ותובע זאת מהאדם, בודאי לא ידרוש מהאדם דברים כאלו שעליהם הוא — ברוך הוא — לא נתן כוחות ויכולת לעשות זאת, ובמילא ברור שזה תלוי רק באדם עצמו בלבד,

גם מובן, שה' ברוך הוא שהוא תכלית הטוב, לא ידרוש מהאדם, לעשות דברים כאלו שיזיקו לו, ולאידך, כאשר ה' ברוך הוא, תובע זאת, הרי אין זה שבכך עושים טובה להקב"ה, כי הוא — ב"ה — לא חסר לו כלום, ואינו צריך שום טובות מבני אדם, אלא זוהי בכלל טובה לאדם, והוא — האדם — יגיע לאושר האמיתי שלו בגשמיות וברוחניות, כשמתנהגים בהנהגה כזו כפי שהקב"ה דורש, יכולים להיות מאושרים באמת, וכאמור לעיל, אפילו כשנדמה שזה קשה, הרי אין זה יותר מאשר נסיון, ועם התמסרות ראוי' מתגברים על זה, ועוד שמחים מהנסיון, שאחרי זה הפעולות הרבה יותר מענגות ונעימות.

ובימים אלו כאשר אנו כולנו בתוך כלל ישראל, עומדים לחגוג את חג השבועות, זמן מתן תורתנו, עלינו לחרוט עמוק בזכרון, את ההכרזה של כלל ישראל במתן תורה, **נעשה ונשמע**, שכל אחד יוכל גם היום לקבל על עצמו "נעשה ונשמע", שזו הדרך הנכונה לכל אחד מאיתנו, להגיע לחיים טובים ומאושרים בגשמיות וברוחניות.

באיחול שיצליח בעניניו שיוכל לבשר בשורות טובות בזה.

א׳תקצה
[כרך ו עמוד עח]

ב״ה, כ״ו אייר, תשי״ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

בזמנו קבלתי מכתבה בו כותבת שבאה בקשרי השידוכין עם האברך הוו״ח אי״א מו״ה . . . ומבקשת ברכה שזה יהי׳ בשעה טובה ומוצלחת. היא כותבת גם שאינה ממשפחה חסידית ואינה יודעת הרבה מהדברים שעלי׳ לדעת, אבל תנסה ללמוד זאת עד כמה שאפשר מהר ע״י קרובי׳ החדשים . . . שיחיו:

שימח אותי לקרוא את כל מה שכותבת במכתבה, ומברך אותה ואת חתנה שיחיו, שיקבעו את החתונה בשעה טובה, ושתהי׳ בשעה טובה ומוצלחת ויבנו בית בישראל על יסודות התורה והמצוות, כמבואר בתורת החסידות, בדרכי החסידות ומנהגי החסידות.

מה שכותבת שהיא איננה ממשפחה חסידית, אל לה להבהל מזה, כי לפי פתגם רבנו הזקן בעל התניא, חסידות היא ענין לכלל ישראל, ונכתבה ונמסרה באופן כזה, שכל יהודי, איש ואשה יגיעו לזה, ויוכלו להתנהג בחיי היום־יום לפי ההוראות של תורת החסידות, צריכים רק לרצות, ואז השי״ת מראה את הדרכים ונותן גם את היכולת ליישם זאת בחיים.

בטח יודעת שבמתן תורה, שאנו עומדים לחגוג בימים הקרובים, מסופר במדרש שהשי״ת אמר למשה רבנו, שתחילה יספר על כך לנשים. זוהי הוראה לענינים רבים אצל יהודים, ובפרט — שכשעומדים לבנות בית, הן פרטי או כללי, מוטלת עיקר האחריות על הנשים שהן עקרת הבית, עיקר הבית וכפי שרואים במוחש בפועל, שהנהגת הבית ובמיוחד חינוך הבנים והבנות ואפילו הנהגת הבעל, תלוי׳ באשה, במילא על האשה לדעת את האחריות המוטלת עלי׳ והיא גם יכולה להיות בטוחה שמאחר שהשי״ת תובע זאת, נותן הוא, ברוך הוא, גם את האפשרות ואת הכוחות להביא זאת בחיי היום יום.

השם־יתברך יעזור לה שתקבע את ביתה ותנהיג אותו כאמור לעיל, ושיהי׳ לה חג שבועות שמח ואחר כך גם במשך כל השנה בחיי

תורה ומצוות.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
המזכיר

א׳תקצט
[כרך ו עמוד פא]

ב״ה, א׳ סיון, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

בשמחה קבלתי מכתבו מכ״א אייר. כבר דאגתי מכך שזה זמן רב לא שמעתי מבריאותו ובריאות זוגתו שיחיו, ותודה לה׳ שכבר יוצא לרחוב וגם לבית הכנסת, וכפי שהנני מבין ממכתבו, גם בריאות זוגתו תחי׳ הרבה יותר טובה מבעבר, וכיון שרואים גם בעיני בשר שהשי״ת עשה אותו בריא וגם שבריאות זוגתו משתפרת, צריכים להיות חזקים בבטחון להשי״ת, שהכל ילך וישתפר, עד שגם הוא עצמו יהי׳ מרוצה.

מצער ומכאיב לקרוא במכתבו את הביטויים ה״לא נחוצים״, לשם מה הוא עושה זאת? ובפרט מיהודי מאמין, ואשר יכולים עוד להשפיע על אחרים. עי״ז שחלשים בבטחון בה׳ יתברך, ראשית זה מזיק ברוחניות ובבריאות, ושנית, זה מסיר את הרצון והחשק להשפיע על אחרים לעשותם נלהבים ובמצב רוח טוב יותר.

הנני מקוה שלעת קבלת מכתבי, יתחלף מצב רוחו לטובה, וישתדל למלא את הוראת תורתנו הקדושה, עבדו את הוי׳ בשמחה, אשר כפי שמובא בספרים הקדושים, צריך ואפשר לעבוד את השם יתברך לא רק בתפלה ובתורה, אלא גם באכילה ושתי׳ וכדומה, שחיים בשמחה, ואזי גם בפשטות נראים יותר בריא ובמצב רוח טוב יותר, ופועלים הרבה יותר לעצמו וגם לזולת.

הנני מסיים באיחול שמדת הבטחון תתחזק אצלו בהקדם האפשרי, ושיהי׳ לו חג שבועות שמח ורגוע, ואחר כך להמשיך זאת על כל השנה.

בברכת החג.

א׳תרד
[כרך ו עמוד פה]

ב״ה, ב׳ סיון, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתביו (שהתעכבו בדרכם יותר מהרגיל) מ 9/4 ו 2/5, ובשמחה קראתי שהלידה של זוגתו תחי׳ עברה בשלום והיא ילדה בן שנקרא שמו . . . שי׳.

השם יתברך יעזור להם שהוא ביחד עם זוגתו, יגדלו אותו ואת בנם הגדול שיחיו, לתורה לחופה ולמעשים טובים ומתוך פרנסה בהרחבה.

במכתביו מזכיר על דאגתו לפרנסה, עליו לזכור מה שכתוב בספרים הקדושים, שכאשר נולד בן, זהו סימן ברכה בבית, וגם בענין הפרנסה, וכדי למהר זאת, צריכים להיות חזקים בבטחון בהשם יתברך, שהוא ברוך הוא הזן ומפרנס לכל, ורוצה לתת מידו המלאה, עוד דבר צריך לזכור שצריך לעשות כלים, לקבל את הברכות מהשם יתברך, שבכלל זהו עניני תורה ומצוות, ובפרט נתינת צדקה, ואם נדמה דוחק בפרנסה, אזי צריכים לתת צדקה יותר מאשר קודם, כדי להוכיח להשם יתברך עי״ז שיש צרכים יותר גדולים לצדקה, במילא הוא יתן פרנסה יותר מאשר קודם, והשי״ת יעזור לו ולזוגתו שיחיו ששניהם יהיו חזקים בבטחון ושבקרוב יראו שברכת השם יתברך מתקיימת בפרנסה בהרחבה.

בברכה לבריאות טובה לו ולזוגתו ולילדיהם שיחיו וחג השבועות שמח.

נ״ב: לא כתב על מה שולח את הכסף, ומסרתי זאת למרכז לעניני חינוך, כהתחלה טובה לחינוך התורני של בנו הרך הנולד לאריכות ימים ושנים טובות.

א׳תרה
[כרך ו עמוד פו]

ב״ה, ב׳ סיון, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

ליום חתונתו עם ב״ג תחי׳, הנני שולח לכם ברכתי: ברכת מזל טוב מזל טוב יבנו ביתם על יסודות התורה ומצוות חדורים בחמימות של אהבה אמיתית להשם יתברך, לתורה וליהודי שני, כפתגם חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שזה, אהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל, כל הדברים הללו ביחד, חד הם, ושיזכו שביתם יהי׳ בית יהודי חם, עם הכנסת אורחים ומואר בנר מצוה ותורה אור.

בברכת מזל טוב מזל טוב.

א׳תרט
[כרך ו עמוד פט]

ב״ה, ג׳ סיון, תשי״ב
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ מו״מ באמונה
מוה״ר יעקב שי׳ הכהן

שלום וברכה!

הגם שהנני מקוה — בלי נדר — לדבר עמו בטלפון בערב יום טוב אי״ה, הרי על יסוד המובא בספרים שדבר הבא במעשה, יש לו יותר קיום, הנני בזה להביע ברכתי לחג השבועות, ובנוסח שחמי כ״ק אדמו״ר הי׳ מברך לפני שבועות, לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות, לו לזוגתו ולילדים שיחיו, וזה יהי׳ מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף ויוכל להגדיל פעולותיו הטובות בתורה ויראת שמים וגמילות חסדים כפי שפסק התורה הוא, מעלין בקדש, וכל המוסיף מוסיפין לו בכל הענינים שהוא וב״ב שיחיו זקוקים להם בגשמיות וברוחניות.

בברכת החג.

א׳תריד

[כרך ו עמוד צג]

ב״ה, ג׳ סיון, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

שימח אותי לקבל מכתבו ממוש״ק בה״ב, בו כותב אשר ע״י . . הכיר את חסידות חב״ד, והתחיל ללמוד תורת החסידות, ומבקש למנותו עם קהל חסידי חב״ד:

כל האמור שימח אותי, ועל זה כתוב בספרים הקדושים, שכאשר יהודי רוצה להתנהג בדרך טובה באמת, השי״ת עוזר לו, ובפרט ענין שקשור עם תורה שעל זה נאמר יגעתי ומצאתי תאמין, ובפרט תורת החסידות, שבזמננו אלה של גלות כפול ומכופל נחוצים מאד ענינים המביאים לאהבת השם ויראת ה׳ ולעבדו את ה׳ בשמחה, שכל אלה הם היסודות של תורת החסידות.

הנני מקוה שעל פי הוראת רז״ל שאמרו מעלין בקדש כו׳ וכל המוסיף מוסיפין לו, יוסיף גם הוא בשיעורים בתורה בכלל ובתורת החסידות בפרט, וישתדל גם להשתתף בהתכנסויות חסידיות, הן התכנסות של לימוד והן התוועדות של חסידים שיחזקו אהבת ישראל אהבת התורה ואהבת השי״ת, שכל זה יתן לו תוספת חיות בתורה עבודה וגמילות חסדים,

בטח יודע אודות שלושת השיעורים שחמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע תיקן לכל היהודים, שהם השיעורים של חומש תהלים ותניא בכל יום, ושומר אותם.

בברכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

א׳תרטו
[כרך ו עמוד צד]

ב״ה, ג׳ סיון, תשי״ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

קבלתי פדיון נפש עבורה, בו כותבת שמרגישה שלא בבריאות טובה, סובלת מכאב ראש וכדומה:

כאשר אהי׳ על הציון של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, אזכיר אותה לבריאות טובה, ומכיון שעל פי רוב זה בא מדאגה ועצבים, עלי׳ להתחזק בבטחונה בבורא ברוך הוא שהוא ברא ומנהיג את העולם, שהוא ברוך הוא מנהיג גם את הענינים שלה, במילא איננה צריכה לדאוג, כי בודאי הוא ינהיג אותה לטובה ויתן לה גם הטבה בבריאות, וככל שתתחזק בבטחונה בהשם יתברך, כך זה ימהר יותר לבוא.

מובן מאליו שעלי׳ להחזיק הנהגתה בדרכי התורה ומצוות, ולהוסיף בזה, כלומר, להוסיף בסכומי הצדקה שנותנת עד עתה, ולומר כל יום פרק תהלים, ולפני ההליכה לישון לומר פרשה מקריאת שמע, ומהנכון שתבדוק את המזוזות בביתה, אם כולן כשרות.

בציפי׳ לבשורה טובה שהוטב לה ומשתפר ובברכה לחג השבועות שמח.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
המזכיר

א׳תרטז
[כרך ו עמוד צה]

ב״ה, ג׳ סיון, תשי״ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

מסרו לי פ״ש ממנה וכן את כתבה אודות שאלתה, האם תאמץ ילד:

אם אפשר לאמץ ילד כזה שנולד בכשרות ובטהרה, גם זה נחשב כסגולה לילדים משלהם, כאשר מאמצים את הילד לחנכו בדרך התורה ומצוות, והשי״ת יעזור לה ולבעלה שיחיו וימלא משאלותיהם לטובה בילד טוב ובריא.

בברכה לחג השבועות שמח.

א׳תרלא
[כרך ו עמוד קט]

ב״ה, י״ב סיון, תשי״ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

ע״י הרה״ג והרה״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ וכו׳ מוה״ר יוסף שי׳ הלוי וינברג, קבלתי שאלתה, אודות רצונה לבנות בית־דירות על המגרש הריק שיש לה, ושאלתה בזה היא, האם שתמכור חצי מהמגרש ובכסף תבנה את הבית, או שתקח שותף לזה, או שתמתין עד שהמצב הכללי ישתפר, ואז יהי׳ לה יותר קל להשיג כסף לבנות:

דעתי בזה היא, אם מחירי המגרשים לא נפלו כעת, הי׳ כדאי למכור חצי מהמגרש ובכסף לבנות בחצי השני של המגרש, אבל בכל אופן לא להתקשר עם שותף.

בכלל, הרעיון של בנית בית הוא נכון, אבל כדי שזה יהי׳ בהצלחה בגשמיות וברוחניות, דעתי היא שבו זמנית עם תחילת בנין בית הדירות, תתרום כסף לבנות חדרים או חלק מבית, בכפר ספריא־חב״ד, או בלוד, בארצנו הקדושה, שם נמצאים חסידים שניצלו מפולין ומרוסי׳, ואין להם את היכולת לבנות את הדירות הנחוצות להם, כדי לחיות, ללמוד ולהתפלל, והשי״ת יעזור לה שבניית בית הדירות וגם החדרים ובתים עבור הפליטים בכפר חב״ד או בלוד בארצנו הקדושה יהיו שניהם בשעה טובה ומוצלחת עבורה בכל הפרטים.

הרה״ג וינברג שי׳ לא מזכיר אודות בריאותה ולכן הנני מקוה שהיא משביעה רצון, והשי״ת יעזור לה שתוכל להמשיך את מעשי׳ הטובים בעד תורה ומצוות ובמדה עוד יותר גדולה מעד עתה.

בברכה להצלחה.

א׳תרלב
[כרך ו עמוד קי]

ב״ה, י״ב סיון, ה׳תשי״ב
ברוקלין, נ.י.

ועדת נשים למען טהרת המשפחה
טורונטו, קנדה.

ברכה ושלום!

שימח אותי לשמוע, שהן מתעסקות במשימה החשובה של בניית מקוה כשר ומודרני בעירן, ושביום ראשון הבא אי״ה מתקיימת יוזמה מיוחדת למטרה זו.

הנני מנצל את ההזדמנות לברכן ולאחל להן הצלחה להגיע לגמר טוב ביוזמה, ומה שעוד יותר חשוב, להפיץ את הרעיון ואת ההכרה, שטהרת המשפחה היא בעלת חשיבות חיונית, שלא יתכנו חיים יהודיים בלעדי זה. רעיון זה מוכרח להיות מופץ ללא הרף בין הנשים היהודיות בטורונטו וסביבותיי.

בימים אלו שלאחר חג השבועות, זמן מתן תורתנו, ודאי מיותר להזכיר להן, שבקבלת התורה היו הנשים הראשונות אליהן פנה הקב״ה על ידי משה רבינו. זה מוכיח, שכדי להבטיח את נצחיות התורה מוכרחות נשי ישראל למלא את חובתן במסירות ובחיות. וזה חשוב במיוחד בענין טהרת המשפחה, שהוא אחד היסודות העיקריים של קיום כל עם ישראל, ומהתנאים להשראת השכינה בישראל שלשם כך נדרשת קדושה וטהרה (והי׳ מחנך קדוש).

למרות שיוזמתן היא מקומית, הרי זה, כאמור לעיל, נוגע לכל כלל ישראל, לכן רצוני להשתתף בתרומה סמלית, ומצו״ב המחאה למטרה קדושה זו.

בברכת הצלחה.

א׳תרלד

[כרך ו עמוד קיב]

ב״ה, י״ב סיון, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

על ידי הרה״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ וכו׳ מוה״ר מנחם זאב שי׳ הלוי גרינגלס, קבלתי פ״ש ממנו, וכותב לי גם שבימים אלה מתכונן להכנס לדירה חדשה, והשי״ת יעזור לו, שבדירה החדשה יתחזקו כל בני ביתו בכוחות רעננים בכל עניני תורה ומצוות ויראת שמים, ואם השכונה אינה חרדית כל כך כמו בדירה הקודמת, שהבית שלכם יהי׳ המרכז ממנו יתפשט, גם בסביבה, הנר מצוה ותורה אור ומאור שבתורה זוהי פנימיות התורה.

הרה״ח גרינגלס שי׳ גם כותב לי, שבנם . . . שי׳ נעשה בר מצוה בט״ו תמוז, ובשל סיבה מסוימת, רצונכם לערוך את המסיבה בשבוע הבא. רצוני לברכו שיהי׳ לכם ממנו רוב נחת, נחת יהודי, שאצל יהודים לא יכול להיות אחד מבלי השני, כשרוצים נחת, זה מוכרח להיות נחת יהודי, ואז יש בן שלם בגשמיות וברוחניות.

ישנם הורים רבים השואלים, מהיכן יקחו הילדים שלהם את הכוחות לעמוד בכל הנסיונות והקשיים שמזדמן ליהודי לעמוד בפניהם בעולם הזה:

המענה לכך הוא א) אין ברירה, כי כל אחד, הן בן והן בת, שנולדו כיהודים, יש להם את הזכות ואת הכוחות השייכים ליהודי, ואינם יכולים לשנות זאת, אלא שהברירה היא להתנהג כפי שיהודים צריכים להתנהג, ואז הם מאושרים בגשמיות וברוחניות. ב) מעשה אבות סימן לבנים. הבר מצוה הראשון הנזכר בתורה, אצל הבן יחיד של יהודי, יצחק בן אברהם, מסופר במדרש שאברהם בהיותו מלך באותה תקופה, נכחו בחגיגת הבר מצוה מלכי אותו דור, וביניהם גם עוג מלך הבשן, והאחרון עשה צחוק מכל החגיגה, באמרו, איזה ערך יש לבן יחיד של אב ואם זקנים, שהוא יכול למעוך באצבעו, ח״ו, והסוף הי׳, כולנו יודעים, שמיצחק יצא עם ישראל ובידי נכדיו — של יצחק — נפל עוג מלך הבשן הזה, ומהם הוא ספג את מפלתו.

המדרש אינו מספר סתם כך את הסיפור, כי המדרש אינו ספר

היסטורי׳, אלא זהו חלק מתורה, שתורה — הכוונה היא — לימוד והוראה דרך בחיים, הסיפור גם מלמדנו, שאפילו כאשר ישנו רק יהודי בן יחיד והסביבה היא התנגדות של מלכים, אעפ״כ ישנו **כל** הבטחון, שכאשר הבן יתחנך בדרך התורה והמצוה, שזהו הכח של תוקף כל היהודים — ללא הבדל — אזי אין אף אחד שיפריע לו בדרך הבריאות והאושר, שהרי הוא קשור — באמצעות תורה ומצוות — עם הקדוש ברוך הוא, שהוא — ברוך הוא — בעל הבית המוחלט של כל העולם עם כל מה שהוא מכיל, והשי״ת יזכה אותו ואת זוגתו שיחיו לחנך את בנם, הבר מצוה, ברוח האמור לעיל שאז הוא יגדל יהודי בריא ומאושר.

בברכה.

א׳תרלו
[כרך ו עמוד קטו]

ב״ה, י״ב סיון, תשי״ב
ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלום!

קבלתי מכתבה בדיוור ישיר, בו מתארת את הביקור עם בתם שתליט״א אצל הרופא, ושהוא הציע לערוך בדיקות שונות, כדי לקבוע לאיזו סוג היא שייכת, ומציינת גם את הסוגים. כפי שנראה מסגנון כתיבתה, העיקו על לבה, ושואלת דעתי אודות ביצוע הבדיקות:

לדעתי אינני רואה מכך כל שינוי בגידול בתכם, מה שלא יהיו תוצאות הבדיקות, ומאחר שזה לא מביא תועלת, הרי עד כמה שהבדיקות לא מזיקות, אך אלו הרי נעשות עם חשמל ליד הראש וכדי׳, קשה לצפות אם זה לא יביא כל הזק חלילה, ודברים כאלה עושים רק כאשר נאלצים לעשותם, ובפרט שבכל הבדיקות הללו עדיין אינן הוכחה ודאית, כי רק כמה שנים שגילו זאת, ולרוב מגששים באפילה, עליכם לקחת בחשבון גם זאת, שאתם בעצמכם ראיתם שהרופאים לא אבחנו נכון בנוגע לבתכם, ונראית בה הטבה יותר מכפי ששיערו ובטח זה ימשיך כך גם הלאה, במילא אינני יודע לשם מה לכם להפסיד כסף ולהתאמץ בנוגע לבדיקות שהם ללא תועלת ובמקרה הטוב לא יותר מאשר ללא נזק.

באשר להצעת הרופא להושיב את בתכם בכסא וכו׳ דעתי שבכל

הדברים הללו, אם יש על כך הסכמה של שני רופאים אפשר לסמוך על זה, והשי״ת יתן לרופאים את הדעה הנכונה אודות הטיפול הנכון לבתכם שתליט״א ושהרופאים ישתמשו בכח שהתורה נתנה להם כדי לרפאות, על משהו אחר הם אינם בעלי בתים כלל, וכאשר שומעים מרופא מלה קשה, לא צריך לשים לב לזה, וצריך לקבל זאת לא יותר מאשר בתור נסיון מהשי״ת שהוא ברוך הוא רוצה לנסות אותה ואת בעלה הרב שיחיו באמונה ובטחון בכח השי״ת, וככל שתתחזק יותר בבטחונה בהשי״ת כך תראה יותר מהר בעיניה הגשמיות את הטבת הבריאות של בתה, והשם יתברך יעזור לה ולבעלה הרב שי׳ שכל זה יבוא במהרה ממש.

סבורני שמיותר לחזור על מה שכבר כתבתי, שעד כמה שאפשר תשתתף בהכנות הדרושות להתוועדות חסידית המתקיימת בעיר שלהם, שזו תהי׳ גם הוכחה שהיא בטוחה בעזרת השי״ת שהוא בטח ישמח את לבבה ואת לבב בעלה הרב שי׳.

בברכה לרוב נחת מבתה עם בעלה הרב שי׳.

א׳תרס
[כרך ו עמוד קמב]

ב״ה, כ״ה סיון, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

שימח אותי לקבל פ״ש ממנו על ידי הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ וכו׳ מוה״ר אלי׳ שי׳ סימפסון, אבל איני מרוצה מכך שלפעמים עדיין חש סחרחורת,

הי׳ עליו — באם אינו עושה כן עד עתה — לאכול מזונות לפני התפילה, בנוסף לזה ששותה, וידוע פתגם של כ״ק אדמו״ר הצמח צדק, שאמר שעדיף לאכול בשביל להתפלל כלומר, שאחר כך מתפללים במנוחה) מאשר להתפלל בשביל לאכול (שבדרך ממילא — העצבים והראש נחלשים והתפילה אינה במנוחה, והיצה״ר והגוף מחכים מתי כבר יטעמו משהו) ולרבים מאנ״ש היתה הוראה מכ״ק מו״ח אדמו״ר, שלמען הבריאות, יאכלו לפני התפילה ולא יסתפקו בשתי׳ בלבד, וכאשר ינהג כך, זה יביא תועלת הן לבריאות טובה והן לעסק.

בברכה לבריאות הנכונה לו ולבני ביתה שיחיו.

א׳תרסט
[כרך ו עמוד קנג]

ב״ה, א׳ תמוז תשי״ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל את מכתבה מיום ו׳ פ׳ שלח בו כותבת שלאחר התבוננות נוספת בשאלת החינוך של ילדיהם שי׳, היא ובעלה שיחיו הגיעו למסקנה לשלוח אותם לישיבת ליובאוויטש ומוסיפה שנאבקה במחשבה הזו, כי הילדים מאד יקרים לה.

רצוני לחזור על מה שאמרתי בעל־פה שאין לה שום צורך במאבק עם עצמה בענין זה. אדרבא, מכיון שהילדים יקרים לה, הרי בטח רוצה את המקסימום שביכולתה לתת להם ובפרט בשאלת החינוך, המעמיד ומשפיע על החיים, ובכך שהיא מכניסה אותם לאחת הישיבות הטובות ביותר בעולם, הרי ודאי שזה יטיב להם בחיים אפילו במקרים כאלו שלכאורה לא ניתן לצפותם, והנני גם בטוח שבמשך זמן קצר תראה בעצמה את הכדאיות והטובה שבהחלטה שקבלה.

בנוגע לשאלתה אם למצוא עיסוק, כדי להקטין בכך את הגעגועים לילדים שיחיו, התנאי הראשון בכך הוא, שעלי׳ לדעת עד כמה בריאותה מרשה לה לעשות זאת, ואם היא חושבת שזה לא יזיק ח״ו לבריאותה, אולי כדאי שתהי׳ עסוקה או תעבוד כמה שעות ביום, לא במשרה מלאה.

. . הנני מאחל לה שביתה יהי׳ בית יהודי חסידי אמיתי והיא ובעלה שיחיו ירוו נחת יהודי מילדיהם שיחיו.

בברכה.

נ״ב: נדבתה נמסרה למרכז לעניני חינוך העוסק בתחום הטבת החינוך היהודי של ילדי ישראל, וזה ימשיך לה ברכה בחינוך ילדי׳ שיחיו.

מצו״ב העתק ממכתבי בקשר לזמן החופש, שלדעתי תוכל לנצל אותו להשפיע לטובה על מכרי׳.

א׳תערב
[כרך ו עמוד קנה]

ב״ה, א׳ תמוז תשי״ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

קבלתי מכתבה מכ״ו סיון, בו מתארת בקצרה את יחוסה ואת חיי׳ בפרט בזמן האחרון, וכותבת גם אודות חולשתה ואשר בימים אלה עלי׳ לבקר רופא מומחה הרוצה לעשות בדיקה וכו׳.

לדעתי עלי׳ להיות חזקה בבטחונה בהשם יתברך המנהיג את כל העולם ורוצה שיהי׳ טוב בעולם, שהוא — ברוך הוא — יעזור לה שהבדיקה ומה שהרופאים ימליצו אחר כך לעשות, הכל יהי׳ לטובה, ובקרוב תחזור לבריאותה השלימה, ותוכל להנהיג את ביתה, שיהי׳ בית יהודי בכל המובנים.

מה שכותבת בנוגע לבעלה והשלום בית, הי׳ עלי׳ להעלים עין מדברים שונים הנראים לה כחסרונות, שכן אפילו אם זה כך, הרי בגיל הזה קשה לשנות אותו. להעיר לו על כך כמה פעמים, מבלי יכולת להתאפק, זה רק מרגיז אותו יותר ולא מביא כל תועלת, וכאשר יראה שהיא מעלימה עין מכך וזה לא משפיע על היחס שלה כלפיו, בטח תוך זמן לא ארוך, ישתפר השלום־בית.

מזכירה אודות בתה הגדולה שנמצאת בתנאים שונים, ומבקשת ברכה עבורה, כשאהי׳ על הציון של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, אזכיר אותה, את בעלה ואתכם כולכם, שמזכירה במכתבה, לכל המצטרך לכל אחד מהם, והנני מקוה שתוכל לבשר לי בשורות טובות.

בכדי לקבל את הברכות מהשם יתברך, צריך שיהיו כלים מתאימים ומה שיותר, ואלו הם עניני תורה ומצוות, ולכן הנני מציע לה 1) שאצלה ואצל ילדי׳ בדירות, יהיו מזוזות **כשרות** על הדלתות. 2) היא ובתה הנשואה יתנו צדקה לפני הדלקת הנרות, לדברים הקשורים בחינוך תורני של ילדי ישראל 3) אצל בתה הנשואה ואצלה יהי׳ מטבח יהודי כשר בהידור 4) שבעלה ובניהם יניחו תפילין כל יום (כמובן, חוץ משבת ויום טוב)

אכפול ברכתי, שיהי׳ לה קיץ בריא עם כל משפחתה ובמהרה

תוכל לבשר לי בשורה טובה שבריאותה השתפרה והשלום בית השתפר וגם בנוגע לבתה תחי׳.

בברכה.

א׳תרפא

[כרך ו עמוד קסו]

ב״ה, ג׳ תמוז, תשי״ב
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מוה״ר נתן נטע שי׳

שלום וברכה!

שימח אותי לקבל פ״ש ממנו על ידי הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ באמונה מוה״ר מנחם שמואל דוד שי׳ הלוי רייטשיק שד״ר, בנוסף הוא מסר לי את הפ״נ שלו, ועל פי בקשתו, הזכרתי אותו, בעת רצון, על הציון של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע.

שמחתי להוודע שבשעתו למד בתומכי תמימים בפולין, ובטח לא ילכו הכוחות שנשיאינו הקדושים הכניסו בתלמידים בכלל ובתלמידי תומכי תמימים בפרט, לאיבוד ח״ו, רק שצריך להיות, כפי שכ״ק מו״ח אדמו״ר נהג לומר: חסיד הוא פיקח, הוא אינו דוחה למחר מה שהוא יכול לבצע היום, וביחוד שמש בבית הכנסת, יכול לפעול הרבה היום, בבית הכנסת שלו, ובאופן שלא יבחינו עוד יותר מאשר בגלוי ובסערה, והשי״ת אינו נשאר בעל חוב ומשלם בתוספת מרובה על העיקר, בנחת יהודי וחסידותי, מבנים וגם מעצמו.

בברכה לבריאות הנכונה בגשמיות וברוחניות.

א׳תרפב

[כרך ו עמוד קסז]

ב״ה, ג׳ תמוז, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

שימח אותי לקבל פ״ש ממנו על ידי הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ

עוסק בצ״צ באמונה מוה״ר מנחם שמואל דוד שי׳ הלוי רייטשיק שד״ר, ומסר לי גם את הפ״נ עבורו, ועל פי בקשתו הזכרתיו על הציון של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, בעת רצון.

הרה״ח רייטשיק שי׳ מסר לי גם שלפני כן התעסק בשו״ב ועתה הוא איש עסקים:

בטח שמע את פתגם הבעל שם טוב, שזכינו לשמוע פעמים רבות מחמי כ״ק אדמו״ר, שכל דבר שיהודי שומע ורואה, עליו לקחת מזה הוראה בעבודת השם יתברך שלו.

בנוגע לענין השחיטה, כתוב תנא דבי ר׳ ישמעאל ושחט אין ושחט אלא ומשך (חולין ל, ב), שעל דרך החסידות ומוסר הכוונה היא, שענין השחיטה הוא, שבזה נעשה הבשר של הבהמה כשר למאכל אדם, וכאשר האדם אוכל את הבשר, נעשה מזה דם ובשר כבשרו, במילא הוא מושך — מעלה — את הבהמה שאינה אלא חי, לעולם יותר נעלה, של **מדבר** — אדם.

כך הוא גם בעבודת הנפש, שלכל יהודי יש נפש הבהמית ונפש אלוקית. והשליחות של הנפש האלוקית, שהיא חצובה מתחת כסא הכבוד וירדה למטה ירידה גדולה ביותר, להתלבש בגוף ונפש הבהמית, תכלית ירידה זו היא, כדי שתהי׳ העבודה עם הנפש הבהמית שלה בפרט וחלקו בעולם בכלל, ע״ד ענין השחיטה, שחיות והתלהבות זו שיש לנפש הבהמית בעניני עולם הזה, הרי אין ושחט אלא ומשך, להעביר את זה לענינים של תורה ומצוות, לעניני אלקות.

והיות, שכל ישראל ערבים זה בזה, אין להסתפק בעבודה הנ״ל רק לעצמו ולבני הבית, אלא גם להשפיע על הסביבה, שתמורת גשמיות חומריות ובהמיות יהיו ענינים של תורה ומצוות מוארים באור אלוקי כמבואר בתורת החסידות באריכות.

בברכה שיצליח בעבודה הנ״ל שזה יהי׳ צנור וכלי להמשיך ולקבל ברכות השי״ת בכל המצטרך לו ולב״ב שיחיו.

א׳תרצה
[כרך ו עמוד קעח]

ב״ה, ט׳ תמוז, ה׳תשי״ב
ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלום!

קבלתי את מכתבה מכ״ט סיון, ושמחתי לקרוא בו שביקרה בכפר חב״ד ונכחה בהתוועדות חסידית והתפעלה מהלבביות של נועם יהודי חסידי אמיתי שראתה שם.

בטח יודעת את מאמר רז״ל לא המדרש עיקר אלא המעשה, כלומר, שהעיקר אינו רעיונות אלא מעשים בפועל. כן הוא באנשים בכלל, ובפרט אצל צעירים.

כל דבר שאדם עובר הוא בהשגחה פרטית שצריכה להחשב כהוראה מלמעלה, הדרכה אלוקית ולימוד לעצמו בחייו הפרטיים.

היא, שעדיין כל חיי׳ לפני׳, צריכה להבין, שהנועם וההתלהבות היהודית החסידית שהראו לה, אינם רק כדי להעריך זאת כדבר טוב אצל הזולת, אלא הוראה שיהי׳ לה מבט יותר מעמיק על החיים והעבודה, על עצמה ובעצמה להחדיר ולקבוע את הדברים הטובים הללו בחיים שלה עצמה.

מובן מעצמו, יש להשתדל שדבר טוב יגיע גם לאחרים. הנני מקוה, שתשתדל להשפיע על סביבתה להכניס את הרוח, הדעה והשאיפה הזו.

הנני מקוה, שלא תסתפק בביקור אחד אצל אנ״ש ותשתדל להיות אצלם מזמן לזמן, ותבקר גם ב״בית רבקה״ שם וכו׳.

השי״ת יעזור שביקורה בארץ ישראל יהי׳ בהצלחה, ואשמח לשמוע ממנה חדשות טובות.

בברכה.

א׳שת
[כרך ו עמוד קפד]

ב״ה, יו״ד תמוז, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . בטח משתתף בהתוועדויות חסידיות של אנ״ש בפריז, בעת ההתוועדות יבקש מזקני אנ״ש שיברכו אותו במה שהוא ובני ביתו צריכים והשי״ת יקיים את ברכתם בקרוב.

בברכה.

א׳תשה
[כרך ו עמוד קפח]

ב״ה, י״ג תמוז, תשי״ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

הנני מאשר קבלת מכתבה מ 7/22 בו מתארת את מצבה ביהדות, ומוסיפה גם, שאינה רוצה להבטיח לקבל החלטה חזקה, כי איננה יודעת איך העתיד יסתדר.

רצוני להדגיש לה בזה, כפי שהוריתי לה במכתבי מג׳ תמוז שידוע לכל שבמדה מסוימת תלוי העתיד באדם עצמו, ובמיוחד בנוגע אלי׳, הרי כפי שכתבתי לה זה עצמו שתקבל על עצמה החלטה חזקה באמת, להנהיג בית יהודי, טהרת המשפחה, מטבח כשר, שמירת שבת, ושאחרת לא יתכן, זה עצמו יביא יותר מהר את זיווגה המיועד, וזה אף ישפיע שהזיווג יהי׳ כזה שהוא עצמו יקיים את כל זה, או שתוכל להשפיע זאת עליו, והעדר החלטה תקיפה בשאלה זו, מחליש את הנקודות האמורות, הן את עצם השידוך והן שהשידוך יהי׳ כזה שמתאים לנקודות אלו.

מה שמתנצלת על אי קבלת ההחלטה הוא ללא יסוד, כי זה דבר שנוגע לה עצמה יותר מלכל אדם בעולם, ואין זה אלא החמצה וכאב, כשרואים שיש לה אפשרות להשפיע על עתידה בכיוון טוב, והיא אינה נאחזת בזה בשתי ידיים.

אני גם מבין, שלא ניתן להבין באמצעות השכל כיצד החלטה שלה יכולה להשפיע על שתי הנקודות האמורות, אבל כאשר מתבוננים רואים בבירור, שעם השכל מבינים רק חלק קטן מהעולם, וברוב הדברים שעושים מוכרחים לסמוך על ה׳ ברוך הוא.

הנני מקוה שהשם יתברך יתן לה את הרעיון הטוב לקבל את ההחלטה שנאמרה לה, שהיא טובה עבורה בגשמיות וברוחניות.

בברכה.

א׳תשי
[כרך ו עמוד קצג]

ב״ה, ט״ו תמוז, תשי״ב
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳
מוה״ר אהרן שי׳ הכהן

שלום וברכה!

על ידי אחיו הרה״ח אי״א נו״נ מו״מ באמונה וכו׳ מוה״ר יעקב שי׳ הכהן קבלתי בקשתו לברכה ואת ההמחאה המצורפת לצדקה על דעתי: $100.

והיות שאנו עדיין נמצאים בשבוע של י״ב וי״ג תמוז שהם יום הולדתו של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע וגאולתו ממאסר (בגלל עבודתו לייסד ישיבות, תלמודי־תורה והחזקת היהדות, במדינה ההיא), ובטח יודע, שלאחר הסתלקותו נוסדה רשת של ישיבות ותלמודי תורה, הנקראים על שמו ״אהלי יוסף יצחק״ בארצנו הקדושה ת״ו, באפריקה, אוסטרלי׳ וכו׳, לכן מסרתי את נדבתו לקופה זו המסייעת למוסדות האמורים, וזכות הצדקה גדולה מספיק להשפיע לו ברכה והצלחה בהמצטרך לו, כי המוסדות בהנהגתם קשורים בשמו של חמי כ״ק אדמו״ר ובעיקר ברוחו, וזה בפרט — העזר למוסדות אלו — מחזק את הקשר עמו, שהוא צנור נוסף להמשיך ולהכיל את ברכות השם יתברך.

אחיו שי׳ שואל גם בשמו, האם ישלח את הילדים שלו ללמוד בתלמוד תורה במיאמי ביץ׳, שם לא לומדים יותר משעה וחצי,

דעתי בזה היא: שצריך לעשות זאת, ויש לזה טעמים רבים, 1)

הילדים יחזיקו את הקשר עם התורה כל יום, ולא ח״ו להיפך, כי על התורה נאמר אם תעזבני יום יומים תעזבך, היינו שכאשר עוזבים את התורה יום אחד, היא עוזבת שני ימים, 2) ההתחברות עם ילדים מתלמוד תורה חרדי מביאה לילדים תועלת רבה, שבסביבה שלכם לא כל כך קל למצוא אותה, ועוד טעמים שונים, שבגלל כל זה, עליו לעשות זאת ולשלוח את הילדים לתלמוד תורה במיאמי ביצ׳ . .

בברכת פרנסה.

א׳תשיא
[כרך ו עמוד קצד]

ב״ה, ט״ו תמוז, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

על ידי הוו״ח אי״א מו״מ באמונה וכו׳ מוה״ר יעקב שי׳ הכהן כ״ץ, קבלתי בקשתו לברכה ובפרט לזה שהוא וכלתו שלו שיחיו קבעו את יום החתונה שלהם ליום ראשון לאחר שבת נחמו:

הנני מברכם שחתונתם תהי׳ בשעה טובה ומוצלחת ובמזל טוב ויבנו בית יהודי על יסודות התורה ומצוה.

מובן מאליו, שמיותר להדגיש שהמשמעות העמוקה של חתונה היא, שהולכים לבנות יחד חיים, וחיים מאושרים, בנין לשנים ארוכות טובות, ומובן מאליו שהעיקר הוא שהיסוד עליו נבנה הבנין יהי׳ מחומר חזק, שיוכל לעמוד בשינויים שונים של טמפרטורה, רטיבות, רעידת אדמה וכדומה, וכך גם כאשר עומדים לבנות ביחד חיים, יש להעמיד זאת על יסודות התורה ומצוות, שהם החומרים החזקים ביותר שקיימים ואשר עמדו במבחן הקשיים השונים במהלך כשלשה וחצי אלפי שנים בערך מאז שהתורה ומצוות ניתנו לנו מהשם יתברך, ואלו הם הכלים לקבל את הברכות מהשם יתברך שיהיו חיים מאושרים באמת, והשם יתברך יעזור לכם כאמור במזל טוב ובנין עדי עד על יסודי התורה והמצוה.

בברכה.

א׳תשיח
[כרך ו עמוד רא]

ב״ה, כ״א תמוז, תשי״ב
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מעש״ק שלח, בו מתאר את אופי חייו, כיצד התקרב לאנ״ש והשיריים שעדיין נותרו מהיפך הטוב וכו׳ וכו׳ ואינו יכול לשלוט על עצמו וכו׳ וכו׳:

מכיון שרואה, שהשי״ת הוציא אותו ממקום החושך והעמיד אותו בקרן אורה זו תורה ומצוה ותורת החסידות בפרט, במילא הרי הוא רואה שהולך משמאל לימין, והיאוש והחלטה בעצמו שהתשובה אינה אמיתית, הרי זה בא מעצת היצר הרע, שרוצה לשלוט על יהודי, בכל דרך שרק יוכל.

עליו לשמור את שלושת השיעורים הידועים מתקנת כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שהם שיעור תהלים — כפי שהתהלים נחלק לימי החודש — כל יום לאחר התפילה בבוקר, ללמוד כל יום פרשה חומש עם פירוש רש״י, מפרשת השבוע, ושיעור תניא — כפי שהתניא מחולק לימי השנה — ולתת בכל יום — מובן מעצמו מלבד שבת ויום טוב — לפני התפילה פרוטה לצדקה. וכל זה יתן כח ליצר טוב להתגבר עצמו על היצר הרע.

וכאשר חושבים אודות האשה, צריך לזכור תמיד שכל כנסת ישראל וכל יהודי בפרט, מכונה אשה למלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא, וכאשר מבקשים מהשי״ת שהוא — ברוך הוא — יתנהג עם כנסת ישראל, שהוא קורא לה רעייתי, למלא משאלות לבבם לטובה, הרי ידוע שאתערותא דלעילא באה ע״י אתערותא דלתתא, צריך להתנהג כך גם בעצמו עם האשה שלו, וכפי שהגמרא אומרת שמכבדה יותר מגופו, ובפרט כשמתבוננים שאנו עומדים בסוף הגלות וקרובים לגאולה השלימה בב״א שאז יהי׳ נקבה תסובב גבר, זה עצמו מביא רגש של כבוד וזהירות בנוגע לאשה, ולהביט עלי׳ בתור בת אברהם יצחק ויעקב, גם כאשר יש לה חסרון, פעמים רבות הרי זה בכלל החסרון של התנהגות הבעל, שהיא נהיית אשת לסטים, אבל יכולה להיות גם אשת חבר כחבר.

עליו לבדוק את המזוזות בביתם, שתהיינה כולן כשרות, וגם

לבדוק את התפילין, ובטח בודק כל יום את הציצית של הטלית גדול וגם של הטלית קטן כפי שהדין והמנהג הוא, ועליו גם לישון בטלית קטן, שכל הדברים הללו יחד עם האמור לעיל, מביאים ליראת שמים ושלום בית, ואחכה לשמוע ממנו בשורות טובות בכל הנזכר לעיל.

מצו״ב הרשימה שיצאה לאור לימי הגאולה והסגולה י״ב וי״ג תמוז, ובטח גם יזכה בזה את הרבים וגם ימסור את תוכן הרשימה לזוגתו תחי׳.

בברכה.

א׳תשלג
[כרך ו עמוד ריח]

ב״ה, כ״ד תמוז, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

על ידי הרה״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ וכו׳ מוה״ר . . . קבלתי פדיון נפש עבורו, בו כותב שבריאותו אינה כדבעי בגלל המרה ושרופאים מייעצים לעשות ניתוח:

בטח יכול להשיג חוות דעת של שני רופאים מומחים בנושא, והשם יתברך יעזור שתהי׳ להם דעה נכונה ויהיו שלוחים טובים שבאמצעותם תהי׳ לו הרפואה.

בטח למותר לעורר אותו שכדי להמשיך ולהחזיק את הברכות מהשי״ת, צריכים עוד כלים מתאימים לזה, שאלו הם ענינים של תורה ומצוות, שכאו״א לפי מעמדו ומצבו — כפי שהוא מכיר את עצמו ללא רמאות — במצב בריאותו הרוחנית, יודע מאיפה להתחיל לחזק ולהבריא את מצבו בתורה ומצוות, וכשנהיים יותר בריאים ברוחניות זה ממשיך תוספת ברכה ובריאות גם בגשמיות, והנני מודה מראש על שיודיע לי את הבשורה טובה מהטבת בריאותו בשני הדברים, הן בגשמיות והן ברוחניות, שבאמת אצל יהודי שני הדברים הללו הם דבר אחד, כפי שרז״ל אומרים, שרמ״ח מצוות עשה קשורות עם רמ״ח האברים, ושס״ה מצוות לא תעשה קשורות עם שס״ה הגידים, והשלימות והשמירה של מצוות עשה ולא תעשה, שומרת ומשלימה גם את רמ״ח האברים ושס״ה הגידים הגשמיים.

בברכה שיבשר בקרוב בשורה טובה בכל הנ״ל.

א׳תשלח
[כרך ו עמוד רכב]

ב״ה, כ״ז תמוז, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

בעתו קבלתי פ״ש ממנו על ידי הרה״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ וכו׳ מוה״ר מרדכי דב שי׳ טלישבסקי, וגם ע״י קרוביו שבקרו אצלי, — שכעת הנני כותב בנוגע לבנו הוו״ח אי״א נו״נ בעל מרץ וכו׳ מוה״ר . . שי׳. שבטח יודע שהוא הי׳ משך זמן במקסיקו ועסק שם בעניני חינוך, ותודה לא־ל הצליח, ומאוחר יותר, בגלל סיבות שונות, נסע משם.

לפי הידיעות שקבלתי משם עתה, המצב שם בפרט זה של חינוך, קריטי, ישנם — בלי עין הרע — ילדים רבים שרוצים ללמוד כפי שצריך אבל אין אדם מתאים שיוכל לנהל זאת שזה יסתדר כמו שצריך.

כשדברתי עם בנו כשהי׳ אצלי הנה בין טעמים אחרים אמר לי גם את הטעם, שאינו יודע איך הוריו שיחיו יתיחסו לזה, שלפי דעתם הוא עדין צריך ללמוד משך זמן בשביל עצמו,

בטח למותר להאריך אודות הנחיצות של לימוד תורה לכל יהודי בכלל ולצעירים בפרט, אבל כשמדובר על מאות ילדים שצריך להציל אותם, שישארו יהודים, כאו״א צריך שתהי׳ לו מסירות נפש, לדחות את הענינים הפרטיים שלו של התעלות בתורה ורצונות אחרים, ולכל הפחות במשך זמן מסוים למסור את עצמו להצלת בנים ובנות מישראל מסכנה שישכחו ח״ו לגמרי מיהדות, ובדיוק עכשיו הוא הזמן שבנו שי׳ יכול לפעול בזה, וזה יכול להיות בהצלחה, ובידינו הבטחת רז״ל בזה, שכאשר השי״ת רואה שעושים צדקה עם בניו ומסייעים להם להיות יהודים כמו שצריך להיות, עוזר הוא — השי״ת — לעשות את מוחו ולבו של האיש, אלף פעמים זכים ככה, שבזמן קצר הוא מצליח מה שהי׳ צריך לשם כך הרבה מאד זמן, אלמלא עבודת הצדקה שעושה.

סבורני שמיותר להאריך בזה, והאמור יספיק שיתבונן בגישה שלו לנושא, והנני מקוה ובטוח שינצל את השפעתו על בנו שי׳ שיתן

את זמנו לכך, ואפילו כאשר נדמה לו שזו מסירת נפש עבורו, הרי בשביל שילדים יהודיים ישארו יהודים, גם זה כדאי, והשי״ת ישלם לו ולכם אלף פעמים ככה בכל הענינים המצטרכים לכל אחד מכם.

מצו״ב רשימת דברים ממה שאמרתי לתלמידים הנוסעים כעת ברחבי המדינה בשליחות המרכז לעניני חנוך, שבאמת שייכים גם לשאלת בנו שי׳.

בברכת הצלחה בעניניו המחכה לבשו״ט.

א׳תשלט
[כרך ו עמוד רכד]

ב״ה, כ״ז תמוז, תשי״ב
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳
מוה״ר מרדכי שי׳

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מכ׳ תמוז, את בקשתו לשלוח לו מזוזות, רצועות לתפילין וציצית, מסרתי להנהלת ״מרכז לעניני חינוך״ וכשתהי׳ האפשרות הם ישלחו לו את זה.

בנוגע למה שכותב שעדיין יש לו קשיים אודות הויזה הקנדית, זה גופא צריך לשמש לו סימן, שעליו לפעול עוד במקומו, בהחזקת היהדות ותורה ומצוות, וכפי שידוע מה שחמי כ״ק אדמו״ר סיפר בשם זקנו כ״ק אדמו״ר מוהר״ש זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, כפי שביאר לאחד בארוכה, שפרנסה גשמית יכול הקב״ה לתת לכל אחד מישראל, בסביבה יהודית, בין יהודים שומרי תורה ומצוה בקהילה יהודית גדולה וכו׳ ואם יהודי מוצא את פרנסתו במקום נידח, הרי זו הוכחה, שבטח עליו לתקן שם משהו, להכניס יותר יהדות, את הנר מצוה ותורה אור, בין היהודים שנמצאים שם, במילא מקשרים את זה עם פרנסה גשמית, כדי שגם הגוף ונפש הבהמית ירצו לנסוע לשם, ובהיותו שם תהי׳ לו ההזדמנות למלא את שליחותו הרוחנית.

מצו״ב רשימת דברים שאמרתי לתלמידי הישיבה, הנוסעים לכמה שבועות לערים ברחבי ארה״ב, לעורר אודות יהדות תורה ומצוות, שבאמת הדברים שייכים לכל יהודי שהתגלגל למקום בו

לא מוצאים את כל הצרכים הרוחניים, ובכללות יותר זה שייך לכל היהודים, כי כל נשמה שהיא חצובה מתחת כסא הכבוד ירדה בגוף ומתעסקת בדברים גשמיים ועוברת נסיונות וקשיים שונים, שכל הירידות הללו הן צורך עלי׳.

בברכה שיצליח וימלא את שליחותו הרוחנית, שזה גופא ימשיך לו הצלחה בעניניו הגשמיים.

נ״ב: נדבתו נמסרה לקופה התומכת את התלמודי־תורה והישיבות שנוסדו על שם חמי כ״ק אדמו״ר ״אהלי יוסף יצחק״ בארצנו הקדושה ת״ו, באפריקה וכו׳.

א׳תשמה

[כרך ו עמוד רלב]

ב״ה, א׳ מנ״א, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי הפ״נ שלו בעדו ובעד בני ביתו שיחיו, בו מבקש ליתן איזה שמירה לזוגתו ולבנו שיחיו, הנני כותב באידיש כדי שיוכל לקרות הכתוב כמו שהוא לזוגתו תחי׳.

בעלה שי׳ כותב לי שאינה מרגישה כל כך טוב בבריאות, והיא עצבנית, וגם שהי׳ לה חלום, שתבקש ממני שמירה:

השמירה היא, שתבדקו את המזוזות בדירתכם שכולן תהיינה כשרות, וכל ערב שבת קדש וערב יום טוב, לפני הדלקת הנרות, לתת צדקה 18 סנט לצדקות רמבעה״ין — רבי מאיר בעל הנס — וגם שבעלה שי׳ יאמר כל יום בבוקר לאחר התפילה יום תהלים — כפי שהתהלים נחלק לימי החודש — ושבעלה ובנה שיחיו ילבשו טלית קטן, ובטח למותר לעורר, שהבית יהי׳ כשר בהחלט ויתנהל בכל כפי שבית יהודי צריך להתנהל, והעיקר להיות חזקים בבטחון בהשם יתברך, שהוא — ברוך הוא — הוא בורא העולם ומנהיגו, וכך מנהיג הוא ברוך הוא את החיים של כל אדם יחיד, שהוא ברוך הוא ישמור אותה את בעלה ואת בנה שיחיו, אין לה כלל מה לדאוג בזה, וככל שתחזק יותר את הבטחון שלה בזה, תראה יותר ברור שהשם יתברך עוזר לה ובפרט בבריאות שלה שתלך ותשתפר וגם הבריאות של בנכם

אברהם עוזר שי׳ והנני מקוה שהיא ובעלה שיחיו יוכלו לבשר לי בשורות טובות בזה.

נדבתכם נמסרה לקופה המסייעת לחדרים, ישיבות ותלמודי תורה ״אהלי יוסף יצחק״ על שם חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, וזה ישמש לכם כצנור וכלי להמשיך תוספת ברכה והצלחה לכולכם בהמצטרך לכם.

המחכה לבשורות טובות .

א׳תשנ

[כרך ו עמוד רלח]

ב״ה, ב׳ מנחם אב, ה׳תשי״ב
ברוקלין, נ.י.

לכל המשתתפים באסיפה לטובת המגבית המאוחדת בשיקגו עבור מוסדות החינוך של ליובאוויטש, נקראה בבית מר ומרת יחזקאל שי׳ ליסנר,

ה׳ עליהם יחיו.

שלום וברכה מרובה!

לקראת האסיפה שלכם, אי״ה ביום שני ו׳ מנ״א, כדי להמשיך ולהרחיב בהצלחה את מבצע החרום המאוחד בשיקגו והסביבה, הנני מאחל לכם, שהאסיפה תביא את התוצאות המקוות בפועל ובהצלחה.

ידוע לכל מאמר רז״ל, אכל בי׳ עשרה שכינתא שריא; שכאשר מתאספים יחד עשרה יהודים, השכינה שורה שם, אשר אע״פ שמלא כל הארץ כבודו, אבל במקום שבו ישנם עשרה מישראל, השראת השכינה היא יותר בגלוי, ובפרט אם היהודים נאספים יחד אודות ענין של תורה ומצוות, ובפרטי פרטיות כאשר הם נאספים יחד אודות ענין של חינוך הכשר, המאחד תורה ומצוות ביחד, אזי שורה ההתגלות האלוקית ביותר, שזה מתבטא באופנים שונים, ואחד מהם הוא, שהיא נותנת את הרעיונות הנכונים כיצד לקבוע את העבודה וההשפעה על הזולת, ואת הגישה הנכונה בנוגע להשתתפות האישית בעבודה: ע״י תרומה ברוחב־לב בממונו, ע״י השתתפות ללא לאות בגופו, וע״י השתתפות נלהבת בנשמתו.

הנני מקוה ובטוח, שמנהל כל המוסדות, כ״ק מו״ח אדמו״ר

זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, יעורר רחמים רבים שהעבודה האמורה לעיל תהי׳ בהצלחה גדולה, כמו כן גם להשפיע ברכה והצלחה לכל המשתתפים באסיפה בפרט, ולכל המשתתפים במגבית בכלל, בכל המצטרך לכאו״א ובני ביתו שיחיו.

בברכת הצלחה ופ״ש לכאו״א.

א׳תשנה

[כרך ו עמוד רמד]

ב״ה, ו׳ מנ״א, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

שמחתי לשמוע שזה כמה חודשים שכבר נמצא בבית, והנני מקוה לקבל ממנו מכתב עם פרטים נוספים על מצב בריאותו.

בטח יודע את פסק דין הפוסקים, ונדפס אודותו גם ב״התמים״, בין המכתבים שהמגיד ממעזריטש כתב לבנו, שנקב בגוף עושה נקב בנשמה, וזה נותן לנו להבין, את החשיבות שאדם בכלל ויהודי בפרט צריך לשמור את בריאות גופו, וזו אחת מהדרכים של עבודת השם יתברך כפי שהרמב״ם כותב בהלכות דיעות פרק ד׳: היות הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא. גם ידוע, שהבעל שם טוב הנהיג את הסדר בעבודה, שצריך להיות ״עבדו את ה׳ בשמחה״ ושמענו פעמים רבות מחמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, את פתגם הבעש״ט על הפסוק כי תראה חמור וגו׳, עזוב תעזוב עמו, (וגם כבר נדפס ב״היום יום״), ותוכן הפתגם הוא, שעבודת השי״ת היא **לא** ע״י עינוי הגוף, אלא עם הגוף עצמו, וכיון שסיפרו לנו את זה ותבעו מאתנו, סימן שזו העבודה שלנו וזהו דרך החסידים.

מובן מאליו, שאין כוונתי לדרשה, אלא בנוגע ל [. . .] אל הפועל ממש, שבהיותו כעת בבית, ולא עוד תחת השגחת הרופאים ח״ו, לא יאמץ את הגוף, ואדרבה ימלא את ההוראות של הרופאים וישתדל שיהי׳ לו גוף בריא בגשמיות, ויהי׳ בריא ברוחניות, והשי״ת יעזור שהוא ביחד עם זוגתו יגדלו את הילדים שלהם שיחיו לתורה לחופה ולמעשים טובים עם הרבה נחת יהודי מתוך מנוחת הנפש ומנוחת הגוף, הנני מקוה לשמוע ממנו בשורות טובות בזה.

בברכה — המחכה לבשו״ט.

א׳תשנח
[כרך ו עמוד רמז]

ב״ה, ז׳ מנ״א, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את מכתבו ממוצש״ק מ[ט]ו״מ, שהוא כבר בבית והביא עמו את בתו, אבל אינו כותב את הסיבה לכך שגם בתו נסעה, האם זה מפני שכבר סיימה מה שרצתה, או שיש בכך סיבה אחרת, כי בטח הסביבה בלונדון בה היתה עד עתה חרדית ביותר, וגם אם היא התגעגעה להורים וההורים אלי׳, אך צריך לנצל את השנים הצעירות השייכות לחינוך, לתת את מקסימום החינוך שרק אפשר לתת, אבל כיון שהדבר כבר נעשה, יש לקוות שזה יהי׳ לטובה, והוא והיא לא יסתפקו במה שהיא לומדת בעצמה אצל מרת . ., אלא ישתדלו גם ליצור סביבה בה היא תמצא את אותה רוח, כמו בלונדון, והי׳ רצוי הרבה יותר שהיא תהי׳ משפיעה לקבוצה של בנות־ישראל שזה גופא יביא שתהי׳ יותר שקועה בזה.

שמחתי לקרוא במכתבו שהעסק באיים התרחב, והנני מקוה שזה יתברר כצנור טוב לפרנסה.

אודות העסקים במדינתו, בטח זוכר מה שדברתי עמו שעליו להזכר האם הצר למישהו ע״י עסקיו, ואם כן, לתקן זאת, ויש לקוות שעשה זאת או עושה זאת עתה, והנני מקוה שיוכל לבשר לי בשורה טובה, שרואה השגחה פרטית אפילו בעיני בשר, אינו צריך לדאוג אודות השותפים הקודמים שמכירים אותו, שהם יכולים לעשות לו לא טוב, כי הקב״ה הוא בורא עולם, מקיים אותו ומנהיג אותו והוא ברוך הוא, הינו הבעל־הבית האמיתי בכל הפרטים ופרטי פרטים, ויהי רצון מהשי״ת, שהוא יתן לכם פרנסה בהרחבה, ותעשו כפי שאדמו״ר הזקן בעל השו״ע והתניא אמר, שהשם יתברך נותן ליהודים גשמיות והיהודים עושים מגשמיות רוחניות.

בברכה המחכה לבשורות טובות.

נ״ב: בטח למותר לבקש ממנו שוב ולהודות על הסיוע שנתן ונותן לאנ״ש שיחיו במדינתו, ותקותי שכמו כל דבר חי, זה צומח, ובפרט דבר שבקדושה, ויקיים את מרז״ל מעלין בקדש.

א׳תשע
[כרך ו עמוד רסג]

ב״ה, י״ב מנ״א, תשי״ב
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מוה״ר בן ציון שי׳

שלום וברכה!

שמחתי לשמוע מהאברכים מו״ה ישראל גורדון ומו״ה משה לברטוב שיחיו, אודות ההכנסת אורחים שהיתה להם אצלו והסיוע בעבודתם, הם כותבים לי גם אודות . .

בכלל כל בני ישראל מאמינים במה שכתוב בפסוק, שמד׳ מצעדי גבר כוננו, וכשלוקחים בחשבון, שהקב״ה הוא עצם הטוב ומטבע הטוב להיטיב — שביטוי זה נאמר על הקדוש ברוך הוא — המשמעות של מד׳ מצעדי גבר כוננו היא שהשי״ת מביא יהודי לעיר נידחת ולסביבה זרה, בה לא הורגל, במילא הוא מתייגע ברוחניות או בגשמיות ולפעמים בשניהם, צריך להיות מונח אצל יהודי בוודאות שהשי״ת לא עשה זאת כדי לייגע אותו, אלא יש לו שליחות מסוימת לבצע באותו מקום, וכדי שגם הגוף ונפש הבהמית יסכימו לזה, מקשרים זאת עם ענינים גשמיים, כמו פרנסה וכו׳, לעתים קרובות לא כל כך קל למצוא מה השליחות, אבל על פי רוב, עם מעט התבוננות בזה, אפשר להיוודע מהי השליחות (אם היצר הרע לא מתערב בזה), ובפרט במקרה שלו, אשר כפי שהנני שומע, הרי במקומו אין יותר מדי יהודים חרדים ויראי שמים בכלל וחסידים בפרט, במילא ברור ששליחותו היא בזה, גם להמשיך ולהביא בעירו וסביבתו התעוררות חיות ביהדות בכלל ובפרט בנוגע לרוח החסידות, שעיקר ענין החסידות מתבטא באהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל.

וזה לא צריך להפליא אותו, שלכאורה לשליחות כזו מתאים גביר שיש לו רוחב הדעת ודבריו נשמעים, אבל לא כזה שבקושי יש לו פרנסה, כי זו היתה טענה רק כאשר הולכים עם הכוחות האישיים, אבל כיון שזוהי שליחות מהקב״ה שהוא כל יכול, במילא נופלות הרבה מניעות ועיכובים, ומבינים את זה גם בשכל אנושי, שכאשר יהודים רואים שאין בזה פניות צדדיות או פוליטיקה, יהודים מקשיבים בתשומת לב, כפי הכלל, שדברים היוצאים מן הלב

נכנסים אל הלב, וכפי שרואים גם בשליחות של בן אדם — להבדיל הבדלות אין קץ — מקבל השליח שכר, או מתנה, מהמשלח, הרי על אחת כמה וכמה, כשהמשלח הוא הקב״ה, והוא רואה שמקבלים את שליחותו ברצון ובשמחה, נותן הוא סיוע גדול מלמעלה, שיוכלו למלא את השליחות.

ענין נוסף בכך הוא, שכיון שעיקר בואו למקום הוא בשביל השליחות, הרי כאשר הוא ממלא את השליחות, השי״ת מסבב סיבות, באופן טוב, להביא אותו לסביבה המתאימה לו עצמו, ובפרנסה טובה.

והשי״ת יעזור לו למלא את שליחותו בקלות ובהקדם, שבטח זה יזרז את . . . ובהמצטרך לו בכלל.

בברכה.

א׳תשעא

[כרך ו עמוד רסד]

ב״ה, י״ב מנ״א, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מעש״ק, וגרם לי צער רב לקרוא מה שכותב אודות בתו תי׳.

לדעתי, מהראוי למצוא מיד מכרים כלליים של בתו, שיתחילו מיד להשפיע עלי׳ שתפסיק להפגש עם הלא־יהודי, וזה רק חלק מהדבר, העיקר הוא, שעליו להתקשר מיד עם משרד־שדכנים, ולספר להם את המעלות של בתכם, ושהם ימצאו שידוך מתאים בשבילה, מובן מאליו כזה שימצא חן גם בעיני בתו, ולא בכפי׳, ומובן מאליו שהבת לא צריכה לדעת שהוא ביקש ממשרד־השדכנים, והם לא צריכים לספר לבתו ממנו, ואינו צריך להרתע מרעיון השידוך על ידי משרד כזה, כי חלק גדול מהצעירים עושים שידוך ע״י תיווך משרד כזה, רק שהם אינם אומרים זאת ואומרים להוריהם שנפגשו במקרה.

על־פי מה שכותב במכתבו, אולי לא כדאי שיתווכח עם בתו בתקיפות על כך, כי כיון שהיחסים ביניהם מתוחים, זה עלול להרגיז עוד יותר, אף שמצד שני היא איננה צריכה לראות שהוא נותן לזה לעבור בקלות, ועלי׳ לדעת ברור את עמדתו בזה, אבל לא על ידי

שיכנסו למריבות.

עליו לבדוק את המזוזות בביתו בכלל ובחדר של בתו בפרט, ושזוגתו תתן כל פעם לפני הדלקת הנרות בערב שבת ובערב יום טוב צדקה בעד רבי מאיר בעל הנס — רמבעה"ן — והוא יוסיף בשיעור תהלים שאומר בכל יום, עוד שני פרקים עד אחרי שהשי"ת יזמין שידוך מתאים לבתו בשעה טובה ומוצלחת — מובן מאליו שכל זה צריך להיות בלי נדר —

הנני מקוה שיוכל לבשר לי בשורה טובה בזה, ויכתוב לי גם השם היהודי של בתו ואת השם היהודי של זוג' אמה, בכדי להזכירה על הציון של חמי כ"ק אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע, וכן של בנו שי'.

בברכה — המחכה לבשו"ט.

א'תשעג
[כרך ו עמוד רסו]

ב"ה, י"ג מנ"א, תשי"ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

נצטערתי לשמוע פ"ש ממנו שעוד הוא במצב נפילת רוח וכפי שאבין, הנה זה הרוח גם בביתו. אין בחפצי להאריך ולהכנס בטענות אם צודקים הם או לא, ומובן שאין צריכים להתבוננות גדולה להבין מפני מה הם ברוח כזה, אחרי האסון ל"ע ול"ע שהי', אבל בכל זה, הנה בני ישראל מאמינים בכלל וחסידים בפרט, צריכים להתדבק בגלוי ולאחוז בדלת הפתוחה, עם ה' אלקינו, וכמ"ש ואתם הדבקים בה' אלקיכם חיים כולכם היום, שחיים אמיתים כולל בתוכו, לא רק לדחוף יום אחר יום — שטופען א טאג נאך א טאג — אלא שיהי' החיים בלא חסרון בכל המצטרך להם בגשמיות ומבלי כל חסרון בנוגע לו ולב"ב שיחיו ברוחניות, והיות שאולי ח"ו לא מרוויחים כזאת אצל הקב"ה, הנה ע"ז נאמר בזהר הקדוש (חלק ב' קפ"ד ע"ב) אי איהו קיימא בנהירו דאנפין מתתא, כדין הכי נהירין לי' מלמעלה כו' כגוונא דא עבדו את ה' בשמחה, חדוה דבר נש ממשיך לגבי' חדוה אחרא עילאה, הכי נמי עלמא דתתא כגוונא דאיהי אתעטרת הכי אמשיך מלעילא, ובקיצור, כשמתחזקים בבטחון בהש"י שהוא יתן

ממה להיות במצב רוח שמח ומרוצה, והוא כל כך חזק בבטחונו שזה משפיע על חיי היום יום שלו, או אז הרי ממשיכים זאת מלמעלה, ורואים גם בעיני בשר שהבטחון הי׳ מוצדק, והשי״ת יעזור שהוא זוגתו וכל ב״ב שיחיו יראו זאת בקרוב האפשרי ובמוחש ממש.

המחכה לבשו״ט.

א׳תשעט

[כרך ו עמוד עדר]

ב״ה, י״ג מנ״א, תשי״ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתבה מערב תשעה באב, שמחתי לקרוא בו, שהיא כבר בבית ומרגישה טוב, והשם יתברך יעזור לה שמצב בריאותה ילך מטוב לעוד יותר טוב, ותוכל לבשר בשורה טובה בזה.

מה ששואלת דעתי אודות השכנים הלא־יהודים, הגורמים לה קשיים והיא לוקחת זאת ללב:

עלי׳ להיות חזקה באמונה, שכל היהודים הם מאמינים בני מאמינים, שהשם יתברך שברא את העולם, מנהיג את העולם גם עתה, והוא הבעל־הבית היחיד על העולם הן על דברים גדולים והן על קטנים, וכאשר מתחזקים מאוד לנהוג בדרכי התורה ומצוות, אזי כמו שכתוב בפסוק, לא אירא רע כי אתה — השי״ת — עמדי ואף אחד אינו יכול ח״ו לעשות לא טוב. אינה צריכה לדאוג מזה כלל, עלי׳ רק להיות חזקה בבטחון שלה, כשם שהקב״ה הטיב את בריאותה והביא אותה חזרה הביתה, כך הוא ברוך הוא יתן לה חיים טובים שיותר לא תדע מכל עגמת נפש יחד עם בעלה שיחיו.

הנני מקוה שתקח את דברי בתשומת לב, וגם — בלי נדר — תקרא קריאת שמע בלילה ולפני הקריאה תתן כמה פרוטות לצדקה, וזה יחזק את בטחונה בהשם יתברך ואת בריאותה ותוכל לבשר תמיד רק בשורות טובות.

בברכה.

א׳תשפז
[כרך ו עמוד רפ]

ב״ה, כ״ג מנחם אב, ה׳תשי״ב
ברוקלין, נ. י.

שלום וברכה!

שמחתי לראות מההזמנה, שחגיגת הבר־מצוה שלך תתקיים בשבת זו אי״ה,

הנני מאחל לך שמבן שלש עשרה למצוות תגדל לבן חמש עשרה לתלמוד ותשגשג בתורה ומצוות, כפי שחכמינו אומרים, התורה אומרת, שמעלין בקדש, היינו, שבכל הענינים הקשורים ביהדות יש לשגשג תמיד יותר נעלה ויותר נעלה.

אתה בטח יודע, שהבעש״ט (בעל שם טוב) למד עם התלמידים שלו וכל אלו שהולכים בדרכיו, שהכל בהשגחה פרטית, היינו, שכל הארועים בחיים האנושיים ובפרט אצל יהודי, אינם מקרה, כי הכל הוא בהשגחה אלוקית.

כיון שהבר־מצוה שלך נערכת בשבת פרשת ראה, צריך ללמוד גם מזה הוראה בחיי היום יום. בעצם, אפשר ללמוד הרבה מאד מהפרשה, כי התורה היא ללא גבול וללא סוף (ארוכה מני ארץ ורחבה מני ים). רצוני להדגיש רק הוראה אחת, הוראה (לימוד) שאנו מוצאים מיד בתחילת הפרשה, כשמשה רבינו אומר בשם הקב״ה לכל היהודים, הן צעירים והן זקנים, לכל הדורות, בכל המקומות:

ראה אנכי נותן לפניכם היום ברכה וגו׳ את הברכה אשר תשמעו והקללה אם לא תשמעו.

כל ביטוי וכל מילה בתורה הלוא הוא מדוד ומדויק. אנו רואים בפסוקים הנזכרים לעיל, שבברכה כתוב: את הברכה **אשר** תשמעון, ללא תנאי, שהפירוש הפשוט הוא: הברכה — כאשר אתם תשמעו. ובהיפך הברכה ח״ו כתוב **אם** לא תשמעון — עם ספק ותנאי.

זה מלמד את כל ישראל, ובפרט בר־מצוה שרק מתחיל את דרכו כיהודי המחויב בתורה ומצוות מן התורה, שהקב״ה נותן לכל היהודים ברכה בתורתנו הקדושה, שזהו דבר ודאי שסוף סוף תשמעו כולכם את מצוות הוי׳ אלקיכם, כי בכל יהודי יש נפש אלקית, נשמה אלוקית, שהיא תבצע את שלה.

המקרה שני של לא תשמעו הוא בספק, כי ישנם כאלו שאצלם זה אף פעם לא קורה בכלל, כי כל חייהם הם על פי תורה ומצוות, אבל אפילו אצל אלו שהדבר קורה, כפי שנאמר בהמשך, וסרתם מן הדרך ח״ו, הרי זה לא יותר מדבר זמני, שהרי יהי׳ **אשר** תשמעון כאמור לעיל.

הנני מאחל לך שתהי׳ שייך לסוג הראשון, שמבר־מצוה והלאה תלך מיד בדרך של תשמעון אל מצוות הוי׳ אלקיכם, ע״י התמדה בלימוד וזהירות במצוות, שאז יקוים כפי שנאמר בפסוק — את הברכה, הברכה של הקב״ה בכל מה שנחוץ לך, וההורים ירוו ממך הרבה נחת, נחת יהודי וגם נחת חסידי.

בברכה.

א׳תשפח

[כרך ו עמוד רפא]

ב״ה, כ״ג מנחם אב, ה׳תשי״ב
ברוקלין, נ. י.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצרכי ציבור וכו׳ מו״ה יחזקאל שי׳ ליסנר וזוג׳ הכבודה העסקנית החשובה מנב״ת וכו׳ שתחי׳

שלום וברכה!

שימח אותי לראות את הפירות הראשונים של מגבית החירום המאוחדת בשיקגו לטובת מוסדות ליובאוויטש, על ידי הנדבה הראשונה שהתקבלה.

בשם כל המוסדות, ובשמי, הנני מנצל בזה את ההזדמנות להביע הוקרה ויישר־כח לו ולכל המשתתפים והתומכים של המבצע, וכן גם את התקוה, בהתאם למאמר רז״ל — מעלין בקדש, שגם להבא יאמץ את כל האפשרויות להמשיך את העבודה לטובת המוסדות הק׳ דליובאוויטש, ובפרט בעד מבצע החירום הנוכחי.

חשוב מאד לזכור, שכל פרט וכל דבר קטן בחינוך של ילדי ישראל נוגע לעתיד הילדים. זה דומה לגרעין שצריך להקלט ולפרוח לעץ נושא פירות. פגימה קטנה בגרעין, שבעץ בוגר לא היתה לה כל השפעה, יכולה לגרום שינוים גדולים מאוד בעתיד הגרעין ויכולה

אפילו להשחית את העץ.

מוסדות החינוך דליובאוויטש, בהם הדגש מושם על תורה ביראת שמים, חינוך הכשר על טהרת הקדש, תופסים מקום מיוחד במינו וחיוני בחיים היהודיים בחלקים שונים של העולם; הם מביאים אור, חמימות וחיות בחיים יהודיים, וזה נעשה במסירות נפש אמיתית, על פי הדרך שהראה לכולנו ע״י כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע. במילא העבודה לחזק ולהרחיב מוסדות אלו צריכה להיות גם־כן במסירות נפש, ובכך מגדילים את הצנורות דרכם שולח השם יתברך את ברכותיו, מדה כנגד מדה ומרובה מדה טובה, בכל המצטרך בגשמיות וברוחניות.

בתקוה לשמוע בשורות טובות מהמשך העבודה בשיקגו, ובברכה לבריאות טובה וכל טוב.

א׳תשצו
[כרך ו עמוד רצ]

ב״ה, כ״ז מנ״א, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ וכו׳ מוה״ר משה לייב שי׳ רודשטיין, מסר לי את הפ״ש שלו, וגם את בקשתו להזכירו לפרנסה, שאינו מרוצה מכפי שזה הולך עד עתה.

אינו מזכיר אודות הסכסוך שהי׳ לו עם משפחתו, וידוע מאמר רז״ל ששלום הוא כלי לברכה בגשמיות וברוחניות, ובלי נדר, כשאהי׳ ערב ראש חודש הבע״ל, על הציון של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, אזכיר אותו ואת בני ביתו שיחיו להמצטרך להם, וביחוד לפרנסה כבקשתו, והנני מקוה לשמוע ממנו בשורות טובות בזה.

אינני מכיר את ההנהגות במלון שלו, אבל הי׳ ראוי וזה גם כלי לברכה והצלחה לפרנסה, שבלובי של המלון או בחדר הקריאה המיוחד או בשולחנות הקטנים, יהיו בנמצא מספר ספרים יהודיים שיוסיפו יראת שמים וידיעת התורה אצל הקוראים הן באידיש והן באנגלית, והנני משער שימצא עם מי להרכיב רשימה של ספרים מסוג זה.

הנני מסיים מכתבי בברכה לפרנסה בהרחבה, והשי״ת יתן לו גשמיות והוא יעשה מגשמיות רוחניות.

בברכה.

א׳תתה
[כרך ו עמוד חצר]

ב״ה, כ״ט מנ״א, ה׳תשי״ב
ברוקלין, נ. י.

ברכה ושלום!

. . לשאלתה איך נוהגים אצלנו בנוגע להשארת פאות של בנים.

המנהג הוא, עד 3 שנים לא מספרים את השערות בכלל, לא רק את הפיאות. משלוש שנים והלאה — מספרים את הפאות, ומשאירים את השיעור הראוי.

מצו״ב קבלה.

א׳תתו
[כרך ו עמוד חצר]

ב״ה, א׳ דר״ח אלול, ה׳תשי״ב
ברוקלין, נ. י.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מיום ג׳ ואתחנן, ומפני סיבות שונות התעכב המענה.

כותב אודות ביתו בשד׳ ניו־יורק, שמשפחה ׳צבעונית׳ קנתה בית בשכנות, ובמילא אמו תי׳ אינה יודעת מה לעשות עם הבית שלכם.

עד כמה שזכור לי, כבר עניתי פעם על שאלה דומה, שיש למכור את הבית לקונה שיתן את המחיר והתנאים הכי טובים, אבל בד בבד יש לנצל את הכסף להשקיע בבית באזור מתאים.

בנוגע לשאלה השני׳, שלאמו יש תביעה משפטית ממישהו שנפל מהמדריגות ותובע $20,000 ואתם מכוסים מהביטוח רק במחצית מזה, ושואל אם כדאי שיקח עורך־דין, נראה לי שבזה עצמו יש

להתייעץ עם עורך־דין, כי במקרה כזה, על פי רוב, אין בית המשפט נותן את כל סכום התביעה. לאידך גיסא, ישנם עורכי־דין שלוקחים על עצמם תיק לא בעד שכר מסוים אלא על בסיס אחוזים מהסכום שהם זוכים עבור הלקוח שלהם. בטח יש לו אצל מי לשאול על כך.

בכל אופן עליו למסור לאמו, שאין לה מה להיות בפאניקה מזה שמשפחה יצבעונית נכנסת בשכנות, כי גם הם אנשים שאפשר לחיות בשכנותם, ולהיפך גם בין לבנים יכול להיות לפעמים כאלו שאינם ראויים. ומה שאני מציע למכור הבית זהו א) אולי המחירים ירדו, ב) להרגיע את העצבים שלה.

שמחתי מאד לשמוע שחזר מאמר ביי״ב תמוז והנני מקוה שתמיד ינצל את הזמן שנמצא במלון, בו מתאספים יחד אנשים שונים מערים שונות, למסור להם לכל הפחות את עיקרי תורת החסידות בנוגע לאהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל.

השי״ת יצליח לו בהסתדרות טובה ושלאמו יהי׳ הרבה נחת יהודי מכל הילדים שלה שיחיו.

א׳תתח

[כרך ו עמוד ש]

ב״ה, א׳ אלול, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מיום שהוכפל בו כי טוב, בו כותב על עצמו ועל זוגתו ושואל דעתי בזה ומבקש גם ברכה:

כשאהי׳ על הציון של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, אזכיר את שניהם שהשי״ת יעזור להם בבריאות טובה ופרנסה וישמח את לבותיהם בקרוב בזרעא חייא וקיימא.

בכדי לקבל את הברכות מהשי״ת צריכים את הכלים המתאימים לזה, שאלו הם ענינים של תורה ומצוות, ושימח אותי לשמוע מהרה״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ וכו׳ מוה״ר בן ציון שי׳ שם טוב שד״ר, שאתם מתנהגים כפי שצריך להיות, רצוני רק להציע לו שבבוקר קודם התפילה יתן כמה ״פאניס״ [= מטבעות] לצדקה, וזוגתו תחי׳ תתן צדקה כל פעם לפני הדלקת נרות בערב שבת ובערב

יום טוב, ועליו גם למסור לזוגתו תחי׳ שתתחזק בבטחון שלה בהשם יתברך שברא ומנהיג עולם גדול, שהוא בודאי משגיח בהשגחה פרטית על כל אחד מכם להנהיגו כפי שיותר טוב, והיא צריכה לסמוך על התורה והשולחן ערוך ולא להחמיר יותר מהשולחן ערוך אבל גם לא להקל ח״ו מהשולחן ערוך, וכשנוהגים כפי שהשולחן ערוך כותב, הרי זה כלים טובים לקבל את הברכות מהשי״ת לכאו״א בהמצטרך לו. עליו גם לדאוג שהמזוזות בביתם תהיינה כשרות, ובפרט בחודש זה, אלול, חודש הרחמים, צריך כל אחד מכם או הוא יחד עם זוגתו צריכים לדבר לפחות כמה דקות אודות הבטחון בהשם יתברך, והנני מקוה שבקרוב יוכלו לבשר לי בשורה טובה שהוא וזוגתו מרגישים בטוב ואשר התחזקו בבטחונם בהשי״ת ורואים השגחה פרטית, שהוא ברוך הוא מנהיג אותם לטובה בגשמיות וברוחניות.

בברכת כתיבה וחתימה טובה — המחכה לבשו״ט.

א׳תתיא

[כרך ו עמוד שג]

ב״ה, א׳ אלול, תשי״ב
ברוקלין.

הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מוה״ר שלום שי׳

שלום וברכה!

קבלתי את הפדיון נפש ששלח עבור מרת . . . תחי׳, שמרגישה לא כל־כך טוב, וכבר היתה כמה חודשים בבית הרפואה, ומבקש ברכה לרפואה:

כאשר אהי׳ על הציון של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, אזכיר אותה, שכ״ק מו״ח אדמו״ר יעורר רחמים רבים עלי׳ לרפואה קרובה.

אך צריך הוא לבאר לה, שכדי לקבל ולהכיל את הברכות מהשם יתברך, עלי׳ להכין את הכלים המתאימים לכך, שהם הכלים שהשי״ת אמר, שהדברים הללו מביאים חיים, בריאות ופרנסה ליהודים, הן אנשים והן נשים, והן זקנים והן צעירים, אלו הן המצוות שהקב״ה נתן לנו היהודים בהר סיני, שיש לקיים אותם בכל הזמנים ובכל המקומות, ובפרט אשה שבדברים רבים יכולה לפעול יותר מאיש, חשוב מאד בשבילה, שתרכוש לעצמה את אותו חלק של כלים —

מצוות — שעדיין אין לה, ואת הכלים — מצוות — שכבר יש לה, תעשה אותם יותר טובים ויותר יפים, זאת אומרת, שהמצוות הללו שעד היום היתה זהירה בהן, מהיום והלאה תתחיל להיות זהירה בהן, והמצוות הללו שהיא כן שומרת, תעשה אותן בתוספת חיות ובתוספת שמחה, וזה יביא לה, מה שיותר מוקדם ומהר, את ברכות השי״ת לה ולמשפחתה.

הנני מקוה, שיבהיר את זה בהקדם האפשרי, והשי״ת יזכה אותו, שיוכל לבשר במהרה, שמצב בריאותה השתפר והיא לקחה על עצמה למלא את האמור בנוגע לקיום מצוות ועניני יהדות, שבת ישראל צריכה למלא אותם בכלל.

בברכה.

א׳תתיב
[כרך ו עמוד שה]

ב״ה, א׳ אלול, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

בשמחה קבלתי מכתבו מאמצע חודש מנחם אב, בו כותב שאפילו הרופא והוא רואים שהרבה יותר טוב, ושלחץ הדם הי׳ רק **דבר מקרי**. ואין זה כפי שהעולם קורא לכך מקרה, כי על פי תורת הבעל שם טוב כל דבר הוא בהשגחה פרטית ואין שום מקריות, אלא שבהשגחה פרטית עצמה יש שני סוגים, כזה שגם שכל אנושי מכיר שהוא בהשגחה פרטית, וסוג שני, שבו שכל אנושי מתווכח, שזהו רק מקרה, והנפש האלקית ע״י השכל האלקי שלה **המתלבש** בשכל אנושי, מראה לו את האמת, שגם זה בהשגחה פרטית, ואדרבה, שזוהי השגחה עמוקה יותר, וכפי המשל שכתוב על כך מזה שרואים במלכותא דארעא, שמלכותא דרקיעא היא כעין מלכותא דארעא, שבהנהגה של מלך, ישנם גם שני סוגים אלו, ישנם הציוויים והפקודות הישירים מהמלך, וישנם ענינים כאלה, שמפני טעם מסוים, המלך אינו רוצה שיהי׳ זה בולט שהדבר בא ממנו, ובהנהגה כזו שהוא דורש ורוצה, מהסוג האחרון, דרושה יותר חכמה, שיהי׳ דבר והפכו, שהדבר יתבצע, ושלא ידעו שזה בא ממנו, וכך אפשר להבין זאת גם בנמשל, כמ״ש והאלקים עשה שיראו מלפניו, על דרך ענין

הרעמים, וכאשר הכוונה מתמלאת וזה מעורר ענין של יראת שמים, במילא הדבר מפסיק וכבר אין צורך שיארע המקרה. ההבדל בין מלך בשר ודם למלך מלכי המלכים הקב״ה הוא, שאצל מלך בשר ודם, יכולים, להיות גם דברים כאלו שהוא איננו יודע שהם מתרחשים, ללא פקודתו, לעומת זאת במלכותא דרקיעא, לא שייך כלל כזה דבר, חס ושלום.

שמחתי לקרוא במכתבו אודות מצב הבריאות של בני ביתו והנני מקוה שגם להבא יוכל לבשר לי בשורות טובות.

בנוגע לשאלתו על תפילה לפני העמוד, מובן מאליו שעליו לשמור את הבריאות, אבל מצד שני עליו לוודא גם שמי שיהי׳ הש״ץ יהי׳ שומר תורה ומצוה ושידע פירוש המלות, ולכן אולי הי׳ כדאי לנקוט בדרך המיצוע, שהוא יתפלל את עיקר תפילות היום, וכדי לא להתאמץ יותר מדי חלק מהתפילות יתפלל מישהו אחר שעל זה ישנם מתנדבים מסוימים, אבל כאמור שהוא יהי׳ שומר תורה ומצוה.

שימח אותי לקרוא במכתבו אודות השפעה על ילדים בעניני תורה ומצוות, רק שהי׳ עליו לעשות זאת בהיקף יותר גדול, וגם להכניס בזה לא רק את הילדים בשנים גשמיות, אלא גם ילדים בשנים היהודיות, כפי שכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע הסביר, שאצל יהודי נמנים הימים החודשים והשנים שבהם התנהג על פי תורה ומצוות, שזהו הפירוש בא בימים, במילא יכולים להיות בן שבעים שנה ובפועל ממש — על פי הביאור האמור — ילד קטן.

בברכה לכתיבה וחתימה טובה ולשמוע ממנו בשורות טובות בגשמיות וברוחניות, וגם לא ישכח לכתוב במכתב הבא אודות שיעוריו בחסידות, שעל זה דברתי כבר פעמים רבות, שבזמננו עקבתא דמשיחא, לימוד החסידות נחוץ לכל יהודי.

מצו״ב ר״ד שאמרתי לתלמידי הישיבה הנוסעים בשליחות המרכז לעניני חינוך, שבאמת שייכים **לכל** יהודי, שהקב״ה שלח כל אחד לעולם להאיר את סביבתו בנר מצוה ותורה אור ומאור שבתורה זוהי פנימיות התורה.

בברכת כוח״ט.

א׳תתיט
[כרך ו עמוד שיא]

ב״ה, א׳ אלול, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

בשמחה קבלתי סוף סוף את מכתבך מה׳ ראה — המכתב הראשון מאז שנסעת — ותקותי שלא היתה לכך סיבה אחרת, חוץ מזו שאתה כותב במכתבך.

שמחתי לקרוא במכתבך שדברת בבתי כנסיות אחדים, ואם הזמן מרשה לך, היית צריך לחפש הזדמנות לדבר במיוחד בפני בני הנוער, ובפרט בפני אלו שלא מבינים אידיש, ובמילא תהי׳ להם הזדמנות לשמוע מלת התעוררות אודות תורה ויהדות, בטח כשתהי׳ לך ההזדמנות, תעשה זאת.

אודות הבחורים שיש אפשרות להשפיע עליהם שיסעו ללמוד בישיבה, היית צריך להתייעץ עם הרב אלאי שי׳ כיצד להמשיך את הדיבור עמהם וההשתדלות בענין זה, גם לאחר נסיעתך משם בשעה טובה ומוצלחת.

בנוגע לשאלתך, האם להתעכב בסאלסבורי ובוליביה, זה תלוי כמה זמן יש ברשותך לזה, כדאי להיות במקומות אלו יום או לפחות כמה שעות, ולספר להם בכללות אודות יהדות תורה וחסידות, ולספר להם לאן אתה נוסע, ושתהי׳ לך הזדמנות למסור את שמותיהם על האהל של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע נשיא דורנו, שזוהי זכות גדולה להיות נזכר על אהל צדיק בכלל ושל נשיא הדור בפרט, ואלו שרוצים יכולים לזכות, להוסיף את שמם ושם אמם, ואפילו נשים גם, ובד בבד תסביר להם, שכדי לקבל ולהכיל את ברכות השם יתברך, צריך לעשות כלים מתאימים לזה, כל אחד לפי מעמדו ומצבו, ואתה כבר תראה במה צריך לעורר את כל אחד, אם על הנחת תפילין, או הידור מצוה שמירת השיעורים של תהלים ולימוד פרשה חומש עם פירוש רש״י או בדיקת המזוזות וכו׳ וכו׳, ועם הנשים צריך לדבר על דברים ששיכים להן וכו׳ וכו׳.

בנוגע לשאלתך, האם להתעכב במקומות שאתה עובר בהם, הנה אם זה לא קשור בהוצאות מיותרות, הי׳ זה דבר נכון מאד, ובפרט

במקומות שבהם אתה יכול לנצל את הידיעה שלך בשפה האנגלית, אם יזדמן לך להיות בלונדון — אנגלי׳ — אתה מסתמא יודע ששם נמצא הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ וכו׳ מוה״ר בן ציון שי׳ שם טוב, הכתובת שלו היא רח׳ קרנביץ׳ 89, לונדון 16 צפון, והשי״ת יעזור לך בנסיעה כשורה בכל הפרטים.

בנוגע לשאלתך, האם לתת נשיקה לאמך, כמובן שאתה יכול לעשות זאת.

מפליא אותי שאינך מזכיר אודות אחיך ואחותך, שבטח התוועדת אתם באריכות . .

בברכה לנסיעה כשורה ולבריאות הנכונה ולכוח״ט — לך לאמך לאחיך ולאחיותיך שיחיו.

א׳תתכא

[כרך ו עמוד שיד]

ב״ה, ו׳ אלול, ה׳תשי״ב
ברוקלין, נ. י.

המתפללים והגבאים בראשם של ביהכ״נ ליובאוויטש
טורונטו אונט

שלום וברכה!

מקוה כשרה היא היסוד שעליו עומד העם היהודי בענין הטהרה, וזו הזכות הקדושה ביותר ליטול חלק בזה, כל אחד לפי מיטב אפשרויותיו.

שימח אותי לשמוע את הבשורה הטובה, שבעירכם בונים מקוה והענין כבר קרוב לסיום. בטח תסכימו, שבית הכנסת בכלל, ובית הכנסת של אנשי ליובאוויטש בפרט, צריך להצדיק את שמו — בהשתתפות משמעותית בדבר כזה, והנני בטוח שכל אחד מהגבאים והחברים ישתתף לפי מירב אפשרויותיו, הן בעצמו בתרומה פרטית, הן בהשפעה על ידידים ומכרים ליטול חלק, והקב״ה לא נשאר בעל־חוב.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לכל אחד בפרט — המחכה לבשורות טובות.

א'תתכג
[כרך ו עמוד שיז]

ב"ה, ז' אלול, ה'תשי"ב
ברוקלין, נ.י.

המתפללים והגבאים דביהכ"נ קהל חסידים
במנצ'סטר

ה' עליהם יחיו

שלום וברכה!

לפני כמה ימים קבלתי את ההעתק ממכתבכם, ושמחתי לראות, שאתם מעריכים כראוי את עבודתו ופעולותיו של הרה"ג והרה"ח וו"ח אי"א נו"מ וכו' מוה"ר שמואל שי' רהיין שו"ב של קהילתם. זה מוכיח, שאתם מתייחסים לעבודתו בהתעניינות ובפנימיות ושאתם רוצים קשר קרוב יותר לכאן, המתבטא ברצונכם לשלוח אותו לכאן כנציגכם.

הנני מקוה, אשר כמו כל דבר חי, רגשותיכם הטובים ילכו ויגדלו, ויחדרו, ע"י החברים בבית הכנסת, בבתיהם ובכל פעולותיהם. זהו ענין תורתנו ודתנו, שהם לא מתייחסים רק לחלק מהיום, ובזמן הנותר לא ניתן להכיר את היהדות; אלא תורת **חיים** מאלקים חיים, המקיפה את כל החיים מהרגע הראשון עד הרגע האחרון לאחר מאה ועשרים שנים טובות; לא רק יהודי בבית הכנסת, בתפילה ולימוד, אלא גם בבית, ברחוב, במשרד וכו', כפי שאנו אומרים פעמיים בכל יום — בשבתך בביתך ובלכתך בדרך כו'.

בנוגע לעצם הצעתכם שהרב ר' שמואל רהיין, יסע לכאן, הרי כפי שהוא כותב לי את מצב בריאותו, הנני סבור שטלטול הדרך והשינוי מההרגל, אכילה ושתי' וסדר החיים הכללי, כמו גם ההתרגשות (גם אם מתוך שמחה), תהי' עבורו מאמץ גדול מדי. ובטח הוא כבר מסר לכם את מכתבי אליו, שהוא בהתאם להנ"ל.

רצוני להודות לכם על המחשבה טובה לשלוח את נציגכם, בפרט של קהילה הנושאת בגאון את התואר "קהל חסידים". מחשבה טובה מצטרפת למעשה, וכפי שרבנו הזקן (תניא פרק ט"ז) מדייק בלשון רז"ל מצטרפת למעשה, שצריך להיות גם מעשה, אפילו אם רחוק מהמחשבה, תקותי שיהי' אצלכם גם מעשה, היינו שהתוצאות הטובות שהביקור הי' מביא לכם, יתקיימו למעשה, למרות שהמחשבה לא

יצאה אל הפועל.

אסיים בברכה לכתיבה וחתימה טובה לכל חברי בית הכנסת ובני ביתם, כל אחד בהמצטרך בגשמיות וברוחניות.

בברכה.

א׳תתכז
[כרך ו עמוד שכא]

ב״ה, ז׳ אלול, ה׳תשי״ב
ברוקלין, נ. י.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ הנדיב מו״ה חיים יעקב שי׳

שלום וברכה!

שימח אותי שהיתה לי ההזדמנות לדבר אתו טלפונית ולמסור לו אישית את איחולי, שהשי״ת יתן לו אריכות ימים ושנים טובות ובריאות הנכונה — בקשר לכך שלקח על עצמו לסייע לבנות בית לחינוך הכשר על טהרת הקדש על אדמת הקדש.

עתה שנדבתו כבר התקבלה ונמסרה להוצאה לפועל של תכלית הענין, הנני שב ומנצל את ההזדמנות לחזור על הברכה, שגם היא תבוא מן הכח אל הפועל.

כי בכלל למרות שכל הברכות נמצאות אצל יהודים בכח, התכלית היא, שברכות השי״ת יבואו כאן למטה בפועל, שבזה קשור גם ענין ירידת הנשמה למטה מאגרא רמא לבירא עמיקתא, כך הוא אצל יהודים בכללות וכך הוא בפרטיות אצל כל אחד.

במילא, כשם שכעת נכנסה כבר הצדקה שלו לפועל טוב להשפעה בחיים, הנני מאחל לו, שגם הברכות האלוקיות עבור המצוה הגדולה יבואו בפועל ממש לאריכות ימים ושנים טובות ובריאות הנכונה ובכל המצטרך בגשמיות וברוחניות, לו ולזוגתו ובני ביתם שיחיו.

בתקוה לשמוע ממנו בשורות טובות תמיד כל הימים, ובברכת כתיבה וחתימה טובה לו ולזוג׳ ולכל בני ביתם שיחיו.

א׳תתכח
[כרך ו עמוד שכב]

ב״ה, ז׳ אלול, ה׳תשי״ב
ברוקלין, נ. י.

הוו״ח אי״א נו״נ האחים מו״ה משה ויוסף יחיו

שלום וברכה!

בהמשך לשיחתנו הטלפונית, רצוני להביע בזה את שמחתי על הענין שגילו בהצעה להתחייב מצידם לנדב את החצי השני של הסכום הנחוץ לבנין בארצנו הקדושה, שאביכם הנכבד שי׳ נדב לכך את החצי הראשון.

הנני סבור, שמיותר להאריך אודות חשיבות ונחיצות הדבר, שבטח מובן להם מעצמו.

רצוני רק להדגיש שתי נקודות:

חכמינו זכרונם לברכה אומרים, שחשיבות מצוה נקראת על שם גומרה. זאת אומרת, שהעובדה שאביהם שי׳ ביצע את החצי הראשון של הדבר והם ישלימו את החצי השני, בזה הם לוקחים חלק גם בחלק אביהם שי׳.

בו זמנית זה גם מחזק את ההשתתפות של אביהם שי׳ בכך שכל הדבר נקרא על שם משפחת הלמן.

וכיון שבנין בארץ ישראל ת״ו הקשור בחינוך על טהרת הקדש הוא מהדברים הנצחיים בגשמיות וברוחניות, הנני בטוח, שיתרמו ברצון את החצי השני, וכך ירכשו לכל משפחת הלמן שיחיו את הזכות הגדולה והנצחית הקשורה בזה, ובפרט בימים אלה של חודש אלול, חודש הרחמים והרצון.

הנני מקוה שישמחו אותי בבשורה טובה על החלטתם הטובה.

בברכת כתיבה וחתימה טובה להם ובני ביתם שיחיו.

א׳תתל
[כרך ו עמוד שכד]

ב״ה, ז׳ אלול, ה׳תשי״ב
ברוקלין, נ. י.

שלום וברכה!

שמחתי לשמוע שהוא האפוטרופוס על הצוואה של . . . ומשתדל בכל האפשרויות, שהירושה השייכת לישיבה תלך לבנין של הישיבה תומכי־תמימים.

מלבד זאת שישיבת תומכי־תמימים היא ישיבה ייחודית, בה לומדים הן תורת הנגלה הן תורת החסידות והיא היחידה בתחום זה, היא גם נותנת את האפשרות לקיים טוב יותר את מה שאמרו חכמינו זכרונם לברכה: מצוה **לקיים** דברי המת. שכן מאחר שאי אפשר לקיים את הצוואה בדיוק, יש לקיים אותה כמה שיותר קרוב ומתאים לדברי הנפטר ע״ה, וכידוע, ישיבת תומכי תמימים נוסדה **ברוסי׳** ואחר־כך עברה **לפולין** ואז לכאן. במילא גם זה מתאים לדברי המת.

בטח מיותר להאריך אודות הזכות הגדולה של הפצת תורה, נגלה שבתורה ופנימיות התורה, וכיון שעשו אותו אפוטרופוס של הצוואה, סימן שהוא **ראוי** שתהי׳ לו הזכות **ויכול** לבצע זאת בפועל. רצוני רק להדגיש שתי נקודות:

ראשית, אכן במצוות תלמוד־תורה הזמן חשוב מאד כי כל יום שעובר אי אפשר להשלים אותו ביום אחר, כיון שליום השני יש חובת תלמוד תורה משלו.

שנית, אע״פ שהוא רק הממוצע והכסף בא ממישהו אחר, כיון שבידיו נתונה האפשרות לזרז את הדבר לפועל טוב או לעכב, במילא מידת פעולתו והזכות שלו אין לשער, וככל שימהר להביא את הדבר לגמר טוב, כך תהי׳ הזכות יותר גדולה . .

אשמח לשמוע את הבשורה טובה שענין הצוואה מתבצע בהקדם האפשרי, אפילו אם ישנם אפוטרופוסים אחרים, כי לו יש סיוע מלמעלה, כפי שאומרת הגמרא, הבא לטהר מסייעין לו.

בברכת כתיבה וחתימה טובה, המחכה לבשורות טובות.

א׳תתלה
[כרך ו עמוד שכט]

ב״ה, יו״ד אלול, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את מכתבך — ללא תאריך — בו אתה מתאר את כל מה שעברת בימי המלחמה והנסים שהשי״ת עשה עמך, והנני שמח עוד יותר מכך שאתה מבין שאלו הם נסים גלויים והשגחה פרטית, ואני מקוה שמוסר־השכל מזה ישאר לך לכל החיים לאריכות ימים ושנים טובות, כדי לזכור תמיד ושתמיד יהי׳ לנגד עיניך שהשם יתברך מנהיג, לא רק את העולם הגדול בכלל, אלא גם כל פרט מאתנו בכל פרטי חייו, במילא יש לבוא להחלטה והכרה שהדרך היחידה המוליכה לאושר האמיתי, היא לימוד התורה וקיום מצוות ביראת שמים, והשי״ת יעזור לך שתוכל להביא את ההחלטות שלך בקלות בחיי היום יום.

בנוגע לשאלתך, האם תמשיך את לימודיך . . . שכבר התחלת, או תקח משק בכפר חב״ד:

דעתי בזה היא, כיון שאתה כותב שכבר כמה חודשים שאתה לומד . . . תסיים זאת, ותתיישב בכפר חב״ד, ואם בכפר לא תהי׳ לך מספיק עבודה בתחום זה, אזי כדאי שיהי׳ לך גם משק, והמקצוע שלך יהי׳ כהשלמה לזה, אבל בכל מקרה, עליך להמשיך לגור בין אנ״ש בכפר, שזה יהי׳ לך להצלחה בגשמיות וברוחניות.

בטח הנך משתתף בשיעורים הנלמדים ברבים בכפר, ואתה שומר גם את שלשת השיעורים שחמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע תיקן בחומש תהלים ותניא, כידוע.

בברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

א׳תתמה
[כרך ו עמוד שמ]

ב״ה, י״ד אלול, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

שמחתי לקבל מכתבו מה׳ אלול, בו כותב שכבר יצא מבית־הרפואה וכבר נמצא בבית ואשר בריאותו הוטבה בהרבה, והשי״ת יעזור שזה ילך וייטב כל העת ויוכל לבשר בשורות טובות גם ברוחניות.

מה שכותב שלקח על עצמו להכנס במחנה חב״ד הן בפנימיות והן בחיצוניות, לקבל על עצמו את פסק דין אדמו״ר הצמח צדק בנוגע לצלם אלקים ולא להסיר את הי״ג תיקוני דיקנא, שכמבואר בזהר קבלה וחסידות הם הצנורות הרוחניים שעל ידם השי״ת ממשיך תוספת ברכה בהמצטרך, הנני אומר לו יישר כחו וחילו על ההחלטה, והבא ליטהר מסייעין אותו ובטח יהי׳ לו סיוע מלמעלה לא להתפעל מהמלעיגים, שזהו היסוד וההתחלה של כל ארבעת חלקי שולחן ערוך, בחלק הראשון של שולחן ערוך אורח חיים בסימן ובסעיף הראשון כתוב: ואל יבוש מפני המלעיגים, והשי״ת יעזור לו שבקרוב ממש יוטב מצב הפרנסה שלו, והשי״ת ימלא ימי הריונה של זוגתו תחי׳ כשורה ובנקל ותלד זרעא חיא וקימא בקל,

בברכת כתיבה וחתימה טובה.

נ״ב מצו״ב שובר לצרכיו הפרטיים.

א׳תתמז
[כרך ו עמוד שמא]

ב״ה, י״ד אלול, ה׳תשי״ב
ברוקלין, נ. י.

מרת מושקה תחי׳ אשת המנוח ר׳ גרשון ז״ל וולפזון

ברכה ושלום!

מכתבה וההמחאה שבעלה ע״ה השאיר לצדקה על דעתי, נתקבלו. ההמחאה נמסרה לתמיכת מוסדותינו ״**אהלי יוסף יצחק**

ליובאוויטש״ ומצו״ב אישור.

מוסדות אלו, הנושאים את שמו של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, עושים עבודה חיונית בחלקים שונים של העולם, בארצנו הקדושה ת״ו, באירופה, צפון אפריקה, אוסטרלי׳ וכו׳. הם נותנים לילדי ישראל, בנים ובנות, חינוך נאמן לתורה ולעתים קרובות גם עזרה חומרית, במידת הצורך. את זכות ההשתתפות בעבודה זו אין לשער.

כיון שעבודתו הטובה של בעלה ע״ה למען מוסדות ליובאוויטש מוכרת לה היטב, הנני בטוח, שתנצל את השפעתה על ילדיהם שיחיו, להמשיך את מסורת המשפחה, ועל ידי זה להחזיק פתוחים את הצנורות שבאמצעותם שולח הקב״ה ברכה והצלחה, אריכות ימים ונחת, נחת יהודי, מהילדים שי׳.

בברכת כתיבה וחתימה טובה.

א׳תתמט
[כרך ו עמוד שדמ]

ב״ה, ח״י אלול, ה׳תשי״ב
ברוקלין, נ.י.

אל אחינו ואחיותינו, בני ובנות ישראל,
די בכל אתר ואתר,
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

בהכנסנו לשנה החדשה, שנת תשי״ג הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה שולח אני ברכה לשנה טובה ומתוקה לכל אחינו ואחיותינו בני ובנות ישראל באשר הם שם, ה׳ עליהם יחיו.

שנת תשי״ב, שנת השמיטה, חלפה, וימים אלו מזכירים לנו אודות המצווה הגדולה, שהיא ״עמוד גדול וחזק בדת״, מצוות **הקהל**, כאשר כל העם, אנשים, נשים **וטף**, מתאספים בחול המועד סוכות במקום הקדוש, בית המקדש, שיבנה במהרה בימינו על ידי משיח צדקנו, לשמוע פרשיות מיוחדות בתורה, פרשות המדברות אודות קבלת עול מלכות שמים, קבלת עול מצוות ובפרט את מצוות הצדקה (עשר תעשר).

ולמרות שתמיד ובכל הזמנים יהודים נצטוו לחנך את ילדי ישראל בדרך זו של תורה ומצוות, משפיעה, ומזכירה לנו אודות כך המצווה של הקהל ועם דגש מיוחד.

בימים אלו, סוף השנה החולפת ותחילת השנה הבאה, כל אב ואם בישראל, כל רב ומנהיג, כל עסקן ובעל השפעה, יקבל את ההחלטה הרצינית ברוח מצוות הקהל, לא רק על הימים הבאים של הימים הנוראים וסוכות, ימי הקהל, אלא לכל השנה — לכנס ולהכניס את ילדי ישראל לישיבות, תלמודי התורה ומוסדות החינך על טהרת הקודש, וע״י צדקה ביד רחבה לתמוך ולחזק את קיום מוסדות החינוך הכשר של ילדי ישראל, ילדים וילדות, בכל מקום.

לחנכם ברוח של יראת שמים, אהבת ה׳, אהבת התורה והמצוות ואהבת ישראל.

בזכות זה, יזכה אותנו השם יתברך, שנוכל לקיים תיכף ומיד את מצוות הקהל בבית המקדש בירושלים הבנויה על ידי משיח צדקנו, במהרה בימינו אמן.

המברך ומתברך בכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות

מנחם מענדל בן חנה שניאורסאהן

א׳תתנה
[כרך ו עמוד שנא]

ב״ה, כ״ב אלול, תשי״ב
ברוקלין.

ברכה ושלום!

קבלתי מכתבה מ־2/9 בו מתארת את קורות חיי׳ ואת הקשיים שהיו לה לאחר פטירת בעלה ע״ה ומסיימת את כתיבתה שת״ל חתנה בתה והמשפחה נוהגים בדרך הטובה, והשם יתברך יעזור לה שיהי׳ לה מהם נחת, נחת יהודי.

המנהג הוא שבתפלה־בקשה להי׳ יתברך, מזכירים את השם שבלשון הקודש וגם עם שם האם, והייתי מציע שתשלח לי את כל השמות של כל הנלוים אלי׳ כפי שהם נקראים בלשון הקודש וגם את

שם האם של כל אחד, אזכיר אותם בעת רצון על הציון של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע.

לפי מה שכותבת יש לה בית הארחה כשר, חשוב מאד, שימצאו אצלה ספרים שונים, שעל ידם יוכלו האורחים להיוודע אודות תורה ויראת שמים, כמובן שהספרים צריכים להיות בשפה המתאימה לסוג האורחים המבקרים בבית ההארחה שלה.

גם חשוב לבדוק את המזוזות בביתה אם כולן כשרות, ובוודאי מיותר לעורר אודות המנהג הטוב של בנות ישראל הכשרות, לתת לצדקה לפני הדלקת הנרות בכל ערב שבת וערב יום טוב, ובטח גם בתה נוהגת כן.

בברכה לה ולכל משפחתה לכתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א

המזכיר

א׳תתסא

[כרך ו עמוד שנז]

ב״ה, כ״ב אלול, תשי״ב
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיו״ד אלול, בו כותב אודות מה שעבר עליו וגם שמתרגז בקלות ונופלות לו מחשבות וכו׳,

הנה בכלל יש להסיח דעת מזה, מובן מאליו שיש לעשות מה שהרופא מורה לעשות, אבל זה רק במה שקשור עם כח המעשה, אבל להתבונן בזה, אין זה ענינינו, וכאשר יסיח דעתו מזה בטח יהי׳ יותר בריא, ויהי׳ לו יותר זמן להצליח בעניניו הפרטיים וגם בהשתתפות שלו בעסקנות חב״ד באה״ק ת״ו.

ראוי שיידע בעל־פה כמה פרקים משניות וכמה פרקים של תניא כפשוט באופן כזה שלא יגרום לו מאמץ, וכאשר ירגיש שמתרגז או נופלות לו מחשבות בלתי רצויות, יחשוב אז כמה משניות וכמה שורות מתניא ומעט אור דוחה הרבה חושך ובפרט שהאור הוא ממאור החסידות, ושהחושך הוא חושך מדומה.

את הפ״נ שלו לראש השנה הבע״ל, קבלתי ואקרא אותו — בל״נ — בעת רצון על הציון של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני בזה להביע ברכתי לו ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות,

בברכה.

א׳תתעו
[כרך ז עמוד ח]

ב״ה, אדר״ח מ״ח, תשי״ג
ברוקלין

מרת רחל תחי׳

ברכה ושלום!

. . הנני מקווה ששמעה בהיותה בסוכה, מה שדובר אודות ההתארגנות של נשי ובנות חב״ד, דהיינו: כל הנשים שיש להן איזושהי שייכות וקשר עם חב״ד, שתתכנסנה מזמן לזמן ותלמדנה יחד את הדינים הנוגעים להנהגת בית, ענינים שיכולים לסייע לשפר את חינוך הילדים, גם ללמוד מפרשת השבוע, השיחות של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע וכדומה, באם מקום מגורי׳ הוא אזור יהודי, הי׳ כדאי שתתעניין באפשרות לארגן קבוצה כזו, והנני מקווה שבגישה המתאימה לדבר, תמצא את הדרכים כיצד לעשות זאת, וידוע הפתגם שחמי כ״ק אדמו״ר אמר בשם אביו כ״ק אדמו״ר, שחזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם,

בברכה בהמצטרך לה ולבעלה שיחיו.

א׳תתעז
[כרך ז עמוד ט]

ב״ה, אדר״ח מ״ח, תשי״ג
ברוקלין, נ.י.

אגודת נשי ובנות חב״ד
ה׳ עליהן יחיו

ברכה ושלום!

בעונג קבלתי את הידיעה, שהונח היסוד לעבודת נשי ובנות חב״ד בשכונתן, והשי״ת יעזור שזו תהי׳ התחלה טובה לכל השנה הבעל״ט.

ודאי קבלתן החלטות טובות כיצד לחזק זאת על הבא, וכן תוכנית עבור האסיפות הבאות. מובן מאליו, שהתכנית לא צריכה להיות ערוכה בכל הפרטים, ושיוכלו לשנותה ולהתאימה לדרישות החברות בסניפן, שלא כל המקומות שווים בזה.

קוים כלליים של העבודה, ניתנו במכתבי לנשי ובנות חב״ד בארצנו הקדושה ת״ו, ומונח כאן העתק.

רצוני רק להוסיף כמה מלים:

תורתנו הקדושה היא נצחית, ממנה ניתן ללמוד ולקחת הוראות והדרכות בכל הענינים, לכל סוגי הזמנים והמדינות שבהם נמצאים.

התורה מתחילה בפרשת בראשית, בה מסופר סדר בריאת העולם, מובן מאליו שהתורה אינה סתם סיפורים, אלא כפירוש המלה תורה, **הוראה**, מורת־דרך בחיי היום־יום, כיצד להתנהג נכון בגשמיות וברוחניות.

בסיפור התורה, כיצד נברא העולם, בין כל הרמזים העמוקים ישנה גם הדגשה כיצד נוצרים ענינים בעולם הפרטי.

כל עבודה וכל תנועה שנוצרת, הן רוחניות הן גשמית, הינה: **בראשית**, ההתחלה והעיקר בזה, לדעת ולזכור, ש**אלקים ברא** את השמים — רוחניות — ואת הארץ גשמיות —, השי״ת יוצר זאת, אלא שהוא רוצה שזה יעבור דרך אנשים מסויימים, שצריכים להחשיב עצמם כשלוחיו למלא את רצונו.

בהתחלת הבריאה, **והארץ היתה תהו ובהו וחשך גו׳**, — בהתחלה של כל עבודה או תנועה של קדושה וטובה, נדמה, שמסביב

ריק, שומם וחושך, יהי׳ קשה לבנות נכון שיתאים למטרה, — מספרת התורה הקדושה, שמיד בהתחלת הבריאה, **ויאמר אלקים יהי אור ויהי אור**, — השי״ת עושה שבמקום בו הי׳ חושך, נעשה לפתע אור, ואחר־כך נוצר סדר, נברא **צומח**, אחר כך **חי** — נבראים חיים — שהם נעלים מצומח, ואז אדם הראשון — שהוא מבחר הבריאה, הנעלה בבריאה.

כך גם בכל עבודה ותנועה של קדושה (ראה ויקרא רבה פכ״ה, ג׳) יש להתחזק בהחלטה שחייב להיברא, ואז אפילו במקום שבו באמת הי׳ קודם לכן חושך, נעשה ברגע אחד אור, וזו היא ההתחלה של הבריאה והצמיחה שמשתפרת ומתעלית, וכמאמר רז״ל מעלין בקדש, שבכל דבר שקשור בתורה ומצוות, הולכים ומתקדמים מחיל אל חיל.

בברכת טוב גשמי ורוחני לכל הלוקחות חלק בסניפן, להן ומשפחותיהן יחיו.

א׳תתפב

[כרך ז עמוד טו]

ב״ה, א׳ מ״ח, תשי״ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

הייתי מרוצה לראותו בשמחת בית השואבה, אבל הייתי רגיל לראותו גם במוצאי שמחת תורה והפעם לא ראיתיו, למרות שההתוועדות נמשכה כמה שעות לאחר הבדלה — אצל אחרים — ידוע שענינים רוחניים אינם קשורים במקום, ואפילו כאשר לעיתים נדמה שאין מרגישים זאת בגלוי, עם כל זה מקבלים את ההשפעה, והנני מקווה שהמחשבות הטובות אודותיו הגיעו אליו, ואפילו אם הוא לא הרגיש בכך בגלוי, עם כל זה התקבל בפנימיות ובמשך הזמן זה יבוא בגילוי.

חמי כ״ק אדמו״ר נהג לומר שחסידים הם פקחים, במילא אינם דוחים למאוחר יותר את מה שניתן לעשות קודם, יעזור לו השי״ת, שאצלו יהי׳ זה כמה שיותר מוקדם בדברים טובים שמחים . . .

בברכה המחכה לבשו״ט.

א׳תתפד
[כרך ז עמוד טז]

ב״ה, ג׳ מ״ח, תשי״ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

בעונג נודעתי אשר לבנו מר . . . שי׳ נולד בן למזל טוב, רצוני להביע ברכתי מזל טוב לו ולזוגתו תחי׳ ומבקש ממנו למסור ברכת מזל טוב ממני גם לבנו וזוגתו תחי׳ והשי״ת יזכם להכניסו בבריתו של אברהם אבינו בשעה טובה ומוצלחת ולגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים מתוך הרחבה, וההורים של שני הצדדים יהיה מהם נחת יהודי נחת חסידי . .

במדרש מסופר, ששאלו את חז״ל, אם השי״ת רוצה שליהודים יהי׳ את עניין המילה, מדוע לא ברא אותו מיד מהול, וחז״ל ענו, ,שדברים רבים בעולם נעשו באופן כזה שיצטרכו לתקן אותם, וזו היא תכלית האדם, שיתקן זאת בבריאה, מובן מאליו שהשי״ת אינו צריך להגיע ח״ו לאדם, שכן מלמעלה קיימת האפשרות שיבוא מיד דבר מתוקן, אלא השי״ת רצה לזכות את ישראל, שכל דבר של בני חיי ומזוני שהוא ב״ה נותן לישראל, יהי׳ זה לא רק מתנה, אלא גם דבר נרכש, ולכן הוא ברוך הוא הניח מקום ויכולת שיהודי יעשה את שליחותו של הקב״ה. ובמילא, כל הדברים הטובים שיקבל אחר כך, לא יהיו נהמא דכסופא, אלא נרכש ע״י עבודת האדם להשי״ת, וככל שהקב״ה נותן ליהודי יותר טובה, זה עצמו ראי׳ והוכחה שיהודי זה צריך להוסיף בעבודה שנדרשת ממנו. זה גם אחד הטעמים מדוע ״רבי מכבד עשירים״, כי מה שעשיר נותן מכספו לצדקה לאנשים פרטיים או למוסדות, הרי באמת יכל השי״ת הזן את העולם כולו בטובו לתת את ההשפעה ישירות לאותם אנשים פרטים או מוסדות, אין זאת אלא שהוא עשה את העשיר לשליח שהוא העשיר יתן להם את חלקם המונח אצלו, וזה רק מחסדי השי״ת הנותן ליהודי עוד אפשרות להראות את עבודתו לעשות צדקה בכסף המונח אצלו, שבאמת זה בהחלט שייך בכלל לאחרים, אך בו זמנית זה גם מראה, שהקב״ה סמך עליו, העשיר, שיתן את החלק של האחר, למרות שהיצר הרע עלול להשלותו שזה בכלל שלו, ואעפ״כ הוא נותן זאת לעני או למוסד, שזה לעיתים נסיון קשה, ולכן רבי מכבד עשירים, שמלמעלה מנסים את העשיר בנסיון הקשה של עשירות, וגם כי —

לפום גמלא שיחנא, שיש ביכולתו לעמוד בנסיון, לכן כשהוא עומד בנסיון, נוסף על שכר מצות הצדקה, יש לו לעשיר גם תוספת שכר, עשר בשביל שתתעשר, שע״י שנותן הצדקה, הרי לא רק שלא נחסר מה שנתן, אלא זה ממשיך תוספת עשירות על מה שהי׳ לו עד עכשיו.

א׳תתצ
[כרך ז עמוד כא]

ב״ה, ד׳ מ״ח, תשי״ג
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳
מוה״ר חיים שאול זאב שי׳

שלום וברכה!

בזמנו קבלתי מכתבו מי״ט אלול, ובגלל הטרדות של חודש תשרי העבר, התעכב המענה שלי על המכתב (מכתבי בברכה לשנה החדשה — בטח קיבל בזמנו).

אינו צריך להתנצל, שכותב בפרטיות וגם על שכותב באידיש, כי העיקר הוא תוכן הנכתב, ולא השפה שבה כותבים, וככל שכותבים יותר פשוט, זהו יותר לבבי, ומסיר את המסך שמבדיל בין אחד לשני, ומחזק את המאחד אחד עם השני.

שמחתי לקרוא במכתבו, שזוכר את הקשר החם עם חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שכפי שחז״ל אומרים לנו, צדיק לאחר הסתלקותו נמצא גם בעולם הזה, ומשפיע כאן, יותר מאשר בהיותו בגוף בעולם זה, והסיבה לכך היא, משום שהגוף, אפילו בהיותו בדרגה הגבוהה ביותר, הרי הוא מוגבל על ידי הסביבה, אבל אצל הצדיק לאחר שהוסרה הגבלת הגוף, ונשמתו היא הבעל הבית המלא, ובפרט אצל נשיא הדור — יש לה — לנשמה — את הכוח ואת היכולת לפעול אפילו בעולם הזה, יותר מאשר קודם. במילא, כל הברכות שיש לו מחמי כ״ק אדמו״ר עבורו ועבור בני משפחתו שיחיו, בגשמיות וברוחניות, הן במלוא הכח והחוזק גם עכשיו, ואפילו אם הוא עדיין לא ראה את קיום חלקם, ודאי שבקרוב יראה זאת אפילו עם עיני בשר.

אל לו להצטער ולקחת ללב, — כפי שכותב במכתבו — מכך שנמצא בעסק לא יותר מאשר זמן קצר כל יום, ולא כמו קודם שנהג

להיות בעסק מהבוקר עד מאוחר בערב, כי מה שהשם יתברך רוצה לתת בפרנסה ובעשירות, הוא יכול לתת אפילו כשנמצא זמן קצר בעסק, והאשה והילדים יכולים להשלים את שאר הזמן, ויותר ממה שהשי״ת רוצה לתת, הרי 1) לא צריך לרצות זאת, ו־2) לא תועיל השהות בחנות יותר ממה שהבריאות מאפשרת. והעיקר הוא, שלא ימעיט ח״ו את הנהגותיו בנוגע לתפילה, אמירת תהלים, נתינת צדקה וכדומה, שכל אלו הם ענינים שהשי״ת נתן לבחירת האדם, וזה תלוי ברצון ש האדם, להגדיל ולהרחיב את ההנהגות הטובות, ובהגדלת דברים אלו, שהם כלים וצנורות לברכות מהשי״ת, גדלה גם ההשפעה, ברכה והצלחה שהקב״ה נותן לאלו שקשורים אתו ברוך הוא . .

בברכה לבריאות הנכונה ונחת יהודי מעצמו, מזוגתו והילדים שיחיו.

מ. שניאורסאהן

א׳תתצו

[כרך ז עמוד כז]

ב״ה, ח׳ מ״ח, תשי״ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

שמחתי לקבל ממנו פ״ש ע״י הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ וכו׳ מוה״ר יוסף שי׳ הלוי וינברג, הוא גם מסר לי את בקשתו לברכה לכך שיש לו כעת צרות וכדומה. וכאשר אהי׳ על ציון חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, אזכירו לברכה בזה.

בטח מיותר לעוררו, ובפרט באריכות, שכאשר עושים עסקים עם השני, הרבה תלוי ברצון הטוב ומצב הרוח של הסוחר שעמו עוסקים,

כל דבר שנעשה כאן למטה, הוא השתקפות של מה שנמצא למעלה, כך הוא גם באדם ואצל יהודי בפרט,

כל אחד מאתנו, צריך ורוצה ברכות מהשם יתברך. צריכים לזה הכנה מסויימת, זאת אומרת ליצור אצל עצמו מצב רוח, לרצות להתקשר עם הקדוש ברוך הוא. (זה לא כמו למטה, שצריך ליצור מצב רוח אצל הסוחר, כי הקדוש ברוך הוא מוכן תמיד ורוצה לתת ברכה והצלחה, זהו תלוי רק במקבל — שלפעמים רוצים להתקשר

עם השם יתברך, ולפעמים — בגלל סיבות מסוימות, — לא אוחזים בזה),

כיצד יכולים להתקשר עם השם יתברך שהוא הבורא של כל העולם, וזה שמבקש את הברכה הוא רק אדם בשר ודם? וע״י מה מתקשרים אתו?

האמת היא אכן, שמעצמנו לא היה לנו את הכוח לכך, אלא הקב״ה רוצה שיתקשרו עמו, הוא נתן את היכולת לכך, שיוכלו להשיג זאת.

מכיון שבאמצעות השכל מבינים שלא יכול להיות שום קשר וערך של בורא עם נברא, אלא שזה לא יותר מאשר שכך הוא רצון הבורא, במילא מובן מזה, שאותם הדברים המקשרים את הנברא עם הבורא, אינם תחת שליטת ההבנה בשכל והסכמת השכל על זה.

בכך מתורץ ומובן, שתורה ומצוות, שהם הדברים המקשרים את האדם — יהודי עם השי״ת, לא יכולים ולא צריכים, שהשכל האנושי יתן גם את הסכמתו לזה, כי תורה ומצוות באים מהשם יתברך עצמו, וכשזוכים, נעשה גם שכלו של האדם מואר וברור יותר, שגם הוא מבין תורה ומצוות, כפי שצריך להיות. אבל (גם) אם עדיין לא הגיע להבנה זו, אין זה צריך למנוע מלקיים תורה ומצוות, שכן, כפי שנאמר לעיל, אין צורך בהסכמה של השכל לזה,

וזה גם הרעיון המסופר בחומש ומבואר בגמרא ומדרשים, שבמה זכו ישראל לקבל את התורה, רק ע״י זה שהקדימו נעשה לנשמע, כלומר תחילה נקיים — נעשה ואחרי כן נשמע — נבין, כלומר גם בלי לדעת מה יאמרו להם לעשות, ובמילא בלי לדעת האם כך יונח בשכלו, הם אמרו שיעשו, ודווקא בדרך זו יכולים לקבל תורה ומצוות שהם חכמתו ורצונו של הקדושברוך הוא.

הנני מקוה, שלו עצמו, הביאור לא כל כך נחוץ, והוא שומר תורה ומצוות ובפרט שבת, תפילה, כשרות ונתינת צדקה כמו שצריך, אך ודאי נמצאים בסביבתו כאלו שיכול להשפיע עליהם להתנהג בדרך התורה ומצוות, ואנו מובטחים מהשי״ת, שכאשר עושים ורוצים לפעול, עושים זאת בהצלחה,

בברכה — המחכה לבשורות טובות.

א׳תתקיא
[כרך ז עמוד מא]

ב״ה, כ״ד מ״ח תשי״ג
ברוקלין.

אגודת נשי ובנות חב״ד אשר בעי״ת מונטריאול יע״א
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בעונג קבלתי מכתבן מה׳ וירא, בו כותבות אודות אסיפתן הראשונה ביום ג׳, ב׳ חשון, אודות ההחלטות שקבלו וכן את שמות הנשים שנטלו חלק באסיפה.

תקוותי, שכשם שכל דבר חי גדל, כך גם זה יגדל, הן בכמות, במספר הנשים שייטלו חלק באגודת נשי ובנות חב״ד, וגם באיכות, להרחיב את העבודה בתחומים השונים, הן רוחניות שברוחניות, בלימוד הלימודים המתאימים, והן בגשמיות שברוחניות, אודות סיוע למוסדות הקדושים, ולפי מאמר רבותינו זכרונם לברכה: אדם מקדש עצמו מעט למטה, כלומר, שאדם מקדש את עצמו אפילו לא יותר ממעט בעולם הגשמי, מקדשין אותו הרבה מלמעלה, — נותנים לו סיוע ומקדשים אותו במדה הרבה יותר גדולה ובכוחות מלמעלה.

מוסג״פ העתק מכתבי לאגודת נשי ובנות חב״ד במקומות שונים, שבאמת הרי הוא שייך לאגודת נשי ובנות חב״ד בכל המקומות שכבר ישנן ואלו שבעזה״י עוד יתייסדו.

בברכת ברכה והצלחה בעבודה זו, ושזה ישמש גם כצינור וכלי לברכה והצלחה בעניניהן הפרטיים, ומחכה לשמוע בשורות טובות.

א׳תתקטז
[כרך ז עמוד מה]

ב״ה, כ״ה מ״ח, תשי״ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

שמחתי לשמוע מהרה״ג הרה״ח וו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מוהרש״ז שי׳ הכט אודות ההצלה של בתו . . . תחי׳, והנני מקוה שזו תהי׳

התחלה טובה שמכאן והלאה יהי׳ לכם ממנה, באופן של שמחה ומנוחה, נחת, נחת יהודי שזהו הנחת האמיתי שיהודי יכול לרוות מילדים, כך הי׳ תמיד ובפרט בזמן הזה כשישנם הרבה מהפכות ושינויים, הבטחון שיכולים לתת לילדים, היא ע״י כך שמקשרים אותם עם בורא עולם, שהוא ברוך הוא הוא בעל הבית של כל העולם ומנהיג את כל הפרטים, והקשר עם השם יתברך הוא ע״י כך שחיים חיים של תורה ומצוות, והשם יתברך יעזור לכם, שתעשו זאת מתוך שמחה והרחבה.

ב) גם שמחתי לשמוע, שמכיר בכך שהאירוע של בתו, הוא עניין של השגחה פרטית, שזה צריך לחזק אצלו, את ההוכחה שהשם יתברך שומר אותו ואת בני ביתו, וכאשר מבינים פעם אחת את הרמז־שניתן מלמעלה, יוצאים בזה לתקופה ארוכה ולכל הזמן שלא יצטרכו, חי״ו, להזכיר שוב באופן כזה, כי זוכרים לבד.

ג) מכל דבר שיהודי רואה אפשר ללמוד הוראה גם בחיים הפרטיים, כפי ששמענו זאת פעמים רבות מחמי כ״ק אדמו״ר בשם הבעל שם טוב הקדוש, וגם מעסקיו ניתן ללמוד רמז לכך:

ד) לפי מה שהרה״ג העכט שי׳ כותב לי, העסק שלו קשור ברכבים, ענינו של רכב הוא שיש לו את החומרים ואת הכוח שבאמצעותם הוא יכול לנוע ממקום אחד לשני, אמנם הדחיפה הראשונה באה ע״י ניצוץ שהוא ההתחלה של כל תנועת הרכב בהמשך, אבל זה לא טוב, שאת ניצוץ התחלה זה, יהי׳ צריך לתת לעתים קרובות, או לצורך כל קטע מתנועת הרכב. כך גם באדם ובפרט אצל יהודי: התכלית של יהודי היא, שיהי׳ עובד ה׳ — לשרת את הקדוש ברוך הוא — ולעבוד בכוחות שהשם יתברך נתן בתוך הנפש האלוקית **שלו** גם עם הנפש הבהמית שלו. בתחילה, או מזמן לזמן, הוא — האדם — מקבל ניצוץ שמתחיל את כל התהליך, אבל זה לא טוב שיזדקקו לניצוץ הזה לעתים קרובות יותר, ובודאי שאסור להרשות זאת, ע״י כך שצריך להקשיב לניצוץ — רמז — הראשון, ולעבוד את השי״ת עם הכוחות האישיים שהשי״ת נתן **ב**אדם,

ה) בטח אומר תהלים לאחר התפילה בבוקר בכל יום והי׳ כדאי שבכל יום שני וחמישי יתן כמה סנט לצדקה, והשי״ת יצליחו.

בברכה.

א׳תתקכא

[כרך ז עמוד נב]

ב״ה, אדר״ח כסלו, תשי״ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מכ״ו תשרי, ובשל סיבות שונות התעכב המענה שלי:

במכתבו שואל בנוגע ללימודיו בישיבה, וכן בנושא ראיית חשבון, בכוונה שזה יהי׳ אחר־כך כלי לפרנסה ושואל דעתי בזה: האם ימשיך לימודיו בהנהלת חשבונות.

אינו כותב במכתבו את העיקר, כמה זמן כבר למד הנהלת חשבונות וכמה זמן עוד נדרש לו כדי לסיים זאת,

בכלל, מובן מאליו שבשנות הנערות הזמן הרבה יותר יקר מאשר בשנים המאוחרות יותר, כי מה שנאסף בימי הנעורים, הוא כזריעה לשנים המאוחרות, שמגרעין אחד יכולים לצמוח צמחים רבים או עץ שלם.

אם הזמן הנדרש עד לסיום אינו ארוך, וגם אינו קשור בנושאים כאלו שהם בסתירה ליראת שמים, הרי כיון שכבר למד זאת במשך זמן, וזה גם רצונה של אמו תחי׳, כדאי לסיים זאת, אבל אם עדיין צריך לתת לזה זמן רב ושעות רבות ביום, עליו לחשוב על כך היטב ולחשב את השכר וההפסד בזה, והשי״ת יסייעו שיצליח בענייניו בגשמיות וברוחניות.

בברכה לי״ש.

א׳תתקכב

[כרך ז עמוד נג]

ב״ה, ראשון בכסלו, ה׳תשי״ג
ברוקלין, נ.י.

לכל מוקירי תורה ויהדות ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

במקומות רבים בגמרא ובמדרש מפליאים חז״ל את המעלה הגדולה ואת הזכות של האשה היהודי׳, עקרת הבית שמסייעת להעמיד ומייצבת את הבית היהודי על יסודי התורה והמצוה, בידי׳ מונח, במידה רבה ביותר, חינוך הילדים בדרך של תורה ויהדות אמיתית.

״**בית רבקה**״ העומדים תחת פיקוח ה״מרכז לעניני חינוך״ עושים עבודה חשובה ונחוצה ביותר ע״י חינוך בנות ישראל בחינוך הכשר והכנתן שתוכלנה להיות בעתיד נשים ואמהות יהודיות אחראיות.

הודות לעבודתם הבלתי נלאית והמסורה, חינכו **מוסדות בית רבקה** באחת עשרה שנות קיומם, מאות ומאות תלמידות ברוח של תורה יראת שמים ומדות טובות, שהן לנחת להוריהן וגאוה לעם היהודי.

בשעה זו, המוסדות נמצאים במצב כלכלי קשה, ועסקני המוסדות ובראשם הרה״ח הוו״ח אי״א נו״מ עוסק בצרכי ציבור בעל מרץ ורב פעלים וכו׳ מהור״י שי׳ ג׳׳יקובסון, עושים את המאמצים הגדולים ביותר כדי לאפשר את המשך קיומם.

ביום ראשון, י״ג כסלו הבא עלינו לטובה, תתקיים אי״ה **החגיגה השנתית** של מוסדות **בית רבקה**, והנני פונה בקריאה של חיבה והתעוררות לכל אלו שמייקרים תורה ויהדות ומעריכים נכונה את חשיבות החינוך הכשר לבנות ישראל:

זהו חוב קדוש על כל אחד, איש ואשה, לתמוך במוסדות ״בית רבקה״ **בכל האפשרויות**.

קחו חלק בחגיגה השנתית ועזרו ליצור את האמצעים הכספיים, הנחוצים ביותר כדי להחזיק את המוסדות ״בית רבקה״. **אין זו עזרה בלבד אלא הצלה למעוז של חינוך הבנות על טהרת הקודש.**

ובזכות זה השי״ת יעזור לכל נוטלים חלק תומכים ומסייעים במה שנחוץ להם — בבני חיי ומזוני רויחא בגשמיות וברוחניות.

בברכת הצלחה ורב טוב גשמי ורוחני,

מ. שניאורסאהן

א׳תתקמה
[כרך ז עמוד עח]

ב״ה, ט״ז כסלו, תשי״ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

בעונג קבלתי מכתבו מסוף חודש חשון בו כותב אודות מועדון התפילין, שאת גודל העניין אין לשער. זה שנדמה לו שזהו דבר קטן, זהו מעצת היצר, וכידוע מאמר רז״ל כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא. כמדומני שכבר כתבתי לו פעם, להתבונן במה שכתוב בתניא פרק כ״ה, ויחוד זה למעלה הוא נצחי לעולם ועד כי הוא יתי ורצונו למעלה מהזמן וכן גילוי רצונו שבדבורו שהיא התורה הוא נצחי וכמ״ש ודבר א׳ יקום לעולם ודבריו חיים וקיימים כו׳ — ואקוה שזה יתן לו כוח וחיות לראות לפעול כל מה שיכול . .

בברכת חג הגאולה.

א׳תתקסא
[כרך ז עמוד צג]

ב״ה, כ״ז כסלו, תשי״ג
ברוקלין.

לאנ״ש המתוועדים בסעודת יום הגאולה, גאולתנו ופדות נפשנו, י״ט כסלו, בבית המדרש נוסח אר״י, בשד׳ פיין במונטריאול, ד׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

בעונג קבלתי את הידיעה אודות התוועדותם ביום המאיר י״ט כסלו.

על פי מאמר רז״ל, הרי: אכל בי עשרה שכינתא שריא, ורבנו הזקן מבאר את העניין (באגרת הקדש שלו סימן כ״ג) שכאשר מתאספים יחד עשרה אנשים יהודים, זה עצמו מביא השראת השכינה. ובפרט כשההתכנסות היא כדי לחגוג את השחרור של נשיא ישראל רבנו הזקן בעל התניא והשולחן ערוך, שמסר נפשו על אהבת ישראל, אהבת התורה ואהבת השם, ומקבלים בה, החלטות טובות בנוגע לענינים הנזכרים לעיל, הרי אז השראת השכינה ביתר שאת וביתר עז,

ובמילא ישנה אז הצלחה מיוחדת בהחלטות הטובות שמקבלים שבטח ימשיכו כל השנה, על פי ההחלטות שהתקבלו — בשעת מעשה, ועוד בהוספה על כך.

זהו גם הרמז מאופן מצות נרות חנוכה, שצריך להיות מעליו בקדש מיום ליום, ובפרט בחשך של זמן הגלות.

זהו הרי אחד ההבדלים בין נרות חנוכה לבין הנרות של בית המקדש, שבבית המקדש מספר הנרות תמיד בשוה, ובנרות חנוכה — מוסיף והולך, שאפשר לבאר בזה שאת נרות חנוכה מדליקים משתשקע החמה, לאחר שהשמש שוקעת, ואת נרות בית המקדש הדליקו זמן רב לפני שקיעת החמה.

וזהו עבורנו מוסר השכל, שכאשר הסביבה אינה מוארת, לא יכולים להסתפק באותה מידה של פעולות טובות היום — כמו אתמול, ומחר כמו היום, אלא חייבים להתאמץ כל יום להוסיף על היום הקודם ומעלין בקדש, ובמרץ ובמאמץ המתאים מבצעים זאת, וזה הולך בהצלחה.

בברכת טוב גשמי ורוחני לכל אחד ואחד מהמתוועדים — הם ביתם וזרעם שיחיו.

א׳תתקסד
[כרך ז עמוד צו]

ב״ה, כ״ח כסלו, תשי״ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . כפי שהרב . . . שי׳ כותב לי, משתתפים הם כולם, וגם

ילדיהם בעבודה הכלל יהודית, להשפיע על הסביבה בעניני יהדות, שהזכות שבזה אין לשער, וידוע הפתגם שכ״ק מו״ח אדמו״ר מסר בשם הבעל שם טוב הק׳, שכפי שיקר בן יחיד להוריו, הרבה הרבה יותר מזה יקר כל יהודי, איש ואשה, צעיר וזקן, אצל הקדוש ברוך הוא, וכשמשערים את העונג שגורמים להורים כאשר מפגישים אותם עם הבן יחיד הזה שלא ראו זמן רב, הרי הרבה הרבה יותר מזה הוא העונג שגורמים לקדוש ברוך הוא, כאשר מקרבים — עושים קרוב — יהודי ליהדות ולקדוש ברוך הוא, שאת השכר והזכות שבזה לא ניתן כלל להעריך,

והשם יתברך יעזור להם שיראו זאת בעיני בשר, כיצד זה בא בפועל בנחת, נחת יהודי מילדיו והוא וזוגתו תחי׳ יקבלו זאת בבריאות ובשמחה.

בברכה.

א׳תתקסט

[כרך ז עמוד ק]

ב״ה, נר חמישי דחנוכה, ה׳תשי״ג
ברוקלין, נ.י.

אל נשי ובנות חב״ד ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בקשר לחנוכה, נשלח להן הספר ״בית רבי״ — (באידיש) שזה עתה יצא לאור — כמזכרת חנוכה.

אני מקווה, שישתמשו הרבה בספר זה בהתכנסויות שלכן, כדי להכיר יותר מקרוב את חייהם ופעלם של כ״ק נשיאינו, ״אבות חב״ד״ זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, לשאוב ממעיינותיהם החיים וכך למלא טוב יותר את חובותיהן בתור נשי ובנות חב״ד, להפיץ את אור התורה ומצוות ברוח תורת חב״ד, לא רק בביתן, אלא בכל הסביבה.

כיון שהכל הוא בהשגחה פרטית, הרי גם זה שה״בית רבי״ יצא לאור בחודש הגאולה של חב״ד ובפרט בימי חנוכה, ניתן ללמוד מכך הוראה.

ההבדל בין נרות חנוכה ונרות של שבת, שהנשים מחויבות בשניהם, הוא, בין השאר, גם בכך שאת נרות החנוכה מדליקים

לאחר השקיעה, כאשר כבר לילה, אבל את נרות השבת מדליקים **לפני** השקיעה, כאשר עדיין יום. מלבד זאת, מדליקים כל ערב־שבת אותו מספר נרות כבכל פעם, אבל מספר נרות החנוכה גדל כל לילה.

זהו רמז, שאי־אפשר להסתפק בכך שמאירים את הבית הפרטי באור תורה ומצוות ומאור שבתורה, האור הפנימי של התורה שזוהי תורת החסידות: מוכרחים להאיר גם את ה״רחוב״, שעל כך רומזים נרות חנוכה (שמקומם הוא על פתח ביתו מבחוץ בכניסה לבית מבחוץ). יתרה מכך: בשעה שחושך ברחוב, לא די בהדלקת נרות בלבד, אלא מוכרחים להיות מוסיף והולך — להוסיף בהדרגה נרות חדשים, להגדיל את הכוחות ולהרחיב את העבודה יותר ויותר, לפי שיטת חסידות חב״ד המיוסדת על היסודות של אהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל.

אני מקוה, שגם עבודתן תהי׳ כמו נרות החנוכה — מוסיף והולך, ועי״ז תמשכנה את האור האלוקי על עצמן ועל בני־ביתן שיחיו להתברך בבני חיי ומזוני.

בברכה.

א׳תתקעא

[כרך ז עמוד קד]

ב״ה, אדר״ח טבת, תשי״ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו, מכ׳ כסלו, בער״ח טבת העבר, לפני הנסיעה לאהל של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, והזכרתי שם אותו ואת בני ביתו שיחיו, למצטרך לכם.

ב) בנוגע לשאלתו, אולי יתיישב במקום אחר, בו יש אפשרות לדירה טובה וסביבה טובה, עבודה טובה ופרנסה טובה וכו׳ ושואל חוו״ד בזה:

דעתי בזה היא — והנני מבקשו למסור זאת לאנ״ש שיחיו בכפר חב״ד, שזה ישמש כמענה גם לאחדים מהם שפנו אלי בשאלה כזו — כדלקמן:

על־פי מכתבו — וגם כולם יודעים זאת — שהנסיעה של כולכם לאה״ק ת״ו היתה בחייו של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע בעלמא דין, והיו לכם מכתבים מכ״ק מו״ח אדמו״ר בנוגע לאופן ההסתדרות שלכם, וכן, כפי שהוא כתב לכם פעמים רבות, שתהיו יחד ותקימו את כפר חב״ד וכו׳ וכו׳.

ידוע מה שכתוב בחסידות במקומות רבים, שבכלל ענין הפרנסה כעת, הוא על דרך כמו שהי׳ המן במדבר, זאת אומרת — באופן ניסי, כי ע״פ שכל, קשין מזונותיו של אדם וכו׳ ובזמנים אלו בפרט, במילא זהו רק באופן ניסי, שרק בשל העלם הגלות, זה — הפרנסה — ניתן באופן כזה, שיש מקום לטעות וכו׳. כן אפילו בחוץ לארץ, ובפרט בארץ ישראל, שלע״ע היא עדיין בחורבנה, תובב״א, הרי מובן ששם ענין הפרנסה עוד יותר קשה. לכן יש להאחז בכל הדברים שמקילים זאת, ולא לעשות ח״ו שום ענינים שעושים את הענין יותר קשה.

אחד הענינים העיקריים ביותר לקבל ברכות, הוא ענין האחדות, וכמ״ש בתניא פרק ל״ב, ומבואר בכמה מקומות בדא״ח, וגם בספרי מוסר, ומובן בשכל אנושי. עוד ענין בזה הוא, שצריך להאחז בצינור, שנשיא הדור, כ״ק מו״ח אדמו״ר, הראה, כי כאשר מנסים בצינורות משלהם, לפעמים מכוונים, ולפעמים ח״ו לא. עוד ענין שלישי בזה, שבכדי שההשפעה תעבור במילואה ע״י הצינורות, יש להאחז בהוראות ודרכים של מי שהורה על צנורות אלו, ומי שהוא הממוצע המחבר מקור כל ההשפעות למקבלים.

המורם מכל הנ״ל, שענין היפך האחדות ופירוד הלבבות . . . אין זה רק היפך הרצון של נשיאנו כ״ק מו״ח אדמו״ר, שעל ידו נמשכות כל ההשפעות, אלא כל אחד שיש לו חלק בזה, ח״ו, הוא בגדר החובל בעצמו והחובל באחרים, וידוע פתגם כ״ק אדמו״ר הצמח צדק: אל״ף בי״ת גימ״ל דלי״ת. אל״ף — אחדות (או אהבה) בי״ת — ברכה. גימ״ל — גאוה, דלי״ת — דלות.

ג) הרי זה מובן מאליו שהברכה שכ״ק מו״ח אדמו״ר משפיע, היא לכל לראש לעולים **אלו** מאנ״ש של מדינתנו מכפר חב״ד, ואח״כ לאלו שנתיישבו במקומות אחרים. במילא יש להשתדל בכל האפשרויות, אם ניתן לקבל את הברכה של המקום הזה, ולא להתיישב יותר רחוק, שזה יאריך את הדרך עד שהיא תבוא ותגיע לשם. קרוב הדבר לומר שישנם קצת מאנ״ש שיחיו שמקום פרנסתם אינו בכפר חב״ד, אבל על פי הנהגת התורה, לכל לראש — יש ללכת

בדרך הנראה להרוב, אלא שאם כבר ניסו הכל ורואים שזה בלתי אפשרי, רק אז יש לנסות דרכים אחרות.

ד) אם בכל המקומות יש להאחז בתקנות השונות של כ״ק מו״ח אדמו״ר, הרי, על אחת כמה וכמה — אלו שעדיין לא הסתדרו לגמרי ובפרט בארצנו הקדושה ת״ו, אשר שם עיני ה׳ אלקיך בה מרשית שנה עד אחרית שנה, צריכים שם זכות עוד יותר גדולה, לכל ענין, ודאי שיש להאחז בתקנות של כ״ק מו״ח אדמו״ר, וע״י זה לזכות לברכות והשפעות בדרך הטבע למעלה מן הטבע, שכאו״א צריך לעצמו ולכל בני ביתו.

ה) כאמור לעיל, בטח ימסור זאת לאנ״ש שיחיו מכפר חב״ד, והעיקר להדגיש את הענין הראשון, ההכרח היותר גדול בקירוב הלבבות, כמבואר במאמר החלצו עם ההוספה של כ״ק מו״ח אדמו״ר, והענין חשוב הרבה יותר באה״ק ת״ו, ובפרט לחסידים ומקושרים של נשיאי חב״ד.

בברכה שהשי״ת יתן להם הרעיון הנכון איפה להסתדר ותהי׳ להצלחה הן בגשמיות והן ברוחני׳.

א׳תתקפא
[כרך ז עמוד קיד]

ב״ה, י״ח טבת, תשי״ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו המהיר מיום א׳ בו כותב ומתאונן על מצב הישיבה במחנו ושואל עצתי:

הנה אף שכבר אמרתי לו כמה פעמים ברור השקפתי על הישיבה העומדת בהנהלתו בכלל ותפקידו בה בפרט, הנני בא בזה עוד הפעם על כל פנים בקיצור כדי שתהי׳ השקפתי ברורה, ואכתוב באידיש אולי מרצונו לקרוא המכתב עוד בפני מי, ובהקדמה כללית לכל הנקודות הבאות להלן, שידוע **פס״ד** הבעש״ט שצריכה להיות עבודת השי״ת דוקא בשמחה, וידוע ג״כ פסק דין הרמב״ם בהלכות דעות ובטור שו״ע או״ח סי׳ רל״א ובכמה מקומות בדא״ח, שעבודת השם צ״ל בכל דרכיך דעהו, היינו **בכל** הענינים שבחיי היום יומיים.

ונקודות השקפותיי הם:

א) כבר הגיע הזמן להבין ודאי שגם הוא מבין זאת, ורואים זאת אפילו בעיני בשר, שזה שניתנה לו ההתעסקות בישיבה . . . אין זה משום שרוצים לייגע אותם ולא משום שרצו לגרש אותו לעיירה קטנה, אלא זהו מילוי שליחותו בעלמא דין, ובמילא הרי זה הצינור שדרכו הקב״ה נתן, נותן, ויתן— ברכה והצלחה בכל מה שהוא זקוק עבור עצמו, עבור בני ביתו שיחיו בגשמיות וברוחניות. ובטח מיותר להאריך בזה, כי אפילו בהתבוננות קלה במופתים הגלויים במשך השנתיים האחרונות הן בעניניו הפרטיים והן בענינים הכלליים, מבינים ורואים זאת.

ב) מכיון שזהו מילוי שליחותו, והוא שייך לקהל אנ״ש וחסידי ליובאוויטש, שדרך עבודתם היא בשמחה, דבר ברור הוא, שאילו רק לא ירצה להמשיך על עצמו מרה שחורה ולסבך את המצב, בטח יוכל לפעול את כל הענינים מתוך שמחה. אין זה סותר לכך, שלפעמים ענינים באים ע״י יגיעה, וכידוע מאמר רז״ל, לא יגעת ומצאת אל תאמין, אבל יגיעה ושמחה, לא רק שאינן סותרות זו את זו, אלא על פי רוב — וכך צריך להיות — כאשר משיגים דבר ע״י יגיעה, יש בזה יותר עונג ושמחה, מאשר כשמשיגים זאת ע״י מתנה נהמא דכסופא.

ג) מובן מאליו, שמכיון שהמוסד גדל, וכמו כל דבר חי, רוצה לגדול עוד יותר, הרי אם בהתחלה ובמאמץ, יכול אדם אחד לסחוב ולשאת את כל הענין וזה לא הזיק לא למוסד ולא לאדם, **אפשר** שכל זה הי׳ טוב בתחלת הענין, ואפילו בזה עדיין אינני בטוח, ובפרט שהמוסד ממשיך להתפתח, הרי זה ודאי לא כמו שצריך להיות, לא עבור התפתחות המוסד ובמילא גם לא עבור האדם שנושא על עצמו את כל הענינים יחד . .

ה) מובן מאליו, **שכל** אחד המנהל עבודה, לא יכול לקבל, שכאשר ימסור זאת לאחר, זה יתנהל לא יותר גרוע, מאשר אם הוא הי׳ עושה זאת, שאת זה פעל חטא עץ הדעת, **שכל** נברא מרגיש את **עצמו**, ולעתים קרובות אכן כך גם היא האמת, בתקופה הראשונה, עד שהאדם החדש מתרגל בעבודה, ישנם חסרונות, ולפעמים זה לוקח משך זמן ארוך יותר, אבל עם זאת אין לשכוח, שכדאי להפסיד פני כדי לא להפסיד דולר, אף שבין פני ודולר יש הבדל רק בכמות, ובמכל שכן וקל וחומר שכדאי להפסיד דבר קטן, קטן הן בכמות והן באיכות, כדי לא להפסיד דבר שהוא גדול הן בכמות והן באיכות.

ו) המורם מכל הנ״ל: . . . שזהו הכרח שימסור כל זמנו ליחסי ציבור ולאחוז בהנהגה כללית, גם בענינים הפנימיים של הישיבה. אבל בפועל ממש, מה שנוגע לסדר הלימודים, לבדוק התאמת מלמדים ומורות, בחינת התלמידים וכו׳, כל זה צריך להמסר לאחר, ומתוך צוות הישיבה אפשר למצוא כזה שיהי׳ מוכשר לזה לכל הפחות במשך הזמן, ואם אין זה אפשרי למסור כל זאת לאחד, אזי יש לחלק את התפקידים, חלק מהתפקידים לאחד, וחלק מהתפקידים לשני. אבל בכל אופן לא הוא צריך להתעסק בזה, ומובן מאליו, שלא ללמד כתה בעצמו.

ז) אקוה שהצעתי לא תכעיס אותו, ובכל אופן, גם אם כן, הרי כפי שסיפר כ״ק מו״ח אדמו״ר בשם דודו הרז״א נ״ע, שהי׳ נוהג לומר, שכאשר מתרגזים יש להמתין לפחות 61 דקות, ואחר כך אפשר לחשוב בדבר כפי שהוא לאמיתתו, ואל ידמה בעיניו — אף שיתכן שבמידה מסויימת אולי הצדק עמו — שפלוני בן פלוני לא יצליח, ופלוני בן פלוני לא יכול לנהל את כתתו וכו׳, כי כאמור לעיל, יש לוותר על דברים קטנים לפי ערך, כדי להחזיק במידה רבה יותר פרטים יותר חשובים . .

בברכה למנוחת הנפש אמיתית ולהרחבת הדעת שבמילא יביא הצלחה בענינים הכללים והפרטיים. המחכה לבשורות טובות.

א׳תתקפט
[כרך ז עמוד קכה]

ב״ה, כ״ו טבת, תשי״ג
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוה״ר מנחם מן שי׳

שלום וברכה!

בעונג קבלתי מכתבו בו כותב בשורה משמחת, שאנ״ש התאספו במוצש״ק פ׳ וישלח, וחגגו את חג הגאולה י״ט כסלו, ניגנו את הניגון של כ״ק אדמו״ר הזקן וגם קראו את הסיפור על המאסר והחופש וכו׳. והשי״ת יעזור לפי מאמר רז״ל ששמחה פורץ גדר, שהשמחה תסיר, במקום בו הם נמצאים עתה, את הגדרים והעלמות, שגם האנשים **שנדמה** להם שהם מתנגדים, יגיעו לאמת האמיתית, שכל יהודי הוא חסיד, וכפי שחמי כ״ק אדמו״ר נהג לומר, שיהודים נקראים מעיין

גנים באר מים חיים, וגם ארץ חפץ, ואת זה רואים בחוש, שבכל מקום היכן שרק לא יחפרו הרי סוף סוף מגיעים למעיין ובאר מים חיים, החילוק הוא רק, שבמקום אחד די להסיר רק שכבה דקה של חול ובוץ, או אבנים, ובמקום אחר השכבה גסה ועבה יותר. אך הצד השוה בזה הוא, שזה קיים בכל מקום. ואותו הדבר גם ביחס לנקודת היהדות, שזוהי אהבת ישראל, אהבת התורה ואהבת השם שהם כולא חד, שישנה בכל יהודי, ההבדל הוא רק כאמור, שאצל אחד זה מלמעלה, ואצל אחר יש צורך ביותר יגיעה כדי לגלות את זה אצלו.

כותב במכתבו, שרב בית הכנסת שאל אותו, מדוע לא אמרו תחנון בי״ט כסלו, שכן א) בשו״ע רבנו הזקן, לא כתוב שלא יאמרו תחנון. ב) ולמה לא יאפשרו לאלו שכן רוצים, לומר תחנון.

בנוגע לשאלה הראשונה, הוא עצמו כותב מענה במכתבו, כי רבנו הזקן כתב את השו״ע לפני המאורע של י״ט כסלו, עוד במעזריטש (ראה הקדמת בנו לשו״ע). ועל השאלה השני׳ מדוע לא יאפשרו לומר תחנון ליהודים אלו שכן רוצים לומר, ישנם שני טעמים בזה. א) אלו שאינם אומרים תחנון בי״ט כסלו, מוכיחים בזה שהם מסכימים לכך שרבנו הזקן לא הי׳ אשם כלל, ושתורת החסידות — בין אם הוא עצמו לומד חסידות או אפילו אם לא — היא תורת ה׳, במילא כשיהודי נאסר בשל הפצת תורה זו, שחרורו הוא שמחה של תורה, אבל המנגדים והרוצים דוקא לומר תחנון ביום י״ט כסלו, הרי איזה טעם שהם לא יחשבו בזה, אך מה יאמרו הבריות, שאלו לא אוחזים משחרורו של אדמו״ר הזקן ומתורת החסידות שהיא חלק מתורת ה׳, שהוא גילה, ואשר הם מסכימים להאשמות שונות נגדו, והראי׳ שהם לא שמים לב לשחרורו וכלל לא מחזיקים זאת ליום טוב.

ב) בשעה שמאות אלפי יהודים יראי שמים במשך שבעה דורות קבלו וקיימו את יום י״ט כסלו בתור יום טוב, וכל ענין הרי הוא בהשגחה פרטית, ודאי שזה בא בהסכמה מלמעלה, כלומר, שלמעלה יש ביום הזה הארת פנים נוספת, אשר באור פני מלך חיים, ואזי הדינים והקטרוגים חלשים יותר, זה אמנם לא כמו בשבת שאז הרי נאמר וכל דינין מתעברין מינה, אבל גם היום י״ט כסלו פועל חלישות גדולה במדת הדין (ולכן יום י״ט כסלו הוא יום סגולה לקבל החלטות טובות בנוגע לתורה ומצוות ומדות טובות), אבל לומר תחנון, זהו ענין **שמעורר דינים**, וכמ״ש בלבוש אורח חיים סימן קל״א, וגם בעטרת זקנים שם ס״ק ג׳, ומובא גם במשנה ברורה שם ס״ק כ׳, ובמילא מי שרוצה לעורר דינים ביום שמאות אלפי יהודים אינם עושים זאת,

הוא מזיק בכך לא רק לעצמו, אלא גם לכל מנין היהודים איתם הוא מתפלל, והאריכות בזה אך למותר.

בחבילה בפ״ע נשלחו לו שני עותקים של הספר ״בית רבי״ שנדפס לא מכבר באידיש ואבקש ממנו למסור את העותק השני למר אהרן הכהן שי׳ (הערי כ״ץ) עם הקבלה המצו״ב על מה ששלח באמצעותו.

אבקשו גם למסור למר אהרן שי׳ הכהן כ״ץ פ״ש ואת ברכתי לכל טוב ופרנסה בהרחבה.

בברכה.

א׳תתקצ
[כרך ז עמוד קכז]

ב״ה, כ״ו טבת, תשי״ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . ידוע מה שחז״ל אמרו לנו, שהשי״ת רוצה שהאדם יעשה לפי אפשרויותיו לכל הפחות, ואז השי״ת נותן הרבה מאוד לפי הכוח שלו, אבל את המעט הזה יש לעשות לבד.

הביטוי של חז״ל על כך הוא, שהקב״ה אומר לישראל, פתחו לי כחודה של מחט ואני אפתח לכם כפתחו של אולם, היינו שאם רק יפתחו כפתח שעושה חוד — קצה — של מחט, ואני — הקב״ה — אפתח לכם פתח כפתח שערי האולם, שהי׳ בבית המקדש.

הביטויים של חז״ל הם מאוד מדויקים ומדודים. תפקיד חודה של מחט אינו רק עשיית נקב בו יוכל החוט לעבור, אלא הכוונה בזה היא, שהחוט יחבר שני דברים להיות אחד. כך גם בתעודת האדם לעשות נקב קטן — הכוונה לשים את תאוותיו ורצונותיו הצידה, כדי שע״י נקב זה יוכל למשוך את החוט של תורה ומצוות, שבזה מקשר יהודי גשמיות עם רוחניות, ועל ידי זה נותן השי״ת ליהודי ברכה והצלחה גם בעניניו הגשמיים.

והשי״ת יעזור לו שיקבל על עצמו לקיים מאמר זה כנזכר לעיל, ויקויים בו פתגם רבנו הזקן בעל התניא והשו״ע, שהשי״ת נותן

ליהודים גשמיות והם עושים מגשמיות רוחניות, ושיהי׳ זה בהרחבה.

בברכה.

א׳תתקצד
[כרך ז עמוד קל]

ב״ה, כ״ו טבת, תשי״ג
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

שמחתי לקבל פ״ש ממנו משיחת הטלפון עם הרה״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ רב פעלים מוהרחמ״א שי׳ חדקוב, אודות האסיפה שהיתה לו עם הרה״ח הוו״ח אי״א עוסק בצ״צ באמונה מוה״ר אלי׳ שי׳ סימפסון, ומההחלטה הטובה שהתקבלה, בשעה טובה ומוצלחת, שמההכנסה שתהי׳ בעזרת השי״ת ממעיינות ״חברת באר שבע״ ינתן חלק מסויים לצדקות השונות שנוסדו ומתנהלות על ידי ברוח חמי כ״ק אדמו״ר נשיא ישראל.

ידוע הפתגם ששמענו מחמי כ״ק אדמו״ר, שכאשר יהודי, כאן למטה, מקבל על עצמו החלטה טובה לתת צדקה בסכום גדול, הרי גם אם בשעת מעשה אינו רואה את האפשרות איך הוא יוכל ליישם את זה בפועל, אך למעלה, נפסקת עבורו מיד, פרנסה בהרחבה, במדה כזו שהוא אכן יוכל בפועל ממש למלא את החלטתו הטובה, והנני בטוח, שגם בענינו, למרות שעד עתה זה עוד לא הי׳, אך מכיון שהוא ושותפו, קיבלו את ההחלטה בכל הלב, בודאי כבר נפסק למעלה, לתת לכם פרנסה בהרחבה ובהצלחה, שתוכלו ליישם את הרצון הטוב שלכם בלב שמח וביד רחבה.

ידועה אחת השיטות המסבירות את היווצרות הנפט, שהדבר נתהוה מגופות של חיות מתות ששהו בלחץ גבוה, ובמשך הזמן נעשה מזה נפט, שמשתמשים בו לחמם ולהאיר.

וידוע הפתגם של הבעל שם טוב הק׳ שמכל דבר שיהודי שומע ורואה, מראים לו זאת מלמעלה, שיפיק מזה הוראה בעבודתו ושליחותו בעולם, ובפרט בדבר כזה שנפגשים עמו יום אחר יום, שזה צריך לשמש כהוראה לכל אחד מאתנו בשליחותו בעולם הזה.

יש להתבונן בכך שדברים גשמיים (גופניים), אין להם חיות מצד

עצמם, כפי שאדם יכול לראות מעצמו, שהחיות שלו באה מהנשמה, והקב״ה קישר את הנשמה עם הגוף, שהכוונה בזה היא ללחוץ על התאוות והרצונות הגשמיים (גופניים), וכאשר ישנו על הגוף הלחץ הראוי מצד הנשמה, נעשה ע״י זה גם הגוף, שמצד עצמו אין לו כל חיות, דבר שמחמם את סביבתו ומאיר גם את כל האזור, והנמשל מזה ברור ואינו דורש אריכות בזה.

אכפול איחולי וברכה, שהשם יתברך יתן לכם הצלחה בפרנסה בנזכר לעיל, ותוכלו למלא את החלטתכם הטובה בפועל, ובמידה גדולה עוד יותר ממה שאתם משערים כעת.

בברכה.

ב׳כו

[כרך ז עמוד קסד]

ב״ה, כ״ז שבט, ה׳תשי״ג
ברוקלין, נ.י.

חברה גמילות חסדים שומרי שבת ובראשה הרה״ח וו״ח אי״א עוסקים בצרכי ציבור באמונה וכו׳ הרב אברהם שי׳ שרפשטיין והרב יוחנן שי׳ גורדון

שלום וברכה!

שמחתי לשמוע על פעולותיכם הטובות, וכן לקבל דו״ח קצר אודות ההיקף שלכם במשך השנה. אקוה, שכמו כל דבר שבקדושה שהוא מוסיף והולך, גם היקף העבודה שלכם יתרחב בימים הבאים, אלא שיהודים לא ילוו מצד הדוחק, אלא מצד זה שהעסקים שלהם יגדלו וישתפרו.

כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע האריך פעם (בשיחה מתש״א) אודות גודל המצוה של גמילות חסדים, כיצד חנוני מפולוצק, ר׳ ישראל, חסיד של הצמח צדק, השיג זאת. בהיותו בליובאוויטש אצל הצמח צדק בפ׳ וירא, שמע ר׳ ישראל מאמר חסידות מהרבי, שאברהם אבינו הי׳ נדיב בגופו, בממונו ובנפשו, והרבי הצמח צדק ביאר כיצד אברהם אבינו בהיותו כאן למטה החליף על־ידי הגמ״ח שלו בגשמיות את ספירת החסד דאצילות, שמכך מובן שאברהם הי׳ נעלה ממדת החסד דאצילות כו׳. ר׳ ישראל לא תפס את כל המאמר, אבל המילים הספורות הללו ׳תפסו׳ אותו. בבואו הביתה הוא חזר

להם על הסיפור בהתוועדות חסידית והלך למסחרו. אע״פ שלא הי׳ זקוק לכסף, נכנס לנחמן החנווני לגמ״ח, כי רצה לזכות אותו במצות גמ״ח. גם חנוונים אחרים, בשמעם אודות המעלה של גמ״ח, לוו זה מזה גמילות חסד כל יום. כאשר ר׳ ישראל בא שוב לליובאוויטש, קרא לו הצמח צדק אליו ושאל אותו אודות ההנהגה שלו. מאוחר יותר שאל אדמו״ר מוהר״ש את הצמח צדק מה ראה על ר׳ ישראל, והרבי הצמח צדק ענה שראה על ישראל החנווני עמוד אור של חסד דאצילות.

הרי אם מצות הגמ״ח כל כך גדולה גם כאשר לא זקוקים לכסף, על אחת כמה וכמה כאשר מישהו אכן זקוק לזה. גודל השכר של גמילות חסדים אין לשער, והוא מבואר בכמה מקומות בדברי חז״ל.

אך פרט אחד מהשכר רצוני להדגיש. כידוע הגומל־חסד העיקרי בעולם הוא הקב״ה בעצמו, הנותן לכל אחד מאתנו גם את כוחות הנפש האלקית בדרך הלוואה, כדי שנוכל לבצע את שליחותנו בעולם הזה הגשמי ואפילו בעולם הזה החומרי. הריווח של גמילות חסד אלוקית זו, הוא, כמבואר בחסידות, הענין של ירידת הנשמה ועלייתה, ירידה צורך עלי׳, ועלי׳ שלא בערך. בו זמנית, גם הקב״ה, שהוא המלוה הנותן לנו את כל הענינים שלנו בדרך הלוואה, הרי גם הוא, כביכול, מרויח, כמו שכתוב במדרש, בזמן שישראל עושין רצונו של מקום מוסיפין כוח וגבורה למעלה (כמבואר בארוכה במאמר של כ״ק מו״ח אדמו״ר ד״ה טעמה כי טוב סחרה, יו״ד שבט, תש״ט).

רצוני לסיים את מכתבי באיחול וברכה, שיקויים בהם ובכולנו בתוך כלל ישראל, שכאו״א ישלים את שליחותו בעלמא דין מתוך שמחה.

בברכת הצלחה.

מצו״ב השתתפותי בקרן הגמילות חסדים המחאה בסך $100 בתור נדבה, ועוד המחאה בסך $100 בתור הלוואה.

ב׳לג
[כרך ז עמוד קעג]

ב״ה, ד׳ אדר, ה׳תשי״ג
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

. . אף שאין מדרכי להתערב בענינים כאלו, אבל כנראה שהשאור שבעיסה התפשט ביותר ובמילא יוצא אני מגדרי בשורות הבאות לקמן, וכותב אני באידיש למען לא יצטרכו להעתיקם מלשון ללשון:

א) כמבואר בספרים, וכפי שהיא גם האמונה הפשוטה של כל יהודי, הקב״ה ורק הקב״ה הוא ״הזן ומפרנס את הכל״, הן אנשים יחידים, הן מוסדות וארגונים, וכפי שאנו אומרים בברכת המזון, בברכה הראשונה שמשה רבנו תיקן — אלקינו מלך העולם הזן את העולם **כולו** כו׳ כי הוא א־ל זן ומפרנס לכול.

כיון שהקב״ה רוצה לזכות את ישראל במצוות, קורה פעמים רבות שהשי״ת מנסה מישהו ונותן לו את הכסף שהוא הפרנסה של יהודי אחר או מוסד, אח״כ מביטים משמים האם זה שהניחו אצלו את הכסף הוא נאמן ומבין שהכסף שייך לקב״ה אלא שזיכו אותו בשליחות למסור את הכסף לשני. אם נראה שאפשר להאמין לאותו אדם ולבטוח בו, הרי חוץ מהשכר בעד קיום מצות צדקה, שאדם אוכל פירותיהם בעולם הזה והקרן קיימת לעולם הבא, הוא גם ימשיך להחזיק בתפקידו אצל הקב״ה, שהקב״ה ימשיך לתת לו שליחות, היינו, הצלחה בעסקים שלו והפרנסה להחזיק אנשים מסויימים אחרים או מוסדות, שהוא יהי׳ הצנור שדרכו עוברת הפרנסה עבור אחרים.

מובן מאליו שהיצר הרע אינו יכול לראות דבר כזה ומחפש כל מיני אמצעים מכל הסוגים כיצד להשלות את האדם, שהכסף שהוא מרויח — אין זה משום שכך רוצה הקב״ה, אלא מפני שהוא, האדם עצמו, חכם גדול וסוחר גדול ובמילא הוא מרויח את הכסף עם הכוח והשכל האישי שלו, וכיון שכך, הרי הוא בעל הבית על הכסף, ומישהו אחר שהוא יותר ״טפש״ ואינו יכול להרויח כל כך הרבה, במילא הוא נחות ממנו, אלא שהוא יעשה לו טובה ויעניק לו כמה סנטים. ואולם, משום כך המקבל מוכרח להבין, שהוא עשה לו טובה עצומה ועליו

לברך אותו, להבדיל, לא כמו בברכת המזון, שאלקינו מלך העולם הוא המפרנס, אלא הזן ומפרנס שלו הוא הבשר ודם. ואם הלה אינו רוצה לעשות כך, גם הוא אינו רוצה להתעסק עמו, שהרי הוא הבעל הבית המוחלט על הכסף.

כדי למנוע כזו מחשבה מוטעית, אומרים לכל יהודי, שמיד בתחילת היום יאמר שהחזרת בי נשמתי בחמלה. אין זה אלא שהקב״ה מרחם ולכן הוא מחזיר את הנשמה. גם הבקשה הראשונה בשמונה עשרה היא אתה חונן לאדם דעת, חננו מאתך כו׳ שבזה מכיר היהודי שהוא עצמו אינו חכם, אינו בר שכל ואינו בר דעת, אלא הכל תלוי בקב״ה, וצריך להגיע לטובתו של הקב״ה בכל עת ובכל רגע.

וכאשר אדם זוכה ואינו מתפתה מהיצר הרע, אזי נשארים, כמבואר לעיל, לאורך ימים ושנים טובות שליח של הקב״ה, שדרכו ניתן כסף לאנשים פרטיים וכן בכלל לענינים של תורה ומצוות.

אם, חלילה, לא זוכים, הרי מיותר להאריך אודות התוצאות, שכן כל יהודי רוצה לדבר ולכתוב רק אודות האופן הטוב. אך לעצמו יש לדעת היטב את החשבון.

ב) ישנו עוד מקרה, קיצוני עוד יותר, כאשר מישהו, לא רק שאינו רוצה להיות שליח של הקב״ה למסור את הכסף המופקד בנאמנות והשייך לאנשים פרטיים או ענינים של תורה ומצוות, אלא, יתירה מזו, הוא נעשה שליח של, להבדיל, היצר הרע, לגרום לכסף נזק.

כיון שהקב״ה הוא רחום וחנון, הרי במיוחד במקרה שכזה, ישנו ענין התשובה, שעל פי פשוט היינו, שאם חשבו לעשות חטא יוכלו לתקן את זה, ואם מדובר בדבר שקשור עם אדם שני או ענין של תורה ומצוות, מוכרחת התשובה להעשות בזמן, לפני שהנזק נעשה באופן כזה שכבר אי אפשר לתקן אותו.

לאחר ההקדמה רצוני לכתוב בקצרה מה אירע כאן בנוגע להדפסה.

התקבלה ידיעה מיהודי, שברצונו לקחת על עצמו את ההוצאות, כדי שידפיסו ספר מוסר, שהעמיד אותו עצמו בדרך הנכונה של תורה ומצוות ולכן יש לו את הרצון הטוב שהספר יגיע לעוד מאות ואולי אלפי יהודים ויקרב גם אותם לקב״ה וליהדות. דבר ברור הוא שהרצון הטוב הזה בא מיצר טוב, מהקב״ה, וכאשר מבטאים

את הרצון במילים, ובודאי כאשר מודיעים לאחרים, הרי זה כמו **נדר** שנותנים **לקב״ה**. במילים אחרות כוונת הדברים היא שאומרים לקב״ה: ״אני מכיר ומאמין שאתה הבאת לי הצלחה ונתת לי את הכסף ואני מבין שביחס לסכום זה וזה אינני אלא כשליח למלא את רצונך ואת שליחותך כדי להקל על יהודים רבים להתקרב ליהדות״. לא תיתכן כל טעות לומר שרצון זה הגיע מיצר הרע.

כדי שהרצון הטוב של אותו אדם יבוא לפועל, הגיעה הידיעה על הרצון הזה לאנשים שעוסקים בהדפסת ספרים כאלו, זאת אומרת, שזכו להיות שלוחים להדפיס ספרים שמקרבים יהודים לקב״ה וליהדות, וגם זאת, לא בכוחותיהם האישיים, אלא כנכתב לעיל, בכוחו של הקב״ה.

מתוך ידיעה שיש כאן עסק עם יהודי ירא שמים, ומתוך רצון למהר את הדבר מה שיותר, לא המתינו עד שהכסף יגיע, ולקחו כסף שיהודים אחרים נתנו על עניני תורה ומצוות אחרים, שדחו אותם, ולוו את כספי הצדקה הללו כדי להביא לפועל מיד את הרצון הטוב של יהודי זה שרוצה להדפיס את הספר, לפועל ממש, כדי שגם ההשפעה של הספר תתחיל מה שיותר מהר.

ואז התערבו ענינים צדדיים והתחילו סכסוכים של מי שהורה להדפיס את הספר עם אלו שהדפיסו את הספר, עד שהסוף הי׳ שהוא חזר בו מרצונו הטוב. זה אומר שני דברים: לקב״ה הוא אומר, שהבטחתו לפני כן להדפיס ספר מוסר, בהכרה שהכסף שייך לקב״ה, הוא לוקח אותה בחזרה ואומר, קודם אמרתי לך כך, וכעת אני מתחרט ואומר להיפך, ותעשה לי משהו. ולאנשים שהדפיסו את הספר, הוא אומר: אני יודע שקבלתם ממני את ההזמנה, ולשם כך לויתם כסף של צדקה, שבעצם עשיתם זאת בשליחותי, אבל אעפ״כ אינני מתפעל מזה ואת הכסף **לא אמסור**, כי יש לי טענה כלפיכם ש״העלבתם״ אותי.

לבאר עוד יותר באריכות כיצד שני דברים אלו נקראים בתורה, הנני סבור שמיותר. שהקב״ה רק יעזור **לכל** המעורבים בזה לתקן לפני שהנזק יהי׳ כזה שחלילה כבר לא יוכלו לתקן אותו יותר.

והנה כל הנ״ל הוא בנוגע . . . שי׳, ועוד יותר ממה שכתוב כאן, מובן על פי המבואר בחסידות, דברי אלקים חיים, בענינים כמו אלה. ובנוגע לכת״ר שי׳ בעצמו, הנה ידוע תורת הבעש״ט שהכל הוא בהשגחה פרטית, אפילו פרטים שבפרטים, אשר בכל ענין זה הי׳ כת״ר

אחד הממוצעים, וכנראה הממוצע הראשי. ומבואר בתורת החסידות שיש שני אופנים ממוצע: ממוצע המחבר, היינו שאינו מציאות בפני עצמו ומבין תפקידו שהוא מחבר שני דברים שיהיו אחד, ויש ממוצע המפסיק, היינו שהוא מציאות בפ״ע ובמילא כשבא אליו דבר השליחות מעתיק הוא את הדבר באותיות שלו ובמילא מערב הוא בזה את מציאותו. וכיון שצדיקים מועטים הם ורוב העולם ככולו הם בסוג הבינונים, שזה וזה שופטם, הרי גם היצר הרע אומר דעתו. ותפקיד האדם הוא לבטל דעתו של היצה״ר תיכף וכמבואר בתניא. והוא הדין בנוגע אליו, שזכה שהקב״ה בחר בו להיות ממוצע שעל ידי זה יתן פב״פ מכספו להדפסת ספר מוסר . .

בברכה לבריאות הנכונה בגשמיות ובריאות הנכונה ברוחניות, שהשי״ת יתן לו הרצון להשלים את רצון הקב״ה שבמילא יסתדר כל הנ״ל בטוב ובהקדם היותר אפשרי.

ב׳לד
[כרך ז עמוד קעז]

ב״ה, ה׳ אדר, תשי״ג
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוה״ר ברוך שי׳

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מג׳ יתרו, מענה למכתבי אליו, ומעניין אותי לדעת, האם קיבל מענה לפנייתו במברק ובמכתב למגבית היהודית, ומהו תוכן המענה שלהם.

אך מוכרחים לדעת, שכאשר רוצים לסייע לארצנו הקדושה מוכרחים לעשות זאת ע״י שמחזקים שם את הענינים של תורה ומצוות. שכן, אי אפשר להיות יותר חכמים מהקב״ה, ואם הוא — ב״ה — שילח אותנו מארצנו, לא משום שכך רצו הרומאים ואספסינוס, אלא רק מפני חטאינו גלינו מארצנו, וארץ ישראל היא ארץ כזו, כפי שכתוב בתורתנו הקדושה (סוף פ׳ אחרי), שאיננה סובלת עבירות. לכן כל מי שרוצה לסייע באמת, ורוצה בטובתה האמיתית של ארצנו הקדושה ובטובתם האמיתית של היהודים הנמצאים שם, לכל לראש צריך לוודא פרט זה ולא להניח להשתכנע שישנם דברים יותר חשובים או לפחות שווי־ערך. בהחזקת בית וקיומו, הדבר

הראשון הוא יסוד בריא, ואם ח״ו היסוד הוא לא טוב ולא מתאים, הרי ככל שהבנין גדול יותר, הרי לא זו בלבד שאין זה מביא תועלת, אלא זה לגמרי להיפך ח״ו. כיון שעל ארץ ישראל אין לדבר דיבורים לא טובים, אלא אם כן זה נוגע לפועל ממש של ענין, לכן קשה לי להאריך בזה. ובפרט שהנני בטוח שיספיק לו גם הקיצור בזה.

כותב במכתבו, אודות המשור החשמלי שיש לו לשלוח עבור כפר חב״ד, אלא שיש לשלם את ההובלה. הייתי רוצה לדעת כמה בערך הוא הסכום שצריכה לעלות ההובלה, וגם האם צריך רשיון כדי להכניס את המשור לאה״ק ת״ו.

הנני מאחל לו פורים שמח, ועד פורים ינצל את הזמן גם כדי לחזק הענינים של תורה ומצוות, שאף פעם אינם יותר מדי, וכשרוצים באמת, השם יתברך מצליח שעושים מצוות שמחות ובאופן שמח.

בברכת פורים.

ב׳מד

[כרך ז עמוד קפה]

ב״ה, ט׳ אדר, תשי״ג
ברוקלין.

הרה״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ
מוה״ר חיים שי׳ שו״ב

שלום וברכה!

את המכתב אודות כלתו תחי׳ קבלתי, ועל פי בקשתו עניתי למחותנו מר לבקוביץ׳ שי׳, בטח ראה את המכתב, ואני מחכה לשמוע ממנו בשורות טובות.

מה שכותב במכתבו מיום ההילולא יו״ד שבט, אודות הקשיים לקבל ויזה לכאן, הרי ידוע הפסוק לכל עת, ובטח השי״ת יזכה אותו בזמן המתאים שיוכל להיות על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע וגם ליטול חלק בהתוועדות חסידית כאן, ושזה יהי׳ בבריאות ובשמחה.

לפורים הבע״ל הצעתי לאנ״ש שיחיו, שבימי הפורים ובשבת לפני פורים ילמדו את המאמר חסידות מכ״ק מו״ח אדמו״ר מפורים ה׳תש״א (הנדפס בקונטרס ק׳) וגם את שיחת פורים ה׳תש״א שבשעתה

נדפסה בחוברת בפני עצמה, ואקוה שגם אנ״ש שיחיו בטורונטו יעשו כן.

אודות נסיעה לאה״ק ת״ו — לעת עתה לא נראה לי.

בנוגע לאוטווה — לדעתי בטורונטו יש לו יותר — ובכבוד — בגו״ר.

בפ״ש כל אנ״ש שיחיו וברכת פורים שמח עד דלא ידע כפסק תוה״ק ולהמשיך השמחה על כל השנה בגשמיות וברוחניות.

ב׳מו
[כרך ז עמוד קפז]

ב״ה, י״ב אדר, תשי״ג
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ מו״מ באמונה
מוה״ר יעקב שי׳ הכהן

שלום וברכה!

. . הנני מסיים בברכה לפורים שמח ועד דלא ידע בין ארור המן לברוך מרדכי. זאת אומרת שבעיקר יהי׳ נוגע לא הענין של ארור וברוך, אלא להיות מונח בהתקשרות באילנא דחיי שזה מקשר עם עצמות אין סוף ב״ה הנעלה מארור וברוך, כי זהו עצם הטוב, כידוע מאמר הזהר לית שמאלא בהאי עתיקא כולא ימינא. והכוח לזה ניתן לכל יהודי שיוכל לומר גם זו לטובה, וכשאומרים זאת באמת, אכן נעשה כך.

בברכה לבריאות הנכונה לו ולכל ב״ב שי׳.

ב׳נא
[כרך ז עמוד קצ]

ב״ה, י״ב אדר, תשי״ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

זה עתה קבלתי מכתבו מח׳ אדר, בו כותב בנוגע לשידוך שהוא

רואה שבדרך הטבע זה בלתי אפשרי. אין זה חידוש, כי כבר נאמר, שקשה לזווגם כקריעת ים סוף, והרי ידוע גודל הנס של קריעת ים סוף, ואעפ״כ מנהג העולם שמוצאים שידוך, מתחתנים ובונים בנין עדי עד. ואותו דבר יהי׳ גם אצלו. רק שעליו להסיח דעת מכל הקשיים שישנם בזה והחלטה טובה צריכה להיות אצלו שזוהי מצוה ממצוות התורה, והקב״ה אינו בא בטרוניא עם בריותיו, הרי כיון שהקב״ה דורש שיקיימו את המצוה שלו, יזווג אותו הקב״ה מצידו בזמן המתאים. רק מכיון שכל הדברים צריכים אחיזה בטבע, וכמרז״ל — דרכו של איש לחזור אחר אשה. וכדי למהר זאת, יקח על עצמו — בלי נדר — לתת כל יום לפני התפילה בבוקר פרנק לצדקה ומובן מאליו לשמור כל יום את שלושת השיעורים מתקנת כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע בחומש תהלים ותניא הידועים.

בברכה המחכה לבשו״ט בהנ״ל.

ב׳סא

[כרך ז עמוד ר]

ב״ה, כ״ח אדר, ה׳תשי״ג
ברוקלין, נ.י.

הוו״ח אי״א נו״נ משאו ומתנו באמונה עוסק בצרכי ציבור וכו׳ מוה״ר יעקב שי׳ הכהן

שלום וברכה!

מצו״ב הקונטרס שנדפס לב׳ ניסן, שהובא כעת מהכורך. הנני מאחל לו שבת מברכים שמח, בפרט השבת שהיא גם פרשת החודש בה מתחיל הדיבור אודות הגאולה, ויתן השי״ת שנזכה לגאולה, שלימה ואמיתית. בטח, על פי תקנת כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, תהי׳ לכם השבת התוועדות, ויתן השי״ת שזה יהי׳ להצלחה בגשמיות וברוחניות.

בנוגע לשאלתו אודות ענין פ״ו ניצוצים, מבואר הוא, אף כי בקיצור, בתורה אור פ׳ וישב, דבור המתחיל והנה אנחנו מאלמים אלומים, פרק ב׳ — שבאופן כללי, נברא העולם מכוחות אלוקיים, הנחלקים בכללות לרפ״ח נצוצים, שכל ניצוץ הוא כללי ומתחלק לכמה וכמה חלקים. מזה נעשו כל הענינים בעולם, זאת אומרת, דומם, צומח, חי, מדבר, ענייני אכילה ושתי׳ לבושים וכו׳, שצריך

לברר, כלומר לחזור ולהוציא את כל הנצוצות מהענינים שמעלימים ומסתירים עליהם, שנעשה ע״י ישראל. בגלות מצרים ביררו ישראל ר״ב נצוצים, וזהו כלשון הפסוק וגם ערב **רב** עלה אתם, ונשארו לברר ביתר הגלויות שאר פ״ו הנצוצים בגימטריא אלקי״ם.

בברכה.

ב׳סד
[כרך ז עמוד רג]

[ג׳ ניסן תשי״ג]

. . במהרה נחגוג כולנו את חג המצות זמן חירותינו, שכן חירות אמיתית על פי מאמר רז״ל היא חירות מיצר הרע, שבמילא משתחררים גם בגשמיות, במילים אחרות זהו מה שאנו מבקשים מהשי״ת ומקוים שהשי״ת ימלא את בקשתנו, שילקח היצר הרע מכל אחד, ושיתן גם ברכה והצלחה בכל הענינים הן בגשמיות והן ברוחניות, במילא נהי׳ משוחררים מדאגות פרנסה ובריאות, ולאריכות ימים ושנים נוכל לעבוד את השם יתברך מתוך הרחבה, והשי״ת יזכה אותו שיוכל לבשר בשורות טובות בכל האמור לעיל.

ב׳עה
[כרך ז עמוד ריב]

ב״ה, י״א ניסן, ה׳תשי״ג
ברוקלין, נ.י.

ארגון נשי ובנות חב״ד סניף . .
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום רב!

בקשר לימי הפסח הבאים עלינו ועל כל ישראל לטובה, רצוני לברך את כולכן וכל אחת מכן בפרט עם כל בני ביתכן שיחיו, בפסח כשר ושמח בכל הפרטים.

ודאי מיותר לעורר אתכן לנצל את ימי הפסח בנוגע לעבודת הקודש שלכן לחזק יהדות ותורה בכלל, ותורת החסידות מנהגי׳ והדרכותי׳ בפרט, והשם יתברך בטח יצליח אתכן, כמאמר רבותינו זכרונם לברכה הידוע: בזכות נשים צדקניות היתה יציאת מצרים, וכן

הוא גם עתה, בגאולה העתידה מהגלות שלנו, הגאולה האמיתית ע״י משיח צדקנו.

בברכה לחג הפסח כשר ושמח.

נ. ב. מצו״ב העתק מכתבי הכללי, שבטח יעניין אתכן וודאי גם יביא לתועלת בעבודת הקודש שלכן.

ב״פ
[כרך ז עמוד רכ]

ב״ה, י״ג ניסן, תשי״ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתביו מה׳ שבט, כ״ה אדר, ר״ח, ו׳ ניסן, ושמחתי שרואה בעיני בשר השגחה פרטית מהשם יתברך, והשם יתברך יצליחו, ואכן יצליחו, וישמור אותו בכל מקום בו יהי׳, ושיוכל להאיר בנר מצוה ותורה אור, ויסייעו להשפיע על הסביבה בכיוון זה, ותקותי שמצא עוד יהודים בסביבתו וימצא הזדמנות מתאימה לשוחח עמם ברעיון זה. וזה יהי׳ צנור וכלים לברכה והצלחה בעניניו הפרטיים.

מצו״ב העתק ממכתבי לפסח, שודאי ישתמש בזה בסביבתו.

בברכה לחג הפסח כשר ושמח, המחכה לבשורות טובות.

בנוגע לשאלתו אודות המאכלים בנוגע לפסח, כפי שהנני רואה כמה זמן לקח למכתבו להגיע, יהי׳ בין כך מאוחר עד שמכתבי יגיע אליו.

בנוגע לשאלתו אודות תפילין, מותר לו להחזיק אצלו הן תפילין של רש״י והן תפילין של רבנו תם, אלא שעדיף שמלבד שקית התפילין, יהיו עטופים בעוד משהו.

בנוגע לשאלתו, אם מותר לו לשאת בשבת את הנשק או את הקסדה, כאשר מצוים עליכם להתקיף או כאשר מתקיפים אתכם, רבני ישראל התירו זאת כבר מזמן, ובכלל כל הענינים הקשורים בסכנה בזמן של מלחמה, הינך צריך להשיג את הספר ״מחנה ישראל״ מהחפץ חיים ושם נידונות שאלות שונות השייכות לחיילים, והשי״ת ישמור אותו היכן שיהי׳ ושיבוא בריא ושלם הביתה בעתו ובזמנו.

ב׳קיד
[כרך ז עמוד רנו]

ב״ה, כ״ג אייר, תשי״ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

בעונג קבלתי את מכתבו מב׳ אייר, בו כותב את הבשורות הטובות . . . שהזמין את התלמידים לסדרים להשפיע עליהם באהבה לתורה ומצוות, שיקחו עמם לכל השנה, ובטח מיותר להאריך עבורו בחשיבות הענינים וגם מהתוועדות פורים שכותב. כמאמר חז״ל הידוע גדולה לגימה שמקרבת שזהו בצד הלא טוב, הרי על אחת כמה וכמה כשמצליחים בצד הטוב כאשר מקשרים זאת עם דברי התעוררות לתורה ומצוה אהבת ישראל אהבת התורה ואהבת השם יתברך, ותקותי שינצל גם את הימים הבאים של שבועות זמן מתן תורתנו בכוונה זו.

מה שכותב שהמאמץ לא גרם נזק ח״ו לזוגתו תחי׳, הנני בטוח שלא זו בלבד שזה לא הזיק לה, אלא אדרבה הטיב לה, אבל בנוגע להבא, מובן שיש לסדר את ההתוועדות, אבל את הטרחה הגשמית בזה, יש לחלק גם בין הנשים האחרות, וזו תועלת כפולה, בכך שעי״ז מושכים יותר חברות, וכפי שרואים זאת במוחש.

ובשל טעם זה עצמו, דעתי גם שלא רק אחד יכסה את כל הוצאות המקוה, חוץ מזה שיש לזכות בזכות זו עוד יהודים, הרי זה נוגע גם על להבא, כי כאשר עולה למישהו כסף, הרי זה יקר אצלו והוא מרגיש שיש לזה יותר שייכות אליו, ברור שבהזדמנות יכול הוא לתבוע בנושא, מכיון שהם יודעים שהוא נתן כסף לזה.

אינו כותב בנוגע לאופן הבנין של המקוה ואיך נמשכו המים, שודאי עשה לפי ההוראות של רבני אנ״ש . . . כי צריך לדאוג לעשות כך שיצאו לכל הדעות במיוחד במקוה.

אינו מזכיר במכתבו אודות שיעורי הלימוד בחסידות, אבל הנני מקוה שזה לא יותר מאשר שאינו כותב על זה, אך הפועל ממש לא חסר, ולפי פסק רז״ל שמעליו בקדש, בטח יוסיף בזה מכאן ולהבא, ובפרט בזמן זה בקשר עם חג זמן מתן תורתנו הבע״ל, שהוא עת רצון לתורת הנסתר, כי בשעת מתן תורה, תורה הנגלית היתה בבחי׳

נסתר, כי שמעו רק את עשרת הדברות ובזה נכללה בבחי׳ **נסתר** כל התורה הנגלית, לעומת תורת הנסתר, שזהו מעשה מרכבה, נסתר שבנסתר, כל היהודים **ראו**.

בברכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות ולתוספת הידור בקיום המצוות ובלימוד התורה.

הפ״נ שלו יקרא בעת רצון על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע.

ב׳קכא

[כרך ז עמוד רסג]

ב״ה, י״ב סיון, ה׳תשי״ג
ברוקלין, נ.י.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצרכי ציבור בעל מדות ורב פעלים וכו׳ מוה״ר חיים זלמן שי׳ המכונה חז״ק

שלום וברכה!

שימח אותי לקבל את הבשורה, שהניתוח עבר ב״ה כשורה. השי״ת ישלח לו רפואה קרובה ויחזק את בריאותו, שיוכל להוסיף אומץ בעסקנותו הציבורית בכלל, ולטובת המוסדות של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע בפרט, עוד יותר מלפני־כן.

בפרשת השבוע — בהעלותך את הנרות — מבארים חז״ל את הענין של בהעלותך, שנחוץ רק להדליק את המנורה בבית המקדש, ואז שלהבת עולה מאליו — הלהבה מתגברת מעצמה. המקדש בלבו של כל אחד שלם גם עתה, אך צריך לפעמים להדליק את האש הפנימית ואז מתגברת היא מאליו. רואים גם לעתים קרובות בחיים, כיצד מעט התעוררות שמעוררים יהודי, מובילה אותו לדרך ואת ההמשך הוא כבר עושה לבד.

אצל יהודי הגשמיות והרוחניות קשורות זו בזו. הנני מקווה ומברכו שגם בגשמיות יהי׳ כך, שזה שהרופאים בעזרת השי״ת ביצעו את הניתוח בהצלחה, תהי׳ התחלה של שיפור הבריאות, שילך וישתפר מחיל אל חיל, כדי שיוכל להוסיף בעסקנותו הציבורית מתוך בריאות הנכונה ומתוך הרחבה בגשמיות וברוחניות.

בברכת חזק וכל טוב בגשמיות ורוחניות. המחכה לבשו״ט.

ב׳קלא
[כרך ז עמוד רעא]

ב״ה, ט״ו סיון, תשי״ג
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ וכו׳ מוה״ר מענדל שי׳

שלום וברכה!

שמחתי לקבל פ״ש ממנו ע״י הרה״ג הרה״ח אי״א עוסק בצ״צ כו׳ מוה״ר שלמה זלמן שי׳ העכט, ופ״ש יהודי חסידי אמיתי, זאת אומרת לא רק במה שקשור באהבת ישראל, כי כל ישראל הם ערבים זה בזה, אלא גם במה שקשור באהבת התורה ואהבת השם ית׳, וחוץ ממה שהרב העכט שי׳ כותב לי אודותו בכללות, הוא גם כותב לי שברצונו הטוב קיבל החלטה טובה בדבר גדול, בו ישנם כל שלושת הדברים הנ״ל, אהבת ישראל, אהבת התורה ואהבת השם ית׳, וזהו להוסיף סכום מסויים כדי להחזיק את אחד ממוסדות החינוך ״אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש״ שהם על שם חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע. שבכלל כשמסייעים ליהודי, במה שזה לא יהי׳, זהו ענין של אהבת ישראל, וכשמסייעים בענין של לימוד תורה, זהו ענין של אהבת התורה, ובפרט כשמדובר להעמיד ילדי ישראל בחינוך של יראת שמים, הרי זה גם ענין של אהבת השם ית׳, שלפי תורת הבעל שם טוב, כפי ששמענו פעמים רבות מחמי כ״ק אדמו״ר, שלושת האהבות, אהבת ישראל, אהבת התורה ואהבת השם ית׳ הם דבר אחד.

הרה״ג הכט שי׳ כותב לי גם אודות הסכום שקבע לתת בינתיים, במצבו המוגבל, והנני מקווה שע״י פעולה טובה לצדקה לתת סכום זה, ודאי תקוים ההבטחה של רבותינו ז״ל, עשר בשביל שתתעשר, ובמילא במשך הזמן תהי׳ לו גם האפשרות להוסיף על סכום זה לכשירחיב לו השי״ת על פי נחיצות הענין, ובאופן כזה שלא ייצר לו, לא רק ברוחניות, אלא גם לא בגשמיות.

השי״ת יתן שלאריכות ימים ושנים טובות, יעשה צדקה עם יהודים אחרים ובפרט עם ילדי ישראל, ע״י החזקת מוסד חינוך ביראת שמים, וגם לעשות צדקה עם עצמו, בפרט עם הגוף ונפש הבהמית, שהם העניים האמיתיים, ע״ז שיוסיף גם בשיעורים בתורה בכלל ובתורת החסידות בפרט. והשי״ת יצליחו שכל זה יהי׳ בבריאות טובה, ולשמוע אחד מהשני בשורות טובות בגשמיות וברוחניות.

בברכה.

ב׳קמה
[כרך ז עמוד רפו]

ב״ה, כ״ד סיון, תשי״ג
ברוקלין.

ברכה ושלום!

ע״י הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוה״ר שמואל דוד שי׳ הלוי רייטשיק שד״ר, קבלתי פ״ש ממנה. הרה״ח רייטשיק שי׳ כותב לי גם שבנה . . . נמצא בשירות צבאי.

בטח מיותר להדגיש לה, לעורר את בנה שי׳ ולבאר לו אודות קיום התורה ומצוות בכלל עד כמה שזה נחוץ לכל יהודי, ובפרט למי שנמצא בשירות צבאי. ובמיוחד ללא ספק, נחוץ לשמור ולהניח תפילין כל יום חול, לכל הפחות לכמה דקות במשך כל היום עד שקיעת החמה, שזוהי סגולה עבור מי שנמצא בשירות צבאי, לחזור בריא ושלם הביתה, כפי ששמענו זאת פעמים רבות מחמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, ותודה לא־ל, כל אלו שהיו בצבא במלחמה הקודמת וקיימו את ההוראה של חמי כ״ק אדמו״ר אודות הנחת תפילין חזרו בריאים ושלימים הביתה, כפי שבכלל — כאשר מקיימים תורה ומצוות, עושים זאת לא כטובה להשם יתברך, אלא דוקא לעצמו למשפחה ולכל הסביבה. ותקותי שתמצא את המילים המתאימות כיצד לבאר זאת לבנה שי׳ וגם להשפיע עליו, לטובתו האישית, והשי״ת יעזור שתצליח בקלות ותוכל לבשר לי בשורה טובה בזה.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
המזכיר

נ״ב

מצו״ב מסר שחמי כ״ק אדמו״ר כתב — בזמנו — במיוחד עבור אלו הנמצאים בצבא.

ב׳קמט
[כרך ז עמוד רצ]

ב״ה, כ״ז סיון, תשי״ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

זה עתה קבלתי את מכתבו מכ״ד סיון (ובזמנו התקבלו גם מכתביו מד׳ אייר וי״ב סיון) בו כותב אודות החלום שחלם.

והנה כלך מדרך זה. יפסיק להיות שקוע בחלומות. וכפי שמבואר בספרים רבים, שאצל אנשים שאצלם כל הפרטים הם על פי התורה והמצוה, אזי גם חלום, שעליו יש פחות שליטה, יש לו איזו משמעות ואינו יכול להיות לבטלה — (ועם זאת, גם במקרה כזה, אומרים חז״ל, אין חלום בלא דברים בטלים) — לעומת זאת, אצל אנשי דורנו, שאצלם ישנם הרבה דיבורים בטלים ועל אחת כמה וכמה מחשבות בטלות, ללא תוכן, ועל אחת כמה וכמה ללא תוכן של תורה ומצוות, הרי אצל אנשים אלו, זה אינו יותר מאשר חלומות בלבד, ולפעמים זה גם מעצת היצר הרע לנתק את האדם מעניני ערכיות, ולכן הנני חוזר שוב, שלא ירשה לעצמו להרהר אודות חלומות.

ראוי הי׳ שיתן לבדיקה את המזוזות בחדרי השינה שלו, וגם את התפילין שלו, ולעסוק במרץ הראוי אודות שידוך ובנוגע לעסק. ובנוגע לדבר הראשון, הרי כפי שכבר כתבתי לו, לא לברור יותר מדי. ויכול לסמוך על זקני אנ״ש שיחיו, וכיון שהם יותר מבוגרים, הרי כפי שהפסוק אומר, רוב שנים יודיעו חכמה, ובפרט שהם יכולים לדון בדבר באופן אובייקטיבי, לעומת מי שבתוך הענין, יכול לפעמים לחשוב באופן סובייקטיבי. וכאשר יקיים כל זה, כמובן כתוספת על שיעורי הלימוד, כפי שכתבתי לו במכתב הקודם, השי״ת יעזור לו שזה יהי׳ בהצלחה בגשמיות וברוחניות ויוכל לבשר בשורות טובות, שהתחיל לציית, ויראה אפילו בעיני בשר שזה משתלם.

כשאהי׳ על הציון הק׳ של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, אזכירו להצלחה בעניניו.

בברכה.

ב׳קנו
[כרך ז עמוד רצט]

ב״ה, כ״ט סיון, תשי״ג
ברוקלין.

הרבנית מרת חי׳ שרה תחי׳

ברכה ושלום!

בשמחה קבלתי מכתבה מיום ג׳, בו כותבת שביום רביעי בשבוע הבא תתקיים אסיפת הנעילה של אגודת נשי ובנות חב״ד סניף שיקגו, ומצו״ב מכתב ממני לאגודת נשי ובנות חב״ד, שבטח תקרא באסיפה. ויתכן שעוד יהי׳ גם זמן לשלוח לה את המשך רשימות כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע אודות מאסרו (הנדפסות כעת).

מהראוי לספר לנאספות לכל הפחות בקיצור אודות חג הגאולה. וכפי שתמיד הי׳ רצונו של כ״ק מו״ח אדמו״ר, שזה לא ישאר רק בסיפור בלבד, אלא להסיק מזה מסקנה בנוגע לחיזוק בתורה ומצוות. ובפרט אצל נשים, שיכולה להיות להן השפעה גדולה על הבעלים והילדים. כמובן לא כל המקומות ולא כל הנשים שוות בזה, שצריך לתבוע מהן, אך תמיד אפשר למצוא דברים שאפשר וצריך לדבר אודותם בכל מקום ולכל אשה, וכשמדברים על זה, אפשר לקוות לתוצאות טובות לפועל ממש.

בברכת הצלחה לכל החברות הן ובני ביתן — שי׳ — כל אחת ואחת במה שנחוץ לה.

ב׳קנז
[כרך ז עמוד ש]

ב״ה, ב׳ דר״ח תמוז, ה׳תשי״ג
ברוקלין, נ.י.

ברכה ושלום!

. . בהזדמנות זו רצוני ג״כ להדגיש ולהוסיף בנוגע לסיפור, שסופר בפרשת השבוע שקראנו בתורה זה עתה, פרשת קורח סיפור שצריך להיות מוסר השכל לכל יהודי בכלל, לנשים בפרט, ובמיוחד לנשים של נשי ובנות חב״ד, שמהן תובעים הרביים הק׳ להתנהג לפנים משורת הדין באהבת השם, אהבת התורה ואהבת ישראל,

ונותנים להן כוחות על זה.

הסיפור והמוסר השכל הם:

קרח הי׳ מהמיוחסים הכי גדולים בישראל, צאצא לאחת המשפחות המכובדות ביותר, הי׳ למדן גדול, מעשירי־תבל הכי גדולים, איש פיקח מאוד, וגם — מקורב למשה רבנו ואהרן הכהן. לעומתו, און בן פלת, אחד מחבורתו, לא מוצאים שיהי׳ מיוחד במשהו: לא בחכמה, לא ביחוס, לא בדברים אחרים.

כיצד הסתדרו חייהם?

בדיוק הפוך מהמצופה.

לקרח הי׳ סוף אומלל והוא עוד גרר עמו באסון מאות ואלפי יהודים.

און בן פלת, לעומתו, ניצל עם כל המשפחה. הוא הי׳ **האחד והיחיד** שלא סבל מבין כל אלה שהיו בעדת קרח.

מה היתה הסיבה של כזה בלתי צפוי, סוף רע לקרח וסוף טוב לאון בן פלת?

ההשפעה וההנהגה של נשותיהם!

אשתו של און בן פלת, בשעות האחרונות, אך עם־כל־זאת, הצילה את בעלה ואת כל משפחתם. היא היתה עקרת הבית אמיתית.

אשתו של קרח, לעומתה, סייעה, ע״י דיבורי׳ והנהגתה, לשקיעתו של בעלה, ולשקיעת כל עדתו. במקום להיות עקרת הבית, יסוד הבית, היא היתה עוקרת הבית, שעקרה וקרעה את הבית.

בגמרא (סנהדרין קט, ב) ובמדרשים מסופר הדבר בפרטיות.

כל זה מוכרח להביא כל אחד מאתנו, שוב ושוב, להתעמקות באחריות העצומה של אשה, ובתפקיד החשוב ביותר שיש לה בהנהגה הטובה של בעלה, משפחה,

כפי ששלמה המלך אומר (משלי יד, א): חכמת נשים — הנהגה חכמה של נשים — בנתה ביתה — בונה את ההנהגה הטובה של ביתה; ובמקרה הפוך, הרי זה, ר״ל, כפי שנאמר על כך בהמשך הפסוק.

בברכה לכל אחת מכן, ובאיחולי הצלחה בעבודתכן ובענינים הפרטיים שלכן.

ב׳קנז*
[כרך ז עמוד שב]

ב״ה, ב׳ תמוז, תשי״ג
ברוקלין.

למתפללי בית הכנסת רודף שלום אנשי קיוב,
בטורונטו, ד׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

שמחתי לקבל פ״ש מבית הכנסת שלכם ע״י הרה״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוה״ר חיים שי׳ שו״ב פלוטקין, ותקותי שגם להבא בית הכנסת שלכם והמתפללים יתעלו בעניני תורה ומצוות, שעי״ז פועלים גם שהברכות שהשי״ת נותן לכל אחד במה שנחוץ לו, גם הן תתעלינה מזמן לזמן.

ולפי מה ששמענו פעמים רבות מכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שאצל כל יהודי, הוריו ו׳הבית הישן׳ חיים וברורים בזכרונו, וכפי הנראה אתם מאנשי קיוב מ׳הבית הישן׳, מקוה הנני שגם בזכרונכם ברורים ועומדים לנגד עיניכם, הנהגות הוריכם וזקניכם מ׳הבית הישן׳, שהיו חדורים בחמימות והתקשרות לתורה ומצוות, ואשר זה מוכרח להמשך ע״י כל יהודי בכל זמן ובכל מקום שלא יהי׳, כי כפי שהשי״ת הוא נצחי, כך התורה והמצוות נצחיים, וכך גם עם ישראל ככלל שלם וכל יהודי בפרט, כשמחזיקים בתורה ומצוות מתאחדים עם הקב״ה, שיהי׳ ישראל ואורייתא וקודשא בריך הוא כולא חד.

בברכת הצלחה לכל אחד מהמתפללים ובני ביתם שיחיו.

ב׳קסב
[כרך ז עמוד שו]

ב״ה, ה׳ תמוז, תשי״ג
ברוקלין.

הרבנית מרת קיילא תחי׳

ברכה ושלום!

מפליא אותי שמלבד מכתב אחד אודות העבודה של אגודת נשי

ובנות חב״ד במונטריאול, לא קבלתי ידיעות נוספות בכתב, תקותי שחסר רק בכתיבה, אבל לא בעבודה עצמה. ובטח עיבדו תוכנית כיצד לנצל את חודשי הקיץ וכיצד להפיץ את הנדרש מנשי ובנות חב״ד בין החוגים השונים עמם נפגשות במקומות הקייט, ומובן מאליו שכאשר עובדים בהתייעצות וסדר יש לכך יותר הצלחה, והשי״ת יעזור לכל אחת מהחברות עם בני ביתן לקיץ שמח ובריא.

מצו״ב העתק ממכתבי לאגודת נשי ובנות חב״ד, בקשר לעבודת הקיץ, בתקוה שימסר באופן המתאים.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
המזכיר

ב׳קעה

[כרך ז עמוד שיז]

ב״ה, כ״ג תמוז, תשי״ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

הנני מקווה שנסיעתו מכאן היתה כשורה, ולעת הגעת המכתב, כבר יהי׳, על פי תוכניתו המסודרת מראש, בארצנו הקדושה, תבנה ותכונן על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו אמן. בתקוה שגם ניצל את נסיעתו עד ארץ ישראל לחזק יהדות במקומות שהתעכב בהם, בהתאם לאפשרויות.

בהמשך לשיחה, שהיתה לנו לפני נסיעתו, רצוני לחזור כאן עוד פעם בקצרה על דברי, כמו גם להשלים כמה נקודות, לאחר הקדמה קצרה:

יסוד ידוע הוא בתורתנו הקדושה, שכל ענין הוא בהשגחה פרטית, וכן לפי מאמר חז״ל הידוע, כל דעביד רחמנא לטב הוא דעביד. ההשגחה פרטית ניכרת במיוחד בדבר המתרחש בהפתעה או באופן לא רגיל. באופן כזה התקיימה פגישתנו בימים שלפני נסיעתו במועד לא מתוכנן מראש, ולכן הנני מחשיב זאת כענין מדויק של השגחה פרטית, שהוא ואני מוכרחים להתאמץ לנצל במידה הכי גדולה לטוב האמיתי, בפרט בענין שנוגע לרבים.

ודאי מיותר להאריך אודות מצבן הקשה של הישיבות הקדושות בארצנו הקדושה במובן הכלכלי, שעד כמה שישיבות בכל העולם נאבקות במצבן הכלכלי, כפי שידוע לו היטב גם אודות ישיבות בניו־יורק, עוד יותר חריף וקשה בשל סיבות שונות, מצבן הכלכלי של הישיבות בארץ ישראל. המצב עוד יותר מצער, כאשר רואים שמצב הישיבות מזמן לזמן לא רק שאינו משתפר, אלא נוספים מכשולים חדשים לשיפור מצבן הגשמי. מובן מאליו שהמצב הגשמי הקשה של הישיבות משפיע על מספר בחורי הישיבה, בלי קשר לרגש של מסירת נפש אצל יהודים ואצל נוער בפרט. במידה מסויימת, אף כי קטנה, זה מפחיד כמה הורים מלשלוח את ילדיהם לישיבות בארצנו הקדושה. מפני הטעמים האמורים, כל בחור ישיבה בישיבות בארץ ישראל יש לו ערך רב יותר, ומוכרחים לנקוט בכל האמצעים לשמור שמספר בחורי הישיבה לא יפחת, ושמספרם יעלה.

— **אחד** האמצעים לכך הוא להיטיב את המצב הגשמי של הישיבות. — לפיכך, הרי זה ברור שאין להרשות שום דבר היכול להקטין את מספר בחורי הישיבה, ואפילו כאשר אפשרות כזו היא רק ספק, מוכרחים להאבק בה מספק, כי לצערנו התברר, כי בכל מה שנוגע לגורל הישיבות, כל הספיקות בזמן האחרון התבררו כנכונים.

לפיכך, הרי זה מיותר להדגיש כמה גדולים המצוה והחוב של כל יהודי לעמוד על המשמר להגן על הישיבות הקדושות בארצנו הקדושה בזמן הקריטי הנוכחי. בפרט גדולה אחריותם של אנשים שיש להם השפעה על חוג רחב, ועוד יותר, של אלו שתופסים מקום נכבד בציבור היהודי, והם מעמודי התווך של חיי הישיבה.

לאחר ההקדמה הנני מגיע לנקודה ביחס לפרויקט . . . שצריך לשמש כמוסד שילמדו בו לימודי קודש, כמו גמרא, תוספות וכד׳, וגם — להבדיל — לימודי חול כדי להכשיר ולהסמיך אנשי מקצוע כמו מהנדסים, רופאים עורכי דין וכו׳.

בלי להכנס לעצם השאלה, עד כמה רצוי ועד היכן מותר לעשות מוסד מעורב שכזה, שהתנגדותם של גדולי ישראל ידועה מכמה דורות, ובמבט על הענין רק מנקודת המבט של הישיבות בארצנו הקדושה, לא יכול להיות שום ספק, שעצם הרעיון של מוסד כזה יגרום למשוך בחורים מהישיבות . . . ובכלל יחליש את מצב הישיבות, שבאמצעות הישיבות, ורק באמצעות הישיבות, קשור הקיום של עמנו.

הנני מרשה לעצמי את כל התקיפות לומר את הנ״ל כל־כך

חריף, כי היתה לי ההזדמנות להתבונן מקרוב כיצד מוסדות דומים השפיעו על הנוער היהודי, בהיותי ברוסיי, אח״כ בפולין, גרמניי, צרפת ואמריקה. המידע המדויק שלי ממקורות שונים אודות חוגי הנוער השונים בארץ ישראל, מאשרים את דעתי, שמוסד כזה לנוער דתי בארץ ישראל . . . יביא נזק וחורבן ר״ל הרבה יותר מאשר מוסד דומה היכן שהוא, כמו למשל באמריקה, שמצד כמה סיבות התנאים אחרים לגמרי.

בברכה.

ב׳קעז
[כרך ז עמוד שכא]

ב״ה, כ״ה תמוז, תשי״ג
ברוקלין.

ברכה ושלום!

קבלתי מכתבה אודות בנה . . . שאצל בנה כבר כמה שנים אחרי החתונה ובינתיים אין להם ילדים.

הדבר הראשון שהיו צריכים לוודא הוא, אם זוגתו, כלתה, מתנהגת ככל בנות ישראל לשמור טהרת המשפחה, שכאשר שומרים טהרת המשפחה מברך השם יתברך בילדים בריאים, בריאים בגשמיות ובריאים ברוחניות. ויתכן — שאם בינתיים איננה שומרת טהרת המשפחה — הרי זה חסד מאוד מהשי״ת שאין להם ילדים בינתיים, כי השי״ת רוצה לברך אותם בילדים בריאים בגשמיות וברוחניות. אין זו כלל שאלה, שרואים אצל כאלה שאינם שומרים ח״ו על טהרת המשפחה ויש להם — **כפי שנראה** — ילדים בריאים; זהו רק מפני שלא יודעים בדיוק מה קורה אצל הזולת, ואת הכאב שההורים מרגישים מהעוול שעשו נגד ילדיהם הנולדים במקרים כאלו, הם מתביישים לספר ומסתירים באמצעים ודרכים שונים את הסבל והיסורים הפנימיים, ואילו היי אפשר לספר את העובדות שרוב ההורים מוסרים באופן אינטימי, את רגשי החרטה על כך שלא שמרו טהרת המשפחה, ומה התוצאות מהן סובלים הילדים הנולדים, היו בהחלט חוסכים את הדיבור גם על חשיבות שמירת טהרת המשפחה.

אינני רוצה להכאיב לה, אבל בתור אם וכאשה, היתה צריכה להשקיע כוחות על כך, שאצל בנה וזוגתו תשמר טהרת המשפחה וגם

אצל הילדים האחרים שלה, ובכך לא עושים טובה להשם יתברך, אלא בזה עושים טובה לעצמם, להשמר מצרות ר״ל אצל הילדים והנכדים.

בברכה שתבשר בשורות טובות שהתחילה לעשות בזה ובהצלחה.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
המזכיר

ב׳קצד
[כרך ז עמוד שלז]

ב״ה, ז׳ מנ״א, תשי״ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

אף שממנו בעצמו לא קבלתי מכתב, עם זאת הנני שמח לקבל מזמן לזמן פ״ש ממנו ע״י ידידים טובים, והשי״ת יעזור לו שתמיד יוכל לבשר בשורות טובות מעצמו הן בגשמיות והן ברוחניות.

הנני שומע שישנם ענפי מסחר שונים שאינם מצליחים כעת כפי שהסוחרים ציפו. וברור שצריך להביט על זה כעל נסיון שהשי״ת רוצה לנסות יהודים, ואע״פ שהוא, ברוך הוא, יודע שלב יהודי פתוח תמיד ונמשך לתורה ומצוות, אבל כדי לרצות את מלאכי בית הדין, בגלל שאינם רוצים להאמין שיהודי יעמוד בנסיון, מראה להם השי״ת, ראו, למרות שהיצר הרע יכול להשלות יהודי שצריך להקטין את הצדקה, כי העסקים אינם כמקודם, מכל־מקום יהודים הם פקחים בהחלט והם מבינים שרוצים רק לנסות אותם וכשיעמדו בנסיון ויבינו את הכוונה האמיתית בזה, הרי לא זו בלבד שהעסק יהי׳ טוב כמקודם אלא אדרבה יהי׳ עוד יותר טוב מאשר קודם, כי אבא אוהב שבן מבין את הכוונה האמיתית של מעשי האב, וככל שהילד מגלה יותר את חכמתו בזה, כך גדולות יותר המתנות שהוא מקבל מהאב. סוחרים אומרים שככל שנעשים יותר מבוגרים, מבינים יותר את ענין המסחר, ולכן מכיון שהוא זמן רב במסחר יבין את כוונת השי״ת במצב הנ״ל וכמו בהשקעה טובה אם זה מלון או עסק, הרי לא זו בלבד שאין להקטין את חלקו של השי״ת בזה, אלא אדרבה לתת עוד יותר ללא חשבון על החלק שלו, שאז השי״ת מקיים את הבטחתו בתורה עשר בשביל שתתעשר לתת לשותף שלו הכנסה

עוד יותר גדולה מאשר קודם.

תקותי שמצב בריאותו יותר טוב מכפי שהי׳ בהיותו בניו יורק ויוכל גם לבשר בשורות טובות גם אודות אחותו מרת . . . תחי׳.

בברכה.

ב׳קצט
[כרך ז עמוד שמא]

ב״ה, י״ב מנ״א, תשי״ג
ברוקלין.

ארגון נשי ובנות חב״ד אשר בלונדון,

ד׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל מכתבן מג׳ מנחם, בו כותבות אודות תוכניות עבודה להבא, ובטח מיותר לעוררן שצריך למשוך עוד חברות לארגון, מפני שנשי חב״ד הן לא רק אלו שנולדו במשפחה חב״דית או היו נמצאות בסביבה חב״דית, אלא גם על שם העתיד, שע״י גישה מתאימה גם הן תתקרבנה לרעיון של חב״ד, ובטח יודעות את הפתגם של חמי כ״ק אדמו״ר בשם כ״ק רבנו הזקן — זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שחסידות חב״ד אינה רק עבור חלק מהיהודים אלא עבור כל כלל ישראל, והדיבורים של כ״ק הצדיק נשיאנו בודאי יתקיימו, אלא שזה לוקח זמן, והזריזות תלוי׳ במרץ של העבודה שאז מגיעים למטרה יותר מהר.

אודות שאלתן כיצד ללמוד חומש והלימודים האחרים, זאת יש להתאים לפי החברות מה עדיף להן ומה יותר מוצא חן בעיניהן, גם נחוץ ללמוד דינים המצויים בחיי היום יום, ועליהן להתייעץ עם זקני אנ״ש בעירן שיורו להן את הספרים מהם אפשר ללמוד את הדינים הנחוצים, בתקוה שיש להן את ה׳שיחות לנוער׳ מכמה שנים שיצאו לאור ע״י מרכז לעניני חינוך בהן יש חומר עשיר לכל שבועות השנה.

בברכה שהשי״ת יצליח לכל אחת מחברותיהן עם כל בני ביתן שיחיו בהנחוץ להן ושתמיד יוכלו לבשר בשורות טובות.

ב׳ר
[כרך ז עמוד שמב]

ב״ה, י״ב מנ״א, תשי״ג
ברוקלין.

הנהלת אגודת נשי ובנות חב״ד אשר בפריז,
ד׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

קבלתי מכתבן בו כותבות שממשיכות את עבודתן ובתקוה שגם בזמן הקיץ, אלו שבעיר עושות זאת בעיר ואלו שבמקומות הקיץ עושות זאת שם, וראוי הי׳ שכל אחת במקומה תראה להתקשר עם הנשים שאפשר למושכן ליהדות בכלל ולרעיון החסידות בפרט ולהשפיע עליהן בכיוון זה ע״י דרכים מתאימות, שבמקרים מסויימים נקל הרבה יותר לפעול במקומות הקיץ שם הנשים פנויות מעבודות הבית ויש להן יותר נטי׳ להאזין לרעיונות חדשים ובפרט אם מגישים להן אותם באופן מתאים, וידוע הפתגם של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שכאשר רק עושים, מצליחים.

במיוחד שמחתי לקרוא במכתבך שעוסקות בהרשמת ילדות בחודשי הקיץ ולקשר אותן עם בית רבקה, שלבד התועלת מזה עצמו, ודאי גם ישאר אצלן רושם להבא הן בנוגע לילדות עצמן וגם בנוגע להשפעתן בבתי הוריהן,

והשי״ת יצליח כל אחת מהן בנחוץ לכל אחת ולכל המשפחה.

בברכת הצלחה.

ב׳רג
[כרך ז עמוד שדמ]

ב״ה, כ״ג מנ״א, תשי״ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

בודאי ידוע לו, אשר אין בשיטת ליובאוויטש להטיף מוסר ואין בדעתי לשנות שיטה זו, וכן אין גם בשיטת ליובאוויטש לעשות ענינים רק בשביל שיוכלו לאמר אח״כ: ומה אמרתי — ואני את נפשי הצלתי.

ובכ״ז כותב הנני את מכתבי זה, מפני שמקוה הנני, שיביא לשינוי בהקדם בהנהגתו בנוגע למוסד, והשינוי יבוא לא רק מצד קבלת עול, אלא מפני שגם הוא בעצמו יכיר שלא זו הדרך. ואחרי הקדמה זו הנני ניגש לעצם הענין והוא:

צריך תמיד לזכור, שכ״ק מו״ח אדמו״ר מסר לו את ניהול ישיבת . . . שמכך אנו יודעים שני דברים, א) אשר **יש** לו את היכולת לנהל את המוסד **לפי** רצון וכוונת כ״ק מו״ח אדמו״ר, ב) שיתבעו זאת **ממנו**, ולא מאחרים, או ה׳בעלי בתים׳ ב . . . וכאשר רוצים לפעמים להסיח דעת מזה, **אין** זה משנה את הדבר עצמו, כי כאמור, כ״ק מו״ח אדמו״ר לא מסר למישהו ענין שלא לפי כוחו, והוא לא תבע זאת **מהם**, אלא קישר זאת עם כך שזה יהי׳ הצנור **שלהם** דרכו יש להם ברכה והצלחה בכל הענינים **שלהם**, הן במה שנתנו לו לעשות וגם — בענינים הפרטיים שלו ושל ב״ב שיחיו, אבל בו זמנית בידעו שאפשר לשכוח על כך לפעמים, הראה להם כ״ק מו״ח אדמו״ר ברכה והצלחה כדי שיהי׳ להם יותר קל לעבור את ההעלמות והסתרים, וכאשר הוא וזוגתו תחי׳ יתבוננו היטב בכמה שנים שעברו, לאחר ההסתלקות של כ״ק מו״ח אדמו״ר, — ואליבא דנפשי׳, יראו ענינים רבים של השגחה פרטית ובהצלחה . .

כמובן שמבעלי בתים ב . . . אי אפשר לתבוע מהם כזו הבנה כפי שאפשר לתבוע ממנו, במי שכ״ק מו״ח אדמו״ר השפיע שנה אחר שנה ועי״ז הכין אותו למשרה אשר עלי׳ **הוא** מינה.

בטח מכיר את הפתגם של כ״ק מו״ח אדמו״ר, ש״הזיבורית שלנו טובה מהעידית שלהם״, וזה נאמר לא רק שכך הוא בעולם האצילות, אלא גם בעולם הזה הגשמי ובפרט במוסדות של כ״ק מו״ח אדמו״ר שמסר נפשו עליהם והבטיח הצלחה מופלגה, אם רק יתחזקו בהליכה בדרך זו וישלימו את כוונתו שהיא הכוונה העליונה.

לאחר ההתבוננות בכל זה, רצוני לומר רק בקיצור מה אני הייתי עושה במקומו ובמשרה כזו, ואשר בה הנני רואה בלי ספק הצלחה בגשמיות וברוחניות, והוא:

לאמץ את **כל** הכוחות שכל המורים יהיו כאלה שכ״ק מו״ח אדמו״ר נתן להם כוחות, וגם אם נדמה שבפרטים מסויימים יש להם חסרון, הרי בלי שום ספק שכל מורה שלא יהי׳ אינו חף מחסרונות, אבל רק מחונכי כ״ק מו״ח אדמו״ר, לאלו אכן יש את הברכה והצלחה שלו לגדל תלמידים יראי שמים, שבמילא יהיו הם

מה שתלמיד ישיבתו צריך להיות . . . **ובהחלט** מובן, שבישיבה כזו צריך מורה — לא להיות זה שאינו יהודי, או כזה שאינו שומר תורה ומצוה. ואינני מדבר רק האם מותר למנות כאלו על פי השולחן ערוך אלא אני מדבר מצד ההצלחה וטובת המוסד ומצד ההצלחה וטובתם של האנשים הקשורים עם המוסד . .

בברכה שיתבונן בזה כראוי ויעשה בזה באופן המתאים ותיכף.

ב׳רלא
[כרך ז עמוד שסט]

ב״ה, ט״ז אלול, תשי״ג
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוה״ר אלחנן שי׳ הכהן

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את מכתבו מ־24/8 בו כותב אודות ידידנו, שאמר לו שהמצב הוטב במעט, ויש לקוות שימשיך לעשות את התלוי בו שאז השי״ת בודאי יעשה כמה פעמים ככה.

תקותי שההמחאה שהוא שולח אינה מה שניתן בפעם אחת, עד כמה שזכור לי, הדגשתי שכאן לא חשוב כל כך הסכום, אלא העיקר הוא שבכל יום חול יתנו משהו לצדקה, וכשם שאי אפשר להיות שבע היום עם ארוחה דשנה שאכלו לפני שבוע, כך גם במזון הנשמה, למרות שישנם דברים שאפשר לעשות פעם אחת וזה מספיק לזמן רב, שבאופן כללי ב**משל** באדם זהו בית, בגדים, אבל לאכול מוכרחים כל יום ואי אפשר לצאת ידי חובה ביום אחד עבור השני. כך גם בעניני תורה ומצוות, יש מצוות שעושים פעם וזה מספיק לזמן ארוך, כמו מצות תקיעת שופר שעל פי ביאור רבותינו ז״ל זהו שמכתירים את הקב״ה למלך, וזה מספיק לכל השנה, אבל ללמוד תורה ולתת צדקה לכל הפחות בסכומים קטנים, את זה מוכרחים כל יום, למרות שגם בזה עצמו יש חילוקים, שלפעמים כמו לפני ראש השנה או בעת צרה ר״ל או כאשר פוגשים עני מרוד, באותה שעה צריך להגדיל את הכמות, אבל גם זה לא פוטר מלתת למחרת סכומים קטנים יותר, בלי נדר, יום אחר יום.

יסלח לי שהנני כותב אודות דברים די פשוטים, אבל לעצמי, פסיכולוגית, כאשר רעיון נכתב או נאמר, נעשה הדבר יותר ברור גם

אצל עצמו, ותקותי שגם ידידנו, מבלי הבט על כך שמסתמא אין לו סבלנות לזה, אעפ״כ יפריש בכל יום סכום לצדקה, ולא יסתפק בכך שמאוחר יותר יתן סכום יותר גדול.

כאשר ד״ר ניסן מינדל יחזור מחופשה אכתוב בעונג מזל טוב לתנאים של הבן שלו שי׳ ותודה לבבית לו על שעורר לעשות זאת, אבל כאמור אעשה זאת באנגלית.

בברכת כתיבה וחתימה טובה.

ב׳רלב
[כרך ז עמוד שע]

ב״ה, ט״ז אלול, תשי״ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

לרגל הבר מצוה שלך שבת פ׳ תבא הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה, רצוני לברכך שוב בנוסף למה שאמרתי לך בהיותך אצלי, שמבן שלש עשרה למצוות תגדל לבן חמש עשרה לגמרא וכו׳, כפי שהמשנה מונה במסכת אבות פרק ה׳.

כל דבר הוא הרי בהשגחה פרטית וצריך ללמוד מזה הוראה בחיים, ומכך שחגיגת הבר מצוה שלך היא בבית הכנסת, בית מקדש מעט, וביום הבהיר ח״י אלול צריך להפיק מכך הוראה כיצד להתנהג.

חמי הרבי זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע מפרש שח״י אלול הוא היום ממנו לוקחים חיות שבכוחו מחיים את כל חודש אלול, שהוא חודש החשבון על כל השנה. והשי״ת יעזור לך שתעשה את כל התלוי בך להיות יהודי חם וחי, שזה בא ע״י חיים המנוהלים ברוח של תורה ומצוה ואשר ע״ז מתקשרים עם הקדוש ברוך הוא בורא עולם כפי שמשה רבנו אומר לנו ואתם הדבקים בה׳ אלקיכם חיים כולכם היום.

בברכת כתיבה וחתימה טובה ושהוריך ירוו ממך ומאחיך רוב נחת, נחת יהודי נחת חסידי.

ב׳רלח
[כרך ז עמוד שעה]

ב״ה, ראשון דסליחות, ה׳תשי״ג
ברוקלין נ.י.

אל אחינו ואחיותינו, בני ובנות ישראל,
די בכל אתר ואתר
ה׳ עליהם יחיו!

שלום וברכה!

לרגל השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה, הנני בזה להביע ברכתי לכל אחינו ואחיותנו בני ובנות ישראל באשר הם שם, לשנה טובה ומתוקה.

ראש השנה, ההתחלה של השנה החדשה — ה׳ אלפים תשי״ד לבריאת העולם — אינו ביום הראשון של בריאת העולם, אלא ביום בו נברא האדם הראשון — היום השישי של מעשה בראשית. עולם הדומם (נבראים חסרי תנועה, מינרלים וכדו׳), צומח (נטיעות), חי נברא לפני-כן, כפי שהתורה מספרת לנו, אף על פי כן נחגג ראש השנה ביום שבו נברא אדם הראשון. ומיום זה דוקא מתחילה השנה החדשה של **כל העולם** — חי, צומח והדומם, יום זה אומר לנו ״**זה היום תחלת מעשיך**״!

בכך ישנו לימוד עמוק ומוסר השכל, שכל אחד מוכרח להתבונן בזה ובפרט — בימים אלו של חשבון הנפש.

העולם, כל חלקי העולם, נהיו כפי שהם צריכים להיות, רק כאשר נברא האדם, שהוא תכלית הבריאה.

האדם הוא ״עולם קטן״, בו משתקפת כל הבריאה, ובדיוק כמו שבכללות הבריאה, כך באדם בפרט ישנם כל הדרגות של הבריאה. במשך ימי חייו עובר האדם זמנים שהוא חי כמו דומם, זמן שהוא כצומח, למחרת כמו - חי ו — מדבר. אבל גם אז שהוא מגיע לשכל אנושי ורוחניות, ישנן במעשיו כל המדריגות, בזמנים מסויימים של היום, יכול להיות שהאדם אינו שונה מדומם, ובזמנים אחרים הוא בדרגא של צומח או חי, וישנם הזמנים של מעשים ותוכניות המעידים, שהוא אדם — שכלי ורוחני.

מוסר השכל מראש השנה בשביל כל יהודי הוא:

ההתחלה, ראש השנה, הוא כאשר נברא האדם. כל הבריאה הקודמת של צומח וחי, עדיין אינה נחשבת בחגיגת בריאת העולם. רק אז כאשר האדם הראשון נברא וקרא לכל הבריאה: "בואו נשתחוה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו" ופעל זאת שכך אכן היה (זהר חלק א' רכא, ב. פרקי דר' אליעזר פרק יא'); שהוא קישר את הבריאה עם הבורא, ועשה את העולם למשכן ומקדש לשכינה האלוקית — אז מושלמת הכוונה והתכלית של כל הבריאה ושל כל חלק שבה, ורק אז הוא ראש השנה, זמן חדש.

כך בכל אדם, הן במשך החיים בכלל, וכן בכל יום בפרט, העצמיות והפנימיות של האדם נמצאת בזה, שחלק האדם שבו ישפיע ויחדור את חלק החי, את חלק הצומח ואת חלק הדומם שבו. כך אז השם "אדם" מתאים ונכון, ורק אז, כאשר גם החלקים של חייו ופעולותיו שבהם הוא משתווה עם חי, צומח ואפילו דומם, מזככם, מקדשם ומגביה אותם עד שגם הם חדורים במעלה של מדבר, כך שכל האדם, הגוף והנשמה, יבצע את הקריאה "בואו נשתחווה ונכרעה נברכה לפני ה' עושנו"!, את זאת יכולים להשיג על-ידי הנהגת חיים לפי ההוראות של הבורא, חיים על-פי תורה ומצוות של ה' עושנו.

בעמדנו על סף השנה החדשה, מתחילה שנה חדשה ותקופה חדשה בחיים, צריך כל אדם להתבונן שוב ולחרוט בזכרונו, ש"זה היום תחילת מעשיך", זוהי ההתחלה, היסוד והתכלית של כל הבריאה. קבלת עול מלכות שמים, כאשר כל הבריאה קוראת: "ה' מלך, ה' מלך, ה' ימלוך לעולם ועד".

בברכת שנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

ב"רמ

[כרך ז עמוד שעט]

ב"ה, כ"ז אלול, תשי"ג
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני בזה קבלת מכ' מעש"ק תבא עם הפ"נ, ועליו הי' להסביר לחתנו שי' שאין זה סדר להתנהג ככה עם השי"ת, שקודם, כאשר הבת היתה ל"ע לא בריאה מתחייבים, ולאחר מכן נחלשים בהתחייבות ומחכים עד שר"ל מגיע מיחוש חדש ונזכרים אודות

ההתחייבות, מובן שדברים אלו צריך להסבירו בדרכי נועם ובניחותא וכו׳, והשי״ת יצליחו למצוא האותיות המתאימות ואשר אצל חתנו שי׳ יהיו אודנין פתיחין [= אוזנים קשובות] . .

בברכה.

ב׳רנ
[כרך ח עמוד ה]

ב״ה, כ״ז תשרי, ה׳תשי״ד
ברוקלין, נ.י.

הוו״ח אי״א נכבד ונעלה עוסק בצרכי ציבור בעל מרץ
וכו׳ מו״ה יהודא ליב שי׳

שלום וברכה!

שימח אותי לראותו בהתוועדות שבת בראשית. בטוחני, שהעונג הרוחני שהי׳ לו ילווה אותו כל השנה.

כיון שההתוועדות נמשכה גם לאחר שהי׳ מוכרח ללכת, רצוני להסביר כאן נקודה מהדיבורים שנשמעו אחר כך.

כל חגי חודש תשרי הינם כידוע כלליים, הצריכים להשפיע על כל השנה. ההשפעה של שמחת תורה, שיש לקחת למשך כל השנה היא — שמחת תורה, כלומר, לשמוח עם התורה כל יום מימות השנה.

תורה איננה חכמה ערטילאית, ואף שיש לה גם זאת, הרי עיקר הכוונה בתורה, כמשמעות הפתגם מלשון הוראה — לימוד והוראת דרך, כיצד יהודי צריך להתנהג בחיי יום־יום. ולמרות שדרושה קבלת־עול כלפי התורה שהיא חובה אלוקית נעלית יותר, צריך הדבר להעשות גם בשמחה. וכאשר עושים בשמחה, זה עצמו כבר השכר. אבל הקב״ה שהוא תכלית הטוב, נותן על כך גם בריאות הגוף, הצלחה בעסקים ונחת מהילדים, וכפי שהתורה אומרת — אם בחוקותי תלכו — שתהיו עמלים (עסוקים) בתורה — אזי ונתנה הארץ יבולה כו׳ מתגשמות כל הברכות הטובות בגשמיות וברוחניות.

כל זה מדובר בנוגע לכל יהודי. מובן, שמי שזכה והקב״ה עזר לו שתהי׳ לו השפעה ופעולה על הסביבה לסייע בהחזקת מוסד של תורה תמימה, שאחד מיסודותיו הוא היותו מעין בלתי פוסק של תורה לעולם הרחב — יהודי כזה ודאי צריך לזכור ולחוש את תפקידו

ואת זכותו לא רק בשמחת תורה, אלא כל יום מימות השנה.

השי״ת יצליחו בעבודתו עבור התורה, שתהי׳ בהצלחה ובשמחה, וביודעי עד כמה זוגתו שתחי׳ מסייעת לו בכל מפעליו, בטח היא תהי׳ לו לעזר במפעלו למען הישיבה תומכי תמימים ותהי׳ שותפה בכל הברכות האלוקיות.

בברכת הצלחה בהנ״ל.

ב׳רנד
[כרך ח עמוד י]

ב״ה, ב׳ מ״ח, תשי״ד
ברוקלין

ברכה ושלום!

התקבל מכתבה בו שואלת האם תלמד נהיגה,

הנני מעריך, שראוי יותר, בינתיים, שתקדיש את הזמן הנחוץ ללמוד נהיגה לגדל ילדי׳ שיחיו לתורה ולחופה ולמעשים טובים, וגם לחזק את השתתפותה בענינים של נשי ובנות חב״ד ויהדות בכלל, והשי״ת יעזור שזה יהי׳ בהצלחה.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א,

מזכיר: **א. קווינט**

ב׳רסב
[כרך ח עמוד יז]

ב״ה, יו״ד מ״ח, תשי״ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

קבלתי מכתבה בו כותבת אודות ההיכרות שבתה סיכמה לפני זמן עם איש צעיר ובמשך הזמן התקרבו עד שסוכם על שידוך ביניהם, וכתבו תנאים בשעה טובה ומוצלחת, והיא חושבת שהחתן בתנאים טובים יכול להיות קרוב ליהדות מכפי שהוא עתה. ומבקשת ברכה בזה.

ברור שלכל דבר ובפרט כדי לרוות נחת מילדים חתנים וכלות נחוצה בהחלט הברכה מהשי״ת והצלחתו, אך אין זה משחרר הורים מלעשות את שביכולתם בכיוון זה, ואדרבה כשרוצים לקבל ברכה והצלחה מהשי״ת יש להכין האמצעים והכלים לזה, שע״י זה מקבלים זאת יותר מהר ובמידה גדולה יותר, וזהו ע״י הגדלת המאמץ בכיוון זה.

לכן צריכה היא ובעלה שי׳ לאמץ את כל האמצעים, שכל מה שנוגע לעניני יהדות של בתה וחתנה — יתבצע בפועל ממש.

ולא צריכים להסתפק בכמות שהורים סבורים, שמספיק עבורם שכן אין לשכוח שמצב היהדות שבשנות העמידה, הוא על פי רוב מה שנשאר לאחרי פשרה מהכמות שהוריהם נתנו להם, שבשל סיבות מסויימות כבר חסר חלק מזה וחלק חשוב, ואם מה שהורים כעת נותנים לילדיהם, אינו עם חמימות והתלהבות מספקת, יחסר הרי גם אצל ילדיהם חלק מסויים. מה, אם כן, יוותר אחר־כך?!

בפרט כשמתבוננים שלדור הצעיר יש נסיונות גדולים יותר וקשיים גדולים יותר ביהדות מאשר דור ודורות הקודמים, במילא צריכים יותר כלי נשק, שזהו יותר התקשרות לתורה ומצוות, ויותר מאשר בדור או שניים, ויותר, דורות קודמים.

אין זה כפי שמשכנעים את עצמם, שבעבר היו צריכים ללמוד עם הילדים שולחן ערוך, כדי שיעשו וינהגו כפי שכתוב בשולחן ערוך, והיום מספיק ׳בית־ספר של יום ראשון׳, תלמוד תורה עד בר מצוה, ולכל היותר ישיבה פושרת, שאת זה מבינים ורואים במוחש שזה דוקא להיפך. שכן כשהתחנכו וגדלו בעבר בסביבה יהודית חרדית זה עצמו כבר חיזק את היהדות אפילו ללא חדר וללא ישיבה, אבל כשגדלו באמריקה (ובמיוחד בערים הקטנות), הסביבה ודאי לא נתנה זאת ונחוץ מאוד לחפש עצות שבית הכנסת וגם הישיבה לא יקררו יהדות.

וכאשר הורים משקיעים כל כך הרבה כוחות כדי להבטיח את ילדיהם שיהי׳ להם וירויחו בהרחבה עבור הגוף שלהם, הרי עוד יותר נחוץ וחשוב להבטיח את הילדים כדי שיהי׳ להם מרחב הנשמה, שרק אז יכול גם הגוף להיות כדרוש.

השם יתברך יעזור לה ולבעלה שי׳ שיעשו בפועל ממש את כל האמור לעיל, והתנאי הראשון בכך הוא, שיש לקשר את עצמם

יותר ליהדות, ליהדות אמיתית, שעי״ז אפשר לקוות שדיבוריהם עם ילדיהם אודות יהדות יתקבלו אצלם, בראותם שההורים עצמם עושים זאת ואכן עם כל הלב.

בברכה לנחת יהודי מבתה עם חתנה וגם מעצמה עם בעלה שי׳.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א,

המזכיר:

נ.ב.

תקותי שמיותר לעורר על כך, ובכל זאת הנני כותב גם אודות זה, שלכל הפחות כחודשיים לפני החתונה של בתה תחי׳ עלי׳ לידע את בתה, את הדינים הקשורים בחיי משפחה טהורים, וגם להכיר בינה ובין נשים צעירות הנוהגות בדרך היהדות, אף שנולדו באמריקה ובאות גם מבתים עשירים.

ב׳רסה

[כרך ח עמוד כא]

ב״ה, י״ז מ״ח, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו — בלי הוראת זמן הכתיבה — וכן על מכתב זוגתו תחי׳. רצוני לחזור ולהביע את דעתי שכבר כתבתי, שדעתי אודות נסיעה מפריז ובפרט כשקשורים בישיבה, כבר ידועה. ומה שרוצה לקבל ממני הסכמה לנסוע למקום אחר כדי להתענות שם, ואפילו אם מדובר אודות אמריקה או קנדה, אין זה תפקידי.

כדאי שיתכתב עם אלו שבאו לכאן לפני חודשים ויבקשם שיכתבו את האמת מה נעשה איתם כאן, בשל מה הזדרזו ומה פעלו בחודשים שהם נמצאים כאן, מעבר לכך שהם יכולים לכתוב שהם נמצאים באמריקה, שלפי דעתי זה לא רק רחוק מכבוד על פי התורה אלא גם על פי שכל אנושי פשוט.

מה שכותב שיחס הישיבה לעבודתו אינו כראוי, ובמילא אין לו די עבודה, וגם קשה להגדיל את הישיבה, הרי העצה לזה היא **לא** לברוח מפריז ולהמשיך להתענות במקום אחר.

כבר הגיע הזמן שכל מי שיש לו שייכות לנשיאנו רבוה״ק ינצל

את כוחותיו ויעשה את המוטל עליו באמיתיות, שאז ודאי יהי׳ זה בהצלחה, ויביא הטבה בבריאות לא רק ברוחניות אלא אכן גם בגשמיות.

והשי״ת יעזור שהוא וזוגתו תחי׳ יחליטו כפי שבאמת טוב להם בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש.

ב׳רסו
[כרך ח עמוד כב]

ב״ה, י״ז מ״ח, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מה שכותב אודות בתו הגדולה מרת . . . שזה כבר שמונה שנים אחרי חתונתה ובינתיים עדיין אין לה ילדים. הי׳ עליו לברר מיד האם שומרת היא טהרת המשפחה כפי שבנות ישראל צריכות לשמור, שזהו התנאי הראשון אצל יהודים שיהיו ילדים, וילדים בריאים, ומובן מאליו שבדבר כזה שנוגע בילדים ונכדים לדורי דורות, אין להתבייש לדבר פעם פעמיים ופעמים רבות עד שענין טהרת המשפחה יתבצע, ובתקוה שיעשה בזה . .

בברכה.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א,

המזכיר

ב׳רעז
[כרך ח עמוד לב]

ב״ה, כ״ו מ״ח, תשי״ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתבה מכ״א מ׳ חשון, בו כותבת אודות נסיעת בעלה שי׳ ל . . . שקשה לה על הלב ולא היתה רוצה שיסע וכו׳.

דאגתה בענין אין לה יסוד — ועלי׳ להתחזק בביטחונה בהשם יתברך ובכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע שעל שמו נוסדו תלמודי התורה והישיבות ב . . . שלא רק שנסיעתו אינה ענין של עגמת נפש ח״ו, אלא זוהי הדרך לברכה והצלחה לכל הנוטלים חלק בזה וגם למשפחותיהם.

ומה שנדמה שהדבר כרוך בקשיים, הרי מעבר לכך שאי אפשר לדעת מה היו הקשיים בהסתדרות אחרת, הרי הקשיים, ברובם, גדולים הם בעיניים אלו, משום שרוצים לראות כך, והעיקר משום שזה דבר חדש, נדמה כך, כשרואים שאנ״ש מתייגעים במקומות שונים בהם הם נמצאים, והקשיים שהם עוברים ולמה הם מגיעים, חוסר הנוחות ב . . . אינה בערך והרבה יותר קטנה משלהם.

רצוני גם לומר, שאלו הנוסעים ל . . . אין זה חייב להיות לשנים רבות, אלא לכל הפחות שנה, מפני שהעבודה אינה יכולה להפסק באמצע השנה, אך לאחר תום שנה, הרי כאשר הם עצמם דורשים אחר כך שהם רוצים לנסוע משם, וישטח את נימוקיו, או־אז יתדברו עימו כמו עם אדם חדש, שאינו נושא עדיין על עצמו את האחריות לעבודה, וברור שלא יאלצו אף אחד בכוח. אך מצד שני, העבודה הנעשית, אפילו כאשר זה לא יותר מאשר ליום אחד, חייבת היא להיעשות בכל מאת האחוזים, ולא רק לצאת ידי חובה ולהביט על השעון מתי יסתיימו 24 השעות ויפטר מהגלות, שבמצב שכזה, לא רק שזה אינו טוב עבור העבודה, אלא זה גם לא נוח עבור אלו שעובדים בזה.

רצוני לחזור בקיצור על האמור לעיל, שלאחר סיום שנה של שהיי ב . . . לא יקשרו אף אחד לעבודה גם ב . . . אך במשך השנה, הנני מקוה שהנני יכול להיות בטוח, שהעבודה נעשית באמונה שתצא לפועל כוונת כ״ק מו״ח אדמו״ר, והנני בטוח שעל ידי העבודה, זוהי הדרך וזהו כלי טוב לקבל את ברכות מהשי״ת בכל הנחוץ לעצמו ולבני הבית.

ומכיון שלאשה יש השפעה גדולה על בעלה, ומכיון שנראה לי שמיד בהגיע בעלה לשם, יסדר ניירות להביא אותה ואת ילדיהם שיחיו לשם, שאז תדגיש היא לעצמה, שגם ב . . . הקב״ה נמצא ונותן גם שם ברכה והצלחה, ובמקרה שלהם יותר מאשר במקום אחר, במילא הן היא והן בעלה שי׳ יהיו מרוצים, שהשי״ת שלח להם את ההזדמנות להשלים את רצונו ולקבל את ברכותיו בגשמיות

וברוחניות.

בציפי׳ לבשורות טובות ובברכה לבריאות הטובה.

ב׳רפ
[כרך ח עמוד לו]

ב״ה, א׳ כסלו, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . בנוגע לסכסוך שלו, מובן מאליו שלא הוריתי לאף אחד לענות יהודי עם בני ביתו. ולא זוהי עבודתי. אבל אינני גורס את כל ההתפתחות. לא מהתפטרותו מהמשרה שהציעו לו, הגם שהשכר נמוך יותר, ולא מגרימת כל הסערה אודות הדין תורה . . . האם הוא ירויח מכך, ספק, כמו כל דין תורה, שלא יודעים מראש את התוצאה . .

עוד ענין בזה, שהרי צריך לחשוב אודות פרנסה ולא למלאות שאיפה, שכן כל ישיבה ומוסד שיידעו אודות הרעש, אינני מאמין שברצון יציעו לו משרה, ביודעם, שדעתו היא שאי אפשר לפטר אותו מהמשרה . .

ב׳רצא
[כרך ח עמוד מו]

ב״ה, ט׳ כסלו, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מיום ו׳ תולדות, ומסתמא לא יקפיד, ישנם דברים כאלה, אשר או ששואלים לכתחילה, או שכלל לא שואלים.

בטח ראה את מכתב כ״ק מו״ח אדמו״ר (נדפס בקונטרס צ״ג) שהוא מסר את ההוצאה לאור של כתבים ספרים ומאמרים של נשיאינו כ״ק רבוה״ק הן בנגלה והן בחסידות — ובמילא גם שלו בכלל — להוצאת ספרים **קה״ת**, וההסברים בזה מובנים, ואחד מהם

הוא, כי העתקות רבות הן משובשות, וגם ישנם ענינים של מהדורה ראשונה ומהדורה אחרונה, וגם זו העולה על כולנה, שהכל תלוי במזל ואפי׳ ס״ת שבהיכל, במילא אין זה סדר, שכל אחד ידפיס או ישכפל דברים מהנ״ל מה שנופל בדעתו, והכרחי להתייעץ עם עוד מישהו, וישנם עוד טעמים, ובכלל לא נוגע כאן כל כך החקירה בטעמים, כיון שהרבי חמי אמר כך.

לכן, לו שאלו לכתחילה את הו״ל ספרי קה״ת, לפני שמשכפלים את המאמרים, היו מתייחסים לזה כלכתחילה, האם ישכפלו את אלו או יש אחרים קודמים לאלו, אבל כיון שחלק מזה כבר נעשה, ואז שואלים בניו־יורק, האם לעכב את הדפסת תורת אדמו״ר מוהרש״ב נ״ע או לא לעכב, ואז הם, הכתבים, יתפשטו יותר, ובכן איזה מענה מצפים לקבל על השאלה? ובפרט כפי שמוסיף במכתבו שכבר השקיע בזה כמה מאות לירות. הרי כבר מעורב בזה גם ענין של אהבת ישראל, במילא הרי כבר כבולים בידים וברגלים, ומוכרחים לענות שיסיימו זאת בשעה טובה ומוצלחת.

מה שכותב שראשי הישיבות בקשו ממנו וכו׳, הרי זה שראשי־הישיבות לומדים לעצמם את המאמרים אליהם התרגלו כשהיו בזמנם בישיבה, אין זה פלא, כי לעולם ילמוד אדם במקום שלבו חפץ, ומובן שלהם זה יותר קל מאשר להתחיל חדשים, שכל נשיא בדורו הרי — לא ימלט — חידש באמירת התורה שלו, במילא מוכרחים להיות שינויים בסגנון ובתוכן, אבל כשרוצים להנהיג סדר כזה גם עם התלמידים בישיבה, הרי ראשי הישיבות והתמימים המבוגרים צריכים לזכור את היחס שלהם אז למשפיעים שלהם שרצו ללמוד אתם דוקא את המאמרים של הנשיאים הקודמים ולא את המאמרים של נשיא דורם כ״ק מוהרש״ב נ״ע . .

ידוע פסק רבנו הזקן בהלכות תלמוד תורה, שאדם במשך ימי חייו צריך ללמוד לכל הפחות פעם אחת תורה שבכתב ותורה שבעל פה עם כל החלקים, במילא נכלל בזה גם המאמרים של כל נשיא חב״ד שבכל הדורות, אבל אני בדעתי אעמודה, כיון שנדפסו יותר ממאה קונטרסים מאמרים מכ״ק מו״ח אדמו״ר וגם מאמרים משנים שלימות, צריך **לקבעם בלימוד קבוע** בישיבת תומכי תמימים, והשי״ת יצליח כל אחד ואחד מאיתנו למלא את השליחות בהתאם להאמת.

בברכת חג הגאולה והצלחה בענינים הכלליים והפרטיים.

נ.ב.

מכתבו התעכב בדרך מפני שכתב מספר 177 במקום 770.

ב׳רצה
[כרך ח עמוד נב]

ב״ה, י״ב כסלו, ה׳תשי״ד
ברוקלין, נ.י.

אל ההנהלה של ישיבת ״אחי תמימים״ בבוסטון, וכן
גם לכל הנאספים לסעודה השנתית העשירית
באנקט של הישיבה
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

שימח אותי לקבל את הידיעה, שביום ראשון, ט״ו כסלו, הבע״ל, תחגג הסעודה השנתית העשירית של הישיבה אחי תמימים דבוסטון. לרגל הזדמנות זו הנני מברך את ההנהלה ואת כל המשתתפים בסעודה בברכת ״ברוכים הבאים״.

כאשר יהודים נאספים יחד לשם מטרה הקשורה בתורה ומצוות, יכולים להיות בטוחים, שזה יביא פירות טובים ובהצלחה. ובמיוחד כאשר מדובר אודות חינוך כשר לילדי ישראל, שעליהם אנו משליכים את יהבנו תקותנו שימשיכו את שרשרת הזהב של תורה ומצוות בדור הבא, הרי בתורה ומצוות עצמם זהו מהדברים המובחרים והכי חשובים.

מטרה זו ועבודה זו חייבות לעורר את ההתענינות הכי גדולה של כל היהודים בסביבה ליטול חלק כמה שיותר גדול בזה, שזה עצמו מעורר תוספת ברכה והצלחה מהשם יתברך.

לכן הנני בטוח, שהסעודה הנוכחית תביא פעולות גדולות מאוד במובן הגשמי ומה שלא פחות חשוב גם במובן הרוחני.

תקותי שכל אחד מהנאספים יקח עמו מהסעודה תוספת התקשרות וחיות בעניני תורה ומצוות בכלל, והעבודה החינוית של חינוך הכשר בפרט, שעל פי הבטחת תורתנו הקדושה זה יביא לכל אחד, הם ובני ביתם שיחיו, ברכה והצלחה בחיים הפרטיים, בגשמיות וברוחניות.

בברכת הצלחה.

ב׳רצו
[כרך ח עמוד נג]

ב״ה, י״ב כסלו, תשי״ד
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ כו׳ מוה״ר יצחק אייזיק שי׳

שלום וברכה!

כבר זמן רב שלא שמעתי ישירות ממנו, אף שהנני מקבל ידיעות אודותו ע״י התענינות אצל ידידינו המשותפים, ותקותי לקבל ידיעות משמחות יותר אודות עניניו, וגם שנוטל חלק בענינים של בית הכנסת, שזהו כבר הזמן המתאים ביותר שיסתדר כפי שדברנו פעמים אחדות, שצריך להיות בית כנסת באזור שלשם עוברים, וכן תלמוד תורה ושאר הענינים השייכים לבית הכנסת. שכן, הרי חבל על הזמן שעובר, וכמה שמאוחר יותר, יכול הדבר להסתבך יותר.

במיוחד רצוני לעורר אותו על עוד ענין שהנני משער שזה הזמן לכך, והוא אודות קרן ההצלה, בשנה שעברה נטל חלק בביצוע הדבר שקרן ההצלה תייעד סכום מתאים עבור עסקנות ליובאוויטש מעבר לים, ואף שהתמיכה שהקציבו רחוקה לפי ערך הנחיצות והיקף העבודה, התערבותו בזה פעלה לטובה, שהוקצב סכום זה לכל הפחות.

על פי הסדר צריכות כעת להתקיים האסיפות אודות חלוקת התקציב של קרן ההצלה לשנה זו, רצוני לעוררו אודות זה, ולבקש, למרות שלדעתי זה מיותר, והוא יעשה כן גם מעצמו, לגשת במרץ גם בשנה זו לביצוע הקצבה לסיוע בעד עסקנות ליובאוויטש במידה המתאימה, שבטח ימצא את הדרכים המתאימות להביא זאת מהכוח אל הפועל.

ולפי מה ששמענו מחמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שכאשר פועלים דבר טוב השם יתברך מצליח, תקותי שיצליח גם בזה, ויוכל לכתוב לי בשורות טובות בזה.

ובפרט שאנו מתקרבים עתה לחג הגאולה י״ט כסלו, שעל פי המסורה של רבותינו הק׳, פעל אדמו״ר הזקן ע״י עבודתו, שכאשר חסידים יעשו בענינים שלו, תמיד הם ינצחו ויפעלו, הרי כעת, אפוא, הוא הזמן המתאים להתחיל בהשתדלות כאמור לעיל אשר תוכתר בהצלחה.

בברכת חג הגאולה ופרי׳ בהצלחה.

ב׳שג
[כרך ח עמוד ס]

ב״ה, י״ח כסלו, תשי״ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

נתקבל מכתבה מ־16/11, וכאשר אהי׳ על הציון הק׳ של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, אזכיר את כל אלה שכותבת אודותם, כל אחד למצטרך לו.

כבר עוררתי אותה פעם אחת שהיא צריכה לדבר עם בתה מרת . . . אודות כל הדינים שנשות ישראל צריכות לדעת, ובמיוחד אודות מקוה וטהרת המשפחה שלפי כתיבתה בתה היא כלה. ועד היום לא הי׳ לי ממנה מענה על זה, הנני רוצה לחזור שוב שזהו ענין שאסור להתבייש לדבר עליו, כי זה נוגע לילדים ולנכדים ולחיים מאושרים הן בגשמיות והן ברוחניות, ואם הורים משתדלים לדאוג לילדיהם בפרנסה בגשמיות, עליהם גם לעשות הכל, כדי לדאוג להם לחיים רוחניים בריאים, ולא ח״ו וח״ו כו׳. רצוני לקוות שתעשה בזה ע״י דרכים שונות מתאימות ובמרץ הראוי והשם יתברך יצליחה.

בברכה.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א,

מזכיר:

ב׳שז
[כרך ח עמוד סג]

ב״ה, כ״ב כסלו, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני בזה קבלת מכתבו מט׳ כסלו מוצש״ק וישלח והקודם להם.

עליו למסור לזוגתו תחי׳ שכלל לא תדאג, ובפרט על פי מה שכבר כתבתי שזה מוכיח על חסרון אמונה בהשם יתברך שהוא — ברוך הוא — עצם הטוב במילא רצונו לעשות טוב עם ישראל, ובפרט כשמדובר על אודות משאלה של זרעא חייא וקיימא, שזוהי מצוה מהתורה שניתנה לכל אחד מאתנו, הרי ודאי שהשם יתברך יתן ברכה

והצלחה למלא את המשאלה. אבל העצבנות מכך, ויתרה מזו — בכי, מחלישים את הגוף ומחלישים את האמונה של הנשמה, ולכן אל לה להרשות לעצמה ענינים כאלו, והשם יתברך יעזור לשניכם לבשר בשורות טובות בזה.

נהניתי לקרות במכתבו שכותב על דבר האנשים השונים שהזדמן עמהם ושדרשו מאתו למסור פ״ש ותוכן שנדבר בהתועדות דחדש תשרי העבר, ותקותי שגם להבא יעמוד בקישור עמהם, שידוע שקישור של ישראל ביחד, מביא תועלת לכל המשתתפים בזה הן בגשמיות והן ברוחניות.

מצו״פ העתק מכתבי כללי בקשר עם חג הגאולה הוא י״ט כסלו, שבטח יועיל לו בקשר עם הנ״ל.

מה שבחור אחד . . . שאל מאתו אם יש מפרשים על תניא, יוכל להשיבו שלעת עתה אין זה בדפוס, אבל כאשר נגשים ללמוד תניא הנה בידיעה שזה חלק מתורה, צריכים ללמוד זה כמו שאר חלקי תורה, וכמו כשלומד חומש או משניות בפעם הראשונה או גמרא או רמב״ם וכיו״ב, אין דורשים מעצמו בתחלה וגם לא בפעם שני ושלישי שיבינו עם כל הדיוקים והפירושים, ורק בתחלה מבין הענין בכללות ומפעם לפעם מתוסף מה בזה, ואם לומד תניא בכוונה טהורה, הנה אז זה כמו בכלל תורה שכל יהודי יכול להבין מה זה ולא אחד יכול לירד עד סופה, לפי שארוכה מארץ מדה ורחבה מני ים, ואם הבחור הנ״ל אין מבין פרט מה בתניא, הנני בטוח שכשיפרש שאלתו לאנ״ש שי׳ ילמדוהו, ויכול לאמר לו זה.

העתק אחד ממכתבי הכללי הנ״ל יכול למסור להבחור הנ״ל.

בברכה.

ב׳שיח
[כרך ח עמוד עג]

ב״ה, כ״ז כסלו, תשי״ד
ברוקלין.

אגודת נשי ובנות חב״ד סניף פריז
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל את מכתבן — לאחר ההפסקה הארוכה — שניגשו

שוב לעבודה, ובמיוחד שמחתי לקרוא במכתבן שמשתדלים למשוך נשים מחוגים אחרים, והרי ידוע הפתגם של אדמו״ר הזקן, שחסידות היא עבור כל בני ישראל ללא יוצא מהכלל, וכל העושות להביא זאת לפועל, שכרן גדול מאוד, ותקותי לשמוע מהן עוד בשורות טובות שעבודתן הולכת ומתרחבת הן בכמות והן באיכות.

מצורף בזה העתק מכתבי כללי בקשר לחג הגאולה י״ט כסלו, שתוכנו מתאים כל השנה, ואקוה שיביא להן תועלת בעבודתן.

בברכת הצלחה בכלל ובפרט.

ב׳שכג

[כרך ח עמוד עט]

ב״ה, נר חמישי דחנוכה, ה׳תשי״ד
ברוקלין, נ.י.

אל כל קהל עדת ישורון חובבי ומוקירי תורה ומצוה,
ה׳ עליהם יחיו

שלום רב וברכה מרובה!

החגיגה השנתית של מרכז הישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש, שתתקיים אי״ה ביום ראשון, י״ג שבט, ה׳תשי״ד, זוכה לשימת לב רצינית וסיוע גדול ביותר של החוגים היהודיים הרחבים.

מאז שנוסדה ישיבת ליובאוויטש, לפני 57 שנים ע״י כ״ק אדמו״ר מוהרש״ב, ולפני 14 שנים ניטעה גם באמריקה ע״י כ״ק מו״ח אדמו״ר — זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע — התפתחו ישיבות ליובאוויטש במדינה זו בהצלחה אלוקית בלתי רגילה.

אין לשער את האור הגדול של לימוד התורה ביראת שמים אשר ישיבות **תומכי תמימים** הפיצו ומפיצות במשך כל השנים, הודות לאופיין המיוחד של ישיבות אלו, שתלמידיהן ומחונכיהן מתחנכים ברגש של אחריות להיות ״נרות להאיר״ — להחיות ולחזק יהדות של תורה בסביבתם.

כמו נרות החנוכה, שמדליקים לאחר שקיעת החמה, שלמרות היותם קטנים, אינם נבהלים מהאפילה, אלא אדרבה, מלילה ללילה מספרם גדל ואורם מתחזק —

כך הם ה״נרות להאיר״ — תלמידי ומחונכי ישיבות ליובאוויטש.

וכשם שמצות נר חנוכה נבעה מכך שיהודים, עם היותם מעטים במספר וחלשים בכוחות פיזיים, לחמו במסירות נפש נגד השונא הרב והחזק, כדי שיוכלו לטהר ולהאיר את בית־המקדש — כך צריך כל יהודי שתורה ומצוות יקרים לו, לא להירתע מכך שהוא מיעוט במספר לעומת אחרים ובכסף חלשים מהם, ואדרבה, להלחם במסירות נפש בעד תורתו ומצוותיו של **הקב״ה** (תורתך, חוקי רצונך). או אז עוזר הקב״ה בהצלחה למעלה מהטבע, בגשמיות וברוחניות.

ישיבות ליובאוויטש, המחנכות תלמידים ברוח זו של מסירות נפש ולימוד התורה ביראת שמים, צריכות ומוכרחות לקבל תמיכה בכל הכוחות, במידה הגדולה ביותר, כי באור הטהור והקדוש של תורת ה׳ תמימה ביראת שמים טהורה, מוארת דרכו הקשה של עמנו בגלות, ויהודים נשמרים בשלימותם,

עד שתקוים הבטחת הקב״ה, ותגיע הגאולה השלימה והאמיתית, והמנורה הטהורה שוב תאיר בבית־המקדש, שיבנה על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו.

בברכה שהשי״ת ימלא משאלות לבבם לטובה וכולנו נזכה להרמת קרן התורה וקרן ישראל סבא בקרוב ממש.

ב׳שכה

[כרך ח עמוד פא]

ב״ה, ב׳ טבת, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

שמחתי לקבל מכתבו מב׳ חנוכה בו כותב שבחנו את התלמידים ורואים הצלחה בלימודם, וגם אודות ההתוועדות שסידר י״ט וכ׳ כסלו,

ולמרות שכותב שלהתוועדות זו אין את אותו טעם כמו ב . . . הנה יעויין בתניא פרק כ״ז בדיוק הפסוק ועשה לי **מטעמים** לשון רבים, ומבין שני סוגי המטעמים אי אפשר לדעת מה יותר מקובל למעלה, במילא זה צריך להיות תענוג גם למטה,

והעיקר, הרי ידוע המשל מכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שהיכן שהמפקד מציב את החייל, אם המפקד הוא טוב,

יכול החייל להיות בטוח שבחרו עבורו את המקום הטוב והמתאים ביותר, בו יכול להיות הטוב ביותר עבורו וגם יעיל עבור המלחמה והנצחון, ואף שזה לא צריך להפריע לחייל לבקש לעצמו תפקיד **יותר גבוה**, אך כל זמן שעדיין אין לו את זה, צריך החייל להיות בשמחה עצומה וגדולה שע״י מילוי משימתו הוא קשור עם כל הנהגת המדינה, והנמשל מובן.

התקוה שנצלו את ימי החנוכה הן בנוגע לילדים והן בנוגע לגדולים, לספר להם שליהודים היו תמיד נסיונות ואולי עוד יותר גדולים מהנוכחיים, וכשעומדים בתוקף המתאים, מצליחים לא רק ברוחניות אלא גם בגשמיות.

בנוגע לשאלותיו באופן הלימוד, מובן שמוכרחים ללמוד עם התלמידים את האותיות לחוד ואת הנקודות לחוד, וכפי שידוע מהמלחמה שגדולי ישראל ונשיאנו הק׳ ניהלו על זה, לחרוט בילדים את הקדושה של האותיות ואת הקדושה של הנקודות.

בברכה להצלחה בפרנסה בגשמיות ולהצלחה בפרנסה ברוחניות ובפ״ש כל הדו״ש.

מפני סיבה התעכב משלוח המכתב. בינתיים נתקבל מכתבו מד׳ טבת . . . שהבין את הנסיון ונסע לעיירה להפיץ יהדות אע״פ שהעסקים הם עדיין לא כפי המיוחל, סבורני שעכשיו העסקים כבר יכולים להשתפר. ותקותי שאם ינסו אותו בקצה השני, ע״י הרבה קונים — יעמוד גם ב״מבחן״ הזה, וימשיך בעיירה בעבודת הקודש. ובטח יהי׳ בהצלחה. ויותר ממה שבעה״ב עושה עם העני העני עושה עם בעה״ב.

ב׳שכו

[כרך ח עמוד פב]

ב״ה, ב׳ טבת, תשי״ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

. . מהראוי להנהיג אגודת בנות חב״ד במקום שאת נמצאת עתה, ואין לדקדק כל כך מאיזה בית החברה באה, כיון שסוף כל סוף כל היהודים יהיו חסידים, וע״י זה שמושכים עוד חברה וגורמים לה הכרות עם עיקרי התורה והיהדות בכלל, ועם הדינים, מנהגים

וסיפורים טובים בפרט, מבריאים אותן ברוחניות ועם הזמן גם בגשמיות, כי אצל יהודים שני הדברים הולכים יחד.

והשי״ת יצליחך באמור לעיל, שתוכלי לעשות בזה בהצלחה ומתוך בריאות הנכונה.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א,

מזכיר:

נ.ב.

מצו״ב מכתבי, בקשר לחג הגאולה י״ט כסלו, שתוכנו מתאים לכל השנה, וכדאי להעביר את תוכנו לכל החברות.

ב׳שלב

[כרך ח עמוד פז]

ב״ה, ד׳ טבת, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

נתקבלה שאלה בשמו, בנוגע להסרת הזקן, האם יש הבדל באיזו צורה זה נעשה, או שאין כל הבדל בזה.

ודאי, יש הבדל **גדול** מאוד. ואפשר להבין זאת באמצעות משל. יש משקאות שהם סם (רעל) לאדם, וכאשר האדם שותה אותם, מוכרחים לנקוט באמצעים הכי תקיפים כדי לרפא אותו מהנזק שנגרם ע״י זה לגוף האדם, גם כאשר הוא שותה אותם רק פעם אחת, ובודאי אם הוא שותה זאת פעמים רבות. יש עוד דברים שגם הם עושים נזק לאדם, אבל רק כאשר הם פוגעים בחלק מסויים של הגוף, אבל בחלק אחר של הגוף אינם מזיקים, אף שגם תועלת אינם מביאים. כמו למשל, כשאדם אוכל קליפות של תפוחי אדמה או מלון, שהם בודאי אינם מביאים לו כל תועלת, ויש לדאוג להשתחרר מזה בהקדם, אך אין בזה כל סכנה, כשזה נכנס בקיבה אבל כשזה נכנס לריאות, אזי זה מביא את הנזק הגדול ביותר לאדם.

כך גם, פחות או יותר, יש מקרים בנשמה של יהודי, יש דברים כאלה שהם סם (רעל) לנשמה, אלו הן עבירות, בהן כל ישראל שווים

שאין לעשותן, ואם לא יהודי אינו ניזוק מזה, אך יהודי ניזק מזה, לא רק לנשמה שלו אלא גם לגופו, אבל ישנם דברים כאלה, שלסוג מסויים (מעלה) של יהודים הם מזיקים, ולסוג שני, זה לא מזיק. לדוגמה, אצלנו אשכנזים, נשיאת שתי נשים עוברים על החרם, ואצל הספרדים מותר.

וכך יש הבדל גם בהסרת הזקן. להסיר בתער (סכין גילוח) זהו איסור דאורייתא לכל היהודים בשוה, ומי שעושה זאת ר״ל (=רחמנא ליצלן) עובר כל פעם על חמשה לאוין, כמו שכתוב בגמרא בשולחן ערוך ופוסקים, אבל ההסרה בדרך מסויימת ע״י סם (אבקה) ומכונת גילוח חשמלית, לחסידים הקשורים עם תלמידי הבעל שם טוב, להם זהו איסור, וגורם נזק לנשמה ובמילא גם לגוף, אבל לא נזק כל כך גדול, כמו כאשר חס ושלום עוברים על חמשה לאוין כשעושים זאת ע״י סכין גילוח וכדומה, אבל למתנגדים ויהודים עולמות׳שע, אלו שאינם יודעים או שאין להם שייכות לפסק דין תלמידי הבעל שם טוב הרי זה כמו המשל הנזכר מקליפות תפוחי האדמה, שזה לא ענין לאנשים, וכאשר הקליפות מגיעות לקיבה יש להשתחרר מזה, אבל אין בכך סכנה (אבל כשזה מגיע לריאות, צריך להיות זהיר ותקיף שזה לא יקרה יותר, ולראות לסלק את הנזק שנגרם ע״י זה).

ומבלי לדעת בדיוק אודותו, עד כמה הוא קשור ומשתייך לחסידות, אבל זהו דבר ודאי וברור שבהסרת הזקן בסכין גילוח וכדומה, עוברים על חמשה לאוין דאורייתא בכל פעם, וע״י מכונת גילוח חשמלית או אבקה, זה תלוי עד כמה קשורים עם תורת הבעל שם טוב, והשם יתברך יעזור לו להנהיג את עצמו בדרך הנכונה והמאושרת של תורה ומצוות, שהיא עבור יהודי הדרך המאושרת האמיתית לאושר הן בגשמיות והן ברוחניות.

בברכה,

המזכיר:

ב׳שמ
[כרך ח עמוד צח]

ב״ה, י״ב טבת, תשי״ד
ברוקלין.

מרת רחל תחי׳

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל את מכתבה מיום ג׳ בו כותבת שילדי׳ בבריאות טובה ולומדים בהתמדה, והשי״ת יעזור שהיא עם בעלה שיחיו ירוו מהם רוב נחת יהודי נחת חסידי ויקבלו זאת בבריאות טובה ובלב שמח ופרנסה.

שמחתי גם להוודע שלוקחת חלק ב׳אגודת אחיות׳ ואקוה שתעשה לשפר את המצב ברוחניות, ותקותי מתחזקת ע״י קריאת המאמר שלה בו כותבת אודות הויטמינים הרוחניים, שזהו אחד הדברים שיש להבהיר באמריקה על כל צעד ושעל, שלא יחשבו שבצדקה גשמית אפשר כבר לצאת ידי חובת כל תרי״ג המצוות, שעד כמה שמצות הצדקה לא תהי׳ גדולה, עד שנקראת מצוה סתם, הרי ישנן עוד 612 מצוות שמוכרחים לקיים, וביניהן שמירת שבת, כשרות, טהרת המשפחה ועוד ועוד, וכמה שלא יחזרו וידברו על כך, זה עדיין לא מספיק ויש די נחיצות לחזור ולדבר, ובמיוחד כשאומרים זאת באנגלית ועם ההבהרות המתאימות, והשי״ת יעזרה ויצליחה גם בזה.

בברכה.

ב׳שמו
[כרך ח עמוד קד]

ב״ה, ט״ז טבת, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מיום ב׳, ועל פי בקשתו הנני ממהר לענות עליו, אף שאינני יודע מה יש לי להוסיף על מה שאמרתי לו בפירוש כשהי׳ אצלי, והנני חוזר עוד פעם, שהוא בריא והמחשבות והמרה שחורה שלו אין להם יסוד, ובפרט שהי׳ אצל הרופא וגם הוא אמר לו

כך, הרי הוא רואה שהי׳ חבל על ההליכה לרופא, והי׳ עדיף לתת את הכסף לצדקה.

והשי״ת יעזור, שלכל הפחות מכאן והלאה יבטל את כל המחשבות הנ״ל ויתחזק בלימוד תורה וקיום מצוות מתוך שמחה.

מה שכותב בנוגע לתעניות, הרי ידוע המכתב מהבעל שם טוב לתלמידו בעל התולדות בענין זה, וגם מה שרבנו הזקן כותב באגרת התשובה בתחלתו, ובכללות אין זו דרך בשבילו, ועליו להתיר נדר כיון שלפני כן נהג כך ולא אמר בזה שזהו בלי נדר, ובשנה זו וגם בשנה הבאה ביום אשר (לפני התרת הנדר כעת) נהג בו תענית, יתן פדיון תענית לצדקה ויוסיף שיעור — שיעור **נוסף** בתורת הנגלה ושיעור נוסף בתורת החסידות.

בנוגע למה שמציעים לו ענין של פרנסה, אם ככתבו זה לא יפריע לעבודתו בחינוך הכשר, יכול לקבל זאת, ומן הסתם יפריש חומש מהפרנסה הנוספת לצדקה, והי׳ מהראוי שהצדקה תהי׳ לאחת הקופות שנוסדו ע״י כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע.

בברכה לעבודת השי״ת ובשמחה דוקא.

ב׳שמח

[כרך ח עמוד קו]

ב״ה, י״ז טבת, תשי״ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל ידיעה מאמה תחי׳ שלבנכם נולדה בת, והשם יתברך יעזור שההורים יגדלוה באופן טוב בדרך היהדות בבריאות ובשמחה.

מובן מאליו שבזמן הנוכחי מוכרחים הורים לדבר עם ילדיהם גם בשאלות כאלו שבעבר לא היו שאלה אצל אף אחד, אבל זה מגדיל את החובה ומחזקה.

כוונתי לומר, שיש להשפיע על הצאצאים שביתם יתנהג כפי שבית יהודי צריך להתנהג, מטבח כשר, שמירת שבת, שמירת טהרת המשפחה (מקוה) וכו׳. וברוב המקרים לא בפעם אחת פועלים

זאת, אבל זה לא צריך למנוע הורים מלדבר על כך פעמים רבות, בדיוק כשם שכאשר רואים שילד רוצה להזיק לגופו, הרי נוקטים בכל האמצעים כדי לא להרשות זאת, הרי מובן הרבה יותר שכאשר רואים שילד רוצה להזיק לעצמו הן בגוף והן בנשמה שצריך לדבר פעמים רבות עד שמשפיעים על הילדים.

ועל מנת שזה יהי׳ יותר קל וזריז, ברוב המקרים עדיף לנקוט בדרך הטובה יותר, לא ע״י מריבה אלא ע״י בקשה באופן המתאים וההסברה המתאימה, ובעיקר להבהיר שבהנהגה בדרך היהדות, אין זה שעושים טובה לקב״ה, אלא שכאשר רוצים חיים טובים ומאושרים, מוכרח יהודי להתנהג בדרך התורה ומצוות.

ומה שרואים שגם יהודים כאלה שאינם זהירים בזה, וחיים טוב, הרי שני דברים בזה: ראשית קשה לדעת מה קורה אצל הזולת, ואודות הדברים הלא טובים הוא מתבייש לספר לזולת, ובפרט כאשר הם יודעים שהם עצמם האשמים בזה, בשל הנהגתם נגד התורה. שנית, כפי שהתורה מספרת יש לה׳ הרבה סבלנות, ורוצה לתת לאדם את מירב הזמן, אולי סוף כל סוף יתפוס את האמת ויעמיד עצמו בדרך הישר, ולכן זה יכול לפעמים לקחת שנים עד שרואים את התוצאות הלא טובות ח״ו מאי הנהגה לפי התורה, אבל כדי להיות בטוח ולהשמר מהלא טוב ח״ו, עדיף לעשות זאת כעת, גם כאשר סבורים שהלא טוב ח״ו הוא בעוד שנים.

אינני רוצה להאריך יותר מדי בזה, כדי לא להכאיב לה, ותקותי שהאמור לעיל יספיק שתעשה במרץ להשפיע על ילדי׳ בדרך של קירוב ובאופן המתאים לקרבם ליהדות, והשם יתברך יעזור לה.

בברכה.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א,

מזכיר:

ב׳שנב
[כרך ח עמוד קי]

ב״ה, י״ז טבת, תשי״ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

קבלתי מכתבה מ־11120 בו כותבת על המצב בעסק, ובריאות בעלה שי׳. ולפי בקשתה אזכיר אתכם על הציון הק׳ של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, להטבה באמור.

אבל מפליא אותי שלאחר שדברה אתי כמה פעמים בהתמרמרות אודות שידוך לבתה תי׳ והביטה על זה בפסימיות, הנה כעת, כאשר שהשם יתברך הראה לכם נסים והיא עשתה שידוך טוב, אינה מזכירה אפילו מילה על כך, מבלי הבט על כך שזהו אושר לכל החיים לבתה ובמילא גם אושר לה ולבעלה שיחיו, וכשרואים חסדים מהשי״ת שכלל לא שיערו אודותם, הרי ראשית־כל יש להודות להשם יתברך על זה מעומק הלב, ורק אחר כך להתלונן על הדברים הללו, שהם לעת־עתה לא כרצוי.

מובן מאליו שאין כוונתי לומר בזה שהעסק צריך ללכת באיטיות ח״ו, וכדומה, כי השם יתברך רוצה לתת ליהודי את כל המצטרך לו ולא להמיר אחד בשני, אבל אחרי כל זה אין להתעלם ממה שהשי״ת עושה עם יהודי, וכאשר מודים לו על הנסים שהראה עד עתה, שהתודה באה לידי ביטוי בעניני תורה ומצוות, הרי זה עצמו מזרז בואן של עוד ברכות מהשם יתברך.

והשם יתברך יעזור לה שתבשר בשורות טובות מעצמה, מבעלה ומכל אשר להם.

בברכה.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א,

מזכיר:

ב׳שנח
[כרך ח עמוד קטז]

ב״ה, כ״א טבת, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

הריני מאשר בזה קבלת מכתבו מד׳ ויחי, והנני מאוד לא מרוצה ממה שכותב שהוא בעצבות, ולמרות שהוא מביא דוגמא מעוד יהודים שהם בעצבות, הרי בכלל יש לחקות רק בדברים טובים, אבל לא בדברים כאלו המזיקים לענינים רבים, והעיקר הוא שהעצבות מפריעה למילוי השליחות של הקב״ה שיש **לכל** אחד בעולם הזה הגשמי והחומרי, וכפי שאדמו״ר הזקן כותב בספר התניא הקדוש שלו ריש פרק כ״ו שכאשר נמצאים ״בעצלות וכבדות״ ינוצח בקל ויפול גם אם הוא גבור יותר מחבירו, ככה ממש בנצחון היצר וכו׳. ומיותר להאריך בזה, שכן משתכנעים יום יום.

הטענה השני׳ שיש לי להציג נגד מכתבו, היא על דרך המובא בחסידות, שרואים במוחש שמחשבות זרות נופלות רק בשעת התפילה, שאז הוא מתחיל לחשוב אודות העסק וענינים משפחתיים וכו׳, אבל בשעה שהוא עסוק בעניני העסק, לא נופלות לו כל מחשבות אחרות, כמו אודות התפילה ואודות ענינים משפחתיים וכו׳.

כך גם בענינו, כשנמצאים בעצבות זה מפריע לא רק, לפי מרז״ל, להשראת השכינה או גם מחליש את המרץ בעניני עסקים וכו׳? את העיקר רואים, שזה מפריע רק לענינים של קדושה, אך לא לדברים הקשורים בעניני הרשות.

עצם ההתבוננות בזה, צריכה לתת מרץ מיוחד להלחם נגד העצבות, ורואים ללא ספק, שזו אחת מתחבולות היצר שאינו רוצה להניח לאדם להתנהג לפי רצון הבורא.

בטוחני שלא יקפיד עלי על כתבי את האמור לעיל, והנני גם בטוח שאין צורך בהוכחות נוספות, והשי״ת יעזור לכם ולי לשמוע זה מזה בשורות טובות ומשמחות.

בברכה ופ״ש למושפעיו וסביבתו, שכן סוף כל סוף צריכה כל הסביבה להיות מושפעים, מכיון שלא הולכים הרי לבצע ענין אישי, רק להבהיר ולעדן, ובדרך ממילא גם קרוב יותר לתורה ומצוות וקדושה בכלל, והשי״ת יצליחו.

בברכה.

נ.ב.

בהמשך להנ״ל, בקשתי לשלוח לו את התניא שנדפס לראשונה באמריקה, ובטח זה יוסיף לו חיזוק בלימוד לעצמו וגם בלימוד עם אחרים, שאז הקב״ה מקיים את הבטחתו, שמאיר עיני שניהם ד׳ כפי שכותב אדמו״ר הזקן בהקדמתו לספרו התניא הקדוש.

ב׳שסא

[כרך ח עמוד קיט]

ב״ה, כ״ד טבת, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מר״ח טבת, בו כותב אודות בנו האברך הוו״ח אי״א עוסק בצ״צ בעל מדות וכו׳ מו״ה . . . שי׳ הנמצא כעת ב . . . ועוסק בעבודת הקודש ותודה לא־ל שזה הולך בהצלחה גדולה, אבל דואג אודות שני ענינים:

א) מה יהי׳ עם לימודו לעצמו.

ב) בנוגע לשידוך.

בטח מיותר להדגיש לו שהעולם מתנהל ע״י הקב״ה, וכשמקיימים את רצונו, הרי זה ברור שלא רק שזה לא יזיק, אלא אדרבה, זה חייב להביא שכר גדול, הן בגשמיות והן ברוחניות.

ובפרט בענין זה שעושים צדקה עם ילדי ישראל, צדקה רוחנית לקרבם ליהדות, וידוע בזה פתגם רבנו הזקן בעל התניא והשולחן ערוך, שזה מביא הצלחה להבין יותר טוב את התורה הק׳ אלף פעמים ככה, שכן בכלל הי׳ רבנו הזקן מאוד מחושב בכל מלה, וכשהוא כותב אלף פעמים ככה, הרי זה לא 999 אלא אלף שלם, וחוץ מזה שכתוב בספרים הק׳, כפי שהנני רואה במקרה של בנו, מהמצאו ב . . . הרי זה אכן כך . .

ואם הוא נפגש עם הנוער דעתה אפילו מבתים יראי־שמים, בטח יודע הוא את הנסיונות והבלבולים שיש להם, וכשהשי״ת עוזר לאחד מהם שהוא עומד ב׳חוזק נשמה׳ על רגליו שלו עם ׳חיי נשמה׳

והוא חש שהוא עושה דבר המביא תועלת לכלל ותועלת לעצמו, זהו אושר מהגדולים ביותר והשכר הגדול ביותר שהקב״ה נותן בימים מבולבלים אלה לנוער מתבגר.

בנוגע לשאלה האחרת, שמזדמן לו שם שידוך עם נערה ממשפחה ספרדית, הנה לפי הידוע לי בזמן האחרון נעשו הרבה שידוכים בין אשכנזים וספרדים ושני הצדדים מרוצים, כי אין אלו אותם האשכנזים ולא אותם הספרדים שהיו פעם, והיום שניהם התקרבו הרבה יותר זה לזה, וכבר זה עצמו שהיא רואה שבנכם הולך עם זקן ויודעת שמתעסק בחינוך ומסכימה לכל זה, זה עצמו מוכיח על הקשר הפנימי והרגש הפנימי שיש לה אליו, וזהו אחד הדברים העיקריים בחיים משותפים של שני אנשים.

בברכה.

ב׳שסב

[כרך ח עמוד קכא]

ב״ה, כ״ה טבת, תשי״ד
ברוקלין.

מתפללי בית הכנסת חברה ליאדי נוסח אר״י, אשר בברוקלין, נ.י. ובראשם היו״ר הוו״ח אי״א נו״נ מוה״ר אלי׳ משה שי׳ שו״ב שליט

שלום וברכה!

שמחתי לקבל פרישת שלום מכם ולמרות שללא כל פרטים, עם־כל־זה הנני מקוה שנשמרים לא רק סדרי התפילה אלא גם סדרי הלימוד ברבים, שבזמננו הנוכחי, צריך בית הכנסת להיות גם בית המדרש, ולפי הגמרא בית הכנסת נקרא מקדש מעט, כשם שמבית המקדש יצאה הרי אורה לכל העולם, כך גם בית הכנסת ובית המדרש צריך להיות נקודת מרכז ממנה תופץ יהדות בחמימות הראוי׳ ומסירת נפש בכל הסביבה.

ולפי תביעת הזמן הנוכחי, אסור להמתין עד שהלה יבוא לבית הכנסת ואז לתת לו סידור או תהלים או ספר אחר, אלא צריך לחפש דרכים איך להכנס לביתו ולגרום לו לרצות לבוא לבית הכנסת להתפלל, ולבוא ללמוד, ומבית הכנסת יקח אתו תוספת בנר מצוה ותורה אור ומאור שבתורה זוהי תורת החסידות.

שכן נשיאינו הק׳ מסרו נפשם על זה עוד מאז ליאזנא, ליאדי ליובאוויטש ובמקומות האחרים, עד חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, בברוקלין נ.י. ולכולנו יש הבטחה מכ״ק אדמו״ר הזקן, שאת חג הגאולה שלו חגגנו לא מכבר, ואשר יום ההילולא שלו כ״ד טבת הי׳ אמש, שכאשר יעשו, ודאי יצליחו.

בברכה לכל המתפללים וב״ב שיחיו כל אחד ואחת להמצטרך לו בגשמיות וברוחניות.

ב׳שסח
[כרך ח עמוד קכה]

ב״ה, כ״ו טבת, תשי״ד
ברוקלין.

מר ברוך שי׳ רוזנטל

שלום וברכה!

במענה למכתבו מד׳ שמות, שהתארגנה ועדה להוצאה לאור של כתבי הרב צבי יוסף שי׳ מיסקי. ובתקוה שמדובר כאן אודות ספרים כאלו המביאים התעוררות לתורה ומצוות ביראת שמים, שההשתדלות בהפצת תורה ברוח ישראל סבא היתה בהחלט נחוצה בקביעות בכל הזמנים ובודאי בזמננו זה של בלבול המוחות, ובפרט כעת באמריקה היכן שנמצא רוב מנין ורוב בנין של עם ישראל.

והשם יתברך יעזור שכל אחד יתרום את חלקו לחזק ביהודים אמונת השם יתברך ולימוד התורה וקיום המצוות, ועוד יותר בין הנוער הנכנס כעת למלחמת החיים ומתחיל לעבור את הנסיונות הקשורים בזה בעולם הזה והחומרי, והשי״ת יצליחם.

בברכה.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א,

מזכיר:

ב׳שצב
[כרך ח עמוד קנ]

ב״ה, ו׳ שבט, תשי״ד
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוה״ר דוד שי׳

שלום וברכה!

. . הוא יודע כבר את דעתי, שכעת (ואולי גם בעבר) אין להמתין עד שהזולת יבוא ויבקש יהדות, אלא חייבים ללכת אליו ולעורר בו את התאבון שלו ליהדות, ועל דרך הצחות אפשר לומר על זה, כמו שכתוב, והלכת בדרכיו מה הקדוש ברוך הוא כו׳, גם הקב״ה בא קודם — לפני כולם — להר סיני, והמתין לבני ישראל, שעדיין ישנו אז, כמסופר במדרשי רז״ל.

וכאשר מתבוננים כראוי במאמר רז״ל, יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעל הבית, שכן כך הוא הן בגשמיות והן ברוחניות, הרי לא ראו שבעל עסק יישב ספון בחדרו וימתין עד שמישהו יבוא אליו ויאמר לו, הרי אתה צריך פרנסה, אני יכול לעזור לך בזה, והאריכות בזה אך למותר.

מצו״ב מאמר שנאמר אשתקד ביום ההילולא של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שודאי ינהג בטוב עין לזכות בו גם אחרים.

בברכה.

ב׳שצט
[כרך ח עמוד קנז]

ב״ה, ט׳ שבט, תשי״ד
ברוקלין.

אגודת נשי ובנות חב״ד אשר בעי״ת קליבלנד
ד׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום רב!

בשמחה קבלתי את הידיעה בכתב שבתחילת השבוע התארגנה בקליבלנד אגודת נשי ובנות חב״ד, והשם יתברך יעזור ובודאי יעזור

שע״י העבודה המתאימה של החברות והמנהלות יהי׳ זה בהצלחה, הצלחה לפעול בעצמן ובמשפחה במה שנחוץ על פי ההוראות של נשיאינו הק׳ זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שבדורנו נשיא הדור הוא חמי כ״ק אדמו״ר, שיום ההילולא שלו מחר זכותו יגן עלינו, וכן להגדיל את החוג שלהן ע״י צירוף עוד נשים, בנות אברהם יצחק ויעקב.

והרי ידוע פתגם רבנו הזקן, שחסידות אינה ענין של קבוצה נבדלת בעם ישראל, אלא חסידות שייכת לכל כלל ישראל, וכל איש ואשה שעושה בזה להגשים משאלתו לפי הפתגם של רבנו הזקן, הרי הוא מובטח שהרביים ימשיכו הצלחה בעבודה זו.

מובן שכאשר מצליחים בעבודה הרוחנית, מביא הדבר ממילא ברכה והצלחה גם בענינים הגשמיים בנוגע אליהן ולמשפחתן שיחיו, והשי״ת יצליחן.

בברכה לכל אחת ואחת היא וכל בני ביתה שיחיו במה שנחוץ להן בגשמיות וברוחניות.

ב׳תג

[כרך ח עמוד קס]

ב״ה, עשרה בשבט, הילולא דכ״ק מו״ח
אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, תשי״ד
ברוקלין, נ.י.

לכל המתכנסים והמשתתפים בחגיגה השנתית ה־14
בארצות־הברית של מרכז הישיבות תומכי תמימים
ליובאוויטש.
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

החגיגה השנתית הנוכחית של מרכז הישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש מתקיימת כמה ימים לאחר יום השנה של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, מייסד ישיבות ליובאוויטש באמריקה, ותחת הרושם של ההתעוררות הרוחנית שימים אלה מביאים לכל מי שיש להם הזכות להיות קשורים עם הפעולות הגדולות והנצחיות של צדיק ומנהיג הדור, זכותו יגן עלינו.

ביום ההילולא של כ״ק מו״ח אדמו״ר הנני שולח את האיחול,

הדרישה והברכה הללו, לכל הנאספים והמשתתפים בחגיגה השנתית של ישיבות ליובאוויטש. —

דברי ופעולות צדיק הם נצחיים.

ישיבות ליובאוויטש הן חלק מהירושה הנצחית והגדולה שבעל ההילולא הותיר לנו — הותיר כדי לשומרה, להגדילה ולהרחיבה.

ככל דבר חי, שחיות ניכרת בגידול והתפתחות, ככל דבר שבקדושה — שמעלין בקודש, חיות וצומחות ישיבות ליובאוויטש בעזר השם יתברך, מפיצות תורה ויראת שמים, ומחנכות דור חדור במסירת נפש לתורה וקיום המצוות בפועל, לא רק בחייהם הפרטיים, אלא גם בכלל החיים היהודיים באמריקה ובכל מקום.

הישיבות מוכרחות לקבל גם הלאה, כל אפשרות לצמוח ולגדול.

לכן הנני פונה אליכם, כולכם, בבקשה הנמרצת והלבבית, להתחזק ולחזק האחד את השני, לתת וליצור את העזרה המירבית לישיבות ליובאוויטש, כדי שתוכלנה להמשיך בעבודת הקודש שלהן ללא מניעות ועיכובים מצד המחסור הכלכלי הקשה, ועם מירב האפשרויות תגדלנה ותשגשגנה בכמות ובאיכות.

כ״ק מו״ח אדמו״ר בחיים חיותו בעלמא דין — השפיע ברכה והצלחה לכל אלו שפנו אליו, ובפרט לאלו שנטלו חלק בעבודתו הקדושה.

גם כעת הרי הוא עומד במרום ומשמש ומעורר רחמים רבים להשפיע ברכה והצלחה לכל אשר מחזיקים פתוחים את הצנורות לקבל את ברכותיו — בכלל, ובפרט — ע״י השתתפות במוסדותיו והליכה באורחותיו.

ובודאי הוא ימשיך ויביא לכל המשתתפים, הם ביתם ובני ביתם שיחיו, ברכה והצלחה במה שנחוץ לכל אחד ואחד — בבני חיי ומזוני רויחי.

בכבוד וברכה רבה.

ב׳תד
כרך ח עמוד קסב

ב״ה, י״א שבט, תשי״ד
ברוקלין.

מתפללי בית הכנסת נוסח האר״י אנשי ליובאוויטש
בדורצ׳סטר ובראשם היו״ר מוה״ר שרגא אשר פיין,
והגבאים
ד׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

שמחתי לקבל פ״ש מכם ע״י הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוה״ר יהודא ליב שי׳ הורביץ עם ההמחאה המצורפת בסך $200 ממגבית יום כפור העבר.

ומכיון שכל דבר חי צומח ובפרט ענין של קדושה, שמחתי שהישגי המגבית של שנה זו היו יותר גדולים משל אשתקד, אף שזה עדיין רחוק מלהיות מספיק לגבי ההצטרכות וההוצאות של הענינים עבורם הכסף מנוצל, אבל תקותי שזו תהי׳ התחלה טובה על להבא להוסיף עוד יותר ויותר.

והרי ידוע הפתגם של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שאת ההילולא שלו ערכנו אמש, שכאשר יהודי מחליט לתת לצדקה סכום גדול, למרות שבאותו רגע אינו רואה את היכולת לכך ומהיכן יקח את הכסף, הרי למעלה מיד נפתחים עבורו צנורות חדשים שתהי׳ לו תוספת ברכה בפרנסתו ויוכל לקיים את הבטחתו הטובה בפועל ממש,

ועל דברי הרב אלו אפשר להוסיף, שמכיון שצדקה היא הרי חלק מעשר או חומש, פוסקים למעלה הוספה לכל הפחות חמש פעמים ככה ממה שהחליט לתת לצדקה, וארבעת החלקים הנותרים נשארים אצלו לעניניו הפרטים.

בברכה שמצות הצדקה תביא לכל אחד מכם את הברכות מהשם יתברך שהן בעצמן בעיקר צדקה ושזה יתבטא במה שנחוץ לכל אחד מכם.

ב'תטו
[כרך ח עמוד קעד]

ב"ה, י"ז שבט, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . מכיון שענינו הוא מה שעוסק במלאכת הקדש, משמש בבית הכנסת, בטח שמע את הפתגם שחמי כ"ק אדמו"ר מסר בשם כ"ק אדמו"ר הצמח צדק, שאמר לאחד, קרא לשמש ויזרח אור, קרא לשמש ויזרח אור, שענינו של השמש הוא שעליו לדאוג להאיר את בית הכנסת, ע"י כך שבית הכנסת יהי' פתוח יותר שעות ביום ושיונהגו שם שיעורי תורה ברבים וגם אמירת תהלים בציבור,

והשי"ת יעזור לו שיוכל לבצע ללא עכובים, וזה ישמש כצנור לברכה והצלחה בעניניו הפרטיים.

בברכה.

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א,

המזכיר

ב'תכד
[כרך ח עמוד קפב]

ב"ה, כ"ב שבט, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

בעתו קבלתי פ"נ אודות בנו . . . נחוץ לדעת, אם הוא נולד בטהרה (זאת אומרת: האם בזמנו שמרה אמו את הדינים של הליכה למקוה) לפי התורה הק', שכן אם חס ושלום וח"ו, אין זה כך, צריכים לדעת אודות כך, ולעשות ענינים מתאימים על מנת לתקן זאת לפחות במידה מסויימת עד כמה שאפשר, ומכיון שזה דבר הנוגע לבריאות יש לדעת את האמת כפי שהיא, כיון שכאשר רוצים לבטל מצב לא טוב, מוכרחים לבטל תחילה את הסיבה שגרמה לכזה מצב לא רצוי ולנקוט אמצעים בקשר לזה, והשי"ת יעזור לו שיוכל לבשר בשורות טובות בכל הנ"ל.

בברכה.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א,

מזכיר:

ב׳תלג
[כרך ח עמוד קצא]

ב״ה, כ״ד שבט, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מכ״א שבט בו כותב אודות הענין של נתינת שם לנכדו, שנעשה ע״י חמתה של בתו שיחיו.

לפי מה שכתוב בספרים, נתינת שם לילד הנולד צריכה להעשות ע״י האב והאם.

מובן מאליו שהם יכולים למסור למישהו לעשות זאת בשמם, ואם במקרה זה הדבר לא הי׳ כך, יש לראות שבתו וחתנו יתדברו ויגיעו להסכמה משותפת איזה שם לתת לילד.

ומכיון שכבר עשו מי שברך ולילד כבר יש שם, אין לוותר על שם זה חס ושלום, אך הרי אפשר להוסיף עוד שם, והשי״ת יעזור להם בנחת יהודי מכל אשר לו מתוך הרחבת הדעת.

בברכה.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א,

ב׳תלד
[כרך ח עמוד קצב]

ב״ה, כ״ה שבט, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

זה שזוגתו תקבל על עצמה לחבוש פאה בלב שמח, ולא תתבייש מאלו אשר — אפשר — יצחקו מזה, זכותה תהי׳ גדולה, במיוחד

בהיותה מהראשונות בסביבה המחזירות מנהג בנות ישראל הכשרות, וכבר ידוע כיצד הפליגו רז״ל במעלת המזכה את הרבים.

יתכן שלעיתים קשה לעשות זאת בשל העלות, ישנה כאן קופה מיוחדת להלוות למטרות כאלו, על מנת לשלם בזמן ארוך, כדי לאפשר זאת לכל אחת. ולכן לא כדאי לדחות זאת, ומיד לכשיקבל את המכתב הזה, יכתוב על שם מי ועל איזה סכום לכתוב את ההמחאה, וישלחו זאת מיד, והשם יתברך יצליחם.

ב׳תמז
[כרך ח עמוד רג]

ב״ה, יום חמישי לסדר ועשו לי מקדש
ושכנתי בתוכם, ה׳תשי״ד
ברוקלין, נ.י.

ארגון נשי ובנות חב״ד
ה׳ עליהן תחיינה
סניף:

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל פ״ש מכן ומעבודתכן ע״י הרה״ח וו״ח אי״א נו״נ עוסק בצרכי ציבור וכו׳ מוהר״ר פרץ שי׳ מוצקין. הנני מקוה גם לקבל מכן ישירות ידיעות יותר מפורטות, ידיעות משמחות, מכן ומבני ביתכן שיחיו בנוגע לתורה ומצוות, אשר זו בריאות ופרנסה ברוחניות, ואשר זה מביא גם בריאות ופרנסה בגשמיות.

בהזדמנות זו רצוני להדגיש שוב את הזכות העצומה והכוחות המיוחדים שהקב״ה נתן לנשים שהן תייצבנה את הבית, שיהי׳ בית יהודי אמיתי, ותתמסרנה לחינוך הילדים — נוסף על המצוות האחרות בכלל.

בימים ובשבועות בהן קוראים בתורה את הפרשיות הקשורות בהקמת המשכן ומקדש, מודגש שם, שהנשים היו הראשונות והמסורות ביותר בעבודת הקודש.

בניית מקדש, מבארים הספרים הקדושים, ישנה בכל יהודי, איש או אשה, — זהו הבית הפרטי, שכל בית יהודי צריך להיות מקדש לקב״ה. והחלק הגדול ביותר בהקמת המקדש הזה שייך

לאשה, כמבואר בפרטיות בשיחה לנשים, מאת כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, המצורפת בזה.

גם מבואר במקומות רבים בגמרא ובזהר, שההתחזקות בדרכי הצניעות של האשה זו דרך בטוחה לבריאות, פרנסה והרבה נחת, נחת אמיתי, מילדים ונכדים. זה תלוי בכל אחת מכן, לעשות בזה בעצמה, וגם להשתדל שחברותיכן הטובות, קרובות ומכרות, תדענה גם הן אודות האפשרויות הגדולות שיש להן, וההצלחה שקשורה בזה.

והשי״ת יעזור, שכל אחת מכן תעשה בזה לפי מלוא אפשרויותי׳, ואז הקב״ה ודאי יקיים הבטחתו לתת בריאות, פרנסה ונחת אמיתי במידה מלאה.

המחכה לבשורות טובות ומברך כל אחת ואחת עם בני ביתה שיחיו בגשמיות וברוחניות.

ב׳תנב
[כרך ח עמוד רט]

ב״ה, ד׳ אד״ר, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

נתקבל מכתבו מד׳ משפטים והשי״ת יעזור שגם להבא יוכלו לבשר בשורות טובות הן מהעסקנות הציבורית והן על דבר עצמם והעיקר שהשי״ת ממלא משאלות לבבם לטובה בבני חיי ומזוני רויחי.

במענה על שאלתם, הנוהג שכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע אמר שלא יפרסמו עד שנכנסים לחודש החמישי, הכוונה רק בנוגע לפרסום, אבל ברור שלרופא צריך לספר ולקרובים וידידים טובים מותר לספר, וגם ברור שיש לציית להוראות הרופא וגם לבקש מהרופא, למרות שיעשה כן מעצמו, שאם רצונו לבצע בדיקה, שיבדוק רק חיצונית ולא פנימית, שזה לא כל כך נחוץ לידיעה כיצד להתנהג רק להיות בטוח במצב, ולכן אם רק אפשר לדלג על בדיקה כזו כדאי לדלג.

ראוי גם לבדוק שוב את המזוזות בדירתם והנני מצפה לשמוע ממכם בשורות טובות.

בברכה למילוי משאלות לבבם לטובה ובקרוב ממש.

ב׳תנו
[כרך ח עמוד ריב]

ב״ה, ה׳ אד״ר, תשי״ד
ברוקלין.

ארגון נשי ובנות חב״ד סניף בורו פארק
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

אף כי באיחור הנני מאשר קבלת המכתב שנכתב ע״י מרת חוה תחי׳ דובוב מכ״ה טבת עם הרשימות המצורפות מהאסיפות עד אז, והנני מקוה שגם להבא לא רק שתמשכנה את העבודה שעד עתה אלא אף תגדלנה אותה, ויש לנו את הבטחת רז״ל, אשר אין לך דבר העומד בפני הרצון ויגעת ומצאת.

במיוחד שמחתי לראות ברשימותיהן שחלק מהלימודים הם בדינים ומנהגי ישראל, שגם מנהג ישראל תורה היא, והתקוה שנותנות קדימה עדיפות, לדינים הנוגעים ומזדמנים יותר בחיי היום יום, וכמובן גם בענינים הקשורים במדות טובות, וכידוע המאמר של רבי עקיבא, ואהבת לרעך כמוך זהו כלל גדול בתורה.

מצו״ב מכתבי כללי אשר תקותי שיביא להן תועלת בעבודה והשי״ת יצליח כל אחת מהן בעסקנות האמורה ובעניניהן הפרטיים.

בברכה המחכה לבשורות טובות.

ב׳תס
[כרך ח עמוד רטו]

ב״ה, ו׳ אד״ר, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

בעתו קבלתי את המכתב בו אתה כותב אודות שידוך שמציעים.

בענין של לתת הצעירה לפני הבכירה כאן שייך יותר לחתונה בפועל אבל לא כל כך משנה עצם הצעת השידוך (ואפילו התנאים אם זה נעשה ללא פרסום), ובפרט שעד אז הרי יכול להיות שינוי גם בנוגע לאחות הבכירה . .

בברכה.

ב׳תסג

[כרך ח עמוד ריז]

[י״א אד״ר תשי״ד]

במענה למכתבה מד׳ תצוה, בנוגע לפאה בו כותבת שאינה מבינה בדיוק מה הכוונה בזה, ענין הפאה הוא, שהשערות תהיינה מכוסות לגמרי, ובמילא אם מכסים רק חלק, אין זה כפי שהכוונה בזה היא, גם היתה צריכה להשתדל שגם אחרות יעשו כן ולבאר להן שזוהי הדרך וסגולה לבריאות פרנסה ונחת אמיתי מילדים, והשי״ת יעזור לבשר בשורות בזה . .

ב׳תסו

[כרך ח עמוד רכ]

ב״ה, י״ב אד״ר, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מה׳ אד״ר, ונכון הדבר כפי שכותב שלהשתתף בחתונה שעורכים הילדים זהו עונג גדול והרי מצפים לזה שנים רבות, ולכן כתבתי במכתבי הקודם, שכיון שזהו דבר ראוי, בטח יתן השי״ת עבור ההוצאות הקשורות בזה (ואם לא יסעו, כסף **זה** בין כה וכה לא יהי׳ במלים אחרות, נוסעים על חשבון השי״ת ואין לזה שום קשר לחובות אחרים שיש לשלם או לסייע לילדים האחרים שיחיו), אך מאידך גיסא להשתתף בשמחה אצל הילדים זו זכות גדולה וזכות זו מרוויחים ע״י אמונה ובטחון בהשי״ת, אך כפי שהנני רואה ממכתבו, ספק אצלי אם המצב הוא אכן כזה . .

השי״ת יעזור ששניכם תהיו חזקים באמונה ובטחון כפי שראוי להיות בבית חסידי, והשי״ת יזכה אתכם בנחת חסידי מכל ילדיהם שיחיו בבריאות טובה.

בברכה.

ב׳תפ
[כרך ח עמוד רלד]

ב״ה, כ״ג אד״ר, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . בנוגע לשאלתו האם לנסוע לארץ הקדושה ת״ו או להשתמש בכסף לקניית ספר תורה.

לדעתי צריך הוא לתת את הכסף לקרן גמילות חסדים, שאז ברוב המקרים הכסף נשאר בשלימותו (כי אלו שאינם מחזירים גמילות חסד הם רק אחוז נמוך ביותר) וזה משמש זכות נצחית לנותן הכסף, ובזה יתכנו שני אופנים, לתת את הכסף במיוחד לקרן גמ״ח בארצנו הק׳ או סתם, היינו הן בעד אה״ק ת״ו והן בעד חוץ לארץ, ואם הוא רוצה, הוא יכול למסור את הכסף לאחת מקרנות הגמ״ח הנמצאות במזכירות שלי.

יתן לו השי״ת ובהחלט יתן לו אריכות ימים ושנים טובות שיוכל מזמן לזמן להוסיף לקרן הגמ״ח הן משלו והן מהכסף שיקח למטרה זו מילדיו וידידיו שיחיו.

בברכה.

ב׳תפה
[כרך ח עמוד רלט]

ב״ה, כ״ה אד״ר, תשי״ד
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ כו׳ מוה״ר משה שי׳

שלום וברכה!

במענה למכתבו מי״ד אד״ר, בו שואל דעתי, אודות שידוך שמדובר לבתו עם בחור הנקרא משה יוסף והשם שלכם הוא דוד משה.

באם קוראים לשניכם באופן **שונה**, דהיינו שלאחד מכם — לכם — קוראים משה ולשני יוסף, או שאפשר לסדר שיקראו לו בשני השמות משה יוסף או לכם בשני השמות [דוד משה], אזי שאלת

השמות היא בסדר.

על פי בקשתו כשאהי׳ על הציון הק׳ של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע אזכירו להצלחה בעסק שלו ולפרנסה בכלל, והשי״ת יעזור לו עם זוגתו תחי׳ הרבה נחת יהודי מילדיכם שיחיו.

בברכה.

ב׳תפו
[כרך ח עמוד רלט]

ב״ה, כ״ה אד״ר, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה לכתבו, אודות מה שבאות אליו מחשבות שונות לא מתאימות וגם לא טובות ואינו יודע מנין זה מגיע וכו׳.

ראשית עליו להפסיק לחטט בנוגע אליו ולרעיונות שלו ולהתנהג בחיי היום יום לפי דרישת תורתנו הק׳ ולסמוך על השם יתברך שהוא עצם הטוב שהוא — ברוך הוא — ינהיג אותו כפי שיותר טוב לו הן בגשמיות והן ברוחניות.

לפי בקשתו כשאהי׳ על הציון הק׳ של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע אזכירו לבריאות טובה, אבל עליו לבדוק את התפילין שלו וגם את המזוזות בדירתו, שיהיו כולם כשרים. ולומר כל יום לאחר התפילה בבוקר שיעור תהלים (לכל הפחות כפי שהתהלים נחלק לימי החודש) ואם אפשר גם לתת כל יום לפני התפילה כמה סנטים לקופת צדקה, והשי״ת יעזור לו שבקרוב ממש מתוך בריאות הנכונה יוכל לחזק יהדות בכל סביבתו.

בברכה.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א.

ב'תצא
[כרך ח עמוד רמג]

ב"ה, כ"ו אד"ר, תשי"ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

בהמשך לשיחה בינינו כאשר ביקרה כאן, רצוני בזה להדגיש שוב, שבנוסף לזה שכל איש ואשה מישראל הם שלוחים של הקדוש ברוך הוא להוסיף אור בסביבתם, הרי על אחת כמה וכמה אלו שזכו שתהי' להם השפעה מיוחדת, ואחרים לומדים ממעשיהם ומהנהגתם. שמעבר לזכות להשפיע, נותן להם השם יתברך גם כוחות מיוחדים, יכולות להצליח בשליחותם, השליחות ממלך מלכי המלכים הקדוש ברוך הוא. במילא זוהי אחריות גדולה ביותר ובד בבד זכות גדולה ביותר.

ומכיון שהקב"ה הרי הוא עצם הטוב ונותן לכל אחד את שכרו במילואו. הרי ככל שמשתדלים יותר **ומקדימים** במילוי השליחות שלו. כך גם השי"ת נותן לו את השכר מוקדם יותר, ומכיון שבכל יום נזקקים לחסדים מאת השי"ת, ומשום כך הרי כל יום שמקדימים את מילוי שליחות השי"ת מוסיפים על ידי זה בברכה והצלחה שכל אחד זקוק לה.

תקותי ששיחתנו כשלעצמה מספיקה. עם־זאת הנני כותב גם שורות אלו, כדי להקל את הנסיון ואת הקשיים שנדמים לה, ובתוספת ברכה, שתצליחי להגשים כמה שיותר מוקדם את כל מה שדובר אודותו בהיותה כאן. והשם יתברך הוא ערב לקיים הבטחתו להשפיע עבור זה, לה לבעלה ולילדיהם שיחיו, את מה שכולכם צריכים בגשמיות וברוחניות, גם כמה שיותר מוקדם. והנני מצפה לשמוע ממנה בשורות טובות בכל זה.

בברכה.

ב׳תצט
[כרך ח עמוד רנב]

ב״ה, אדר״ח אדר ב׳, תשי״ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

ע״י הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוה״ר יוסף שי׳ פלייער הגיעה אלי בקשת ברכה עבורה לנסיעתה לארץ הקדושה תבנה ותכונן על ידי משיח צדקנו. והשם יתברך יעזור לה שתהי׳ לה נסיעה טובה ושתסתדר שם באופן מתאים וטוב.

בטח מיותר להדגיש עבורה, שכאשר נוסעים לארץ הנקראת ע״י כל העמים בשם הארץ הקדושה, מוכרחים להחליט החלטה תקיפה להתנהג שם כפי שהקדוש ברוך הוא מצפה מיהודים, אותם הוא — ברוך הוא — קורא בשם גוי קדוש — עם קדוש, ובאם נתקלים בקשיים בהתנהגות בכיוון זה, אין זה אלא נסיון — בדיקה — מהקדוש ברוך הוא לבחון את האמיתיות והשלימות האדם המסויים, וכשעומדים בנסיון, ומתנהגים כפי שהשם יתברך מצפה מיהודים, הרי זהו צנור — ערוץ — וכלים דרכם השם יתברך נותן את ברכתו במה שנחוץ. והשי״ת יעזור לה שתוכל להגשים את כל הנזכר לעיל בפועל בחיי היום יום.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א.

מזכיר:

ב׳תקח
[כרך ח עמוד רס]

ב״ה, ז׳ אדר ב׳, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

התקבל מכתבו מב׳ ויקרא. ותמוה שכותב אודות עניני הבית ועניינים גשמיים אחרים, ואינו מזכיר כלל אודות השתתפותו בלימוד השתתפות בהתוועדות חסידית וכדומה, שרק אלו הם הצנורות דרכם

מקבלים ברכה והצלחה במה שנחוץ. וכשהצנורות הם בסדר הרי אז יש מקום לתמוה מדוע ההשפעה אינה כפי שרוצים, אבל כאשר מצפים רק להשפעה ללא השגחה על הצנורות, הרי מהי התמיהה אז?!

מובן מאליו שכאן לא חשובה הכתיבה על זה אלא העיקר שיהי' המעשה בפועל ממש להוסיף אומץ בתורה ומצוות כדרישת תורתנו הק' שאז השי"ת נותן ובטח יוסיף ברכה והצלחה.

אודות הכסף שקיבל בעד הכנסת כלה, ביכולתו לשלוח את זה ע"י המזכירות שלי. אבל יש לדעת עבור איזו כלה מדובר, כי באה"ק ת"ו יש רבות הנצרכות בזה, ואזי ישלחו זאת באופן המתאים.

בברכה.

ב'תקכ

[כרך ח עמוד ערב]

ב"ה, י"ב אדר ב', התשי"ד
ברוקלין, נ.י.

לנשי ובנות ישראל ולנשי ובנות
חב"ד בפרט, ה' עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בימים הבאים המקשרים את פורים עם פסח, על כל אשה ובת בישראל להתבונן בחלק החשוב שהי' לאשה היהודי' בחגים אלו, ומה צריך להסיק מכך.

חג הפורים, כמו גם חג הפסח, מחייבים את האשה היהודי' לשמור את המצוות המיוחדות הקשורות בחגים אלו (כמו מגילה, הגדה וכו'), משום שלאשה היהודי' הי' זכות וחלק מיוחדים בניסים שהתרחשו בימים ההם בזמן הזה.

המגילה (מגילת אסתר) מספרת לנו במפורש כיצד אסתר סייעה להביא את הנס הגדול לכלל ישראל, ועל שמה נקראים התענית שלפני פורים והמגילה.

אודות הזכויות הגדולות של הנשים היהודיות בקשר לפסח, זמן חירותנו, מסופר בפרוטרוט במדרש. באותם זמנים קשים של גלות מצרים היו נשי ישראל אלו ששמרו על עוז הרוח והבטחון של

הגברים וגידלו דורות של יהודים מסורים, אשר זכו לקבל את התורה על הר סיני ואת הנחלה הנצחית, ארצנו הקדושה תבנה ותכונן על ידי משיח צדקנו במהרה בימינו.

אופן תרומת נשי ובנות ישראל לנסים הגדולים של החגים הנזכרים לא היתה זהה:

בפסח — השפעת הנשים היתה מופנית בעיקר כלפי הבית, כל כבודה בת מלך פנימה, ע״י צניעות וחיי משפחה.

בפורים — נדרש שהאשה היהודי׳ תנצל לפי דרישת והוראות המדויקות של גדולי התורה והיראה את מצבה ואת השפעתה במלוא המידה לגמרי לטובת עמה, והיא עשתה זאת במסירות נפש בפועל, תוך סיכון חיי׳ לטובת קיום עמנו.

שני החגים — פורים ופסח — הם שתי עדויות נצחיות, שהאשה היהודי׳ מסורה, בלב ונפש הן בבית הן בחוץ כאשר התנאים דרשו זאת, לתורה ומצוות, טהרת המשפחה, וחינוך הכשר של הילדים — היסודות העיקריים של קיום וגאולת עמנו.

נשי ובנות ישראל!. העתיקו את הדוגמה של הנשים הצדקניות בכל הדורות, משום שעליכן ובידיכן מונח, במידה רבה, גורל עמנו.

וכאשר מתמסרים באמת למילוי החובות האלקיות, עוזר השי״ת, כפי שעזר לאסתר, וכל הקשיים נעלמים והוא שולח ברכותיו האלקיות בבני חיי ומזוני רויחא, ובכל טוב גשמי ורוחני.

בברכה,

מנחם שניאורסאהן

ב׳תקכא
[כרך ח עמוד רעג]

ב״ה, י״ב אדר ב׳, תשי״ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

קבלתי מכתבה מט׳ אדר שני. הייתי מרוצה מחציו הראשון של מכתבה בו הנני רואה שהבינה נכון את תוכן מכתבי לנשי חב״ד ב . . . והעיקר שהגשימה זאת במעשה בפועל להתנהג כפי שצריכה

להתנהג בת ישראל בכלל ואשה חסידית בפרט, והשי״ת ודאי יקיים את הבטחתו שזה יוסיף ברכה והצלחה במה שנחוץ.

ובקשר לזה מפליא אותי במיוחד החצי האחר של מכתבה בו כותבת שהיא מודאגת ממצבה כעת כו׳.

בכלל כל אחד מדורנו שזכו שהשי״ת הציל אותם ובפרט אלו שראו נסים בפועל ממש שהשי״ת הוביל אותם מהמדינה הקודמת והנהיג אותם דרך מדינות וגבולות שונים וסוף כל סוף הביא אותם בשלמות למדינה רגועה, הרי זו ההוכחה הטובה ביותר שהשי״ת רוצה לשמור אותם, וכאשר רק יעשו כלים מתאימים בודאי יתן להם השי״ת את המצטרך להם ובפרט ילדים בריאים, שזוהי אחת המצוות הראשונות והעיקריות של התורה הק׳ והאושר העיקרי בפרט שיהודים מייחלים לו.

והנני מקוה שכאשר תקבל מכתבי זה תפסיק לגמרי לדאוג אודות האמור ותהי׳ בטוחה באמונה בהשי״ת שהוא בעל הבית היחידי של כל העולם ועל כל מה שנמצא בעולם שהוא ברוך הוא יתן לה הריון קל ובעתו תלד ולד חייא וקיימא ויחד עם בעלה שי׳ תגדל את הילד לתורה ולחופה ולמעשים טובים.

ראוי הי׳ לבדוק את כל המזוזות בדירתם שתהיינה כולן כשרות, ושתתן בכל יום שני וחמישי בבוקר — מהכסף שמקבלת להוצאה — סנט או שניים לצדקה, וכך יעשה גם בעלה שי׳. ולא חשוב כאן הסכום אלא העיקר שזה יהי׳ בקביעות. ברור מאליו שזה צריך להיות בלי נדר.

הנני חוזר שוב על הנקודה הנ״ל, שחייבים להיות תקיפים בהחלטה לנהל בית יהודי חסידי ולהיות חזקים בבטחון בהשם יתברך שהוא יתן ילדים בריאים וחיים וכל מה שנצרך בגשמיות וברוחניות.

בברכה.

נ.ב.

מצו״ב העתק מכתבי כללי, שבטח תפרסם אותו בין חברותי׳.

ב׳תקכט
[כרך ח עמוד רפ]

ב״ה, ט״ז אדר ב׳, תשי״ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

לאחר הפסקה ארוכה שמחתי לקבל את מכתבה, למרות שאינני מרוצה מתוכנו, בשל מה שאני רואה — היא דואגת אודות בריאות ילדי׳, ומסיימת את מכתבה בשאלה, מה ביכולתה לעשות, חוץ מלבכות ולקונן.

ראשית יש להפסיק לבכות וכדו׳ כדרישתו רבת הפעמים של חמי כ״ק אדמו״ר בשם גדולי ישראל מהדורות הקודמים, שצריך להיות עבדו את ה׳ בשמחה (שצריך לעבוד את ה׳ בשמחה). ומבואר בזהר הקדוש, שכאשר שמחים וחזקים בבטחון, הרי זה גם גורם לכך שנותנים מלמעלה יותר ויותר ענינים להיות שמחים ומרוצים מהם, הן בנוגע לעצמה והן בנוגע לכל המשפחה.

ובפרט במקרה שלה שהילדים זכו ללמוד במוסד שחמי כ״ק אדמו״ר מסר עליו את נפשו, וזה עצמו כבר דבר ברור, שעבור הילדים זו הדרך כדי שיהיו בריאים ומאושרים הן בגשמיות והן ברוחניות. ואין ללחוץ כל כך על הבעל שי׳ לעבור דירה מיד. ועם הזמן גם זה יבוא ויש להמתין לשעה הטובה ומוצלחת.

ועל שאלתה מה היא יכולה לעשות, הרי כאמור לעיל, להכניס שמחה הביתה, ולהמשיך את עבודתה להפיץ יהדות בין חברותי׳, וזה ימהר ויגדיל את הברכה והצלחה גם בעניני׳ הפרטיים.

מצו״ב העתק מכתבי כללי בשייכות לימי הפורים, ובטח תנצל אותו בעבודתה הנ״ל.

בברכה לרוב נחת מילדיהם נחת יהודי חסידי ולקבל זאת בבריאות ובשמחה.

ב׳תקלו
[כרך ח עמוד רפה]

ב״ה, י״ח אדר ב׳, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . מה שכותב אודות הקשיים השונים שנראו בעסק, הנה על פי הוראת רבנו הבעל שם טוב שכל פרט ופרטי פרטים בנוגע ליהודי הוא בהשגחה פרטית, ומכיון שה׳ יתברך זיכה והצליח אותו שיחד עם האמור הזדמן הבנין החדש בעד הישיבה שישנה תקוה גדולה שזה יוכל להעשות מרכז של יראת שמים לכל העיר ואולי גם לכל המדינה, הי׳ עליו לראות קשר בין שני הדברים, ולקבל זאת כהוראה מן השמים שיתמסר הן בממון והעיקר בגופו להשתדל לסדר את הבנין של הישיבה ואחר כך להתעסק עם הישיבה במידה המקסימלית, שזה יתקן את הצנורות של העסקים הפרטיים ויגדיל אותם שגם זה יהי׳ בהצלחה מופלגה.

אין זו דרכי לציין מספרים ובפרט כשאינני נמצא על־אתר, אבל ידוע מאמר רז״ל כל המוסיף מוסיפין לו, במילא ככל שיוסיף יותר, הן בממונו והן בטרחתו בגופו לעשות בעצמו בזה וגם לעניין אחרים, ודאי יוסיף השי״ת בהצלחה במה שנחוץ לו.

בטח הי׳ לו פורים שמח והנני מקוה שיוכל לבשר בשורות טובות משמחות בכל הנ״ל . .

ב׳תקלט
[כרך ח עמוד רפט]

ב״ה, כ׳ אדר שני, תשי״ד
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ כו׳ מוה״ר יצחק שי׳

שלום וברכה!

שמחתי לקבל פ״ש ממנו ע״י הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוה״ר שלמה זלמן שי׳ הכט, והוא גם כותב לי שבפסח יהי׳ בנכם יוסף שי׳ בן שלוש, ושואל מתי לעשות את התספורת.

למרות שעל פי דין אפשר לעשות זאת אפילו בחול המועד פסח, אך כשלוקחים בחשבון את מנהגי ישראל ובפרט בארצנו הק׳ ת״ו, שעושים תספורת בל״ג בעומר, דעתי שגם הוא יעשה זאת ביום ל״ג בעומר עם כל המנהגים הקשורים בזה, על־פי הקטע המצו״ב, הוראת כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע.

והשי״ת יזכה ויצליח אותו ואת אשתו תחי׳ לגדלו לתורה ולחופה ולמעשים טובים מתוך בריאות הנכונה ופרנסה בהרחבה באמת ובשמחה אמיתית.

בברכת הצלחה בכהנ״ל.

ב׳תקמד
[כרך ח עמוד רצג]

ב״ה, כ״א אדר ב׳, תשי״ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל פ״ש ממנה בפורים ע״י בעלה הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוה״ר . . . שי׳. והשי״ת יעזור שתמיד תוכל לבשר בשורות טובות אודות שניכם הן בגשמיות והן ברוחניות.

ובטח — כפי שכבר אמרתי לבעלה הרה״ח שי׳ — היא מחפשת דרכים כיצד להשפיע גם על הסביבה שלה, להכניס בה את החמימות והחיות של תורה ומצוות בכלל ושל הנהגת החסידות בפרט, שזה מזרז ומגדיל את כל ההשפעות שהשי״ת נותן מידו המלאה והרחבה במה שנחוץ בגשמיות וברוחניות.

וכשם שבפרנסה גשמית לא יושבים בבית ומחכים עד שיבוא מישהו ויציע פרנסה, כך גם בפרנסה רוחנית האמורה לעיל אין להמתין עד שהנזקק לזה יבוא לבקש שיוסיפו לו חמימות וחיות ביהדות ובתורה ומצוות, אלא יש לצאת לחפש אותו. וכשרוצים באמת, מצליחים הן במציאה והן בהשפעה, שזה מוסיף יותר חשק לעשות בזה גם הלאה בהצלחה.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א.

ב׳תקמח
[כרך ח עמוד רצז]

ב״ה, כ״ד אדר ב׳, תשי״ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל מכתבה — ללא תאריך הכתיבה — בו מבשרת את הבשורה הטובה אודות בנה . . . שי׳. ובטח כשרואים נסים מהשם יתברך צריך להשפיע הדבר על כל המשפחה להתחזק יותר בעניני תורה ומצוות, שההתחזקות בזה ממהרת את הברכות מהשי״ת גם בענינים אחרים אודותם כותבת במכתבה.

ומה שכותבת אודות מודרניים . . . עלי׳ לבאר לכל ילדיהם, שהקדוש ברוך הוא הוא אותו שהי׳ פעם לפני מאות שנים וכן גם התורה היא זו שהיתה פעם, והשם יתברך מנהיג את העולם כפי שזה הי׳ פעם, ולכן יש להחזיק בדרך שהתורה הראתה, שזו הדרך היחידה עבור יהודי לקבל את הברכות מהשם יתברך במה שנחוץ.

וכשילדי׳ יתנהגו כך בטח תוכל לבשר בשורות טובות אודות כל הענינים שכותבת במכתבה.

בברכה לפסח כשר ושמח.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א.

ב׳תקנא
[כרך ח עמוד רצט]

ב״ה, כ״ה אדר ב׳, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

הנני מאשר קבלת מכתבך מכ״ד אדר שני, והנני מוכרח לפתוח את מכתבי, שהייתי מאוד מופתע מהמכתב בנוסף להפתעה מהענין בכלל.

בטח מיותר לחזור שוב על כך, שזהו דבר הפשוט ודובר פעמים רבות בהתוועדות, שהשי״ת לא ברא שום דבר לבטלה, במילא כל אחד צריך לנצל את כשרונותיו, וברוח מאמר הגמרא בקדושין אני

לא נבראתי אלא לשמש את קוני.

ובראותי בך את הכשרון להשפיע על הסביבה וגם להנהיג חברים, הייתי בטוח, שתנצל זאת בהתאם למאמר רז״ל הנ״ל שגם הם יהיו יותר קרובים לשמש את קונם.

ולכן כשהגיעה שמועה שנתת עצות והנהגת אותם בכיוון הפוך, ולפי מכתבך נראה שאכן כך הי׳, עשה עלי הדבר רושם קשה, כאמור לעיל.

עם זאת, כשלוקחים בחשבון שאין אדם צדיק בארץ גו׳ ולא יחטא, שערתי שבהכירך שהי׳ זה כשלון, וכפי שאתה עצמך כותב במכתבך, תקבל על עצמך את התוצאות מכך, שכאשר רוצים להשתחרר ממעשה לא מתאים או כשלון, אין זה ע״י שמשתדלים לשכוח מזה ותו לא, אלא שאם אחר כך נובעת מכך **מסובב**, עונש, יהי׳ לך די כוח להכיר, ש״מכיון שאני אשם מגיע לי עונש״.

ואפילו אם תודה שהעונש אינו יחסי לכשלון, לכל הפחות תקח בחשבון, שבתור נוגע בדבר, אינך יכול לפסוק־דין באובייקטיביות ומסתמא תרצה להקטין את האשמה.

שנית אפילו אם לאחר החשבון, עדיין העונש חזק מדי, הרי ככל שהאדם שגרם את הכשלון בוגר יותר, ובמיוחד כאשר מדובר אודות חבורה והלה הי׳ המנהיג ונתן עצות, עליו לדרוש **מעצמו** יותר ולא לרצות שיתיחסו אליו במתינות ביחס לחברים. וכפי שהנני רואה ממכתבך אתה מתייחס לעונש כפעולה הפוגעת בכבודך ובמציאותך, ולכן ברצונך לשלם־חזרה בעזיבת הישיבה.

ושלישית — שזה פלא גדול והפתעה עבורי, שהייתי בטוח שאתה ובני הישיבה בכלל מסתכלים על הישיבה כפי שצריך לראות ולהביט על ישיבה, שאין זה שבאים ולומדים בישיבה כאורחים וכשמסיימים ללמוד זמן מסויים נפרדים מ״בעל הבית״ והולכים, אלא יבינו היטב ,שישיבה אינה נבנית רק ע״י ראשי ישיבות ומשפיעים, אלא ע״י הבחורים התלמידים. במילא יביטו על זה כעל בנין רוחני, ש**כל אחד** צריך לתרום את חלקו. ולא לעשות זאת כענין של דרך אגב, ובזמן הפנוי אין לו כל עסק עם הישיבה, אלא אדרבה יש לעשות במסירה ונתינה כפי שאדם עוסק בענין אישי ובונה בנין פרטי שלו.

מובן מאליו שכאשר היחס כזה, לא היתה אצל אף אחד שום מחשבה לעשות מעשה־קונדס לישיבה (!) או להנהלת הישיבה (!) ע״י

הסתלקות מהישיבה!

ידוע המשל בזה, שכאשר אדם מסתבך רגלו השמאלית בימנית, אין הוא לוקח שוט להעניש את רגלו הימנית, אלא מחפשים עצות שזה לא יקרה עוד.

ברור מאליו שהנני כותב לך כל זאת, לא כדי לומר מוסר, אלא להביע את הפתעתי ותקותי שהכוחות שהשקיעו בך והכשרונות שהשי״ת העניק לך, לא יניחו שהיצר הרע יתגבר עליך וינצח אותך שתעזוב את הישיבה בה אתה יכול ללמוד תורה ביראת שמים תורת הנגלה ותורת החסידות. והשי״ת יעזור לך שתוכל להיות מופת — דוגמא — לשאר חבריך.

בברכה ליראת שמים טהורה.

ב׳תקנה
[כרך ח עמוד דש]

ב״ה, כ״ו אדר ב׳, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

שמחתי לקבל פ״ש מכם וגם את הבשורה הטובה שמהיום והלאה היא חובשת פאה. והשי״ת יעזור לכם ע״י קיום הבטחתו (זהר חלק ג׳ [דף] קכ״ו ע״א) להתברך בברכאן דלעילא בברכאן דלתתא בעותרא בבנים ובני בנים.

ובפרט בימים שבין פורים ופסח שנשי ישראל פעלו לעצמם וליהודים בכלל והביאו בזה נסים בעולם, ימים אלו הינם ימי סגולה מיוחדים להצליח בכל הנ״ל.

בברכה לחג פסח כשר ושמח וששניכם תלכו גם הלאה בדרך של התורה והמצוות בהידור ותוכלו לבשר בקרוב בשורה טובה למילוי משאלות לבבם בזרעא חייא וקיימא.

בברכה.

ב׳תקנז
[כרך ח עמוד שה]

ב״ה, כ״ז אדר ב׳, תשי״ד
ברוקלין.

בית הכנסת נוסח אר״י אשר בדטרויט, ד׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

שמחתי לקבל מכם פ״ש ע״י המזכיר מוה״ר אליעזר ב״ר משה שי׳, והשי״ת יעזור שתוכלו לבשר בשורות טובות אודות הגדלת מספר המתפללים בבית הכנסת והגדלת מספר המשתתפים בשיעורים הנלמדים ברבים, שהם העמודים עליהם נשען בית־כנסת.

ויש לקבוע גם שכל אחד מהמתפללים יקח הביתה גם לחמם את הבתים בחמימות יהודית ואור של נר מצוה ותורה אור ומאור שבתורה.

וכיון שכל דבר חי צומח, כך גם האמור צריך לצמוח מזמן לזמן, ובפרט בבתי הכנסת הנושאים את שמו הקדוש של האר״י ז״ל זכותו יגן עלינו ועל כל ישראל, יש חוב מיוחד וזכות מיוחדת להצדיק, ע״י השפעה על המתפללים ועל כל הסביבה, את השם שבית הכנסת נושא. ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

בברכה לחג הפסח כשר ושמח לכל המתפללים והלומדים הם וכל בני ביתם שיחיו.

ב׳תקעד
[כרך ח עמוד שכא]

ב״ה, ד׳ ניסן, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . מה שהינך כותב שזה מכבר יש לך את המחשבה לעזוב את הישיבה. ואף שהיא מוצאת חן בעיניך, אבל זה כרוך אצלך במלחמות קשות וכו׳, זה כלל אינו פלא, כפי שכתוב בקהלת ט׳, עיר קטנה — מפרשת הגמרא בנדרים, שזהו הגוף — ואנשים בה מעט ובא מלך גדול — פירוש מלך זקן וכסיל היצר הרע, ומנהל עם העיר

מלחמות דמים. וכאשר תלמד את הקונטרס עץ חיים מכ״ק אדמו״ר (מהורש״ב) נ״ע, והוספה ג׳ המודפסת בסופו, ובפרט בעמוד פז, תראה עד כמה היצר הרע מתנגד ללימוד בישיבה שלומדים בה חסידות.

אך כיון שהרי לפום גמלא שיחנא, דהיינו שנתנו לכל אחד עבודה לפי הכוחות **שלו**, הרי אם רק תשתמש בהם, שזה נוגע הרי לכל עבודתך, אזי יהי׳ כסיום הפסוק (בקהלת) ומצא בה איש מסכן וחכם — שלפי הגמרא — זה היצר טוב ומלט הוא את העיר בחכמתו.

השי״ת יעזור לך שהרעיון לא יזיק לא לך ולא לחבריך, אבל עם זאת יש צורך בתיקון תשובה על זה (וגם על האירוע אפילו אם זה מוגזם — כפי שאתה כותב — הרי אתה המבוגר ביניהם). ברצוני להציע הן בנוגע אליך וכמו כן בנוגע לחברים שלך, שהתיקון תשובה על כל הנ״ל יהי׳, לצום חצאי ימים של תענית בה״ב שאחרי פסח ואת החצי השני של היום לפדות בצדקה. ב) תנצלו את הזמן שאתם פנויים מלימוד אנגלית — אם אפשר כולם יחד ללמוד את אחד־עשר הפרקים הראשונים של ספר דרך החיים לאדמו״ר האמצעי, ולחזור כמה פעמים עד שידעו את תוכנם בעל־פה וגם ללמוד — אם אפשר כולם יחד המסכת תענית, שבזה תפתר השאלה מה לעשות בזמן הפנוי שנשאר כתוצאה מאי־לימוד לימודי חול.

ושהשי״ת יתן לך ולחברים שלך פסח כשר ואכילת מצה שזהו ענין של ביטול, היפך של ישות שישנה בלחם חמץ, ושזה יפעול בפנימיות על כל השנה.

בברכה לכהנ״ל.

ב׳תקפ
[כרך ח עמוד שכו]

ב״ה, ו׳ ניסן, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבה — ללא תאריך כתיבה — בו כותבת שהיא שוב עצבנית. והדבר מפליא אותי מאוד שלאחר הפעמים הרבות שהיתה לנו הזדמנות לשוחח בענין ולאחר שראתה גם בעיני בשר שהשם יתברך מנהיג, ומנהיג אותה סוף סוף לטובה, אין לה את התקיפות

המספיקה באמונה ובטחון והיא שוב עצבנית ומודאגת ושוכחת שהשם יתברך הוא בעל הבית של כל העולם וחושבת שזה תלוי במישהו אחר.

ובפרט בימים אלו שבין פורים ופסח שהם ימי נסים בימים ההם וגם בזמן הזה, הרי התמיהה בזה גדולה יותר על כך שדואגת.

והשי״ת יעזור לה ולבעלה הרב שי׳ שמהיום והלאה תהיו שניכם חזקים באמונה ובטחון בהשם יתברך אשר הוא מלך מלכי המלכים שהוא עצם הטוב וגם ינהיג את חייכם שיהי׳ בטוב הנראה והנגלה. וכפי שרבנו הזקן כותב בתניא שכאשר מאמינים בזה באמת נעשה גם מטוב הנעלם — טוב הנראה ונגלה.

ובימי ההכנה לפסח שהם ענין יציאת מצרים וכפי שחסידות מבארת, לצאת מכל ההגבלות שזה ימהר את כל הנ״ל.

בברכה לחג פסח כשר ושמח.

ב׳תקפג
[כרך ח עמוד שכח]

ב״ה, ח׳ ניסן, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

אודות התעניות ביום חמישי, כבר כתבתי לך מכבר שלא זו הדרך ששמענו מנשיאנו הק׳ וגם אמירת תהלים כל לילה, הרי חוץ מזה שלפני חצות הלילה — למנהגנו — אין אומרים תהלים הרי גם לאחר חצות הלילה אם זה לפעמים, זה ענין כדי להיות ער, וללכת לישון מאוחר יותר, אבל לעשות מזה סדר קבוע, זה מזיק לבריאות ובמילא זה מבטל מעבודת השי״ת כפי רצון והוראת תורת החסידות. ולכן ראוי שתקבע לעצמך סדר לאחר ישוב הדעת עם הרה״ח כו׳ הר״ן שי׳ נמנוב גם בשיעורים שלך בלימוד תורת הנגלה וחסידות אבל לא שום תעניות ולהיות ער לילות. והשי״ת ינהיג אותך גם בזה בדרך הטובה.

ב׳תקצז
[כרך ח עמוד שמ]

ב״ה, י״ח ניסן, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את מכתבו מה׳ ניסן עם הבשורה הטובה שהכל עבר בשלום והנני מוכרח לחזור על מה שכתבתי במכתבי הקודם, שכאשר רואים כיצד השי״ת מנהיג מוכרחים לחזק את הבטחון והאמונה, ובאמת אין זו אמונה בלבד אלא גם השכל מאשר שיהי׳ טוב, והשי״ת רק יצליח כל אחד לעשות כלים גדולים על מנת לקבל הטוב שהשי״ת רוצה לתת הן ברוחניות והן בגשמיות.

ובפרט בימי פסח שהם ימים של אמונה ובטחון כפי שהי׳ אצל בני ישראל בימים ההם שהלכו עם הנשים והילדים בארץ מדבר נחש שרף ועקרב בהסתמך רק על אמירה של הקב״ה שילכו לשם. ואז ראו שכאשר הי׳ צורך הי׳ מן לאכול, מים טובים מבארה של מרים, והצלחה ששמלתך לא בלתה מעליך וגו׳ וכך גם בכל דור ודור ובכל יום ויום חייב אדם לראות את עצמו כאילו הוא יצא ממצרים, וכשהולכים עם האמונה ובטחון לפחות חלק מאמונה ובטחון ההן, הרי השי״ת נאמן שהוא מספק לאדם את המצטרך לו בגשמיות וברוחניות, והשי״ת יעזור לראות זאת ולראות זאת בקרוב.

בברכת חג כשר ושמח.

מפני קדושת המועד לא בא כ״ק אדמו״ר שליט״א על החתום והנני חותם בשמו

המזכיר:

ב׳תרד
[כרך ח עמוד שמה]

ב״ה, י״ט ניסן, תשי״ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

התקבל מכתבה בו שמחתי לקרוא שהיא מרגישה יותר טוב

והשי״ת יעזור שתהי׳ שמחה לא רק מכך שהיא כעת שמחה אלא גם מהדברים שעדיין אינה מרוצה מהם אודותם כותבת במכתבה ובפרט אודות עבודתה בהפצת יהדות.

לדעתי מהראוי שתחפש דרך כיצד לחזק את הקשר שלה עם הנשים, כמובן דרכים שהתורה הק׳ מסכימה להם, ומה שמשערת שהן חושבות שאי השתתפותה באירועים שלהן הוא מפני שזה לא מתאים, ולא בשל הסיבה האמיתית. הנה ראשית אין צורך לדאוג מה הזולת חושב אם רק ניתן לקרבו ליהדות ושנית בדרכי נועם ובשלום ניתן להסביר את הטעם האמיתי שלה ובתקוה שזה ישפיע לפחות על חלק מהנשים שיחקו את הדוגמה שלה גם בזה והשי״ת יצליחה בכל הנ״ל ושזה יהי׳ לפי פסק הבעל שם טוב שהי׳ מזכיר תמיד ״עבדו את ה׳ בשמחה״.

בברכה לחג פסח כשר ושמח.

מפני קדושת המועד לא בא כ״ק אדמו״ר שליט״א על החתום.

ב׳תריב

[כרך ח עמוד שנד]

ב״ה, כ״ה ניסן, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

זה זמן רב שלא שמעתי ממנך ותקותי שממשיך בעבודתו בנוגע לכך שילמדו חסידות בבתי הכנסת, וכמובן שילמד גם בעצמו תורת הנגלה ותורת החסידות מתוך יראת שמים.

בטח יודע מהדיוק של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע שלימוד התורה צריך להיות באופן כזה שהתורה תלמד את האדם לא רק שהאדם ילמד תורה. ואשמח לשמוע בשורות טובות בזה וגם שמשפיע בכיוון זה על חבריו. והשי״ת יצליחו שיוכל לפעול בזה למעלה מן הטבע.

בברכת הצלחה בלימוד תורת הנגלה ותורת החסידות וקיום המצוות בהידור.

ב׳תרטז
[כרך ח עמוד שנז]

ב״ה, כ״ו ניסן, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . כיון שאנו נמצאים עתה בין פסח ושבועות שכל יום יש לו מצותו של ספירת העומר, שלפי ביאורי רבותינו ז״ל ההתחלה של זה היתה שבני ישראל ספרו בגעגועים את הימים, כמה ימים כבר עברו מאז שיצאו ממצרים ביודעם שבהגיעם ליום החמישים יקבלו את התורה ובקושי יכלו להמתין,

וזה נתן להם גם את **כל** צרכיהם הגשמיים אכילה שתי׳ וביגוד, כמסופר בתורה, שהי׳ להם את המן, בארה של מרים, שמלתך לא בלתה מעליך, וכו׳,

כך גם בכל מקום ובכל זמן, ע״י געגועים לתורה ועשיית הכל כפי שהתורה אומרת, השי״ת נאמן שהוא יקיים את הבטחתו ונתתי גשמיכם בעתם וגו׳ מכיון שיהודי מצידו מקיים ואת מצוותי תשמורו, והשי״ת יצליחם.

בברכה.

ב׳תריז
[כרך ח עמוד שנח]

ב״ה, כ״ז ניסן, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את המענה שלו ובמיוחד מהדגשתו, שאינו רוצה לומר שזה לא טוב ח״ו, וידוע פתגם רבותינו הק׳ שכשחושבים טוב יהי׳ טוב, שזו גם הבטחה, והשי״ת יעזור שזה יהי׳ בטוב הנראה ונגלה ובקרוב.

גם שמחתי להוודע שהשתתף בהתוועדות אחרון של פסח סעודת משיח וידוע פסק רז״ל ששמחה פורץ גדר ובפרט שמחה הנקראת על

שמו של משיח, שעל משיח נאמר, עלה הפורץ לפנינו (אגדת בראשית סוף פרשה ס״ג, וראה ג״כ בראשית רבה סוף פרשה פ״ה, אור התורה לאדמו״ר הצמח צדק שמות סוף עמוד נ״א).

בהזדמנות זו הנני מבקשו למסור פ״ש לאחיו שי׳ ואסיים מכתבי בברכה לו ולכל הנלווים אליו לקיץ בריא ושמח.

בברכה.

ב׳תרכא
[כרך ח עמוד שסב]

ב״ה, כ״ז ניסן, תשי״ד
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ כו׳ מוה״ר בנימין שי׳

שלום וברכה!

במענה למכתבו — ללא תאריך הכתיבה — שמחתי לקרוא בו שיש לו פגישות עם הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוהרש״ז שי׳ הכט ויש לו גם קביעות בלימוד ספרי חסידות, ובתקוה שמשתתף גם בהתועדויות החסידיות המתקיימות מזמן לזמן בשיקגו.

מה שכותב אודות סדר היום, מרחוק קשה לקבוע, אך נחוץ שבנוסף לשלושת השיעורים השרים לכל נפש מתקנת כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע בחומש תהלים ותניא, אודותם בטח שמע מהרה״ח הכט שי׳, יהיו לו שיעורים קבועים בלימוד הלכות שו״ב ולעבור עליהם כל שנה. ודבר ראוי הוא שיהי׳ אחד מהמשתתפים בחלוקת הש״ס וילמד את המסכת במשך השנה.

וכיצד לחלק את היום, זה תלוי בזמן הפנוי שיש לו בימי העבודה ובימים שבהם פנוי מעבודה . .

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א

מזכיר:

ב׳תרכב
[כרך ח עמוד שסג]

ב״ה, כ״ט ניסן, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

הנני מאשר את קבלת מכתבו מכ״ג ניסן עם המצורף, וכאשר אהי׳ על הציון הק׳ של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע אזכיר אותו ואת כל הנלווים אליו למה שכל אחד מכם צריך.

נכון הדבר כפי שכותב בסוף מכתבו שעזרי מעם ה׳, וכפי שהמדרש אומר ששיר למעלות זה אמר יעקב אבינו כשהלך לחרן והציב לעצמו את השאלה: מאין יבוא עזרי וענה לעצמו שעזרי מעם ה׳, ולכן התקיים בו אחר כך ויפרוץ האיש מאוד מאוד.

והשי״ת יצליחו שבקרוב יוכל לבשר בשורות טובות שרואה השגחה פרטית בהצלחה בענינים גשמיים וגם הצלחה בענינים רוחניים, וכפי שאמרתי לו בהיותו כאן גם הצלחה בעסקנות ציבורית.

המחכה לבשורות טובות.

ב׳תרכג
[כרך ט עמוד א]

ב״ה, אדר״ח אייר, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

ביחס לשמועות השונות שהגיעו אלי והמפליאות אותי מאוד, הנני כותב את השורות דלהלן, מבלי להתחשב בטרדותי הרבות.

כפי שמסרו לי (ואשר הנני מקוה שסוף כל סוף הם יתבררו כלא צודקים) משפחתכם נגד סידור חתונת בתכם . . . לפי דרישת השולחן ערוך שמוכרחה להיות בעת החתונה מחיצה בין גברים לנשים.

רצוני בזה להבהיר להם את המצב כפי שהנני רואה אותו. והוא כדלהלן:

כאשר עורכים חתונה עם מחיצה כפי שדורשת תורתנו הק׳,

פוסקת התורה שיאמרו ״שהשמחה במעונו״, כלומר שכאשר מזכירים את שם ה׳ ב״ה מזכירים לו שתהי׳ שמחה ולהמשיך זאת בעולם ולכל לראש, לחתן ולכלה.

בטח מיותר לכתוב מה שקרה בשנים האחרונות בעולם בכלל ואצל יהודים בפרט, ואם בכל הזמנים היו מוכרחים להזדקק להקב״ה לברכה והצלחה ועוד יותר לחיים בריאים ושמחים, הרי בדורנו זה נחוץ עוד הרבה יותר, והיחידי היכול להבטיח זאת, הרי זה מי שהוא בעל הבית על כל העולם הוא הקב״ה.

בזמנו כאשר הרה״ח . . . שי׳ שאל אותי לדעתי אודות שידוך זה וכאשר הגיעה אלי שאלתכם בזה מצאתי כחובתי וזכותי להבהיר שכאשר בתכם והרב . . . שיחיו מתחילים חיים משותפים, יהי׳ זה באופן שניתן לצפות למירב הברכות מהשי״ת, שיהי׳ להם בית בריא ושמח, שכאמור יש לכך התר מתורתנו הק׳ מתי אפשר לומר בחתונה **שהשמחה במעונו**. וכשהתורה פוסקת, כך ולא אחרת, הרי מובן מאליו שאף אחד לא יכול לשנות זאת. ולכן התפלאתי, שהורים העושים הכל במה שרק תלוי בהם, כדי שילדים יהיו מאושרים, תרצו בכלל לנצל כוחות **לא** לאפשר, שתהי׳ שמחה בחתונת בתכם, שבדרך ממילא היא תחסר ח״ו אחר כך בחייהם, ר״ל.

מתחתנים כדי לבנות בית לעשרות שנים האם מתאים להורים לסכן מה שנוגע לבת לעשרות שנים, כדי שבאותן שעות ספורות שנמשכת החתונה, ימצאו חן בעיני האנשים שאינם יודעים את דיני השולחן ערוך או שאינם מתחשבים בשולחן ערוך, או בפני אלו קלי הדעת שמוכנים לסכן דבר של עשרות שנים בשביל עונג זמני מדומה. ומפליא אותי מהיכן יש להורים כזה בטחון־עצמי, לקחת על עצמם כזו אחריות.

אין זה עניני לשלוח משטרה שיכפו לעשות כדעתי, אין זה עניני להכריח אנשים, בכלל, לעשות כפי דעתי, וגם אין זה עניני לומר מילים קשות, ולכן רצוני לסיים את מכתבי ולדבר בדיבור רק בצד החיובי. כאשר נתתי הסכמתי לשידוך הייתי בטוח שגם ההורים מצידם יעשו כל מה שרק תלוי בהם, שבתם וחתנם המיועד יהיו מובטחים עד כמה שרק אפשר לעשרות השנים שבהן יהיו יחד, ומובן מאליו שלא יתפוס מקום שחברותי׳ כן תהיינה מרוצות או לא מרוצות, ובלבד שתורתנו הק׳ תהי׳ מרוצה ממצב כזה בחתונה, ובלקחי זאת בחשבון נתתי את הסכמתי לשידוך, וכאמור לעיל, אם

רוצים באמת שהתורה הק׳ תפסוק שאפשר לומר בחתונה **שהשמחה במעונו** ושעל ידי זה יהיו שמחים אחר כך כל החיים, אומר השולחן ערוך* שהחתונה צריכה להיות עם מחיצה.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א

מזכיר

נ.ב.

הנני מוסר להרב . . . שי׳ שלא יתערב יותר בשאלת המחיצה, ואם אצל ההורים עצמם נראה שיש להם כתפים רחבות וביכולתם לסכן חיי־שמחה של בתם תחי׳ על אחריותם האישית שונה מהכתוב בשולחן ערוך, אינני יכול לצערי לעשות בזה שום דבר.

אני גם יודע שהיו חתונות רבות וגם של חרדים ולמרבה הצער ללא מחיצות, אבל אני גם יודע את הצרות שלמרבה הצער באו אחר כך, והשי״ת יברך אותם שתמיד יוכלו לבשר רק בשורות טובות הן בגשמיות והן ברוחניות.

ב׳תרלג

[כרך ט עמוד יג]

ב״ה, ד׳ אייר, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

הגיע אלי פ״נ בקשת ברכה עבורו ומשפחתו שיחיו, וכשאהי׳ על הציון הק׳ של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, אקרא את הפ״נ, ובטח יעורר רחמים רבים עבור כל אחד שמזכיר בפ״נ למצטרך לו.

בטח מיותר להדגיש שכדי לקבל את הברכות מהשם יתברך כל אחד בענינו, יש להכין את הכלים המתאימים לזה שאלו הם הענינים של תורה ומצוות. ומכיון שהקדוש ברוך הוא תובע זאת מכל יהודי,

---

* ב״ח ובית שמואל — בשו״ע אה״ע סימן ס״ב סקי״א. ומה שכתב בלבוש (במנהגים סוף חלק אורח חיים) דדמיי כקאקי חיוורי — בעוונותינו הרבים רואים אשר, לעת עתה אין הדבר כך.

הרי בטח שהוא — ברוך הוא — נתן את האפשרות והכוחות לקיים את זה. וזה תלוי רק ברצון הטוב של כל אחד בפרט. ומובן שהרעיון שאמריקה שונה הוא דיעה של כפירה ר״ל. והמאמין, מאמין שהקב״ה הוא הבורא של כל העולם והבעל הבית של **כל** העולם, שכן אצל יהודים מאמינים בני מאמינים הרי אין אצלם שום ספק בזה, ואפילו אם לזמן קצר שוכחים מכך, מזכירה הנפש האלקית הנמצאת אצל כל יהודי, אודות זה. וכאשר רק מאזינים עוזר השי״ת שמתגברים על פיתוי היצר הרע ומתנהגים כפי שיהודי צריך להתנהג, שרק אז אפשר להיות בטוח שיהי׳ מאושר הן בגשמיות והן ברוחניות. והשי״ת יעזור לו לרוות נחת אמיתי מכל ילדיו ונכדיו ולקבל זאת בבריאות טובה בגשמיות וברוחניות.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א

מזכיר

נ.ב.

בטח אומר תהלים כל יום לאחר התפילה וגם נותן כמה פעמים בשבוע לצדקה לכל הפחות כמה סנטים והשי״ת יצליחו.

ב׳תרלז

[כרך ט עמוד יח]

ב״ה, ז׳ אייר, תשי״ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

לפני שבועות אחדים הראה השי״ת את חסדו במה שקרה לה שאפשר לקרוא לזה בשם **נס** באופן נורמלי זה צריך לעורר הכרת תודה להשי״ת שהוא הרופא כל בשר ומפליא לעשות. והתודה צריכה לבוא לידי ביטוי בדרך ש**השי״ת** רוצה, ורצונו נאמר באופן מדויק לכל ישראל ללא הבדל בין איש לאשה בתורתו הקדושה. ולכן קויתי שזה יעורר אצלה רצון ללבוש פאה שלימה; שבזה מקדשים את השם **ברבים**, ואם נדמה שזה קשה, הרי ביטוי התודה להשם יתברך בזה עוד יותר גדול, במילא יש לעשות זאת ביתר שמחה.

גם קיויתי שבנוגע לאחרים יהי׳ ביטוי להכרת תודתה להשי״ת על פי מה שהוא — ברוך הוא — תובע בתורתו הק׳ להשפיע גם על סביבתה שהם יהיו יותר יהודיים ובפרט בדברים הנעשים בפרהסיא, היינו שאנשים רבים רואים זאת.

לכן הפליאה אותי מאוד השמועה שהגיעה אלי, ש**הנס** שאירע עמה, התקבל כאירוע נורמלי, ולא זו בלבד שזה לא הביא עמו כל הכרת תודה והכרה של חסד השי״ת להיות בעצמה נלהבת יותר וקרובה יותר ליהדות, אלא עוד מנצלים את ההשפעה שישנה על קרובים שהם יתייצבו נגד השולחן ערוך, שכאשר הולכים לחתן בת שחתונה היא יסוד לכל החיים, ירצו לעשות לזאת הפוך ממה שאומר השם יתברך בשולחן ערוך שלו. ומחשש שמא הכלה עצמה כן תרצה לעשות כפי שהשולחן ערוך מצוה, מחפשים להשפיע על ההורים שיעשו הפוך מהשולחן ערוך, וזוהי הכרת התודה לאחר הנס שהשי״ת עשה.

רצוני לקוות שהשמועה לא נכונה ומשהו לא מתאים. אבל כיון שהשמועה הגיעה אלי והרי כל דבר הוא בהשגחה פרטית, הנני מוצא כחובתי לכתוב את השורות האמורות לעיל והנני מקוה שאקבל ממנה בשורה טובה, שכבר לבשה פאה שלימה לפחות מהיום והלאה כמנהג בנות ישראל הכשרות וגם שמנצלת את השפעתה להשפיע על סביבתה בכלל ועל הקרובים אלי׳ בפרט שיתנהגו כפי שהשולחן ערוך מורה והשי״ת יעשם מאושרים.

בברכה

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א

מזכיר

ב׳תרלט

[כרך ט עמוד כ]

ב״ה, ז׳ אייר, תשי״ד
ברוקלין.

הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוה״ר דוד שי׳

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מח״י לעומר בקשת ברכה בעד הרב . . . שי׳,

וכשאהי׳ על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע אזכירו לרפואה קרובה.

אך עליו לבאר לו, ובטח ימצא את המילים המתאימות לזה, שהנשיאים רבותינו הק׳ אמרו פעמים רבות שהקשר עמם הוא ע״י תורתם, וכמאמר אסתכל באורייתא וברא עלמא, שהכוונה היא על העולם בכללות, ובזה נכלל גם העולם קטן הוא האדם, במילא עליו להחליט מיד, ואחר כך גם לעשות שתהי׳ לו קביעות בלימוד תורת הנשיאים שהיא חלק מתורתנו הק׳ שניתנה למשה מסיני, ושיתחיל מלימוד תניא, שבטח יוכל לייעץ לו בזה,

ויהי רצון שלאריכות ימים ושנים טובות ילמד הרב הנ״ל תורת הנגלה ותורת החסידות . .

בברכה המחכה לבשורות טובות.

ב׳תרמד
[כרך ט עמוד כז]

ב״ה, יו״ד אייר, תשי״ד
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מא׳ דראש חדש אייר, עם המוסגר בו.

הנה בהנוגע לבריאותו, בכלל צריך להתנהג כפי הוראת הרופא, ובודאי אפשר לסדר זה באופן כזה שלא תהי׳ סתירה לעבודתו בקדש ובפרט שגם בריאות הגוף היות הגוף בריא ושלם מדרכי השם הוא במילא הרי לא יכול להיות שמצוה אחת תסתור מצוה שני׳ ובמיוחד כאשר עושים זאת בשמחה, הרי שמחה פורצת גדר של החומר ומסלקת זאת. שאז הגשמיות אינה רחוקה מהרוחניות. והשי״ת יעזור לו יחד עם בני ביתו, לבשר תמיד בשורות טובות ויצליח בעבודתו בקדש מתוך בריאות הנכונה.

בברכה ופרישת שלום כל אנ״ש שיחיו.

נ.ב.

מוסף גם פה קטע משיחת שבת קדש מברכין סיון דאשתקד שבאמת בכל השנה ושנה זמנו הוא.

ב׳תרנז*
[כרך ט עמוד מו]

ב״ה, ט״ו אייר, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

נתקבל מכתבו מה׳ בהר.

א) בנוגע לקביעת זמן החתונה, כדאי להשתדל אם רק אפשרי שתהי׳ חופה טהורה, ואם זה יכול להיות בראש חודש אפילו ביום הראשון — כשראש חודש הוא שני ימים — גם טוב. מובן מעצמו לא בראש חודש סיון שהוא בימי הספירה אבל זה יכול להיות בר״ח תמוז או בר״ח אלול. ולמתי שיקבעו שזה יהי׳ בשעה טובה ומוצלחת ולמזל טוב . .

בברכה ובפ״ש כל אנ״ש המחכה לבשו״ט.

ב׳תרנט
[כרך ט עמוד מז]

ב״ה, ט״ז אייר, תשי״ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל את מכתבך מתחילת השבוע, בו את כותבת שהתחלת להתעסק במסיבת שבת שאורגנה ע״י אנשי ליובאוויטש.

שכן כאשר עושים טובה איזו שלא תהי׳ עם הזולת אומרים על כך רבותינו זכרונם לברכה יותר ממה שבעל הבית עושה עם העני, העני עושה עם בעל הבית, וכשהטובה היא רוחנית, שמקרבים לאבינו שבשמים לתורה ולמצוות, הרי הטובה שמקבלים לעצמם ע״י כך הרבה הרבה יותר גדולה, וזה מתבטא בפרט בברכת השם יתברך שהוא עוזר לזה שעושה את הטובה ברוחניות שהוא עצמו יוכל להתנהג על פי דרישת תורתנו הק׳ ללא הפרעות גם בעניניו הפרטיים שישגשג מחיל אל חיל.

והשם יתברך יעזור לך שתפעלי במסיבת שבת הנ״ל בהתמסרות שכן זה מצופה מבת ישראל ותצליחי בזה שתראי תוצאות טובות

מעבודתך בזה ותוכלי לבשר בשורות טובות בזה וגם מהצלחתך בלמודייך ובמעשייך בכלל.

בברכת הצלחה.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א

מזכיר

נ.ב.

בקשתי — למסור פ״ש לאלו המשתתפות אתך בעבודה וגם למסור להן את תוכן הכתוב לעיל ולאחל להן לכולן ברכה והצלחה.

ב׳תרסז

[כרך ט עמוד נד]

ב״ה, כ׳ אייר, תשי״ד
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ כו׳ מוה״ר אהרן שי׳ הכהן

שלום וברכה!

שמחתי לקבל פ״ש ממנו ע״י אחיו הוו״ח אי״א עוסק בצ״צ מו״מ באמונה מוה״ר יעקב שי׳ הכהן, אבל הוא לא כותב לי שום פרטים אודותו ותקותי שגם את זה הוא יודיע לי.

והשי״ת יצליחו שיהיו אלו רק בשורות טובות אודות עצמו וגם אודות השפעתו על סביבתו לקרב יהודים לאבינו שבשמים כל אחד לפי מצבו. שכן תורה ומצוות הן לכל בני ישראל **בשוה** אך צריך בזה **התחלה** המתאימה לו. אם הוא סוחר צריכים להיות לו זמנים ידועים קבועים ללימוד ועיקר עבודתו היא בענינים הקשורים במסחר, לתת צדקה, להיות זהיר מהשגת גבול, גזילה וכו׳.

ואלו שהם במשרת כלי קדש כמו רב שו״ב מלמד או תלמידי ישיבה גם הם צריכים לתת צדקה ולהיות זהירים מהשגת גבול גניבה וכו׳.

ועיקר עבודתם היא להיות זהיר בלימוד התורה ועבודת התפילה ועוד הבדלים כיוצא בזה בקבוצות אנשים שונות, אף שכאמור לעיל כל ישראל מחוייבים בשוה בכל המצוות, ללא כל תירוץ שבמצוה זו הוא חפץ ומצוה אחרת קשה עליו והוא רוצה לצאת ידי חובה

באחרת.

מזה מובן שמי שיש לו כשרון הדבור או בכלל ניחן בהשפעה על מכרים וידידים מוכרחת עבודתו להיות התמסרות לתעמולה לעשותם ליהודים לומדי תורה ומקיימי מצוות.

וכיון שתובעים זאת מיהודי, ברור הוא שהשם יתברך נותן כוחות לכך, שיוכלו לבצע את זה, ומשלם על כך בברכה והצלחה במה שנחוץ לעצמם ולמשפחה שיחיו והשי״ת יזכה אותו לבשר בשורות טובות בכל האמור לעיל.

בברכת הצלחה.

ב׳תרסח
[כרך ט עמוד נה]

ב״ה, כ׳ אייר, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

ידוע פסק המשנה אין דן יחידי אלא אחד, אשר, לדעתי — האחד הזה הוא הקב״ה ולא בן אדם יהי׳ מי שיהי׳ . . . הנני סבור, שאם רב אשי שהי׳ גביר גדול וגדול בישראל וחד בדרא, הנה כאשר פסק שאלה על בהמה, הוא שאל כל קצב בעירו לדעתו. על אחת כמה וכמה — זה שאינו חד בדרא הרי מתאים לו לשמוע דעה של עוד יהודי, ולא לסבב ולסבך, שהוא יהי׳ דן יחידי בענין שנוגע למאות ילדים מישראל, וענין שקשור עם כ״ק מו״ח אדמו״ר והרביים שלפניו — זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע. אשר במילא יכול להיות שקשורים עם הרביים, או, ח״ו, להיפך.

. . וכבר ידוע פתגם כ״ק מו״ח אדמו״ר, אשר ידוע פסק המשנה שכאו״א צריך לדונו לכף זכות, אבל יש להזהר שלא יחריבו ע״ז ענינים דקדושה.

המחכה למענה בהקדם על כל הנ״ל.

מ. שניאורסאהן

ב׳תרפג
[כרך ט עמוד עב]

ב״ה, כ״ח אייר, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מל״ח לעומר וגם הידיעה ע״י הטלפון.

הנני מתפלא עליו, שלמרות שראה בחייו הפרטיים ועל אחת כמה וכמה בחיי אחרים נפלאות השי״ת, ופעמים אפילו כאשר לא נראתה שום עצה המצב נשתנה כל־כך לטוב עד שהתפלאו והצטערו מדוע היו קודם במרה שחורה. וידוע פתגם החכם, שהעבר הוא מלמד העתיד, ובמילא צריכים להיות חזקים בבטחון שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד, ובמשך הזמן זוכים לדרגה גבוהה יותר שגם זו לטובה (שזה עצמו טוב ולא רק סיבה לטב, כפי שידוע ההבדל בין הסיפור דכל מה דעביד רחמנא לטב עביד (ברכות ס, ע״ב) והסיפור דגם זו לטובה (תענית כא, ע״א)) . .

המחכה לבשו״ט וחותם בברכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

ב׳תרפה
[כרך ט עמוד עג]

ב״ה, כ״ט אייר, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

נתקבל מכתבו מט״ז אייר בו כותב שקשה להקים בית ספר או חדר של חרדים ולכן הילדים לומדים במקומות שהם נגד דת ישראל.

נבהלתי לקרוא ידיעה כזו, בזמן שידוע לכל המסירות נפש שהיתה ליהודים כדי שילדיהם יקבלו חינוך כזה, שיהי׳ לא רק ׳לא נגד דת ישראל׳, שזה יכול להתפרש שאפשר להסתפק בחינוך נייטרלי, אלא השקיעו כוחות עד מסירת נפש שהחינוך יהי׳ דוקא ברוח דת ישראל, ובפרט לפי מה שכותב שהוא הרב של הכפר, הרי אחריות הרב אינה רק לפסוק שאלות כשבאים לשאול אותו, אלא העיקר הוא

הרי להשפיע על הקהילה שהם ידעו שצריך לשאול שאלות. במילים אחרות, שהם ידעו שנשמת כל יהודי עמדה לפני הר סיני וקבלו את התורה בהקדמת נעשה לנשמע, וקבלו מפי הגבורה את הציווי של אנכי הוי' אלקיך הכולל כל רמ"ח מצוות עשה, והציווי לא יהי' לך אלקים אחרים הכולל כל שס"ה מצוות לא תעשה. והשי"ת יצליחו בעבודה זו, ובפרט בימי ההכנה למתן תורה שכל הענינים שהיו במתן תורה מתעוררים מדי שנה בימים אלו.

בברכה.

ב'תרצד
[כרך ט עמוד פג]

ב"ה, א' סיון, תשי"ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . שמחתי לקרוא במכתבו שלומד שיעור תניא כל יום, וידוע הפתגם של נשיאי חב"ד אודות התניא, שאפילו הגדול שבגדולים לא יכול להתעמק את כל עמקות התניא, ולעומת זאת כל יהודי יכול לקחת משהו מהתניא, כי כוונת בעל התניא היתה שזה יהי' ספר לימוד לכל יהודי, וצדיק גוזר והקב"ה מקיים, והרי ידוע שיגעת ומצאת, שככל שמתייגעים בזה יותר כך קולטים ומבינים יותר את הענינים המדוברים שם בתניא.

בברכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות מתוך בריאות הנכונה.

ב'תרצו
[כרך ט עמוד פד]

ב"ה, א' סיון, תשי"ד
ברוקלין.

אגודת נשים של ברונזוויל ואיסט ניו־יורק,
ובראשה הנשיאה, מרת דבורה תחי' גרינברג

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל מכן דרישת שלום וכן על השלב האחרון של

החגיגה השנתית של האגודה המסייעת, והנני מקוה שזה הי׳ בהצלחה הן בגשמיות והן ברוחניות.

ובימים אלה שלפני שבועות זמן מתן תורתנו שאז השי״ת אמר למשה רבנו, כה תאמר לבית יעקב — אלו הנשים, ורק לאחר מכן — ותגד לבני ישראל — אלו האנשים, הרי זמן זה של מתן תורה מתחדש מדי שנה, יצליח השי״ת כל אחת מכן להורות את הדרך במשפחתה ולידידים ומכרים כיצד צריך להתנהג בחיי היום יום על פי ההוראה של תורתנו הקדושה, שהרי בתוך כלל ישראל עומדים אנו לקבל את התורה הק׳ בחג השבועות הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה.

בברכה לכל אחת ואחת מהן וב״ב שיחיו.

ב׳תרצז
[כרך ט עמוד פד]

ב״ה, א׳ סיון, תשי״ד
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוה״ר יעקב אליעזר שי׳

שלום וברכה!

. . שמחתי לקבל את הידיעה תחילה מהמשתתפות ועתה גם ממכתבו שהוא מלמד שיעור לפני קבוצת נשים, והתקוה שישתדל להגדיל את מספר המאזינות לשיעור וגם שחלק מהלימודים יהיו בענינים הקשורים עם דינים ומנהגי ישראל בחיי היום יום, והרי ידוע מאמר רז״ל לא המדרש עיקר אלא המעשה עיקר.

ובהתאם למצב השומעות אולי מהנכון לתת להן את האפשרות לשאול שאלות כדי שבכזה אופן יעניין אותן יותר וימשוך אותן יותר לכל הענין, והבא לטהר מסייעין בידו . .

בברכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות ובברכת מז״ט.

ב׳תש
[כרך ט עמוד פז]

ב״ה, א׳ סיון, תשי״ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

הגיעני מכתבה מכ״ב אייר, בו כותבת אודות בנה . . . שי׳, שהיתה רוצה לראות תוצאות עבורו הן בגשמיות והן אודות נישואין, הקשורים אחד עם השני, ולכן שואלת דעתי האם יתחיל מיד להתלמד מקצוע.

בנה שי׳ לומד בין בחורים רבים בגילו או מבוגרים ממנו בכמה שנים, לכן דעתי שהוא צריך להתנהג בזה כמו שאר חבריו, ובכלל הסדר כאן הוא שבגילו עדיין מוקדם להתמסר לפרנסה. והדוגמא שכותבת במכתבה, חוץ מזה שהלה מבוגר בהרבה ממנו, יש אצלו טעמים מיוחדים אחרים, אבל בנוגע לבנה חבל לנתק אותו כעת מלימוד שבו הוא מצליח ויש לו חשק בזה.

בפרט כעת ענין ליטוש יהלומים חלש מאוד, ולימוד המקצוע לוקח חודשיים שלשה כשיש הבנה היכן ללמוד זאת, לכן עדיין יש מספיק זמן, ובטח שבעתו השי״ת יצליחו בהסתדרות טובה הן בנוגע לפרנסה והן בנוגע לשידוך טוב, אבל בינתיים יותר טוב שהוא ינצל את הזמן לרכוש יותר ידע בלימוד שזה יביא לו תועלת לכל החיים הן בגשמיות והן ברוחניות.

ובהתאם לאמור אין להפריע לו כעת עם מחשבות של פרנסה ושידוכים השייכות רק בעוד כמה שנים, ושכעת ימשיך את לימודו להצלחה.

לפי בקשתה יזכירוה על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע להטבת בריאותה וגם לפרנסה,

והזכות שגידלה בן הלומד בהתמדה את תורת השי״ת ומתנהג על פי הוראותי׳ — של התורה — תעמוד לה בכל המצטרך.

בברכה.

ב׳תשא

[כרך ט עמוד פח]

ב״ה, ב׳ סיון, תשי״ד
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוה״ר אלחנן שי׳ הכהן

שלום וברכה!

שמחתי לקבל פ״ש ממנו ע״י מר ניסן שי׳ מינדל שסיפר לי גם אודות השפעתו על בחור שיחזור להניח תפילין, לאחר שבמשך זמן לא עשה כן,

ואת גודל הענין הרי אין לשער, וכפי שמבואר גם בחוברת תפילין שלו שזה מיישר את הראש עם הלב, וכלשון השולחן ערוך המובא גם בתניא פרק מ״א — עמוד 112 — ליבטל וליכלל בחי׳ חכמתו ובינתו וכו׳ וכן ליבטל וליכלל בחי׳ הדעת שבנפשו וכו׳ לשעבד הלב והמוח וכו׳.

וימים אלו שלפני מתן תורה הם ימי הצלחה מיוחדים שבהם מקבלים על עצמנו את הענין של אהבת ישראל לקרבם לתורה ומצוות, שזה ירד לפועל ובאופן טוב ושמח.

בברכה בנוסח כ״ק מו״ח אדמו״ר, לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות, ובמיטב האיחולים למרת כהן תחי׳, וילדיכם ונכדיכם שיחיו.

ב׳תשז

[כרך ט עמוד צג]

ב״ה, ה׳ סיון, תשי״ד
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ באמונה
מר א. שקלובסקי שי׳

שלום וברכה!

בעתו קבלתי מכתבו — ללא תאריך הכתיבה — בו מתאר את המצב בבית הכנסת חב״ד בפתח תקוה, ושמחתי לקבל ידיעות נוספות, שהמצב משתפר, והנני מקוה שילך מחיל אל חיל.

מובן מאליו שבכל דבר תובע הקב״ה שזה ייעשה בדרך הטבע, ובעניני בית הכנסת ובית המדרש תלוי הדבר בגבאים, וכשעושים כך אזי בטוחים, שתהי׳ ברכה מהשם יתברך, כהבטחתו, וברכך ה׳ אלקיך בכל אשר תעשה,

ובפרט כשמדובר אודות זיכוי הרבים, ובפרטי פרטיות, כשמדובר אודות בית הכנסת חב״ד, אשר נשיאינו הק׳ מסרו נפשם על אנ״ש, שבתי כנסיות חב״ד ילכו ויצמחו ויגדלו ללא הרף, וישמשו כמאמר רז״ל בתור מקדש מעט, שממנו תתפשט אורה וחמימות בבתיהם של המבקרים בבית הכנסת. וגדולה זכותו של מי שמן שמיא קא ממנו לי׳ [= מהשמים זיכו אותו] להיות גבאי בבית הכנסת כזה, שיוכל למלא את הרצון של נשיאנו הק׳ בהאמור לעיל, ותקותי לשמוע ממנו בשורות טובות בזה.

ובימים אלו שלפני מתן תורה, שהמדרש אומר שהיו מוכרחים להיות כל ששים רבוא היהודים, ולו הי׳ חסר אפילו רק אחד, הי׳ זה מעכב את מתן התורה הק׳, התחזקו בכל מיני ההשתדלות, לקרב את כל מי שרק נותן לקרבו לתורה ומצוות, שעל ידי זה לוקחים את התורה וגם את נותן התורה, ועל פי מאמר רז״ל ש**ההתחלה** של מתן תורה הרי היא הציווי אנכי, שהן ראשי התיבות: אנא נפשי כתבית יהבית (שבת ק״ה ע״א, תניא פרק מ״ז).

בברכה — בנוסח כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע — לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות, לו ולכל מתפללי בית הכנסת חב״ד.

המחכה לבשורות טובות.

ב׳תשיז

[כרך ט עמוד קג]

ב״ה, ח׳ סיון, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . מפליא אותי שהוא מוטרד אודות בריאותו, כאשר הבורא ברוך הוא אומר, שאו מרום עיניכם וראו מי ברא אלה, שכאשר רואים מה קורה מסביב בעיניים פקוחות, רואים שהשם יתברך מנהיג את כל העולם, הרי כל אדם בר דעת מוכרח לבוא למסקנה, שמכיון שהשם יתברך הוא הבעל הבית האמיתי והיחידי של כל העולם, והוא

עצם הטוב, בטח הוא יוביל הכל לטובה, וכשיש בעל הבית כזה טוב אין צורך לדאוג אודות שום־דבר שכן אין ספק שהוא — ברוך הוא — יודע מה זה טוב ומה זה עוד יותר טוב.

מובן גם שלפעמים מתערב היצר הרע ומבלבל את מחשבות האדם, אבל מה יש להתפעל ומה יש להאמין למלך זקן וכסיל,

והשם יתברך יעזור לו שיקיים את הציווי עבדו את ה׳ בשמחה, וכשעושים זאת באמת, רואים אפילו בעיני בשר שיש ממה להיות מרוצה ושמח.

והשי״ת יצליחו שבבריאות ובשמחה יוכל לעסוק בעניני תורה ומצוות מתוך הרחבת הדעת.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א.

ב׳תשיט

[כרך ט עמוד קד]

ב״ה, ח׳ סיון, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

התקבל מכתבו מ־2/5 בו כותב אודות המקומות בהם הי׳ עד עתה ושזה גרר שלא לשמור כו׳.

נחוץ ביותר שמעתה ואילך דיני טהרת המשפחה ישמרו בהתאם לדרישת תורתנו הק׳ שהיא תורת **חיים**, המכניסה חיות ושמחה אצל יהודים בבתיהם,

לפחות במידה מסויימת כדי לתקן את מה שהי׳ לא כדבעי, תתנו לכל הפחות פעם בשבוע כמה פרוטות שישתמשו בהן להחזקת מקוה באחת הערים בארצנו הק׳ תבנה ותכונן, וגם להשפיע על נשים אחרות שהן תשמורנה את הציווי הקדוש מהקדוש ברוך הוא, שמירת טהרת המשפחה, המביא בריאות והצלחה.

והשי״ת יעזור להם לבשר בשורות טובות בכל הנזכר לעיל.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א.

ב׳תשכ
[כרך ט עמוד קה]

ב״ה, ט׳ סיון, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

שמחתי לקבל ממנו פ״ש ע״י הרה״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוה״ר מנחם שמואל דוד הלוי שי׳ רייטשיק שד״ר, שגם מסר לי שקנה שטח ובדעתו לבנות שם. ויעזור השם יתברך שיהי׳ זה בהצלחה, ועל פי פתגם רבנו הזקן, יתן לו השם יתברך הרבה גשמיות (יכולות חומריות) והוא יעשה מהגשמיות רוחניות (להפוך זאת להשתתפות ותמיכה בענינים של תורה ומצוות) ויעשה זאת מתוך בריאות ושמחה.

הרב רייטשיק שי׳ גם מסר לי שהוא רופא. הנני בטוח שמיותר להדגיש לו, שאצל אדם בריאות הגוף קשורה עם בריאות הנשמה, ולכן לא נחוצה לו הבהרה מיוחדת עד כמה חשוב גם אצל יהודי שנשמתו תקבל את הנחוץ לה, שאלו הם הענינים של תורה ומצוות, שרק אז יכול הגוף שלו להיות בריא. שזהו גם אחד הרמזים של מצות הנחת תפילין, שמניחים על הראש בו נמצא המוח ועל היד כנגד הלב, שאל המוח קשורים כל העצבים של כל הגוף, ומהלב מוזרם הדם בכל הגוף, ובתפילין ישנן ארבע פרשיות של תורה, שתחלתם הוא הפסוק, שמע ישראל הוי׳ אלקינו הוי׳ אחד, שזו הקריאה לכל יהודי שישמע ויזכור שהשם יתברך הוא בעל הבית היחידי בכל ועל הכל ובמילא גם בחיים הפרטיים **שלו**, וכאשר ידיעה זו מקיפה וחודרת במוחו ולבו, או אז כל הגוף וכל הנשמה שלו בריאים.

הנני מקוה ששורות אחדות אלו מבהירות בקצרה קוים אחדים מהרמזים החשובים של מצות תפילין, ושייכותה עם עניני היום יום.

אשמח לשמוע ממנו מזמן לזמן ומאחל לו הצלחה בכל הנזכר לעיל.

ב׳תשכב
[כרך ט עמוד קז]

ב״ה, ט׳ סיון, תשי״ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

. . בין דברים אחרים סיפר לי בעלה שי׳ גם אודות החוק במדינתכם, שלאחר גיל שבעים שנה מקבל כל אזרח פנסי׳ מסויימת מהממשלה, והיא מוטרדת האם תקח את זה או לא.

כל דבר שנעשה בעולם ובפרט אצל יהודים הוא בהשגחה פרטית ויש בזה כוונה ותוכן מיוחד, וכשליהודי ישנה האפשרות להגדיל את ההשתתפות שלו בעניני תורה ומצוות, שלא לדבר אם האפשרות באה ללא מאמץ מיותר מצד האדם, זה צריך להתקבל כרמז מלמעלה, שבטח אפשר לנצל את זה באופן טוב, היינו על פי הוראת תורתנו הקדושה, ואם האדם מסודר כך שאינו זקוק לכסף לצרכי חייו, הרי ודאי שע״י הכסף ביכולתו להגדיל את החלק שלו בנתינת צדקה או יותר נכון לתת את כל הכסף לצדקה ובפרט צדקה כזו שקשורה בקירוב לבות ישראל לאבינו שבשמים.

ולכן נראה לי שגם במקרה שלהם כיון שהחוק הכללי מזכה אותה בסכום מסויים כל חודש אין זה אלא נכון וזכות עבורה לנצל את הזכות בבריאות ועל ידי זה להגדיל במידה חשובה את ההשתתפות שלה ושל בעלה שיחיו בצדקה שעוסקת בחינוך ילדי ישראל לעשותם יותר יהודיים ולהיות יהודים כדרישת תורתנו הקדושה, והשם יתברך יעזור לה יחד עם בעלה שלאריכות ימים ושנים טובות יוכלו לתת צדקה ביד רחבה ומלאה בבריאות ובשמחה.

בברכה.

ב׳תשלב
[כרך ט עמוד קיט]

ב״ה, י״ז סיון, תשי״ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

מפליא אותי שלא שמעתי ממנה כל העת, ורצוני לקוות שזהו סימן טוב שהכל כשורה, עם זאת אשמח לקרוא זאת במפורש במכתבה, והשם יתברך יעזור שזה יהי׳ במידה המרובה ביותר.

ודאי מיותר להדגיש לה שהנהגת בית בכלל והיחס בין איש ואשה תלוי במידה רבה יותר באשה מאשר באיש, שזהו בלשון התנ״ך: חכמת נשים בנתה ביתה, בניית והחזקת הבית תלוי׳ בחכמת האשה, ובפרט בחיים האמריקאיים שעבודת האנשים קשורה בהרבה מתח של עצבים וחיפזון, חובת האשה גדולה עוד הרבה יותר לפעול שיהי׳ ביניהם שלום מרבי ע״י מירב ההתחשבות של האשה.

ואפילו כאשר נדמה ויתכן שחלק מזה בצדק, שהבעל יכול להיות יותר בעל־מעלה, אבל כשלוקחים בחשבון ששידוך זה יועד כבר מזמן על ידי השם יתברך, הרי כשרואים חסרון אצל **עצמה** העצה איננה לצער את עצמה אלא מחפשים דרכים שלא קשורות בכאב כדי לתקן זאת.

כמו כן במידה רבה עוד יותר צריך להיות בנוגע לבעל ואשה, כי סוף כל סוף קשה לדעת מה עובר על השני ומה הקשיים שהיו לו בשנים שעברו, וכשהוא רואה מצד האשה רכות ורגש של בטחון חזק בהשם יתברך, במילא מביטים על כל העולם אחרת, ורואים שהשם יתברך הוא בעל הבית של כל העולם ובפרט על הבית הפרטי שלה והסביבה, שזה מוסיף יותר מצב רוח טוב ושמחה, או אז רואים לבד שזה השתלם בהחלט **בעבורה**, כי זה מביא חמימות ורגיעה, הרבה יותר מעלות המאמץ של הויתור והמחילה.

בתקוה שבנוגע אלי׳ ובעלה שיחיו אין צורך בכל ההתבוננות, וזה כפי שצריך להיות, בית חסידי חדור באהבת ישראל שעלי׳ מסרו רבותינו הק׳ נפשם כדי שתהי׳ בבתים חסידיים בפרט, אלא מכיון שלטוב אין הגבלה, לכן אני משער שהשורות הנ״ל ישפיעו שהשלום, הטוב המשותף, ויחס ההתחשבות אצלכם יהיו עוד יותר טובים

ויתפשטו גם בסביבה כדוגמא של שלום ואור. והשי״ת יאשרכם.

בברכה.

ב׳תשלה
[כרך ט עמוד קכב]

ב״ה, י״ז סיון, תשי״ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

בעתו קבלתי מכתבה, ועד עתה לא עניתי, בידעי שבימים אלה צריך להיות ב . . . הרה״ג כו׳ . . . שאתו תוכל לדבר אודות השאלה שכותבת לי, והנני מקוה שתוכלו להידבר כראוי, וגם כשלוקחים בחשבון, ששינוי בתנאי העבודה לא יהי׳ סוד, ואין צורך לשמור את זה בסוד, ויש לדעת גם שזה ישנה במידה מסויימת גם את תנאי עבודתם של אנשים אחרים, שזה מגדיל את ההוצאה במידה רבה.

לי קשה לומר משהו בשאלה זו — בהיותי רחוק, והנני מקוה והנני בטוח, שכולכם ביחד תדברו והתקוה שזה יהי׳ לטובת כולם — וגם לעבודה.

ובטח מיותר לעוררה, שכל עבודה הקשורה במוסד של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע — גורמת ברכה והצלחה לכל אחד הנוטל חלק בזה, מעבר לשכר שמקבלים. ויתכן שהברכה והצלחה — הן עוד יותר מאשר הכסף שמקבלים בעד העבודה.

והשי״ת יעזור לה, שיהיו לה חיים בריאים ושמחים יחד עם בעלה הרה״ג וכו׳ שיחיו — ולגדל את ילדיהם שיחיו לתורה לחופה ולמעשים טובים בבריאות ובשמחה.

בברכה,

מ. שניאורסאהן

ב׳תשסה
[כרך ט עמוד קמו]

ב״ה, כ״ט סיון, תשי״ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

קבלתי את מכתבך מט״ו סיון, בו את כותבת אודות יום הולדתך.

השם יתברך יעזור לך, שתהא זו שנת הצלחה עבורך הן בגשמיות והן ברוחניות, ובתקוה שתדאגי להשפיע על החברות והידידות שלך לקרבן ליהדות ולקיום מצוות בפועל, שהזכות מכך גדולה מאוד ומי שעוסק בכך שייוושע במה שנחוץ לו, בטח את יכולה בד בבד להכיר לחברותייך את הנהגת המסירת־נפש של בתים חסידיים, ואשר כל יהודי יש לו את כוח המסירת נפש. וכשמדברים פעם אחת והרבה פעמים זה משפיע ומצליחים.

בברכה ופ״ש לחברותיך שתצלחנה בכל הנ״ל וגם שכל אחת מכן תשפיע בסביבתה לתורה ויהדות.

ב׳תשסח
[כרך ט עמוד קמח]

ב״ה, כ״ט סיון, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

התקבל מכתבו מר סיון וגם הקודם, וכיון שיוצא לו להיות זמן רב בעבודה, מהנחוץ שידע בעל פה כמה פרקים משניות וכמה פרקים תניא וגם תהלים ובלכתו לעבודה או מהעבודה וגם בעבודה עצמה בזמן הפנוי יחטוף ויחזור משהו בעל פה מהאמור. וידוע הביאור על מאמר רז״ל לעולם יהא אדם זהיר בתפלת המנחה, שזה שלומדים ומתפללים בזמן כזה יש לכך חביבות מיוחדת וזכות גדולה ביותר לפעול ולהמשיך מה שכל אחד צריך הן בגשמיות והן ברוחניות. והשי״ת ימלא משאלות לבבו ולבב זוגתו שיחיו לטובה בקרוב בזחו״ק.

בברכה.

ב׳תשעח
[כרך ט עמוד קנז]

ב״ה, א׳ תמוז, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . ובימי ההכנה לימי הגאולה של כ״ק מו״ח אדמו״ר נשיא דורנו, הרי כפי שדובר בהתוועדות ש״ק מברכיו חודש תמוז, שכאשר נחוץ לשחרר מישהו מבור השבי, משחררים תחילה את הראש וכל האברים הקשורים עם הראש מצטרפים, כך גם בקומה שלימה אף שבתר רישא גופא אזיל, אבל מוכרחים להיות קשורים בחוזק שזהו על ידי נלך בדרך ישרה אשר הורנו מדרכיו ונלכה באורחותיו נצח סלה ועד, שנעשה בפועל ממש שצדיק דאתפטר אשתכח בכולהו עלמין יתיר מבחיוהי, זאת אומרת גם בעולם המעשה, כמבואר באגרת הקדש לרבנו הזקן פרק כ״ז וביאורו.

בברכה לנחת חסידי מכל ילדיו שיחיו לו ולזוגתו שיחיו.

ב׳תשצו
[כרך ט עמוד קעג]

ב״ה, ז׳ תמוז, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

שמחתי לקבל פ״ש ממנו ומבני ביתו ע״י זוגתו מרת . . . תחי׳ ובעיקר הנני שמח לשמוע שזכו שילדיהם לומדים תורת ה׳ הנקראת תורת חיים ומביאה חיי תוכן בחיי היום יום, ושילדיהם לומדים בחשק, ואם בכל הזמנים הורים היו צריכים לדאוג שילדיהם ילמדו תורת ה׳, הרי במידה גדולה הרבה יותר וביתר התלהבות צריכים הורים לעסוק בזה בזמננו ובמיוחד בארצות הברית.

גם מובן מעצמו שמכיון שהקב״ה מנהיג את העולם ונותן ליהודים ולכל בני האדם בכלל את מה שהם צריכים, כי רק הוא ברוך הוא עצמו הוא הזן ומפרנס לכל, לא יתכן שע״י שמתנהגים כפי רצון הבורא, כמו זה שילדים ילמדו תורה יהי׳ הפרעה לפרנסה, אדרבה,

כשמתחזקים ונוהגים כפי שרצון הבורא הוא, הרי אף שנדמה שזה כרוך בקשיים, זוכים שתתקיים הבטחת השי"ת אם בחוקותי תלכו (מפרש רש"י שתהיו עמלים בתורה, שלימוד התורה בא ע"י יגיעה, הרי אז) ונתנה הארץ יבולה וגו' שהקב"ה נותן פרנסה ביתר הרחבה.

הנני בטוח ששורות אלו יספיקו כדי להכניס בו תוספת בטחון בהשם יתברך ותוספת ברצונו לחנך את ילדיהם ולחזקם בלימוד התורה שלהם והשי"ת יעזור שזה יהי' בבריאות טובה ובפרנסה טובה.

בברכה.

ב'תתח
[כרך ט עמוד קפה]

ב"ה, י"ג תמוז, תשי"ד
ברוקלין.

הרה"ח הוו"ח אי"א נו"נ עוסק בצ"צ
מוה"ר שלמה שניאור זלמן שי'

שלום וברכה!

נתקבל מכתבו מיו"ד תמוז עם רשימת השמות שקראתים על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע ביום הבהיר י"ב תמוז הוא יום הולדתו והתחלת גאולתו והיא גאולתנו כי גופא בתר רישא אזיל [=הגוף הולך אחר הראש].

מ"ש אודות הרחבת עבודת אגודת נשי ובנות חב"ד ע"י פתיחת עוד סניף אחד בעירם סמוך למקום דירתם. הנה יש לעשות את זה רק אם לא יופחת על ידי זה ענין סניף נשי ובנות חב"ד הקים כבר, וגם אז יש לעשות האסיפות בימים שונים בכדי שלא ישמש אפילו לתירוץ ויש להזהר בזה בתכלית ע"פ מ"ש פוטר מים ראשית מדון ותקותי שיבטיחו (באווארענען) זה, שאז אדרבה כדאי להרבות בסניפים שבד"מ יתרבה ג"כ מנין המשתתפות, ואולי כדאי באופן דיפלומטי לתת מקום לסניף מיוחד בעד הנשים הצעירות ולסניף מיוחד לאלו שהן כבר בימי העמידה וכו' כיון שהישיבה ביחד עם נשים זקנות לפעמים מעכב הצעירות לבוא להאסיפות, מובן אשר זה צריך להעשות באופן דיפלומטי בלי בליטות כלל וכלל וד"ל.

במ"ש אודות חילוק פושקעס [=קופות]. הנה כיון שנתקבל

מכתבו ביום הבהיר י״ב תמוז שאז עושים מגבית בשביל מוסדות אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש, הרי נוסף על הפושקע של כולל חב״ד שבזה משתדלים בודאי בלא״ה יש לחלק ג״כ פושקעס ע״ש הנ״ל והשי״ת יצליחם.

באם אין פושקעס מהמוכן, הרי מובן שיכולים לקחת איזה פושקע שתהי׳ ולהדביק על זה פתקא בשם הנ״ל שאז אין בזה הענין דאין משנין מצדקה לצדקה.

בברכת הצלחה המחכה לבשו״ט.

[אגרת המזכירות בקשר להאמור לעיל]

ב״ה, י״ט תמוז, תשי״ד
ברוקלין, נ.י.

אל אנ״ש די בכל אתר ואתר
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

בהתוועדות י״ב־י״ג תמוז השתא, ביאר כ״ק אדמו״ר שליט״א בין השאר כמה חשוב שכל אחד החפץ בהתקשרות לבעל־השמחה ורוצה לחזק את ההתקשרות ביום הולדת וחג הגאולה של כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״ם זי״ע, יכול להשיג זאת ע״י עשיית נחת־רוח לבעל־השמחה בדבר בפועל.

לפיכך הציע כ״ק אדמו״ר שליט״א בהתוועדות לנהוג גם השנה את המנהג שהונהג ביום זה, להשתתף בתרומה מיוחדת לטובת מוסדות החינוך הנושאים את שמו של כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע — הישיבות, תלמודי־תורה וכו׳ בארץ־ישראל, אפריקה וכו׳ הנושאים את השם ״אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש״.

כמובן, כל הנוכחים בהתוועדות קיימו מיד את הצעת כ״ק אדמו״ר שליט״א, כשכל אחד מודיע במעטפה סגורה את תרומתו למגבית־י״ב־תמוז מיוחדת הוו.

על מנת לתת את היכולת גם לאלו שלא יכלו להיות נוכחים, שגם הם יוכלו לזכות ולהשתתף במנהג, רואים אנו כחובתנו להודיעם על כך.

הגם שלכתחילה, העיר כ״ק אדמו״ר שליט״א, הי׳ עדיף לטובת הענין שכל אחד ישלח את ההתחיבות שלו תוך 8 ימים, מיום ההולדת עד יום

הברית, דהיינו עד י״ט תמוז, אבל אלו שלא היתה להם האפשרות לעשות זאת, יכולים לעשות כן גם אחר־כך, אבל בהחלט כמה שיותר קרוב למועד זה.

תקותינו, שכל אלה שיקבלו את המכתב, בנוסף לכך שיזכו את עצמם, יזכו גם אחרים לשמר ולחזק את ההתקשרות לכ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע וע״י זה להמשיך על עצמם ועל בני־הבית שיחיו את הברכות וההשפעות האלוקיות בכל המצטרך, בבני חיי ומזוני רויחי, בגשמיות וברוחניות.

בברכה,

מזכירות כ״ק אדמו״ר שליט״א

נא לציין על התרומה הנ״ל — ״י״ב־תמוז״.

ב׳תתכז

[כרך ט עמוד רח]

ב״ה, כ״ד תמוז, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מכ׳ תמוז עם המצורף, ואין לו לדאוג כלל כי כל המכתבים הנשלחים על שמי הנני פותח אותם בעצמי, ומובן מאליו שכאשר הכותב אינו רוצה שחוץ ממני מישהו יראה את המכתב, גם זה נעשה, וכך גם בנוגע למכתבו, והוא יכול להיות בטוח ורגוע בשלימות.

מה שכותב שבנוגע לענין שסיכמנו כאן לתת סכום מסויים עבור הישיבות, כותב הוא שעדיין איננו יודע מתי, ומחכה למענה אודות בקשתו.

התקוה שבעתו התקבל מכתבי לזוגתו תחי׳ ומה שמקשר זאת עם הבקשה שלו, כמדומני שבשיחתנו עוררתי אותו שאין לקשר את זה יחד, ולכל היותר רק בנוגע לכסף של הבקשה, אבל בנוגע לשאר מהנכון לבצע בהקדם.

וע״פ הוראת רבנו הזקן באגרת הקדש סי׳ כ״א בה כותב את התוכן דלהלן בערך: שזה שהעקדה נחשבת תמיד כיסוד לכך שהשם

יתברך יתן לכל ישראל את המצטרך להם, ואת פרשת העקדה אומרים בכל יום לפני התפילה, ולפני פרשת העקדה ולאחרי׳ אומרים תפילה שהשם יתברך יעשה אתנו חסד ורחמים בזכות העקדה, וגם פרשת העקדה היא אחת מהברכות והבקשות במוסף של ראש השנה, וגם פרשת העקדה נקראת בראש השנה מבאר אדמו״ר הזקן באגרת הקדש, שהחידוש בזה אינו העקדה עצמה שלאברהם אבינו לא היתה כל כך נסיון, אלא שהחידוש בזה הוא שאברהם אבינו עשה זאת בזריזות להראות בכך את רצונו לעשות את הרצון של השם יתברך בשמחה, וזכות **הזריזות** היא המגינה והעומדת לכל היהודים בכל הדורות, כלשון רבנו הזקן **לנו ולבנינו עד עולם**. ורבנו הזקן עוד מוסיף ״ובפרט זה נוגע במעשה הצדקה להקדימה כל **מה דאפשר**״.

בטח בכתיבה ליהודי חב״די אין צורך להביא ראיות לחזק את דברי רבנו הזקן, ולכן הנני בטוח שלאחר העיון באגרת הקדש האמורה יראה לזרז את הענין שדובר אודותו, וכלשון רבנו הזקן בעל התניא — פוסק בנסתר דתורה — והשולחן ערוך — פוסק בנגלה דתורה — **כל מה דאפשר**, והשם יתברך יעזור והוא אכן יעזור שיעשה זאת בשמחה ובחפץ למלאות רצון קונו ולעשות נחת רוח ליוצרו והזכות תעמוד לו גם בעולם הזה כפי שרבינו הזקן כותב שם, לו ולזוגתו ולכל הנלווים עליהם לאריכות ימים ושנים טובות.

בברכה.

ב׳תתכח
[כרך ט עמוד רט]

ב״ה, כ״ד תמוז, תשי״ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

הגיעה אלי שאלה בשמה ע״י הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ רב פעלים ובעל מדות מוה״ר שלום דובער שי׳ גורדון בענין בתה שהתארסה וכעת היא מתרחקת באמרה שרגשותי׳ עדיין לא ברורים ושאלתה האם עלי׳ ללחוץ עלי׳.

לדעתי הי׳ יותר טקטי וגם יותר קל להשפיע על בתה אם תבקש ממישהי מידידותי׳ לשוחח איתה על כך, והיא עצמה תעשה זאת רק מזמן לזמן כדי שלא ייווצר אצל בתה הרושם שברצונה לשלוט עלי׳,

הנני משער שהסיבה לכך שרגשותיי של בתה לענין התחלפו, היא משום שהם התנהגו לא כפי שמותר ליהודים להתנהג לפני החתונה וזה הביא עתה לתוצאה הפוכה שהיא מתרחקת ממנו, ואילו אמהות והורים בכלל היו מתעניינים בחינוך ילדיהם כאשר הם עדיין צעירים, כפי דרישת ה**תורה הק'**, היו חוסכים לעצמם הרבה עגמת נפש ובעיות, ועוד יותר לילדיהם.

ברור שאינני כותב זאת כדי להכאיב לה, אלא לעורר שלכל הפחות מכאן ואילך שכשם שהיא לוחצת על בתה אודות השידוך בכלל **ויותר מכך** תשפיע עליי לקבל על עצמה, שכאשר תתחתן תנהל בית יהודי כפי שבת ישראל צריכה לנהל, עם טהרת המשפחה, מטבח כשר, שמירת שבת וכו', שרק בהנהגה כזו יכולים להיות אצל יהודי חיים מאושרים, והשי"ת יעזור לה שתתחיל לעשות בזה באופן המתאים מיד ופעמים רבות שאז סוף כל סוף מצליחים ותוכל לבשר בשורות טובות בכל הנ"ל.

בברכה,

בשם כ"ק אדמו"ר שליט"א

מזכיר

ב'תתמט
[כרך ט עמוד רכח]

ב"ה, ו' מנ"א, תשי"ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

על שאלתה אודות הכניסה לדירה החדשה, כפי שכבר מסרתי ע"י הרה"ח כו' חדקוב שי', הי' טוב שתעשו זאת אחר חמשה עשר באב, אם אפשר להמתין עד אז. ולפני שתעביר לשם את הריהוט תכניס קודם לדירה סידור, חומש, תהלים ותניא והשי"ת יעזור שיהי' משנה מקום משנה מזל לטובה ולברכה בגשמיות וברוחניות.

בברכה.

ב׳תתנ
[כרך ט עמוד רכח]

ב״ה, ו׳ מנ״א, תשי״ד
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתבה מ־7129, אזכיר את כל אלה אודותם כותבת, על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע.

בנוגע לאמירת תהלים כל יום, עלי׳ להשתדל שבעלה יעשה כן לומר לכל הפחות פרק תהלים ביום, שזה מביא ברכה בבית.

מה שכותבת שיש כאלה המציעים שבנה יהמר בתחרויות, ברור שאין לעשות זאת כי זו דרך רק להפסיד כסף חס ושלום והשי״ת יתן לו פרנסתו בדרך רגועה וכשרה.

בברכה לקיץ בריא ושתוכל לבשר בשורות טובות אודות כל הדברים שכתבה במכתבה.

ב׳תתנט
[כרך ט עמוד רלז]

ב״ה, י״ז מנ״א, ה׳תשי״ד
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

קבלתי את שני מכתביו מי״ח תמוז וד׳ מנ״א, בהם שואל לדעתי אודות החלפת צנור הפרנסה שלו.

לאחר כל שנות העבודה בישיבה הק׳ תומכי תמימים וראותו שזה הביא לו הצלחה בעניניו, אין לעזוב ח״ו את הצנור וכלי הזה. לכן נראה לי שעליו להשאר במשרתו בקדש, ואדרבה אם אפשרי להוסיף בעבודה, ויש לקוות, שהישיבה תגדל, שעל כך יש להשתדל וזה כנראה יביא הוספה בשכר ופרנסה.

ברור מאליו שאם יכול להיות ענין נוסף בפרנסה באופן שלא יפריע כחוט השערה במלאכת הקדש שלו, לא מפריע, אבל אך ורק בתנאי זה.

והשי״ת ימלא הריון זוגתו תחי׳ ותמלא ימי׳ כשורה ותלד זרעא חייא וקיימא.

בברכה.

ב׳תתסג
[כרך ט עמוד רמא]

ב״ה, ח״י מנחם אב, ה׳תשי״ד
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

קבלתי את מכתביו מיו״ד וז׳ מנ״א עם המצורף, והשי״ת יזכהו ויצליחו, שלאחר ההתחלה הטובה יוכל להמשיך את הענין הלאה כפי שדיברנו בעת היותו כאן.

וידוע מאמר רבותינו ז״ל, שבשעה שאדם פותח את לבו לקב״ה אפילו כחודו של מחט, הקב״ה פותח את הדרכים של ברכה הצלחה כפתחו של אולם שהי׳ בבית המקדש. ומבואר עוד בחסידות ענין פתחו של אולם, שכן לכל הפתחים בבית המקדש היו דלתות, במילא הן היו לפעמים פתוחות ולפעמים סגורות, אבל לכניסה לאולם לא היתה דלת והיא היתה תמיד פתוחה לאלו שכבר עמדו בעזרה. וזוהי ההבטחה מהקב״ה, שכאשר עושים התחלה אפילו כחודו של מחט, הברכה והצלחה מהקב״ה פתוחה תמיד כפתחו של אולם.

את הקבלות ישלחו כשיתקבלו מהמשרדים המתאימים.

בברכה לאריכות ימים ושנים טובות לכם ולזוגתכם תחי׳ והם ושבמהרה ובזריזות **ובשמחה** תקויים מילוי ההבטחה שלכם ומשאלות לבבם לטובה.

ב׳תתסד
[כרך ט עמוד רמב]

ב״ה, ח״י מנחם אב, ה׳תשי״ד
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיו״ד מנ״א, הנני מתפלא עליו שכותב שההבדל בין שנה שעברה לשנה זו הוא חוץ מדרך הטבע ועל פי סגנון המכתב אינו מתכוין בצד הטוב.

לפי דעתי, אם יזכר בנוגע לבריאות ויקח בחשבון שזוגתו תחי׳ בהריון בשעה טובה ומוצלחת, הרי זה דבר ברור שזה חוץ מדרכי הטבע ת״ל אך בצד הטוב.

ומה שלזמן קצר נפחת בסכומים שמונחים בבנק על החשבון, הרי אין זה חסרון בענינים בפועל, שלא לדבר בעניני בני חיי ומזוני.

וידוע מאמר רז״ל (סוטה מח:), שמי שיש לו עבור ההוצאה היומית ודואג למחר הרי זה מקטני אמנה, וכאשר ב״ה מסודרים במזומן לא רק על היום אלא גם על החודש, ומי כלל מדבר על עוד כמה שנים, אלא שדואגים מה יהי׳ בעוד יותר שנים, וכשהפקדון בבנק נעשה קטן יותר גדלה הדאגה לעוד יותר שנים, ושוכחים בשעת מעשה — שאין לזה ערך ואין זה מסוג הטבת מצב הבריאות ומילוי משאלות לבבם לטוב, הרי זה העלם והסתר מבהיל ביותר.

מובן מאליו שאין כונתי כאן לאמירת מוסר, רק חבל ומצער הדבר כאשר יהודי שיש לו במה להיות בשמחה לא רק בענינים רוחניים אלא גם בענינים גשמיים, היינו שהשמחה היא אז לא רק מהנשמה אלא גם מהגוף, הן מנפש האלקית והן מנפש הבהמית — ותמורת זה הרי הוא מודאג ומצטער מה יעשה הזן ומפרנס לכל בחסד וברחמים בעוד כמה שנים בקשר לפרנסתו ופרנסת בני ביתו.

כיון שאנו כבר נמצאים בימים השמחים, ועל פי לשון הזהר (יתרו עח, ע״ב) שמעשירי באב עשו אתאבד ולא אשתכח [=אובד ולא נמצא], כך ילכו לאבוד ולא ימצאו גם כל ההעלמות והפיתויים הבאים מצד עשו, שאז יקוים בכל לבבך, בלבב שלם, בשתי ב׳, עבדו את ה׳ בשמחה.

בברכה.

ב׳תתסט
[כרך ט עמוד רמה]

ב״ה, כ׳ מנחם אב, ה׳תשי״ד
ברוקלין, נ.י.

אגודת נשי ובנות חב״ד סניף . . . ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל דו״ח מעבודתן, ובטח כבר מתחילות לסדר את ההכנות לחודש אלול והזמן שלאחר הקיץ, שזה צריך להשפיע על כל התכנית העתידית; כשלוקחים בחשבון שחודש אלול הרי הוא חודש החשבון על כל השנה וחודש הרחמים, המציב יהודי כך שאחר־כך בראש השנה וחודש תשרי בכלל, יוכל לקבל כתיבה וחתימה טובה לעצמו ולכל בני ביתו.

וההכנה צריכה להיות בשני החלקים של הנהגת האדם, כפי שמעשי האדם נחלקים: חובות האדם לקב״ה (בין אדם למקום) ושל אנשים לאנשים (בין אדם לחברו).

שזו גם ההדגשה של שם החודש — אלו״ל, כמבואר בספרים, שהוא ראשי־תיבות (א) **א**ני **ל**דודי **ו**דודי **ל**י, שזה כולל כל הענינים שבין אדם למקום, ו(ב) **א**יש **ל**רעהו **ו**מתנות **ל**אביונים, הם הענינים שבין אדם לחברו.

וכאשר אדם עורך לעצמו חשבון אמיתי בשני החלקים של חיי האדם, עוזר בורא העולם שמעמיד עצמו בהחלטות טובות לימים, שבועות וחודשים העתידים לבוא ואזי הם באים לטובה ולברכה עלינו ועל כל ישראל.

בברכת הצלחה להגדיל את העבודה בהרחבה ובשמחה וכמובן להגדיל גם את מספר החברות ככל האפשרי, וכהוראת חכמינו זכרונם לברכה הידועה שכל המקיים נפש אחת מישראל כאלו קיים עולם מלא.

ב׳תתקז
[כרך ט עמוד ערה]

ב״ה, ד׳ אלול, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

מאשר הנני קבלת מכתבו מכ״ז מנ״א שגרם לי רוב עונג לקרות בו שהיתה לו הזדמנות להשפיע על חבורות תלמידים וגם על חבורת צעירים שהינם מדריכים שע״י השפעה עליהם פועל הדבר על אופן הדרכת של אלו הבאים אליהם.

אבל מפליא אותי שבין הלימודים שלמד אתם לא מוזכרים לימודי יהדות. למרות שאין ספרים מיוחדים לזה, הרי שום לימוד יהודי לא יכול להיות ללא היסוד, ואם בעבר בבית הישן קלטו זאת לבד מבית הכנסת מהבית וגם מהרחוב, בזמננו מוטל כל זה על המדריך והמשפיע להחדיר יהדות, משום שהרחוב הוא סתירה לזה, והבית לפעמים כך ולפעמים אחרת, ובכל מקרה אי אפשר לסמוך על כך.

רצוני לקוות שהחסרון הוא רק בכתיבתו, אבל בפועל לימוד היהדות גם הי׳, ושיכתוב לי בהזדמנות הבאה, והתקוה שימשיך את הקשר עם החבורות וגם ירחיב את ההשפעה ביהדות עליהם כי זה כל האדם, כי ידיעה בתורה יש לתת לאדם חי, וחיים יהודיים הם כאשר ישנו ואתם הדבקים בה׳ אלקיכם — הרי על־ידי זה — חיים כולכם, ודביקות בקב״ה באה ע״י ידיעת תורה הרגש וחיות ביהדות.

הנני מקוה שספרי החסידות והקונטרסים שיש לו שם יש בהם חומר כמעט מוכן להסביר להם בשפתם, וגודל הזכות אין צורך להאריך, ומדתו של הקב״ה מדה כנגד מדה להשפיע לו רוב נחת נחת יהודי נחת חסידי מכל יו״ח ביחד עם זוגתו שיחיו.

בברכת הצלחה בכל הנ״ל ובעניניו הפרטיים ואיחולי כתיבה וחתימה טובה.

ב׳תתקט
[כרך ט עמוד רעז]

ב״ה, ד׳ אלול, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מ־8131 בו מספר בקצרה את קורות חייו ומסיים שכדי לשפר ולהשלים את ידיעותיו ביהדות הי׳ רוצה ללמוד בישיבה תומכי תמימים ולקבל מהבחורים את הידיעות וההסברים הנחוצים. הוא כותב גם שלמד מעט חומש תהלים כו׳ וכפי הנראה יכול הוא לקרוא גם אידיש ולא רק אנגלית ורצונו לעשות משהו עבור כלל ישראל.

לדעתי כיון שלישיבה יש את סדרי׳ שנקבעו עבור הבחורים ללמוד, והם עסוקים בזה כמעט כל היום, אינני רואה כיצד יוכל ללמוד מהם את הנחוץ לו, אלא אם כן יהי׳ זה לא יותר מחצי שעה ביום, שמי מהם יוכל לתת לו, ושכל הזמן ימצא בין בחורים צעירים, אינני יודע אם יחוש נוח, ובמילא הלימוד לא יהי׳ בהצלחה.

ולכן לדעתי צריך שיטול חלק בשיעורים הנלמדים ברבים בבתי הכנסת, כמו עין יעקב, חומש, קיצור שולחן ערוך וכדומה, ולמצוא תלמיד חכם מבוגר שיסכים לגמרי בחנם או בעד תשלום מועט, ללמוד עמו בכל יום שעה או שעתיים, ובזמן הזה גם יסביר לו מה שלא הי׳ מובן [לו] כשלמד לעצמו.

אם הדירה שלו אינה רחוקה מהישיבה או מישיבה דומה, יכול להתפלל יחד עם הבחורים וגם להתוועד עמהם בזמנם הפנוי ובפרט שבת ויום טוב וכל זה יחד יתן לו את האפשרות להשיג את מטרתו האמורה.

הנני מקוה על פי מה שהוא כותב שרצונו לעשות משהו בעד כלל ישראל, שאינו דוחה זאת לזמן מאוחר יותר אלא כבר עושה בזה ע״י השפעה על קרובים ידידים ומכרים לקרבם ליהדות בכלל ולקיום המצוות בפרט, וכשמדברים דיבורים לבביים הרי סוף כל סוף זה משפיע על כל אחד.

אקוה לשמוע ממנו בשורות טובות בכל המוזכר לעיל, ועל פי מנהג ישראל הנני מאחל לו כתיבה וחתימה טובה.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א,

מזכיר:

ב׳תתקלז
[כרך ט עמוד שא]

ב״ה, יום הבהיר ח״י אלול, ה׳תשי״ד
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

קבלתי מכתבו מה׳ עקב וד׳ תצא, ושמחתי לקרוא שבנו שי׳ כבר מרגיש טוב ומסתמא כבר בא הביתה בשעה טובה ומוצלחת.

גם שימח אותי לקרוא שהעסקים השתפרו. על פי מאמר רז״ל (ב״ב יב, ב) שכל המיטיבין לי׳ הרי זה לזמן רב, יעזור השי״ת שעסקיו ילכו מטוב ליותר טוב לאריכות ימים, הן בגשמיות והן ברוחניות.

אינו צריך להזדרז להחזיר כסף שהלויתי לו מקופת כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, מכיון שהנני מקוה שזה יביא לו ברכה והצלחה.

בנוגע לשאלתו אודות להיות על ציון אביו ז״ל בתוך י״ב חודש, בכלל תלוי הדבר במנהג המקום, כי יש מקומות שבהם אין עושים זאת בתוך י״ב חודש. אך אם אין מנהג קבוע, ובפרט שמדובר בימי אלול ותשרי ימי רצון, אין קפידא שכן ילך.

בטח יודע את המנהגים כיצד מתנהגים כשהולכים לבית החיים לקברי אבות, לטבול במקוה בו ביום, לשתות לפני ההליכה אבל לא לאכול, וכו׳.

בנוגע לתיקון שמבקש וכן זהירות על להבא, דבר ראשון יש להפסיק לחשוב אודות הענין, כי המחשבה עצמה מביאה למקרה בלתי טהור. בנוגע לתיקון יש להרבות באותיות התורה והתפילה, להזהר בטבילת עזרא ולתת לצדקה בלי נדר לעתים יותר קרובות ולפעול באופן המתאים בחינוך הכשר של בני ובנות ישראל. כן ראוי, אם כבר עבר זמן רב מאז בדקו את התפילין, לבודקם.

הנני מקוה לשמוע ממנו חדשות טובות בכל הנ״ל.

לקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני שולח לו ולבני ביתו שיחיו ברכתי, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות ורוחניות.

בברכה.

ב׳תתקלט
[כרך ט עמוד שג]

ב״ה, י״ט אלול, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי את מכתבו מח״י אלול ושמחתי לקרוא בו שזוכר את מוצאו החסידי, והעיקר שחזק ביהדות עם המנהגים החסידיים גם כאן באמריקה, וכידוע מה שכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע אמר, שהסברה והטענה שאמריקה היא שונה מאשר הבית הישן, היא טענה כוזבת, כמבואר בארוכה בחוברת המצורפת.

מה שכותב אודות תפילה בציבור, זה אחד העיקרים. דבר מובן מאליו הוא שדיבור דברי חול ששומע בעת התפילה הוא הפרעה גדולה, אבל העצה לכך אינה להתפלל ביחידות בבית, אלא אדרבה לנצל את ההשפעה והחמימות שהקב״ה מעניק לאדם ולהשפיע גם על הסביבה שהם יתנהגו בבית הכנסת, שהוא מקום קדוש, כפי שצריך להתנהג במקום קדוש. וכשמדברים עם יהודי, שכל יהודי נקודת היהדות שלו שלימה, כשמדברים אתו בלבביות הרי סוף כל סוף מצליחים, ואז זכות הרבים תלוי בו.

על־פי בקשתו אזכיר אותו ואת ילדיו על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, אבל בטח יודע את המנהג שמזכירים בשם היהודי ועם שם האם, כאשר יכתוב לי את השמות, אעשה זאת בשמחה.

ולקראת השנה החדשה הנני מאחל לו כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

בברכת כתיבה וחתימה טובה.

נ.ב.

לפי המעטפה הנני רואה שהוא מזכיר של ארגון איגוד יוצאי מדינה, הנני מקוה שמנצל השפעתו שם לעניני תורה ומצוות וכל המוסיף מוסיפין לו.

ב׳תתקמד
[כרך ט עמוד שי]

ב״ה, כ״ג אלול, תשי״ד
ברוקלין.

שלום וברכה!

הנני מקבל מכתבים מבנו מר . . . שי׳ הוא כתב לי גם אודות המקרה שהי׳ לבנו המבוגר מר . . . שי׳, ואזכירו על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע שתהי׳ לו רפואה קרובה,

והנני מקוה שכאשר יהיו לו בשורות טובות בזה יודיעני. ויכול לכתוב לי באיזו שפה שיותר נוח לו כי מאחר שהייתי כמה שנים בפריז, הנני קורא גם צרפתית.

רצוני לעוררו בזה, שיש לזכור את השם יתברך לא רק כאשר מתרחש חס ושלום מאורע לא טוב, אלא במידה גדולה הרבה יותר כאשר השם יתברך שומר שזה לא יקרה, [או] כאשר המאורע עובר בשלום,

ובמיוחד עתה לקראת השנה החדשה כאשר כל אחד מבקש ומקוה שהשם יתברך יתן לו כוחות חדשים ומעיינות חדשים לפרנסה, אין להבהל וגם להתחיל להנהיג סדר חדש של חיים על־פי ההוראות של תורתנו הק׳ שע״י זה מביאים לעצמו ולכל המשפחה הטבה בפרנסה ובריאות, ואושר אמיתי ונחת מהילדים.

והשם יתברך יעזור לו שיוכל לבשר בשורות טובות בזה בהקדם.

בברכה לשנה טובה.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א

ב׳תתקסג
[כרך ט עמוד שכז]

ב״ה, ימי הסליחות, ה׳תשי״ד
ברוקלין, נ.י.

אל אחינו ואחיותינו, בני ובנות ישראל, אשר בכל מקום ומקום, ה׳ עליהם יחיו

שלום רב וברכה!

בחיים, ובמיוחד בחיים הרוחניים, דורש המעבר משנה אחת לשניה חשבון וסיכום של השנה החולפת, כדי לדעת כיצד צריכה להיות השנה החדשה.

אחת הנקודות החשובות בשנת ה׳תשי״ד מנקודת מבט של חשבון־נפש יהודי היא העובדה שבשנה זו הוכחה בצורה בולטת יותר אי־נכונותם של אידיאלים מסוימים ותקוות מסוימות, והתברר שאין יהודים יכולים לסמוך עליהם. האידיאלים וה״איזמים״ והקבוצות המיצגות אותם, הביאו שוב לאכזבה מרה אצל אלו שתלו בהם את תקוותיהם.

שנת תשי״ד חיזקה את ההשתכנעות אפילו בחוגים מנוכרים ,שקיומו של העם היהודי מובטח אך ורק ובלעדית על־ידי אחיזה איתנה בתורה ובאורח החיים שהיא מורה.

גם באשר לשיטה הפשרנית שיהודים צריכים להתבסס על שנים או שלושה יסודות שווי־ערך שאחד מהם הוא התורה, הוכיחה השנה החולפת פעם נוספת כי הפשרנות משמשת גשר להעברת יהודים מימיו לשמאל ולהרחקתם מיהדות אמיתית ומקורית, יהדות של מצוות מעשיות בפועל בחיי יום יום.

והרי רק דבר זה החזיק את העם היהודי מאז היותו לעם בהר סיני בקבלת התורה.

טעות טפשית, ויותר מכך — נוראה, היא כאילו אפשר להסתפק בדיבורים ונאומים יפים תוך כדי התנהגות ככל הגויים, או כאילו די ב״זריקות״ של יהדות בימים בחיים,

שכן יהדות של תורה ומצוות היא דרך חיים שחייבת להקיף ולהחדיר את חיי היום־יום. כשם שלאדם בריא נחשב אדם שהוא בריא תמיד, ולא רק מי שהוא בריא מזמן לזמן או מספר ימים

בשנה, — כך יהודי בריא ברוחניות הוא יהודי שחי חיי תורה ומצוות בכל יום וכל ימי כל השנה, כל העת.

כשם שאדם אינו מסכים להכנס לפשרות בקשר למצבו הפיזי להיות במצב בריאות של ״חצי־חצי״, חצי בריא וחצי לא־בריא ח״ו — כך גם בחיים הרוחניים אין יהודי יכול להכנס ליהדות של ״חצי־חצי״.

וכשם שאדם בריא צריך להשתדל להימצא בסביבה בריאה ולעשות כל האפשר, שהסביבה תהיה בריאה, כך גם בחיים הרוחניים מוטלת חובה על כל יהודי כלפי עצמו וכלפי משפחתו וכלפי סביבתו — להפיץ אור וחום של תורה ומצוות,

יתן השי״ת, שחשבון הנפש הנערך בימים אלה יוביל להחלטה איתנה, ולראיית האמת שתורת־חיים שלנו בחיים המעשיים היום־יומיים, היא דרך החיים היחידה ליהודים כיחידים וליהודים ככללו, ולא רק בשביל חיי העולם הבא, כי אם, פשוט, גם בשביל חיים מאושרים בעולם הזה.

והחלטה זו וביצועה בחיים תביא ובוודאי תביא לכל אחד ואחת — כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

מנחם שניאורסאהן

ב׳תתקע
[כרך י עמוד ו]

ב״ה, ו׳ תשרי, תשט״ו
ברוקלין.

ברכה ושלום רב!

בהמצאנו עתה בימים של עשרת ימי תשובה, שעל ימים אלו אומר הנביא, דרשו ה׳ **בהמצאו** קראוהו בהיותו **קרוב** — עוד יותר מאשר בכל השנה הרי, שבהוספה על מכתבי מאז, רצוני להוסיף את השורות הבאות:

בעזרת השם יתברך התקבלו לאחרונה התנהגויות והנהגות מסויימות בין אנ״ש, ונשות אנ״ש בפרט, שעד עתה, מפני סיבות שונות, לא כולם נהגו כן.

כמו כל דבר שהוא חדש במקום קל להרוס אותו ח״ו, לכן גדולה באופן יוצא מן הכלל הזכות של כל אחד התורם את חלקו לחזק זאת. מצד שני — קל יותר לפעול זאת בעצמו — גם אם עד עתה לא העריכו את זה לפי החשיבות האמיתית — כשמתחשבים בכך, שאין זה ענין פרטי אלא יש לזה השפעה, במידה ידועה, על כל החוג.

לכן, מבלי להכנס לסיבות שמנעו עד עתה את ההנהגה של דברים מסויימים בבתי אנ״ש, בלבושים ובחינוך הבנים, רצוני להדגיש לכן שוב, שמהיום ואילך, על כולן, **ללא יוצא מן הכלל**, להתאחד עם נשות אנ״ש הלובשות פאה, הנותנות לילדים חינוך חסידי אמיתי, והמנהלות בית חסידי אמיתי בכל הפרטים. והשי״ת יעזור לכן — שתראו את האמת, שאין זה דבר כל כך קשה, ואין זה דבר שיש להתבייש בו ח״ו. אדרבה — תהיינה גאות בזה, שכן ישנו התוקף לא להתבייש, בכך שבעת ההליכה ברחוב חברות וידידות תכרנה שכאן הולכת בת ישראל האוחזת בדת משה וישראל, ועד כדי כך — שאיננה רוצה להסתיר את זה, ותהיינה גאות בכך, שילדיכן יודעים, שהם שונים מכל הגוים, והם קבלו את התורה, תורת חיים, ולומדים אותה כיסוד היחידי של החינוך שלהם,

שכן רק לאחר הנחת יסוד הבנין וחיזוקו במשך זמן מסויים, ללא כל בלבולים והפרעות של לימודים אחרים, אפשר לחשוב על המשך החינוך.

וזכות קבלת החלטה תקיפה בזה — בלב שלם ובשמחה, ולהתחיל מיד ליישם זאת בחיים, תביא ואכן תביא חתימה וגמר חתימה טובה — ביום הקדוש, הושענא רבא ושמיני עצרת, הבע״ל — לכן ולכל בני ביתכן שיחיו.

בברכת חתימה וגמר חתימה טובה, המחכה לבשו״ט בכל הנ״ל בקרוב.

ב׳תתקצז
[כרך י עמוד לד]

ב״ה, ה׳ מ״ח, תשט״ו
ברוקלין.

מתפללי בית הכנסת . .
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

שמחתי לקבל מהם פ״ש כללי, והתקוה שהכל הולך אצלכם בסדר ובשלום הן בגשמיות והן ברוחניות.

וכיון שלא מכבר התחילה השנה החדשה והתחילו לקרוא את התורה פעם נוספת מבראשית ברא, הרי כפי שמובא בספרים, צריכה הקריאה להזכיר ליהודי שצריך להתחיל סדר חדש הן ב״את השמים״ בנוגע לענינים רוחניים וגם ב״את הארץ״ בנוגע לענינים גשמיים, ולדעת אשר ״ברא אלקים״ על פי מאמר רז״ל אלמלא עוזרו אין יכול לו (סוכה נ״ב ע״א) שהקב״ה עוזר ליישם את ההחלטות הטובות שכל יהודי מקבל בחדש תשרי, לעשותן בפועל ממש, בכל ימות השנה.

ובנוגע לבית כנסת, הרי שעד כמה שהי׳ טוב בעבר, בטח עדיין יש מקום להוסיף בשיעורים הנלמדים ברבים, ותקותי שאומרים תהלים כל יום לאחר התפילה בבוקר, ולתת מכספי בית הכנסת לענינים של צדקה על טהרת הקדש, וזה גם מסייע שמתפללי בית הכנסת יקחו עמם תוספת חיות וחמימות מבית הכנסת הביתה, שבזה מביאים תוספת ברכות מהשם יתברך במה שנחוץ לאדם ולבני ביתו שיחיו.

בברכה לחורף בריא ושנת הצלחה בכלל.

ג׳א
[כרך י עמוד לח]

ב״ה, ו׳ מ״ח, ה׳תשט״ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

קבלתי את הפ״נ שלו ע״י הרב גרליצקי שי׳, בו מבקש להזכירו להצלחה בלימודיו להיות רופא שומר תורה ומצוות. אזכירו על הציון של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע בעת רצון.

כל יהודי בכלל, ובפרט אחד שלמד בישיבה של ליובאוויטש, צריך לראות את עצמו תמיד ובכל מקום כשליח השם ית׳, וכמרז״ל (סוף קדושין) אני לא נבראתי אלא לשמש את קוני, ועליו להשתדל להשפיע על חברים יהודיים שגם הם יגיעו להכרה זו.

כיון שנמצא ב . . . ובפרט בחוג של סטודנטים יהודיים, שבלי־ספק זקוקים רבים מהם לסיוע רוחני, תקותי שיראה כתפקידו לקרבם לתורה ומצוות בחיי היום יום. וכאשר הקב״ה נותן למישהו לבצע תפקיד, הוא נותן לו גם את הכוחות לבצע את שליחותו, וזה תלוי רק ברצון הטוב.

סטודנטים לרפואה בפרט, כשלוקחים בחשבון שאפילו המדע מכיר כעת בחשיבות התורשה בחיי האדם, יש להסביר להם שבריאות הנשמה אצל יהודי קשורה בתורה שהיא ירושה מעת מעמד הר סיני, ויהודי אינו יכול להיות בריא ושלם ברוחניות אם הוא חלילה מנותק מהמקור שאבותיו ואבות אבותיו היו קשורים בו בחזקה במשך אין־ספור דורות.

בהיותו נמצא בסביבה בה יש צורך בסייעתא דשמיא להזהר מה׳לעומת זה׳, הרי כיון שמדתו של הקב״ה היא מדה כנגד מדה, במילא ע״י״ז שיקרב אחרים לתורה ומצוות, יתן לו השי״ת כוחות נוספים לפלס דרכו בדרך התורה והמצוות ביראת שמים וקבלת עול לחוש תמיד ואני קרבת א׳ לי טוב.

בברכה המח׳ לבשו״ט.

ג׳יב
[כרך י עמוד מח]

ב״ה, י״א מ״ח, תשט״ו
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוה״ר מרדכי שי׳

שלום וברכה!

קבלתי את מכתבו — ללא תאריך כתיבה — ושמחתי לקרוא בו שמתחיל ליטול חלק באופן נמרץ בענינים של ישיבת אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש במלבורן, ובתקוה שהעשי׳ במרץ וההשתדלות הנחוצה תביא את הברכה והצלחה מהשי״ת, ואם בכל הזמנים ובכל המקומות הי׳ הכרח שיהי׳ מרכז תורה הקשור ביראת שמים, על אחת כמה וכמה בזמננו ובכזה מקום שהישוב היהודי מתחיל לגדול הכרח להשקיע בזה את הכוחות הגדולים ביותר ולחרות היטב במוח ובלב את מאמר רז״ל כל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא.

בעבר חדר וישיבה לילד, הצילו אותו מלהיות עם הארץ, ועשו אותו ליודע ספר ובחלק גדול מהילדים גם לומדים, אבל בזמננו לצערנו, יש לחשוב על הצלת ילדים שישארו יהודים, ובזה אי אפשר לסמוך על הסביבה וכיו״ב, אלא מוכרחים לבנות עבורם מוסדות, חדר, ישיבה, המבטיחים שהם ישארו יהודים, והאריכות בזה בטח מיותרת.

בשאלתו מאיזה חוג לצרף לועד הכספי המתייסד כדי להחזיק ולהרחיב את הישיבה, הדבר תלוי באופי ובמרץ של כל יחיד בפרט לכן קשה לענות על כך, תשובה כללית, אבל הנחוץ הוא, להשמר מלתת לישיבה גון פוליטי או אופי מפלגתי, משום שלימוד התורה אינו קשור בפוליטיקה או מפלגה, שזה הי׳ אחד מיסודות ההצלחה של מוסדות ליובאוויטש, שתמיד היו על־מפלגתיים, וכשמתבוננים בעומק הענין, שהתורה ניתנה **בבת אחת** לכל ששים רבוא בני ישראל, מהגדול שבגדולים עד הקטן שבקטנים וכפי שכולם שמעו בו זמנית את הדברות, אנכי ה׳ אלקיך, זכור את יום השבת, ולא תחמוד, תופסים את הענין, שתורה היא עבור כל ישראל, שמאנכי ה״א מוכרחים להגיע לא רק לזכור את יום השבת אלא גם ללא תחמוד, כמו כן אי אפשר להשמר מלא תחמוד אם אין זה מיוסד על

אנכי ה״א, ואם אין משקיעים את כל הכוחות לקיים את הזכור את יום השבת, ולכן אין לערב כאן ענינים צדדיים, שכן לפעמים נרתעים מהעניין הצדדי, אם זו מפלגה או פוליטיקה, ומאבדים את ההזדמנות להתקשר עם תורת חיים ומצוותי׳.

בטח זוכר את שיחתנו, והנני מקוה שלמותר לחזור ולבקשו ולעוררו לעשות בעניני הישיבה אהל יוסף יצחק ליובאוויטש לפי כל אפשרויותיו ולנצל את מירב השפעתו בזה, ורק על פי מאמר רז״ל אין מזרזין אלא למזורזין, רצוני לעוררו שוב פעם בזה, כדי שתהי׳ תוספת בעבודתו.

בברכת הצלחה בכל הנ״ל ובענינים הפרטיים שלו המחכה לבשורות טובות.

ג׳יג
[כרך י׳ עמוד נ]

ב״ה, י״א מ״ח, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את מכתבו מז׳ חשון, וגם שמחתי על כך שמתלונן שתובעים ממנו לעבוד עבור כמה מוסדות, והלואי על כל ישראל אי שביעות רצון כזו הקשורה במוסדות חינוך על טהרת הקדש ובענינים של צדקה בכלל ועניני חינוך הכשר בפרט ודאי שצריך לציית להוראת הרופא האומר שיש להשמר שזוהי הוראת תורתנו הק׳ ונשמרתם מאוד לנפשותיכם, אך כאשר השם יתברך הכניס זאת בתורה הוא הכניס בו זמנית את הנחיצות לעשות צדקה וחסד, הרי ודאי שאפשר לעשות זאת ולא רק שזה לא יזיק אלא אדרבה העונג שמרגישים בעשיית דבר טוב מחזק ומשפר את מצב הבריאות אפילו של גופו של יהודי, וכן גם בנוגע אליו, שבטח גם כאשר לא יגבי׳ קולו גם ישמעו מה שאומר, ובטח גם ימצא זמן לפעול בעד המוסדות והענינים שהם על טהרת הקדש, וכפי שאמרתי לו פעמים רבות בשיחותינו, עליו להיות בשמחה וכמו שכתוב עבדו את ה׳ בשמחה דוקא, וכיון שהשם יתברך תובע זאת מכל היהודים ומכל יהודי, נותן הוא — ברוך הוא — כוח שיוכלו למלא את הדרישה שלו.

בשביעת רצון ובשמחה ובנועם מסרתי את המעות ששלח על

פי השיחות שהיו לנו כאן, וכפי שדיבר — בלי נדר — על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, והנני מקווה שלעת קבלת מכתבי זה כבר יש לו קבלה על זה מהמשרד המרכזי של ישיבת תומכי תמימים עם מכתב מתאים מצורף, והשי״ת יעזרו שמכאן ולהבא יוכל למלא משאלות לבבו לטובה, כי אצל יהודי ככל שיהי׳ טוב יש לו עוד יכולות להיות עוד יותר טוב, והשי״ת יעזור לו גם בזה.

וכידוע הסיפור שסיפר חמי כ״ק אדמו״ר אודות אביו כ״ק אדמו״ר — זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שכאשר הי׳ בן ארבע או חמש שנים נכנס ביום הולדתו אל סבו הצמח צדק לקבל ברכה (יום הולדתו הוא כ׳ חשון, ובאותה שנה זה חל בפרשת וירא) בכניסתו לסבו הצמח צדק, החל לבכות, שואל אותו הצמח צדק מה אתה בוכה, עונה הוא, ששמע השבוע בחדר שוירא ד׳ אליו, שהקב״ה התגלה לאברהם אבינו, בוכה הוא, גם הוא הי׳ רוצה לראותו — את הקב״ה — ואליו, הוא — הקב״ה — לא התגלה. ענה לו הצמח צדק, יהודי צדיק בן 99 שנים שיודע שהוא עדיין צריך למול את עצמו (היינו שצריך להתוסף לו עוד, כי עדיין אין לו את הענין של והי׳ תמים) הרי הוא ראוי שהקב״ה יתגלה אליו.

דברי צדיקים אפילו כאשר הם נאמרים למישהו באופן פרטי, ואפילו כאשר זה נאמר לילד בן 4-5, אך כיון שסיפרו זאת לנו, ואלו הרי דברי צדיקים, מכילים הם הוראה ולימוד מוסר לכמה וכמה מבני ישראל ואפילו במקומות אחרים ובזמנים אחרים. והנמשל מובן.

השם יתברך יעזור לכל אחד מאתנו להתעלות בתורה ומצוות בכל הרצון והשי״ת יתן כוחות לכך, ותמיד לזכור שעדיין חסר וצריך להיות ״והי׳ תמים״ ולבטוח בהשם יתברך שאין לך דבר העומד בפני הרצון וכשרוצים באמת השם יתברך עוזר.

בברכה להוספה בקיום המצוות ובשיעורים קבועים לתורה לאריכות ימים ושנים טובות.

ג׳כא
[כרך י עמוד נט]

ב״ה, י״ב מ״ח, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מא׳ לך.

התפלאתי לקרוא במכתבו שלמרותו היותו ברוסי׳ מתרע״ה ועמד בקשר עם אנ״ש, עדיין אינו מתפלל — כנראה ממכתבו — בנוסח אר״י, בעוד שידוע שהסידור נוסח אר״י הוא אחת מעשרת הזכויות שאדמו״ר הזקן מנה, ובמילא אינני רואה כל מקום לספיקות בנוגע להנהגה בזה להבא, שהתפילה צריכה להיות בנוסח אר״י.

על שאלתו אודות לימוד קודם התפילה, אחד הלימודים המוכרחים צריך להיות לימוד החסידות ובנוגע ללימוד נגלה לפני התפילה, ראה בזה לקוטי תורה דברים דף צ״ו ע״ב.

על פי בקשתו אזכיר את כל אלו שכותב אודותם, על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע להמצטרך לכל אחד ומובן מאליו שבנוגע לשידוך לבנו שי׳ יש לעסוק בזה במרץ וכשעושים השם יתברך נותן הצלחה.

בברכה לפרנסה והצלחה בהנ״ל.

ג׳לח
[כרך י עמוד עו]

ב״ה, כ׳ מ״ח, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מי״א חשון, בו כותב שמצב הפרנסה קשה והוא תולה זאת בכך שלחקלאות נדרש הרבה כסף וכו׳.

אבל זה כלל לא מובן כי במקרים רבים באה״ק ת״ו מסתדרים בחקלאות אפילו ללא כסף. והוא פלא שלא רואים את האמת, מבלי הבט על כך שכבר כתבתי פעמים רבות לאנשי הכפר בכללות, אשר

כפתגם הצמח צדק אל״ף בי״ת אחדות ברכה, וככל שתגדל האחדות לא רק בענינים רוחניים אלא גם בענינים גשמיים כך תלך ותגדל ברכת השי״ת לא רק בענינים גשמיים אלא גם בענינים רוחניים. וזה גופא שלהגיע לאחדות קשה, הוא הוכחה נוספת, שבזה המדובר.

מובן מאליו שאין רצוני להדגיש בנוגע אליו בפרט, אך זה נוגע בעניני הכפר בכללות ובמילא זה נוגע לכל פרט מהכלל. ולכן לא נראה לי שיחסל את מה שקיבל מהסוכנות וכו׳ ובפרט לאחר שכבר עברו השנים הקשות והן כבר מאחוריו . .

בברכת הצלחה.

ג׳לט

[כרך י עמוד עז]

ב״ה, כ׳ מ״ח, תשט״ו
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוהרא״ש שי׳

שלום וברכה!

בנועם קבלתי את מכתבו מא׳ וירא בו כותב באופן יחסי בפרטיות אודות המצב של בית הכנסת חב״ד דפתח־תקוה. ואף שבפרטים אחדים עדיין צריך תיקון ככתבו, אך אנו יודעים הבטחת השם יתברך, פתחי לי כחודה של מחט ואני אפתח לך כפתחו של אולם, וכאשר הגבאי והמתפללים ישתדלו מצידם, בטח יתן להם השם יתברך הצלחה, ובפרט שעל כל יהודי נאמר: ונפש השנית בישראל היא חלק אלקה ממעל ממש, שלשון הכתוב (איוב לא, ב) הוא חלק אלקה ממעל, ורבנו הזקן מוסיף את המלה ממש, שזה יומשך בפועל ממש, לא רק במחשבה ודבור אלא במעשה בחיי היום יום, ובכל הענינים אודותם כותב בראשי תיבות. וכפי שכתוב בספרים ורבנו הזקן הכניס זאת בסידור, שההקדמה לתפילה היא ואהבת לרעך כמוך, הרי כאשר הגבאי מביט על המתפללים עם הקדמה זו והמתפללים מביטים על הגבאי לפי הקדמה הנ״ל, הרי זו דרך בטוחה שיהי׳ ברכנו אבינו (מפני ש) כולנו כאחד, וכפי שמרומז בתניא פרק ל״ב, ושכן יהי׳, דוקא כפי שמסיים שם באור פניך. שהכוונה בזה היא שדורשים הארת פנים מאחד לשני, שהרי כמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם.

ולהוסיף עכ״פ בתור הערה בעניני בית הכנסת חב״ד, בקשתי לתת להם בתור מתנה מקה״ת, כמה ספרי חסידות, ותהלים שנדפסו בשם אהל יוסף יצחק על שם כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע.

ולחודש כסלו הוא חודש הגאולה הבע״ל ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנה בתור גבאי ימסור לכל המתפללים וב״ב וכל אשר להם, אשר יהי רצון שיהי׳ פדה **בשלום** נפשי, וכמ״ש הטעם כי ברבים היו עמדי, שאפילו גם כשמתקוטטים בחיצוניות הנה בפנימיות ובאמת היו עמדי (וכמרומז בירושלמי סוטה פ״א ח׳) כולם שלימים בדעה אחת לתורה אחת ולד׳ אחד. וכמבואר בתורת החסידות בכו״כ מקומות.

ג׳מג
[כרך י עמוד פא]

ב״ה, כ״א מ״ח, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו אודות חילוקי הדעות שהיו לו עם אנ״ש שדיבר עמהם בהבנה של ענינים רבים במאמרי חסידות. ובפרט בנוגע לענין תהו ותיקון, שלדעתו הדבר ישנו מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין ומבאר זאת בביאורים מתאימים, ולא כולם מסכימים לביאור.

הנה ברובא דרובא בענינים הקיימים בכלל, הם קיימים מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין, שהרי זה סדר השתלשלות, שאחד משתלשל מהשני.

מובן מאליו שבכל מקום ודרגא בהשתלשלות זהו באופן כזה ששייך ומתאים למקום ודרגא אלו. ועל דרך אברהם אבינו שענינו הוא מדת החסד דאצילות ואעפ״כ אמר ואנכי עפר ואפר שהחילוק אינו רק בכמות אלא גם באיכות.

את ההבנה בזה אפשר לקבל גם ממאמר רז״ל אור שנברא ביום ראשון אדם הראשון מביט בו מסוף העולם עד סופו, שהכוונה בזה כפשוטו. וחסידות מסבירה את הפירוש העמוק יותר בזה, שזהו בעלמא דאתגליא ובעלמא דאתכסיא, שזהו ענין אחר לגמרי מאשר אור למטה. שבאור זה רואים רק בעיני בשר ובעולם הזה גשמי. ושני

העניינים נכללים במאמר רז״ל הנ״ל.

ועיין ג״כ ברשימות הצמח צדק למגילת איכה עמוד כ״ו ואילך בביאור ענין ארי׳ בכמה וכמה מדרגות הרחוקות זו מזו מן הקצה אל הקצה.

עם זאת, אין לשכוח שכאשר לומדים ענין, יש ללמוד אותו לכל לראש עם הפירוש הפשוט, ורק אחר כך לחשוב איך הענין הוא בעולם גבוה יותר ובענין נמוך יותר.

וכך גם בנוגע לענין תהו ותיקון, אשר הפירוש הפשוט של חלק הסוד שבתורה בזה הוא, עולם התהו שנחרב וזה הי׳ על מנת לבנות עולם של תיקון בו אנו נמצאים עתה (אף שעל פי שיטת האריז״ל עולם התהו לא הי׳ עולם גשמי כהעולם הנוכחי. ובזה מחולקת שיטת המקובלים אחרים הסוברים שגם תהו הי׳ בדוגמת עולמנו זה. עיין תורה אור פ׳ שמות נא, ד ובתורת חיים שם). לאחר לימוד הענין כפי חלק הפשט של סוד שבתורה אפשר למצוא את הענין למעלה מזה ולמטה מזה. ובפרט בנוגע לכוחות הנפש יעויין בתורת חיים פ׳ נח מעמוד סז, ב באריכות.

בטח ידוע לו המובא ברבות משיחות כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שההשכלה הגדולה ביותר של חסידות, צריכה להביא לבכן בנוגע לפועל ממש במחשבה דבור ומעשה. וכיון שלא תמיד נקל להפיק מסקנה ממאמרי השכלה שבחסידות ובפרט בדורנו, לכן הרי זה הכרח ללמוד מאמרי חסידות של עבודה, ששם רואים את המסקנה ללא השתדלות יתירה, ולכן בטח חלק חשוב מהלימוד שלו הוא במאמרי עבודה . .

בברכה לבשורות טובות בכל הנ״ל.

ג׳מה
[כרך י עמוד פד]

ב״ה, כ״ב מ״ח, תשט״ו
ברוקלין.

אגודת נשי ובנות חב״ד
סניף מונטריאול
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

קבלתי מכתבן, ושמחתי לקרוא בו אודות השיחות וההתבטאויות שהיו בעת האסיפות. ודבר טוב הוא, באם רק ישנם האנשים המתאימים, שבכל אסיפה ידברו גם אודות התוכן של פרשת השבוע בה מתקיימת האסיפה וגם מהפרשיות שמאז האסיפה הקודמת, או מההפטרות. ואפשר למצוא חומר בזה גם ב־Talks וו״שמועסן״ מהשנים הקודמות. גם מהנכון להשתדל להרחיב את חוג המשתתפות באסיפות.

ובטח כיון שמתקרבים לחודש כסלו בו חלים החגים יו״ד וי״ט כסלו וגם חנוכה, ודאי ידברו באסיפות של נשי ובנות חב״ד בעניני ימים אלו. והשי״ת יתן שזה יהי׳ בהצלחה בכל האמור וזה יביא הצלחה לכל אחת מהמשתתפות, בעניינים הפרטיים שלהן.

בברכה.

נ.ב.

במענה לשאלתו. כיון שיש הפרש גדול בגיל בין החברות של נשי ובנות חב״ד, מובן מאליו שיש גם הבדל בבעיות המעניינות אותן והשאלות השונות, שואלות הן את דעתי באיזה אופן לפתור זאת.

לדעתי. הרי יש כאלו שאלות וענינים כלליים הנוגעים לכל החברות, וישנן גם שאלות וענינים הקשורים רק בגיל מסויים. ראוי ביחס לכך, לארגן אסיפות משותפות של כל החברות, בהן ידונו השאלות הכלליות, ושם באסיפה גם ילמדו מפרשת השבוע, או דינים כאלו שחשוב לכולם לדעת אותם, ו**שחוץ** מזה יש לארגן אסיפות של הקבוצות השונות של נשי ובנות חב״ד, שבהן ידונו רק הבעיות הקשורות עם הגיל של אותה קבוצה. מובן מאליו שאם גם באסיפה זו תהי׳ נוכחת אחת מהמבוגרות, נוכחותה היא לא מחייבת. אבל

מוכרחות להיות אסיפות כלליות ולעתים קרובות יותר של כל הנשים יחד.

והנני מקוה שגם אלו שלא באו לאסיפות של נשי ובנות חב״ד עד עתה, הרי לאחר שתשתכנענה על־ידי השתתפותן באסיפות הקבוצתיות המיוחדות, תתחלנה לבוא גם לאסיפות הכלליות ומקווה שכל זה יהי׳ בדרכי נועם ובדרכי שלום, שזה יביא גם הצלחה בעבודה.

ג׳נח
[כרך י עמוד צו]

ב״ה, כ״ז מ״ח, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . בנוגע לחיסור הנחת תפילין דר״ת, יש להשתדל שיהיו בראש כמה פרקים תניא ובלי נדר לראות שלא יעבור יום, בו הפרקים הללו לא ייאמרו או לחשוב עליהם לפחות אחד מהם במשך המעת לעת, בל״נ..

ג׳סו
[כרך י עמוד קה]

ב״ה, כ״ט מ״ח, תשט״ו
ברוקלין.

קבוצת נשים למען טהרת המשפחה בפילדלפי׳
ד׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בנועם ובשמחה קבלתי את הידיעה מהתייסדות קבוצתכן וגם מהגישה לעבודה לארגן חברות. והעיקר להתחיל לעשות בפועל, הן להסביר את החשיבות החיונית של שמירת טהרת המשפחה וגם בנוגע למקוה שתהי׳ כראוי בכל המובנים. וידוע פתגם חמי כ״ק אדמו״ר בשם אבותיו הקדושים — זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, דבר ודאי הוא שתעמולה רצינית מביאה לפעולות, ואפילו פעולה אחת טובה יותר מאלפי אנחות.

הנני מקוה לשמוע מהן בשורות טובות, שחוג המשתתפות הולך וגודל ומתרחב, והעבודה בכלל מתנהלת בהצלחה.

ובפרט כאשר אנו נכנסים עתה לחודש כסלו, בו חל יום־טוב החנוכה. שכמסופר מרבותינו ז״ל אחת הגזירות בימים ההם היתה, שלא יהיו ליהודים מקואות. והשם יתברך הראה הנס, שכל נשות ישראל אכן היו להן מקואות טובים והן העמידו דור ישרים יבורך, שיהי׳ זה כמו בימים ההם בזמן הזה, שעבודתן תהי׳ בהצלחה מופלגה בכל הפרטים.

בברכה.

ג׳ס״ז
[כרך י עמוד קו]

ב״ה, כ״ט מ״ח, תשט״ו
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה על מכתבה המהיר, בו כותבת שכבר נמצאת כמה שנים ב . . . ואינה רואה כל תקוה לעתיד טוב כראוי, כי הצעירים שייכים מעט לקהילה החרדית, והמבוגרים נחלשים יותר וכו׳.

לאמיתו של דבר זוהי שאלה שהי׳ עלי׳ לשאול אצל אלו הנמצאים בעירה ולא לשאול זאת בניו יורק. שכן, בידיעת החזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם, כיצד זה שלאחר חמש שנות עבודה בעיר, המצב הינו כפי שמתארת במכתבה. והנני משער שאחת הסיבות לכך היא, שלמרבה הצער המבט שלה על . . . הוא כעל משרה זמנית, וכל פעם בקושי ממתינים לקיץ כדי לחשוב ולחפש עיר אחרת. וזה כבר טבוע בטבע האדם, שדבר שמתייחסים אליו שהוא רק לכמה חודשים, אין זה מעורר ענין והפניית כוחות, כי חושבים שתיכף נוסעים מכאן.

ידוע הפתגם של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שיש ללמוד מהמשכן, שכאשר היו במדבר, היו מקומות, שחנו בהם רק יום או לילה, אך אעפ״כ הקימו את המשכן על כל פרטיו בדיוק כפי שעשו זאת במקום שעמדו בו 18 שנה. שזהו מוסר השכל לכל יהודי, להתנהג בפעולותיו לעבודת השי״ת ולמלא את השליחות שלו

מהקב״ה בעלמא דין, שאין להביט על הלוח ועל השעון, כדי לחשב, שאם זה ל־18 שנה, הדבר משתלם ואם רק ליום או לילה, הרי נעשה רק לצאת ידי חובה, כי כשם שהקב״ה הוא נצחי, כך גם כל הפעולות של יהודי הקשורות עם הקב״ה הן נצחיות. גם אם כעבור כמה דקות היהודי כבר עסוק בדבר אחר, הפעולות נשארות לנצח לעולם ועד, כמבואר בתניא פרק כ״ה.

בנוגע לפועל, עד כמה שידוע לי, חיפש בעלה הרב שי׳ די במרץ משרות אחרות, הן בשנה האחרונה וגם בשנים הקודמות. והעובדה שלא נמצא דבר מתאים, צריכה לשמש כהוכחה שהם שניהם צריכים עדיין לפעול ב . . . בשליחות הבורא ברוך הוא, והקב״ה, כשהוא נותן שליחות נותן הוא גם את האפשרויות שהנשלח יוכל למלא את השליחות, ואין אתנו יודע עד מה. אבל מסתבר, שככל שישתדלו למלא את השליחות כפי שצריך (שהשליחות של כל יהודי, ובפרט רב ורבנית שיחיו מתבטאת בהפצת תורה ויהדות) תוכלו לעבור למקום שיש לו יותר מעלות מאשר . . . מוקדם יותר והשי״ת יצליח שתעשו זאת מתוך שמחה, כהוראת הבעל שם טוב לכל היהודים ובכל הענינים, עבדו את ד׳ בשמחה.

בברכה.

ג׳סח
[כרך י עמוד קח]

ב״ה, כ״ט מ״ח, תשט״ו
ברוקלין.

הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה אהרן שי׳
הלוי וזוגתו הרבנית מרת חנה תחי׳

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את מכתבם וגם את הפ״ש ע״י הרה״ח הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוה״ר בן ציון שי׳ שם טוב שד״ר. והתקוה שבראותם שעם המרץ שעד עתה אפשר לפעול, זה יעורר אצלם כוחות נוספים לפעול מכאן ולהבא ביתר שאת ובשמחה, שאזי פועלים כמה פעמים ככה.

במיוחד שמחתי לקרוא במכתבם אודות העבודה דטהרת המשפחה ויסוד ועד נשים בזה. והשי״ת יעזור שיעשו ברצינות ובמרץ

כראוי לזה, וזה בודאי יהי׳ בהצלחה.

ועליהם להשתדל לוודא שהועד לא ישא אופי מפלגתי, היינו איזה קשר שיהי׳ עם אגודה או מזרחי, שלפעמים זה מונע מנשים רבות מלהשתתף בזה. וחשוב מאוד שמספר החברות והעסקניות הפעילות יהי׳ מספר מקסימלי.

בברכה.

ג׳עח
[כרך י עמוד קיח]

ב״ה, ה׳ כסלו, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מב׳ תולדות, [בו] כותב ראשי פרקים ממה שעבר עליו, ואשר עתה הוא משמש בקדש בבית הכנסת לינת הצדק.

בטח שמע את פתגם כ״ק מו״ח אדמו״ר שאמר בשם הצמח־צדק בפנייתו לשמש. ״קרא לשמש ויזרח אור — קרא לשמש ויזרח אור״. וכ״ק מו״ח אדמו״ר פירש זאת, ששמש בית הכנסת עבודתו — עבודה הפנימית — צריכה להיות לסייע שיתפללו בלבביות, שילמדו כדבעי, שיאמרו תהלים לאחר התפילה, וירחיבו את שיעורי הלימוד וכו׳, שאז נעשה אור בבית הכנסת. ומדתו של הקב״ה מדה כנגד מדה, שכאשר מאירים את המקום שהקב״ה קורא לו בית תפילה, הקב״ה מאיר את הבתים של אלו המשתדלים בזה. וכמבואר בכמה ספרים . .

בברכה.

ג׳פ
[כרך י עמוד קיט]

ב״ה, ה׳ כסלו, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מ־11127 בו כותב אודות חלישות הלימוד ואשר הזמן מתבזבז.

אחת העצות היא ללמוד בחברותא לכל הפחות עם עוד אחד, שמעבר לכך שתורה נקנית בדבוק חברים, הרי זה עצמו שמתדברים להפגש עם עוד מישהו, זה מחייב יותר ובתוספת חוזק. ומטעם זה מובן שגם אם לא תמיד מדובר באותו אחד, ועל אחת כמה וכמה לא אותם כמה, אבל גם אם הם מתחלפים עכ״פ זה עדיף מאשר לבד, ללא זה. ואין לך דבר העומד בפני הרצון.

ובקשר עם כתבו אודות מצב זוגתו תחי׳, הנה אכפול ברכתי אשר השי״ת ימלא ימי הריונה כשורה ובנקל ותלד זחו״ק בעתה ובזמנה כשורה ובקל.

בברכה.

ג׳צד
[כרך י עמוד קלג]

ב״ה, י״א כסלו, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחר הפסקה שמחתי לקבל את מכתבו מח׳ כסלו, בו כותב שמצב בריאותו הוטב. והנני בדעה אחת עם הפרופסור, שזה בא אצלו מעגמת נפש, ואם להתבטא יותר בדיוק זה נובע אצלו מהעדר חוזק בבטחון בהשם יתברך, שהוא לא רק בורא העולם אלא גם מנהיג העולם, והוא מנהיג את העולם בהשגחה פרטית על כל פרט ופרט בחייו של יהודי.

שכאשר מתבוננים בזה, ועם תוקף, מגיעים לאמונה שד׳ לי לא אירא מה יעשה לי אדם. עד שדוד המלך בהיותו במצב שלא

כדבעי אומר לא אירא רע כי אתה עמדי, ולכן דוד ראה נצחונות בכל הדברים שהיו לא כדבעי.

וזה שהכניסו סיפור זה בתורה, שתורה היא מלשון הוראה, זה כדי שישמש לימוד לכל יהודי בכל מקום שבו יהי׳ שאם יפנים את הרעיון היציב ש״אתה עמדי״, זה יביא גם את ס[וף] הפרק ש״אך טוב וחסד ירדפוני כל ימי חיי״. והשי״ת יצליחו שיוכל לבוא לידי החלטה זו בהקדם האפשרי, והשי״ת ינהיג אותו, וינהג עמו בטוב הנראה והנגלה הן בענינים רוחניים והן בענינים גשמים, ויוכל עם מוח ולב רגועים ליטול חלק בצרכי ציבור להחזקת היהדות ברוח ישראל סבא בקהלתו.

מצו״ב חוברת י״ט כסלו, שבטח ינצל באופן המתאים, להציג את תוכנה לאנשי קהילתו.

בברכה.

ג׳צו
[כרך י עמוד קלה]

ב״ה, י״א כסלו, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . במענה לשאלתך, אודות נסיעה ללמוד בישיבת תומכי תמימים בארצות הברית. אין זה מובן, כיון שהשם יתברך זיכה והצליח אותך ועשה אותך שליח להחדיר חסידות בין תלמידי הישיבה במנצ׳סטר, שע״ז מקיימים את הרצון של נשיאנו הק׳ שיפוצו מעיינותיך חוצה, לשם מה צריך ומה ישנה עבודה טובה יותר שיהי׳ רצון לעזוב אותה, ועל־כן עליך להתחזק בעבודה ולעשותה בשמחה ובטוב לבב, שאז זהו בהצלחה אמיתית. וידועה ההבטחה של רבנו הזקן שעל ידי זה נעשים מוחו ולבו זכים אלף פעמים ככה, והשי״ת יצליחך.

מצו״פ חוברת י״ט כסלו והקונטרס לי״ט כסלו הבע״ל.

בברכה.

ג׳קז
[כרך י עמוד קמה]

ב״ה, ט״ו כסלו, ה׳תשט״ו
ברוקלין, נ.י.

אל כל אחינו בני ישראל חובבי ומוקירי תורה ומצוה
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

לקראת החגיגה השנתית הבאה של מרכז הישיבות ״תומכי תמימים״ ליובאוויטש, ביום ראשון פ׳ וארא, כ״ב טבת, תשט״ו. הנני שולח את דרישת שלומי וברכתי לכל עסקני הישיבה, מסייעים ותומכים, שתקוים בהם ההבטחה של ״עץ חיים היא למחזיקים בה ותומכי׳ מאושר״.

המקום החיוני של ישיבות, כיסוד של חיים יהודיים, כבר זכה ב״ה להכרה בכל החוגים. תפקידן של הישיבות בתקופתנו, ובפרט כאן באמריקה, חשוב עוד יותר — בכך שהישיבה היא המקום בו ילד יהודי מקבל לא רק את הידיעות הנחוצות בתורה ובמצוות, אלא מתחנך כיהודי מושלם, כדי שיוכל לנהל חיים מאושרים והרמוניים, על פי ההוראות של תורתנו **תורת חיים**, חיים כפשוטם גם בעולם הזה.

ידוע לכל, שישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש, עם מאות רבות מאוד של תלמידים, כן ירבו, הן אחד מעמודי התווך של החיים היהודיים באמריקה. לא זו בלבד שממלאות הן את התפקידים והמטרות הכי חשובים והכי נאים של ישיבה בכלל, אלא, בנוסף לזה, הם בעלי אופי ייחודי הודות לרוח של אהבת ישראל ומסירות נפש לתורה ומצוות הניטעת בהם, כך שהתלמידים ״תמימים״ מכירים ומבצעים את אחריותם וחובתם לכלל ישראל, והם ״נרות להאיר״, להאיר כל אחד את סביבתו, באור של ״נר מצוה ותורה אור״.

ולכן, במשבר הכספי הנוכחי של ישיבות תומכי־תמימים חוב קדוש לחזקן ע״י תמיכה ביד רחבה, וגם להגדיל ולהרחיב את הישיבה וסניפי׳.

אין להסתפק רק בסיוע לישיבת תומכי־תמימים ״לשרוד״. מוכרחים לתת לה את האמצעים הכספיים להמשיך את הגידול

וההתרחבות הטבעיים שלה, ככל דבר חי ששואף לגדול בהתמדה.

מובטחים אנו מכ״ק רבותינו הק׳ זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שכל אחד, איש או אשה, הנוטל חלק בהחזקת ותמיכת ישיבות ליובאוויטש יוצר בכך את הצנורות והכלים לקבל את הברכות האלוקיות וליהנות מהן בחיי היום יום. וככל שגדולה ההשתתפות כך גדלים הצינורות והכלים לפרנסה בהרחבה, נחת מהילדים וכל טוב גשמי ורוחני.

בברכת כל טוב.

ג׳קלז
[כרך י עמוד קעב]

[כ״ד כסלו, תשט״ו]

. . ידוע מאמר רז״ל על חנוכה, שהחג קשור עם נשי ישראל הגיבורות, והנהגתן באותה תקופה, מבלי הבט על כל הקשיים והגזירות השונות שהיו צריכות לעמוד בפניהן. ולכן אומרים חז״ל, אף הן היו באותו הנס, ויתירה מזו — שעל־ידן הי׳ **הנס**. והרי ידוע שבכל שנה חוזרת אותה תקופה במובן זה, שזוהי עת רצון מיוחדת להתחזק ולהוסיף בהנהגה טובה, בדומה להנהגה של נשי ישראל באותה תקופה — בימים ההם בזמן הזה. ועל פי מאמר רז״ל — שאדם מטהר ומקדש עצמו למטה, נותנים לו עוד יותר אפשרויות מלמעלה. וכפתגם חמי, כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע: צריך להאזין למה שהנרות — נרות חנוכה — מספרים. והשם יתברך יצליחן להאזין ולקלוט זאת, ולהביא זאת לעניני פועל ממש בחיי היום יום.

ג׳קמא
[כרך י עמוד קעו]

ב״ה, כ״ה כסלו, תשט״ו
ברוקלין.

הנהלת בית הכנסת נוסח אר״י אנשי ליובאוויטש,
בדרוצ׳סטר וכל המתפללים
ד׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

בעונג קבלתי ע״י הרה״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ באמונה מוה״ר

יהודא ליב שי׳ הלוי הורביץ, את נדבתם לסיוע לילדים וישיבות, כפי הקבלות המצו״ב, אשר הנני בטוח שזוהי הוכחה, על התעניינותם התמידית לסייע למוסדות הכי חשובים.

וכמו כל דבר חי, גם ההתעניינות שלהם תגדל, וכלשון רבותינו ז״ל מעלין בקדש, ובפרט, בעמדנו בימי החנוכה, שהגזירה היתה שרצו להשכיחם תורתך ולהעבירם מחוקי רצונך, צריך על־פי פתגם כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שאמר בשם אבותיו הק׳, ״יש להאזין למה שנרות החנוכה מספרים״, ולנצל את זה לעבודת השם, שסוף כל סוף היהודים עם מסירות נפשם נצחו, וטהרו את מקדשך והדליקו נרות בחצרות קדשך, והורו לנו לעשות זאת, להדליק נרות, בימי החנוכה, באופן שזה יהי׳ מוסיף והולך, היינו שבכל לילה תתוסף אורה, שזוהי הוראה כללית להנהגתו של יהודי בענינים של תורה ומצוות, שיש להאיר גם בלילה ולא רק בבית פנימה אלא גם כלשון הגמרא על פתח ביתו מבחוץ, ומדתו של הקב״ה מדה כנגד מדה שהוא מאיר בביתו של כל אחד בבני חיי ומזוני רוויחא.

בברכה לכל אחד ואחד עם בני ביתו שיחיו.

ג׳קמב
[כרך י עמוד קעז]

ב״ה, כ״ו כסלו, תשט״ו
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ כו׳ מוה״ר יעקב אשר שי׳ שו״ב

שלום וברכה!

לאחר הפסקה ארוכה שמחתי לקבל את מכתבו מכ״א כסלו, ולקרוא בו שממשיך את לימוד התניא בפני הבעלי־בתים, ומשתתף בהתוועדות אנ״ש וגם בהחזקת המוסדות, והשי״ת יעזור לו שילך בזה מחיל אל חיל.

ובמיוחד על פי הלימוד מימי החנוכה, שראשי התיבות של חנוכה הם, ח׳ נרות והלכה כבית הלל, שמוסיפין והולכין, שמיום ליום עושים יותר אור, שזו גם הוראה בנוגע לכל יהודי לעשות בכל יום תוספת אור בנר מצוה ותורה אור, ומאור שבתורה, זוהי פנימיות התורה.

בברכת הצלחה בכל הנ״ל ופ״ש לכל אלו המשתתפים בשיעורים.

ג׳קנז
[כרך י עמוד קצא]

ב״ה, ב׳ טבת, תשט״ו
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ באמונה מוה״ר חיים שי׳

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את מכתבו מד׳ חנוכה ומצו״ב הקבלות כפי שכותב במכתבו.

מפליא אותי שאינו כותב בפרטיות אודות ההתוועדות די״ט כסלו, אלא לא יותר מאשר, שאז אספו את המעות ששולח במכתב, ובטח זוכר מה שדברנו פעמים רבות שהקב״ה דורש על פי הוראת הבעל שם טוב, שיעבדו אותו בשמחה אפילו כל השנה ובפרט בימי שמחה כי״ט כסלו, חנוכה, הרי הדרישה היא הרבה יותר חזקה, וכאשר השי״ת דורש זאת, נותן הוא גם כוחות ואפשרויות שיוכלו לנהוג כך, והדבר תלוי רק ברצונו, ומה שכותב שהיו מעט אנשים, ראשית כל העם היהודי נהי׳ מאיש אחד, וכמו שכתוב אחד הי׳ אברהם, ואח״כ הפסוק מסיים וירש זרעו את הארץ, יהודים ויהדות אינם נמדדים בכמות, אלא נוגע הקשר עם הקב״ה שהוא כל יכול ובמילא כל יהודי יכול לבנות שכונה שלימה, עיר שלימה ומדינה שלימה, צריך רק לדעת שהולכים בשליחות של הקב״ה, שרצונו הוא לעשות לו יתי׳ דירה בתחתונים, ואת העבודה הזו מסר ליהודים כו׳ כמבואר בארוכה בתניא ובפרט בפרק ל״ז.

הנני מקוה שרק הכתיבה אלי חסרה, אבל בפועל התוועדו, וכן יעשו גם בימים המתאימים, שהם שבת מברכים החודש, ראש חודש וכו׳ וכפי שכבר אמרתי לו שכאשר השי״ת רואה שנמצאים בשמחה, זה מגדיל ומחזק את הענינים של האדם, שיראה זאת אפילו בעיני בשר שיש ממה לשמוח, והשי״ת יצליחו לבשר בשורות טובות בכל הנ״ל, ומובן מאליו להשפיע בכיוון זה על סביבתו.

בברכה.

ג׳קסז
[כרך י עמוד ה]

ב״ה, ה׳ טבת, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבך מב׳ טבת והקודם, מה שהנך כותב שלא נוסף לך דבר במשך הזמן, עליך לדעת שזהו חלק מה׳העמדת־פנים׳ של היצר הרע, בכדי להחליש ענינים של עבודה בכלל, ולימוד התורה בפרט, באמתלא שבין כך ובין כך לא ייצא מזה דבר. וכמו בכל הענינים הבאים מהלעומת זה, אל יכנס עמו בשקלא וטריא, ואדרבה יש להתחזק בעבודת השם יתברך, וע״י היסח הדעת נפטרים מזה.

בנוגע לענין האחר שהנך כותב, יש להסיח את הדעת גם מזה ולהרבות באותיות התורה והתפילה. גם תדע בעל פה כמה פרקים תניא וכמה פרקים משניות וכן את המאמר והדרת פני זקן בלקוטי תורה סוף פרשת קדושים. והעיקר הוא כאמור, להסיח דעת מכל הענין, ולעת עתה אפילו מהתיקון, ומובן מאליו, שההשתדלות לקרב את הזולת לתורה ומצוות, ממשיכה סייעתא דשמיא במה שנחוץ לאדם עצמו ובהצלחה, ובטח אתה עושה כן בנוגע לסביבה בכלל, ולחברים שלך בישיבה בפרט, והשי״ת יצליחך.

בברכה.

ג׳קעב
[כרך י עמוד רה]

ב״ה, ו׳ טבת, תשט״ו
ברוקלין.

. . מה שכותבת שאין לה — חס ושלום — מזל לשום דבר. מפליא אותי כיצד היא יכולה לומר זאת, בעוד שבתחילת המכתב מתחילה בכך שהשם יתברך ברך אותה עם בעלה בארבעה ילדים שיחיו ונמצאים בארץ רגועה, ואף כי הפרנסה באה בקושי מסויים, עם־כל־זה מגדלים את ילדיהם. וכשנזכרים בשנים שעברו, הרי רואים שזהו נס גלוי, אף שמובן מאליו שיש לבקש מהשם יתברך למלא את מה שחסר עדיין, וכשמתנהגים על פי דרישת התורה תורת חיים,

השם יתברך מתחיל למלא גם את מה שחסר עדיין. ובפרט בנידון שלה, זה צריך להתבטא בכך, להדר באכילת מזון כשר, שמירת שבת, ובכלל לחיות על פי דרישת התורה, והשי״ת יזכה אותה לבשר בשורות טובות, בכל האמור לעיל.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר:

ג׳קעט
[כרך י עמוד ריד]

ב״ה, ט׳ טבת, תשט״ו
ברוקלין.

אגודת נשי ובנות חב״ד
סניף פיטסבורג
ד׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בעונג קבלתי את מכתבן מד׳ טבת, בו הן כותבות אודות ייסוד סניף אגודת נשי ובנות חב״ד בפיטסבורג. והשי״ת יעזור שההתחלה תהי׳ בשעה טובה ומוצלחת, וכך תמשיך כל העבודה של האגודה, להפיץ נר מצוה ותורה אור ומאור שבתורה אצלן ובכל הסביבה, שזה יביא תוספת ברכה והצלחה לכל אחת מהמשתתפות, בכל המצטרך להן ולבני ביתן.

במיוחד שמחתי לקרוא במכתבן, שהעמידו לעצמן כמטרה, לכלול באגודה גם חברות מהרחוקות, שבאמת הרי כל בני ישראל קרובים זה לזה ע״י הקשר שלהם עם השם יתברך הנעלה מכל ההגבלות, צריך רק להביט בעיניים פקוחות ולהבחין כיצד כל ישראל הם חבריו. וכפי שמבואר גם בתניא פרק ל״ב, וגם ע״י אדמו״ר הצמח צדק כפי שמבאר את מצות ואהבת לרעך כמוך.

מצו״ב המחאה (18) מאחת הקופות של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שישתמשו להוצאות הקשורות בעבודתן, ומובן מאליו שאין הענין דולרים ספורים אלו, אלא כאמצעי להכניס תוספת הצלחה בעבודת הק׳ שלהן.

מצו״ב גם העתק ממכתבי כללי לנשי ובנות חב״ד ואף שהוא קשור ושייך לי״ט כסלו, תוכנו הרי ראוי וחשוב גם כל השנה.

בברכת הצלחה בעבודתן בקדש ולבשורות טובות גם בעניניהן הפרטים.

ג׳קפז
[כרך י עמוד רכב]

ב״ה, י״ג טבת, תשט״ו
ברוקלין.

מרת רחל תחי׳

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל את מכתבה מעשרה בטבת — יהפך במהרה לששון ולשמחה, — בו מבשרת את הבשורה הטובה שבונים מחיצה בבית הכנסת שלהם, אשר הקידוש השם בזה וגודל הענין אין לשער כלל, והשי״ת שמדתו כנגד מדה, יתן לה, לבעלה, ולילדים, מידו המלאה באופן בלתי ניתן להערכה, בעניניהם. וכאשר מתבוננים עד כמה גדול חושך הגלות, שאפילו בענינים כאלו שהיו צריכים להיות ברורים לכל, יש לנהל מלחמות, הרי כשמנצחים זהו קידוש השם, אשר אחד הדברים הוא המחיצות בבתי הכנסת.

בעצם הי׳ צריך להיות ברור לכל אחד, שאפילו כאשר באים לבשר ודם לבקש בקשה ורוצים שהוא ימלא את הבקשה, מדברים אתו ומתנהגים בעת הדיבור כפי הדרישות שלו, ובודאי שאין עושים נגדו, אפילו כאשר ספק הוא אם הלה יש ביכולתו למלא את הבקשה, ואפילו כאשר חושבים שאם הוא יסרב יפנו לגדול ממנו. כעת על אחת כמה וכמה כאשר באים למקום שבו צריכים לומר תפילה לפני הקדוש ברוך הוא לבקש על בריאות ופרנסה וכו׳, שכאשר עושים זאת ודאי חושבים שהשם יתברך יכול למלא זאת, והכל יודעים גם שגדול וגבוה ממנו **אין**, ועם זאת ישנם כאלו שעיניהם טחו מראות כתוצאה מאידאלים השקריים של היצר הרע, והם משקיעים ממון וכוחות כדי למנות עסקנים, שיקבעו לומר את התפילה, דוקא באופן של קינטור כלפי הקדוש ברוך הוא, שאליו פונים בתפילה.

אומר השי״ת שהוא רוצה מחיצה, ורחמנא ליצלן הורסים אותה, אומר השי״ת שישמרו שבת ויום טוב, ומכניסים — ר״ל — רמקול

ומבקשים את התפילה **על ידי** חילול שבת ויום טוב.

אומר השי״ת שהשליח ציבור — בא כוחו של כל הקהל — למסור את העצומה שלהם יהי׳ כזה שדמו הוא ממזון כשר, והמוח שלו לא נטמא במחשבות לא הגונות ואשר כמה שעות לפני שהוא ניגש אל העמוד הוא לא חילל שבת — ר״ל — .

כאלו תנאים ברורים ופשוטים, ומבזבזים אלפי דולרים, ומחפשים אולי ימצאו כזה שמראהו דומה יותר לגוי מאשר ליהודי, ושיהי׳ ראוי לשיר באופרה, ויחד עם נכרי׳, שלא לדבר אם אמנם עשה כן. וזהו זה שצריך לבוא בשם כל הקהל ולומר בקשה, והאר עינינו בתורתך, ודבק לבנו במצוותיך, ולפעול השיבנו אליך כו׳ ורפאנו וכו׳.

הרי זה כל כך לא הגיוני וכל כך היפך השכל, שאילו היו עושים כך בעסקים הרי היו שולחים את אלו לבית משוגעים, וכשעושים כך בנוגע לענינים של דת ישראל בכלל וההנהגה של חלק מבתי הכנסת בפרט, בשנים האחרונות, יש אפילו סיכוי להבחר לחבר ועד בית הכנסת.

ולכן, אלו שזוכים להכניס לבית הכנסת את המבט האמיתי וההבנה כאמור לעיל, זכותם היא זכות הרבים, ולכן יש לעשות את כל ההשתדלויות בזה, כמובן מאליו בדרכי שלום, וכשעושים באמת ובלבביות השי״ת מצליח.

מובן מאליו שאם תמצא לנכון יכולה למסור את תוכן מכתבי זה, לכל אלו המסייעים במצוה, וזכות הרבים תעמוד לכאו״א מהם, במה שנחוץ להם.

בברכה.

ג׳קצו
[כרך י עמוד רלב]

ב״ה, י״ז טבת, תשט״ו
ברוקלין.

מר יעקב שי׳ פרנס

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את הידיעה מהרה״ח הוו״ח איי״א נו״נ עוסק בצ״צ בעל מרץ ורב פעלים מוה״ר צבי הירש שי׳ חיטריק, אודות התענינותו של מר בעסקנות ציבורית של ליובאוויטש. הוא גם שלח לי את המאמר שלו בו תיאר את התוועדות י״ט כסלו, ותקותי שהתענינותו נמשכת ויהי׳ לה המשך גם בימות החול של כל השנה, כפי שחסידות מלמדת ומוכיחה, שההתענינות ביהודי נוסף, ואהבת ישראל בכלל, צריכה להיות ועומדת במבחן ובאה לביטוי ביחס המתאים ליהודים של חול בחיי החולין שלהם.

ובפרט כשלוקחים בחשבון שאם רוצים באמת — כל יהודי יכול לקדש כל פרט וכל מאורע מחיי היום יום שלו.

והרי זו, גם השליחות של כל יהודי, שאת כולם ואת כל אחד מהם לחוד עשו לממלכת כהנים וגוי קדוש, באותו רגע בו נעשו עם בכלל, במתן תורה.

ולכן גם בקראי במאמרו את הביטוי ״יהדות בברזיל היא מדבר״ (שאינני יכול להסכים לו), תקותי שאינו מקבל את הביטוי ככתבו וכלשונו — אלא רק שלפעמים יש צורך להשמיע ביטוי חריף ,כדי להשפיע על הזולת ו״לתפוס״ אותו.

״מדבר״ מתכוונים למקום שהוא מקום שגם אם יחרשו ויזרעו שם לא יגדל דבר. אולם ההוראה והתורה של הבעל שם טוב ורבנו הזקן היא, שכל יהודי הוא ״ארץ חפץ״, היינו ארץ שמשתוקקים אלי׳ כי היא טומנת בחובה אוצרות שאין לשערם.

וכך גם כל יהודי בכל זמן ובכל מקום, טמונים בו אוצרות עצומים, והוא אוצר בתוכו נקודת היהדות שלא נפגמה, העבודה מתבטאת רק בהסרת הכיסוי וגילוי אותה נקודת היהדות, שהיא מכוסה ובלתי נראית, שאז מגלים גם את האוצרות הכמוסים.

גילוי וביטוי זה של נקודת היהדות הוא מגוון: אחדים שעושים

ויכולים לעשות זאת בעצמם; ואחרים נזקקים לסיוע מבחוץ, אבל זה ודאי שכאשר חורשים כראוי וזורעים אחר כך — נותן השי״ת גשמי ברכה ועד כדי כך, שמגרעין אחד יכול לצמוח עץ שלם הנותן פירות טובים.

ואין יוצא מן הכלל בזה: גם אלו שעד היום לא היתה להם הצלחה בכך, כאשר ימצאו אלו שיחרשו במלוא המידה ויזרעו במלוא המידה, ודאי תבוא עת הצמיחה וצאת הפירות המיוחלים.

ותקותי שהוא בהיותו בעל השפעה על חוג קוראים רחב, יעשה כל שביכולתו כדי לקרב זאת, ולעשות את חלקו במלוא המידה והשי״ת יצליחו.

בכבוד וברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר:

ג׳רה

[כרך י עמוד רמג]

ב״ה, י״ט טבת, ה׳תשט״ו
ברוקלין. נ.י.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצרכי ציבור עסקן רב פעלים בעל מרץ ובעל מדות וכו׳ מוה״ר יהודא ליב שי׳

שלום וברכה!

שמחתי לקבל פרישות שלום אודות התעניינותו בהכנה המתאימה למבצע השנתי של הישיבה תומכי תמימים ליובאוויטש ביום ראשון הבא כ״ב טבת. עוד יותר שמחתי לשמוע, שמבלי הבט על זה שעמד על כך שלא יתנו לו את תפקיד היו״ר, הרי הוא משתתף בלב שלם והתקוה שבמידה לא פחותה מאשר בשנים הקודמות, שהרי מדובר כאן בנושא של — מעלין בקדש.

כאשר נפגשנו במשך השנה, לא חפצתי לשאול אותו, היכן עומדים הדברים בנוגע להבטחת הקב״ה עשר בשביל שתתעשר, שנתינת צדקה לא רק שאינה מפחיתה בכיס, אלא להיפך, עוד ניתוסף. אבל הנני בטוח שהקב״ה, שאמר בחנוני נא בזאת, עמד בבחינה וקיים את ההבטחה, במילא תרומתו לדינר של ישיבות ליובאוויטש אשתקד

הביאה את המידה הראוי׳ של (עשר בשביל ש)תתעשר, במובן הפשוט ביותר של עשירות כפשוטו.

תקותי שגם השנה לא זו בלבד שיחזיק ברמתו, אלא גם יקיים את הוראת חכמינו ז״ל מעלין בקודש, ובטח יקיים השי״ת את הבטחתו של עשר בשביל שתתעשר, שהתרומה המוגדלת תביא תוספת בתתעשר, בממון, ומה שהוא עוד יותר חשוב, בבריאות והצלחה, לו ולזוגתו מרים שתחי׳.

כנהוג לסיים בפרשת השבוע: ואלה שמות בני ישראל גו׳, המדרש אומר על כך, בני ישראל ירדו ובני ישראל עלו, כלומר שמצרים לא השפיעה עליהם לעשותם זרים מההורים והסבים, כך גם כל אחד מאתנו יהי׳ לו את חלקו בתמיכת הישיבה, המחזקת את הקשר של ילדים עם הורים וסבים, שזה יהי׳ תמים, עם שלם, גוי תמים ואחד בארץ ע״י תורה תמימה אחת והוי׳ אחד.

בברכת הצלחה.

ג׳רט
[כרך י עמוד רמז]

ב״ה, ערב שבת קודש לסדר לא יבער הסנה, ה׳תשט״ו
ברוקלין, נ.י.

לכל הנאספים והמשתתפים בחגיגה השנתית החמש עשרה שבארצות־הברית של מרכז הישיבות תומכי תמימים ליובאוויטש
ה׳ עליהם יחיו

שלום רב וברכה!

לחגיגה השנתית, כ״ב טבת, ה׳תשט״ו, הנני שולח את איחולי וברכתי לעסקני הישיבה ולכל הנאספים, שבאו לקחת חלק בחגיגת התורה השנתית של מרכז הישיבות תומכי־תמימים ליובאוויטש באמריקה.

כל התכנסות של עדת יהודים, ובפרט לדבר מצוה, ובפרטי פרטיות לענין שנוגע להרבצת תורה ביראת שמים וקיומו של מוסד שהוא אחד מעמודי היסוד של יהדות־תורה נאמנה כאן במדינה — כזו התכנסות היא בודאי זמן של השראת השכינה ושעת הכושר לפעול

ברכה עבור עצמו ועבור בני־ביתו במה שנחוץ בגשמיות וברוחניות. צריך רק לעשות את הצנורות והכלים לקבל את הברכות האלוקיות, צנורות וכלים מותאמים להזדמנות, שבמקרה זה זו התעוררות בפועל ליטול את החלק הגדול ביותר ביצירת העזרה הנחוצה לישיבות תומכי תמימים, שזוהי מטרת החגיגה.

יהודי אמריקה, חובבי תורה ומצוה, צריכים להכיר במלוא המידה את המשמעות של ישיבות ליובאוויטש לכלל ישראל, ואת אחריותם וזכותם האישית להיות אלו המסייעים לחזק את היסודות של המוסד הקדוש, שהועבר וניטע באמריקה ע״י כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע.

לכן, כל אחד או אחת בל יחמיצו את ההזדמנות ושעת כושר הזו, ובהתעוררות פנימית, שתעבור גם אל הזולת, להענות בתמיכה ראוי׳, בהתאם לאפשרויות ויותר מהאפשרויות, כי הקב״ה יתׄ מסייע להביא מחשבה טובה במעשה בפועל.

ובזכות ההשתתפות בישיבה המעמידה תלמידים — תמימים, שלימים גם לאחר הנסיונות השונים שעוברים, ואעפ״כ **לא יבער הסנה**, ימשיך מייסד הישיבה הגדול להשפיע גם הלאה ברכה והצלחה לכל אלה המחזיקים את הצנורות פתוחים לקבל את ברכותיו ע״י השתתפות במוסדותיו והליכה באורחותיו.

בכבוד וברכה רבה,

מ. שניאורסאהן

ג׳ריב

[כרך י עמוד רנ]

[כ׳ טבת, תשט״ו]

בשמחה קבלתי את מכתבו מזאת חנוכה, בו כותב אודות ההתוועדות — התוועדות של יום הבהיר י״ט כסלו חג גאולתנו ופדות נפשנו. וכמובן מאליו, בשמחה מיוחדת לראות במכתבו את קירוב הלבבות שנתהווה, ובפרט לגבי מה שכתב במכתביו הקודמים, ובזה גם הסייעתא מבעל השמחה די״ט כסלו, כפי שאדמו״ר הזקן כותב במכתבו בנוגע לגאולתו, שהיתה כאשר אמר את הפסוק פדה **בשלום נפשי** (שכך הי׳ גם אצל אדמו״ר האמצעי).

והנני מקוה שקירוב הלבבות יתבטא גם בהפצת המעיינות חוצה. במילים אחרות, שימשיכו זאת ולמשוך גם כאלו אשר, לעת עתה, נמצאים עדיין בחוצה, ויזכו גם אותם עם מעיינות הבעל שם טוב ותלמידיו ורבנו הזקן ותלמידיו.

ואשרי חלקו, שיכול לעשות בזה לא רק כאיש פרטי אלא בתור כגבאי, היינו כממונה על יהודים רבים, והרי כל התמנות היא בהשגחה פרטית העליונה. ובמילא לשמש גם להשלים את רצון העליון אשר — משתשקע החמה יהי׳ מוסיף והולך, שעד שיהי׳ אור במידה כזו שלילה כיום יאיר.

ג׳ריד
[כרך י עמוד רנב]

ב״ה, כ״ב טבת, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מד׳ שמות . . . בנוגע לבנו שי׳ שסבור שעל ידי זה שיכניס אותו לחדר שיש בו פחות יראת שמים אבל האויר שם טוב יותר, בריאותו תתחזק, ומאוחר יותר עם הזמן יחזיר אותו לחדר בו הוא לומד עתה. אין זה מוצא חן בעיני, משום שזה שינתק אותו עתה, הוא ודאי, והאם אחר כך יחזיר אותו והאם הוא יוכל להשלים את אשר החסיר, הוא ספק, וספק גדול. וביודעי מה שכתוב בספרים בכלל ובספרי חסידות בפרט על הפסוק יראת ה׳ לחיים, שמיראת שמים מיתוסף בבריאות הרי גם אם שם האויר טוב יותר, ההוספה ביראת שמים בחדר הנוכחי בו הוא לומד, תשלים גם את הבריאות הגשמית של בנו, ולכן שימשיך מתוך בריאות ושמחה ללמוד תורה ביראת שמים בחדר זה, והנני מקוה שכאשר יקרא לפני זוגתו תחי׳ את החלק הזה של מכתבי, גם היא, תסכים לזה בכל מאת האחוזים, בידיעה שבריאות פרנסה והצלחה תלויים רק בהשם יתברך נותן התורה.

על שאלתו, על מה לתת את הצדקה שלו. שמחתי לקרוא במכתבו שעוזר לאחיו באה״ק ת״ו, ובכלל מחצית מהצדקה יש לחלק למוסדות של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, וביכולתו לעשות זאת ע״י המזכירות שלי שיחולק שם, והחצי השני לחלק

בעצמו וגם ע״י זוגתו תחי׳, ובזה נכלל גם העזר עבור אחיו שי׳.

בברכה להצלחה בפרנסה ולנחת חסידותי ביחד עם זוגתו תחי׳ מכל יוצאי חלציו שיחיו.

ג׳רכא

[כרך י עמוד רנט]

ב״ה, כ״ד טבת, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . מסיים בהתנצלות על כך שמפני סיבות שונות נאלץ להוציא את ילדיו מישיבת ליובאוויטש, **מובן מאליו** שאין זה קשור כלל בענין של מחילה, זהו ענינו הפרטי, אבל אצלי זהו ענין כללי ופרטי של אהבת ישראל וענין של צער, אינני מבין את הסיבות ואינני מבין מדוע נאלץ, במילא הנני בצער שעד עתה ילדיו זכו ללמוד במוסד שכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע השקיע בו כוחות במסירת נפשו הק׳ ומשפיע ברכה והצלחה לאלו שמשתתפים בזה, ועל אחת כמה וכמה לתלמידים, וברכה לא רק ברוחניות אלא גם בגשמיות, ועתה לקחו מהילדים את ההזדמנות, אבל ברצוני להדגיש שאין חס ושלום ענין של קפידא כלל, ועאכו״כ לא ענין של ברוגז, רק ענין של צער מצד אהבת ישראל ובפרט כאשר עושים זאת עם ילדים שעדיין אינם בעלי בחירה על עצמם . .

בברכה.

ג׳רכב

[כרך י עמוד רס]

ב״ה, כ״ה טבת, תשט״ו
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוה״ר חיים שי׳

שלום וברכה!

זה עתה קבלתי מכתב בו כותבים לי שהקהילה או בית הכנסת ליובאוויטש בוויניפג קונים מגרש חדש או בונים מחדש את הבנין

הקודם, והיות שבוויניפג קשה עם מקוה, זו הזדמנות שיבנו שם גם מקוה.

אבל היות שאינני יודע שום פרטים בזה, פונה הנני אליו שיעשה בזה מה שרק אפשר, וכשאקבל ידיעה ממנו שאכתוב למי בזה, מובן מאליו שאעשה כן **ככל המוקדם**. וגודל הזכות שבענין כלל אין לשער וכל מי שרק יכול לעשות בזה עליו להחשיב זאת כענין של הצלחה שמסבבים אותו מלמעלה שהוא יוכל לעשות בענין של הצלת עדת יהודים שלימה להביא אליהם טהרה שהיא גם מקרבת את הגאולה.

והנני מקוה לשמוע ממנו בשורה טובה שניגש מיד לעבודה, והנני מקוה שהשם יתברך יתן הצלחתו בזה ומחכה ממנו למענה מהיר.

בברכה.

ג׳רל
[כרך י עמוד רסט]

ב״ה, כ״ו טבת, תשט״ו
ברוקלין.

הנהלת ועסקני ישיבת אחי תמימים ליובאוויטש דעיר ספרינגפילד, מס. ובראשם הרה״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוה״ר דוד שי׳ הלוי איידלמן

שלום וברכה!

בעונג קבלתי מכתבם עם הידיעה, שבראש חודש שבט, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה, תתקיים החגיגה השנתית של ישיבת אחי תמימים ליובאוויטש בספרינגפילד מס. והנני מקוה שיהודי ספרינגפילד חובבי תורה מעריכים כראוי את העבודה הקדושה הנעשית ע״י הישיבה, ויטלו חלק בחגיגה באופן המתאים, הן בגופם והן בממונם, וגם תהי׳ עינם טובה בשל אחרים, להשפיע גם על ידידים ומכרים, שגם הם ישתתפו בהחזקת והרחבת המוסד הק׳.

שכן אם בכל הזמנים חינוך הי׳ (עמוד) התווך של קיום עם ישראל, וכפי שרבותינו ז״ל קוראים לזה מלאכת שמים, הרי זה במידה גדולה הרבה יותר בדורנו, ובשעה, שהנוער זקוק, לא רק ללימוד וידיעת התורה, אלא גם ללימוד של יסודות היהדות, וההנהגה ברוח התורה בחיי היום יום, הרי הנחיצות של מוסד כזה שיעניק

חינוך על טהרת הקדש חשובה עוד יותר והיא מייצגת ענין שהנשמה תלוי׳ בו, — הנשמה של קבוצת יהודים, בה המוסד עובד את עבודתו, והובטחנו ע״י רז״ל, שגם בהיותם בגלות, לב ישראל ער לקדוש ברוך הוא לתורתו. תקותי שזה יתבטא בתמיכה ממשית, כאמור שהמוסד יוכל לנהל את עבודתו הקדושה, במידה גדולה יותר הן בכמות והן באיכות — כדרישת השעה, והזכות תעמוד לכל הנוטלים חלק בזה, במה שנחוץ להם בגשמיות וברוחניות.

בברכת הצלחה.

ג׳רלד
[כרך י עמוד עדר]

ב״ה. כ״ז טבת, תשט״ו
ברוקלין.

מרת רבקה תחי׳

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל את מכתבה, בו כותבת אודות הענין הכי נעלה לארגן קבוצת נשים צעירות ולהתאסף יחד בזמנים קבועים ללמוד ולשוחח אודות עניני יהדות, ובפרט דינים מתורתנו הק׳ ומנהגי ישראל, שאת הנחיצות בזה אין לשער, ובפרט כשמדברים לנשים צעירות שרק מתחילות לארגן את ביתן, שבארגון זה תלוי העתיד של דור ישרים יבורך.

שמחתי מההבהרה שהבהירה להם שאין זה ענין פוליטי ולא ארגון גיוס כספים, שלמרבה הצער כאן באמריקה זה נעשה עגל ר״ל. ועי״ז מרתיעים ודוחים אנשים רבים שחשוב מאוד וראוי לעבוד עמהם, והנני מקוה שתעשה בזה במרץ הראוי שבודאי יוכתר בהצלחה.

מצו״ב העתק ממכתבי לסניפי אגודת נשי ובנות חב״ד, ואף שהקבוצה שלהן היא עדיין בתחילת ההתארגנות, הרי ביכולתה לקרוא זאת — כפי שהאמת היא — בתור מכתב שנשלח לידידות שלכן שהן חברות בארגון נשי ובנות חב״ד, ובהתכנסות זו גם למסור פ״ש וברכת הצלחה לכל אלו שכבר משתתפות, וגם לאלו שתצטרפנה בעתיד לעשות את רצון השם יתברך לחזק ולהפיץ יהדות, והשי״ת

ימלא את המצטרך להן ולמשפחותיהן.

בטח מיותר להסב תשומת לבה לכך שהמטרה העיקרית צריכה להיות לוודא שישמרו לעשות את המצוות המעשיות בנוגע לחיי היום יום כי זה כל האדם, אף שבנוגע לאנשים מסויימים יש להביא לכך בדרך דיפלומטית וע״י הקדמות והכנות שונות, אבל ההכנה אינה צריכה לבלוע את הדבר העיקרי.

בברכת הצלחה.

נ.ב.

על שאלתה האם תשתייך לארגון פוליטי של נשים צעירות, הנה לדעתי אין זה נחוץ, כי אינני רואה כל תועלת בזה, ונזק לעבודתה זה בודאי יביא, כי איזה ארגון שזה לא יהי׳, הרי ישנו מספר מסויים שלא תהיינה מרוצות. אבל אין זה שולל — אם יש בזה לפעמים צורך או תועלת **לרבים** — להתארח לפעמים באסיפה שלהן בתור אורחת.

ג׳רלט
[כרך י עמוד רפ]

ב״ה, כ״ט טבת, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

קבלתי את הפתקא שלו עם המצורף שנמסר ללשכת חשאין, הסמוי מן העין, היינו שמכך נעזרים אנשים ועניינים שאין זה לפי כבודם לבקש עזרה בגלוי, והרי ידוע שהסמוי מן העין מגין מעין לא טובה. וכן יעמוד גם לו הדבר שהשי״ת יתן לו את ברכותיו בעין יפה וגם ישמרהו מעין לא טובה, וכפי שאנו אומרים יברכך ה׳ וישמרך, ומבואר במדרש רז״ל שהקב״ה לא זו בלבד שהוא נותן את הברכה אלא גם וישמרך שהוא ברוך הוא שומר שאלו שמקבלים את הברכה ישתמשו בה באופן טוב ושמח.

בטח מיותר לעוררו, שצריך גם להפריש צדקה מהריווח, מעשר (10%), וכידוע אין לדקדק בצדקה, ובמילא זה צריך להיות מעט יותר מעשרה אחוזים, וזה מביא גם תוספת ברכה בעשר בשביל שתתעשר.

בטח השתתף בהתוועדות יום הבהיר י״ט כסלו, וגם ישתתף

בהתוועדות דיום ההילולא של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע ביו״ד שבט הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה, והשי״ת יצליח את כולכם.

בברכת הצלחה.

ג׳רמג
[כרך י עמוד רפד]

ב״ה, ראש חודש שבט, ה׳תשט״ו
ברוקלין, נ.י.

אגודת נשי ובנות חב״ד
סניף . .
ה׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בקשר ליארצייט, יום־הילולא, של חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, **העשירי בשבט**, הבא עלינו ועל כל ישראל לטובה, הנני בא בהצעה דלהלן:

הנני בטוח, שלמותר להאריך אודות שעת הכושר ועת רצון, שיום זה מציב לכל אנ״ש וחסידים, אשר כמובן מאליו, נכללות נשי ובנות חב״ד בכלל זה.

ידועות התקוות של כ״ק מו״ח אדמו״ר ושאיפתו, שנשי ובנות חב״ד תיטולנה חלק פעיל בעבודה של חיזוק והרחבת הנהגת החיים החסידית והחינוך החסידי — בביתן הפרטי — וגם בכל הסביבה,

שגם זו היתה מהסיבות העיקריות לכך שהוא התחיל, עוד לפני שנים רבות, להוציא לאור שיחות ולקוטי דיבורים דוקא באידיש,

שבהם נמצאות ידיעות, הוראות והנהגות גם עבור נשי ובנות חב״ד, ענינים שהם יסוד בחיים חסידיים בפרט ובחיים יהודיים בכלל.

דברי צדיקים הם חיים וקיימים לעד — נצחיים.

מכיון שזו היתה שאיפתו ותקותו, הרי זה משפיע גם עתה, שכאשר מכינים את הצנורות והכלים המתאימים, ניתנת מלמעלה הצלחה מיוחדת, שהעבודה תהי׳ בהישגים גדולים.

לכן הנני מציע:

ביום ההילולא — עשרה בשבט — (או ביום מתאים — בסמיכות ליום זה), תתאספנה כל חברות הסניף שלהן,

— ותזמנה גם נשים שאינן חברות, אבל יהדות קרובה ויקרה להן —

שתלמדנה לפני הנאספות, קטעים מתאימים מהכתבים והשיחות של כ״ק מו״ח אדמו״ר, וכן לספר להן מחייו ומסירות נפשו עבור יהדות תורה ומצוות, וזה ינוצל ויסייע למטרה העיקרית של ההתכנסות,

השלמה לתוספת התעוררות והתאמצות בעבודה של נשי ובנות חב״ד בתחומים השונים של החזקת היהדות בכלל והפצת החסידות הדרכותי׳ ומנהגי׳ בפרט. ובמיוחד־בעניינים הנוגעים לנשי ובנות חב״ד ביחוד, אודותם כבר נכתב פעמים רבות.

והשי״ת יעזור, שכל ההחלטות הטובות יבואו בפועל — בעניינים של מעשה, ושזה יהי׳ ללא קשיים ובהרבה הצלחה.

בברכה — המחכה לבשו״ט,

מ. שניאורסאהן

ג׳רמז

[כרך י׳ עמוד רפח]

ב״ה, ב׳ שבט, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו מכ״ו טבת, מה שכותב אודות מצבו בעבודה והעבר, הרי ידוע מה שהתורה מספרת שהשי״ת נתן לכל אחד מספיק כוחות כדי להתגבר על היצר הרע שלו ולנצחו, צריך רק להיות החלטי שאחרת לא יתכן, וכשעושים זאת בעזרת השי״ת לא עם הכוחות האישיים, אזי המלחמה עמו נעשית קלה יותר ומנצחים אותו.

מובן מאליו שלכל דבר זקוקים לסייעתא דשמיא וגם בפרט זה, ולכן עליו להשתדל לשמור את שלשת השיעורים השוים לכל נפש מתקנת כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע בחומש תהלים

ותניא הידועים, וגם לתת בכל יום חול כמה פרוטות לצדקה לפני התפילה, והשי״ת יעזור שיפסיק לשמוע את ההסתה של **היצר הרע,** ״שיש לו עבר שפל והווה לא כדבעי במילא בין כך לא יוכל להתגבר״. שכל זה הוא מה**שקרים** של המלך זקן וכסיל, שאינו יכול לעמוד במלחמה עם יהודי ובפרט עם חסיד.

ברכה מהשי״ת צריכה ויכולה להיות בהנהגה של שלום, שזהו כלי המחזיק ברכתו של הקב״ה, ולכן עליו להשתדל עם **כל** הכוחות שיהי׳ אצלו שלום בית, ואפילו אם נדמה לו שהצדק עמו, ואפילו כאשר זה אכן כך, יש לפעול זאת בדרכי נועם ודרכי שלום שזו חובתו של כל יהודי וחסיד בפרט להיות מעביר על מדותיו, שאז רואים הצלחה בכל.

והשי״ת יברך אותו ואת זוגתו תחי׳ וימלא ימי הריונה כשורה ובנקל, ותלד זחו״ק בעתה ובזמנה כשורה ובקל.

בברכה המחכה לבשו״ט.

ג׳רעז

[כרך י עמוד שכא]

ב״ה, ט״ו שבט, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה על מכתבו — בלי הוראת זמן הכתיבה — בו כותב שעובד עתה ביציקת בטון ושואל דעתי בנוגע להסתדרות שלו להבא.

ידועה דעתי מכבר שכל אלו המתאימים לחקלאות בכפר חב״ד צריכים להשתדל סוף כל סוף להסתדר בזה, ואפילו אם בתקופה הראשונה לא יוכלו לקבל את מלוא הפרנסה מזה ויצטרכו גם פרנסה מעיסוקים צדדיים, אבל הכיוון והשאיפה צריכים להיות להסתדר בחקלאות על כל פנים בירקות, לול וכדומה, ברור שזה קשור עם מצב הבריאות וכיו״ב, והשי״ת יתן לו את הדעה הנכונה להחליט כפי שעדיף לו בגשמיות וברוחניות גם יחד.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ג׳רפו
[כרך י עמוד שכז]

ב״ה, כ״א שבט, תשט״ו
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ כו׳ חברת גמ״ח שומרי שבת
ד׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את הידיעה ע״י המזכיר הרה״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ כו׳ מוה״ר יוחנן שי׳ גורדון, שהיום (היום לעשותם) פרשת ״אם כסף תלוה״ (אם **חובה**, ולא רשות. מכילתא. וע״ד **היום אם** בקולו תשמעו, שזה גורם ביאת המשיח היום. סנהדרין צח, א).

מתקיימת אסיפה שלא מן־המנין לכבוד השנה הארבעים ושש לקיום החברה.

והנני מקוה, אשר כפסק רז״ל כל המוסיף מוסיפין לו, יוסיף השי״ת הצלחה בעבודת הגמילות חסדים שלהם — הגדולה עוד יותר מצדקה, שכן גמילות חסדים יכולה להיות בו זמנית עם פרנסה ועשירות בישראל, כפי שרז״ל אומרים (סוכה מט, ע״ב) שגמילות חסדים היא גם לעשירים.

ותקותי וברכתי, שעבודתם בזה תתנהל ברגש כסיום הפסוק הנ״ל: אם כסף תלוה — **את העני עמך**, שהסכום שהלוה זקוק לו — שבאותה שעה הרי הוא עני — נמצא רק בתור פקדון אצל הגומל חסד, שרוצים לזכות אותו במצוה הגדולה, ואשר ללא הלוה לא הי׳ מקבל את זכות המצוה (עיין שם באור החיים הקדוש).

ומרגש זה יבואו לרגש נעלה יותר בצדקה וגמילות חסדים כפתגם הידוע של חסידים הראשונים, שנמסר לנו ע״י כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע: חתיכת הלחם שיש לי, הרי היא שלך כמו שלי, והיו מקדימים מילת ״שלך״ — שלך כמו שלי.

פתגם שקל להבין אותו על פי ביאור רבנו הזקן באגרת הקדש במקומות רבים, שכדי לקבל את ההשפעות מלמעלה ובפרט השפעות הגשמיות בגשמיות ממש, זהו דוקא ע״י מצות הצדקה הממשיכה למטה מטה.

בברכת הצלחה בעבודתם בקדש, ושזה ימשיך ג״כ תוספת ברכה

והצלחה לכל אחד ואחת מהעוסקים — הן בגופם הן בממונם — להם ולבני ביתם שיחיו,

מ. שניאורסאהן

ג׳רצב

[כרך י עמוד שלד]

ב״ה, כ״א שבט, תשט״ו
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ כו׳ מוה״ר גרשון חנוך העניך שי׳

שלום וברכה!

שמחתי לקבל מכתבו, בו כותב אודות העבודה לחזק ולהפיץ יהדות ברוח ישראל סבא, שאם בכל הזמנים היו צריכים לעשות בדבר וזו היתה חובת גברא, ודאי שבמידה רבה יותר ובתוספת מרץ יש לעשות בזה בעת של חושך כפול ומכופל, ואף שעדיין לא זכינו לגאולה האמיתית ואפילו עדיין לא לאתחלתא דגאולה אבל על פי כל הסימנים ועל פי מה ששמענו מנשיאנו כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, הנה זה עומד אחר כתלנו, ה״ה משיח צדקנו (בלשון הרמב״ם הלכות מלכים פרק י״א הלכה ד׳) שהוא יהי׳ יהודי הלומד תורה ומקיים מצוות כדוד המלך, הן תורה שבכתב והן תורה שבעל פה, ויכריח את כל היהודים שילכו בדרך הנכונה דרך התורה, ויחזק את הענינים שעדיין חסרים, וילחום מלחמות ה׳, ואז יבנה את בית המקדש ואחר כך יקבץ את כל בני ישראל מהגלות ועדיין לא יסתפק בזה, אלא ידאג לכך שכל העולם יעבוד את ה׳ כמו שכתוב לעבדו שכם אחד, הרי משיח זה, עומד כבר אחר כתלנו,

ולכן צריך כל אחד ואחד לעשות לא רק את חלקו בתורה ומצוות בכלל ותשובה בפרט, תשובה כפשוטה, לשמור את כל המצוות המעשיות ביחוד, אלא גם להשפיע על ידידים ומכרים שגם הם יעשו תשובה ויתחילו לקיים מצוות מעשיות בחיי היום, כפשוטו ממש, שמירת כשרות האכילה, שמירת שבת שמירת טהרת המשפחה, חינוך ילדים כדת משה וישראל כו׳ וכו׳ שזה ורק זה (ולא שום ״אידאלים״ פוליטיים, ולא שום ״מצוות״ כאלה שבוחרים לעשות אותם, והתורה אינה מכירה במצוות כאלו) יקדים להביא את האתחלתא דגאולה ואחר כך את שלימות הגאולה במהרה בימינו.

בברכה.

ג׳שה

[כרך י עמוד שמח]

ב״ה, כ״ה שבט, ה׳תשט״ו
ברוקלין, נ.י.

אל מתפללים והחברים של קהילת בני
יצחק נוסח האר״י ז״ל ובראשם הנשיא החשוב
והגבאים
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

שימח אותי לקבל את הידיעה, שבמוצאי שבת קודש הבאה תערך חגיגת מלוה־מלכה מיוחדת לכבוד יובל ה־30 של הרב החשוב שלכם, הרה״ג והרה״ח וו״ח אי״א נו״מ עוסק בצ״צ בעל מדות ורב פעלים וכו׳ ר׳ ניסן שליט״א טלושקין. הנני מאחל לכם הצלחה, שלחגיגה תהי׳ ההצלחה הראוי׳ לה, בהתאם להזדמנות.

החגיגה חשובה במיוחד מפני שהיא מוכיחה שהבעלי־בתים מעריכים את פעילות הרב שלהם, ומביאים לידי ביטוי את הרגש של כבוד התורה וכבוד רבני ישראל. יש לקוות, וזו הברכה החשובה ביותר, שרגש זה של כבוד ואהבה לתורה ונושאי התורה יחדור בבתי החברים והמתפללים ויבוא לידי ביטוי בכל הזדמנות טובה.

מנהג ישראל לקשר את אירועי השבוע עם עניני דיומא מפרשת השבוע, כפתגם הידוע של רבנו הזקן בעל התניא והשולחן ערוך, ששמענו פעמים רבות מכ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שיש לחיות עם פרשת השבוע. הרי זה בעל משמעות רבה שפרשת השבוע פרשת ואלה המשפטים מכילה ברובה מצוות כאלו, שלכאורה כלל אין צורך להגיע דוקא למתן תורה, כי השכל הנורמלי של אדם נורמלי תובע ומצדיק אותן.

אלא זהו לימוד והוראה לכל הזמנים ולכל המקומות, שאפילו הדברים הפשוטים ביותר הקשורים ביושר ושכל, יש להם השפעה על האדם ושומרים עליו מיצר לב האדם רע מנעוריו — רק אם הם מיוסדים על ״נעשה ונשמע״ של קבלת התורה, כלומר, על הרגש של אמונה וקבלת עול הקב״ה, רבון כל העולמים, שאלו הן הוראותיו ולכן חייבים לציית להם; ללא זה אי אפשר לסמוך על השכל והיושר האנושי. הנסיון הוכיח, שהיכן שחסר יסוד האמונה והחינוך הדתי,

יורד האדם ר״ל לעתים קרובות מאוד מדרך הישר ועושה דברים שהם היפך היושר ואפילו היפך השכל.

יתן השי״ת, שבית הכנסת שלהם יהנה גם להבא, לאורך ימים ושנים, מהנהגתו של הרב ומנהיג החשוב שלכם מביא האמונה וחוקי התורה בין המתפללים והחברים, וכמו שנאמר, המשפטים אשר תשים לפניהם, לטובתם הרוחנית והגשמית, וכן גם של בני ביתם שיחיו.

בכבוד ובברכה.

ג׳שלד
[כרך י עמוד שעב]

ב״ה, ט׳ אדר, ה׳תשט״ו
ברוקלין, נ.י.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצרכי ציבור וכו׳
מוה״ר חיים זלמן שי׳ המכונה חז״ק

שלום וברכה!

שימח אותי לקבל את הידיעה אודות המלוה־מלכה המאורגנת לכבודו, לרגל השנים הרבות של פעילותו באגודת חסידי חב״ד, ובעד ישיבת ליובאוויטש.

התכנסות כזו היא חשובה כיון שהיא מוכיחה, שהחשיבות של העבודה ושל המטרה הגדולה הזו זוכה להכרה והערכה, ויש לקוות, שהרגש הזה ינהיג גם להבא את המנהלים והמנהלות והמשתתפים במלוה מלכה, ויקבל ביטוי במעשים בפועל, בעבודה מוגדלת ומורחבת של כל אחד ואחד בכלל ובפרט.

כיון שהמלוה מלכה נערכת במוצאי שבת קודש הקרוב פ׳ זכור, כמה ימים לפני פורים, יש לזמן קשר חשוב עם המאורע, כפי שחסידים מבינים את הפתגם ש״צריך לחיות עם הזמן״. אחת הנקודות החשובות ביותר שהמגילה מלמדת אותנו היא, שבני ישראל בימים ההם, למראה הסכנה הגדולה של השמדה ח״ו שסיכנה את עמנו, אנשים נשים וטף, שנה שלימה, לא סמכו על הקשרים הגדולים שהיו להם עם המלכות, ע״י אסתר המלכה וע״י מרדכי היושב בשער המלך, אלא הבינו, שההצלה של העם היהודי תלוי׳ בהצלה של ילדי ישראל, שלכן אסף מרדכי היהודי את ילדי ישראל בהמוניהם ולימד

אותם תורה ומצוות, כמסופר בפרטות בגמרא ומדרש.

ברור, שגם בזמן הזה כן הוא ועוד יותר, ובהיותנו במדינה חפשית שם לא נדרשת אותה מידה של מסירות נפש, כדי להציל ילדי ישראל כמו פעם, והיכן שהאפשרויות גדולות, ודאי שיש לזכור, שהילדים הם העתיד וההצלה של עמנו, לא רק במובן רוחני, אלא גם במובן פיזי גשמי גרידא.

היום, ט׳ אדר, כאשר המכתב נכתב, הוא היום שבו כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע בא לאמריקה, והדגיש את האמור לעיל לפני יהודי אמריקה, בכך שתיכף לאחר בואו לכאן, עוד לפני שנח או הסתדר בעצמו, אפילו באופן הכי בסיסי, יסד את ישיבת ליובאוויטש ומוסדות נוספים לחינוך הכשר והטהור.

ובהזדמנות זו רצוני להזכיר, שר׳ חיים זלמן ואחיו החשובים שיחיו התייצבו מהרגע הראשון בשורות הראשונות לסייע בעבודה כל העת. הנני מאחל לו שיוכל לחגוג יובלות רבים של פעילות נושאת פירות, מוסיף והולך, שזה יוצר את הצנורות והכלים לברכות השי״ת בגשמיות וברוחניות.

בברכה.

ג׳שלה

[כרך י עמוד שעד]

ב״ה, ט׳ אדר, ה׳תשט״ו
ברוקלין, נ.י.

לנשיא, גבאים ומתפללים החשובים דביהכ״נ
נוסח האר״י ולנשיאות ולמשתתפים
ביובל ה־50
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

שימח אותי לקבל את הידיעה אודות החגיגה של יובל ה־50 שנה, של ביהכ״נ החשוב שלכם נוסח אר״י שתתקיים בי״ב אדר הבע״ל.

החגיגה חשובה במיוחד כי היא מוכיחה, שהמנהלים והחברים מעריכים את החשיבות של בית הכנסת, בפרט בית כנסת הנושא את

שם האר״י ז״ל, שהאיר את הדרך של עבודת השם, עבודה בשמחה ומסירת נפש, בחמימות ולבביות חסידית.

כיון שהחגיגה מתקיימת יום לפני שקוראים את המגילה, יש לזמן קשר חשוב עם המאורע, כפי שחסידים מבינים את הפתגם ש״צריך לחיות עם הזמן״. אחת הנקודות החשובות ביותר שפורים מלמד אותנו היא, שבני ישראל בימים ההם, למראה הסכנה הגדולה של השמדה ח״ו שסיכנה שנה שלימה את העם היהודי, אנשים נשים וטף, לא סמכו על הקשרים הגדולים שהיו להם עם המלוכה ע״י אסתר המלכה ומרדכי היהודי היושב בשער המלך, אלא הבינו, שההצלה של העם היהודי תלוי׳ בהצלה של ילדי ישראל, שלכן מרדכי אסף את הילדים היהודיים בהמוניהם ולימד אותם תורה ומצוות, כמסופר בפרטיות בגמרא ומדרש.

מובן מעצמו, שגם כעת כן הוא ועוד יותר, ובפרט במדינה חפשית, היכן שהאפשרויות להציל ילדי ישראל — ברוחניות — הן גדולות, והיכן שלכל אחד יש הזדמנות ליטול חלק בעבודת ההצלה הגדולה, שבזה תלוי׳ עתיד העם היהודי לא רק ברוחניות אלא גם הקיום הפיזי של עמנו בכל מקום שהם.

לכן הנני שמח במיוחד, שאחת הפעולות העיקריות של ביהכ״נ שלהם היא, החינוך הכשר לילדים בהנהלת הרב המסור והנמרץ שלהם, הרב שלום שי׳ ריבקין. בטח גם להבא תונהג עבודת החינוך החיונית ברוחו של מרדכי היהודי, מוארת וחדורה בתורת האר״י ז״ל, לימוד חסידי, חמימות חסידית ומסירות נפש, אשר רק באופן זה יכול השם הגדול של בית הכנסת שלכם, נוסח האר״י ז״ל, להיות מוצדק ולקבל ביטוי בחיים.

בברכת הצלחה,

מ. שניאורסאהן

ג׳שמו
[כרך י עמוד שפד]

ב״ה, ט״ז אדר, ה׳תשט״ו
ברוקלין, נ.י.

אל הנשיאות, עסקני ומשתתפי המסיבה השנתית ה־13
של המפעל למען ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש
במונטריאול
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

בקורת רוח קבלתי את הידיעה אודות הקמפין המתחיל בשבוע הבא, להשיג את הסיוע הכספי הנחוץ עבור הישיבה תומכי תמימים ליובאוויטש במונטריאול. ובזה הנני להביע את ברכתי הלבבית לכולם, בכלל ובפרט, הנוטלים חלק במפעל שנתי זה, ושולח איחולי הפנימי, אשר השי״ת יצליחם בהצלחה גדולה.

בכל מפעל, ובפרט כשמדובר אודות עתידו של מוסד בעל חשיבות כה חיונית, כישיבת ליובאוויטש במונטריאול, כדאי להתבונן במשמעות מוסד זה, לא רק ביחס למאות התלמידים, כן ירבו, אלא גם ביחס למצב היהדות במונטריאול וקנדה.

אם בעבר ישיבה היתה לא רק בית־אולפנא ללמוד תורה, אלא גם מוסד חינוך, בו התלמיד נעשה חדור ברוח התורה, הרי בזמנינו חשוב עוד יותר שבנוסף לידיעות בתורה ויהדות, יהי׳ התלמיד ספוג באור תורת־חיים, נר מצוה ותורה אור, וברגש של מסירות נפש ואחריות לירושה הרוחנית של עמנו. זהו האופי הפנימי של ישיבת תומכי תמימים ליובאוויטש, ותלמידי׳ מצטיינים בכך שבצאתם מארבע כתלי הישיבה, יודעים הם שעליהם להיות ״נרות להאיר״, להפיץ את אור התורה ומצוות, בחיי היום יום בסביבתם.

גדולה היא הזכות של העסקנים, אנשי המעשה וכל המשתתפים בקמפין לטובת ישיבת ליובאוויטש במונטריאול. לא די לסייע לישיבה, להמשיך את קיומה; יש לתת לה גם את האפשרות לגדול ולהתפתח, ככל דבר חי שסימן החיים הוא לראות בו גידול והתפתחות.

תקותי, שכל אחד יעשה במסירות ובמרץ הראויים, במילא זה בודאי יהי׳ בהצלחה, ויביא ברכה והצלחה לכל אחד ובני־ביתו שי׳

במה שנחוץ להם בגשמיות וברוחניות.

בברכה.

מ. שניאורסאהן

ג׳שמז
[כרך י עמוד שפה]

ב״ה, ט״ז אדר, ה׳תשט״ו
ברוקלין, נ.י.

שלום וברכה!

בנועם קבלתי את הידיעה, שבתו מרת . . . תחי׳ באה בקשרי השידוכין. השי״ת יעזור, שיהי׳ זה בשעה טובה ומוצלחת, והזוג הצעיר יבנה בנין עדי עד, שזהו בנין הבנוי על יסודות של תורה ומצוות, מוארים וחדורים באור וברוח תורת החסידות.

הלשון ״בנין עדי עד״ בקשר לשידוך, כפי שחז״ל דייקו, אינו מליצה, אלא יש לו משמעות עמוקה. בנין נתמך על יסודותיו, וכל הבנין מתקיים רק כאשר היסודות הם חזקים ולא רעועים; המראה החיצוני והברק של היסודות אינו חשוב, מה שחשוב הוא שהחומר מוכרח להיות איתן וחזק ועמיד בכל התנאים.

כך גם, ועוד יותר, ביחס לבנין הרוחני ובמילא גם עם הגשמי, שזוג צעיר הולך לבנות. חיים משותפים מאושרים, בית יהודי שמח, בגשמיות וברוחניות, יכולים להיות רק כאשר הבית בנוי על היסודות החזקים והמנוסים במשך דורות רבים — של תורה ומצוות. וגם כאן אין לדאוג, כיצד זה נראה בעיני אלו שלא מבינים זאת.

הנני מאחל לזוג הצעיר, שיקבלו את ההחלטה לבנות את ביתם, על היסודות הנזכרים לעיל של תורה ומצוות עם המדות הטובות והמנהגים של בית חסידי, הורים וסבים חסידיים, וגם יבצעו זאת בחיים, והוא וזוגתו שתחי׳ וכן הוריו החשובים שי׳, יקבלו מהם את הנחת היהודי והנחת החסידי האמיתי.

בברכת מזל־טוב, מזל־טוב.

ג׳שנא
[כרך י עמוד שפט]

ב״ה, י״ז אדר, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

שמחתי לקבל פ״ש ממנו ע״י הרה״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוה״ר שלמה זלמן שי׳ הכט. וכבקשתו אזכיר אותו ואת בני ביתו שי׳, על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, לבריאות טובה ופרנסה.

ובטח מיותר לעורר שגם בכל השנה תובע הקב״ה, עבדו בשמחה, כלומר שצריך להיות בשמחה מכך שאנו מבני אברהם יצחק ויעקב, ובנים אתם לד׳ אלקיכם, וזוכים שהשי״ת משגיח בהשגחה פרטית על כל אחד ואחת מאתנו בכל זמן ובכל מקום, והרי כאשר זוכים לכבוד כזה להיות עם מלך בשר ודם חדר לפנים מחדר, ודאי שזה הי׳ מביא התעלות ושמחה, מכל שכן ועל אחת כמה־וכמה, צריכה הקירבה עם מלך מלכי המלכים, הקב״ה לעורר רוממות ושמחה, כמבואר בארוכה בתניא פרק מ״ו.

וגם רעיון שני בזה, שכאשר נמצאים יחד עם מלך מלכי המלכים הקב״ה, הרי ודאי, כשזוכרים זאת, שלא יכול להיות שום דבר לא טוב, כי אין לאף אחד שליטה במקום זה מלבד הקב״ה בעצמו, והרי גם אם קורה לעיתים דבר, שלא מבינים את הטוב הפנימי שבו, הרי זה רק בשל כך, שלא התבוננו מספיק למצוא זאת, וסוף כל סוף רואים שכל מה דעביד רחמנא לטב עביד.

והנני מקוה שהשורות האמורות לעיל תספקנה כדי לעורר בו את ההתבוננות הזו, ומיד יגיע לבטחון האמיתי בהשם יתברך, ואשר כל יהודי צריך להיות חזק בבטחון, והדבר גם קיים בו לפחות בהעלם, ובמילא להיות גם בשמחה אמיתית.

בברכה לבשו״ט בכל הנ״ל.

ג׳שנב
[כרך י עמוד שצ]

ב״ה, ט״ב אדר, ה׳תשט״ו
ברוקלין, נ.י.

לכל ידידי תורה וחינוך הכשר ולמשתתפי החגיגה
השנתית של ״בית רבקה״ בפרט
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

החגיגה השנתית של מוסדות ״בית רבקה״ הנערכת ביום ראשון הבא, י״ט אדר, צריכה לקבל יחס של תשומת לב ורצינות מיוחדת.

הכרח להדגיש, פעם אחר פעם, שהבת היהודי׳, בעלת־הבית העתידית, **עקרת הבית** של הבית היהודי, היא זו שבידי׳ מונח, במידה רבה, חינוך הילדים; זו, שבמידה רבה, יוצרת ומעצבת את הגוף והנשמה של הבית היהודי, מחדירה בו את אור התורה והמצוות, שבת ויום טוב, מדות טובות ומנהגים יהודיים נאים — כל הדברים שיוצרים בית יהודי כשר, טהור ומאושר.

במוסדות בית רבקה מתחנכות בנות ישראל ומתכוננות, למטלת חייהן הגדולה. ולפיכך יש למוסדות בית רבקה נחיצות חיונית.

למרבה הצער למרות האמור, הם נאבקים בבעיות פיננסיות קשות, המפריעות להתפתחותם וגידולם.

הנני פונה בקריאה לבבית לכולם, כל מי שתורה ויהדות על טהרת הקודש קרובים ויקרים להם, לסייע להשיג עזרה ממשית למוסדות בית רבקה, וגם להשפיע על ידידיהם ומכריהם שיעשו זאת.

וזכות חיזוק החינוך של בנות ישראל ברוח ישראל סבא, ודאי תעמוד לתומכים ולמסייעים, שהשי״ת יעזור להם לכל המצטרך להם בגשמיות וברוחניות.

בברכת כל טוב,

מ. שניאורסאהן

ג׳שעד
[כרך י עמוד תח]

ב״ה, כ״ז אדר, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את מכתבו מכ״א אדר . . . הסברא להכניס את חפציו הפרטיים לדירה החדשה לפני פסח, נכונה, וכידוע חודש ניסן הוא חודש החירות בכל מכל כל גם מדאגות הגבלות וכו׳. ולפני שיכניס משהו לדירה, יכניס תחילה סידור חומש תהלים ותניא.

בברכת מזל טוב וחג פסח כשר ושמח לו ולכל ב״ב שיחיו.

נ.ב.

אודות שאלתו שמפני ענינים שונים, יוצא שהוא ישן רק 4-5 שעות, מלבד ביוצא מן הכלל, הרי מצד עניני בריאות הגוף זה מעט, ויהודי צריך גוף בריא לעבוד את השי״ת ללא בלבולים ובמנוחת הנפש, וכלשון רבנו הקדוש תניא ריש פרק ז׳ כדי לעבוד את ד׳ בגופו, ולכן יש לקבוע את הסדרים שהגוף יהי׳ נינוח, ויעשה את חלקו בשליחות האדם לעשות לו יתי׳ דירה בתחתונים.

ג׳שעו
[כרך י עמוד תי]

ב״ה, כ״ט אדר, תשט״ו
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ כו׳ מו״ה מרדכי שי׳

שלום וברכה!

שמחתי לקבל ידיעה אודותו ע״י הרה״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוה״ר יוסף יהודא שי׳ חן, שכותב לי גם אודות פעילותו בהכנת ערב פורים, שהוצג ע״י תלמידות מבית רבקה תחיינה, שאם בכל המקומות ועל כל הזמנים נאמר שמצוה לפרסם עושי מצוה, ולנצל את ענין קנאת סופרים תרבה חכמה, על אחת כמה וכמה בדור עלוב ויתום שלנו יש לנקוט בכל האמצעים לחזק ולהפיץ יהדות ברוח ישראל

סבא בחוגים הרחבים ביותר ובמיוחד לנצל לשם כך את זמני הרצון, שאז כל דבר הקשור בתורה ומצוה יש לו הצלחה מיוחדת, והם זמני שבתות ימים טובים וחנוכה ופורים וכו׳.

ובפרט בשנים האחרונות שעל כל אחד מאתנו שארית הפליטה מוטלת גם העבודה שנעשתה אז ע״י אלו שנהרגו על קידוש השם הי״ד.

ובתור הוספה על כל זה, כאשר מדובר אודות ילדים, שהכרח גמור להחדיר בהם את התוקף לעמוד כנגד כל הרוחות הלא רצויות, הנושבות מהרחוב, ומבקשות לחדור גם לבתים של ילדי ישראל, ובמיוחד גדולה הסכנה מרוחות הפשרות, האומרות שאין נפקא־מינה אם לא קנאים כל כך, כפי שהיו בעבר, וכעבור זמן קצר כבר אומרים, שאין נפקא־מינה אם לא נוהגים כל־כך בדרכי היהדות כמו בעבר, ובסופו של דבר לא יודעים היכן לעצור.

ולכן חינוך של ליובאוויטש — הוא מקשר את הדור הנוכחי עם העבר ומסביר להם, שהם בני אברהם יצחק ויעקב, שרה רבקה רחל לאה, ולכן חייבים גם הם ללכת בדרכם. כפי שנצטווינו בתורתנו תורת חיים, שרק אז אפשר להיות בטוחים שיגדל דור ישרים יבורך.

והזכות של כל אלו המסייעים בזה כל אחד בדרכו ובכל האפשרויות שלו, תעמוד לכאו״א מהם במה שנחוץ לו עם בני משפחתו — שיחיו.

בברכה לחג פסח כשר ושמח,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ג׳שפג
[כרך יא עמוד ד]

ב״ה, ראש חודש ניסן, תשט״ו
ברוקלין.

אגודת נשי ובנות חב״ד
סניף: תל אביב
ד׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בימים שלפני הפסח, אשר כפי שרבותינו ז״ל מספרים לנו, בזכות נשים צדקניות של אותו הדור, היתה גאולת מצרים.

כן נזכה כולנו, מהר מאוד, לגאולה השלימה והאמיתית ע״י משיח צדקנו, שלזרז את זה ולתרום לכך, ובמידה גדולה מאוד, יכולות הנשים שבדורנו זה. והשי״ת יצליחן.

בכבוד ובברכת חג פסח כשר ושמח לכל אחת
מהן עם כל בני ביתן — שיחיו

עתה נתקבל מכתבן עם המוסף גם בו. וטוב במאד מאד עריכת הפגישה עם האמהות של בית הספר ב . . . ובודאי ימשיכו בכגון דא, כי חזקה לתעמולה שאינה חוזרת ריקם, אף שלפעמים נראות התוצאות רק לאחר זמן.

בטח יפנו להנהלת אגודת חב״ד בבקשה להמציא להן נואם או מרצה בעת ההתועדויות שלהן — אם זקוקות לכך, לפי דעתן (לדעתי, כמה מהחברות שלהן ראויות להרציא וכו׳). ובודאי ימלאו הבקשה.

ג׳שצג
[כרך יא עמוד טז]

ב״ה, ח׳ ניסן, תשט״ו
ברוקלין, נ.י.

לכבוד נשיא, גבאי ומתפללי בית הכנסת נוסח אר״י
אולבני פארק
ה׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

ע״י הרה״ג והרה״ח וו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ וכו׳ מוה״ר שלמה זלמן שי׳ הכט התקבלה תרומתם עבור מעות חטים המחולקים בארצנו הקדושה, תבנה ותכונן על ידי משיח צדקנו.

אחת מההוראות של חג הפסח, זמן חירותנו, היא —

שחירות גשמית, חופש מעבדות ומצוקה פיזיים, כשלעצמו עדיין אינו המטרה האמיתית. עליו לאפשר ולהביא לחירות רוחנית, שחרור הנשמה,

שזו היתה גם המטרה של יציאת מצרים — בהוציאך את העם ממצרים תעבדון את הא׳ על ההר הזה — מתן תורה.

כן הוא עם הכלל וכן הוא עם הפרט. שלכן מנהג ישראל — שתורה הוא — שיהודי מתחיל את זמן חירותנו בעשיית מצוה, ומצוה ששקולה כנגד כל המצוות — צדקה — שהוא נותן לפני פסח מעות חטים, ולפני הסדר הוא אומר: כל דכפין ייתי ויכול.

במלוא המובן של זמן חירותנו, הנני שולח את ברכתי להתענג בחירות אמיתית, חירות מדאגות בגשם ומדאגות ברוח, מכל דבר המפריע לעבודת השם בשמחה ובטוב לבב.

ולהמשיך השמחה והחירות על כל השנה כולה.

בברכת חג הפסח כשר ושמח.

ג׳תיח
[כרך יא עמוד לט]

ב״ה, כ״ו ניסן, תשט״ו
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוה״ר מרדכי שי׳

שלום וברכה!

לאחר הפסקה ארוכה שמחתי לקרוא מכתבו מ־5/4 עם הקטעים והתמונות המצורפים, ובשמחה קראתי על הצלחת חנוכת הבית של הישיבה, שמזה אפשר להיווכח שוב ושוב שהלב היהודי תמיד ער לתורה ומצוות, אם רק נגשים במלים הראויות ובאופן המתאים, וזה בטח יוסיף עידוד לכל אלו שנטלו חלק בחנוכת הבית ובהכנות, לעשות גם הלאה בזה, בהיקף גדול יותר, ובכוחות רבים יותר, שזה ודאי גם יוסיף ויגדיל גם את הברכות מהשם יתברך וההצלחה בזה, ובפרט שהישיבה היא ענין שנוגע לרבים וזכות הרבים תלוי בהם.

והנני מקוה שלמותר לעורר את כל המסייעים והעסקנים של הישיבה, שיש להזהר מכל דבר שיכול להתפרש כמפלגתי, גם אם המפלגה תמצא מתאימה לחלק מהעושים, בכדי לא לתת כל חלישות אפילו במידה הכי פחותה במעבר של סף הישיבה עבור כל היהודים שומרי תורה ומצוות ללא הבדל של השתייכות מפלגתית, וזה הי׳ בכל הזמנים יסוד ההצלחה של עבודת ליובאוויטש במדינות שונות ובזמנים שונים, לעשות את העבודה באופן בלתי מפלגתי בהחלט, והנני מקוה שגם הוא יסכים עמי באמור לעיל, וזה יתן גם די חומר להשתדל לשמור את ההיקף ואת העבודה של הישיבה, כך שאיש לא יוכל לאמר שהיא שייכת למפלגה אחת יותר מאשר לאחרת.

על־פי בקשתו אזכיר אותו ואת כל בני ביתו שכותב אודותם על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, וזכות עבודתו לטובת המוסד הקדוש אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש, הנקרא על שמו, בטח יעמוד לכולם שחמי כ״ק מו״ח אדמו״ר יעורר רחמים רבים על כל אחד מהם להמצטרך לכל אחד בגשמיות וברוחניות.

בברכה לבריאות ולבשורות טובות.

ג׳תלב
[כרך יא עמוד נד]

ב״ה, ב׳ אייר, תשט״ו
ברוקלין.

ברכה ושלום!

במענה למכתבה — ללא תאריך הכתיבה — בו כותבת אודות הסתדרות ופרנסה שהשי״ת יכול לתת פרנסה בכל מקום וכו׳.

בהחלט, אכן כן הוא, ולכן מובן גם שאי אפשר להעמיד לפני הקב״ה שום תנאים, שזה יהי׳ דוקא במקום שמוצא חן בעיני האדם, אלא יש לקבל את זה כפי שהשם יתברך רוצה, ויהודי צריך לרצות למלא את השליחות של השם יתברך לא דוקא במקום שמוצא חן בעיניו, אלא היכן שההשגחה עליונה מביאה אותו, והיכן שהוא יכול לפעול יותר בעד היהדות ובעד יהודי נוסף, שבכך מגדילים את הברכות מהשי״ת, במה שיהודי, הוא ובני ביתו זקוקים.

שכן זוהי דרכו של הקב״ה — מדה כנגד מדה, כאשר נמצאים במקום, היכן שאין רבים כל כך הזקוקים לעזרת הזולת, אי אפשר לתבוע את הזכות וברכה. אבל ניתן לקוות שכאשר השי״ת רואה שמסייעים ליהודי נוסף, לקרבו לתורה ומצוות ובפרט שזה נעשה במקום שיש מעטים העוסקים בעבודה כזו, שהשי״ת יעזור לו במה שהוא צריך, כמה פעמים ככה.

והשם יתברך יעזור להם להסתדר בהסתדרות טובה, ובמקום שנכון יותר לפני הקב״ה ובאופן שימצא חן בעיני הקב״ה שזהו המקום הטוב ביותר לכל הנצרכים הן בגשמיות והן ברוחניות.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ג׳תקא
[כרך יא עמוד קטז]

ב״ה, כ״ג אייר, תשט״ו
ברוקלין

שלום וברכה!

. . מה קורה אצל . . . ? צריכים לומר לו, שצריך, להתכונן לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות בתוך כלל ישראל, במילא נדרש ה׳וכבסו שמלותם׳ **והקדמת** נעשה לנשמע. ומצד היכולת הרי יכול הוא — הוא צריך רק לרצות, וקרוב ה׳ לכל קוראיו לכל אשר יקראוהו באמת.

ג׳תקט
[כרך יא עמוד קכה]

ב״ה, כ״ה אייר, תשט״ו
ברוקלין.

האברך שרגא פייוויש שי׳

שלום וברכה!

במענה על מכתבו בו כותב ע״ד סדר לימוד שיש לו בישיבה, ואח״כ לימוד עם תלמידים בתלמוד תורה, ומזכיר גם אודות הרצון לנסוע לאמריקה.

על פי הגמרא סוף קידושין הם לא נבראו אלא לשמשני ואני נבראתי לשמש את קוני, שמזה מבינים שכל עניני העולם, לא רק שלו, תלויים במילוי ה׳ואני נבראתי לשמש את קוני׳, וכיון שהשי״ת הצליחו, ובחר בו כשלוחו לקרב לבן של בני ישראל לאבינו שבשמים ע״י העבודה ללמוד עם תלמידים תורה, וגם שתהי׳ לו השפעה טובה על הישיבה והתלמוד תורה, יש לחשוב בינתיים רק כיצד להגדיל את עבודתו עד כמה שרק אפשר, ובפרט שהישיבה צריכה לגייס את כל הכוחות הזמינים כדי לגדול הן בכמות והן באיכות עד כמה שרק אפשר, והרי ידוע פתגם רבנו הזקן לאחד מהחסידים שלו שיש לדאוג לשם מה זקוקים לי, ואז השי״ת ידאג למה שאני צריך, והוא הדין בנוגע לכל אחד ואחד מאתנו.

ויוסיף התמדה ושקידה בלימודו לעצמו ויוסיף בעבודתו בקדש להגדיל את הישיבה אהלי יוסף יצחק ליובאוויטש במלבורן — וע״י זה יתוסף בברכות השי״ת והצלחתו בעניניו הפרטיים.

בברכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

ג׳תקיג
[כרך יא עמוד קכח]

ב״ה, כ״ה אייר, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתב בו אתה כותב אודות בלבול המחשבות.

עליך לדבר על כך עם המשפיע שלך לחסידות, ובעת התפילה תתפלל מתוך הסידור ולא בעל פה, וגם את רוב הלימוד — מלבד מה שלומדים על פה — תלמד מתוך הספר או הקונטרס, וכשמביטים פנימה האותיות מאירות, והשי״ת יעזור לך ללמוד בשקידה ובהתמדה, ולהצליח במסיבות שבת שאתה מנהל, ובכלל בהשפעה טובה על החברים שלך שיחיו.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ג׳תקכז
[כרך יא עמוד קלח]

ב״ה, ג׳ סיון, תשט״ו
ברוקלין.

הנהלת בית המדרש נוסח האר״י ז״ל . .
ד׳ עליהם יחיו

שלום וברכה!

קבלתי מכתבם מכ״ד אייר, כתוב ע״י המזכיר מוה׳ . . . בשם — כפי שכותב — ההנהלה, ובמענה עליו:

בכלל כאשר יש חילוקי דעות בין שני צדדים, והם נושאים אופי של מחלוקת, בגלוי ובביטויים חריפים, כמעט תמיד שני הצדדים אשמים, גם אם במידה שונה, וגם לפעמים צד אחד במידה רבה מאוד, אבל אשמה מסויימת ישנה בכל אחד מהצדדים. מובן מאליו שחילוקי דעות היא תופעה נורמלית, כיון שאין דעותיהם שוות, אבל לא שזה יביא למחלוקת ובצורה חריפה.

על אחת כמה וכמה, כאשר זה קשור בבית כנסת, שהוא בית תפילה לו יתברך, לשם באים יהודים להתפלל ולפעול אצל השם יתברך את המצטרך להם בגשמיות וברוחניות, והקב״ה שהוא עצם הטוב, רוצה למלא את הבקשות ואת התפילות, אבל תנאי הוא, שכל המתפללים וכל מנהלי בית הכנסת, זוכרים את פסק המשנה, לא מצא הקב״ה כלי מחזיק ברכה לישראל אלא השלום, שפסק משנה זה, מבאר עוד יותר, עד כמה מוכרח לשרור שלום בבית כנסת, בהוספה על הכרח השלום בכלל.

קשה לשמוע טענות של צד אחד, ובכלל כשנמצאים בריחוק, להחליט החלטות בענינים כאלה, אבל בטוחני שעם רצון טוב אין צורך להגיע להחלטות ממקום אחר, ודי שיתדברו ביניהם ולזכור בכך, כביטוי רבינו הזקן בתניא ריש פרק מ״א, שהקב״ה מניח העליונים ותחתונים ונצב עליו ומביט עליו ובוחן כליות ולב, שהכוונה בזה כפשוטו, **כל אחד** מהנאספים, גם כאשר הם ידונו בענין אודותו כותבים במכתב. כולם צריכים להתבונן באמת שבדבר ולקחת בחשבון, במידה המלאה ביותר, שזהו מקום קדוש, שצריך להמשיך קדושה כשנמצאים שם, ובמידה מסויימת גם לקחת הביתה מקדושה זו ובטח ימצאו דרכים שיהי׳ שלום בין כולם לאורך ימים ושנים טובות, ושכולם יחד, בלבב שלם, יפיצו את השפעת בית המדרש שלהם — כפי שמתאים לבית הכנסת הנושא שם כזה, נוסח האר״י ז״ל, בכל הסביבה.

ובפרט מתאימים לזה ימים אלו, ימי ההכנה למתן תורה, שכפי שהפסוק מספר, קבלו בני ישראל את התורה, ע״י שויחן שם ישראל נגד ההר, ויחן לשון יחיד, כולם כאיש אחד.

בתקוה לשמוע בשורות טובות בקרוב בענין זה ובברכה לקבלת התורה בשמחה ובפנימיות.

ג׳תקלא
[כרך יא עמוד קמב]

ב״ה, ד׳ סיון, תשט״ו
ברוקלין.

מסיבות שבת אשר במונטריאול על ידי שרה מינדל תי׳

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל מכתבך, דו״ח המסיבות שבת והסדר כיצד הן מתנהלות. ובטח לקראת חג השבועות זמן מתן תורתנו — דברו במיוחד במסיבות שבת בשבתות שלפני שבועות, להכין את הילדים לחג השבועות, וכפי שרבותינו זכרונם לברכה מספרים לנו, שכאשר השם יתברך ויתעלה, נתן את התורה לכל היהודים, הוא דרש כתנאי ראשון שילדי ישראל יתחנכו בדרך התורה, שרק ערבות זו גרמה למצב של נתינת התורה לכל היהודים.

וכך גם בכל דור, זה שילדי ישראל מתחנכים כפי שהתורה הקדושה מורה, מחזק את כל היהודים, בכל מקום שהם נמצאים, וזה מביא את הברכות מהשם יתברך במה שנחוץ.

ורעיון זה צריך לעורר כוחות נוספים אצל כל אחת מכן — בתוך כלל ילדי ישראל, ד׳ עליהם יחיו, ללכת בדרך התורה והמצוה בכוחות מחוזקים, ולקרב אליכם את כל ילדי ישראל שרק אפשר להגיע אליהם — שגם הם ידעו שהם בני אברהם יצחק ויעקב, וגם הם מקבלים על עצמם את התורה מהשם יתברך נותן התורה — השומר אותם ומברך אותם בגשמיות וברוחניות.

בברכה לחג השבועות זמן מתן תורתנו שמח.

ג׳תקלז
[כרך יא עמוד קמח]

ב״ה, ח׳ סיון, תשט״ו
ברוקלין.

אגודת נשי ובנות חב״ד
סניף קינזמן־קליבלנד

ברכה ושלום!

מאשרים בזה את קבלת מכתבן מב׳ סיון, אודות האסיפה שלפני שבועיים עם המצורף.

ובימים אלה, הקשורים עם זמן מתן תורתנו, נמסרה ההמחאה שלהן לתמיכת אלו שהם לומדי תורה ללא מטרה צדדית מסוימת אלא רק משום שזוהי תורתנו הק׳ תורת חיים, והזכות שבכך תעמוד לכל אחת מהמשתתפות בסניפים שיהי׳ להן נחת תורני אמיתי שיהי׳ הן בגשמיות (חומרי) והן ברוחניות (נפשי), מעצמן ומכאו״א מבני המשפחה, ובלשון חמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שלכאו״א מהן והמשפחות יהי׳ קיץ בריא ושמח בתוך כלל ישראל.

בברכה,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ג׳תקנח*
[כרך יא עמוד קסה]

ב״ה, ט״ז סיון, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחר השתיקה הארוכה שמחתי לקבל את מכתבו מא׳ בהעלותך, אף שהי׳ צריך להיות יותר שמח, כיון שמתלונן רק על כך ש**לפי החשבון** החובות הגשמיים גדלו בכמה מאות דולר, שמזה הנני למד שהבריאות וכדומה בסדר, ואם כן, מכיון שאין זה אלא ענין זמני לזמן קצר וזו רק שאלה של כמה מאות דולר, לא שוה, להיות לא שמח, ובפרט שהיתה לו שמחה שבתו . . . ובעלה ערכו

את פדיון הבן של בנם . . . שליט״א. מצד שני, אין זה כל כך מפליא אותי עוד שדואג כל כך אודות החוב של כמה מאות דולר, והסיבה לכך היא שאינו נמצא לעתים קרובות בהתוועדות חסידית, המרעננות את הנפש האלקית ומסייעות לאדם להתרומם מעל לחיי היום יום, וגם אם הרושם מההתוועדות נראה בגלוי רק לשעה, אבל בפנימיות מרגישים זאת זמן ארוך יותר, כפי שזה מתברר בהזדמנויות שונות.

בנוגע לעצם ענין החוב; ישנה העצה שרז״ל אומרים, מלח ממון חסר, שכאשר חשים חסרון בממון, יש להתחיל לתת יותר צדקה, וזה מסייע שתהי׳ הוספה בפרנסה, וכפי שהשי״ת הבטיח, עשר בשביל שתתעשר, ולא תמיד צריכה להיות הדרך לתבוע מהשי״ת שהוא יאמין ויתן הוספה בפרנסה ואחר כך יצטרך האדם לעמוד בנסיון, ומותר לנהוג בדרך השני׳ לתת יותר צדקה תחילה ולהיות בטוח שהקב״ה יקיים את הבטחתו, והשי״ת יצליחו לתת הרבה צדקה בלב שמח, ולשמור את אמירת התהלים כל יום — שיעור התהלים כפי שנחלק לימי החודש — לאחר התפילה, וליטול חלק בשיעורים הנלמדים ברבים, שזה יזרז בשורות טובות בכל הנ״ל.

בברכה.

ג׳תקע
[כרך יא עמוד קעט]

ב״ה, י״ט סיון, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מג׳ בהעלותך, בו חושד בפלוני בן פלוני, שלא מסר לי את מכתבו וכו׳.

החשד הוא חסר בסיס, כי את כל המכתבים המתקבלים על שמי הנני מקבלם וקורא אותם בעצמי, אף שהמענה עליהם מגיע לפעמים בחתימת אחד ממזכיריי, למי שהנושא שייך אליו, כך גם בנוגע לשאלת משלוח עניני דפוס, שלא אני מתעסק בזה, ולכן קיבל את המענה למכתבו בחתימת מי שזו המחלקה שלו, ורק כדי להסיר חשד מבן ישראל הנני כותב מכתב זה.

בנוגע לגוף השאלה, כל ענין יש לו את סדר העבודה שלו, וענין

הפצת ספרים נדפסים, באירופה בכלל וצרפת בפרט, נמסר זה ללשכה בפריז, המתנהלת גם מכאן, ולכן בכל השאלות עליו לפנות רק ללשכה בפריז.

בטח שמע משלושת השיעורים השוים לכל נפש מתקנת כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, א) לומר כל יום לאחר התפילה בבוקר שיעור תהלים (כפי שהתהלים נחלק לימי החודש). ב) ללמוד כל יום פרשה חומש עם פירוש רש״י מפרשת השבוע — ביום ראשון מתחילת הפרשה עד שני, ביום שני משני עד שלישי, וכן הלאה. ג) ללמוד כל יום שיעור תניא, כפי שהתניא נחלק לימות השנה. ועל כל פנים ישמור עליהם מהיום והלאה, והשי״ת יצליחו.

בברכה.

ג׳תקעא
[כרך יא עמוד קפ]

ב״ה, כ׳ סיון, תשט״ו
ברוקלין.

אגודת נשי ובנות חב״ד סניף טורונטו
ד׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

ע״י הרה״ג הרה״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ רב פעלים לד׳ ולתורתו וכו׳ מוה״ר דוב יהודא שי׳ שחט, קבלתי המחאה על סך 1200$ לטובת היתומים הצעירים . . . שיחיו, כדי להשתמש באופן המתאים בזמנים המתאימים, ומצו״ב קבלה ממחנה ישראל, המתעסק בענינים כאלה ודומיהם.

עצם הדבר, נדבת לבן הט׳ לגייס את הסכום בעד היתומים, מוכיח, שלמותר לבאר את גודל ערך הענין של לעזור ליתומים בכלל ובפרט לעזור ליתומים הנמצאים באהלה של תורה, ומקבלים חינוך על טהרת הקדש, והולכים בדרך התורה ומצוה, ואשר בעזרת השי״ת כך גם יסדרו את חייהם.

רצוני רק להדגיש כאן את פתגם רבנו הזקן בעל התניא והשו״ע, הכותב אודות המעלה של צדקה בכלל, שהכסף שנותנים לצדקה — מרומם הוא את שאר הרכוש **שהכל** יהי׳ מכון לשבתו ית׳.

שמזה מובן, שהיכן שנמצא השם יתברך, שהוא עצם הטוב, יהי׳ אך ורק טוב וחסד. במילים אחרות, שכל הכסף ינוצל לעניני בריאות ושמחה.

ובמיוחד כאשר מדובר — אודות עזרה ליתומים צעירים לעמוד על רגליהם, שכל אחד מהם יבנה בזמנו בית בישראל בנין עדי עד, הרי כל המשתתפים בעזרה הנוכחית, מקבלים גם חלק בבנין עדי עד, שצדקתם עומדת לעד.

ומדתו של הקב״ה מדה כנגד מדה, להמשיך לכאו״א מהנוטלים חלק בזה — אנשים ונשים — ברכה והצלחה בעניינים הפרטים. ושתוכלו מתוך בריאות ולב שמח, להמשיך ולהגדיל את עבודתכן בעניינים של תורה ומצוה, שהם ושכרם נצחיים וקיימים לעד.

בברכה לכל אחת ואחת — הן ובני ביתן שיחיו,

מ. שניאורסאהן

ג׳תקפה

[כרך יא עמוד קצג]

ב״ה, כ״ז סיון, תשט״ו
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מר א. שקלובסקי שי׳

שלום וברכה!

שמחתי לקבל מכתבו מבשר טוב מהסדרים בבית הכנסת ובית המדרש, ושהוסיפו בשיעורים שונים, והרי כבר ידועה הבטחת הקב״ה ע״פ דרז״ל, שכל המוסיף מוסיפין לו.

בטח מיותר לעורר אותו לנצל את ימי י״ב וי״ג תמוז הבע״ל, חג הגאולה של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, באופן המתאים, ובפרט בנוגע ללימוד תורתו, ושמירת תקנותיו ולחזק את המוסדות עליהם מסר את נפשו. ובטח עומד ומשמש במרום ומעורר ר״ר על כל המקושרים והשייכים אליו הם ובני ביתם שיחיו . .

בברכה.

ג׳תרג
[כרך יא עמוד רטו]

ב״ה, ג׳ תמוז, ה׳תשט״ו
ברוקלין, נ.י.

אגודת נשי ובנות חב״ד
סניף: . .
ד׳ עליהן תחיינה

ברכה ושלום!

בקשר לימי י״ב י״ג תמוז הבאים, ימי הגאולה של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, המזכירים ומדגישים גם את הנצחון של מסירות נפש למען תורה ומצוות — נגד כל הכוחות שלחמו נגד זה.

הנני בטוח שזכרון הדבר — מחזק אצל כל יהודי, איש או אשה, את ההתקשרות לתורה ומצוות, על מנת להתנהג בהתאם לכך בחיי היום יום, וזה גם מחזק את הבטחון בבורא העולם המנהיג את כל העולם בכל עת ובכל שעה, שהוא יתן את ברכתו שאורח חיים זה יהי׳ בהצלחה, והקשיים שנתקלים בהם לפעמים לא ירתיעו, ומזמן לזמן יתמעטו, עד שיתבטלו כליל.

הנני משער שהן תמצאנה זמן מתאים, בימי י״ב י״ג תמוז או בימים הסמוכים להם, כדי להתאסף יחד, לחזק זו את זו בהנ״ל ולהפנים את ההתרעננות ואת החמימות לשבועות ולחודשים הבאים.

ובפרט, כאשר לוקחים בחשבון, שמתחילה הזמן שבו הילדים עסוקים פחות בלימוד, וכמנהג העולם, לוקחים מספר שבועות כדי לנוח או לפחות להמעיט מהעבודה, שע״י זה מתחזק הגוף,

הרי מובן מאליו שבו זמנית יש להכין גם תכנית מתאימה לחזק גם את הנשמה.

שכן, הגוף והנשמה אצל יהודים — שהם גוי **אחד** בארץ — הם דבר אחד. ואימתי יהודי באמת מאושר, כאשר הנשמה מנהיגה את הגוף, שהגוף מתנהג על פי הוראות הנשמה,

וכפתגם הידוע של רבנו הזקן: ״יהודי אינו רוצה ואינו יכול להיות נפרד מאלוקות״.

וכשהולכים בדרך זו, אזי בריאים גם מבחינה גופנית, ורגועים ומאושרים כיון שחדורים בבטחון חזק בהשם יתברך שהוא שומר כל אחד מאתנו בתוך כלל ישראל, ומנהיג כך שיהי׳ טוב הן בגשמיות והן ברוחניות.

הנני מקוה שבאסיפתן האמורה ידונו גם כיצד לסדר את העבודה בסניפן לחודשים הבאים, ולנצל באופן היותר טוב את ההזדמנויות שישנן בחודשי הקיץ, והזמן היותר פנוי.

בברכה לקיץ בריא ושמח לכל אחת עם בני הבית שיחיו ולבשורות טובות בכל הנ״ל.

ג׳תרט
[כרך יא עמוד רכא]

ב״ה, ג׳ תמוז, תשט״ו
ברוקלין.

מרת רחל תחי׳

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל את מכתבה מכ״ט סיון, בו כותבת אודות אסיפות הנשים במשך תקופה ארוכה שהיו בהצלחה, והעיקר שניתוספו חברות חדשות, ותקותי שלא יסתפקו בתבנית הנוכחית, ויעשו כדי להגדילה הן במספר החברות והן בתוכן, והרי רואים שכאשר רוצים באמת ועושים זאת במרץ הראוי, השם יתברך נותן הצלחה למעלה מהטבע.

אודות ההצעה שבכל אסיפה תהי׳ אסיפת כספים — אף כי סכום קטן — בדברים כאלו צריך להיות זהירים מאוד, כדי לא להרתיע נשים כאלה שלפעמים גם סכום קטן לא כל כך פנוי אצלן, וגם לסייג שזה לא יקבל אופי של מוסד לאסיפת כספים, שלפעמים זה מטיל כתם על כל העבודה, והנני משער שאם נחוץ סכום מסויים להוצאות, הרי מנקודות מבט רבות עדיף לסדר פעם אחת אסיפה למטרה זו, אבל לא שכל אסיפה תהי׳ קשורה באסיפת כספים.

מצו״ב העתק מכתבי כללי לאגודת נשי ובנות חב״ד, ותקותי שתמצא הזדמנות למסור את תוכן כל המכתב או תוכנו, לחברות אסיפתן, שבאמת גם הן כלולות בזה, ואפילו אם ככתבה יש לאסיפתן שם אחר, הרי לא השם הוא העיקר אלא התוכן.

בברכת הצלחה ולבשורות טובות בכל הנ״ל ומובן גם על דבר עצמה בעלה ובניהם שיחיו,

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ג׳תריט
[כרך יא עמוד רלג]

ב״ה, ז׳ תמוז, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

שמחתי לקבל את המברק מבואו לשלום לביתו, וגם מהפ״ש שמסר לי ד״ר מינדל מהמכתב שקיבל מכם, ובטח פגש את בני ביתו בסדר ובשלום, וגם מסר פ״ש לכל אנ״ש שי׳, וכן פ״ש לאחיו שי׳, כפי שדברנו. וכאשר זורעים גרעין בלב יהודי, שבני ישראל נקראים ארץ חפץ, סוף כל סוף זה מביא פירות, גם אם לפעמים קשה לומר מראש בעוד כמה זמן, וכמו שכתוב לבלתי ידח ממנו נדח, ובפרט שזכות עשיית טובה ליהודים, לא מניחה לשקוע ולטבוע בגשמיות, וברצון או שלא ברצון זה מושך (גם אם תחלתו באונס) לטוב האמיתי ואין טוב אלא תורה וקיום מצוותי׳.

וכיון שהוא תודה לא־ל מוצלח בדברים אחרים יש לקוות שגם בזה תהי׳ לו הצלחה. מובן מאליו שברשותו לומר לו את זה בשמי אם ימצא זאת לנכון, וידועה המסקנה האחרונה גם של המדענים הכלליים, ששום דבר לא הולך לאיבוד, ואי אפשר לכלות שום דבר אם רק יש לו מציאות, ואם בגשמיות כן הוא, הרי מובן עד כמה כן הוא באין ערוך בענינים (מציאויות) רוחניים, שבכללם גם החינוך הכשר שהורים מחדירים בילדים.

מצו״ב חוברת המשך המאסר של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שבטח תעניין אותו ובמיוחד ההוספה בה מדובר אודות גלות, שהגלות הגדולה ביותר יכולה להיות לא ההמצאות אצל זרים, אלא ההמצאות בגלות אצל היצר הרע הפרטי, וכמובן.

בברכה לבריאות טובה לו ולזוגתו וכל המשפחה שיחיו ושיוכל לעשות הרבה בעניני תורה ומצוות בכלל ובעניני המוסדות ליובאוויטש ביחוד.

ג׳תרכד
[כרך יא עמוד רלז]

ב״ה, ט׳ תמוז, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

לימי י״ב וי״ג תמוז הבעל״ט, גאולת כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, וגאולתנו ופדות נפשנו, כידוע הביאור בזה, שכאשר מגביהים את הראש בדרך ממילא כל הגוף, וגם הרגליים, גם מתרוממות:

יעזור השי״ת שיתמעטו ואחרי כן יתבטלו כל ההעלמות וההסתרים הן בגשמיות והן ברוחניות, ויוכלו לנצל את הכוחות והאפשרויות שהשי״ת נותן, לגמרי ובהחלט עבור ועשה טוב, ולא, אפילו באופן חלקי, עבור סור מרע, עבור מלחמה וביטול של הדברים המבלבלים, הסתרים העלמות והגבלות.

מצו״ב חוברת רשימת המאסר של כ״ק מו״ח אדמו״ר שהיא המשך לרשימות הקודמות שנדפסו בשנים קודמות, ובטח יזכה בתוכן הרשימה כל מקום שביכולתו להגיע, וזכות הרבים תלוי בו.

בלי נדר, משערים כאן, להתועד הן בשבת קדש הבע״ל, וגם למחרת ביום ראשון, והתקוה שאני״ש בכל מקום שהם גם ינהגו כן, וכשיהודים הם בשמחה וכנראה מדברים גם ענין בתורה, הרי זו שמחה של מצוה שהיא סגולה, צנור וכלי לכל המצטרך עד לגילויים היותר נעלים, ראה גם תורה אור כ, ב.

בברכת חג הגאולה ופי״ש כל המתוועדים.

ג׳תרכו
[כרך יא עמוד רלט]

ב״ה, יו״ד תמוז, תשט״ו
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ כו׳ מוה״ר שלמה שי׳

שלום וברכה!

הנני מאשר קבלת מכתבו מז׳ תמוז, ובטח בינתיים קיבל מכתבי.

מה שמביע הכרת תודתו עבור ההזמנה וכו׳, הרי ישנו פתגם ישן, שכאשר שני יהודים נפגשים באופן שהוא על פי תורה, הרי לשני אלו זו בודאי טובה, אבל יש להשתדל שמזה תצא טובה לעוד יהודים אפילו כאלו שלא נכחו בפגישה, ובפרט כאשר זה יוסיף בעבודה להפיץ אור יהודי חסידי בסביבה, ועל אחת כמה וכמה בין הקרובים, והי׳ זה שכרי וגם שכרו.

שמחתי גם מהפ״ש — אשר כפי כתבו — מסר לבני ביתו, ובקשר לזה מצו״ב העתק מכתבי לאגודת נשי ובנות חב״ד, שתוכנו שייך לכל בנות ישראל, ולכן הנני מקוה שזוגתו תחי׳, בהזדמנות מתאימה ובזמן המתאים, תמסור את תוכן המכתב למכרות שלה, מבלי הבט אם הן כבר השתלבו בשורות נשי חב״ד, כי בהחלט גם הן בנות אמהותינו שרה רבקה רחל לאה.

בברכת חג הגאולה.

ג׳תרלז
[כרך יא עמוד רמח]

ב״ה, ט״ו תמוז, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו, שמתפלא על תוכן מכתבי, מענה על פתק של כבוד זוגתו הרבנית שתליט״א.

א) מה שכתבתי שיבדקו את המזוזות, אין זה משום שהנני חושד במישהו ח״ו, אלא כיון שבמקרים דומים, וגם כשלוקחים בחשבון את הדיעה במכילתא אודות בדיקת תפלין ומזוזות (עיין רא״ש סוף הל׳ תפילין) מימים ימימה י״ב חודש (אף שהדין הוא שמספיק פעמיים בשמיטה), לכן כתבתי כפי שהונח אצלי שכעת יבדקו את המזוזות, וזה שלפני זמן הן היו כשרות, אין זו סתירה שיצטרכו לבדוק אותן, כפי שרואים מהדין עצמו שפעמיים בשמיטה צריך לבדוק, ומובן שלפעמים הדיו קופץ או שמעט מים חודרים תחת נרתיק המזוזה, ובמקום שזה קשור בבריאות, מתחשבים גם בספיקות יותר קלים כדי לשפר את הבריאות.

ב) מה שחמי כ״ק אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע כתב בשעתו

לזוגתו תחי׳ בלשון של הבטחה, והבטחה ברורה, ובמכתבי אין ביטוי כזה. — הסיבה לכך פשוטה מאוד, כיון שהוא הי׳ נשיא ישראל צדיק יסוד עולם יש לו כוחות אחרים לגמרי, ולכן על פי מאמר רז״ל צדיק גוזר, הוא יכל לכתוב בלשון של הבטחה.

ג) מובן מאליו, שאת הפתק של זוגתו הרבנית תחי׳ קראתי בעצמי, והכתבתי את נוסח המענה אלי׳ מלה במלה, כי את כל המכתבים המתקבלים על שמי, הנני פותח אותם בעצמי, ואין כל יסוד לחשד שכותב, שמאן דהו עשה זאת וכו׳.

ד) ומכיון שבימים אלו חגגו את י״ב וי״ג תמוז ימי הגאולה של חמי כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, וגאולתנו ופדות נפשנו, יעזור השי״ת שיקויימו הברכות שנתן לזוגתו הרבנית תחי׳ במלוא המדה. ויחד אתו יהי׳ לשניכם רוב נחת יהודי לאריכות ימים ושנים טובות מכל יוצאי חלציהם שיחיו.

בברכה.

נ״ב

מוסגר פה חוברת המשך המאסר של כ״ק מו״ח אדמו״ר אשר בטח יזכה בתוכנו גם את הרבים וזכות הרבים תלוי בו.

ג׳תרמה
[כרך יא עמוד רנו]

ב״ה, י״ח תמוז, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

האברך הנעלה מר מאיר שמחה שי׳ חזנוב מסר לי בקשת ברכה עבור בריאותו, ובעת רצון אזכירו על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שהרופאים יטפלו בו נכון, ושמצב בריאותו ילך וישתפר עד שיבריא לגמרי.

מובן מאליו אשר ככל שמחזקים את הקשר עם הבורא ברוך הוא, שהוא הרופא כל בשר ומפליא לעשות, כן תלך ההחלמה יותר מהר ויותר טוב, והדרך להתקשר עם הבורא ברוך הוא — היא רק ע״י ציות להוראות תורתנו הק׳ תורת חיים, בעניני תורה ומצוה,

ולכן שימח אותי לשמוע מהאברך הנעלה חזנוב שי׳, שכבר עשה את ההתחלה הטובה בזה.

והשי״ת יעזור שהטבת הבריאות תתבצע במקביל — הן בבריאות הנשמה ע״י חיזוק יהדות בעצמו ובביתו, והן בבריאות הגוף במובן הרגיל.

ראוי שבכל יום חול לפני התפילה בבוקר יתן 3 סנט בקופת צדקה. בברכה לבשורות טובות בכל האמור.

ג׳תרנט
[כרך יא עמוד רעא]

ב״ה, כ״ב תמוז, תשט״ו
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוה״ר חיים שי׳ שו״ב

שלום וברכה!

במענה למכתבו מעש״ק פנחס, ובטח כבר קיבל את המענה שלי על מכתבו הקודם.

שמחתי לקרוא במכתבו, שמתעסק בעניני מעמד, ובטח זה יביא לו תוספת הצלחה בבריאות ובענינים הפרטים שלו.

הנני מקוה שמחפש במרץ אופן המתאים ללמוד עם הציבור, וכיו״ב. שנוסף על העיקר, התועלת ברוחניות, יש לקוות שבמשך הזמן תהי׳ בזה תועלת גם בגשמיות.

מובן מאליו שאת כל ההוצאות שיש לו בקשר לענינים של מעמד, הרי זה **חייב** להיות על חשבון ועד המעמד, וכידוע הסיפור של כ״ק מו״ח אדמו״ר שכאשר אביו כ״ק אדמו״ר מוהרש״ב — זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, שלח את הגביר האדיר מוה״ר שמואל ע״ה גוראריי בשליחות לפטרבורג, נתן לו מקופתו כמה שנחוץ להוצאות. והגם שמובן מאליו עד כמה שמח החסיד הגביר האדיר מוה״ר שמואל ע״ה מהשליחות, אעפ״כ רצה הרבי שההוצאות תצאנה דוקא מקופתו, וכמבואר הטעם בזה במקומות אחרים.

על פי בקשתו אזכיר אותו ואת זוגתו תחי׳ על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, לבריאות טובה ולאריכות

ימים ושנים טובות, והשי״ת יצליחו לבשר בשורות טובות בהנוגע לעצמו ולבני ביתו ולכל הסביבה.

בברכה.

ג׳תרעו
[כרך יא עמוד רפז]

ב״ה, כ״ז תמוז, תשט״ו
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ כו׳ מוה״ר יונה שי׳

שלום וברכה!

הנני מאשר קבלת מכתבו מכ״ג תמוז, ומפליא אותי שאינו מזכיר כלל איך ניצלו את ימי י״ב וי״ג תמוז, ימי הגאולה של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע, גאולתנו ופדות נפשינו, ואם ח״ו לא נצלו זה בעתם לערוך התוועדות ובהתעוררות לתורה ומצוות והחלטות טובות, הנה על פי פתגם חמי כ״ק אדמו״ר אשר טובה פעולה אחת מאלף אנחות, אינני רוצה במכתבי להתאנח על העבר, אלא לקוות שיחפש במרץ הזדמנות להתאסף עם אלו השייכים לזה (שבאמת כל בני ישראל שייכים לתורה ומצוות ללא הבדל, כיון שעל כל אחד מהם נאמר הדבור שהוא יסוד כל התורה, אנכי ה׳ אלקיך, לשון יחיד), וכוונת ההתכנסות תהי׳ כדי להביא להתעוררות והחלטות על להבא בענינים של יראת שמים תורה ומצוות, ואין לחשוב שהוא בודד בשדה, כי כאו״א הוא שליח מהשי״ת בורא העולם ומנהיגו והוא ברוך הוא הוא בעל הבית בכל זמן ובכל מקום וגם בבוגוטה בזמן הגלות לא פחות מאשר בקדשי הקדשים בזמן שבית המקדש הי׳ קיים, ואין להאריך בדבר הפשוט.

על השאלה ששאלו במהרש״א (שבת קה, א), האומר שת׳ מורה על הרבים, וקשה דנמרצת בתי״ו הוא גם ל׳ יחיד — לא קשה כי המהרש״א אינו אומר שנמרצת כאן הוא ל׳ רבים, אלא שת׳ מורה על רבים, וכוונתו — בפסוק יכול הי׳ להיות כתוב נמרצה או נמרצת, וזה שבחרו דוקא באות ת׳, שת׳ על פי דקדוק זהו סימן ומורה על הרבים, שהוא לרמז שבקללה היחידה נכללו רבות.

וזה יובן עוד יותר, כשלוקחים בחשבון אשר: א) רז״ל דורשים במקומות רבים, פסוקים בשינוי הנקודות (אל תקרי בניך אלא בניך.

ועוד). ב) ברבים הסיום הוא ות, אבל מאות פעמים בתנ״ך גם בלי ו״ו (אבות, אבת. ועוד). אילו בנידון האמור הי׳ כתוב נמרצה — אזי לא היתה אפשרות לפרש — לשון רבים, אך כשכותבים נמרצת נותנים את האפשרות לקרוא את זה ולדרוש נמרצת בחולם לשון רבים.

בברכה להצלחה בכל הנ״ל ולבשורות טובות בעניני פרנסה בגשמיות.

ג׳תשלח

[כרך יא עמוד שנג]

ב״ה, א׳ אלול, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . לפי מה שכותב, שהוא מתפלל לפני העמוד, מסתמא יודע הוא את המנהג של שנים רבות בזה, שכמה ימים קודם התפילה לפני הציבור, לעבור על כל התפלות והפיוטים, לדעת לכל הפחות את פירוש המילות כפשוטו, כך יש לעשות כל השנה, לחזור גם על מה שכבר יודעים, ומובן מאליו לדעת את דיני התפילה בכלל, ומה שנוגע לשליח הציבור בפרט, והשם יתברך יצליחו בכל האמור לעיל.

בברכת כתיבה וחתימה טובה.

ג׳תשמב

[כרך יא עמוד שס]

ב״ה, ג׳ אלול, תשט״ו
ברוקלין.

הוו״ח אי״א נו״נ מו״ה יונה שי׳

שלום וברכה!

. . להערתו במה שכתב בעקדה שער פ׳ בתחלתו: שלא יתואר היכולת האלקי . . . לקבץ בין ההפכים, הרי אנו אומרים ״**כל** יכול״ צודק הוא בהחלט.

חוקרי ישראל ההולכים בשיטת בעל העקדה, מתרצים ש**כל**

היינו כל מה שרק אפשרי על פי שכל, וכמובא בקיצור במקור חיים על אתר. — ומובן הדוחק שבפירוש זה.

אבל גדולי הראשונים, מקובלים ותורת החסידות פסקו כבר מזמן שיכולת השי״ת היא **בלתי מוגבלת** — **כל** יכול כפשוטו. — ראה שו״ת הרשב״א ח״א סתי״ח, ספר החקירה להצמח צדק ע׳ סח. ד״ה וטהר לבנו עזר״ת ועוד.

ראי׳ מוכחת מביאים הם ממרז״ל (יומא כא, א) **מקום** ארון **אינו** מן המדה, אף על פי שהוא הי׳ **חייב** להיות כציווי השי״ת אמתים וחצי ארכו ואמה וחצי רחבו וקומתו.

ג׳תשמו
[כרך יא עמוד שסה]

ב״ה, ו׳ אלול, תשט״ו
ברוקלין.

לכל הנאספים במלוה מלכה מוצש״ק פרשת תצא
במונסי, ובראשם הרה״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מו״ה
משה פנחס שי׳ הכהן
והוו״ח אי״א נו״נ עוסק בצ״צ מוה״ר גרשון שי׳
די עליהם יחיו

שלום וברכה!

שמחתי להוודע אודות אסיפתכם לסעודה דדוד מלכא משיחא, שבטח ידברו בדברי תורה, ותהי׳ זו סעודת מצוה, והרי ידוע הפתגם של רבנו הזקן, שמה שיכולה לפעול התוועדות חסידית, מלאך מיכאל אינו יכול לפעול (ראה באריכות קובץ אמירת תהלים).

מיוסד על הפתגם הידוע, שפרשת השבוע קשורה עם האירועים השונים של השבוע, ואפשר גם להפיק מהפרשה הוראות בחיי היום יום — הנה במוצאי שבת זו מתחילה פרשת והי׳ כי תבא אל הארץ, בה מסופר על מצות הבאת בכורים, שצריכים להיות מהפירות הטובים ביותר שנתנה ארצנו הקדושה תבנה ותכונן במהרה בימינו על ידי משיח צדקנו, כאשר היא היתה ארץ זבת חלב ודבש, ומעונת־הפירות הראשונה, קודם שלקחו משהו מהפירות לעצמם, והביאו זאת לבית המקדש, להודות לשם יתברך בעד הברכה שהוא, ברוך הוא, נתן בפרי האדמה. והבכורים לא היו כקרבנות אחרים, לשרפם

על המזבח, אלא למסור אותם לכהן.

מכך אנו למדים, בשני הקצוות: שהתבואה ופירות הארץ הצומחים לאחר שחרשו וזרעו וקצרו, ועשו גם את שאר המלאכות הקשורות עם צמיחת פירות הארץ, לא לקחו לעצמם את הראשונים והטובים ביותר שבהם, אלא עשו מזה — קדושה, במסירתם לכהן. אך לפעמים מתעוררת, בהחלט, טענה, שלאחר כל היגיעה והעמל שהשקיעו בזה, הרי גם אם יש לקחת חלק משלו ולתת למטרות קדושות, מדוע זה צריך להיות דוקא מהטוב והיפה ביותר? אבל כאשר מתעמקים בזה — מגיעים להבנה שהטענה יכולה להיות, רק כאשר חסרה האמונה שאת פרי האדמה — **נתת לי ה׳**, ורק כוחי ועצם ידי עשה לי את החיל הזה. ובמילא לאחר ההתבוננות — רואים שזהו היפך האמונה הפשוטה, שהאמונה הפשוטה ישנה אצל כל יהודי ללא יוצא מהכלל, צריך רק לגלות אותה שתשפיע גם בחיי היום יום.

הדבר השני שלומדים מאותה מצוה, הוא שהפירות אינם נשרפים על המזבח בבית המקדש, אלא הם ניתנים לכהן שצריך להשתמש בהם — כפי שדין הבכורים הוא, שזה מורה שגם את עונג הטעם הגשמי, אם מתכוננים כדבעי ומתקדשים, — אפשר לנצלו לקדושה (ע״י בית המקדש והכהן) ולעבוד את השם יתברך ע״י אכילת הפירות, בדיוק כמו שעובדים את השי״ת בקרבנות אחרים ע״י שריפתם בבית המקדש, כקרבן עולה וכיו״ב.

וזהו אחד מיסודות תורת החסידות, שצריך לעבוד ואפשר לעבוד את השם יתברך, לא רק בעת התפילה ולימוד תורה, אלא גם באכילה ובעת האכילה, בעשיית עסקים (ביזנעס) ובשעת העסקים. רק, שכמובן מאליו, האופן השני של עבודת השם יתברך דורש הכנה עמוקה לזה, אבל השכר על זה גדול יותר.

ובמובן זה, מצות בכורים ישנה — גם בזמן הגלות ואפילו בחוץ לארץ, וגם ביום חול פשוט, שכאשר אומרים מעומק הלב על כל מה שיש, שזהו **נתת לי ה׳**, זה מתקדש, עד שהשימוש בזה — יכול להיות עבודה, עבודת השם יתברך.

במצות בכורים כפשוטה, כאשר זה הי׳ בבית המקדש, הרי אחרי כן היתה הברכה שלשנה הבאה יחזור ויקיים את המצוה בשמחה, כך גם היום, השימוש וניצול הנכסים — רכוש — שהשם יתברך נותן, כפי שהשם יתברך חפץ, מביא את ברכת השם יתברך, שגם לשנה הבאה יוכלו לקיים זאת ובמידה רבה בהרבה, ובתוספת שביעות רצון

ושמחה.

בברכה להתעורר בהחלטות טובות ולקיימן אחר כך בימים הבאים עלינו ועל כל ישראל לטובה, ובברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה.

ג׳תשנג

[כרך יא עמוד שעב]

[ח׳ אלול, תשט״ו]

. . מה שאתה כותב, שאשה אחת כתבה לכאן וענו לה לבדוק את התפילין ואת המזוזות בביתה, והיא אומרת שהן כשרות, אינני יודע למי היא נתנה לבדוק, והאם בדקו כראוי, אבל אתה יכול לומר לה — שמשהו כאן לא מתאים, ומשהו כאן לא בסדר, ולכן, לא מבינים את מה שהיא אומרת שהכל הי׳ בסדר . .

ג׳תשסא

[כרך יא עמוד שעט]

ב״ה, י״א אלול, תשט״ו
ברוקלין.

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל את מכתבה מח׳ אלול שמרגישה הרבה יותר טוב, ויהי רצון שזה יהי׳ לגמרי טוב, ושלא רק הרופא יסבור כך אלא גם היא עצמה תרגיש כך. מובן מאליו שיש לקחת את הויטמינים, ואם הד״ר נותן גם סדר באכילה ושתי׳ יש לציית בזה, כי גוף של יהודי הוא קדושה, וכשהתורה אומרת ורפא ירפא, הד״ר הוא שליח של התורה בזה.

מה שכותבת אודות תעניות, לא שמעתי אודות דרך כזו (מלבד במקרים יוצאים מהכלל). [כמובן מאליו, מלבד התעניות שהן על פי שולחן ערוך, וגם כאשר הד״ר אומר שאין שום סכנה], ועדיף להחליף את התענית, במניעת דברים אחרים שמתחשק, כמו דיבור דברים בטלים ומכל שכן לשון הרע וכדומה, שזה מחליש את היצר הרע יותר מתענית ולא פוגע בבריאות האדם, במילא יש לו יותר כוח לעשות מצוות, וצדקה וחסד בפרט, והשי״ת יעזור לה לבשר בשורות טובות

גם בזה.

בברכת כתיבה וחתימה טובה.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א

ג׳תשסד

[כרך יא עמוד שפא]

ב״ה, י״ב אלול, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיו״ד אלול.

כבקשתו יזכירו את שניהם וגם את ילדיהם שיחיו על הציון הק׳ של כ״ק מו״ח אדמו״ר זצוקללה״ה נבג״מ זי״ע לבריאות ופרנסה ולשלום בין כולכם.

צריך לבדוק את המזוזות בדירתם שכולן יהיו כשרות כדין, וגם לבדוק את התפילין שלו, וגם, בכל יום חול, לתת כמה סנט לצדקה לפני התפילה, ולאחר התפילה לומר בכל יום לכל הפחות פרק תהלים אחד.

מה שכותב אודות התייחסות הילדים להורים, שאינו כדבעי, יש לברר, אם אין זה כמו במקרים אחרים כאלו, שההורים לא שמרו טהרת המשפחה בזמנו כאשר הילדים נולדו, ואם זה ח״ו המקרה, צריכים ההורים לקבל החלטה תקיפה לעשות כל האפשרי שידידיהם ומכריהם ישמרו ויתחזקו במצוה זו, שזה מתקן במידה מסויימת את העבירה הגדולה שההורים עשו — באי שמירת טהרת המשפחה — נגד עצמם ונגד הילדים שלהם. ובפרט שהשם יתברך רואה שהם, ההורים, מתחרטים באמת ומשתדלים להבטיח את עצמם ולשמור אחרים מזה ולחזקם ללכת בדרך התורה.

בנוגע לכתבו שזוגתו נכנסת בימים אלו לבית הרפואה להשגחה, יהי רצון שזה יהי׳ בשעה טובה ומוצלחת והכל יהי׳ בהצלחה, ועד שתצא משם, תתן בכל יום חול כמה סנט בקופת צדקה, והשם יתברך יצליחם לבשר בשורות טובות בכל האמור לעיל.

בברכת כתיבה וחתימה טובה.

ג׳תשסו
[כרך יא עמוד שפג]

ב״ה, י״ב אלול, תשט״ו
ברוקלין.

ברכה ושלום!

שמחתי לקבל את מכתבה מ־20/8, בו כותבת שמרגישה מעט יותר טוב, והתקוה שזה ילך מטוב לעוד יותר טוב, ובפרט בימים שבהם אנו מתקרבים לכתיבה וחתימה טובה.

מה שכותבת שמביטים על העולם ברגש של שמחה, הרי זה — לא כפי הביטוי שלה שאפשר להסתתר מאחורי זה מפני האמת, אלא זהו אמצעי לעשות את החיים יותר קלים במידה רבה ביותר, וכפי שכבר ידוע, וגם חכמת הרפואה מכירה בזה יותר ויותר, שכל מצבו של האדם, אפילו תגובה גופנית פיזית, והאופן שבו הוא מקבל את התופעות סביבו, תלויים במידה רבה באדם עצמו, כיצד הוא מקבל זאת.

וכמה מפליא הדבר, שמצאנו בין מייסדי שיטת האופטימיות בחיים, כאלו שחייהם הם היו מלאים בתופעות הנקראות צרות, ובין הפסימיים מוצאים רבים שאצלם החיים היו נאים וטובים, לא חסר דבר . . . מלבד שביעות רצון פנימית ושמחה פנימית. ובהכירי את ילדותם של אבי׳ ואמה ומה שהם עברו, הרי, יתכן, — שגם זה יכול לשמש דוגמה, במדה מסויימת, להאמור. ובמילא אין כל פלא שחסידות, שעושה את הנעלה ביותר והטוב ביותר לפופלרי, אחד מרעיונות היסוד שלה הוא — שבכל מאורע אפשר למצוא דרך איך לעבוד את השם יתברך, ובכלל עבודת השם יתברך צריכה להעשות בשמחה אמיתית, שאז היא במלוא המידה.

ולקראת השנה החדשה, הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה, הנני לאחל לה ולכל אשר לה — שיחיו — כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

בברכה.

זה עתה הובא האתרוג, ות״ח.

נ.ב. יכולה לכתוב לי גם להבא ברוסית, גם אם הנני עונה באידיש — בשל נוחות המזכיר.

ג׳תשצ
[כרך יא עמוד תט]

ב״ה, כ״א אלול, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

. . במה שכותב על עצמו שהוא מתנגד. — לא יקפיד עלי, אם לא אאמין לו, וכפתגם הידוע של רבנו הזקן בעל התניא והשולחן ערוך, שיהודי אינו רוצה ואינו יכול להיות נפרד מאלוקות. וכיון שעתה כולם מכירים בכך שחסידות וההוראות שלה קשורים עם הקדוש ברוך הוא ועל ידי זה מתקשרים עוד יותר עם אלוקות לא יתכן שיהודי יהי׳ מתנגד לזה, יכול להיות רק הבדל במידת הקירוב וההתקשרות, וכשם שבענינים אחרים בתורה, לא כולם ואפילו לומדים יכולים להגיע ליסוד וסוף הדבר, שהוא נעלה משכל האדם, יש כאלה שיודעים חלק מסויים יותר ויש שיודעים עוד יותר, כך גם בנוגע לחסידות, והשי״ת יעזור לכל אחד ואחד בתוך כלל ישראל שהשנה החדשה תהי׳ יותר מהשנה שעברה להיות מבוסס יותר ולהבין יותר ושזה יהי׳ מתוך בריאות ושמחה.

בברכת כתיבה וחתימה טובה.

בשם כ״ק אדמו״ר שליט״א
מזכיר

ג׳תשצז
[כרך יא עמוד תטו]

ב״ה, כ״ה אלול, תשט״ו
ברוקלין.

שלום וברכה!

לאחר הפסקה ארוכה הנני שמח לקבל מכתבו מכ׳ אלול, בו כותב אודות הדכדוך שלו בענינים של אהבה ויראה. — הרי ידוע מה שכותב רבנו הזקן בתניא פרק ל״א, ובזה יפטר מהעצבות כו׳ ואחר כך יבוא לידי שמחה אמיתית כו׳ ותיקר נפשו בעיניו לשמוח בשמחתה יותר וכו׳. ובפרט כשמתבוננים במה שכתוב שם בפרק ל״ג, אפילו בפירוש המלות כפשוטו בלבד, גם זה מספיק כדי להגיע למצב

שתחי׳ נפשו בשמחה רבה זו והיא שמחה כפולה ומכופלת עיין שם. ובפרטי פרטיות כשנזכרים מה יש לפעול בענינים של תורה ומצוות בנוגע לעצמו ועבור הסביבה, הרי חוץ מזה שלא נותר זמן לעצבות, הרי מובן שהעצבות **מפריעה** לעבודה, וכפי שמבואר בתניא פרק כ״ו ובכמה מקומות. וידוע פתגם הרביים ששמענו מכ״ק מו״ח אדמו״ר, שמתניא יכול כל יהודי ׳לקחתי׳ משהו (למרות שאחרים ׳לוקחים׳ עמוק יותר, ואחרים לא ׳לוקחים׳ עמוק יותר, גם עליהם נאמר הפסוק קרוב אליך הדבר **מאד**). והשי״ת יעזור שיעמיד עצמו על הדרך דעבדו את ה׳ בשמחה ולפעול במקומו במובן זה והשי״ת יצליחו.

ולקראת השנה החדשה הבאה עלינו ועל כל ישראל לטובה ולברכה הנני בזה להביע ברכתי לו ולכל אשר לו, ברכת כתיבה וחתימה טובה לשנה טובה ומתוקה בגשמיות וברוחניות.

בברכה לבשו״ט.

ג׳תתג

[כרך יא עמוד תכ]

ב״ה, ימי הסליחות, ה׳תשט״ו
ברוקלין, נ.י.

אל בני ובנות ישראל אשר בכל מקום ומקום
ה׳ עליהם יחיו

שלום רב וברכה!

לקראת בוא השנה החדשה רצוני לאחל לכל אחד ואחת בתוך כלל ישראל — לפני הנוסח העתיק — שנה טובה ומתוקה.

ראש ותחילת השנה נקבע על־ידי תורתנו במועד בריאת העולם, אך לא ביום הראשון לבריאה כי אם ביום הששי שבו נוצר האדם.

גדולת היום והבריאה האמורה, אינה מתבטאת בכך שנוסף בעולם עוד יצור, יצור שהוא בדרגא גבוהה יותר מן הנבראים לפניו, כשם שהחי נעלה יותר מן הצומח והצומח מן הדומם, — אלא בכך שנוסף יצור שהוא שונה לאין־ערוך מקודמיו.

שכן **הוא** זה שהכיר את יוצר הבריאה, ואף, יתר על כן, העלה את הבריאה כולה לתחושה זו, ובכך לדרגת השלמות שלה.

שהרי הכרת, תחושת וראיית האלוקות בבריאה — היא היעד והמטרה של כל הבריאה.

* * *

אחד מקווי האופי המיוחדים שבהם שונה האדם מכל שאר הנבראים — הוא הבחירה החופשית שהבורא העניק לו.

דבר זה מסוגל האדם לנצל בשני כיוונים מנוגדים: או, רחמנא ליצלן, ללכת בדרך המביאה להרס עצמי וחורבן לסביבתו, או, להיפך — לבחור את הדרך הנכונה בחיים, ועל ידי כך לרומם את עצמו ואת הבריאה לרום המעלה האפשרית.

וכדי להכיר דרך זו ולמצוא את אורח החיים המוליך למטרה זו — ניתנה לנו התורה התורה היא אלוקית ונצחית והוראותיה הן לכל הזמנים ולכל המקומות.

* * *

בשכלו העצמי אין האדם מסוגל להגיע לכך, שכן שכלו הוא מוגבל.

השכל יכול רק לשמש אותו — כדי לגלות ולהביא לידי ביטוי את התודעה הפנימית העמוקה המקוננת בנפשו, האמונה הפשוטה בדברים הנעלים מן השכל, ועל ידי כך להחיות את כל מציאותו ולמצוא את דרכו הנכונה בחיים היום־יומיים, היא דרך התורה והמצוה.

* * *

ראש־השנה מעמיד את האדם לא רק לפני המשפט האלוקי, אלא גם לפני משפטו שלו על עצמו.

עליו להחליט — כי הוא מקבל על עצמו למלא את תפקידו וחובתו, להעלות ולרומם את עצמו ואת העולם שמסביבו להכרת הציווי ״בואו נשתחווה ונכרעה, נברכה לפני ה׳ עושינו״,

כפי שעשה זאת האדם הראשון ביום הראשון לבריאתו, בראש־השנה הראשון. שמשמעות הדבר היא — חיי יום יום על פי התורה.

ולא, חס וחלילה, לבחור בדרך המובילה לתהום ולהרס ואבדון.

* * *

ואל יחשוב אדם: "מה אני ומי אני שיהיה לי כוח אדיר כזה?"

שכן ראינו, לצערנו, מה מסוגלת כמות קטנה של חומר "לפעול" ולהרוס ערים וארצות על־ידי אנרגיה אטומית.

ואם למטרות הרס יש לכמות קטנה כוח אדיר כזה, והרי הרס מנוגד לכוונת ותכלית הבריאה, הרי לענין של בניה והתעלות — ודאי, ובמדה גדולה פי כמה, יש הכוח הדרוש לכל אדם יחיד, שעל כך מעניק לו הקב"ה כוחות מיוחדים ואפשרויות מיוחדות, כדי שיוכל לרומם את עצמו אל הגובה הדרוש, לסייע לאחרים לעשות זאת, ולהעלות את הבריאה כולה קרוב יותר לשלימותה,

עד שנגיע סוף סוף למצב ש"וידע **כל פעול** כי אתה פעלתו, ויאמר **כל אשר נשמה באפו**: ה' אלקי ישראל מלך ומלכותו בכל משלה".

בברכת כתיבה וחתימה טובה

מנחם שניאורסאהן

ג'תתה

[כרך יא עמוד תכג]

[שלהי אלול, תשט"ו]

הוו"ח אי"א נו"נ מו"ה חיים שי'

מכתבו מכ"ז אלול נתקבל . . . על פי מה שמזכיר במכתבו שאביו ע"ה הי' הולך מליעפלי ואח"כ מוויטבסק לנשיאים זצוקללה"ה נבג"מ זי"ע בליובאוויטש, מעניין אותי לדעת האם יש רשימות וכתבים של חסידות שנשארו מאביו ע"ה, ואם כן אולי אפשר לדעת את תוכנם, או רשימה וכו' ות"ח מראש.

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכי"ר

יה"ר שיראה רוב נחת מבניו — התמימים בפרט,
משלוחיו, חסידיו וכלל ישראל — בכלל
ויגאלנו ויוליכנו קוממיות לארצנו
וישמיענו תורה חדשה מפיו
בגאולה האמיתית והשלימה
תיכף ומי"ד ממ"ש

יחי אדוננו מורנו ורבינו מלך המשיח לעולם ועד

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכי"ר

*

לזכות

שלוחי כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

ברחבי העולם בכלל, ובפרט

הרב בנימין יחזקאל בן שמחה שי'

וזוגתו מרת אפרת רויטל בת אסתר תחי' וב"ב יחי'

אדרעי

שיזכו להשלמת תפקידם העיקרי מתוך הרחבה בגו"ר
בטוב הנראה והנגלה -
קבלת פני הרבי שליט"א, משיח צדקנו, בפועל ממש

יחי אדוננו מורנו ורבינו
מלך המשיח לעולם ועד

לזכות

כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

מהרה יגלה אכי"ר

*

לז"נ

הרה"ח הרה"ת ר' צבי הירש בן הרה"ח ר' בן ציון

נלב"ע ז"ך אלול ה'תש"מ

מרת רבקה בת הרה"ח ר' צבי

נלב"ע כ"ט תמוז ה'תשס"ב

שפריצער

„והקיצו ורננו שוכני עפר" והם בתוכם,

בהתגלות כ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א

תיכף ומיד ממש

נתרם ע"י בניהם: הרה"ת ר' שמואל והרה"ת ר' יעקב

מרדכי שיחיו

שפריצער

יחי אדוננו מורנו ורבינו
מלך המשיח לעולם ועד

הוצאת ספרים
קרני הוד תורה
ליובאוויטש